
Kumara Tantram

కుమారతన్త్రమ్

Document Information

Text title : Kumara Tantram

File name : kumAratantram.itx

Category : subrahmanya, tantra

Location : doc_subrahmanya

Proofread by : Preeti N. Bhandare pnbhandare at gmail.com

Description/comments : Edited by E.M. Kandaswami Sarma (Vykarana Shiromani) 1974

Acknowledge-Permission: Shridhar Ayer

Latest update : December 27, 2022, Skanda Shashthi Pausha, Shukla Shashthi, April 25, 2023

Send corrections to : sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

June 29, 2023

sanskritdocuments.org

కుమారతన్త్రమ్

ఓం సుబ్రహ్మణ్యాయ నమః ।

అనుక్రమణికా

౧. ప్రథమః పటలః - కౌశికప్రశ్నే తన్త్రావతారక్రమ ।
౨. ద్వితీయః పటలః - మన్త్రోద్ధార విధిః ।
౩. తృతీయః పటలః - శౌచాచమనవిధిః ।
౪. చతుర్థః పటలః - స్నానానుష్ఠానవిధిః ।
౫. పంచమః పటలః - నిత్యపూజావిధిః ।
౬. షష్ఠః పటలః - వైవేద్యవిధిః ।
౭. సప్తమః పటలః - అగ్నికార్యవిధిః ।
౮. అష్టమః పటలః - నిత్యోత్సవవిధిః ।
౯. నవమః పటలః - కుణ్డలక్షణ ।
౧౦. దశమః పటలః - మణ్డల విధిః ।
౧౧. ఏకాదశః పటలః - దీక్షావిధిః ।
౧౨. ద్వాదశః పటలః - స్నపనవిధిః ।
౧౩. త్రయోదశః పటలః - స్కన్ధోత్సవవిధిః ।
౧౪. చతుర్దశః పటలః - ప్రాయశ్చిత్తవిధిః ।
౧౫. పంచదశః పటలః - జీర్ణోద్ధారవిధిః ।
౧౬. షోడశః పటలః - వాస్తుహోమవిధిః ।
౧౭. సప్తదశః పటలః - శాన్తిహోమవిధిః ।
౧౮. అష్టాదశః పటలః - దిశాహోమవిధిః ।
౧౯. ఏకోనవింశః పటలః - మూర్తిహోమవిధిః ।
౨౦. వింశః పటలః - పంచగవ్యవిధిః ।
౨౧. ఏకవింశః పటల - పంచామృతవిధిః ।
౨౨. ద్వావింశః పటలః - బాలస్థాపనవిధిః ।
౨౩. త్రయోవింశః పటలః - సమ్ప్రోక్షణవిధిః ।

౨౪. చతుర్వింశః పటలః - ప్రతిమాలక్షణవిధిః |
 ౨౫. పంచవింశః పటలః - శూలస్థాపనవిధిః |
 ౨౬. షడ్వింశః పటలః - అచలస్థాపనవిధిః |
 ౨౭. సప్తవింశః పటలః - చలబేరప్రతిష్ఠావిధిః |
 ౨౮. అష్టావింశః పటలః - శక్త్యస్త్రస్థాపనవిధిః |
 ౨౯. ఏకోనశ్రింశః పటలః - గర్భన్యాసవిధిః |
 ౩౦. త్రింశః పటలః - ఆద్యేష్టకావిధిః |
 ౩౧. ఏకశ్రింశః పటలః - ప్రాసాదలక్షణవిధిః |
 ౩౨. ద్వాశ్రింశః పటలః - మూర్ధ్నేష్టికావిధిః |
 ౩౩. త్రయశ్రింశః పటలః - ప్రాకారలక్షణవిధిః |
 ౩౪. చతుశ్రింశః పటలః - పరివారవిధిః |
 ౩౫. పంచశ్రింశః పటలః - కరణలక్షణవిధిః |
 ౩౬. షట్రింశః పటలః - పాదుకాప్రోక్షణవిధిః |
 ౩౭. సప్తశ్రింశః పటలః - ఆత్మార్థయజనవిధిః |
 ౩౮. అష్టశ్రింశః పటలః - తైలాభ్యజ్ఞవిధిః |
 ౩౯. ఏకోనవత్వారింశః పటలః - మాసపూజావిధిః |
 ౪౦. చత్వారింశత్పటలః - అఙ్కురార్పణవిధిః |
 ౪౧. ఏకవత్వారింశత్పటలః - మహావల్లీదేవసేనాస్థాపనవిధిః |
 ౪౨. ద్వివత్వారింశత్పటలః - సుమిత్రస్థాపనవిధిః |
 ౪౩. త్రివత్వారింశత్పటలః - గజస్థాపనవిధిః |
 ౪౪. చతుశ్చత్వారింశత్పటలః - రథప్రతిష్ఠావిధిః |
 ౪౫. పంచవత్వారింశత్పటలః - మహాభిషేకవిధిః |
 ౪౬. షట్చత్వారింశత్పటలః - స్కన్ధకలాన్యాసవిధిః |
 ౪౭. సప్తవత్వారింశత్పటలః - మాతృకాన్యాసవిధిః |
 ౪౮. అష్టవత్వారింశత్పటలః - సుబ్రహ్మణ్యకవచవిధిః |
 ౪౯. ఏకోనపంచాశత్పటలః - ప్రదక్షిణనమస్కారవిధిః |
 ౫౦. పంచాశత్పటలః - ఆచార్యలక్షణవిధిః |
 ౫౧. ఏకపంచాశత్పటలః - సాయరక్షావిధిః |

ఆముఖం

నిజశక్తిభిత్తినిర్మిత-

నిఖిలజగజ్జాలచిత్రనికురుమ్భుః ।

స జయతి శివః పరాత్మా

నిఖిలాగమసారసర్వస్వమ్ ॥

అయి భోః విపశ్చిదపశ్చిమాః ఆగమాభిజ్ఞాః సజ్జనాః । విజ్ఞాతమేవ హి భవతాం
యత్కిల పరమకారుణికో విశ్వవన్ద్యః సకలకల్యాణగుణగణైకనిలయో భగవాన్
పశుపతిః లోకాననుజిఘృక్షుః స్వయం ప్రశ్నోత్తరైర్వాక్యైః తన్త్రాపరాభిధమాగమం
సమవతారయత్, యచ్చ కల్పభేదేన ప్రవాహానాదివిధయా అవిచ్ఛేదేనానువర్తమానం,
ప్రాచీనార్యాచీనతన్త్రజ్ఞపరమృపరయా సాతిశయం పరిపోషితం, ప్రతిసంస్కృతం, ప్రచారితం,
ప్రసారితం సత్ చరీవర్తి ఇతి ।

ఆగతం పఞ్చవక్త్రాత్తు గతం చ గిరిజాననే ।

మతం చ వాసుదేవస్య తస్మాదాగమముచ్యతే ॥

గురుశిష్యపదే స్థిత్యా స్వయం దేవః సదాశివః ।

ప్రశ్నోత్తరపదైర్వాక్యైః తన్త్రం సమవతారయత్ ॥

ఇతి మహాస్వచ్ఛన్దతన్త్రే ఆగమనిరుక్తిపూర్వకం తన్త్రాగమయోరనర్థాన్తరమభ్యధాయి
। “ఆసమన్తాత్ గమయతి అభేదేన విమృశతి పారమేశం స్వరూపమితి కృత్వా
పరశక్తిరేవాగమః, తత్ప్రతిపాదకస్తు శబ్దసన్దర్భః తదుపాయత్వాత్ శాస్త్రస్య,” ఇతి
స్వచ్ఛన్దోద్యోతే ఆగమపదస్య అర్థం వివృణ్వన్, ఈశ్వరస్వరూపప్రతిపాదకశబ్దరాశిరితి
ప్రకటీకృతమ్ । “ఆగచ్ఛన్తి బుద్ధిమారోహన్తి యస్మాత్ అభ్యుదయనిఃశ్రేయసోపాయాః స
ఆగమః” ఇతి వాచస్పతిమిశ్రాః తత్త్వవైశారద్యామవోచన్ । ఇదమాగమశాస్త్రం నిత్యమనాది,
వేదమూలత్వాత్ ।

న జాత్యకర్తృకం కశ్చిదాగమం ప్రతిపద్యతే ।

బీజం సర్వాగమాపాయే త్రయ్యేవాదౌ వ్యవస్థితా ॥

ఇతి వైయ్యాకరణతల్లజభర్తృహరిణా ఆగమానాం ప్రవాహానాదిత్వప్రతిపాదనేన
నిత్యత్వమనుమోదితమ్ ।

“తాని పూర్వాగమేషు విచ్ఛిన్నేషు అన్యేషు ప్రణేతృషు ఆగమాన్తరానుసన్ధానే
బీజవదవతిష్ఠన్తే । తాన్యేవ బీజాన్యాసాద్య పునః ప్రణేతృభిరాగమా నిబధ్యన్తే ఇతి
ప్రవాహానాదిత్వం సిద్ధమితి నాగమా అప్రమాణమ్” ఇతి వాక్యపదీయటీకాకారాః
గ్రన్థకారాశయం విశదీచక్రుః ।

పఞ్చవక్త్రోద్గతతోవక్త్రా ఆగమస్య నిత్యతాయాః న క్షతిః ।

శ్రీకణ్ణాచార్యైః శాస్త్రయోనిత్వాధికరణే వేదానాం ఈశ్వరప్రణీతత్వేఽపి నిత్యత్వస్యావిరుద్ధతా
 సుష్టు ఉపపాదితా । తద్దత్త్రాపి । “ప్రలయే వేదానాం పరమేశ్వరబుద్ధిగోచర
 తయైవానువృత్తిః సర్గాదౌ తు తేషాం పరశ్రవణగో చరతయా వైఖరీవృత్తివిశిష్టత్వేన
 పరమేశ్వరప్రణీతత్వం ఇత్యుభయమప్యవిరోధేనోపపద్యతే” ఇతి శివార్క-మణిదీపికాకారాః
 అప్పయ్యదీక్షితాః అసన్ద్ధిమభ్యవదన్ ॥ మైవం, “తత్పూర్వపూర్వక్రమమనుసరతా
 శమ్భునా నిర్మితాస్తాః సాక్షాదేవ ప్రమాణం స హి భవతి తతో వైవ కస్యాపి హానిః” ఇతి
 నయమణిమాలాకారవచనం శ్రీకణ్ణాశయం విశదయద్విజృంభితే ।

“అహమేవ పశూనామధిపతిరసానీతి తస్మాత్ రుద్రః పశూనామధిపతిః”

ఇతి త్రిపురభేదనశుల్క-రూపేణ స్వయంవృతపశుపతికస్య,

అష్టాదశానామేతాసాం విద్యానాం భిన్నవర్తనామ్ ।

ఆదికర్తా కవిఃసాక్షాచ్ఛూలపాణిరితి శ్రుతిః ॥

సద్యోజాతస్తు ఋగ్వేదో వామదేవో యజుః స్మృతః ।

అఘోరః సామవేదస్తు పురుషోఽథర్వ ఉచ్యతే ।

ఈశానశ్చ సురశ్రేష్ఠః సర్వవిద్యాత్మకః స్మృతః ॥

ఇత్యాద్యార్షేయవచనానుమోదితస్య వేద-వేదాఙ్గ -తదుపబృంహణసమస్తవిద్యాత్మకస్య
 జగదవనైకజాగరూకస్య పరమేశ్వరస్య సద్యోజాతవామదేవాఘోరతత్పురుషేశాన-
 ముఖపఞ్చకనిర్గలితకామిక-యోగజ-కారణ-ప్రసృత-అజిత-దీప్త- అంశుమత్సుప్ర-భేద-
 విజయ-నిఃశ్వాస-స్వాయమ్భువ-అనల-వీర-రౌరవ ముకుట-విమల-చన్ద్రజ్ఞాన-బిమ్బ-
 ప్రోద్గీత-లలిత-సిద్ధ-సన్తాన- కిరణ-వాతుల-సూక్ష్మ-సహస్ర-సర్వోత్తర పారమేశ్వరాభిధానాం
 జ్ఞానవిజ్ఞానాత్మకైహికాముష్మికాభ్యుదయనిశ్రేయసోయపాయ- వర్ణనపరసదాశివాభిన్నవిభిన్నదేవత
 క్రియావిధిప్రయోగప్రకాశకాత్మకాగమప్రభేదానాం ప్రామాణ్యే, కో వా సచేతాఃసన్దేగి ।

సదాశివసముదీరితానాం అష్టావింశత్యాగమభేదానాం స్వరూపం కామికే తన్త్రాన్తరేషు చ
 విస్తరేణ ప్రతిపాదితమ్ ।

శ్రీమదభినవగుప్తాచార్యైస్తన్త్రాలోకే శైవాగమస్యాష్టావింశతిప్రభేదత్వముల్లిఖితమ్-

“దశాష్టాదశ వస్యస్థభిన్నం యచ్ఛాసనం విభోః” ఇతి ॥

సర్వతన్త్రస్వతన్త్రైః శ్రీమదప్పయ్యదీక్షితైః శివార్చనచన్దికాయాం-

స్తోతస్యూర్ధ్వే భవేజ్ఞానం శివరుద్రాభిధం ద్విధా ।

కామజం యోగజం చిన్త్యం మౌకుటం చాంశుమత్పునః ॥

అష్టావింశతిరిత్యేవమూర్ధ్వస్తోవినిర్గతాః ॥ ఇత్యాదినా శైవాగమస్యాష్టావింశతివిధా
వివృతా ।

శ్రీమద్భిః భాస్కరాచార్యైః సౌభాగ్యభాస్కరే త్రిపురసున్దరీవర్ణన-వ్యాజేన కామికప్రభేదానామాగమానా-
నామనిరేళః కృతః-

కామికం పాదకమలం యోగజం గుల్ఫయోర్యుగమ్ ।

పాదద్వయాఙ్గులీరూపే కారణప్రసృతాహ్వాయే ॥

అజితా జానునోర్యుగ్మం దీప్తమూరుద్వయం విభోః ।

పుష్పభాగేశుమానస్య నాభిః శ్రీసుప్రభేదకమ్ ॥

విజయం జఠరం ప్రాహుః నిఃశ్వాసం హృదయాత్మకమ్ ।

స్వాయమ్భువం స్తనద్వంద్వం అనలం లోచనత్రయమ్ ॥

వీరాగమః కణ్డేశో రురుతన్త్రం శ్రుతిద్వయమ్ ।

ముకుటం ముకుటం తన్త్రం బౌహవో విమలాగమః ॥

చన్ద్రో జ్ఞానమురః ప్రోక్తం బిమ్బం వదనపఙ్కజమ్ ।

ప్రోద్గీతతన్త్రం రసనా లలితం గణ్డయోర్యుగమ్ ॥

సిద్ధ లలాటఫలకం సన్తానం కుణ్డలద్వయమ్ ।

కిరణం రత్నభూషా స్యాత్ వాతులం వసనాత్మకమ్ ॥

అఙ్గోపాఙ్గాని రోమాణి తన్త్రాణ్యన్యాని కృతన్నశః ।

ఏవం తన్త్రాత్మకం రూపం మహాదేవ్యా విచిన్తయేత్ ॥ ఇతి

అష్టావింశత్యాగమాన్యతమలలితాగమాన్తర్గతం ప్రకృతం కౌమారం తన్త్రమ్ । లలితాగమస్య
“లలితం లలితాత్తరం కోమార” మితి త్రయా భేదాః ఉక్తాః । ఈశ్వరః స్వవిద్యాగురోః
కుమారస్య పూజా క్రియావిధిప్రతిపాదకం తన్త్రం సాఙ్ఖలిబంధం పృష్టవతే కౌశికాయోపదిదేశ
। తన్త్రైస్మిన్ ఉక్తమ్-

ఈశ్వర ఉవాచ-

యత్త్వయా చోదితం తన్త్రం తత్ప్రవక్ష్యామి కౌశిక ।

కుమారతన్త్రమధునా నిత్యం నైమిత్తికం తతః ॥ ఇతి

కామికే ఆగమోత్పత్తౌ, ఉత్తరకామికే గోత్రనిర్ణయపటలే, కారణే ప్రశ్నపటలే చ
కుమారతన్త్రోల్లేఖః కృతః ।

“మన్తభేదా భవేదత్ర క్రియాభేదో న విద్యతే ।

అష్టావింశతితన్త్రేష్వప్యనుక్తం సఙ్గహేద్బుధః” ॥

ఇతి ప్రశ్నపటలాన్త్యవచనాత్ జ్ఞాయతే కుమారపూజాక్రియావిధిప్రతిపాదకేష్వాగమాన్తరేష్యనుక్తా
విశేషవిధయ ఏవాత్ర సక్లహీతాః ఇతి ।

తన్త్రమిదం ప్రశ్నమన్తోద్ధారశౌచాచమనస్నానానుష్ఠాన-

నిత్యపూజానైవేద్యాగ్నికార్యనిత్యోత్సవకుణ్డలక్షణమణ్డలగుహదీక్షా-

స్నపనస్కన్తోత్సవ- ప్రాయశ్చిత్తాద్యేకపఞ్చాశత్పటలవిభక్తం కుమారస్య పూజా
క్రియావిధిముపదిశతి ।

ఇదఞ్చ తన్త్రం గ్రన్థలిప్యాం ముద్రితపూర్వమపి ఇదాసీం అప్రాప్యం వర్తతే ।
గ్రన్థలిపిముద్రణాత ఔత్తరాణాం తాన్త్రికాణాం అప్రవేశం పర్యాలోచ్యదేవనాగరీలిప్యాం
ముద్రణాయ ప్రయత్న ఆదృతః ।

తన్త్రమిదం ప్రాచీనం తాలపత్రలిఖితం గ్రన్థలిప్యాం ఏకం కాగజలిఖితం ఆన్ధ్రలిప్యాం
ఏకం, గ్రన్థలిప్యాం ముద్రితం ఏకం ఇతి ఆహత్య గ్రన్థత్రయేణ సంవాద్య సంశోధ్య
అపేక్షితపాఠభేదపురస్సరం దేవనాగరీలిప్యాం ముద్రితం భవత్సమక్షముపహారీకృతమ్
।

జీర్ణాలయోద్ధరణధర్మతోఽపి గరీయసి అత్ర విలుప్తప్రబన్ధపునరుజ్జీవనే శ్రమసాధ్యే
వ్యవసాయే ప్రవృత్తానాం వార్ధవయమప్యనాదృత్య అవిరతోద్యమానాం దాక్షిణాత్యార్చకసజ్జసఞ్చా
శ్రీస్వామినాథశివాచార్యాణాం మహీయానయం సంరభః ఆగమికానాం అభిజ్ఞానాం
ప్రశంసాపాత్రతామావహతి ।

కోశసంవాదే, సంశోధనే, పాఠభేదనిర్ణయే చ సోత్సుకం దత్తావధానాః మమ
సుహృదః శ్రీమత్పరమేశ్వరనామానః ఆగమికైః నూనం బహుమానార్హాః ।
అత్యున్నజాగరూకతయైతద్గ్రన్థసమ్పాదనే కృతపరిశ్రమాణాం శ్రీకన్ఠస్వామిశివాచార్యాణామాద్యోఽయ
స్తుత్యో విద్యదాదరణీయశ్చ ।

ఇదం గ్రన్థరత్నం తత్ర తత్ర అపేక్షితానాం మన్తభాగానాం వివరణపురస్సరం,
ఆగమాన్తరసంవాదసహితం ప్రయోగవిశేషాణాం వివేచనపూర్వకం ముద్రాలక్ష్యనిర్దేశన
సాకం సమ్ముద్ర్య ప్రకాశయితవ్యమితి సక్కుల్పితమాసీత్ । కిన్తు శ్రేయాంసి బహువిధాని
ఇతి రీత్యా పదే పదే విధ్నవాహుల్యాత్ ఆగమికానామాకాఙ్క్షాపూర్తి మనసి నిధాయ
ప్రకాశనే అవిలంబు ఆదృతః । యథాసక్కుల్పితం చేదం తన్త్రం ప్రకాశమేష్యతీతి విశ్వసిమి
।

ఇత్యం
విద్యజ్జనవిధేయః

కే! వి! శేషాద్రినాథశర్మా
సాహిత్య - ఆయుర్వేదశిరోమణిః
సాహిత్యాచార్యః
౩౧-౧-౧౯౭౫
సంస్కృతకల శాలా, మద్రాసు ౧ |

కుమారతన్త్రమ్

ఓం శివాభ్యాం నమః ।
॥ అథ కుమారతన్త్రమ్ ॥

౧. ప్రథమః పటలః - కౌశికప్రశ్నై తన్త్రావతారక్రమ

కైలాసశిఖరే రమ్యే భూతసన్ధైర్నిషేవితే ।
సిద్ధగన్ధర్వసజ్జీతే విచిత్రకుసుమోజ్జ్వలే ॥ ౧.౧॥
దేవర్షియక్షగన్ధర్వదివ్యస్త్రీగణసేవితే ।
తత్రాసీనం మహాదేవం స్ఫురతి స్ఫాటికే స్థలే ॥ ౧.౨॥
దేవం త్రిలోచనం నత్వా ప్రాజ్ఞాలిః కౌశికో మునిః ।
ప్రసీద దేవదేవేశ ప్రసీద వృషభధ్వజ ॥ ౧.౩॥
ప్రసీద పరమేశాన భవ సర్వజ్ఞ శంకర । (పరమేశాన భర్త)
ప్రసీద మే విరూపాక్ష ప్రసీద వృషసంఘార ॥ ౧.౪॥
ప్రసీద మన్మథారాతే కాలకాల ప్రసీద మే ।
ప్రసీద గౌరీరమణ గణాధర మహేశ్వర ॥ ౧.౫॥
ప్రసీద విశ్వదేవేశ ప్రసీద స్కన్ధవత్సల ।
స్తుత్యైవం పరయా భక్త్యా పర్యపృచ్ఛన్ మహాతపాః ॥ ౧.౬॥
కుమారతన్త్రం భగవన్ శ్రోతుం కౌతూహలం హి మే ।
కారణాఖ్యం మహాతన్త్రం గ్రన్థకోటిప్రవిస్తరమ్ ॥ ౧.౭॥
బహుణే యత్ పురా ప్రోక్తం త్వయా సర్వవిదా ముదా ।
తస్మిన్స్తనే సమాఖ్యాతం కౌమారం తన్త్రమీశ్వరమ్ ॥ ౧.౮॥
తత్ తన్త్రమఖిలం దేవ విస్తరేణ వద ప్రభో ।
ఈశ్వర ఉవాచ-

యత్ త్వయా చోదితం తన్త్రం తత్ ప్రవక్ష్యామి కౌశిక ॥ ౧.౯ ॥

కుమారతన్త్రమధునా నిత్యం నైమిత్తికం తతః |

కామ్యం చ త్రివిధం ప్రోక్తం రాజరాష్ట్రాభివృద్ధయే ॥ ౧.౧౦ ॥

తన్త్రసంకూరదోషేణ రాజరాష్ట్రం వినశ్యతి |

తస్మాత్ కుమారతన్త్రోక్తమార్గేణైవ గుహం యజేత్ ॥ ౧.౧౧ ॥

మన్త్రోద్ధారవిధిం పూర్వం శౌచమాచమనం తతః |

స్నానానుష్ఠానమార్గం చ సుబ్రహ్మణ్యార్చనావిధిమ్ ॥ ౧.౧౨ ॥

వైవేద్యం చాగ్నికార్యం చ నిత్యోత్సవవిధిం తతః |

కుణ్డానాం లక్షణం చైవ మణ్డలస్య తు లక్షణమ్ ॥ ౧.౧౩ ॥

గుహదీక్షావిధానం చ స్నాపనానాం తు లక్షణమ్ | (స్నాపనస్య చ లక్షణమ్)

స్కన్ధోత్సవవిధిం చైవ ప్రాయశ్చిత్తవిధానకమ్ ॥ ౧.౧౪ ॥

జీర్ణోద్ధారవిధిం చైవ వాస్తుహోమక్రమం తతః |

శాన్తిహోమవిధానం చ దిశాహోమవిధిం పునః ॥ ౧.౧౫ ॥

మూర్తిహోమవిధానం చ పంచగవ్యవిధిం తతః |

పంచామృతవిధిం చైవ బాలస్థాపనమార్గకమ్ ॥ ౧.౧౬ ॥

సమ్ప్రోక్షణవిధిం చైవ ప్రతిమాలక్షణం తతః |

దారుశూలప్రతిష్ఠాం చ సర్వబేరప్రతిష్ఠికామ్ ॥ ౧.౧౭ ॥

చలబేరప్రతిష్ఠాం చ గుహోస్తస్య ప్రతిష్ఠికామ్ |

గర్భన్యాసవిధానం చ తదైవ ప్రథమేష్ఠికామ్ ॥ ౧.౧౮ ॥

ప్రాసాదలక్షణం చైవ తతో మూర్ధ్నేష్ఠికావిధిమ్ |

ప్రాకారలక్షణం చైవ పరివారవిధిం తతః ॥ ౧.౧౯ ॥

లక్షణం కారణానాం తు పాదుకాప్రోక్షణం తతః |

ఆత్మార్థయజనం చైవ తైలాభ్యంజనవిధిం తతః ॥ ౧.౨౦ ॥

మాసపూజావిధిం పశ్చాదంజురార్పణమార్గకమ్ |

మహావల్లిదేవసేనాస్థాపనస్య విధిం తతః ॥ ౧.౨౧ ॥

సుమిత్రస్థాపనం చైవ గజస్థాపనమార్గకమ్ |

రథప్రతిష్ఠికాం చైవాప్యభిషేకవిధిం తతః ॥ ౧.౨౨ ॥

తతః స్కన్ధకలాన్యాసం శ్రీసుబ్రహ్మణ్యమాతృకామ్ ।
 శ్రీసుబ్రహ్మణ్యకవచం ప్రదక్షిణనమస్కీయామ్ ॥ ౧.౨౩॥
 ఆచార్యలక్షణం చైవ సాయం రక్షావిధిం తతః ।
 శయ్యాగృహప్రవేశం చ ప్రవక్ష్యామి యథాక్రమమ్ ॥ ౧.౨౪॥
 మన్తభేదో భవేదత్ర క్రియాభేదో న విద్యతే ।
 అష్టావింశతితన్త్రేష్వప్యనుక్తం సజ్గ్రహేద్ బుధః ॥ ౧.౨౫॥
 ఇతి శ్రీ కుమారతన్మే కాశికప్రశ్నే తన్త్రావతారక్రమో నామ ప్రథమః పటలః ।

౨. ద్వితీయః పటలః - మన్తోద్ధారవిధిః

ఈశ్వర ఉవాచ-
 మన్తోద్ధారం ప్రవక్ష్యామి శృణు కాశిక సువ్రత ।
 స్థలే మనోరమే శుద్ధే చక్రం కృత్వా లిపిం తథా ॥ ౨.౧॥
 అర్చయిత్వా యథాన్యాయం రక్తచన్దనపుష్పకైః ।
 యేనేష్టమాగమత్ తేషాం తచ్చృణుష్వ మహామునే ॥ ౨.౨॥ (యథేష్టమగమద్దేవాః)
 ఆకారాదివిసర్గాస్తమవర్గమితి చోదితమ్ ।
 కకారాదిక్షకారాస్తం పఞ్చపఞ్చాక్షరాణి తు ॥ ౨.౩॥
 ఆకారాదిక్షకారాస్తమష్టవర్గాః ప్రకీర్తితాః । See the note at the end
 అష్టవర్గద్వితీయం తు స్కన్ధబీజమిదం పరమ్ ॥ ౨.౪॥
 షష్ఠానలసమోపేతం బిన్దునాదసమాయుతమ్ ।
 మూలమన్తమిదం జ్ఞేయం సర్వకామార్థసిద్ధిదమ్ ॥ ౨.౫॥
 ఆయం మూలమన్తః - ఓం స్రూం స్కన్దాయ నమః । (౧)
 అష్టవర్గద్వితీయం చ షష్ఠస్వరయుతం పునః ।
 చతుర్దశస్వరం తస్య బిన్దునాదసమాయుతమ్ ॥ ౨.౬॥
 సుబ్రహ్మణ్యచతుర్థ్యన్తం నమోఽన్తం ప్రణవాదికమ్ ।
 ఓం సూం సౌం సుబ్రహ్మణ్యాయ నమః । (౨)
 ద్వివర్గప్రథమం చైవ షష్ఠానలసమాయుతమ్ ॥ ౨.౭॥
 కవర్గప్రథమం చైవ పఞ్చమస్వరసంయుతమ్ ।
 కుమారమన్తమిత్థం స్యాద్ బిన్దునాదవిభూషితమ్ ॥ ౨.౮॥

ఓం క్రూం కుం కుమారాయ నమః | (3)

అష్టవర్గద్వితీయం తు పంచమస్వరసంయుతమ్ |

స్వామిన్ గుహాయ మన్త్రాస్తే నమోఽస్తం ప్రణవాదికమ్ || ౨.౯ ||

బిన్దనాదసమాయుక్తం సర్వకామార్థసిద్ధిదమ్ |

ఓం సుం స్వామిన్ గుహాయ నమః | (౪)

సప్తవర్గస్య పంచార్ణం చతుర్థస్వరసంయుతమ్ || ౨.౧౦ ||

శరవణభవబీజం స్వాద్ బిన్దనాదసమాయుతమ్ | (శరవణభవస్య)

స్వనామాద్యక్షరేణైవ నమోఽస్తం ప్రణవాదికమ్ || ౨.౧౧ ||

ఓం శీ శం శరవణభవాయ నమః | (౫)

అష్టవర్గతృతీయం తు అగ్నిమాయాసమాయుతమ్ |

తస్య వర్గాదిమం చైవ బిన్దనాదసమాయుతమ్ || ౨.౧౨ ||

ఇదం బీజం విజాసీయాత్ షణ్ముఖాయ నమోఽస్తకమ్ |

ఓం హ్రీం షం షణ్ముఖాయ నమః | (౬)

అథ పంచ బ్రహ్మబీజాని-

సకారం ప్రథమం బిన్దః సద్యోజాతస్య బీజకమ్ || ౨.౧౩ ||

ఓం సం సద్యోజాతాయ నమః | (౭)

తృతీయస్వరసంయుక్తం వామదేవముదాహృతమ్ |

ఓం సిం వామదేవాయ నమః | (౮)

పంచమస్వరసంయుక్తమఘోరం బ్రహ్మబీజకమ్ || ౨.౧౪ ||

ఓం సుం అఘోరాయ నమః | (౯)

ఏకాదశస్వరోపేతం పురుషం పరిపత్యతే |

ఓం సేం తత్పురుషాయ నమః | (౧౦)

త్రయోదశస్వరోపేతమీశానం పంచమం విన్దః || ౨.౧౫ ||

ఓం సోం ఈశానాయ నమః | (౧౧)

ఇతి పంచ బ్రహ్మబీజాని |

అథ షడక్షమన్త్రాః-

అక్షి ౨ వేద ౪ రసా ౬ దిత్య ౧౨ మను ౧౪ షోడశభిః ౧౬ స్వరైః

ఓం సాం హృదయాయ నమః; ఓం సీం శిరసే స్వాహా;

ఓం సూం శిఖాయై వషట్; ఓం సైం కవచాయ హుం;

ఓం సౌం నేత్రత్రయాయ వౌషట్; ఓం సః ఆస్త్రాయ ఫట్ ।

ఇతి షడఙ్గమన్త్రాః । (౧౨)

హృదయాద్యస్తప్తపర్యంతం షడఙ్గం పరికీర్తితమ్ ॥ ౨.౧౬ ॥

ఓం సాం సీం సూం సైం సౌం సః

బీజాద్యంతం చ విద్యాం చ నమోఽంతం చ నమో యజేత్ ।

అథ మహావల్లీబీజమన్త్రః-

సప్తవర్గచతుర్థం చ (త్వ) అగ్నిమాయాసమన్వితమ్ ॥ ౨.౧౭ ॥

బిన్దనాదసమాయుక్తం మహావల్ల్యాస్తు బీజకమ్ ।

ఓం ప్రీం మహావల్ల్యై నమః । (౧౩)

అష్టవర్గతృతీయం చ (త్వ) అగ్నిమాయాసమావృతమ్ ॥ ౨.౧౮ ॥

బిన్దనాదసమాయుక్తం దేవసేనాసుబీజకమ్ ।

ఓం దేవసేనాయై నమః । (౧౪)

అథ షణ్మూర్తిమన్త్రాః-

సుబ్రహ్మణ్యః కుమారశ్చ హరసూనుః సురాగ్రజః ॥ ౨.౧౯ ॥

సేనాపతిః సురేశశ్చ షణ్మూర్తిహ కథ్యతే ।

స్వనామాద్యక్షరేణైవ నమోఽంతం ప్రణవాదికమ్ ॥ ౨.౨౦ ॥

షణ్మూర్తీనాం హి కథితం సామృతం తు సమాసతః ।

ఓం సుం సుబ్రహ్మణ్యాయ నమః; ఓం కుం కుమారాయ నమః;

ఓం హం హరసూనవే నమః; ఓం సుం సురాగ్రజాయ నమః;

ఓం సేం సేనాపతయే నమః; ఓం సుం సురేశాయ నమః ॥

ఇతి మూర్తిమన్త్రాః । (౧౫)

జగద్భూశ్చ వచద్భూశ్చ విశ్వభూరుద్రభూస్తతః ॥ ౨.౨౧ ॥

బ్రహ్మభూశ్చ భువోభూశ్చ శ్రుతౌ షణ్మూర్తయః పునః ।

ఓం జగద్భువే నమః; ఓం వచద్భువే నమః;

ఓం విశ్వభువే నమః; ఓం రుద్రభువే నమః;

ఓం బ్రహ్మభువే నమః; ఓం భువనభువే నమః ॥

ఇతి షణ్మూర్తిమన్త్రాః । (౧౬)

అథ పరివారాష్టకమన్త్రాః -

గజాగ్ని చ యమశ్చైవ రక్షో వారుణవాయవః || ౨.౨౨||

సోమః సుమిత్రో వసుమాన్ పరివారాః ప్రకీర్తితాః |

స్వనామాద్యక్షరేణైవ బిన్ధునాదసమాయుతాః || ౨.౨౩||

ఓం గం గజేన్ద్రాయ నమః; ఓం అం అగ్నయే నమః;
 ఓం యం యమాయ నమః; ఓం నం నిర్భతయే నమః;
 ఓం వం వరుణాయ నమః; ఓం యం వాయవే నమః;
 ఓం సం సోమాయ నమః; ఓం సుం సుమిత్రాయ నమః;
 ఇతి పరివారదేవతామస్త్రాః | (౧౭)

అథ మయూరబీజమ్-

షష్ఠవర్గాన్తిమం బీజం మాయానలసమాయుతమ్ |

బిన్ధునాదసమాయుక్తం మాయూరం బీజముచ్యతే || ౨.౨౪||

ఓం ప్రీం మయూరాయ నమః |

ఇతి మయూరమస్త్రః | (౧౮)

అథ శక్తిబీజమ్-

సప్తవర్గాన్తిమం బీజం మాయాగ్నిసమబిన్ధుకమ్ |

శక్తిబీజమిదం ప్రోక్తం సర్వకామార్థసిద్ధిదమ్ || ౨.౨౫||

ఓం శ్రీం శక్తయే నమః |

ఇతి శక్తిమస్త్రః | (౧౯)

అథ నవశక్తిబీజమస్త్రాః-

శకునీ రేవతీ పూతా మహాపూతా నిశీధినీ |

మాలినీ శ్యామలా బుద్ధ్యా నవమీ విశ్వతోముఖీ || ౨.౨౬ || (శ్యామలా బుద్ధా)

స్వనామాద్యక్షరేణైవ నమోఽన్తం ప్రణవాదికమ్ |

ఓం శం శకున్యై నమః; ఓం రం రేవత్యై నమః;
 ఓం యం పూతాయై నమః; ఓం మం మహాపూతాయై నమః;
 ఓం నం నిశీధిన్యై నమః; ఓం మం మాలిన్యై నమః;
 ఓం శం శ్యామలాయై నమః; ఓం బం బుద్ధయై నమః;
 ఓం వం విశ్వతోముఖ్యై నమః ||

ఇతి నవశక్తిమస్త్రాః | (౨౦)

అథ పంచాయుధమస్త్రః

శక్తిశ్చైవ ధనుశ్చైవ శరశ్చాక్షః కమణ్ణలుః ॥ ౨.౨౭॥

పఞ్చాయుధమిదం ప్రోక్తం స్వనామప్రణవాదికమ్ ।

ఓం శం శక్తయే నమః । ఓం ధం ధనుషే నమః ।

ఓం శం శరాయ నమః । ఓం అం అక్షాయ నమః ।

ఓం కం కమణ్ణలవే నమః ॥

ఇతి పఞ్చాయుధమన్తః । (౨౧)

అథాష్టమూర్తిమన్తః-

కార్తికేయో విశాఖశ్చ గుహశ్చైవాసురాన్తకః ॥ ౨.౨౮॥

నేనానీః షణ్ముఖశ్చైవ మయూరవాహనస్తథా ।

శక్తిపాణిరితి ఖ్యాతా ఏతే వైవాష్టమూర్తిపాః ॥ ౨.౨౯॥

ఓం ఆస్య శ్రీ స్కన్ధషడక్షరీ మహామన్తస్య । శక్తిః ఋషిః ।

దేవీగాయత్రీ ఛన్దః । శ్రీ షణ్ముఖో దేవతా । వం బీజమ్ । భం శక్తిః ।

మం కీలకమ్ । మమ ఇష్టసిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః ॥

యన్తః -

షట్కృణన్తు ప్రణవమభితో మా చమార్యాణమిశ్రే ।

షడ్వర్ణం స్యాద్వసుయుగదలే బిన్దనాదం కలార్ణమ్ ॥

కామ్యం త్రింశద్విదశదలయుతం మన్తవర్ణైషడఙ్గమ్ ।

శ్రీమచ్ఛక్రం శరవణభవస్యేష్టసిద్ధిప్రదాయ ॥

న్యాసః -

ఓం వం హృదయాయ నమః । ఓం చం శిరసే స్వాహా ।

ఓం భుం శిఖాయై వషట్ । ఓం వేం కవచాయ హుమ్ ।

ఓం నం నేత్రేభ్యో వౌషట్ । ఓం మం అస్త్రాయ ఫట్ ।

ధ్యానమ్ -

నౌమ్నాదిత్య ప్రదీప్తం ద్విదశనయనకం షణ్ముఖం మన్తహాసమ్ ।

వామాఙ్గే సుస్థితాయాస్సరసిరుహధృతాఽలిఙ్గితాయాః ప్రియాయాః ।

ఉత్తఙ్గోరుస్తనాగ్రే విహితకరతలం భీతిభేటాదిశూల-

హ్రాదిన్యూద్దీప్తశక్తిష్వసనఘనగదా కుక్కుటాబ్జేషు హస్తమ్ ॥

షడక్షరమన్తః । వచద్భువే నమః । అయభిష్టకామ్యమన్తః ।

ఓం వం వరదసేనాన్యే బాహులేయవచదుభవే స్కన్ధ స్కన్ధసుబ్రహ్మణ్యాయ నమః ।
స్వామిన్ గుహాయ హుం ఫట్ ॥

స్కన్ధగాయత్రీ -

ఓం కార్తికేయాయ విద్మహే శక్తిహస్తాయ ధీమహి । తన్నః స్కన్ధః ప్రచోదయాత్ ॥

ఓం సుబ్రహ్మణ్యమహామన్తస్య । త్రిపురాన్తక ఋషిః । అనుష్టప్ ఛందః ।

సుబ్రహ్మణ్యో దేవతా । భోగమోక్షార్థే జపే వినియోగః ।

ఓం హ్రీం హృదయాయ నమః । ఓం శ్రీం శిరసే స్వాహా ।

ఓం క్లిం శిఖాయై వషట్ । ఓం సుం కవచాయ హుమ్ ।

ఓం వం నేత్రేభ్యో వౌషట్ । ఓం యం అస్త్రాయ ఫట్ ॥

మన్తః -

ఓం శ్రీం హ్రీం క్లిం సుం వం యం సర్వలోకం మే వశమానయ షణ్ముఖాయ
మయూరవాహనాయ సర్వరాజభయవినాశనాయ సర్వదేవసేనాపతయే సర్వశత్రుం

నాశయ నాశయ సుబ్రహ్మణ్యాయ స్వాహా ।

ఓం సం గం విం యం క్షౌం స్కన్ధేశ్వరాయ నమః ।

షడక్షరమః - ఓం శరవణభవ హ్రీమ్ ।

కార్తికేయ యన్తః । షట్కోణన్తు ప్రణవ ।

న్యాసః । తన్మన్త్రేణ ।

ధ్యానమ్ ।

సిన్ధూరారుణమిన్దుకాన్తివదనం కేయూరహారాదిభి-

ర్ద్యైర్వైరాభరణైర్విభూషితతనం స్వర్గాదిసౌఖ్యప్రదమ్ ।

అమ్మోఘాభయశక్తికుక్కుటధరం రక్తాఙ్గరాగాంశుకం

సుబ్రహ్మణ్యముపాస్మహే ప్రణమతాం భీతిప్రణాశోద్యతమ్ ॥

ఓం సుం సుబ్రహ్మణ్యాయ స్వాహా । ఓం కార్తికేయ పార్వతీనన్దన

స్కన్ధ వరద వరద సర్వజనం మే వశమానయ స్వాహా ।

ఓం సౌం సూం సుబ్రహ్మణ్యాయ శక్తిహస్తాయ ఋగ్యజుస్సామాధర్వణాయ

అసురకులమర్దనాయ యోగాయ యోగాధిపతయే శాన్తాయ శాన్తరూపిణే

శివాయ శివనన్దనాయ షష్ఠీప్రియాయ సర్వజ్ఞానహృదయాయ

షణ్ముఖాయ శ్రీం శ్రీం హ్రీం క్షం గుహ రవి కం కాలాయ కాలరూపిణే

సురరాజాయ సుబ్రహ్మణ్యాయ నమః ।

ఓం నమో భగవతే మహాపురుషాయ మయూరవాహనాయ గౌరీపుత్రాయ

ఈశాత్మజాయ స్కన్ధస్వామినే కుమారాయ
తారకారయే షణ్ముఖాయ ద్వాదశనేత్రాయ ద్వాదశభుజాయ ద్వాదశాత్మకాయ
శక్తిహస్తాయ సుబ్రహ్మణ్యాయ ఓం నమః ॥

మాలామస్త్రః ।

మాలా మస్త్రం ప్రవక్ష్యామి శృణు కౌశిక సువ్రత ।

పూర్వపశ్చిమసూత్రైకం దక్షిణోత్తరమేవ హి ॥ ౨.౩౦॥

వాయవ్యాదగ్నిభాగాంతం యుగ్మసూత్రం ప్రసారయేత్ ।

నైర్వత్యాదీశభాగాంతం సూత్రమేవం ప్రసారయేత్ ॥ ౨.౩౧॥

బిన్దుద్వాదశకం భ్రామ్య రక్తసూత్రేణ సాధకః ।

తన్మధ్యే నలినం లిఖ్య సాష్టపత్రం సకర్ణికమ్ ॥ ౨.౩౨॥

కర్ణికాయాం న్యసేన్మస్త్రం మూలమస్త్రం ప్రధానకమ్ ।

ప్రణవం విన్యసేత్పూర్వే హ్యగ్నేయ్యాం తు నకారకమ్ ॥ ౨.౩౩॥

మోకారం యామ్యదేశే తు భకారం నైర్వతే దలే ।

వారుణే తు గకారం స్యాద్వాయవ్యే తు వకారకమ్ ॥ ౨.౩౪॥

తేకారం సౌమ్యదిగ్భాగే ఐశాన్యాం సవిసర్గతః ।

ఏవం ప్రదక్షిణే వైవ విన్యసేదక్షరాణి తు ॥ ౨.౩౫॥

అష్టవర్గ ద్వితీయస్తు పశ్చిమస్వరసంయుతమ్ ।

సుబ్రహ్మణ్యాయ తత్పశ్చాత్ శక్తిహస్తాయ తత్పరమ్ ॥ ౨.౩౬॥

తారకారిం చతుర్థ్యంతం తథా శరవణోద్భవమ్ ।

తస్యాథో ఋగ్యజస్సామాధర్వణాయ పదం పునః ॥ ౨.౩౭॥

దేవద్యయపదం దేవనేనాపతి చతుర్థకమ్ ।

అకారశ్చ సుకారశ్చ రకారశ్చ కులస్తథా ॥ ౨.౩౮॥

మర్దనాయ పదం దివ్యం సంహితాయ పదం తథా ।

అన్తరిక్షాయ తత్పశ్చాద్ద్యోగాధిపతయే పునః ॥ ౨.౩౯॥

తతః కురు కురు పదం పశ్చాచ్ఛటచటాఖ్యకమ్ ।

ఈశానన్తాయ శాన్తాయ శాన్తరూపీచతుర్థకమ్ ॥ ౨.౪౦॥

షష్ఠీప్రియాయ తస్యాన్తే చతుర్థ్యంతం శివాననమ్ ।

వచద్భువేతి చ పునః సర్వజ్ఞానపదం తథా ॥ ౨.౪౧॥

హృదయాయ పదం పశ్చాత్ షణ్ముఖాయ తతః పరమ్ |
 దీపాయ దీపకర్తే చ శ్రీం హ్రీం ఉం క్రుం తతః పరమ్ || ౨.౪౨||

కుమారాయ పదం పశ్చాత్ కాలాయ పదమిత్యపి |
 కాలరూపం చతుర్థ్యంతం సురరాజాయ తత్పరమ్ || ౨.౪౩||

నమో వర్ణాశ్చ చత్వారశ్చత్వారింశచ్ఛతాధికమ్ |
 పతచ్ఛక్రం సమాలిఖ్య వైతాన్ వర్ణాంశ్చ లిఖ్య చ || ౨.౪౪||

యః ప్రీణయేన్మహాసేనం సర్వాన్ కామానవాప్నుయాత్ |
 అఙ్గరకే షష్ఠియుక్తే కృష్ణపక్షసమన్వితే || ౨.౪౫||

శతం సహస్రమయుతం ఫలమాప్నోత్యసంశయః |
 విద్యారీ లభతే విద్యాం ధనారీ ధనమాప్నుయాత్ || ౨.౪౬||

జయార్థీ జయమాప్నోతి మోక్షార్థీ మోక్షమాప్నుయాత్ |
 మాలామస్తం గుహస్యైతత్సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ || ౨.౪౭||

శారదాతిలకే-

తారః ఖణ్ణీశ్వరక్రమో నిస్వరేణాన్తరన్తతః |
 భువనైస్సప్తవర్ణాస్సుస్సుబ్రహ్మణ్యాత్మకో మనుః |
 వహ్నిబీజేన షట్త్రింశద్భుక్తేనాఙ్గక్రియా మతా || ౨.౪౮||

ధ్యానమ్ -

సిన్ధూరారుణమిన్ద్రకాన్తివదనం ఇతి |
 లక్షమేకం జపేన్మన్త్రం సాధ్యేన హవిషాతతః || ౨.౪౯||

దశాంశం జుహుయాదన్తే బ్రాహ్మణానపి భోజయేత్ |
 ధర్మాదికల్పితే పీఠే వహ్నిమణ్ణలపశ్చిమే || ౨.౫౦||

పూజయేద్విధినా దేవముపచారైర్యథోచితమ్ |
 కేసరేష్వక్లపూజాస్యాత్ పత్రమధ్యే గతానిమాన్ || ౨.౫౧||

జయన్తమగ్నికేశాన్తం కృత్తికాపుత్రసంఙ్ఘకమ్ |
 హేమశూలవిశాలక్షవజ్రధారాన్యజేత్ క్రమాత్ || ౨.౫౨||

పూర్వాది దిగ్గర్లలాగ్రేషు దేవసేనాపతిం పునః |
 విద్యాం మేధాం తతో వజ్ర కోణ్ణస్థం శక్తిక్కుక్కుటౌ || ౨.౫౩||

మయూరం ద్విపమభ్యర్చ్య బాహ్యే లోకేశ్వరాన్యజేత్ |

అస్త్రాణి తేషామస్తే స్యుస్సుబ్రహ్మణ్యార్చనేరితా ॥ ౨.౫౪ ॥

దృక్సజ్ఞ్యాన్ భక్ష్యభోజ్యాద్యైః షష్ట్యాం సమ్ప్రీణయేద్విభుమ్ ।
పూజయేద్దేవతా భక్త్యా కుమారాన్ బ్రహ్మచారిణః ॥ ౨.౫౫ ॥

సన్తానం విజయం వీర్యం రక్షామాయుః శ్రియం యశః ।
ప్రదద్యాత్ సాధకస్యాశు సుబ్రహ్మణ్యస్సూరార్పితః ॥ ౨.౫౬ ॥

ఓం వచద్భువే నమః ।

॥ ఇతి శారదాతిలకే ॥

నారాయణీయే-

తారం వచన్నాభిజలే శివయోనియుతే తతః ।
మన్తదేవో గుహశ్శక్తిః కుక్కుటాబ్జాభయాన్దధత్ ॥ ౨.౫౭ ॥

రక్తో రక్తాంశుకో ముక్తా ప్రచురాకల్పభూషితః ।
కలాజన్యాసవత్తేన కర్ణికాయాం యజేదముమ్ ॥ ౨.౫౮ ॥

తారం వచదితి-

ఓం వచద్భువే నమః ।

॥ ఇతి మాలామన్తః ॥

అథ షడక్షరన్యాసః-

మూర్ధ్న్యాస్యే హృదయే నాభౌ గుహ్యే పాదద్వయే న్యసేత్ ।

ఓం వం హృదయాయ నమః; ఓం చం శిరసే స్వాహా ।

ఓం భుం శిఖాయై వషట్; ఓం వేం కవచాయ హుమ్ ।

ఓం నం నేత్రత్రయాయ వౌషట్; ఓం మః అస్త్రాయ ఫట్ ।

ఇతి షడక్షరన్యాసః ।

అస్య శ్రీ వచద్భూమహామన్తస్య సనత్కుమార ఋషిః బ్రహ్మవిశ్వామిత్రో

వా; గాయత్రీ ఛందః ఉష్ణిగ్వా; గుహో దేవతా । అక్షరలక్షజపే వినియోగః ।

ప్రథమావృత్తౌ ॥ పురశ్చరణమజ్ఞైః ॥

ద్వితీయావృత్తౌ ॥ జయంతాయ నమః; అగ్నికేశాయ నమః;

కృత్తికాపుత్రాయ నమః; భూతపతయే నమః; సేనాన్యే నమః;

గుహాయ నమః; హిరణ్యశూలాయ నమః; విశాలాక్షాయ నమః ॥

తృతీయావృత్తౌ ॥ పత్రేషు - దేవసేనా పతయే నమః; విద్యాయై నమః;

మేధాయై నమః; వజ్రాయ నమః; శక్తయే నమః; కుక్కుటాయ నమః ।

మయూరాయ నమః । ద్విపాయ నమః; ఇతి పూర్వాదిదిక్షు ఆగ్నేయాదికోణేషు చ ॥

చతుర్థావృత్తై ॥ పునః ఇన్ద్రాయ నమః ఇత్యాద్యష్టదిక్పాలాన్ ॥

పంచమావృత్తై ॥ వజ్రాయ నమః ॥ ఇత్యాదిదశాయుధాని ॥

మయూరగాయత్రీ -

శుక్లాపాణ్డాయ విద్యమే పక్షిరాజాయ ధీమహి ।

తన్నోమయూరః ప్రచోదయాత్ ॥

గజగాయత్రీ -

శ్వేతవర్ణాయ విద్యమే వక్రతుణ్డాయ ధీమహి ।

తన్నోగజః ప్రచోదయాత్ ॥

స్కన్దమన్త్రాస్సమాఖ్యాతా మూర్తిధ్యానాన్యథ శృణు ॥ ౨.౫౯ ॥

అథ షోడశమూర్తిధ్యానభేదాః-

జ్ఞానశక్తిధరః స్కన్దో దేవసేనాపతిస్తథా ।

సుబ్రహ్మణ్యో గజారూఢః శరకాననసమ్భవః ॥ ౨.౬౦ ॥

కార్తికేయః కుమారశ్చ షణ్ముఖస్తారకాన్తకః ।

సేనాసీర్భ్రహ్మశాస్తా చ వల్లికల్యాణసున్దరః ॥ ౨.౬౧ ॥

బాలశ్చ క్రౌంచభేత్తా చ శిఖివాహన ఏవ చ ।

ఏతాని స్వామినామాని షోడశ ప్రత్యహం నరః ॥ ౨.౬౨ ॥

యః పఠేత్సర్వపాపేభ్యోః స ముచ్యేత మహామునే ।

ఏతేషాం ప్రతిరూపాణాం ధ్యానభేదమథోచ్యతే ॥ ౨.౬౩ ॥

(౧) అథ శక్తిధరస్వామిధ్యానమ్ -

ఏకాన్యం ద్విభుజం వామే వజ్రం దక్షిణజే కరే ।

ఇచ్ఛాజ్ఞానక్రియాశక్తిరూపం శక్తిధరం భజే ॥ ౨.౬౪ ॥

(౨) స్కన్దస్వామిధ్యానమ్ -

కల్పద్రుమం ప్రణమతాం కమలారుణాభం

స్కన్దం భుజద్వయమనామయమేకవక్త్రమ్ ।

కాత్యాయనీసుతమహం కటిబద్ధదామ

కౌపీనదణ్డధరదక్షిణహస్తమీడే ॥

(౩) సేనాపతిధ్యానమ్ -

నౌమ్యాదిత్యప్రదీప్తం ద్విదశనయనకం షణ్ముఖం మన్దహాసం
వామాజ్కే సుస్థితాయాస్సరసిరుహధృతాలిజ్జితాయాః ప్రియాయాః ।

ఉత్తుజ్గోరుస్తనాగ్రే విహితకరతలం భీతిభేటాదిశూల-
ప్రోదిన్యుద్ధీప్తశక్తిష్యసనవనగదాకుక్కుటాబ్జేషు హస్తమ్ ॥

(౪) సుబ్రహ్మణ్యస్వామిధ్యానమ్-

సిన్ధూరారుణమిన్దుకాన్తివదనం కేయూరహారాదిభి-

ర్దివ్యైరాభరణైర్విభూషితతనుం స్వర్గాదిసౌఖ్యప్రదమ్ ।

అమోఘజాభయశక్తికుక్కుటధరం రక్తాఙ్గరాగోఙ్జ్వలం (రక్తాఙ్గరాగాంశుకం)

సుబ్రహ్మణ్యముపాస్మహే ప్రణమతాం భీతిప్రణాశోద్యతమ్ ॥

అన్యచ్ఛ-

ఏకవక్త్రం ద్విదోర్దణ్డం కటిబద్ధాభయాన్వితమ్ ।

తరుణారుణసజ్కేశం సుబ్రహ్మణ్యముపాస్మహే ॥

(౫) గజవాహనస్వామిధ్యానమ్-

ఏకాననం ద్విదనయనం వరకుక్కుటౌ చ

వామద్వయే నిశితశక్త్యభయద్వయం చ ।

బిభ్రాణమిశ్వరసుతం తపనాయుతాభం

నిత్యం నమామి గజవాహనమిష్టసిద్ధ్యై ॥

(౬) శరవణభవస్వామిధ్యానమ్-

శక్తిం ఘణ్ణాం ధ్వజనరసిజే కుక్కుటం పాశదణ్డౌ

టఙ్కం బాణం వరదమభయదం కార్ముకం చోద్వహస్తమ్ ।

పీతం సౌమ్యం ద్విదశనయనం దేవసజ్ఘైరుపాస్యం

నద్భిః పూజ్యం శరవణభవం షణ్ముఖం భావయామి ॥

(౭) కార్తికేయస్వామిధ్యానమ్-

వరదకులిశఖేటం వామహస్తత్రయే చ

దధతమభయశక్తిం ఖణ్డమన్యత్రయే చ ।

తరుణరవిసమాభం సాధుభిః పూజ్యమానం

కమలవదనషట్కం కార్తికేయం నమామి ॥

(౮) కుమారస్వామిధ్యానమ్-

సవ్యద్వయే నిశితశక్త్యసిమాదధానం

వామద్వయేఽభిమతకుక్కుటఖేటకం త్వామ్ । (ఖేటకం చ)

వల్లిపతిం విబుధలోచనపూర్ణచన్ద్రమ్
కల్యాణదాననిరతం కలయే కుమారమ్ ॥

(౯) షణ్ముఖస్వామిధ్యానమ్-

వస్తే సిన్ధూరకాన్తిం శరవిపినభవం శ్రీమయూరాధిరూఢం
షడ్వక్త్రం దేవసైన్యం మధురిపుతనయావల్లభం ద్వాదశాక్షమ్ ।
శక్తిం బాణం కృపాణం ధ్వజమపి చ గదాం చాభయం సవ్యహస్తైః
చాపం వజ్రం సరోజం కటకమపి వరం శూలమన్వైర్దధానమ్ ॥

(౧౦) తారకారిస్వామిధ్యానం

వరదమజ్కుశధ్వజే చ కటకౌ చాపవజ్ర-
మభయపాశచక్రఖడ్గముసలశక్తిమన్వహమ్ ।
ద్విదశపాణిభిర్దధానమరుణకోటిసన్నిభం
భజత తారకారిమత్ర భవవినాశకారణమ్ ॥

(౧౧) సేనాపతిస్వామిధ్యానమ్-

అభయమసిరథాఙ్గం చాజ్కుశం శక్తిశూలం
వరదకులిశపాశం పద్మదణ్డౌ గదాం చ ।
దధతముభయపక్షద్వాదశాయామహస్తైః-
ర్ద్విదశకమలనేత్రం దేవసేనాన్యమీడే ॥

(౧౨) బ్రహ్మశాస్త్రధ్యానమ్-

వామే కరే చ యుగలే వరకుణ్డకే చ
సవ్యేఽక్షసూత్రమభయం దధతం విశాఖమ్ ।
వల్లాయుతం వనజలోచనమేకవక్త్రం
వన్దామహే వనజసమ్భవశాసితారమ్ ॥

(౧౩) వల్లికల్యాణసున్దరస్వామిధ్యానమ్-

హస్తద్వన్ద్యేఽక్షమాలామభయమపి ధృతం కుణ్డికాం శ్రోణిబన్ధం
సవ్యే వామే నిషణ్ణః శ్రవధృతవిధినాహూయమానేన యుక్తమ్ ।
సర్వాలజ్కారయుక్తం జలకలశధృతా విష్ణునా చారుణాభం
వల్లికల్యాణమూర్తిం సకలసురగణైః స్తూయమానం ప్రపద్యే ॥

(౧౪) బాలస్వామిధ్యానమ్-

పద్మసవ్యకటిసంయుతవామం
పద్మకాన్తినిభమేకముఖం చ ।

బాలవృద్ధికరమీశ్వరసూనుం

బాలమున్నతభుజం ప్రణతోఽస్మి ॥

అన్యచ్ఛ-

ఏకవక్త్రం ద్విసనయనం పద్మద్వయకరద్వయమ్ ।

విప్రప్రియకరం వస్తే బాలరూపం రవిప్రభమ్ ॥

(౧౫) క్రౌఞ్చభేదనస్వామిధ్యానం -

అభయశితకృపాణా శక్తిబాణా చ సవ్యే

వరదకులిశచాపం ఖేటకే చాన్యహస్తే ।

దధతమమరసేనానాయకం చాష్టబాహుం

కమలవదనషట్కం క్రౌఞ్చభేత్తారమిడే ॥

(౧౬) శిఖివాహనస్వామిధ్యానం

విద్రుమప్రభమేకముఖం విభుం వజ్రశక్తివరదాభయపాణిమ్ ।

దేవతోకరిపుఘ్నమవిఘ్నదం నౌమి రుద్రభవం శిఖివాహమ్ ॥

॥ ఇతి షోడశమూర్తిధ్యానభేదాః ॥

దాడిమీపుష్పసఙ్కాశం గుఞ్జాభం కుఙ్కుమాకృతిమ్ ।

షడ్వక్త్రసహితం దేవం ద్వాదశాక్షం సుయౌవనమ్ ॥ ౨.౬౫ ॥

చతుర్భుజముదారాఙ్గం యజ్ఞసూత్రేణ సంయుతమ్ ।

వరదాభయసంయుక్తం కమణ్ణల్యక్షధారిణమ్ ॥ ౨.౬౬ ॥

నక్రకుణ్ణలసంయుక్తం కరణ్ణమకుటోజ్జ్వలమ్ ।

హారకేయూరకటకం కటిసూత్రైర్విభూషితమ్ ॥ ౨.౬౭ ॥

రత్నవిద్రుమభూషాఢ్యం నవవీరసమాయుతమ్ ।

పాదనూపురసంయుక్తం సర్వాభరణభూషితమ్ ॥ ౨.౬౮ ॥

సర్వలక్షణసంయుక్తం కుమారం శక్కురాత్మజమ్ ।

మహావల్లిదేవసేనాయుక్తం సురగణప్రియమ్ ॥ ౨.౬౯ ॥

ఇత్థం రూపం యజ్ఞేన్నిత్యం సర్వలోకహితావహమ్ ।

చతుర్భుజం బాలవేషం స్కన్ధం కనకసప్రభమ్ ।

శక్తికుక్కుటహస్తం చ వరదాభయసంయుతమ్ ॥ ౨.౭౦ ॥

విద్రుమనిభద్విదశహస్త రవినేత్ర

శక్తిశరఖడ్గమభయధ్వజగదాం చ ।
 వామకరచాపకులిశాబ్జవరశూల
 ఖేటధర సవ్యకర షణ్ముఖ నమస్తే ॥ ౨.౭౦॥
 ద్విభుజశ్చ ద్వినేత్రశ్చ సుబ్రహ్మణ్యస్సుసన్దరః ।
 పద్మధృత్సవ్యపాణిశ్చ ఇతరః పద్మధృత్కరః ॥ ౨.౭౧॥
 బాలరూపః ప్రతిష్ఠాయాం గ్రామస్యైవాభివృద్ధయే ।
 ద్విహస్తో యజ్ఞసూత్రాఢ్యాస్సశిఖస్సత్రిమేఖలః ॥ ౨.౭౩॥
 కౌపీనదణ్డధృత్సవ్యపాణిః కట్యాశ్రితః పరః ।
 స్థాపయేద్దైవతం స్కన్దం పర్వతేషు వనాదిషు ॥ ౨.౭౪॥
 చతుర్భుజస్త్రిణేత్రశ్చ కర్ణయోః పత్రకుణ్డలః ।
 నక్రకుణ్డలయుక్తో వా సమీపే శక్తికాద్వయః ॥ ౨.౭౫॥
 దక్షిణే వామహస్తే చ సాక్షమాలా కమణ్డలుః ।
 వరదాభయసంయుక్తః కటిసూత్రేణ భూషితః ॥ ౨.౭౬॥
 మయూరవాహసంయుక్తోఽప్యథవా యుక్తసామజః ।
 శక్తిభ్యాం చ యుతో వాఽపి తయోర్లక్షణముచ్యతే ॥ ౨.౭౭॥
 ద్వినేత్రే ద్విభుజే శాస్త్రే పద్మధారకరావుభౌ ।
 లంపమానకరే చైవ శ్యామా రక్తసమప్రభే ॥ ౨.౭౮॥
 మహావల్లిదేవసేనా సర్వాఙ్గమతిసున్దరే ।
 ఇత్యం లక్షణసంయుక్తో గ్రామే వా నగరేఽపి వా ॥ ౨.౭౯॥
 షడాననో ద్విషడ్భాహురర్కశ్రోత్రేక్షణాన్వితః ।
 ద్విషట్కరేక్షణైర్ముక్తప్రతిమాలిభిరన్వితః ॥ ౨.౮౦॥
 సశక్తిస్సాభయస్సాసిస్సాక్షమాలస్సకుక్కుటః ।
 సఖేటకస్త్యయం స్థాప్యో వృద్ధయే పత్తనాదికే ॥ ౨.౮౧॥
 రక్తామ్బరసమాయుక్తో బాలచన్ద్రసమప్రభః ।
 కరణ్డమకుటోపేతో హస్తద్వాదశకస్తు వా ॥ ౨.౮౨॥
 శక్తిం చ ముసలం ఖడ్గం చక్రపాశాభయే వహన్ ।
 దక్షిణే దక్షిణే వజ్రం కార్ముకం ఖేటకం తథా ॥ ౨.౮౩॥
 మయూరం వా ధ్వజం వాఽపి సాజకుశం వరమావహన్ ।

సోమపీఠీ మయూరస్థః శక్తిద్వయసమాయుతమ్ |
 గ్రామాదౌ స్థాపనీయోఽయం ప్రాసాదాదౌ తు సిద్ధయే || ౨.౮౪||
 షడ్వక్త్రం శిఖివాహనం త్రినయనం రక్తామృతాలజ్జ్యోతం
 శక్తిం చర్మ చ ఖడ్గశూలవిశిఖాభీతిం ధనుశ్చక్రకమ్ |
 పాశం కుక్కుటమజ్జుశం చ వరదం దోర్భిర్దధానం తథా
 ధ్యాయేదీప్సితసిద్ధిదం శశిధరం స్కన్ధం సురారాధితమ్ ||
 లోకాలోకాన్ధకారప్రతిహతకిరణైర్భానుకోటిప్రకాశం
 భూమిన్వస్తైకకోటిష్వసనమపి శరం లమ్బమానోర్ధ్వకాయమ్ |
 హస్తాభ్యాం చేతరాభ్యాం ధృతమథ కులిశం శక్తిమమ్భోరుహాక్షం
 సర్వాలజ్కారయుక్తం భజత సురపురీపాలకం బాహులేయమ్ || (భజత సురపరీపాలకం)
 || ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే మన్త్రోద్ధారవిధిర్నామద్వితీయః పటలః ||

3. తృతీయః పటలః - శౌచాచమనమ్

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి శౌచమాచమనం శ్శృణు |
 ఉత్థాయ చ బహిర్గమాత్ విణ్మాత్రం తు విసర్జయేత్ || 3.౧||
 అహన్యదజ్జుఘో భూత్వా రాత్రౌ వై దక్షిణాముఖః |
 గ్రామపార్శ్వే మహాక్షేత్రే తడాగే కూపపార్శ్వకే || 3.౨||
 వల్మీకే చ తథా నద్యాం వృక్షమూలే తథాలయే |
 జలాశయసమీపే తు శిలాయాం పర్వతే తథా || 3.3||
 పుణ్యారామే గవాం గోష్ఠే చైత్యవృక్షసమీపకే | (పుష్పారామే)
 స్థానేష్యేతేషు మతిమాన్ విణ్మాత్రం న విసర్జయేత్ || 3.౪||
 అన్యస్థానే యథా వాయుస్తథాభిముఖమాస్థితః | (అన్యస్థానే తథా భూమౌ)
 వామేనైవోపవీతం తు కర్ణమూలే న్యసేత్ బుధః || 3.౫||
 తృణాని విన్యసేత్ భూమౌ విణ్మాత్రే చ విసర్జయేత్ |
 గృహీత్వా వామహస్తేన లిఙ్గం యావత్ సమాప్తికమ్ || 3.౬||
 నాసాం పిథాయ హస్తేన దక్షిణాఙ్గులికం చ యత్ |
 యావచ్చుద్ధిర్భవేదస్య తావన్మౌనం సమాచరేత్ || 3.౭||
 దక్షిణేన కరేణైవ మృదం గృహ్య విచక్షణః | (మృదం గ్రాహ్య)

త్రిఃకృత్వాణ్శాల్య లిఙ్గం తు పఞ్చాపానం చ మృత్తికాః || 3.౮ ||

దశవారం వామకరం పఞ్చవారం కరద్వయమ్ |
శోధయేదమ్భసా నిత్యం గృహస్థానాం విధీయతే || 3.౯ ||

ద్విగుణం బ్రహ్మచారీణాం త్రిగుణం వనవాసినామ్ |
చతుర్గుణం యతీనాం తు శౌచమేవం విధీయతే || 3.౧౦ ||

యావచ్చుద్ధిర్భవేద్ బుద్ధిస్తావచ్చౌచం సమాచరేత్ | (యావచ్చుద్ధిర్భవేద్ బుద్ధే)
శుద్ధతీరమనుప్రాప్య పునరాచమనం చరేత్ || 3.౧౧ ||

కరఙ్గానిమ్బాపామార్గప్లక్షచమృకవైణవైః |
వకులక్షీరవృక్షైర్వా దస్తథావనమాచరేత్ || 3.౧౨ ||

కనిష్ఠాఙ్గులినాహంస్యాదాయతం చ దశాఙ్గులమ్ | (చ ద్వాదశాఙ్గులం)
సమచ్ఛేదమృజం శుభ్రం హ్యోర్ధ్వం చ త్వగపవర్గకమ్ || 3.౧౩ || (సమచ్ఛేదమృజం
శుద్ధం)

షష్ఠిపర్వనవమ్యాం చ ద్వాదశ్యాం ప్రతిపద్యపి |
మాతాపిత్రోశ్చ దివసే నాచరేద్దస్తథావనమ్ || 3.౧౪ ||

గణ్డూషం రవిసఙ్ఖ్యాభిర్విధాయ మతిమాన్ పునః |
సపవిత్రకరేణైవ సర్వకర్మసమాచరేత్ || 3.౧౫ ||

త్రిఃకృత్వా తు జలం పీత్వా మాషమగ్నం పునః పునః |
ఋగ్యజుస్సానుభిర్భున్తైస్త్రిభిః పీత్వా విచక్షణః || 3.౧౬ ||

ఆస్యం ద్విఃప్రమృజేత్తత్ర సకృన్మృజ్య ముఖం శనైః |
ఈశానమస్తతః ప్రాఙ్ః ఊర్ధ్వాధోమార్జయేత్తతః || 3.౧౭ ||

అఙ్గుష్ఠానామికాభ్యాం తు నేత్రయోః స్పర్శయేత్పునః |
అఙ్గుష్ఠతర్జనీభ్యాం తు నాసికాయాః పుటద్వయమ్ || 3.౧౮ ||

కనిష్ఠాఙ్గుష్ఠకాభ్యాం తు నేత్రయోః స్పర్శయేత్ క్రమాత్ |
మధ్యమాఙ్గుష్ఠకాభ్యాం తు బాహ్వోః సంస్పర్శయేద్ధ్వయోః || 3.౧౯ ||

అఙ్గులీభిశ్చ వసుభిర్నాభౌ హృన్మూర్ధ్ని చ స్పృశేత్ |
ఏవమాచమనం ప్రోక్తం నియమేన మహామునే || 3.౨౦ ||

ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే కౌశికప్రశ్నమహాసంహితాయాం శౌచాచమన-

విధిర్నామ తృతీయః పటలః ।

౪. చతుర్థః పటలః - స్నానానుష్ఠానవిధిః

అథ వక్ష్యే విశేషేణ స్నానం పాపహరం పరమ్ ।
మృదం చ గోశకృత్ పుష్పం కుశమామలకం తిలమ్ ॥ ౪.౧॥

ధౌతవస్త్రం చ సజ్గాహ్య జలతీరం సమావిశేత్ ।
వాపీకూపతడాగేషు నాన్యత్ర మృదమాహరేత్ ॥ ౪.౨॥

జలే ప్రాదేశమాత్రే చ మణిబన్ధాజ్జలే బుధః ।
గోమయామలకేనైవ సర్వాణాని చ మర్దయేత్ ॥ ౪.౩॥

మలస్నానం తతః కృత్వా జలస్నానం సమాచరేత్ ।
మూలమస్త్రేణ మృత్పిణ్డం త్రిధా భజ్య మహామునే ॥ ౪.౪॥

పృష్ఠే చ దక్షిణే వైవ విన్యసేదుత్తరేఽపి చ ।
పురుషం పూర్వదిగ్భాగే హ్యఘోరం దక్షిణే న్యసేత్ ॥ ౪.౫॥

ఉత్తరే విన్యసేద్ధీమాన్ వామదేవేన మన్తతః ।
అస్త్రేణ పూర్వతో న్యస్తాస్య దశదిక్షు మృదం క్షిపేత్ ॥ ౪.౬॥

దక్షిణేన మృదా శోధ్య సర్వాఙ్గం మూలవిద్యయా ।
ఉత్తరస్థం చ మృద్భాగం తీర్థమధ్యే వినిక్షిపేత్ ॥ ౪.౭॥

స్నాత్వా రాజోపచారేణ రజన్యామలకాదినా ।
పఞ్చబ్రహ్మషడక్షైశ్చ గుహతిర్థం స కల్పయేత్ ॥ ౪.౮॥

స్నాత్వా గురూక్తమార్గేణ ధౌతవస్త్రధరో ద్విజః ।
ఆచమ్య విధివత్ పశ్చాత్ప్రాణాయామం సమాచరేత్ ॥ ౪.౯॥

ఆపోహిష్ఠేతి నవభిః పద్మైః ప్రోక్షణమాచరేత్ ।
సూర్యశ్చేత్యనువాకేన జలం ప్రాతః పిబేద్ బుధః ॥ ౪.౧౦॥

ఆపః పునస్త మధ్యాహ్నే సాయాహ్నేఽగ్నిశ్చ మన్తతః ।
దధిక్రావిణ్ణేతి తతస్త్రికాలం ప్రోక్షయేత్తతః ॥ ౪.౧౧॥

గాయత్ర్యార్ఘ్యం తతః కృత్వా భూర్భువఃస్వేతి పూర్వయా ।
ప్రణవేన సమాయుక్తం భూర్భువఃస్వరితి బ్రువన్ ॥ ౪.౧౨॥

వామేతరే జలం గ్రాహ్య ప్రదక్షిణమథాచరేత్ |
 అసావాదితో బ్రహ్మోతి సూర్యం స్పృత్వా ప్రణమ్య చ || ౪.౧౩||
 సూర్యాదితర్పణం కృత్వా గణ్గాయై నమ ఇత్యథ |
 అవకుణ్య జలం గ్రాహ్య మహాలక్ష్మ్యై నమస్త్రిభిః || ౪.౧౪||
 ముఖం ఊల్య ప్రమృజ్యాథాప్యస్త్రేణ త్రిపిబేజ్జలమ్ |
 తేనైవ దశథా ప్రోక్ష్య తేనైవార్ధ్యత్రయం దదేత్ || ౪.౧౫||
 యథాశక్తి జపేత్ తేన త్రిపిబేత్తు యథావిధి |
 సవ్యేన హస్తం సక్లౌహ్య వామహస్తే నిధాయ చ || ౪.౧౬||
 తద్భస్మ సజలం కృత్వా కింఛిదగ్లప్తేన కర్మణా | (కృత్వా కింఛిదగ్లప్తేన తు)
 శిరః ప్రభృతి పాదాస్తం దర్శయిత్వాథ దేశికః || ౪.౧౭||
 నైరృత్యాం దిశి తత్కృత్వా పశ్చాత్ షట్కోణ మాలిఖేత్ | (షట్కోణ మాచరేత్)
 స్కన్దమూలం తతో మధ్యే ఓం శ్రీం హ్రీం క్లిం తతః పరమ్ || ౪.౧౮||
 ఐం సౌం కోణేషు సంల్లిఖ్య శిరసీశానమస్త్రతః | (ఐం సః)
 లలాటే పురుషేణ స్యాదఘోరేణ స్తనాస్తరే || ౪.౧౯||
 నాభౌ తు వామమస్త్రేణ జాన్వోర్బాహ్వోశ్చ సద్యతః |
 శేషాణ్గేషు చ తన్మస్త్రైరర్పయేద్భస్మనా బుధః || ౪.౨౦||
 హస్తా ప్రక్షాల్య శిరసి ముద్రయా కుమ్భసంజ్ఞయా |
 ప్రోక్షయిత్వా జలం పశ్చాన్మా లేనైవాపకుణయేత్ || ౪.౨౧||
 ఆస్తమస్త్రేణ సన్తాడ్య జలం వామకరే ఊపేత్ |
 తస్మాత్కూర్తృదం తోయం దక్షిణేన కరేణ చ || ౪.౨౨||
 పశ్చా బ్రహ్మషడక్షైశ్చ ప్రోక్షయిత్వాథ మస్త్రవిత్ |
 శేషం జలం సమాదాయ దక్షిణేన కరేణ చ || ౪.౨౩||
 పుటేనదక్షనాసాయాం పూర్య వామేన రేచ్య చ |
 తజ్జలం దక్షిణే భాగే హుమ్భుటస్తేన సంవ్రజేత్ || ౪.౨౪||
 పశ్చాదాచమనం కృత్వా ప్రాణాయామం సమభ్యసేత్ | (ప్రాణాయామం సమాచరేత్)
 అఙ్గానాసం కరన్యాసం పూర్వోక్తవిధినాచరేత్ || ౪.౨౫||
 త్రిరర్ధ్యం శివగాయత్ర్యా యథాశక్తి జపేచ్ఛతమ్ |

మూలమస్త్రేణ రుద్రస్య తర్పయేద్రుద్రసంఖ్యయా ॥ ౪.౨౬॥

పంచబ్రహ్మషడక్షేప గౌర్యా మూలేన చ త్రిధా ।

బ్రహ్మదిపంచమూర్తీశ్చ తర్పయేత్స్వస్వనామతః ॥ ౪.౨౭॥

గణేశం మూలమస్త్రేణ తర్పయేదేకతర్పణమ్ ।

సుబ్రహ్మణ్యషడక్షేన న్యాసం కృత్వాథ దేశికః ॥ ౪.౨౮॥

త్రివారం స్కన్ధగాయత్ర్యా తర్పయేద్దేశికోత్తమః ।

స్కన్ధస్య మూలమస్త్రేణ షడావృత్త్యా ప్రతర్పయేత్ ॥ ౪.౨౯॥ (మూలమస్త్రేణ షష్ఠవారం)

సుబ్రహ్మణ్యషడక్షేన తర్పయేత్ తు విశేషతః ।

మహావల్లిదేవసేనాం తత్తన్నామ్నా తు తర్పయేత్ ॥ ౪.౩౦॥

భువనేశీం మహాలక్ష్మీం వాగ్దేవీం చ ప్రతర్పయేత్ ।

క్షేత్రపాలస్య మూలేన గురూన్ పశ్చాత్తు తర్పయేత్ ॥ ౪.౩౧॥

సౌరాక్షేణైవ మతిమాన్ షడక్షన్యాసమాచరేత్ ।

మూలమస్త్రేణ సూర్యస్య కషోల్కాయేతి మన్తతః ॥ ౪.౩౨॥

త్రివారం తర్పయేద్దీమానుషాంశ్చ ప్రత్యుషామపి ।

తేజశ్చణ్డం సకృత్తర్ప్య సర్వం బ్రహ్మణి యోజయేత్ ॥ ౪.౩౩॥

సావిత్రిం చ జపేత్ పశ్చాత్ పూర్వోక్తవిధినా బుధః ।

ఉపస్థానం తతః కుర్వోత్ ప్రాతర్మిత్రస్య చర్షణీః ॥ ౪.౩౪॥

ఆసత్యేనేతి మధ్యాహ్నే సాయేఽమం మేతి మన్తతః ।

బ్రహ్మయజ్ఞం తతః కృత్వా స్కన్ధమన్త్రం శతం జపేత్ ॥ ౪.౩౫॥

ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే స్నానానుష్ఠానవిధిర్నామ చతుర్థః పటలః ।

౫. పంచమః పటలః - నిత్యార్చనవిధిః

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి సుబ్రహ్మణ్యార్చనావిధిమ్ ।

సర్వసిద్ధికరం పుణ్యం సర్వవ్యాధివినాశనమ్ ॥ ౫.౧॥

సర్వదుఃఖోపశమనం సదా విజయవర్ధనమ్ ।

ఆత్మార్థం చ పరార్థం చ పూజా ద్వివిధమేవ చ ॥ ౫.౨॥ (పూజా ద్వివిధముచ్యతే)

గృహార్చనం తథాత్మార్థం తత్తత్సిద్ధికరం భవేత్ ।

దేవర్షిభిర్మునుష్యాద్యైః స్థాపితం బేరమాదరాత్ || ౫.౩||

తత్ పరార్థం సమాఖ్యాతం సర్వేషామాత్మనాం ఫలమ్ |

విప్రక్షత్రియవిట్కూద్రా దీక్షితాశ్చ ప్రవేశకః || ౫.౪||

ఆత్మార్థయజనం కుర్యాత్ న కుర్యాత్తు పరార్థకమ్ |

ఆదిశైవః ప్రకర్తవ్యం ఆత్మార్థం చ పరార్థకమ్ || ౫.౫||

ఆదిశైవా ఇతి ప్రోక్తాస్తే శివబ్రాహ్మణా మునే |

శౌచమాచమనం కృత్వా విధిస్నానం సమాచరేత్ || ౫.౬||

సన్ధ్యావందనకర్మాది కృత్వా దేవాలయం వ్రజేత్ | (దేవాలయం విశేత్)

పాదౌ ప్రక్షాల్య విధినా భస్మ నిక్షిప్య మస్త్రవిత్ || ౫.౭||

సూర్యపూజావిధానేన సౌరపూజాం సమాచరేత్ |

ప్రక్షాల్య పాదావాచమ్య విధినా భస్మ ధారయేత్ || ౫.౮||

ప్రణవం సంస్కరన్మస్త్రీ ప్రాణాయామం సమాచరేత్ |

పుణ్యాహం వాచయేత్తత్ర బ్రాహ్మణైః సహ మన్త్రిభిః || ౫.౯||

విధినా పఞ్చగవ్యఞ్చ పఞ్చామృతమథాచరేత్ |

సకలీకృత్య మతిమాన్ ప్రణవార్ధ్యం తు సాధయేత్ || ౫.౧౦|| (ప్రణవార్ధ్యం తం తు సాధయేత్)

స్నపనం కారయేద్విద్వాన్ యథావిధిపురఃసరమ్ |

ద్వారమస్త్రేణ సమ్ప్రోక్ష్య గణేశఞ్చ సరస్వతీమ్ || ౫.౧౧||

సవ్యవామే పతక్లోర్ధ్వే తత్తద్విజేన పూరయేత్ | (తత్తద్విజేన పూజయేత్)

మధ్యే లక్ష్మీఞ్చ సమ్ప్రాజ్య హస్తద్వయాభిషేచితామ్ || ౫.౧౨|| (హస్తద్వయాభిషేచనం)

సుదేహసుముఖౌ విప్రో గుహస్య ద్వారపాలకౌ |

ఏకవక్త్రౌ ద్విబాహూ చ గదాభయధరౌ స్మృతౌ || ౫.౧౩|| (గదాభయకరౌ)

చతుర్భుజౌ చేత్తస్యోర్ధ్వే వజ్రశక్తిధరౌ తథా |

రక్తశ్యామలవర్ణాఢ్యౌ సర్వాభరణభూషితౌ || ౫.౧౪||

సుదంష్ట్రౌ స్మితవక్త్రౌ చ కరణ్ణమకుటోజ్జ్వలౌ |

దక్షిణే తు సుదేహఞ్చ సుముఖఞ్చ తథోత్తరే || ౫.౧౫||

పశ్చాదక్షిణశాఖాయాం దీప్తాఞ్చామరధారిణీమ్ | (దీప్తాఞ్చామరచారిణీం)

ఉత్తరాయాఞ్చ శాఖాయాం సూక్ష్మాంతం పూజయేత్ తయా ॥ ౫.౧౬ ॥ (శాఖాయాం సూక్ష్మాం సమ్పూజయేత్ తథా)

అథోదుమ్బరమూలే తు పృథివీం సమ్ప్రపూజయేత్ ।

దివ్యాన్తరిక్షభూమీషు విఘ్నానుచ్ఛాట్య చాస్త్రతః ॥ ౫.౧౭ ॥ (విఘ్నానుచ్ఛార్ష స్మృతః)

అన్తః ప్రవిశ్య మతిమాన్నిత్యం తద్ద్వారపాలకౌ ।

మధ్యదక్షిణవామే తు దేహల్యాం పూజయేత్తదా ॥ ౫.౧౮ ॥

కవాటౌ ప్రోక్ష్య చాస్త్రేణ జయం విజయమర్చయేత్ ।

నైరృత్యాం వాస్తునాథఞ్చ స్వస్వనామభిరర్చయేత్ ॥ ౫.౧౯ ॥

దేవస్య దక్షిణే పార్శ్వే రుచిరాసనసంస్థితః ।

పఞ్చశుద్ధిం తతః కృత్వా తేషాం భేదమథ శ్ఛ్ఛేణ ॥ ౫.౨౦ ॥ (తతః కుర్యాత్)

ఆత్మశుద్ధిస్తు ప్రథమం స్థానశుద్ధిర్ద్వితీయకమ్ । (ఆత్మశుద్ధిస్తు పూర్వ స్యాత్)

ద్రవ్యశుద్ధిస్తుతీయఞ్చ బిమ్బశుద్ధిశ్చతుర్థకమ్ ॥ ౫.౨౧ ॥

మన్తశుద్ధిస్తు పఞ్చైతే ఆత్మశుద్ధిం తతః శ్ఛ్ఛేణ ।

తతా చ హస్తపృష్ఠౌ చ మన్తేణాస్త్రేణ శోధయేత్ ॥ ౫.౨౨ ॥

అఙ్గుష్ఠాదికనిష్ఠాన్తమిశానాదీంశ్చ విన్యసేత్ ।

హ్రీం మన్తాదీంశ్చ మధ్యాది తర్జన్యాన్తం చతుర్థకమ్ ॥ ౫.౨౩ ॥

నేత్రం కరతలే న్యస్య తర్జన్యామస్త్రకం న్యసేత్ ।

ఆత్మానం యోజయేత్పశ్చాత్ శిఖాగ్రే వ్యోమసంఙ్కతే ॥ ౫.౨౪ ॥

శుష్కవృక్షమివాత్మానం శోషయేద్వాయుమస్త్రతః ।

అగ్నిబీజేన తద్దేహం భస్మకూటమివ స్మరేత్ ॥ ౫.౨౫ ॥

వాయోర్బిజేన తద్భస్మ ప్లావయేదమృతస్రవమ్ ।

సఞ్ఞాన్త్య పూర్వవద్దేహం ముద్రయాఙ్కశసంఙ్ఖయా ॥ ౫.౨౬ ॥ (పూర్వవద్దేహం ముద్రయా కుశసంఙ్ఖయా)

ముద్రయా కుశసంఙ్ఖయా

ఆత్మానం మూలమస్త్రేణ విన్యసేద్ధృదయే పునః ।

కృత్వాథ మాతృకాన్యాసం కుర్యాత్ప్రాణప్రతిష్ఠికామ్ ॥ ౫.౨౭ ॥

ఈశానం మూర్ధ్ని విన్యస్య ముఖే తత్పురుషం న్యసేత్ ।

అఘోరం హృదయే న్యస్య వామదేవం తు గుహ్యకే ॥ ౫.౨౮ ॥

సద్యోజాతం న్యనేత్వాదౌ పునరణ్గాని బుద్ధిమాన్ |
 హృదయే హృదయం న్యస్య శిరశ్శిరసి విన్యనేత్ || ౫.౨౯ ||
 శిఖాయాం తు శిఖాం న్యస్య కవచం స్తనమధ్యమే |
 నేత్రం నేత్రద్వయే విద్వాన్ అస్త్రం హస్తప్రదేశకే || ౫.౩౦ ||
 సైకత్రింశత్కలాన్యాసం ప్రాగుక్తవిధినాచరేత్ |
 ఏవం శుద్ధతనుర్భాత్వా స్కన్ధోఽహమితి మస్త్రతః || ౫.౩౧ ||
 అన్తర్యాగం తతః కృత్వా తత్పూజార్హకమస్త్రతః |
 ఆననావరణాద్వైశ్చ హృత్పద్మే చార్చయేద్గుహమ్ || ౫.౩౨ ||
 ఆత్మశుద్ధిరితి ప్రోక్తా స్థానశుద్ధిం తతః శ్శుణు |
 మూలే న్యస్తేన నేత్రేణ నిరీక్ష్య ప్రోక్షణాదిభిః || ౫.౩౩ || (మూల న్యస్తేన)
 అవకుణ్ణచ్చదిగ్బంధం ప్రాకారైః స్నానశోధనమ్ |
 మార్జనం ప్రోక్షణం చైవ గోమయాలేపనం హృదా || ౫.౩౪ || (మార్జనం నిరీక్షణం)
 గుహ్యగ్రే భూపురం లిఖ్య భూబీజేన సమర్చయేత్ |
 స్థానశుద్ధిరితి ఖ్యాతా ద్రవ్యశుద్ధిం తతః శ్శుణు || ౫.౩౫ ||
 పాద్యపాత్రం శరావణ్చ అర్ఘ్యాచమనపాత్రకమ్ |
 శ్శ్శ్శ్చ స్థాలికాశ్చైవ జలభాణ్ణాది వర్ధనీమ్ || ౫.౩౬ ||
 అస్త్రేణ శాల్య చ హృదా నిరీక్ష్య కవచేన తు |
 అవకుణ్ణ్య గురుః పశ్చాత్ సామాన్యార్ఘ్యం ప్రకల్పయేత్ || ౫.౩౭ ||
 బ్రహ్మజైర్ముర్తిమస్త్రైశ్చ స్కన్ధగాయత్రిమస్త్రతః |
 తత్తోయేనాస్త్రమస్త్రేణ సర్వం సమ్ప్రోక్ష్య బుద్ధిమాన్ || ౫.౩౮ ||
 వస్త్రపూతేన తోయేన జలభాణం ప్రపూరయేత్ |
 నిధాయ సవ్యహస్తేన సప్తవారం తతః స్మృతమ్ || ౫.౩౯ || (విధాయ సవ్యహస్తేన)
 ఆపో వా ఇతి మస్త్రేణ జప్త్యా పద్మాఖ్యముద్రికామ్ |
 అస్త్రముద్రాం ప్రదర్శ్యాథ సర్వద్రవ్యాణి శోధయేత్ || ౫.౪౦ ||
 ద్రవ్యశుద్ధిర్భవేదేవం బిమ్బశుద్ధిం తతః శ్శుణు |
 నమస్కృత్వా మహాసేనమిదం మస్త్రం సమర్చయేత్ || ౫.౪౧ ||
 సిద్ధదేవర్షినశ్చైశ్చ మనుష్యైశ్చ సమర్చితమ్ |

అర్చయిష్యే యథా శక్త్యా ప్రసీద గుహమూర్తిమన్ || ౫.౪౨||

అర్హ్యదప్యైశ్చ మతిమాన్ విశేషార్హ్యం ప్రకల్పయేత్ |
కుశాగ్రాపః పయోభిశ్చ తిలతణ్ణులక్తైర్యుతమ్ || ౫.౪౩||

అక్షతైర్యవసిద్ధారైరర్హ్యమష్టాఙ్గముత్తమమ్ |
మూలబ్రహ్మౌషడజ్జైశ్చ స్కన్ధనూక్తేన మస్తతః || ౫.౪౪||

మూర్తిమస్త్రైశ్చ గాయత్ర్యా విశేషార్హ్యం ప్రకల్ప్య చ |
చన్దనోశీరసంయుక్తం పాద్యం సఙ్కల్పయేద్ధృదా || ౫.౪౫||

తుటిపత్రం చ కర్పూరం ఫలత్రయయుతం తథా | (బిలవపత్రం చ)
*పురుషయుక్తషడజ్జేనాచమనం పరికల్పయేత్ || ౫.౪౬|| (*ఛన్దోభజ్ఙః)

హృదయేన తు మస్త్రేణ ప్రచ్ఛన్నపటమానయేత్ |
నిర్మాల్యం చ విసృజ్యాథ సుమిత్రాయ ప్రదాపయేత్ || ౫.౪౭||

అస్తమస్త్రేణ మతిమాన్ బేరశుద్ధిం సమాచరేత్ |
స్కన్ధగాయత్రిమస్త్రేణ శాలయేత్తు పునః పునః || ౫.౪౮||

లోహజం యది తద్బేరం స్నానం పర్వణి పర్వణి |
చిత్రాదిప్రతిమా చేత్తు శుద్ధిం కూర్చేన కారయేత్ || ౫.౪౯||

బిమ్బశుద్ధిర్భవేదేవం మస్త్రశుద్ధిం తతః శృణు |
ఓక్కారాదినమోఽన్తాశ్చ మస్త్రాః పూజార్హకా భవేత్ || ౫.౫౦||

మనసోపాంశునా వాచా మస్త్రశుద్ధిరుదాహృతా |
యో వేత్తి పఞ్చశుద్ధిం చ స పూజాం కర్తుమర్హతి || ౫.౫౧||

స్కన్ధనూక్తేన మతిమాన్ మూలబ్రహ్మౌషడజ్జకైః |
మాలామస్త్రేణ మతిమాన్ కార్తికేయం తు పూజయేత్ || ౫.౫౨||

ఆసనం కల్పయేత్పశ్చాచ్ఛాచ్ఛద్రదృష్టేన వర్తనా |
ప్రణవం పూజయేన్మస్త్రీ పీఠాధస్తాత్ గుహస్య తు || ౫.౫౩||

ఆధారశక్తిం తస్యోర్ధ్వే తతోఽనన్తాసనం యజేత్ |
ధర్మం పాణ్డరసంజ్ఞం చ జ్ఞానం వై పద్మరాగకమ్ || ౫.౫౪|| (ధర్మం పాణ్డరవర్ణం)

వైరాగ్యం హేమవర్ణం స్యాదైశ్వర్యం శ్యామవర్ణకమ్ |
ఆగ్నేయాదిషు కోణేషు పూజయేత్తు విశేషతః || ౫.౫౫||

అధర్మాజ్ఞానావైరాగ్యావైశ్వర్యాంశ్చ పునః పునః |
 రాజావర్తనభా ఏతే ప్రాగాదిషు ప్రకల్పయేత్ || ౫.౫౬ ||
 మాయాధచ్ఛదనం రక్తం నైర్మత్యాం దిశి పూజయేత్ |
 వేద్యోర్ధ్వచ్ఛదనం శ్వేతమైశాన్యాం దిశి పూజయేత్ || ౫.౫౭ ||
 ఏవం సింహాసనం ప్రోక్తం పద్మాసనం తతోచ్యతే |
 కన్దం బీజాంకరం నాలం దలం కేసరకర్ణికామ్ || ౫.౫౮ ||
 బీజం పద్మం చ మతిమాన్ పూర్వాదిషు చ మధ్యమే |
 శకునీం రేవతీం పూతాం మహాపూతాం నిశీఢినీమ్ || ౫.౫౯ ||
 మాలినీం శీతలాం బుద్ధాం ప్రాగాదిషు సుపూజయేత్ | (శీతలాం శుద్ధాం)
 మధ్యే విశ్వముఖాం పూజ్య నమోఽన్తైర్నామభిః క్రమాత్ || ౫.౬౦ ||
 మణ్డలత్రయమత్రైవ పూజయేద్విమలాసనమ్ |
 ఊత్యాదిప్రకృతిః ప్రోక్తా తత్త్వరూపం సనాతనమ్ || ౫.౬౧ ||
 సుబ్రహ్మణ్యాసనం దివ్యం తస్యోపరి యజేద్ బుధః |
 తత్తత్త్వరూపధ్యానేన తస్మిన్ మూర్తిం ప్రకల్పయేత్ || ౫.౬౨ ||
 ఆపాద్య బిన్దం తద్బిన్దోరానీయ కుసుమాంజలిమ్ |
 తస్మాల్మన్త్రసంయుక్తం హృదా చావాహయేత్ గుహమ్ || ౫.౬౩ ||
 స్థాపనం తు ప్రదాతవ్యమీశానేన తు మన్తతః |
 సన్నిధానం తత్పురుషాదఘోరాత్ సన్నిరోధనమ్ || ౫.౬౪ ||
 స్వాగతం వామదేవేన దిగ్బంధం చాస్త్రమన్తతః |
 కవచేనావకుణ్డాంధ సద్యేనామృతకల్పనా || ౫.౬౫ ||
 స్వామిన్ సర్వజగన్నాథ యావత్ పూజావసానకమ్ |
 తావత్ త్వం ప్రీతిభావేన బిమ్బేఽస్మిన్ సన్నిధిం కురు || ౫.౬౬ ||
 ఇదం మన్తం సముచ్ఛార్య విశ్వామిత్ర మహామునే |
 పద్మముద్రాం మహాముద్రాం షణ్ముఖీం దర్శయేత్తతః || ౫.౬౭ ||
 పాదౌ సకృత్ సకృత్పాద్యం హృదయేన ప్రదాపయేత్ |
 పురుషయుక్తషడర్ణేన వక్త్రేష్వాచమనీయకమ్ || ౫.౬౮ ||
 అర్ధ్యం శిరసి విన్యస్య వౌషడనేన మూలతః |

ఆపోహిషేతి మస్త్రేణ పఞ్చగవ్యేన పూజయేత్ || ౫.౬౯ ||

అభిషిచ్యాథ తోయేన పిష్టేన కర్షయేద్ధృదా ।

గన్ధాద్యైరభిషిచ్యాథామలకైః పరిమర్దయేత్ || ౫.౭౦ ||

స్నాప్య బిల్వోద్కైః పశ్చాద్ధరిద్రేణ చ పీఠకమ్ ।

శక్తిద్వయం చ సంలేప్య పూజయేత్తు పునః పునః || ౫.౭౧ ||

పఞ్చామృతేన సంస్నాప్య శుద్ధతోయేన వా పునః ।

శ్రీరుద్రచమకాభ్యాం చ పురుషసూక్తేన మస్త్రవిత్ || ౫.౭౨ ||

తతః కుమారమాతేతి ఋచా చైవ విశేషతః ।

స్కన్ధసూక్తేన గాయత్ర్యా సేనాన్యం పఞ్చశాన్తినా || ౫.౭౩ ||

అయం కుమారమస్త్రేణ మాతే కుమారమస్త్రతః ।

మాలామస్త్రేణ మతిమాన్ మూలబ్రహ్మషడఙ్గైః || ౫.౭౪ ||

ఇత్థం శుద్ధామృభిః స్నాప్య హృదా చాచమనం దదేత్ ।

వస్త్రేణ పరిమృజ్యాథ వస్త్రాణి చ హృదా దదేత్ || ౫.౭౫ ||

గన్ధం తత్పురుషేణైవ యజ్ఞసూత్రాక్షసూత్రికామ్ ।

మకుటం కుణ్డలం పట్టం హారకేయూరనపురమ్ || ౫.౭౬ ||

ఛన్నం వీరాఙ్గులీయం స్యాద్దదేదాభరణస్య తు ।

పుష్యమీశానమస్త్రేణ ధూపదీపౌ చ పూరుషాత్ || ౫.౭౭ ||

మనోరథాఖ్యముద్రాం చ దర్శయేత్ దేశికోత్తమః ।

శిరోవదనహృత్కుక్షిగుహ్యాపాదద్వయే పునః || ౫.౭౮ ||

బ్రహ్మపఞ్చకముచ్చార్ష్య సర్వవక్త్రం తథా పునః ।

జగద్భూవాదిషణ్మూర్తిమస్త్రైరభ్యర్చయేత్సదా || ౫.౭౯ ||

దణ్డభగ్గీరితి ఖ్యాతా వక్త్రభగ్గీమథ శ్శృణు ।

ఈశప్రాగ్దక్షిణోదీచీ ప్రతీచీ నైర్వతేషు చ || ౫.౮౦ ||

షడ్యక్తేష్వర్చయేద్ధీమాన్ పూర్వోక్తైర్మస్త్రషట్కైః ।

హృదయం హృదయేఽభ్యర్చ్య శిరః శిరసి మస్త్రవిత్ || ౫.౮౧ ||

శిఖాం శిఖాయామభ్యర్చ్య సర్వాణ్నే కవచం యజేత్ ।

నేత్రం నేత్రేషు మతిమానస్త్రం హస్తే సమర్చయేత్ || ౫.౮౨ ||

పఞ్చావరణపూజాం చ తతః శ్శృణు మహామునే ।
 ఈశానపదముచ్చార్య జగద్భువ ఇతి బ్రువన్ ॥ ౫.౮౩॥
 నమ ఇత్యర్చయేద్విద్వానీశానదలమూలతః ।
 పూర్వే తు దలమూలే తు జప్త్యా తత్పురుషేణ చ ॥ ౫.౮౪॥
 వచద్భువే నమ ఇతి సమభ్యర్చ్య యథావిధి ।
 అఘోరం పదముచ్చార్య తతో విశ్వభువే నమః ॥ ౫.౮౫॥
 ఇత్యుక్త్యా మునిశార్దూల దక్షిణే తు దలే యజేత్ ।
 వామం తు పదముచ్చార్య తతో రుద్రభువం బ్రువన్ ॥ ౫.౮౬॥
 ఉత్తరే తు దలే విద్వాన్ పూజయేత్తు యథావిధి ।
 సద్యం చ పదముచ్చార్య తతో బ్రహ్మభువం బ్రువన్ ॥ ౫.౮౭॥
 పశ్చిమే తు దలే విద్వాన్ పూజయేద్దేశికోక్తమః ।
 నైరృతే తు దలే ధీమాన్ సద్యవక్త్రపదాన్తకమ్ ॥ ౫.౮౮॥
 భువద్భువే నమ ఇతి పూజయేన్మునిపుణ్ణవ ।
 నేత్రమీశానభాగే తు హృదయే వహ్నిగోచరే ॥ ౫.౮౯॥
 శిరస్త్వీశానభాగే తు నైరృతే తు శివం యజేత్ ।
 కవచం వాయుదేశే తు చతుర్దిక్షస్త్రమర్చయేత్ ॥ ౫.౯౦॥
 ప్రథమావరణే ప్రోక్తం ద్వితీయావరణం శ్శృణు
 జయన్తాఖ్యమగ్నిశిఖం కృత్తికాపుత్రసంజ్ఞకమ్ ॥ ౫.౯౧॥
 అనన్తరం భూతపతిం సేనాన్యం గుహసంజ్ఞకమ్ ।
 హేమశూలం విశాలాక్షం శక్తివజ్రధరం యజేత్ ॥ ౫.౯౨॥
 పూర్వాదీశానపర్యన్తం స్వస్వదిక్షు ప్రపూజయేత్ ।
 ద్వితీయావరణం ప్రోక్తం తృతీయావరణం శ్శృణు ॥ ౫.౯౩॥
 దక్షిణే తు మహావల్లిం దేవసేనాం తథోత్తరే ।
 గజేన్ద్రం పూర్వదిగ్భాగే మయూరం పశ్చిమే యజేత్ ॥ ౫.౯౪॥
 అగ్నిభాగే సుదేహం చ సుముఖం నైరృతే యజేత్ ।
 దేవసేనాపతిం వాయౌ చైశాన్యాం తు సుమిత్రకమ్ ॥ ౫.౯౫॥
 తృతీయావరణే ప్రోక్తం చతుర్థావరణం శ్శృణు ।
 ఇన్ద్రాదిలోకపాలాంశ్చ యజేత్ స్వస్వదిశి క్రమాత్ ॥ ౫.౯౬॥

చతుర్థావరణం ప్రోక్తం పంచమావరణం శ్ృణు ।
 వజ్రం శక్తిం చ దణ్డం ఖేటం పాశం తథాఙ్కుశమ్ ॥ ౫.౯౭॥
 గదా త్రిశూలం పద్మం చ చక్రం చేతి దశాయుధమ్ ।
 ఐన్ద్ర్యాద్యష్టదిశోర్ధ్వైఽపి అధస్తాఽఽపైవ పూజయేత్ ॥ ౫.౯౮॥
 స్వస్వనామాదిమన్త్రేణ పూజయేత్తు యథాక్రమమ్ ।
 ధేనుం పద్మం త్రిశూలాఖ్యం మకరాం సృజ్నుమస్కృతామ్ ॥ ౫.౯౯॥
 షడఙ్కున్యాసమన్త్రేణ కల్పయేత్ విధివత్తథా ।
 గుహాయ దర్శయేత్ పశ్చాద్దదేదాచమనార్ధ్యకమ్ ॥ ౫.౧౦౦॥
 సైకత్రింశత్కలాన్యాసం మకుటాదిక్రమాన్యనేత్ ।
 నైవేద్యం దాపయేత్ పశ్చాత్ ఉపదంశసమన్వితమ్ ॥ ౫.౧౦౧॥
 నాలికేరామ్రపనసం కదలీఫలసంయుతమ్ ।
 గులఖణ్ణసమోపేతమాఙ్కుపూర్ణం దధిష్ణుతమ్ ॥ ౫.౧౦౨॥
 అపూపైర్వివిధైశ్చైవ శ్ృణ్ణిబేరసమన్వితమ్ ।
 వ్యాహృత్యా చాస్త్రమన్త్రేణ సమ్ప్రోక్ష్యార్ఘ్యజలేన చ ॥ ౫.౧౦౩॥ (ఆహృత్య చాస్త్రమన్త్రేణ)
 అన్నసూక్తం జపిత్యా తు నైవేద్యం దాపయేద్ధృదా ।
 కర్పూరోశీరసంయుక్తం పానీయమపి దాపయేత్ ॥ ౫.౧౦౪॥
 హస్తస్యోద్వర్తనం కృత్వా పశ్చాదాచమనం దదేత్
 తామ్పూలం దాపయేత్ పశ్చాత్ కర్పూరాదినమన్వితమ్ ॥ ౫.౧౦౫॥
 నివేదితం తు యత్సర్వం సుమిత్రాయ ప్రదాపయేత్
 తత్సర్వమన్నపానాదిభోక్తవ్యం బ్రాహ్మణాదిభిః ॥ ౫.౧౦౬॥
 భుక్తిముక్తిప్రదం నృణాం సర్వరోగవినాశనమ్ ।
 పరివారబలిం ఊప్త్యా ధూపదీపాదిదాపయేత్ ॥ ౫.౧౦౭॥
 విభూతిదర్పణచ్ఛత్రచామరవ్యజనాదికమ్ ।
 దర్శయిత్వాథ నిత్యాగ్నికార్య చైవ సమాచరేత్ ॥ ౫.౧౦౮॥
 నిత్యోత్సవం తతః కుర్యాత్ విధిదృష్టేన వర్తనా ।
 నృత్యం గీతం చ వాద్యం చ షణ్ముఖాయ ప్రదర్శయేత్ ॥ ౫.౧౦౯॥
 మూలమస్త్రం శతం జప్త్యా తన్నివేద్య స్తుతిం వదేత్ ।
 ప్రదక్షిణసమస్కారౌ కృత్వా సన్తోషయేద్గుహమ్ ॥ ౫.౧౧౦॥

మన్తహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం షడానన ।
 యత్ పూజితం మయా దేవ పరిపూర్ణం తదస్తు తే ॥ ౫.౧౧౧॥
 ప్రార్థయిత్వాథ సేనాన్యం నమస్కృత్వా పునః పునః ।
 సాధువాసాధు వా కర్మ యద్యదాచరితం మయా ॥ ౫.౧౧౨॥
 తత్సర్వం దేవదేవేశ గృహాణారాధనం పరమ్ ।
 పూజాఫలం తు తత్సర్వమాత్మనా సహ బుద్ధిమాన్ ॥ ౫.౧౧౩॥
 నివేదయేత్తు సేనాన్యై కరే పుష్పాన్నితైర్జలైః ।
 ఏకకాలం ద్వికాలం వా త్రికాలం వా సమర్చయేత్ ॥ ౫.౧౧౪॥
 ఉత్తమోత్తమమేవం స్యాన్నవకాలార్చనం మునే ।
 విత్తశాత్యం న కుర్యాత్తు యథావిభవవిస్తరమ్ ॥ ౫.౧౧౫॥
 అర్థయామే మహాసేనం పూజాం కుర్యాద్విశేషతః ।
 తప్తశ్చాత్ క్షేత్రపాలం చ సుమిత్రం పూజయేద్గురుః ॥ ౫.౧౧౬॥
 సౌఖ్యం కుర్యాత్తదన్తేషు శాస్త్రదృష్టేన వర్తనా ।
 ఏవం క్రమేణ విధివదుత్తమారాధనం స్మృతమ్ ॥ ౫.౧౧౭॥
 సమృద్ధిదం తాణ్ణవాన్తం బల్యన్తం శాన్తికం భవేత్ । (బల్యన్తం శాన్తకం)
 హవిష్యన్తమశక్తశ్చేత్ దీపాన్తం వాపి పూజయేత్ ॥ ౫.౧౧౮॥
 ఏవం యః కురుతే మర్త్యః సపుణ్యాం గతిమాప్పుయాత్ ।
 భవేద్ విప్రః సువేదాఢ్యో రాజా విజయమాప్పుయాత్ ।
 ధనం వైశ్యస్తథాప్నోతి శూద్రః సుఖమవాప్పుయాత్ ॥ ౫.౧౧౯॥
 ఇతి కుమారతన్త్రే నిత్యపూజా విధిర్నామ పంచమః పటలః ।

౬. షష్ఠః పటలః - నైవేద్యవిధిః

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి నైవేద్యవిధిముత్తమమ్ ।
 గ్రామవృద్ధికరం పుణ్యం రాజరాష్ట్రవివర్ధనమ్ ॥ ౬.౧॥
 ప్రీహివేణుప్రియగ్గాశ్చ నీవారం యవమేవ చ ।
 గోధూమం షడ్విధం ప్రోక్తం నైవేద్యం షణ్ముఖప్రియమ్ ॥ ౬.౨॥
 ఆత్మనో హితమన్విచ్ఛేత్ ప్రార్థ్యవ్యం యత్ సుపక్వకమ్ ।

యో దదాతి గుహాయైవ తాం తాం వృద్ధిమవాప్పుయాత్ || ౬.౩|| (వృద్ధిం
సమాప్పుయాత్)

అదత్వా యేన భుక్తం చేత్ తద్ధ్యవ్యం క్షీయతే భృశమ్ |
నిత్యం నైమిత్తికం కామ్యం నైవేద్యం త్రివిధం స్మృతమ్ || ౬.౪||

నిత్యం నవవిధం ప్రోక్తం తథా నైమిత్తికం తు వా | (తు తథా)
యథేష్టం కామ్యమిత్సుక్తం తేషాం భేదమిహోచ్యతే || ౬.౫||

నైవేద్యమాధకం పక్వం మధ్యమం చాధమం స్మృతమ్ | (పక్వం అధమాదధమం)
ద్విగుణం త్రిగుణం తస్మిన్ నైవేద్యం మధ్యమోత్తమమ్ || ౬.౬||

అర్థభారేణ నైవేద్యం మధ్యమాధమముచ్యతే |
భారం భారార్ధకం ప్రోక్తం మధ్యమే మధ్యమోత్తమమ్ || ౬.౭||

త్రిభారం తణ్డలైః పక్వముత్తమాధమముచ్యతే |
షడ్భారద్వివితయం చాన్నముత్తమే మధ్యమోత్తమమ్ || ౬.౮||

ఏకకాలస్య నైవేద్యమేవమేవ మహామునే |
నిత్యమేవ సమాఖ్యాతం నైమిత్తికమథ శృణు || ౬.౯||

ఖారిషక్కుం సమారభ్య తేన వృద్ధిం నవోదితమ్ |
నవద్విగుణభారాంతం మధ్యమాదిత్రయం త్రయమ్ || ౬.౧౦||

ఏవం నైమిత్తికం ప్రోక్తం శృణు కామ్యం మహామునే |
ప్రాథితం యేన యన్మాత్రం తావన్మాత్రం హి కామ్యకమ్ || ౬.౧౧||

కుడువం తు చతుః ప్రస్థం పైశాచాన్నం ప్రకీర్తితమ్ || (పైశాచాన్నం ప్రకల్పితం)
ద్విఃప్రస్థం చరుసంజ్ఞం స్యాత్ ఆథకం హవిరుచ్యతే || ౬.౧౨||

చాతుర్వర్ణ్యోద్భవా నారీ పతిపుత్రవతీ తథా | (పతిపుత్రవతీ మతా)
యదా సుమగ్గతీ కన్యా ప్రీహిప్రహరకర్మణి || ౬.౧౩||

ఆదిత్యరశ్మిభిస్తప్తం ధాన్యం శోధితలూఖలే | (ధాన్యం శుద్ధములూఖలే)
నిక్షిప్య ముసలం గ్రాహ్య కుట్టయేత్ప్రాగుదజ్జుఖః || ౬.౧౪||

తుషానపోహ్య శూర్పేణ తుషకమ్బువివర్జితమ్ |
విశదం తణ్డలం గ్రాహ్య శుద్ధాత్మా పరిచారకః || ౬.౧౫||

నవభాణ్ణాని సజ్జాల్య తేషు నిక్షిప్య తణ్డలాన్ |

వస్త్రపూతేన తోయేన హృదా ఙ్గాల్య పునః పునః ॥ ౬.౧౬ ॥

తణ్ణులూద్ధ్వగుణం తోయం కల్పయేత్ బీజముఖ్యతః ।

తణ్ణులైరర్చయేచ్ఛుశ్రిం సద్యేన పరిచారకః ॥ ౬.౧౭ ॥

చుల్యా కాష్ఠం సమానీయ వహ్నిం ప్రజ్వాల్య చాస్త్రతః ।

కేశకీటోపవిధం చ శర్కరా తుషసంయుతమ్ ॥ ౬.౧౮ ॥

అతిపక్వమపక్వం చ వైవేద్యం న ప్రకల్పయేత్ ।

శుద్ధాన్నం పాయసం ముద్గం గులాన్నం కృసరాన్నకమ్ ॥ ౬.౧౯ ॥

ఉపదంశం తతో వక్ష్యే శ్శృణు కౌశిక సువ్రత ।

ముద్గమాషకులుత్థం చ నిష్పావం శిమ్బమాధకమ్ ॥ ౬.౨౦ ॥

తథా వై రాజమాషం చ సూపమేవం ప్రకల్పయేత్ ।

పససాలాబుకదలీ బృహతీ ద్వయమేవ చ ॥ ౬.౨౧ ॥

ఆమ్రైర్వారుకకూశ్మాణ్డం కారవల్లీ పటోలికా ।

ముద్గనిష్పావకఫలం వల్లీమూలం సుపక్వకమ్ ॥ ౬.౨౨ ॥

కన్దం ప్రియజగుపిష్ఠం చ యథాలాభం ప్రగృహ్య చ ।

సర్వోపదంశకానుక్తాన్ మరీచిలవణాఙ్కాన్ ॥ ౬.౨౩ ॥

జీరకామ్లరసోపేతాన్ యథాయోగం పచేత్ పునః ।

ఏతాన్ సంయోజ్య వివిధాన్ సూపాన్ పక్వలాదికాన్ ॥ ౬.౨౪ ॥

ద్వాత్రింశాంశం ఘృతం వైవ సూపం వై షోడశాంశకమ్ ।

అష్టాంశాంశం దధిక్షీరం తదర్థం శర్కరా మధు ॥ ౬.౨౫ ॥

పక్వాన్నసమయే వైవ మార్జన్యా శోధ్య భూతలమ్ ।

సమ్ప్రోక్ష్య చాస్త్రమస్త్రేణ చిత్రశాకాదినా యుతమ్ ॥ ౬.౨౬ ॥ (చిత్రంశాకాదినా)

ఆస్యం వస్త్రేణ సఙ్ఖాచ్ఛుధ్య చోత్థాప్య పరిచారకః ।

వైవేద్యోత్థాపనే కాలే యో నరశ్చ న లఙ్ఘయేత్ ॥ ౬.౨౭ ॥

ప్రమాదాత్ పతితం చేత్తు సస్యానాం నాశనం భవేత్ ।

తద్ద్యవ్యం వర్ణయిత్వా చ మూలమస్త్రైః శతం జపేత్ ॥ ౬.౨౮ ॥

పునః పచ్యాథ వైవేద్యం తద్ద్యవ్యం ప్రతిరూపకమ్ ।

మణ్డమే దక్షిణే భాగే మణ్డలే విన్యసేత్ క్రమాత్ ॥ ౬.౨౯ ॥

దారుహస్తేన దర్వాస్య వా పాత్రమన్నేన పూరయేత్ |
 సౌవర్ణం రాజతం కాంస్యమథవా కదలీదలమ్ || ౬.౩౦||
 సర్వవ్యజ్ఞానసంయుక్తం త్రిపాద్యూర్ధ్వే నిధాపయేత్ |
 తుర్యాంశం భాణ్ణతోనీత్వా శేషం త్ర్యంశం నివేదయేత్ || ౬.౩౧||
 నిత్యమేవం సమాఖ్యాతం కామ్యం వైమిత్తికం శృణు |
 స్థలశుద్ధిం తతః కృత్వా ప్రోక్షయేదస్త్రమస్త్రతః || ౬.౩౨||
 మహీం సమ్యక్ పరిస్తీర్య ఘృతేనైవాభిఘూరయేత్ |
 పాత్రశేషం త్రిభాగైకం నీత్వా శేషం నయేత్తతః || ౬.౩౩||
 సర్వోపదంశసంయుక్తం ప్రభూతం హవిరుత్తమమ్ |
 ఆస్త్రం దశాసు విన్యస్య చాస్త్రముద్రాం ప్రదర్శయేత్ || ౬.౩౪||
 భక్ష్యం భోజ్యం చ లేహ్యం చ పేయం చైవ చతుర్విధమ్ |
 దాపయేత్ కార్తికేయాయ హృదయేన తు దేశికః || ౬.౩౫||
 నైవేద్యవిధిరాఖ్యాతో వక్ష్యే పానీయ లక్షణమ్ |
 నివేద్యాయామృతం శుద్ధే మృదాభణ్ణే పూరయేజ్జలమ్ || ౬.౩౬||
 వస్త్రపూతం సుశీతం చ సర్వద్రవ్యసమాయుతమ్ |
 నైవేద్యాస్తే తు సేనాన్యే పానీయం దాపయేద్ధృదా || ౬.౩౭||
 నివేదితాని సర్వాణి సుమిత్రాయ ప్రదాపయేత్ |
 అక్షద్వయప్రమాణాంతం బలిదానం ప్రకోర్తితమ్ || ౬.౩౮||
 ద్వారస్య దక్షిణే పార్శ్వే సుదేహాయ ప్రదాపయేత్ |
 ద్వారస్య వామపార్శ్వే తు సుముఖాయ ప్రదాపయేత్ || ౬.౩౯||
 గజేన్ద్రాయ దదేదగ్రే మహాశాస్త్రేఽగ్నిగోచరే |
 యామ్యే పితామహాయై మాతృభ్యాం నిర్వృతే దదేత్ || ౬.౪౦||
 పశ్చిమే స్యాదగస్త్రాయ జ్యేష్ఠాయై వాయుగోచరే |
 సౌమ్యే నారదాయైవ భాస్కరాయైశగోచరే || ౬.౪౧||
 తతః పురఃస్థితే పీఠే బలిం దద్యాద్ విశేషతః
 యక్షరాక్షసపైశాచాః భూతగన్ధర్వకిన్నరాః || ౬.౪౨||
 పితృదానవనాగాశ్చ తేన ప్రీతిం ప్రయాన్తు తే |
 బ్రహ్మాదీశానపర్యన్తం తత్తన్నామ్నా బలిం ఊపేత్ || ౬.౪౩||

పునరాచమనం కృత్వా ముఖవాసం గుహప్రియమ్ ।
 లవఙ్గచూర్ణకర్పూరలఘుఖణ్డస్య చూర్ణకమ్ ॥ ౬.౪౪॥
 ఫలత్రయాణాం మూర్ఠం చ సఙ్గాహ్యో సువిచక్షణః ।
 భోజనానస్తరే దద్యాత్ ముఖవాసం హృదాణునా ॥ ౬.౪౫॥
 తామ్బూలం దాపయేత్ తస్మై క్రముకం ప్రస్థపూరితమ్ ।
 పత్రం చతుర్గుణం దద్యాత్ తజ్జిహ్వస్థూణవరీతమ్ ।
 కర్పూరాదిసమాయుక్తం దాపయేత్తు విశేషతః ॥ ౬.౪౬॥
 ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే వైవేద్యవిధిర్నామ షష్ఠః పటలః ।

౭. సప్తమః పటలః - అగ్నికార్యవిధిః

అగ్నికార్యవిధిం వక్ష్యే శృణు కౌశిక సువ్రత ।
 కుణ్డే వా స్థణ్డే వాపి హోమం కుర్యాద్విచక్షణః ॥ ౭.౧॥
 గోమయాలిప్య వస్త్రాద్వైరలఙ్కృత్య మనోహరైః ।
 హోమద్రవ్యాణి పాత్రాణి సమాద్య వివిధాని చ ॥ ౭.౨॥
 లభ్యానుఙ్ఘో విశేత్ కుణ్డం పశ్చిమేవాథ దక్షిణే ।
 పుణ్యాహవాచనం కుర్యాత్ మూర్తిషైః సహ దేశికః ॥ ౭.౩॥
 నిరీక్షణం ప్రోక్షణం చ తాడనం చాస్త్రమస్త్రతః ।
 వర్మణాభ్యుక్ష్య చాస్త్రేణ ఖననం చావకీరణమ్ ॥ ౭.౪॥
 హృదాపూర్య సమాకృష్య వర్మణా సేచయేద్ గురుః ।
 అస్త్రేణ కుట్టనం చర్మ మార్జనాలేపనే తథా ॥ ౭.౫॥
 మధ్యాదిపశ్చిమాస్తేషు శాన్త్యాతీతాదయః కలాః ।
 విన్యస్య వర్మణా కుణ్డే సూత్రత్రయేణ వేష్ట్య చ ॥ ౭.౬॥
 కలామయాయ కుణ్డాయ నమ ఇత్యర్చయేద్బుధః ।
 రేఖాత్రయముదీచ్యస్తం ప్రాచ్యస్తం త్వేకరేఖయా ॥ ౭.౭॥
 అస్త్రేణైవ సముల్లిఖ్య తేన వజ్రీకృతం నయేత్ ।
 పూర్వోద్దగగ్రదర్శాభ్యాం హృదా కృత్వా చతుష్పదమ్ ॥ ౭.౮॥
 ఇత్యష్టాదశసంస్కారం కృత్వా కుణ్డాక్షిపాటనమ్ ।

కవచేన చతుర్ధర్భాన్ తత్కుణ్ణే విన్యనేద్ధురుః ॥ ౭.౯ ॥
 కుణ్ణమధ్యే హృదా విద్వాన్ విష్టరం విన్యనేద్బుధః ।
 నాభిమధ్యే తు వాగీశీం నీలోత్పలదలప్రభామ్ ॥ ౭.౧౦ ॥
 ఋతుస్నాతాం సకూర్చస్థాం ధ్యాయేత్ తన్మూలమన్తః ।
 వాగీశ్వరో సమభ్యర్చ్య కుణ్ణస్యాగ్రేఽగ్నిపాత్రకమ్ ॥ ౭.౧౧ ॥
 నిధాయ చాస్త్రమస్త్రేణ క్రవ్యాదాంశం పరిత్యజేత్ ।
 భౌతికం బైందవం జాతరాగ్నిమేకాకృతిం నయేత్ ॥ ౭.౧౨ ॥
 త్రివారం భ్రామ్య తత్కుణ్ణం త్వగ్నిపాత్రం చ బుద్ధిమాన్ ।
 వాగీశీగర్భనాడ్యాయాం వాగీశేన నిషిఞ్చితమ్ ॥ ౭.౧౩ ॥
 హృదా బధ్వా త్రుటికృత్య తయోరాచమనం దదేత్ ।
 వర్మణేన్ధనమాచ్ఛాద్య ప్రజ్వాల్యాస్త్రేణ పూజయేత్ ॥ ౭.౧౪ ॥
 దర్భకఙ్కణమస్త్రేణ దక్షిణే మేఖలోపరి ।
 తస్య వామకరం ధ్యాయత్వా రక్షార్థం చ నిధాయ వై ॥ ౭.౧౫ ॥
 సద్యోజాతేన సమ్పూజ్య గర్భాధానం హృదా చరేత్ ।
 తిలాహుతిత్రయేణైవ పశ్చాత్ పుంసవనక్రియామ్ ॥ ౭.౧౬ ॥
 వామదేవేన శిరసా సమభ్యర్చ్య హునేత్తిలామ్ ।
 సీమన్తం బహురూపేణ శిఖయా చైవ కారయేత్ ॥ ౭.౧౭ ॥
 జాతకర్మశిరోమన్తైః కవచేన చ కారయేత్ ।
 ఆస్త్రేణ ప్రోక్ష్య తత్కుణ్ణం దర్భకఙ్కణకం త్యజేత్ ॥ ౭.౧౮ ॥
 దర్భాన్ పూర్వోదగగ్రాంశ్చ తన్మధ్యే మేఖలాసు చ ।
 విష్టరాన్ తత్ర పరిధీన్ విన్యనేదనుపూర్వశః ॥ ౭.౧౯ ॥
 మేఖలోర్ధ్వే చతుర్దిక్షు చతుర్వేదాన్ ప్రపూజయేత్ ।
 ఇన్ద్రాదిలోకపాలాంశ్చ విష్టరే స్వస్వదిక్షు చ ॥ ౭.౨౦ ॥
 స్రుక్సువౌ చ ఘృతస్థాలీం ప్రణీతాం ప్రోక్షణీం తథా ।
 సమిత్కూర్చం చరుం దర్శ్యం దర్భాంశ్చైవ కమణ్ణుమ్ ॥ ౭.౨౧ ॥
 ద్రవ్యపాత్రాణి సర్వాణి న్యనేద్ వామే కుశోపరి ।
 అథోముఖాని పాత్రాణి ద్వస్వరూపాణి సాధయేత్ ॥ ౭.౨౨ ॥

ప్రోక్షణీపాత్రమాదాయ జలేనైవ ప్రపూరయేత్ |
 వితస్త్రిమాత్రదర్భాగ్రం మధ్యగ్రస్థిపవిత్రకమ్ || ౭.౨౩||
 అజగుష్ఠానామికాభ్యాం చ ఉదకోత్పవనం చరేత్ |
 పాత్రప్రోక్షణకం కృత్వా పాత్రసాధనమాచరేత్ || ౭.౨౪||
 స్త్రుక్సువౌ చ హృదాచార్యఃఘృతసంస్కారమాచరేత్ |
 నాడీసన్ధానకం కృత్వా చాజ్యభాగాహుతిం హునేత్ || ౭.౨౫||
 పరిషివ్య తతో వహ్నిం మూలేనేథ్మాన్ సకృద్ధునేత్ |
 సద్యాత్మకైకమస్త్రేణ హోమయేత్ వక్త్రదీపనమ్ || ౭.౨౬||
 వక్త్రసన్ధానకం కృత్వా వక్త్రకీకరణం హునేత్ |
 నామకర్మ తతోఽస్త్రేణ ఘృతం పఞ్చాహుతిం హునేత్ || ౭.౨౭||
 శివాగ్నై త్వం హుతాశేతి నామ దద్యాద్ విచక్షణః |
 ఉపనిష్కామణం పశ్చాచ్ఛిరసా కారయేద్బుధః || ౭.౨౮||
 ప్రాశనం హృదయేనైవ చౌలకర్మ శివాణునా |
 హృదోపనయనం కృత్వా పశ్చాద్దేశికసత్తమః || ౭.౨౯||
 ప్రాధాన్యం హోమకర్మాణి మూలమస్త్రేణ హోమయేత్ |
 తత్ కుణ్డాగ్నిం విభజ్యాథ సర్వకుణ్డేషు నిక్షిపేత్ || ౭.౩౦||
 శివాగ్నయేతి జహుయాత్ ప్రత్యేకం శతసంఖ్యయా |
 ఆసనావరణైర్ధీమాన్ సేనాన్యం పూజయేత్తతః || ౭.౩౧||
 యద్రూపం తు ప్రతిష్ఠాప్య తత్తు ధ్యానేన బుద్ధిమాన్ |
 కార్తికేయో విశాఖశ్చ గుహశ్చైవ సురాస్తకః || ౭.౩౨||
 సేనానీః షణ్ముఖశ్చైవ మయూరవాహనస్తథా |
 శక్తిపాణిరితి ఖ్యాతా ఏతే వై చాప్తమూర్తయః || ౭.౩౩|| (చాప్తమూర్తిపాః)
 సమిదాజ్యచరూన్ లాజాన్ సక్తుం చైవ తిలం తథా |
 మాషముద్గగులాంశ్చైవ సర్షపం యవమేవ చ || ౭.౩౪||
 ద్రవ్యమేకాదశం ప్రోక్తం సర్వేష్వేవం విశేషతః |
 సమిధం త్వీశమస్త్రేణ ఘృతం వై పురుషేణ తు || ౭.౩౫||
 ఆఘోరేణ చరుం హుత్వా లాజం వామేన హోమయేత్ |

సక్తుం సద్యేన జహుయాత్ తిలం హృదయమస్తతః ॥ ౭.౩౬ ॥

మాషం చ శిరసా హుత్వా ముద్గం చ శిఖయా హునేత్ |

గులం కవచమస్త్రేణ సర్షపం నేత్రమస్తతః ॥ ౭.౩౭ ॥

యవమస్త్రేణ జహుయాత్ ఆచార్యో మూర్తిషైః సహ |

శతమర్దం తదర్దం వా ప్రత్యేకం జహుయాత్కృమాత్ ॥ ౭.౩౮ ॥

ద్రవ్యాన్తే వ్యాహృతిం హుత్వా స్విష్టమగ్నో తు హోమయేత్ |

జయాదిరభ్యాధానం చ రాష్ట్రభృచ్చ హునేత్ క్రమాత్ ॥ ౭.౩౯ ॥

పూర్ణాహుతిం తతో హుత్వా వహ్నిం సమ్పూర్ణయేద్ధురుః |

బ్రహ్మాద్వాసనకం కుర్యాత్ ప్రణీతామోక్షణం తథా ॥ ౭.౪౦ ॥

నైమిత్తికమిదం ప్రోక్తం నిత్యకర్మ తతః శ్శుణు |

అగ్నో వా దక్షిణే వాపి తథైశాన్యేఽపి మణ్డపే ॥ ౭.౪౧ ॥

కుణ్డే వా స్థణీలే వాపి నిత్యహోమం సమాచరేత్ |

ఆశ్రం వాథ షడశ్రం వా మేఖలాత్రయసంయుతమ్ ॥ ౭.౪౨ ॥

నాభియోనిసమాయుక్తం కుణ్డం కృత్వా మహామునే |

గర్భాధానాదికం సర్వం పూర్వోక్తవిధినా హునేత్ ॥ ౭.౪౩ ॥

అవిచ్ఛిన్నం సదారక్ష్యం నిత్యాగ్నిం షణ్ముఖాయ వై |

ప్రణీతాఘోరసమిధం బ్రహ్మకూర్చం వినాచరేత్ ॥ ౭.౪౪ ॥

ఆజ్యేన చరుణా మస్త్రీ నిత్యహోమం తు కారయేత్ |

ఆజ్యం హృదయమస్త్రేణ మూలేనైవ చరుం హునేత్ ॥ ౭.౪౫ ॥

ప్రత్యేకం షోడశం హుత్వా బ్రహ్మాజ్ఞాని తతో హునేత్ |

మహావల్లిం దేవసేనాం పృథక్ పఞ్చాహుతిం హునేత్ ॥ ౭.౪౬ ॥

పరివారాన్ తతో హుత్వా స్విష్టమగ్నేతి హోమయేత్ |

ధూపదీపాదిభిః స్తోత్రైర్నిత్యాగ్నో పూజయేద్గుహమ్ ॥ ౭.౪౭ ॥

ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే అగ్నికార్యవిధిర్నామ సప్తమః పటలః |

౮. అష్టమః పటలః - నిత్యోత్సవవిధిః

ఆతః పరం ప్రవక్ష్యామి నిత్యోత్సవవిధిక్రమమ్ |

సర్వలోకహితార్థాయ భూపతేర్విజయాయ చ ॥ ౮.౧ ॥

స్వరేణ రజతేనైవ కారయేత్తామ్రకేణ వా ।
 ఉత్తమం షోడశాఙ్గాల్యం మధ్యమం ద్వాదశాఙ్గాలమ్ ॥ ౮.౨॥
 అధమం దశాఙ్గాలం జ్ఞేయం బలిపాత్రస్య విస్తరమ్ ।
 ఓష్ఠమేకాఙ్గాలం ప్రోక్తం నిమ్నోన్నతవివర్జితమ్ ॥ ౮.౩॥
 విస్తారం హి త్రిభాగైకం పద్మమష్టదలం భవేత్ । (పద్మమష్టదలం లిఖేత్)
 కర్ణికాంతం త్రిభాగైకం కారయేత్తు మనోహరమ్ ॥ ౮.౪॥
 ఏవం పాత్రం తు సఙ్గాహ్య విన్యసేన్మణ్ణపోత్తరే ।
 ప్రోక్షయేద్ధృదయేనైవ బలిపాత్రం సలక్షణమ్ ॥ ౮.౫॥
 ప్రాతర్మధ్యాహ్నాసాయాహ్నా పుష్పార్ఘ్యం తు కనీయసమ్ ।
 ప్రాతర్మధ్యాహ్నాయోరన్నం సాయేత్పర్ఘ్యం తు మధ్యమమ్ ॥ ౮.౬॥
 త్రికాలేష్యన్నలిఙ్గం చేత్ ఉత్తమఞ్చోతి కీర్తితమ్ ।
 ఉత్సేధం ద్వాదశాఙ్గాల్యం నాహం ద్వ్యఙ్గాలముచ్యతే ॥ ౮.౭॥
 అగ్రం పక్షాఙ్గాలం ద్వారం గంధమాల్యైరలఙ్కృతమ్ ।
 తస్మై సమ్పూజయేచ్ఛక్తిం గుహాస్త్రమమితౌజసమ్ ॥ ౮.౮॥
 ఇన్యాదీశానపర్యంతం శకున్యాద్యాః ప్రపూజయేత్ ।
 మూలబేరం త్రిభాగైకముత్తమం బలిబేరకమ్ ॥ ౮.౯॥
 ద్విత్వాఙ్గాలవిహీనేన మధ్యమాధమముచ్యతే ।
 సుబ్రహ్మణ్యస్వరూపం వా స్కన్ధరూపమథాపి వా ॥ ౮.౧౦॥
 ఏకవక్త్రం చతుర్బాహుం కమణ్డల్పక్షధారిణమ్ ।
 కటిబన్ధాభయయుతం త్వథవా వరదాభయమ్ ॥ ౮.౧౧॥
 సర్వలక్షణసంయుక్తం సర్వాభరణభూషితమ్ ।
 శక్త్యేకయా యుతం వాపి శక్తిద్వయయుతం తు వా ॥ ౮.౧౨॥
 ఇత్థం రూపం మునిశ్రేష్ఠ కారయేద్బలిబేరకమ్ ।
 వస్త్రాభరణగంధాద్యైరలఙ్కృత్య చ పుష్పకైః ॥ ౮.౧౩॥
 నాగాశ్వరథరథే వా శిబికాయాం ప్రరోపయేత్ ।
 సోష్ఠిషైః సోత్తరీయైశ్చ సోపవీతైః సువస్త్రకైః ॥ ౮.౧౪॥

మౌనవ్రతధర్మైర్విప్రైర్ధారయేద్బలిబేరకమ్ |
 పాదుకాం లక్షణోపేతాం వస్త్రాద్వైరుపశోభితామ్ || ౮.౧౫||
 అస్త్రేణ ప్రోక్ష్య తస్యాం తు మయూరం సమ్ప్రపూజయేత్ |
 సున్నాతయా గణికయా ధారయేచ్ఛ సువాససా || ౮.౧౬||
 ఛత్రం ధ్వజసమాయుక్తం పిఞ్చుచామరసంయుతమ్ |
 నానావాద్యసమాయుక్తం నానాగేయసమన్వితమ్ || ౮.౧౭||
 నానాదీపసమాయుక్తం నానాభక్తజనైర్యుతమ్ |
 పూర్వాహ్నా ద్విజవృద్ధిః స్యాన్మధ్యాహ్నా రాజవృద్ధిదమ్ || ౮.౧౮||
 రాత్రౌ విటూర్ధవృద్ధిః స్యాద్బలిబేరస్య యానతః |
 భేరీ మురవసంయుక్తం ప్రథమం వై ప్రదక్షిణమ్ || ౮.౧౯|| (మురజఃసంయుక్తం)
 వరనృత్తం ద్వివీయస్య గీతేన త్రిప్రదక్షిణమ్ |
 బ్రహ్మస్థానే మునిశ్రేష్ఠ బ్రహ్మణస్తాలసంయుతమ్ || ౮.౨౦||
 ఐన్ద్రే తు సమతాలం స్యాదగ్నౌ సావరణం భవేత్ |
 యామ్యాయాం భృంగీణీతాలం వైరృత్యాం మల్లతాలకమ్ || ౮.౨౧||
 వారుణ్యాం నవతాలం స్యాత్ వాయవ్యాం బలితాలకమ్ |
 సోమే కౌశికతాలం స్యాద్వైశాన్యాం ఢక్కరీ భవేత్ || ౮.౨౨||
 ప్రదక్షిణత్రయస్యైవం భూర్భువఃస్వః క్రమాదిహ |
 సర్వేషాం ప్రాణీనాం సమ్యక్ బలదా బలిరుచ్యతే || ౮.౨౩||
 గోపురద్వారమాగత్య శఙ్ఖఘోషసమన్వితమ్ |
 తతఃపురఃస్థితే పద్మే త్రిప్రదక్షిణమాచరేత్ || ౮.౨౪||
 శస్త్రైఃప్రదక్షిణం కుర్యాన్మహాపాతకనాశనమ్ |
 ఉత్సవే బలికాలే చ యః కరోతి ప్రదక్షిణమ్ || ౮.౨౫||
 పదే పదే౨శ్వమేధస్య ఫలం ప్రాప్నోతిమానవః |
 ద్వారినీరాజనం కృత్వా ప్రవిశేదాలయం తతః || ౮.౨౬||
 పాదౌ ప్రక్షాల్య మతిమాన్ పాదుకాం శిఖిదేవతామ్ |
 పాద్యాదిభిః సమభ్యర్చ్య బహిర్గాయత్రిమన్త్రతః |
 విన్యసేత్పూర్వదేశే తు ధూపదీపం ప్రదాపయేత్ || ౮.౨౭||

బలిబేరాకృతిం దేవం విన్యసేన్మూలబేరకే ।
 ఏవం యః కురుతే నిత్యం కౌమారం లోకమాప్నుయాత్ ॥ ౮.౨౮॥
 ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే నిత్యోత్సవవిధిర్నామాష్టమః పటలః ।

౯. నవమః పటలః - కుణ్డలక్షణవిధిః

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి కుణ్డానాం లక్షణం శ్ంబు ।
 శతార్థం శతహోమం తు ముష్ట్యారత్నియుతం భవేత్ ॥ ౯.౧॥
 సహస్రాయుతహోమం తు హస్తం హస్తద్వయం క్రమాత్ ।
 కోట్యోహుతావష్టహస్తం తదూర్ధ్వం నైవ కారయేత్ ॥ ౯.౨॥
 మాత్రాఙ్గులేన కర్తవ్యం విస్తారస్య పదం సమమ్ ।
 కుణ్డం త్రిమేఖలోపేతమేకమేఖలమేవ చ ॥ ౯.3॥
 వేదాద్యుగాఙ్గులం ప్రోక్తం మేఖలానాం తథోన్నతమ్ ।
 యోనిం కుర్యాత్తదూర్ధ్వే తు గజోష్ఠ్యాకృతివద్బుధః ॥ ౯.౪॥
 వేదాఙ్గులం తు విస్తారమాయామం తు షడఙ్గులమ్ ।
 క్రమేణ కృశతాం యాతి తారత్రయాంశమున్నతమ్ ॥ ౯.౫॥
 నాభిం పద్మాకృతిం కుర్యాత్కుణ్డమధ్యే విచక్షణః ।
 షడఙ్గులం తు విస్తారం తృతీయాంశం సమున్నతమ్ ॥ ౯.౬॥
 యోనౌ యోనిర్న కర్తవ్యం పద్మే నాభిం న కారయేత్ ।
 కోణేషు చ న కుర్యాత్తు నాభిం తస్యాగ్నిసముఖమ్ ॥ ౯.౭॥
 యదాకారాణి కుణ్డాని తదాకారాస్తు మేఖలా ।
 వేదాశ్రం యోనిచాపాశ్రం త్ర్యశ్రం వృత్తం షడశ్రకమ్ ॥ ౯.౮॥
 పద్మమష్టారకం దిక్షు షడశ్రం తు ప్రధానకమ్ ।
 పూర్వార్థం గణనూత్రం చ దక్షిణోత్తరమేవ హి ॥ ౯.౯॥
 చతుష్పదమిదం సమ్యక్ తత్కుణ్డం చతురశ్రకమ్ ।
 క్షేత్రాంశం దశధా కృత్వా దిగ్భాగం పూర్వతో న్యసేత్ ॥ ౯.౧౦॥
 పునఃకోణేషు వేదాంశాద్భ్రామయేత్కేణకావధి ।
 సూత్రద్వయం ప్రయోగాచ్చ యోన్యాకారం భవేదిదమ్ ॥ ౯.౧౧॥
 వ్యాసేఽష్టాంశాద్ద్వ్యంశమగ్రం పార్శ్వయోర్మ్యస్య మధ్యమాత్ ।

భ్రామయేత్పార్శ్వపర్యవృత్తం తత్కుంజం చార్థచాన్ద్రకమ్ || ౯.౧౨|| (చార్థచన్ద్రకం)

క్షేత్రషడాభగకే న్యస్య భాగైకం త్వథ పార్శ్వయోః |

తస్మానేన త్రిసూత్రేణ త్రికోణం కుంజమీరితమ్ || ౯.౧౩||

న్యాసేఽష్టాదశభాగాంశాద్బహిర్విన్యస్య బుద్ధిమాన్ |

తదశ్రం భ్రామయేద్ధీమాన్ వృత్తకుంజం భవేదిదమ్ || ౯.౧౪||

క్షేత్రవేదాంశపాదాంశం ద్వ్యంశం విన్యస్య పార్శ్వయోః |

తస్మాత్క్షేత్రార్థమానం తు పార్శ్వయోస్తద్ద్విమస్తకమ్ || ౯.౧౫||

కృత్వా తేనైవ షట్సూత్రం న్యసేత్ షట్కోణకుక్షికమ్ |

కర్ణికాదలసంయుక్తం పద్మకుంజం తు వృత్తవత్ || ౯.౧౬||

వ్యాసే వేదరసాంశాంశం బహూన్వ్యస్తాస్వ సమస్తతః |

కోణార్థం కోణకే లిఖ్య వస్వశ్రం వసుసూనతా || ౯.౧౭||

మానహీనే మహావ్యాధిరధికే శత్రువర్ధనమ్ |

భేదే మహద్భయం ప్రోక్తం స్ఫుటితే సస్యనాశనమ్ |

తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన కుంజం కుర్యాత్సలక్షణమ్ || ౯.౧౮||

ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే కుంజలక్షణవిధిర్నామ నవమః పటలః |

౧౦. దశమః పటలః - మణ్డలవిధిః

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి మణ్డలస్య విధిం శృణు |

దీక్షాయాం తు ప్రతిష్ఠాయాం పవిత్రారోపణేఽపి చ || ౧౦.౧||

ఉత్సవేఽపి చ తత్త్వజ్ఞః పూజయేన్మణ్డలే గుహమ్ |

చతురశ్రం తతో మధ్యే షడ్దలం పద్మమాలిఖేత్ || ౧౦.౨||

కర్ణికాం చ త్రిభాగైకం పీతవర్ణేన కారయేత్ |

శ్వేతం పీతం చ రక్తం చ స్ఫటికం శ్యామవర్ణకమ్ || ౧౦.౩||

ఏతైర్వర్ణైశ్చ మతిమాన్ షడ్దలాని చ పూరయేత్ |

రజోభిర్వివిధైర్వర్ణైర్వృథాశోభం విభూషయేత్ || ౧౦.౪||

మూలేనావాహయేన్మధ్యే దేవీభ్యాం సహ షణ్ముఖమ్ |

ఆసనావరణాద్వైశ్చ మణ్డలే పూజయేత్ తతః || ౧౦.౫||

శ్రీభద్రమణ్ణలమిదం సుబ్రహ్మణ్యాత్మకం శుభమ్ ।
 విప్రాదీనాం తు సర్వేషాం వర్ణానాం తు ప్రశస్తకమ్ ॥ ౧౦.౬ ॥
 గుహదీక్షాం తతః కుర్యాదేతన్మణ్ణలసన్నిధౌ ।
 మణ్ణేన విధానేన స్కన్ధకర్మ కరోతి యః ॥ ౧౦.౭ ॥
 నైతత్ఫలమవాప్నోతి సాధకేమన్త్రవానపి ।
 తస్మాత్తత్కర్మసిద్ధ్యర్థం మణ్ణలం కారయేద్బుధః ॥ ౧౦.౮ ॥
 ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే మణ్ణలవిధిర్నామ దశమః పటలః ।

౧౧. ఏకాదశః పటలః - దీక్షావిధిః

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి గుహదీక్షావిధిం పరమ్ ।
 సర్వపాపహరమ్పణ్యం సర్వకామఫలప్రదమ్ ॥ ౧౧.౧ ॥
 శివదీక్షావిధేః పశ్చాత్ గుహదీక్షాఞ్చ కారయేత్ ।
 సర్వాలంకారసంయుక్తం స్నానం కౌశేయకోజ్జ్వలమ్ ॥ ౧౧.౨ ॥
 త్రిపుణ్ణధారణం శిష్యం హృదా ప్రోక్ష్యార్ఘ్యవారిణా ।
 నేత్రం నేత్రేణ మతిమాన్ బన్ధయేచ్ఛేతవస్త్రతః ॥ ౧౧.౩ ॥
 హృదయేన తు మన్త్రేణ దశ జప్త్వా సలక్షణమ్ ।
 పూర్వద్వారస్తు విప్రాణాం క్షత్రియాణాం తు దక్షిణమ్ ॥ ౧౧.౪ ॥
 వైశ్యానాం పశ్చిమద్వారం శూద్రాణాం ద్వారముత్తరమ్ ।
 అన్యేషామపి వర్ణానాం పశ్చిమద్వారముత్తమమ్ ॥ ౧౧.౫ ॥
 శిష్యమన్తః ప్రవిశ్యాథ ప్రణవేన తు మన్తతః ।
 దర్భాసనమ్పుకుర్యాచ్చ దేశికస్య తు దక్షిణే ॥ ౧౧.౬ ॥
 ముముక్షోరుత్తరం వక్త్రం బుభుక్షోః పూర్వతోముఖమ్ ।
 శిష్యం స్థిత్యా చ మతిమాన్ కుర్యాద్దీక్షాం గురూత్తమః ॥ ౧౧.౭ ॥
 స్కన్ధస్య మూలమన్త్రఞ్చ షడక్షరమతః పరమ్ ।
 స్కన్ధబీజేన సంయుక్తం పఞ్చబ్రహ్మషడఙ్గకమ్ ॥ ౧౧.౮ ॥
 ఈశానమ్మూర్ధ్ని విన్యస్య ముఖే తత్పురుషం యజేత్ ।
 అఘోరం హృది విన్యస్య గుహ్యే వామం న్యసేద్ బుధః ॥ ౧౧.౯ ॥
 సద్యోజాతం న్యసేత్ పాదే శిష్యదేహే విచక్షణః ।

హృదయం హృది విన్యస్య శిరః శిరసి విన్యసేత్ || ౧౧.౧౦||
 శిఖాయాం తు శిఖాం న్యస్య కవచః స్తనమధ్యతః |
 అస్త్రం హస్తప్రదేశే తు నేత్రం నేత్రద్వయే న్యసేత్ || ౧౧.౧౧||
 సర్వేషామేవ వర్ణానామేవం కుర్యాద్గురూత్తమః |
 ద్విజాదీనాం విశేషోఽస్తి వచద్భూరాదిమస్త్రతః || ౧౧.౧౨||
 శిరోవదనహృన్నాభిగుహ్యపాదేషు విన్యసేత్ |
 ఆయం కుమారమస్త్రాచ్చ పునర్మూర్ధ్ని చ విన్యసేత్ || ౧౧.౧౩||
 మాలామస్త్రాచ్చ సర్వాణ్లే విన్యసేన్మస్త్రవిత్తమః |
 మాతే కుమారమస్త్రాచ్చ హృదయే విన్యసేద్బుధః || ౧౧.౧౪||
 పునశ్చ తోయసంయుక్తం మణ్డలే తు విపాస్య చ |
 యస్మిన్ మస్త్రే పఠేత్పుష్పం నామగోత్రం తథాత్మకమ్ || ౧౧.౧౫||
 దక్షిణాం తు గురోర్ధత్వా శిష్యో విత్తానుసారతః |
 గుహాదీక్షాం చ యః కుర్యాత్ గుహాప్రీతికరాం గుహమ్ |
 భుక్త్వా భోగాంశ్చ దేహాన్తే కౌమారం లోకమాప్పుయాత్ || ౧౧.౧౬||
 ఇతి శ్రీకుమారతన్మ్ర దీక్షావిధిర్నామ ఏకాదశఃపటలః |

౧౨. ద్వాదశః పటలః - స్నుపనవిధిః

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి స్నుపనం షణ్ముఖస్య తు |
 అఙ్గారవారే షష్ఠ్యాం వా విషువాయనసంక్రమే || ౧౨.౧||
 మాసర్షే గ్రహణే వాపి కృత్తికాయాం ద్విపర్వణి
 ఉత్సవాన్తే ప్రతిష్ఠాన్తే ప్రోక్షణాన్తే సుయోగకే || ౧౨.౨||
 కర్తుశ్చ జన్మదివసే తద్వియోగదినేఽపి వా |
 నిత్యే నైమిత్తికే కామ్యే శాన్తికర్మణి వా పునః || ౧౨.౩||
 ఏతేషు స్నుపనం కుర్యాత్ తచ్ఛాన్తేకవిధిం శ్శుణు |
 అఙ్కారార్పణమాదౌ స్యాన్మహాస్నుపనకర్మణి || ౧౨.౪||
 ప్రాసాదస్యాగ్రతః కుర్యాత్ మణ్డపం వేదిహీనకమ్ |
 అథవా పూర్వక్ష్మే తు దారుణా శిలయా తథా || ౧౨.౫||
 పఞ్చగవ్యాదికే పఞ్చత్రింశద్ధస్తాఙ్గాలేఽపి వా |

చతుర్గామాదికేషాం చ గాత్రపర్యజ్కమణ్డపే || ౧౨.౬ ||

తోరణాదిసమాయుక్తే సర్వాలజ్కారసంయుతే |

అస్త్రేణ శోధితే భూమా వామదేవేన లేపయేత్ || ౧౨.౭ ||

సూత్రన్యాసం గుణాస్త్రేణ తాలమాత్రాజ్గులం యథా |

ద్వితాలం స్కన్ధకుమభస్య వర్ధనోస్తాలమాత్రకమ్ || ౧౨.౮ ||

త్రితాలం మూర్తికామానం సర్వం సామాన్యమీరితమ్ |

అథవా ద్వయతాలేన కర్ణికామానమీరితమ్ || ౧౨.౯ ||

పశ్చాద్ధ్యవ్యప్రమాణాని వక్ష్యేఽహం శ్శృణు కౌశిక |

గుణ్ణాదినిష్కపర్యస్తం పాదాద్యజ్కప్రమాణకమ్ || ౧౨.౧౦ ||

ఏకద్విత్రిచతుః ప్రస్థం పఞ్చగవ్యాదిమానకమ్ |

మధ్యాదీనాం చ సమ్ప్రోక్షం పాదమర్ధమథాపి వా || ౧౨.౧౧ ||

ఆజ్యతైలప్రమాణేన తదైవ పరికల్పయేత్ |

కర్పూరకుజ్కమాదీనాం మానమిత్రం ప్రగృహ్యతామ్ || ౧౨.౧౨ ||

ఉత్తమం నవకాశైస్తు మధ్యమం సప్తదర్శకైః |

అథమం పఞ్చకాశైస్తు రుద్రధర్మగ్రహాయుతమ్ || ౧౨.౧౩ ||

గ్రన్థిరేకాజ్గులం ప్రోక్షమగ్రం తు చతుర్జ్గులమ్ |

తద్గ్రన్థిచతురావర్తిం కూర్చలక్షణమీరితమ్ || ౧౨.౧౪ ||

ఊర్ధ్వాగ్రం పుష్టిదం ప్రోక్షం అథోఽగ్రం శాన్తిదం భవేత్ |

కూర్చానాం లక్షణం ప్రోక్షం కుమ్భానాం లక్షణం శ్శృణు || ౧౨.౧౫ ||

కాలం భిన్నం చ సుషిరం భేదం ఛేదం చ లీనకమ్ |

దుర్గన్ధం చ పురాణఞ్చ కలశం చ వివర్జయేత్ || ౧౨.౧౬ ||

కాలం చ కలహం విద్యాద్భిన్నం చైవ కులక్షయమ్ | (చైవ కులక్షణం)

మహామారీ ప్రకోపస్యాత్సుషిరం చ మహామునే || ౧౨.౧౭ ||

భేదం విభేదనం కుర్యాత్ ఛేదం ఛేదకరం భవేత్ |

లీనం వ్యాధికరం చైవ దుర్గన్ధం బాలనాథనమ్ || ౧౨.౧౮ ||

స్త్రీనాశం స్యాత్పురాణశ్చేత్సజ్గ్రహే బిమ్బసన్నిభమ్ |

తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన దోషాణ్యేతాని వర్జయేత్ || ౧౨.౧౯ ||

కలశాన్ వేష్టయేద్విద్వానేకద్విత్రికతన్త్రుభిః ।
 ఏకద్విత్రియవాన్తాఢ్యం స్కన్తకుమ్భం చ వర్ధనీమ్ ॥ ౧౨.౨౦॥
 అన్యాంశ్చ కలశాన్ సర్వాన్ గవాక్షసదృశాన్తరాన్ ।
 మణ్ణపస్యోత్తరే భాగే దర్భైః శుద్ధైః పరిస్తరేత్ ॥ ౧౨.౨౧॥
 ఙ్గాలయేత్ కలశానస్రాన్ ప్రోక్షయేత్ పురుషేణ తు ।
 అధోముఖాంశ్చ కలశాన్ స్థాపయేత్తు కుశోపరి ॥ ౧౨.౨౨॥
 ప్రోక్షయేద్ధృదయేనైవ కలశోస్మీలనం తథా ।
 వస్త్రపూతైర్గన్ధయుక్తైర్జలైః సమ్పూరయేద్ధృదా ॥ ౧౨.౨౩॥
 స్థణ్ణీలస్య విధిం వక్ష్యే శ్శృణు కౌశిక సువ్రత ।
 శాలీనామాధకం శ్రేష్ఠం త్రిఃప్రస్థం మధ్యమం స్మృతమ్ ॥ ౧౨.౨౪॥
 ద్విఃప్రస్థం తణ్ణులం ప్రోక్తం తదర్థం తిలమీరితమ్ ।
 భూశోధనం తు ప్రథమం అనులేపం ద్వితీయకమ్ ॥ ౧౨.౨౫॥
 సూత్రన్యాసం తృతీయం స్యాత్స్థణ్ణీలం వై చతుర్థకమ్ ।
 కలశస్థాపనం పఞ్చ షష్ఠం కూర్వాధివాసనమ్ ॥ ౧౨.౨౬॥
 సప్తమం ద్రవ్యవిన్యాసమష్టమం దేవతార్చనమ్ ।
 విధానం నవమం ప్రోక్తం దశమం వస్త్రవేష్టనమ్ ॥ ౧౨.౨౭॥
 ఏకాదశం గన్ధపుష్పం ద్వాదశం ధూపదీపకమ్ ।
 ముద్రా త్రయోదశం ప్రోక్తం ప్రోక్షణం చ చతుర్దశమ్ ॥ ౧౨.౨౮॥
 దశపఞ్చ ఘటోద్ధారం స్నానకర్మ చ షోడశ ।
 ఆస్త్రేణ శోధయేద్భూమిం వామదేవేన లేపనమ్ ॥ ౧౨.౨౯॥
 సూత్రన్యాసమఘోరేణస్థణ్ణీలం పురుషేణ తు ।
 ప్రణవేన ఘటోద్ధారం స్కన్తసూక్తేన మన్తతః ॥ ౧౨.౩౦॥
 పఞ్చబ్రహ్మషడ్జైశ్చ స్నాపయేత్ షణ్ముఖం సుధీః ।
 లాజపుష్పతిలైర్దైర్భిర్వికరాన్ ప్రక్షిపేత్తతః ॥ ౧౨.౩౧॥
 పుణ్యాహం వాచయిత్వాథ పశ్చాత్ స్నపనమాచరేత్ । (స్నపనమారభేత్)
 ప్రవక్ష్యామి సమాసేన స్నపనం నవసంఖ్యకమ్ ॥ ౧౨.౩౨॥
 ప్రాక్సూత్రం దేవసూత్రం స్యాదుదవసూత్రం తథైవ చ ।

తన్మధ్యే స్కన్ధకుమ్భం తు వర్ధనీం తస్య పార్శ్వకే || ౧౨.౩౩||
 పాద్యమాచమనం చార్ఘ్యం పఞ్చగవ్యం మహాదిశి |
 క్షీరం దధి ఘృతం చైవ మధ్వన్యాసు విదిక్షు చ || ౧౨.౩౪||
 సప్తసూత్రాన్ సాపిధానాంశ్చ సవస్త్రాన్ వారిపూరితాన్ |
 స్థాపయేత్ కలశాన్ వా స్యాత్ పూజయేత్తు యథావిధి || ౧౨.౩౫||
 దక్షిణస్థితవర్ధన్యాం మహావల్లీం యజేత్తతః |
 తన్మధ్యే ఉత్తరస్థాం చ దేవనీనాం ప్రపూజయేత్ || ౧౨.౩౬||
 శకున్యాద్యష్టశక్తిశ్చ పూర్వాదికలశేషు చ |
 అర్చయేత్తు యథాన్యాయం స్నాపయేదసురాస్తకమ్ || ౧౨.౩౭||
 నవాఖ్యం కలశం ప్రోక్షం పఞ్చవింశతికం శ్శృణు |
 ప్రాక్కున్త్రం వసుసూత్రం స్యాదుదగగ్రం తథైవ చ || ౧౨.౩౮||
 మధ్యే నవపదం గ్రాహ్యం తత్పార్శ్వైకం పదం త్యజేత్ |
 వసుద్వారసమాయుక్తం శాలిభిః స్థణ్ణిలం నయేత్ || ౧౨.౩౯||
 తదర్హస్థాన్తైశ్చైవ తదర్హశ్చ తిలైరపి |
 తన్మధ్యే నలినం లిఖ్య సాష్టపత్రం సకర్ణికమ్ || ౧౨.౪౦||
 మధ్యకుమ్భం కుమారాఖ్యం తత్పార్శ్వే వర్ధనీద్వయమ్ |
 పాద్యమాచమనఞ్చార్ఘ్యం పఞ్చగవ్యం చతుర్దిశి || ౧౨.౪౧||
 క్షీరం దధిఘృతఞ్చైవ మధ్వన్యాసు విదిక్షు చ | (దధిఘృతఞ్చైవ మధ్వజ్ఞాస్థి)
 మధు కుష్ఠజ్వలఞ్చైవ క్షీరశ్చ సర్పిషం తథా || ౧౨.౪౨|| (క్షీరశ్చ సర్పపం)
 లవణం చైవ తక్కోలం దధిమేకం తిలం తథా |
 ఉశీరఞ్చ ఘృతం చైవ శఙ్ఖమార్ణం చ సక్తుకమ్ || ౧౨.౪౩||
 నాలిశీరఞ్చ హారిద్రం ద్రవ్యాణ్యేతాని షోడశ |
 పూర్వాదిక్లగ్నేష్యత్ర ద్వితియావరణం న్యసేత్ || ౧౨.౪౪||
 మధ్వకుమ్భే యజేత్స్కన్ధం పార్శ్వే శక్తిద్వయం యజేత్ |
 శకున్యాద్యష్టశక్తిశ్చ ప్రథమావరణే యజేత్ || ౧౨.౪౫||
 లోకపాలామరాన్ దిక్షు జయన్తాద్యాన్ విదిక్షు చ |
 పూజయిత్వా యథాన్యాయం సేనాన్యమభిషేచయేత్ || ౧౨.౪౬||

స్నపనం ప్రోక్తమేవం హి పఞ్చవింశతినఙ్గ్యకమ్ ।
 పశ్చాదేకోనపఞ్చాశత్స్నపనం ప్రోచ్యతేఽధునా ॥ ౧౨.౪౭॥
 ప్రాగగ్రం దశసూత్రం స్యాదుదక్కుసూత్రం తథైవ చ ।
 మధ్యే నవపదం గ్రాహ్యం లేపయేత్పరితః పదమ్ ॥ ౧౨.౪౮॥
 ద్వారాష్టకసమాయుక్తం తాలమాత్రాస్తరం పదమ్ ।
 స్థణ్ణీలం పూర్వవత్కృత్వా తన్మధ్యే నలినం లిఖేత్ ॥ ౧౨.౪౯॥
 కలశాన్ లక్షణోపేతాన్ చతుఃప్రస్థేన పూరితాన్ ।
 ససూత్రాన్ సాపిధానాఞ్చ సవస్త్రాన్ హేమసంయుతాన్ ॥ ౧౨.౫౦॥
 వామే కుశోపరి న్యస్త్యా విన్యసేత్తు యథాక్రమమ్ ।
 గర్ధామ్బురత్నసహితం కుమ్భమధ్యే గుహాఖ్యకమ్ ॥ ౧౨.౫౧॥ (కుమ్భమధ్యే
 గుహాస్త్రాయం)
 దక్షిణోత్తరభాగే తు వర్ధన్యా హేమసంయుతౌ ।
 పాద్యమాచమనం చార్ఘ్య గవ్యం పూర్వాదిదిక్షు చ ॥ ౧౨.౫౨॥
 క్షీరం దధి ఘృతం చైవ మధ్వన్యాసు విదిక్షు చ ।
 తక్కోలం భస్మ నిర్వాసం హారిద్రం చైవ మజ్జరీ ॥ ౧౨.౫౩॥
 నాలికేరం చ బిల్వం చ జమ్బూకచ్ఛోలమేవ చ ।
 పాటలీ చైవ పున్నాగం శఙ్ఖపుష్పం తథైవ చ ॥ ౧౨.౫౪॥
 లక్ష్మీ వ్యాఘ్రీచ సింహీ చ ధుత్తారం చైవ షోడశ ।
 ద్రవ్యాణ్యేతాని పూర్వాదిద్వితీయావరణే న్యసేత్ ॥ ౧౨.౫౫॥
 దూర్వా చ సర్షపం చామ్రం నారఙ్గం పనసం తథా ।
 కదలీ చ కదమ్బం చ ధాతకీ శ్వేతపఙ్కజమ్ ॥ ౧౨.౫౬॥
 ఇక్షుసారఞ్చ లాజం చ చమ్పకం గన్ధతైలకమ్ ।
 సీవారం కుక్కుమం చైవ తిలమాఞ్జీమరుం తథా ॥ ౧౨.౫౭॥
 సక్తుశ్చ మాతులుఙ్గం చ చన్దనం చాగరుస్తథా ।
 ఉశిరం రాత్రిచూర్ణం చ తృతీయావరణే న్యసేత్ ॥ ౧౨.౫౮॥
 చతుర్వింశతిద్రవ్యాణి సఙ్ఖ్యాన్యేవ హి కౌశిక ।
 మధ్యే గుహం సమావాహ్య పార్శ్వయోః శక్తికం ద్వయమ్ ॥ ౧౨.౫౯॥
 శకున్యాద్యష్టశక్తిశ్చ ప్రథమావరణే యజేత్ ।

ఇన్ద్రాద్యాన్ ద్విజవర్ణాద్యాన్ ద్వితీయావరణే యజేత్ || ౧౨.౬౦||

శాస్తారన్ద్వాదశాదిత్యాన్ తథైకాదశరుద్రకాన్ |

పూర్వాదిషు క్రమేణైవ తృతీయావరణే యజేత్ || ౧౨.౬౧||

అర్చయిత్వా యథాన్యాయం స్థాపయేచ్ఛక్కిరాత్మజమ్ |

వర్ధనీద్వయతోయేన పూజయేచ్ఛక్తికాద్వయమ్ || ౧౨.౬౨||

స్నాపయేత్కలశైస్సర్వైర్యథాపూర్వం సురేశ్వరమ్ |

ప్రోక్తమేకోనపఞ్చాశతస్నుపనమ్మునిసత్తమ్ || ౧౨.౬౩||

అథైకాశీతికలశస్థాపనం వక్ష్యతేఽధునా |

ప్రాకూస్త్రం రవిసూత్రం స్యాదుదకూస్త్రం తథైవ చ || ౧౨.౬౪||

పఞ్చవింశత్పదమృధ్యే గృహీత్వా తత్సమం తతః |

పదమేకం న్యసేద్బాప్త్యా ద్వారాష్టకసమాయుతమ్ || ౧౨.౬౫||

స్థణ్ణిలక్ష్మీరయేత్తత్ర తిలతణ్ణులశాలిభిః |

తన్మధ్యే నలినం లిఖ్య సాష్టపత్రం సకర్ణికమ్ || ౧౨.౬౬||

స్కన్ధకుమ్భం న్యసేన్మధ్యే తత్సార్వే వర్ధనీద్వయమ్ |

పాద్యమాచమనఞ్చార్ఘ్యం గవ్యం పూర్వాదిదిక్షు చ || ౧౨.౬౭||

క్షీరం దధి ఘృతం చైవ మధ్యాఙ్గాదివిదిక్షు చ |

అష్టద్రవ్యాణి మతిమాన్ ప్రథమావరణే న్యసేత్ || ౧౨.౬౮||

మధు లాజాన్ హరిద్రాంశ్చ శకృచ్ఛూర్ణఞ్చ కుష్ఠకమ్ |

ఇక్షుసారం చ పనసం నారఙ్గద్వయమేవ చ || ౧౨.౬౯||

దాడిమీ నాలికేరఞ్చ కదలీ మాతులుఙ్గకమ్ |

ఆమ్రకచ్ఛోలముశిరం ద్రవ్యాణ్యేతాని షోడశ || ౧౨.౭౦||

ద్వితీయావరణే కుమ్భేష్వాచార్యో విన్యసేత్ క్రమాత్ |

చన్దనం చైవ కర్పూరం లవఙ్గం జాతిమేవ చ || ౧౨.౭౧||

త్రుటిపత్రఞ్చ తక్కోలం కార్పాసం పుష్పపత్రకమ్ |

నిమ్బఞ్చ నవనీతఞ్చ మేఘం చైవ కుటం నటమ్ || ౧౨.౭౨||

గుగ్గులుం చైవ నిర్యాసం గులఖణ్డం తథైవ చ |

తిలం చ సర్షపం చైవ యవముద్గం తథైవ చ || ౧౨.౭౩||

ప్రియంజుం చైవ నీవారం చతుర్వింశతిసంఖ్యకమ్ |
 ద్రవ్యాణ్యేతాని మతిమాన్ తృతీయావరణే న్యసేత్ || ౧౨.౨౪ ||
 అపామార్గం చ తులసీం పద్మనీలోత్పలం తథా |
 నన్ద్యావర్తం చ తక్కోలం కరవీరం తపస్వినిమ్ || ౧౨.౨౫ || (చ తథా కోలం)
 భూతం కుజ్జరపున్నాగం మన్దారం బహుకర్ణికమ్ | (మన్దారం బహుకర్ణికా)
 శ్వేతార్కం కేతకీపుష్పం విష్ణుక్రాంతా బలిస్తథా || ౧౨.౨౬ || (శ్వేతార్కం శంఖపుష్పం)
 లక్ష్మీ చ సహదేవీ చ మాలతీ జాతి పుష్పకమ్ |
 సుగంధీ చమృకం చైవ పాటలం పూగమేవ చ || ౧౨.౨౭ ||
 అశ్వత్థోదుమ్బరం చైవ లక్ష్మీవృక్షం వటం తథా |
 ఇన్ద్రవల్లీ మహాద్రోణం స్థలారవిన్దమీశ్వరమ్ || ౧౨.౨౮ ||
 ద్వాత్రింశత్పరిసంఖ్యాని ద్రవ్యాణ్యేతాని కౌశిక
 చతుర్థావరణేష్వత్ర పూర్వాదిక్రమశో న్యసేత్ || ౧౨.౨౯ ||
 ద్రవ్యేష్యేతేషు తత్కాలే యథాలాభం ప్రగృహ్య చ |
 పూజయేన్మధ్యమే స్కన్ధం వర్ధనోః శక్తికాద్యయమ్ || ౧౨.౩౦ ||
 శకున్యాద్యష్టశక్తీశ్చ ప్రథమావరణే యజేత్ |
 ధరో ద్రువశ్చ సోమశ్చ ఆపశ్చైవానిలోఽనలః || ౧౨.౩౧ ||
 ప్రత్యూషశ్చ ప్రభావశ్చ వస్వాదీన్యష్టకాన్ న్యసేత్ |
 షట్కీరష్టదేవాంశ్చ ద్వితీయావరణే యజేత్ || ౧౨.౩౨ ||
 కార్తికేయం విశాఖిణ్చ గుహం చైవ సురాన్తకమ్ |
 సేనానీః షణ్ముఖం చైవ మయూరవాహనం తథా || ౧౨.౩౩ ||
 శక్తిపాణినమీశానం కుమ్భేషు చ సమర్చయేత్ |
 వచద్భువం విశ్వభువం తతో రుద్రభువం తథా || ౧౨.౩౪ ||
 పశ్చాద్ బ్రహ్మభువం చైవ భువద్భువమనన్తరమ్ |
 శక్తిం చ ముసలజ్జం వర్మపాశమతః పరమ్ || ౧౨.౩౫ ||
 వజ్రిణ్చ కార్ముకం చైవ ఖేటకణ్చ మయూరకమ్ |
 అఙ్కశణ్చ క్రమేణైవ చతుర్వింశతిదైవతమ్ || ౧౨.౩౬ ||
 తృతీయావరణే మస్త్రీ తత్తన్నామ్నా సమర్చయేత్ |

ఈశానం చైవ పర్జన్యో జయన్తశ్చ మహేన్ద్రకః ॥ ౧౨.౮౭ ॥

ఆదిత్యః సత్యకన్తైవ భ్రంశన్తైవాన్తరిక్షకః ।

అగ్నిః పూషా చ వితతో గృహక్షతయమౌ తథా ॥ ౧౨.౮౮ ॥

గన్ధర్వో భృగ్గరాజశ్చ మృగశ్చ నిమత్తిస్తథా ।

దౌవారికశ్చ సుగ్రీవః పుష్పదన్తాభిధానకః ॥ ౧౨.౮౯ ॥

వారుణాసురశోషాశ్చ పాపరక్షస్తథైవ చ ।

వాయువేగస్తథా ముఖ్యో భల్లాటః సోమ ఏవ చ ॥ ౧౨.౯౦ ॥

మృగశ్చైవాదిత్తిశ్చైవ దితిరేవ ప్రకీర్తితా ।

ద్వాత్రింశద్దేవతా బాహ్యే చతుర్థావరణే యజేత్ ॥ ౧౨.౯౧ ॥

ప్రణవాదినమోఽన్తశ్చ స్వస్వనామభిరర్చయేత్ ।

స్కన్దకుమ్భశ్చ వర్ధన్యో కృత్వా ధామప్రదక్షిణమ్ ॥ ౧౨.౯౨ ॥

ఆన్తః ప్రవిశ్య కుమ్భస్థం బీజం వై మూలబేరకమ్ ।

వర్ధనీద్వితయమ్పిజం యజేచ్ఛక్తిద్వయేఽపి చ ॥ ౧౨.౯౩ ॥

స్నాపయేత్ సర్వకుమ్భాద్భిః స్కన్దం గురుర్యథాక్రమమ్ ।

ఆర్చనోక్తవిధానేన పూజయేచ్ఛక్కురాత్మజమ్ ॥ ౧౨.౯౪ ॥

ప్రభూతహవిషం దద్యాత్ ప్రార్థయేద్ధర్మిప్పితమ్ ।

ఆచార్యం పూజయేత్పశ్చాద్వస్త్రహేమాఙ్గులీయకైః ॥ ౧౨.౯౫ ॥

బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్ పశ్చాద్దీనానాథాంశ్చ పూజయేత్ ।

ఏకోనాశీతికలశం స్నపనం ప్రోక్తమేవ చ ॥ ౧౨.౯౬ ॥

పశ్చాద్దష్టోత్తరశతం స్నపనం వక్ష్యతేఽధునా ।

ప్రాగగ్రస్తు కలాసూత్రముదగగ్రం తథైవ చ ॥ ౧౨.౯౭ ॥

పఞ్చవింశత్పదం మధ్యే పరితో ద్విపదం త్యజేత్ ।

బాహ్యేషు చ చతుర్దిక్షు మధ్యే త్రిత్రిపదం న్యసేత్ ॥ ౧౨.౯౮ ॥

ద్వాదశద్వారసంయుక్తం స్కన్దవ్యూహస్య మధ్యమే ।

ఆగ్నేయాదిషు చత్వారో వ్యూహధర్మాదయః క్రమాత్ ॥ ౧౨.౯౯ ॥

త్రిత్రివ్యూహాశ్చ కోణేషు ఏకవింశత్పదమ్భవేత్ ।

స్థణ్ణిలఙ్కారయేత్తత్ర తిలతణ్ణులశాలిభిః ॥ ౧౨.౧౦౦ ॥

ప్రత్యేకం సర్వకుమ్భానాం మధ్యే నలినమాలిఖేత్ |
 ప్రాగ్గ్రోశోత్తరాగ్రైశ్చ వ్యూహాన్ దధైః పరిస్తరేత్ || ౧౨.౧౦౧||
 లక్షణాలక్ష్మితోపేతాన్ కలశాన్ స్థాపయేత్సుధీః |
 మధ్యే స్కన్ధఞ్చ విన్యస్య వర్ధన్యా తస్య పార్శ్వయోః || ౧౨.౧౦౨||
 పాద్యమాచమనఞ్చార్ఘ్యం గన్ధం పూర్వాదిదిక్షు చ |
 దధిసర్పిర్మధుక్షీరం విదిక్షు ప్రథమావృతౌ || ౧౨.౧౦౩||
 తిలం బిల్వం మలయజం మేఘచమ్పకమేవ చ |
 కరవీరం సర్షపఞ్చ నాగకేసరమేవ చ || ౧౨.౧౦౪||
 తక్కోలం చ ఫలం కున్దం కచ్చోలం లోహమేవ చ |
 లవణపత్రం కర్పూరం విన్యసేచ్చ క్రమేణ తు || ౧౨.౧౦౫||
 ద్రవ్యాణి షోడశైతాని ద్వివీతీయావరణే పునః |
 తృవీతీయావరణే సక్తుబాహౌ కలశపఞ్చసు || ౧౨.౧౦౬||
 భసితం చైవ నైర్వృత్యాం కలశేషు చ పఞ్చసు |
 హారిద్రచూర్ణం వాయవ్యాం కలశేషు చ పఞ్చసు || ౧౨.౧౦౭||
 శఙ్ఖచూర్ణం తదైశాన్యాం కలశేషు చ పఞ్చసు |
 ధాత్రీం చ నాలికేరఞ్చ లికుచం మాతులుఙ్గకమ్ || ౧౨.౧౦౮||
 వహ్నికోణే తు మతిమాన్ కలశేషు చ పఞ్చసు |
 చతుర్థావరణే ధీమాన్ విన్యసేన్మూలవిద్యయా || ౧౨.౧౦౯||
 లక్ష్మీం చ సహదేవీఞ్చ విష్ణుక్రాన్తిం తదైవ చ |
 రుద్రపర్ణీ చ వన్వ్యాదికలశేషు నవస్వపి || ౧౨.౧౧౦||
 పఞ్చమావరణేఽప్యేవం విన్యసేత్తు క్రమేణ తు |
 స్కన్దం యజేన్మధ్యకుమ్భే పార్శ్వయోః శక్తికాద్వయమ్ || ౧౨.౧౧౧||
 శకున్యాద్యష్టశక్తిశ్చ ప్రథమావరణే యజేత్ |
 ఇన్ద్రాద్యాంశ్చ జయన్తాద్యాన్ ద్వివీతీయావరణే యజేత్ || ౧౨.౧౧౨||
 శాస్తారం వాస్తునాథఞ్చ సుదేవసుముఖాహ్వాయమ్ |
 ఆగ్నేయాదిషు కోణేషు పఞ్చపఞ్చఘటేషు చ || ౧౨.౧౧౩||
 తృవీతీయావరణే మస్త్రీ పూజయేత్తు యథాక్రమమ్ |

గణ్ణం లక్ష్మీం చ వాగ్దేపీం దుర్గాం సప్తసు సప్తసు ॥ ౧౨.౧౧౪ ॥
 చతుర్థావరణే ధీమానాగ్నేయాదిషు పూజయేత్ |
 అగ్నిం సూర్యఞ్చస్త్రమసం గుహాస్త్రఞ్చ నవస్వపి ॥ ౧౨.౧౧౫ ॥
 పఞ్చమావరణే వహ్నికోణాదిషు సమర్చయేత్ |
 గర్భగేహం తతః ప్రాప్య బేరశుద్ధిం సమాచరేత్ ॥ ౧౨.౧౧౬ ॥
 స్కన్ధకుమ్భస్థతోయేన స్కన్ధం సమ్పూజయేద్గుహః |
 మహావల్లిదేవసేనాం వర్ధన్యో ద్వౌ ప్రపూజయేత్ ॥ ౧౨.౧౧౭ ॥
 స్థాపితైః కలశైస్సర్వైః పూజయేచ్ఛామ్భవం క్రమాత్ |
 ప్రభూతహవిషం దద్యాత్పార్థయేదర్థమీప్పితమ్ ॥ ౧౨.౧౧౮ ॥
 ఆచార్యం పూజయేత్పశ్చార్ధోభూమిధనవాహనైః |
 ప్రోక్తమష్టోత్తరశతం స్నపనక్రమమేవ చ ॥ ౧౨.౧౧౯ ॥
 అష్టోత్తరసహస్రాఖ్యం స్నపనం వక్ష్యతేఽధునా |
 సూత్రైః ప్రాగాదీకైర్భూమా చత్వారింశత్ షడుత్తరైః ॥ ౧౨.౧౨౦ ॥
 ఉదగగ్రస్తథాశాల్యాం శాలిపిష్ఠరసాన్వితైః |
 పఞ్చవింశత్పదం మధ్యే గృహీత్వా తద్ బహిర్బుధః ॥ ౧౨.౧౨౧ ॥
 మార్గాయ ద్విపదం లోప్య బహిః పఞ్చపదం గ్రహేత్ |
 తద్బహిర్ద్విపదం లోప్య బహిః పఞ్చపదం గ్రహేత్ ॥ ౧౨.౧౨౨ ॥
 ద్విపదం లోప్య తద్బాహ్యే విద్యతే తు చతుష్పదమ్ |
 బహిర్ద్విత్వారాలేషు కలశేషు పదేషు చ ॥ ౧౨.౧౨౩ ॥
 మార్గాయ లోపయేద్ విద్వాన్ తన్మధ్యే తు చతుష్పదమ్ |
 చతుర్దిక్షు తతో మస్త్రీ కల్పయేత్ కల్పవిత్తమః ॥ ౧౨.౧౨౪ ॥
 పఞ్చవింశత్పదం వ్యూహం పఞ్చవింశద్భవేదిహ |
 చతుష్కోణే షోడశభిః పదైర్వ్యూహచతుష్టయమ్ ॥ ౧౨.౧౨౫ ॥
 అష్టభిశ్చ పదైర్వ్యూహైశ్చత్వారింశద్భవేద్బహిః |
 మహాద్వారాష్టదశకం క్షుద్రద్వారం తు వింశతిః ॥ ౧౨.౧౨౬ ॥
 అష్టోత్తరసహస్రేఽస్మిన్ స్నపనే షోడశావృతౌ |
 వృత్తకుమ్భమథో వక్ష్యే శ్చౌణు కౌశికసువ్రత ॥ ౧౨.౧౨౭ ॥

పట్రింశద్ధాత్రసంయుక్తే మణ్ణపే చతురశ్రకే ।
 చతుర్గాత్రాష్టగాత్రాణి మధ్యే పజ్జీవివరితే ॥ ౧౨.౧౨౮ ॥
 శ్రుతిద్వారసమాయుక్తే సర్వాలజ్కారసంయుతే ।
 మణ్ణలపష్టకసంయుక్తే చతుస్తోరణభూషితే ॥ ౧౨.౧౨౯ ॥
 దశాయుధసమాయుక్తే దర్భమాలాభిరావృతే ।
 మణ్ణపే మధ్యదేశే తు హస్తసూత్రాన్తరం యథా ॥ ౧౨.౧౩౦ ॥
 తథా పశ్చిమపూర్వోక్తం యుగ్మసూత్రం ప్రకల్పయేత్ ।
 దక్షిణోత్తరమార్గేణ యుగ్మసూత్రం ప్రసారయేత్ ॥ ౧౨.౧౩౧ ॥
 తన్మధ్యే స్థాపయేచ్ఛుక్తింసమన్తాద్భ్రామయేత్తతః ।
 తత్ర షోడశసూత్రాణి వృత్తవద్భ్రామయేత్సుధీః ॥ ౧౨.౧౩౨ ॥
 తావత్సూత్రాన్తరమ్పాక్షం షోడశావరణం క్రమాత్ ।
 ద్వారార్థకం మహాశాసు ద్వారసూత్రాణి విన్యసేత్ ॥ ౧౨.౧౩౩ ॥
 స్వర్ణాలజ్కారయోర్మధ్యే తిలతణ్ణులశాలిభిః ।
 స్థణ్ణిలజ్కలశానాన్తు కల్పయేత్కలశమ్పుతి ॥ ౧౨.౧౩౪ ॥
 ప్రథమావరణే చాష్టా షోడశం ద్వితీయావృతౌ ।
 త్రయావృతౌ చతుర్వింశద్ద్వాత్రింశచ్ఛతురావృతౌ ॥ ౧౨.౧౩౫ ॥
 చత్వారింశచ్ఛ కలశాన్ పంచమావరణే న్యసేత్ ।
 అష్టాచత్వారింశతికాన్ కలశాన్ షష్ఠమావృతౌ ॥ ౧౨.౧౩౬ ॥
 షట్పంచాశ్చదధ్ధటాన్ పశ్చాత్ సప్తమావరణే న్యసేత్ ।
 చతుఃషష్ఠిఘటాన్ పశ్చాదష్టమావరణే న్యసేత్ ॥ ౧౨.౧౩౭ ॥
 ద్విసప్తతిఘటాన్ పశ్చాన్నవమావరణే న్యసేత్ ।
 అశీతిసంఖ్యేన కలశాన్ దశమావరణే న్యసేత్ ॥ ౧౨.౧౩౮ ॥
 అష్టాశీతిఘటాన్ పశ్చాత్ న్యసేదేకాదశావృతౌ ।
 కలశాన్ షణ్ణవతికాన్ ద్వాదశావరణే న్యసేత్ ॥ ౧౨.౧౩౯ ॥
 త్రయోదశావృతౌ పశ్చాత్ కుమ్భాన్ చతురశీతికాన్ ।
 ఘటాన్ ద్విసవతీన్మస్త్రీ చతుర్దశమహావృతౌ ॥ ౧౨.౧౪౦ ॥
 కలశాన్ శతసంఖ్యేంశ్చ న్యసేత్ పంచాదశావృతౌ ।

అష్టోత్తరశతాన్ కుమ్భాన్ షోడశావరణే న్యనేత్ || ౧౨.౧౪౧||

ఏవం విన్యస్య కలశాన్ అష్టోత్తరసహస్రకాన్ |
రత్నలోహకథాతూత్థం బీజోదం గన్ధతోయకమ్ || ౧౨.౧౪౨||

మృన్మార్జనఞ్చాదుస్యపరి మార్జనం పత్రపుష్పకమ్ | (మార్జనం పత్రపుష్పయుక్)
ధాన్యాస్త్రం ఫలతోయఞ్చ కషాయం మద్యోదకం తథా || ౧౨.౧౪౩||

(మాన్యాస్త్రం ఫలతోయఞ్చ - * ఛన్దోభక్తిః)
కాన్తమూలోదకమ్బ్రహ్మకూర్చఙ్కామ్బువల్కలమ్ |
మాణిక్యఞ్చైన్ద్రనీలఞ్చ వైడూర్యం చ ప్రవాలకమ్ || ౧౨.౧౪౪||

ముక్తా వజ్రం పుష్పరాగం స్ఫటికం మరకతం తథా |
నవరత్నాని నిషిష్య అథవా పఞ్చరత్నకమ్ || ౧౨.౧౪౫||

ఏభిర్ముక్తం శుద్ధతోయం రత్నోదకముదీరితమ్ |
సువర్ణం రజతం తామ్రమాయసం త్రపుసీసకమ్ || ౧౨.౧౪౬||

ఆరకూటన్తు తైర్ముక్తం లోహోదకమితి స్మృతమ్ |
సౌవీరమజ్జానం శ్యామం హరితాలం మనఃశిలామ్ || ౧౨.౧౪౭||

గైరికం రోచనాయుక్తం ధాతూదకమితి స్మృతమ్ |
శాలికోద్రం చ నీవారం ప్రియఙ్గుతిలసర్షపమ్ || ౧౨.౧౪౮||

శ్యామమాషయవైర్ముక్తం బీజోదకమిహోచ్యతే |
నవనీతం చ కర్పూరం త్వగేలాపత్రసంయుతమ్ || ౧౨.౧౪౯||

చన్దనం లఘుకోష్ఠం చ వరాలోశీరముస్తకాః |
కుఙ్కుమం హరిబేరం చ తక్కోలం జాతిరేవ చ || ౧౨.౧౫౦||

ఏతేషాం మార్జనసంయుక్తం గన్ధోదకమితి స్మృతమ్ |
పర్వతే చ నదీతిరే వల్మికే కర్కటే వటే || ౧౨.౧౫౧||

వృషశ్శృంగేదర్భమూలే సముద్రే గజదన్తయోః |
అష్టమృద్ధిస్సమాయుక్తం మృదమ్భుః పరికీర్తితమ్ || ౧౨.౧౫౨||

గోక్షీరం సహదేపీం చ విష్ణుక్రాన్తం కృతాజ్జాలిమ్ |
సర్షపేన్దీవరం రాత్రిం ఏభిర్మార్జనముచ్యతే || ౧౨.౧౫౩||

తులసీం బిల్వపత్రఞ్చ తమాలఞ్చ తపస్వినీమ్ |
అపామార్గం శమీయుక్తం పత్రతోయమిహోచ్యతే || ౧౨.౧౫౪||

పద్మం రక్తోత్పలం పశ్చాత్ పాటలం చమ్పకం తథా ।
 పున్నాగనాగం కురవం నన్ద్యావర్తజ్ఞా మల్లికామ్ ॥ ౧౨.౧౫౫॥
 శ్వేతార్కం వకులైర్ముక్తం పుష్పతోయమిహోచ్యతే ।
 కుష్ఠం కుటన్నటం లోహం చన్దనం కుఙ్కుమం తథా ॥ ౧౨.౧౫౬॥
 కర్పూరోశీరసంయుక్తం మాన్యోదకమితి స్మృతమ్ ।
 వజ్రం శక్తిం చ ముసలం ఖడ్గం పాశాఙ్కుశం ధనుః ॥ ౧౨.౧౫౭॥
 చక్రం ఖేటధ్వజం స్వర్ణనిర్మితాన్యాయుధాని చ ।
 ఏభిర్ముక్తం శుద్ధతోయమస్తోదకమితి స్మృతమ్ ॥ ౧౨.౧౫౮॥
 పనసో నాలికేరశ్చ మాతులుక్లామ్రవృక్షకౌ ।
 నారఙ్గద్వయమేతేషాం ఫలైర్ముక్తం ఫలోదకమ్ ॥ ౧౨.౧౫౯॥
 పలాశోదుమ్పరాశ్వత్థమధూకప్లక్షపాటలాః ।
 జమ్బురేషాం సమత్స్యగ్భిః కషాయోదకముచ్యతే ॥ ౧౨.౧౬౦॥
 అభ్యజ్ఞత్రితయం పశ్చాత్ మాక్షికత్రితయం తథా ।
 గన్ధత్రయసమాయుక్తం మధ్యతోయమితి స్మృతమ్ ॥ ౧౨.౧౬౧॥
 సూర్యకాన్తమయఃకాన్తం చన్ద్రకాన్తత్రయం తథా ।
 ఏభిశ్చ పఞ్చైక్వైర్ముక్తం కాన్తతోయమితి స్మృతమ్ ॥ ౧౨.౧౬౨॥
 ఉశిరో హరిబేరం చ పుష్పకం చ శతావరీ ।
 శ్రీపర్ణం పఞ్చాభిర్మూలైర్మూలోదకమితి స్మృతమ్ ॥ ౧౨.౧౬౩॥
 గోమూత్రం గోమయం క్షీరం దధిసర్పిః కుశోదకమ్ ।
 ఏభిర్భృగ్వైః సమాయుక్తం బ్రహ్మకూర్చమితి స్మృతమ్ ॥ ౧౨.౧౬౪॥
 మయూరశిఖికూర్చత్వక్రోచనాభృగ్గురాజకమ్ ।
 కృతాఙ్గాలిః పఞ్చాభిశ్చ కల్కోదకమితి స్మృతమ్ ॥ ౧౨.౧౬౫॥
 లోధ్రద్వయం లవణం చ భూర్జత్వకూచవృక్షకః ।
 ఏభిస్త్యగ్భిః సమాయుక్తం వల్కోదకమితి స్మృతమ్ ॥ ౧౨.౧౬౬॥
 అగ్నికోణక్రమాత్తైలం క్షీరం దధి ఘృతం న్యసేత్ ।
 చత్వారింశద్వ్యాహకేషు కలశద్రవ్యముత్తమమ్ ॥ ౧౨.౧౬౭॥
 వింశద్భేదోదకం ప్రోక్తం ద్రవ్యాణాం చ విధిం శృణు ।

వరాలత్రుటికర్పూరత్వగేలోశీరకాదయః ॥ ౧౨.౧౬౮ ॥

స్కన్దకుమ్భస్య వర్ధన్యోర్మధ్యమేషు చ విన్యసేత్ |

పాద్యమాచమనం చార్ఘ్యం పఞ్చాగవ్యం కుశోదకమ్ ॥ ౧౨.౧౬౯ ॥

క్షీరన్దధిఘృతాన్యష్టౌ ప్రథమావరణే న్యసేత్ |

క్షౌద్రం గులం యవం కోష్ఠం తిలం రమ్భాఫలం తథా ॥ ౧౨.౧౭౦ ॥

సర్షపం నాలికేరఞ్చ రజనీమాతులుఙ్గకమ్ |

లాజుడాడిమనక్తూని పనసం పద్మచూతకమ్ ॥ ౧౨.౧౭౧ ॥

న్యసేద్ద్వితీయావరణే ద్రవ్యాణ్యేతాని షోడశ |

రక్తోదకం లోహతోయం తృతీయావరణే న్యసేత్ ॥ ౧౨.౧౭౨ ॥

ధాతూదకం బీజభవం చతుర్థావరణే న్యసేత్ |

గంధోదకం మృదమ్భశ్చ పఞ్చమావరణే న్యసేత్ ॥ ౧౨.౧౭౩ ॥

మారనమ్పరిమారం చ షష్ఠమావరణే న్యసేత్ |

పత్రోదం పుష్పతోయఞ్చ సప్తమావరణే న్యసేత్ ॥ ౧౨.౧౭౪ ॥

మాన్యోదమస్త్రతోయఞ్చాప్యష్టమావరణే న్యసేత్ |

నవావృతాఫలోదఞ్చ కషాయోదం దశావృతౌ ॥ ౧౨.౧౭౫ ॥

మద్యోదమేకాదశకే కాన్తోదం ద్వాదశావృతౌ |

త్రయోదశావృతౌ ధీమాన్ మూలోదకమథార్చయేత్ ॥ ౧౨.౧౭౬ ॥

చతుర్దశావృతౌ పశ్చాత్ బ్రహ్మకూర్చం జలం ఉపేత్ |

కల్కోదకం న్యసేద్ధీమాన్ తథా పఞ్చదశావృతౌ ॥ ౧౨.౧౭౭ ॥

షోడశావరణే సమ్యకూ న్యసేద్వల్కోదకమ్బుధః |

వజ్రం సమస్తరత్నానాం లోహానామగ్నిదైవతమ్ ॥ ౧౨.౧౭౮ ॥

ధాతూనాం హరితాలం చ బీజానాం యవముత్తమమ్ |

చన్దనం సర్వగంధానాం మృదం దర్భస్య మూలజమ్ ॥ ౧౨.౧౭౯ ॥

మార్జనీరజనీచర్ణదూర్వా చ పరిమార్జనే |

బిల్వపత్రం చ పత్రాణాం పుష్పాణాముత్పలం స్మృతమ్ ॥ ౧౨.౧౮౦ ॥

మాన్యోదకే చ కర్పూరమస్త్రాణాం శక్తిరేవ చ |

ఫలానాం కదలీజాతం త్వచామశ్వత్థసమ్భవా ॥ ౧౨.౧౮౧ ॥

ఫలత్రయం మద్యతోయే కాంతానాం సూర్యకాంతకమ్ |
 కుటన్నటశ్చ మూలానాం గోమూత్రం బ్రహ్మకూర్చకే || ౧౨.౧౮౨||
 కల్కోదకే భృంగురాజం వల్కానాం లోధ్రవల్కలే |
 సహదేవ్యోషధీనాం చ సితాభావే గులం స్మృతమ్ || ౧౨.౧౮౩||
 ఫలపుష్పాద్యభావే తు తత్పత్రాదికమేవ చ |
 ద్రవ్యాణ్యేతాని సర్వాణి మూలమస్త్రేణ విన్యసేత్ || ౧౨.౧౮౪||
 విధాయ బీజం ముఖ్యేన పల్లవైర్వా శరావకైః |
 దత్వా హృదయమస్త్రేణ వస్త్రాణి వివిధాని చ || ౧౨.౧౮౫||
 శుభాని సర్వవర్ణాని కృష్ణ వస్త్రాణి వర్జయేత్ |
 గంధం స్వనామమస్త్రేణ పుష్పం ధూపం తథైవ చ || ౧౨.౧౮౬||
 కుమారస్వామినాం మధ్యే కుమ్భే సంస్థాప్య పూజయేత్ |
 దక్షిణాయాం తు వర్ధన్యాం మహావల్లీం ప్రపూజయేత్ || ౧౨.౧౮౭||
 ఉత్తరాయాం తు వర్ధన్యాం మహాసేనాం ప్రపూజయేత్ |
 శకున్యాద్యష్టశక్తీశ్చ ప్రథమావరణే న్యసేత్ || ౧౨.౧౮౮||
 జయంతాఖ్యమగ్నిశిఖం కృత్తికాపుత్రసంజ్ఞకమ్ |
 అనంతరమ్నూతపతిం సేనాన్యం గుహాసంజ్ఞకమ్ || ౧౨.౧౮౯||
 హేమశూలం విశాలాక్షం పూర్వాదిక్రమమేవ చ |
 ద్వితీయావరణే ధీమాన్ ద్వివారం సమ్యగర్చయేత్ || ౧౨.౧౯౦||
 పృథివ్యాదిప్రకృత్యంతం తత్త్వాసీహ త్రయోవృతౌ |
 చతుర్వారం వసూన్మస్త్రీ చతుర్థావరణే యజేత్ || ౧౨.౧౯౧||
 గణ్ఠం చ యమునాం చైవ నర్మదాం చ సరస్వతీమ్ |
 సింఘం గోదావరీం చైవ కావేరీం కుమరీం తథా || ౧౨.౧౯౨||
 పంచవారం యజేద్ధీమాన్ పంచమావరణే క్రమాత్ |
 అనంతం వాసుకిం చైవ తక్షం కార్కోటకం తథా || ౧౨.౧౯౩||
 శఙ్ఖం పద్మం మహాపద్మం గులకం షష్ఠమావృతౌ |
 షడ్వారం పూజయేద్విద్వాన్ పూర్వాదిషు పునః పునః || ౧౨.౧౯౪||
 భూరాదిసప్తలోకానాం దైవతాని పునః పునః |

అష్టవారం యజేద్ధీమాన్ సప్తమావరణే క్రమాత్ || ౧౨.౧౯౫||

అసితాణ్ణో రురుశ్చణ్ణః క్రోధ ఉన్మత్తభైరవః |

కపాలీ భీషణశ్చైవ సంహారశ్చాప్తభైరవః || ౧౨.౧౯౬||

అష్టవారం యజేదేతాన్ అష్టమావరణే క్రమాత్ |

మహాపద్మశ్చ పద్మశ్చ శణ్ణో మకరకచ్ఛపా || ౧౨.౧౯౭||

ముకున్దః కున్దనీలాశ్చ వారాశ్చ నిధయో నవ |

అష్టవారం యజేత్పశ్చాన్నవమావరణే తథా || ౧౨.౧౯౮||

జ్ఞావహ్నియజమానార్కజలా వాతేన్ద్రఖాని చ |

అష్టమూర్తీన్స్యనేదేతాన్దశవారం దశావృతౌ || ౧౨.౧౯౯||

మహాదేవశ్శివో రుద్రః శక్తిరో నీలలోహితః |

ఈశానో విజయో భీమో దేవదేవో భవోద్భవః || ౧౨.౨౦౦||

కపాల్యేకాదశాఖ్యాతా రుద్రా ఏకాదశావృతౌ |

అష్టవారం యజేదేతాన్స్వారాద్వికలశేషు చ || ౧౨.౨౦౧||

వైవస్వతో వివస్వాంశ్చ మారూణ్ణో భాస్కరో రవిః |

లోకప్రకాశకశ్చైవ లోకసాక్షీ త్రివిక్రమః || ౧౨.౨౦౨||

ఆదిత్యశ్చైవ సూర్యశ్చ అంశుమాలీ దివాకరః |

ద్వాదశావరణే మస్త్రీ పూజయేదష్టవారకమ్ || ౧౨.౨౦౩||

లవణేక్షుస్తథా క్షీరం దధిస్వాదుసరిత్పతిమ్ |

సురాభిర్భృతసిన్ధుశ్చ పూజ్యా ద్వాదశవారకమ్ || ౧౨.౨౦౪||

త్రయోదశావృతౌ మస్త్రీ పూర్వాదికలశేషు చ |

చతుర్వేదాన్యజేన్మస్త్రీ త్రయోవింశతివారకమ్ || ౧౨.౨౦౫||

చతుర్దశావృతౌ సమ్యగ్గన్ధపుష్పాద్విభిర్యజేత్ |

ఇన్ద్రో వహ్నిః పితృపతిర్నైర్వృతో వరుణో మరుత్ || ౧౨.౨౦౬||

సోమేశో బ్రహ్మగోవిన్దః పూజనీయాన్తదైవ చ |

దశవారం చ గురుణా తథా పంచదశావృతౌ || ౧౨.౨౦౭||

గ్రహాన్భాస్కరముఖ్యాంశ్చ యజేద్ద్వాదశవారకమ్ |

షోడశావరణే మస్త్రీ పూజయేత్తు యథాక్రమమ్ || ౧౨.౨౦౮||

గన్ధపుష్పాదిభిశ్చైవ పూజయేత్స్వస్వనామతః ।
 వాలుకైశ్చ మహాశాసు స్థణ్ణిలంకృత్వయేద్బుధః ॥ ౧౨.౨౦౯ ॥
 అగ్న్యాధానాదికం సర్వమగ్నికార్యోక్తమార్గతః ।
 సమిదన్నఘృతైస్కున్దం మూలబ్రహ్మషడంజుకైః ॥ ౧౨.౨౧౦ ॥
 ప్రత్యేకస్తు శతం హుత్వా స్కన్దగాయత్రిమన్తతః ।
 జగద్బుధాదిషణ్ముక్తైః షడ్వారం హోమయేత్సుధీః ॥ ౧౨.౨౧౧ ॥
 జయాదిరభ్యాధానఞ్చ రాష్ట్రభృచ్చ క్రమాద్ధునేత్ ।
 యదస్యేతి తతో హుత్వా పూర్ణాహుతిమథాచరేత్ ॥ ౧౨.౨౧౨ ॥
 మధ్యే కుమ్భం చ వర్ధన్యో కృత్వా ధామప్రదక్షిణమ్ ।
 గర్భగేహం ప్రవిశ్యాథ బేరశుద్ధిమథాచరేత్ ॥ ౧౨.౨౧౩ ॥
 స్కన్దబీజం తతోద్ధృత్య బేరస్య హృది విన్యసేత్ ।
 తక్కుమ్భస్థితతోయేన పూజయేచ్ఛక్రాతృజమ్ ॥ ౧౨.౨౧౪ ॥
 దక్షిణస్థితవర్ధన్యాం మహావల్లిం ప్రపూజయేత్ ।
 ఉత్తరస్థితవర్ధన్యాం దేవసేనాం ప్రపూజయేత్ ॥ ౧౨.౨౧౫ ॥
 స్థాపితాన్కలశాన్సర్వానుద్ధృత్య చ యథాక్రమమ్ ।
 సర్వదేవాత్మకం స్కన్దం పూజయేద్ద్విధిపూర్వకమ్ ॥ ౧౨.౨౧౬ ॥
 అర్చనోక్తవిధానేన పూజయేదమ్బికాసుతమ్ ।
 మహాహవిర్నివేద్యాథ తామ్బూలాదివిశేషతః ॥ ౧౨.౨౧౭ ॥
 యథేప్పితం ప్రార్థయిత్వా నమస్కృత్య యథావిధి ।
 ఆచార్యం పూజయేత్పశ్చాత్ గోభూమిధనకాఞ్చువైః ॥ ౧౨.౨౧౮ ॥
 అధమం పఞ్చానిష్కన్తు ద్విగుణం మధ్యమం భవేత్ ।
 త్రిగుణం చోత్తమం విద్యాద్దేశికస్య తు దక్షిణా ॥ ౧౨.౨౧౯ ॥
 భక్తాంశ్చ పరివారాంశ్చ దీనానాథాంశ్చ పూజయేత్ ।
 బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్ పశ్చాద్ద్విత్తశాఢ్యం న కారయేత్ ॥ ౧౨.౨౨౦ ॥
 ఏవం యః కురుతే మర్త్యః సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ।
 విద్యాకామో లభేద్ద్విద్యాం ధనకామో ధనం లభేత్ ॥ ౧౨.౨౨౧ ॥
 రాజ్యకామో లభేద్రాజ్యం జయకామో జయం లభేత్ ।

సర్వాన్ కామానిహ ప్రాప్య కౌమారం లోకమాప్పుయాత్ || ౧౨.౨౨౨||

ఇతి శ్రీ కుమారతన్త్రే స్నపనవిధిర్నామద్వాదశః పటలః |

౧౩. త్రయోదశః పటలః - స్కన్ధోత్సవవిధిః

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి స్కన్ధోత్సవవిధిక్రమమ్ |

భుక్తిముక్తిప్రదం దివ్యం సర్వభూతసుఖప్రదమ్ || ౧౩.౧||

సర్వలోకసుఖం పుణ్యం సదా విజయవర్ధనమ్ |

సర్వసిద్ధికరం వశ్యం సర్వశాన్తికరం శుభమ్ || ౧౩.౨||

సర్వశత్రుక్షయకరమిష్టకామ్యఫలప్రదమ్ |

భూతరాక్షసనాశఞ్చ మర్త్యానాం పోషణార్థకమ్ || ౧౩.౩||

ఉత్సవేతి త్రివర్ణోయం సృష్టిస్థిత్యంతసంజ్ఞకమ్ |

ఉత్సవస్త్రవిధః ప్రోక్తో మునిముఖ్య మహామతే || ౧౩.౪||

మాసోత్సవస్తు ప్రథమో ద్వితీయస్తు మహోత్సవః |

భక్తోత్సవస్తుతీయస్తు వక్ష్యతే మునిపుంగవ || ౧౩.౫||

కృతస్త్యమాయాం మాసాద్యే స తు మాసోత్సవో భవేత్ |

త్రయాహఞ్చైవ పఞ్చాహం సప్తాహఞ్చనవాహకమ్ || ౧౩.౬||

ద్వాదశాహస్తు విధినా చరితస్తు మహోత్సవః |

భక్త్యా పుణ్యదినే భక్తైః క్రియతే యః స ఉత్సవః || ౧౩.౭||

బలిహీనం తథా కుర్యాత్ భక్తోత్సవవిశేషతః |

మహోత్సవస్తు షడ్భేదం వక్ష్యామి శృణు సువ్రత || ౧౩.౮||

పైతృకం ద్వాదశాహం తు నవాహం సౌఖ్యముచ్యతే |

సప్తాహం శ్రీకరం ప్రోక్తం పఞ్చాహం భౌతికం స్మృతమ్ || ౧౩.౯||

సాత్త్వికం చ త్ర్యహం ప్రోక్తం చైకాహం శివముచ్యతే |

భౌతికే సాత్త్వికే శైవే వర్ణయేత్ కేతురోహణమ్ || ౧౩.౧౦||

అన్యేషు శ్రీకరాదీషు కర్తవ్యం కేతురోహణమ్ |

కృత్తికా సర్వమాసేషు తీర్థనక్షత్రముత్తమమ్ || ౧౩.౧౧||

కృత్తికాం విశాఖాం వా తీర్థర్షం సర్వమాసకే |

కృష్ణపక్షే తు షష్ఠ్యాం వా సర్వమాసే గుహోత్సవమ్ || ౧౩.౧౨|| (తు షష్ఠ్యంతం)

సర్వమానేషు తాం హిత్యా మాసర్షే వాథ కారయేత్ |
 రాజజన్మదినే వాపి ఋషే రాజాభిషేకకే || ౧౩.౧౩||
 గ్రామజన్మదినే వా తు భూపాలమరణే దినే |
 రాజయుద్ధజయార్థే వా చోత్సవం కారయేద్బుధః || ౧౩.౧౪||
 మార్గశిరే తథార్ధాంతం పుష్యరే పుష్యమాసకే |
 మాఘమాసే తు మాఘాంతం ఫాల్గునే చోత్తరోత్తరే || ౧౩.౧౫||
 చైత్రే చిత్రాంతముదితం కర్తవ్యం మునిపుంగవ |
 వైశాఖే తు విశాఖాంతం మూలాంతం జ్యేష్ఠమాసకే || ౧౩.౧౬||
 ఉత్తరాషాఢమాషాఢే శ్రావణే శ్రావణాంతకమ్ |
 ఉక్తం ప్రోష్ఠపదే మాసే పూర్వాభాద్రాంతముత్తమమ్ || ౧౩.౧౭||
 అశ్విన్యంతమాశ్వయుజి కార్తికే కృత్తికాంతకమ్ |
 చిత్రాదితారకాద్యంతైః పూర్వపక్షే తు సజ్గతః || ౧౩.౧౮||
 మాసాశ్చైత్రాదికా జ్ఞేయాః త్రిభిః షష్ఠ్యంతసప్తమాః |
 ఏకమాసే ద్విసక్షత్రే సమ్ప్రాప్తే త్వపరం పరమ్ || ౧౩.౧౯||
 నేష్ఠం ప్రథమఋషం స్యాదన్త్యరే తీర్థమాచరేత్ |
 కృతం చేత్పూర్వసక్షత్రే యః కర్తా స వినశ్యతి || ౧౩.౨౦||
 ఖణ్డితే సతి నక్షత్రే త్వన్త్యరే తీర్థమాచరేత్ |
 నాడీదశవిహినే తు పూర్వతీర్థమనుష్ఠితమ్ || ౧౩.౨౧||
 యుక్తో వాథ వియుక్తో వా మాసరేణ తు పర్వణి |
 తిథిప్రధానం సాముద్రమన్యదృషం ప్రధానకమ్ || ౧౩.౨౨||
 యస్మిన్ మాసే ద్విజశ్రేష్ఠ పూర్వం సజ్కృత్తముత్సవమ్ |
 తస్మిన్నేవ ప్రకర్తవ్యమన్యస్మిన్నేవ కారయేత్ || ౧౩.౨౩||
 ధ్వజావరోహణం తీర్థం దివనేషు మహామునే |
 అన్యోత్సవన్తు కర్తవ్యం ప్రకర్తవ్యం ధ్వజం వినా || ౧౩.౨౪||
 ప్రథమశ్శాంచుకురం కర్మ ద్వితీయం శిఖియాగజమ్ |
 తృతీయం తాడయేద్ భేరిం చతుర్థం రోపయేద్ ధ్వజమ్ || ౧౩.౨౫||

పంచమం యాగకర్మ స్యాదస్త్రయాగమతః పరమ్ |
 సప్తమం బలిదానం స్యాదష్టయానం క్రమం పరమ్ || ౧౩.౨౬||
 నవమం పరివేషం స్యాన్నీరాజనమథో దశ |
 ఏకాదశం కౌతుకం చ తీర్థసంక్లహణం పరమ్ || ౧౩.౨౭||
 త్రయోదశం చూర్ణకారం తీర్థం చైవ చతుర్దశ |
 ధ్వజారోహణం పశ్చాత్పూజనం షోడశం భవేత్ || ౧౩.౨౮||
 ఏవం షోడశభేదేన చోత్సవం పరికీర్తితమ్ |
 ధ్వజారోహణపూర్వం భేరీతాడనపూర్వకమ్ || ౧౩.౨౯||
 అజకురార్పణపూర్వం త్రివిధా ఉత్సవాః స్మృతాః |
 ధ్వజమారోపయిత్వా హి భేరీం రాత్రౌ తు తాడయేత్ || ౧౩.౩౦||
 ఉత్సవస్య తు రాత్రౌ తు బీజనిర్వాపముచ్యతే |
 ధ్వజారోహణపూర్వం తు ప్రోక్షం వేదవిదాం వర || ౧౩.౩౧||
 భేరీ తు తాడయేత్ పూర్వం ధ్వజమారోపయేత్తతః |
 అజకురాణ్యర్పయేత్పశ్చాద్భేరీతాడనపూర్వకమ్ || ౧౩.౩౨||
 ధ్వజమారోపయేత్పశ్చాద్భుక్తారార్పణపూర్వకమ్ |
 ప్రాతః కాలే త్వవభృథం సాయం కాలే సమాచరేత్ || ౧౩.౩౩||
 నిశి సాయం దివా ప్రాతరితి శాస్త్రస్య నిర్ణయమ్ |
 మన్తభేదో భవేత్తత్ర క్రియాభేదో న విద్యతే || ౧౩.౩౪||
 శివోత్సవప్రకారేణ క్రియాః సర్వాః సమాచరేత్ |
 విష్ణుశం పూజయేత్పూర్వం భక్ష్యభోజ్యాదిభిర్బుధః || ౧౩.౩౫||
 అనజకురన్తు యత్కర్మ భవేత్తత్కర్మ నిష్ఫలమ్ |
 ధ్వజాజకురార్పణమూర్వం ద్వితీయఞ్చోత్సవాజకురమ్ || ౧౩.౩౬||
 తీర్థాజకురం తృతీయన్తు వక్ష్యతే క్రమశస్తతః |
 ధ్వజాజ్కరం ధ్వజాంకం స్యాద్ధ్వజాత్పూర్వం తు తర్పయేత్ || ౧౩.౩౭||
 నవాహే వాథ సప్తాహే పంచాహే త్రిదినేఽపి వా |
 తద్దినేవాజకురం కర్మ శుభాధిక్యే సమాచరేత్ || ౧౩.౩౮||
 ఉత్సవాజకురమాత్రఞ్చ తద్దినే కారయేద్బుధః |

తీర్థమాదౌ నిశ్చిత్త్య అయుగ్మైఃపృజ్కరార్పణమ్ || ౧౩.౩౯||

అధమం సప్తహస్తన్తు మధ్యమం నవహస్తకమ్ |

ఉత్తమస్తశహస్తం స్యాద్దైర్ఘ్యం ధ్వజపటస్య తు || ౧౩.౪౦||

ఆయామం ధ్వజవస్త్రస్య నవరుద్రకలాకరమ్ |

దైర్ఘ్యస్య పంచభాగైకం పటవిస్తారముచ్యతే || ౧౩.౪౧||

అథవాఽన్యప్రకారేణ భూతషటస్తతాలకమ్ |

విస్తారార్ధన్తు శిఖరం పుచ్ఛం విస్తారమాత్రకమ్ || ౧౩.౪౨||

వేత్రద్వయసమాయుక్తం పుచ్ఛద్వయసమాయుతమ్ |

దుకూలపట్టదేవాజైరథ కార్పాసకేన వా || ౧౩.౪౩||

వస్త్రేణైవ నవేనైవ కుర్యాత్ ధ్వజపటం బుధః |

శ్వేతం విప్రద్వజం ప్రోక్తం రక్తం క్షత్రద్వజామ్బరమ్ || ౧౩.౪౪||

పీతం వైశ్యన్తు శూద్రాణాం సర్వేషాం శ్వేతవర్ణకమ్ |

శ్వేతవర్ణద్వజపటం రాజరాష్ట్రాభివర్ధనమ్ || ౧౩.౪౫||

శుభాయాదిసమాయుక్తమ్మయూరం విలిఖేద్బుధః |

మయూరం వా గజం వాపి కుక్కుటం వా మహామునే || ౧౩.౪౬||

పటమధ్యే తు విలిఖేత్ సర్వలక్షణసంయుతమ్ |

పద్మపీతమధో లిఖ్య పార్శ్వే దీపౌ సమాలిఖేత్ || ౧౩.౪౭||

తదూర్ధ్వే శక్తిమాలిఖ్య ఛత్రచామరమూర్ధ్వకే |

అధోభాగే ద్విభాగే తు మజ్జలాష్టకమాలిఖేత్ || ౧౩.౪౮||

మయూరం శ్యామవర్ణం తు గజం వై శ్వేతవర్ణకమ్ |

కుక్కుటం రక్తవర్ణం తు యథా యుక్త్యా లిఖేద్బుధః || ౧౩.౪౯||

సర్వాలజ్కారసంయుక్తం సర్వాభరణభూషితమ్ |

ఆలిఖేత్ప్రతిమాం తత్రత్ ప్రతిమాలక్షణోక్తితః || ౧౩.౫౦||

వశ్యం వై రక్తవర్ణం తు స్తమ్భనం పీతవర్ణకమ్ |

విజయం కపిలాభిషు కృష్ణం వై త్వాభిచారకమ్ || ౧౩.౫౧||

ధూన్రుం వ్యాధిప్రదం జ్ఞేయం వర్షార్థం శ్యామవర్ణకమ్ |

క్షీరాభం సర్వశాస్త్యర్థజ్ఞాప్రవేషం క్రమేణ తు || ౧౩.౫౨||

ధ్వజదణ్డపటజ్జైచ్చవ మయూరగజకుక్కుటాన్ |
 మానం మాత్రాణ్ణు కల్పయేత్కల్పవిత్తమః || ౧౩.౫౩ ||
 శాన్వైశ్య శయానం పుష్ప్యర్థం స్థితం వై ధ్వజమాలిఖేత్ |
 విశ్వమాత్రాదిషట్రింశత్ మాత్రోత్సేధం ప్రచక్షతే || ౧౩.౫౪ ||
 జాత్యంశకం సమాయుక్తం చిత్రబేరధ్వజం లిఖేత్ |
 వక్ష్యేఽహం ధ్వజదణ్డస్య స్థానం శృణు మహామునే || ౧౩.౫౫ ||
 పీఠగోపురయోర్మధ్యే పీఠాగ్రే వా గజాగ్రకే |
 స్థానం స్యాద్ధ్వజదణ్డస్య దణ్డం వక్ష్యామ్యథ శృణు || ౧౩.౫౬ ||
 వేణుః పలాశో న్యగ్రోధో చన్దనః ఖాదిరోఽర్జునః |
 బిల్వః పూగో నాలికేరః సాలస్తాలోరథద్రుమః || ౧౩.౫౭ ||
 మధుకశ్చన్దనశ్చైతే ధ్వజవృక్షౌ ఉదీరితాః |
 వక్త్రం భిన్నశ్చ సుషిరం క్రిమికోటరసంయుతమ్ || ౧౩.౫౮ ||
 స్వయం శుష్కశ్చ పతితం నిర్హతేన హతద్రుమమ్ |
 బాలవృక్షం విశేషేణ వర్జయేన్మునిపుంగవ || ౧౩.౫౯ ||
 అన్తఃసారం బహిస్సారం ప్రహస్యాదన్యవృక్షకమ్ |
 బహిస్సారద్రుమాన్ సర్వాన్ క్రియాస్తే వర్జయేద్ బుధః || ౧౩.౬౦ ||
 దారుసక్లహణోక్తేన మార్గేణైవ సమాచరేత్ |
 ప్రాసాదస్య సమం తుణ్గం గోపురస్య సమం తు వా || ౧౩.౬౧ ||
 ప్రాసాదగ్రీవమానం వా వృషస్థలసమం తు వా |
 ద్విస్తలత్రితలాన్తం వా గోపురగ్రీవతుజ్జకమ్ || ౧౩.౬౨ ||
 రుద్రహస్తం సమారభ్య హస్తైకేన వివర్ధనాత్ | (హస్తైకేన వివర్ధయేత్)
 వింశద్ధస్తాన్తకం వాపి దణ్డాయామం సమీరితమ్ || ౧౩.౬౩ ||
 సప్తవింశాణ్ణులాయామం ధ్వజదణ్డమథోత్తమమ్ |
 మధ్యమన్తు చతుర్వింశత్కన్యసం ద్వాదశాణ్ణులమ్ || ౧౩.౬౪ ||
 త్రింశాంశోనం తదగ్రం స్యాత్ సువృత్తం నిర్భ్రుణం దృఢమ్ |
 ఉభయోర్యోగసిద్ధ్యర్థం స్కన్ధత్రయమథాహరేత్ || ౧౩.౬౫ ||
 యాన్ యాన్ కామయతే కామాన్ తాన్స్తాన్ సాధయతే ద్విజః |

పూర్వాహ్నా విప్రవృద్ధిః స్యాత్ మధ్యాహ్నా రాజవృద్ధిదమ్ || ౧౩.౬౬ ||

రాత్రౌ విటూర్ద్రవృద్ధిః స్యాత్ ధ్వజారోహణకర్మణి ।

స్కన్ధత్రయం వా తద్దైర్ఘ్యం ద్వాదశాఙ్గులమాయతమ్ || ౧౩.౬౭ || (స్కన్ధద్వయం వా)

షట్త్రింశమాత్రపర్యంతం స్కన్ధదైర్ఘ్యం ప్రకీర్తితమ్ ।

సప్తాఙ్గులం సమారభ్య గాయత్ర్యంశాఙ్గులావధి || ౧౩.౬౮ ||

స్కన్ధవిస్తారముద్దిష్టం మూలాదగ్రం త్రిభాగతః ।

ఆర్ద్రేన వా త్రిపాదేన దర్వాకారో యథా తథా || ౧౩.౬౯ ||

ఊర్ధ్వాగ్రే సుషిరోపేతా దణ్డయష్ట్యా స్వరూపకమ్ ।

అర్ధచిత్రస్వయఃస్కన్ధః ప్రోక్తో యష్ట్యాగ్రదేశికః || ౧౩.౭౦ ||

దణ్డప్రాస్తే విధేయం స్యాత్ వలయం స్కన్ధ ఏవ చ ।

దణ్డప్రోతప్రమాణస్తు దణ్డాగ్రాద్వలయస్థితః || ౧౩.౭౧ ||

తదర్ధం వలయాదూర్ధ్వం యష్ట్యాయామ ప్రచక్షతే ।

ఉపదణ్డాదిదేశే తు హిత్యా వస్వఙ్గులం దృఢమ్ || ౧౩.౭౨ ||

ఆయసం వలయం బధ్వా యత్ర రజ్జుప్రవేశనే ।

వలయం సుదృఢం కార్యముపదణ్డాగ్రనాహతః || ౧౩.౭౩ ||

కారాసతస్తుతో రజ్జుర్భవేద్దృఢతరః సమః ।

తద్దణ్డద్విగుణాయామే త్రివృద్ధ్యన్ధివివర్జితమ్ || ౧౩.౭౪ ||

ప్రాదాక్షిణ్యక్రమేణైవ వేష్టితో దర్భమాలయా ।

శతదర్భకృతం కూర్చం యష్ట్యగ్రే వినివేశయేత్ || ౧౩.౭౫ ||

చతుస్తాలసమం ఖాత్వా తస్మిన్ కూర్మం హిరణ్మయమ్ ।

గజం పద్మం సప్తధాన్యం న్యస్త్యా తస్యోపరి క్రమాత్ || ౧౩.౭౬ ||

స్థాప్య దణ్డం తదూర్ధ్వే తు వాలుకైః పూరయేద్దృఢమ్ ।

ప్రాసాదాభిముఖం స్కన్ధం వలయం దక్షిణే భవేత్ || ౧౩.౭౭ ||

తస్మాల్నే వేదికాం కుర్యాచ్చతుస్తాలప్రమాణతః ।

ఇష్టకాభిశ్చిలాభిర్వా కృత్వోర్ధ్వాబ్జం ప్రకల్పయేత్ || ౧౩.౭౮ ||

వ్యోమాఙ్గులప్రవృద్ధ్యాష్టదశాఙ్గులసమావధి ।

చతురఙ్గులమారభ్య కర్ణికాయామమీరితమ్ || ౧౩.౭౯ ||

కర్ణికానిర్గమో దణ్ణాత్ పాదవృద్ధ్యైకమాత్రతః ।

గుణాఙ్గులావధి తథా తదుత్పేధః ప్రకీర్తితః ॥ ౧౩.౮౦॥

చతురష్టాఙ్గులం పద్మం వికారదలమేవ చ ।

వృత్తం వా చతురశ్రం వా విధేయం దలపేశలమ్ ॥ ౧౩.౮౧॥

తథోపదలసంయుక్తం తదయుక్తం న కారయేత్ ।

ధ్వజారోహణపూర్వేద్వ్యుర్నిశాయామధివాసయేత్ ॥ ౧౩.౮౨॥

స్కన్ధం సమ్పూజ్య విధివత్ నత్వా విజ్ఞాప్య చోత్సవమ్ ।

ప్రాసాదస్యాగ్రే రమ్యే మణ్డపం కారయేద్ బుధః ॥ ౧౩.౮౩॥

గోమయాలేపనం కృత్వా రాజసీం వినిపాతయేత్ ।

మణ్డపం సమలఙ్కృత్య వితానైః స్తమ్భవేష్టనైః ॥ ౧౩.౮౪॥

కృత్వా మణ్డపసంస్కారం పుణ్యాహం వాచయేత్సుధీః ।

త్రిధా వై స్థణ్డీలం కుర్యాదష్టద్రోణైశ్చ శాలిభిః ॥ ౧౩.౮౫॥

జగద్భవేతి మన్త్రేణ ప్రోక్షయేత్థణ్డీలత్రయమ్ ।

శిల్పినా ధ్వజబేరం తు నేత్రమోక్షణమాచరేత్ ॥ ౧౩.౮౬॥

పఞ్చగవ్యేన సమ్పూజ్య త్రిపాదూర్ధ్వే న్యసేత్తతః ।

అక్షిమోక్షణకం కుర్యాత్ హేమసూచికయా పునః ॥ ౧౩.౮౭॥ (హేమసూచికయా గురుః)

విన్యస్య సూర్యసోమాణుం మయూరస్య తు నేత్రయోః ।

తర్పయేన్మధుసర్పిభ్యాం గాయత్ర్యా ప్రోక్షయేత్తతః ॥ ౧౩.౮౮॥

జలాధివాసనం కుర్యాద్దర్పణే చార్ధనాడికా ।

శయనం పూర్వవత్కృత్వా దేవార్గే స్థణ్డీలే తదా ॥ ౧౩.౮౯॥

దర్భైః పుష్పైః పరిస్తీర్య ప్రాక్కిరశ్శాయయేద్ ధ్వజమ్ ।

షట్పూస్త్రైరాత్రిసహితైః కౌతుకం బన్ధయేత్తతః ॥ ౧౩.౯౦॥

మధ్యమే స్థణ్డీలే స్థాప్య మయూరం కుమ్భముత్తమమ్ ।

అర్పయేత్తత్ర ధర్మాదీనధోర్ధ్వచ్ఛదనం పునః ॥ ౧౩.౯౧॥

మయూరాసనమభ్యర్చ్య మూర్తిం సమ్పూజ్య మూలతః ।

ఆవాహయేన్మయూరస్తు తద్ధ్యానం సంస్మరేద్గురుః ॥ ౧౩.౯౨॥

చిత్రవర్ణం సురారిఘ్నం భుజగోద్ధృతవక్త్రకమ్ |
 మహాబలం మహాకాయం మయూరం ప్రణమామ్యహమ్ || ౧౩.౯౩||
 షడక్లం కల్పయేద్విద్వాన్ బాహ్యదీర్ఘస్థానకైః |
 ఆపాహనాదికాన్సర్వాన్ దత్వా తన్మూలమన్తతః || ౧౩.౯౪||
 ససూత్రతోయం వస్త్రాఢ్యానష్టకుమ్భాన్సకూర్చకాన్ |
 పూర్వాదిక్రమశో న్యస్య లోకపాలాన్సమర్చయేత్ || ౧౩.౯౫||
 నీలకణ్ఠాయ విద్మహే చిత్రపక్షాయ ధీమహి |
 తన్నో మయూరః ప్రచోదయాత్ || (ఇతి మయూరగాయత్రీ) || ౧౩.౯౬||
 తస్యాగ్రే స్థణ్ణిలం కుర్యాద్వాలుకైర్వస్తమాత్రకమ్ |
 అగ్నికార్యోక్తమార్గేణ శివాగ్నిం జనయేద్బుధః || ౧౩.౯౭||
 తస్మిన్మయూరమావాహ్య సమ్పూజ్య విధివద్గురుః |
 సమిదాజ్యచరూన లాజాన్ కృత్వా తన్మూలమన్తతః || ౧౩.౯౮||
 శతమర్దం తదర్థం వా దశాక్లం తత్ షడక్లకైః |
 ద్రవ్యాస్తే వ్యాహృతీర్లుత్వా స్పృష్టా దభైర్వజం పునః || ౧౩.౯౯||
 షడాపలతిస్తద్ధాయత్ర్యా పూర్ణాం తు శిరసా హునేత్ |
 జయాదిరభ్యాధానఞ్చ రాష్ట్రభృచ్చక్రమాధునేత్ || ౧౩.౧౦౦||
 ధూపదీపాదికం దత్వా రక్షాం విధాయ భస్మనా |
 బలిమన్త్రేణ బలిం ఊప్వా క్షేత్రపాలబలిం ఊపేత్ || ౧౩.౧౦౧||
 ధ్వజాధివాసనం ప్రోక్తం భేరితాడనముచ్యతే |
 తదగ్రే స్థణ్ణిలం కృత్వా శాలిభిర్ద్రోణషడ్గుణైః || ౧౩.౧౦౨||
 తస్మధ్యే పద్మమాలిఖ్య సాష్టపత్రం సకర్ణకమ్ |
 తణ్డలైశ్చ తిలైర్దర్భిర్భూషయేత్తు దలం ప్రతి || ౧౩.౧౦౩||
 వచద్భువేతి మన్త్రేణ ప్రోక్షయేత్కుమ్భవారిణా | (ప్రోక్షయేత్కుశవారిణా)
 తస్యోర్ధ్వే విన్యసేద్భేరిం నవవస్త్రేణ వేష్టయేత్ || ౧౩.౧౦౪||
 తస్మధ్యే రుద్రమభ్యర్చ్య దక్షిణే విష్ణుమర్చయేత్ |
 వామే బ్రహ్మణమభ్యర్చ్య సూర్యసోమో చ వృత్తయోః || ౧౩.౧౦౫||
 మాతరస్తస్య కీలాసు నాగాంశ్చర్మసు పూజయేత్ |

అర్చయిత్వా యథాన్యాయం భేద్యై దద్యాద్ధులోదనమ్ || ౧౩.౧౦౬ ||

తస్యాగ్రే స్థణ్ణీలం కుర్యాత్తిలతణ్ణులశాలిభిః |

షట్పదం పద్మమాలిఖ్య పూజయేత్తు షడక్షరైః || ౧౩.౧౦౭ ||

అలక్ష్మ్యాత్సాస్త్రరాజం వై తస్యోర్ధ్వే విన్యసేద్బుధః |

ఇచ్ఛాన్క్రీయాశక్తిస్వరూపాం శక్తిమర్చయేత్ || ౧౩.౧౦౮ ||

రుద్రం తదూర్ధ్వపత్రే తు మధ్యపత్రే తు మాధవమ్ |

అధఃపత్రే విధాతారం ఫలకాయాస్తు పార్వతీమ్ || ౧౩.౧౦౯ ||

సరస్వతీం మహాలక్ష్మీం తస్య దక్షిణవామయోః |

మహాసేనం కుమ్భముఖే వల్లిం సేనాచ్ఛ పార్శ్వయోః || ౧౩.౧౧౦ ||

దణ్ణాగ్రే గణనాథాచ్ఛ దణ్ణమధ్యే తు భాస్కరమ్ |

దణ్ణమూలే సుమిత్రేశం మయూరం పీఠమధ్యమే || ౧౩.౧౧౧ ||

తస్య పాశ్వే చాష్టశక్తిం పీఠమూలే వసుస్థరామ్ |

అగ్నిం సమ్పూజ్య తద్వక్త్రే ధూపదీపాదిభిర్బుధః || ౧౩.౧౧౨ ||

మయూరమస్త్రముచ్ఛార్ష్య కీలం సజ్జుహ్య దేశికః |

త్ర్యమ్బకేణ తు మన్త్రేణ తాడయేదేకతాడనమ్ || ౧౩.౧౧౩ ||

ఇదం విష్ణుశ్చ మన్త్రేణ ద్వివారం తాడయేద్గురుః |

బ్రహ్మజ్ఞానమన్త్రేణ త్రివారం తాడయేత్ పునః || ౧౩.౧౧౪ ||

దేశికః స్నాపయేద్ భేరీం ప్రాజ్ఞుఖో వాప్సుదజ్ఞుఖః |

గుర్వాజ్ఞయా తతః పశ్చాత్ వాద్యకః సర్వతాడవిత || ౧౩.౧౧౫ ||

ఉపోషితః శుచిః స్నాయీ శుక్లపక్షోపవీతకః |

శుక్లవస్త్రధరోష్ఠిషః శిఖీభస్మత్రిపుణ్ణికః || ౧౩.౧౧౬ ||

శివదీక్షా విశుద్ధాత్మా స్కన్ధే భేరీం ప్రరోపయేత్ |

శివాదిసర్వదేవేశానిన్యాదీన్ లోకపాలకాన్ || ౧౩.౧౧౭ ||

త్రయస్త్రంశతోఽటిదేవానష్టాదశగణానపి |

సముద్రాన్ పర్వతాన్నాగాన్ పాతాలస్థాన్మహోరగాన్ || ౧౩.౧౧౮ ||

ఋషీనన్యామరాన్సర్వానాహూయ చ సమర్చయేత్ |

వాద్యకస్తాడయేద్భేరీం బలితాలం విశేషతః || ౧౩.౧౧౯ ||

పశ్చాదపి పుటం తాడ్యం పునశ్చాపి పుటాహ్వయమ్ |
 తతశ్చోద్ధట్టితం చైవ తతో మట్టయమేవ చ || ౧౩.౧౨౦||
 తతో జమ్ముటమేవోక్తం సింహనాదం తతో భవేత్ |
 తతశ్చ ర్ఘమ్పుటశ్చైవ పశ్చాద్వాద్యమతః పరమ్ || ౧౩.౧౨౧||
 తతః కుమ్భకవాద్యశ్చ జయశబ్దాదిసంయుతమ్ |
 ఛత్రం పిశ్చామాకీర్ణం చామరామ్బరసంయుతమ్ || ౧౩.౧౨౨||
 ధూపదీపసమాయుక్తం ఘణ్ణానాదసమాయుతమ్ |
 సుబ్రహ్మణ్యమస్త్రరాజమస్త్రలిఙ్గం సుమిత్రకమ్ || ౧౩.౧౨౩||
 ధ్వజశ్చ ధ్వజదణ్డశ్చ శనైర్గ్రామప్రదక్షిణమ్ |
 బ్రహ్మాదీశానపర్యంతం సన్ధిదేవాన్ సమస్తకైః || ౧౩.౧౨౪||
 ఆవాహ్యభ్యర్చ్య పుష్పాద్వైరస్తముద్రాం ప్రదర్శయేత్ |
 ధ్వజోత్సవేషు కర్తవ్యం దేవతావాహనం బలిమ్ || ౧౩.౧౨౫||
 ద్రోణం వాపి తదర్థం వా బల్యర్థం తణ్డలం పచేత్ |
 పటేనాస్తరణం కృత్వా జ్ఞాలయేత్ పురుషేణ తు || ౧౩.౧౨౬||
 తస్మిన్నిక్షిప్య పక్వాన్నమన్నద్రవ్యసమాయుతమ్ |
 అన్నలిఙ్గాయ మతిమాన్ ద్విఃప్రస్థం తణ్డలం పచేత్ || ౧౩.౧౨౭||
 అన్తేన కారయేల్లిఙ్గం మునిశ్రేష్ఠ న సంశయః |
 శుద్ధోదనం గులాన్నం వా బలిం దద్యాత్ స్వమస్తతః || ౧౩.౧౨౮||
 బ్రహ్మాదీశానపర్యంతం బ్రహ్మాంతం వా బలిం క్షిపేత్ |
 వరుణాదినిరృత్యంతం పశ్చిమద్వారహర్మ్యకే || ౧౩.౧౨౯||
 బలిదానావసానే తు తాలం నృత్యం చ గీతకమ్ |
 బ్రహ్మణే బ్రహ్మతాలం స్యాత్ మేఘురాగం తు తద్దిశి || ౧౩.౧౩౦||
 ఇన్ద్రస్య సమతాలం స్యాద్ధాన్ధారణీతమేవ చ |
 అగ్నేర్ధావణం తాలణీతజ్కోశ్లీ చ తద్దిశి || ౧౩.౧౩౧||
 యమస్య భృగ్గణీతాలఙ్కౌశికణీతముచ్యతే |
 నైరృత్యాం మల్లతాలశ్చ నట్టభాషాం తు గీతకమ్ || ౧౩.౧౩౨||
 వారుణ్యాన్నవతాలశ్చ శ్రీకామరశ్చ గీతకమ్ |
 వాయవ్యాం బలితాలశ్చ తక్నేశిగీతమేవ చ || ౧౩.౧౩౩||

సామ్యే నట్టప్రహారం స్యాత్తర్కరాగస్తు తద్దశీ ।
 ఐశాన్యాం ధక్కురీతాలం శాలాపాణిశ్చ గీతకమ్ ॥ ౧౩.౧౩౪ ॥
 మధ్యమే దణ్ణపాదం స్యాత్పూర్వస్యామూర్ధ్వపాదకమ్ ।
 ఆగ్నేయాం మణ్ణలం చైవ భుజ్జనాసితం యమే ॥ ౧౩.౧౩౫ ॥
 భుజ్జన్మత్తం నైర్మత్యాం వారుణ్యాం నర్తనీ తథా ।
 వాయవ్యాం భ్రమరీన్మత్తమాలీఢఞ్చ తథోత్తరే ॥ ౧౩.౧౩౬ ॥
 ప్రత్యాశీఢం తథైశాన్యాం నానారాగస్తు తుష్టయే ।
 ఏవం ప్రదక్షిణం కృత్వా ధ్వజమారోపయేత్తతః ॥ ౧౩.౧౩౭ ॥
 తతో ధ్వజపటం సమ్యక్పన్థయేదస్త్రరజ్జనా ।
 ఆస్త్రేణ ఘ్రుద్రఘణ్ణాఞ్చ రక్తమాలాఞ్చ బద్ధయేత్ ॥ ౧౩.౧౩౮ ॥
 తతో జనేభ్యస్తామ్బూలం దాపయేన్మజ్జలాయ వై ।
 పుణ్యాహం వాచయేత్తత్ర తోయేనాభ్యుక్ష్య వేదికామ్ ॥ ౧౩.౧౩౯ ॥
 ఆధారాఖ్యమనన్తం చ కూర్మఞ్చ వినివేశయేత్
 కోణమధ్యే తు ధర్మాదీనధర్మాదీంశ్చ దిక్షు చ ॥ ౧౩.౧౪౦ ॥
 దలాష్టకే శకున్యాదిమధ్యమే విశ్వతో ముఖీమ్ ।
 దణ్ణే తు స్వామినం పూజ్య స్కన్ధేష్వర్కేన్ద్రుపావకాన్ ॥ ౧౩.౧౪౧ ॥
 ఉపదణ్ణేఽనిలం చైవ తక్షాదీన్స్తస్య రజ్జని ।
 కుమ్భాద్భిజం సమాదాయ మయూరం హృది విన్యసేత్ ॥ ౧౩.౧౪౨ ॥
 పరం సమ్ప్రోక్ష్య కుమ్భాద్భిర్గన్ధపుష్పాదినార్చయేత్ ।
 ముద్గాన్తం పాయసాన్తం వా మయూరాయ నివేదయేత్ ॥ ౧౩.౧౪౩ ॥
 స్వామిన్మమ్బూజ్య విధివద్విజ్ఞాప్యోత్సవముత్తమమ్ ।
 సుముహూర్తే సులగ్నే తు సర్వవాద్యసమన్వితమ్ ॥ ౧౩.౧౪౪ ॥
 మయూరతాలఘోషేణ గజతాలేన వా ధ్వజమ్ ।
 మయూరమూలమస్త్రేణ శీఘ్రమారోపయేద్ధురుః ॥ ౧౩.౧౪౫ ॥
 ఆదౌ స్పృష్ట్యా స్వయం చాన్యం ప్రేరయేద్రోహణాయ వై ।
 పూర్వేన్ద్రుపశ్చిమాశాసు ధ్వజాగ్రమనం శుభమ్ ॥ ౧౩.౧౪౬ ॥

క్షేమారోగ్యం యశోవృద్ధిక్రమేణ ఫలమీరితమ్ |
 తాపోమృత్యుమహారోగో వహ్నిపిత్రేశనైర్యతే || ౧౩.౧౪౭||
 వాయో భయం విజానీయాత్ పుచ్ఛోఽప్యేవం భవేత్ సుధీః |
 ఆరోహణే నిరుద్ధశ్చేత్ పటో దేశికదోషకృత్ || ౧౩.౧౪౮||
 దోషశక్యాం తిరస్కార్యో బహురూపమనుస్మరన్ |
 దణ్డే సవ్యక్రమేణైవ మూలే రజ్జు నిబద్ధయేత్ || ౧౩.౧౪౯||
 శుద్ధోదకకృతం పిణ్డమష్టదిక్షు దలేషు చ |
 అథవా నవపిణ్డాని దిగ్విదిక్షు చ మధ్యమే || ౧౩.౧౫౦||
 ద్విగుణం త్రిగుణం పిణ్డం చతుర్గుణమథాపి వా |
 నివేద్యాభ్యర్చయేద్ధీమాన్ ధూపదీపైర్విశేషతః || ౧౩.౧౫౧||
 తత్పిణ్డప్రాశనఫలం శృణు కౌశిక సత్తమ |
 పుత్రకామా తు యా నారీ స్నాత్వోపోష్య విషశేతః || ౧౩.౧౫౨||
 ప్రాశయేత్ ప్రథమం పిణ్డం సా తు పుత్రవతీ భవేత్ |
 విధవా కన్యకా వాపి ధ్వజపిణ్డం న కారయేత్ || ౧౩.౧౫౩||
 రోగీ రోగవినాశార్థం పాపీ పాపక్షయాయ చ |
 యత్రాస్తే ధ్వజయష్టిస్తు తద్రాష్ట్రం వృద్ధిమాఘ్నయాత్ || ౧౩.౧౫౪||
 అకాలమృత్యుస్తత్రాస్తి దుర్భిక్షం చ న జాయతే |
 కృతఘ్నా బ్రహ్మహో గోఘ్నా దృష్ట్వా ధ్వజనివేశనమ్ || ౧౩.౧౫౫||
 సర్వపాపవిముక్తోఽభూత్ కిముక్తం దర్శనాత్ ఫలమ్ |
 ప్రవిశేదాలయం పశ్చాత్ వాపయేదుత్సవాఙ్కురమ్ || ౧౩.౧౫౬||
 ఐశాన్యే పూర్వభాగే వా దక్షిణే పావకేఽపి వా |
 ఉత్తరే పశ్చిమే వాపి కారయేద్యాగమణ్డపమ్ || ౧౩.౧౫౭||
 రసాదిరుద్రహస్తాస్తం మణ్డపస్య తు విస్తృతమ్ |
 యుగాశ్రం తు కలాస్తమ్భం శ్రుతిద్వారసమన్వితమ్ || ౧౩.౧౫౮||
 తన్మధ్యే వేదికాం కుర్యాన్నవభాగైకభాగతః |
 దర్పణోదరసఙ్కాశం రత్నిమాత్రోన్నతం దృఢమ్ || ౧౩.౧౫౯||
 కుణ్డాని పరితః కృత్వా నవపఞ్చైకమేవ వా |

చతురశ్రం భగాకారమర్ధచన్ద్రం త్రికోణకమ్ || ౧౩.౧౬౦||

వృత్తం షడశ్రకం పద్మమష్టాశ్రం చాష్టదిక్షు వై |
 ఐన్ద్రేశకుణ్డయోర్మధ్యే ప్రధానం తు షడశ్రకమ్ || ౧౩.౧౬౧||

చతురశ్రం చతుర్దిక్షు వైశాన్యాం తు షడశ్రకమ్ |
 నవపంచావిధిః ప్రోక్తమేకకుణ్డవిధిం శృణు || ౧౩.౧౬౨||

ఐన్ద్రశాఙ్కరయోర్మధ్యే ప్రధానం తు షడశ్రకమ్ |
 మేఖలాత్రయసంయుక్తం నాభియోనిసమాయుతమ్ || ౧౩.౧౬౩||

కుణ్డలక్షణమాత్రేణ సర్వకుణ్డాని కారయేత్ |
 ఉత్తమం నవకుణ్డం స్యాత్ పంచకుణ్డం తు మధ్యమమ్ || ౧౩.౧౬౪||

అధమం త్వేకకుణ్డం స్యాత్ విత్తశాత్యం న కారయేత్ |
 గోమయాలేపనం కుర్యాదలక్ష్మ్యత్య యథావిధి || ౧౩.౧౬౫||

పుణ్యాహం వాచయిత్వాథ ప్రోక్షయేత్తజ్జలేన తు |
 సైర్వతే ఈశభాగే వా వాస్తుహోమం సమాచరేత్ || ౧౩.౧౬౬||

పర్యగ్నికరణం కృత్వా ప్రక్షిప్య వికిరానపి |
 వేద్యూర్ధ్వే స్థణ్డలం కుర్యాదష్టద్రోణైశ్చ శాలిభిః || ౧౩.౧౬౭||

తదర్థైస్తణ్డలైశ్చైవ తదర్థైశ్చ తిలైరపి |
 తత్రైవ పద్మమాలిఖ్య షడ్లంఘ్న సకర్ణకమ్ || ౧౩.౧౬౮||

తన్మధ్యే స్కన్దకుమ్భఙ్చ ద్రోణోదకసుపూరితమ్ |
 పూరితం శివతోయేన ద్విపార్శ్వే వర్ధనీద్వయమ్ || ౧౩.౧౬౯||

ససూత్రాన్ సాపిధానాంశ్చ సవస్త్రాన్ హేమసంయుతాన్ |
 నవరత్నం ప్రధానే తు హేమాబ్జం వర్ధనీద్వయమ్ || ౧౩.౧౭౦||

మధ్యే కుమారమావాహ్య మూలమస్త్రేణ బుద్ధిమాన్ |
 ఆసనావరణైరిష్టా బ్రహ్మజ్ఞైరపి పూజయేత్ || ౧౩.౧౭౧||

పూర్వే జగద్భువం ప్రోక్తం పావకే తు చతుర్భువమ్ |
 సైర్వర్త్యం మునిశార్థాల యజేద్విశ్వభువం తథా || ౧౩.౧౭౨||

ఆప్యే రుద్రభువం పూజ్య వాయౌ బ్రహ్మభువం తథా |
 భువద్భువం తథైశాన్యే కుమ్భమూలే సమర్చయేత్ || ౧౩.౧౭౩||

షడ్వక్త్రం చైకవక్త్రం చ బేరధ్యానాకృతిం యజేత్ |
 మహావల్లిం దేవసేనామర్చయేద్వర్ధనీద్వయే || ౧౩.౧౭౪||
 పూర్వాదీశానపర్వస్తమష్టకుమ్భాన్న్యసేద్భువః |
 జయన్తాఖ్యమగ్నిశిఖం కృత్తికాపుత్రసంజ్ఞకమ్ || ౧౩.౧౭౫||
 అనస్తరం సూతపతిం సేనాన్యం గుహసంజ్ఞకమ్ |
 హేమశూలం విశాలాక్షం పూర్వాద్యష్టఘటే యజేత్ || ౧౩.౧౭౬||
 ససూత్రాన్ సాపిధానాంశ్చ సవస్త్రాన్ వారిపూరితాన్ |
 ప్రత్యేకం హేమసంయుక్తాన్ కుమ్భాన్ పూర్వాదిషు క్రమాత్ || ౧౩.౧౭౭||
 పఞ్చైకా చతురో వహ్నిబాణ స్త్రిచతురస్త్రయమ్ |
 సంస్థాప్య పరితో విద్వాన్ ఐశాన్యామస్త్రవర్ధనీమ్ || ౧౩.౧౭౮||
 దర్పణం పూర్ణకుమ్భఞ్చ మయూరం యుగ్మచామరమ్ |
 శ్రీవత్సం స్వస్తికం శఙ్ఖం దీపే దేవాష్టమఙ్గలమ్ || ౧౩.౧౭౯||
 వేదిబాహ్యే తు పరితో న్యస్త్యాభ్యర్చ్య యథావిధి |
 వజ్ర శక్తిం చ దణ్డం చ ఖడ్గం పాశం తథాఙ్కుశమ్ || ౧౩.౧౮౦||
 గదాం త్రిశూలం పద్మం చ చక్రం చేతి దశాయుధమ్ |
 రక్షార్థం స్థాపయేద్దేవానస్త్రాణి దశదిక్షు చ || ౧౩.౧౮౧||
 తోరణాని చతుర్దిక్షు న్యస్త్యా సమ్పూజయేత్ క్రమాత్ |
 శాన్తిభూతిబలారోగ్యాన్ తోరణేషు విచక్షణః || ౧౩.౧౮౨||
 శాన్తిం సుదేహం సుముఖం శక్రం సర్వే సమర్చయేత్ |
 ఇన్ద్రాగ్నిమధ్యే మార్తాణ్డం వహ్నికోణే చ పావకమ్ || ౧౩.౧౮౩||
 యామ్యే విద్వాం మహావల్లిం తతః సేనాపతిం యమమ్ |
 నైరృతే నిర్పతిం విష్ణుం మహాలక్ష్మీం ప్రపూజయేత్ || ౧౩.౧౮౪||
 ఆప్యేతి మూర్తిం విశిఖం గజం వరుణమస్తకమ్ | (మూర్తిం
 శిఖినం)
 వాయుం గణేశం క్షేత్రేశం వాయవ్యాం దిశి పూజయేత్ || ౧౩.౧౮౫||
 ప్రతిష్ఠాం దేవసేనాం చ సుమిత్రం సోమముత్తరే |
 ఈశానమపి ధాతారం గురుమైశాన్యకే యజేత్ || ౧౩.౧౮౬||
 తత్తత్స్వినామమస్త్రేణ సర్వకుమ్భాన్ సమర్చయేత్ |

తాం వాహనాదిశక్త్యవ్తాన్ పరివారయుతాన్ యజేత్ || ౧౩.౧౦౭||

దశాయుధాని సమ్పూజ్య హుమ్పుడితి స్వనామతః |

భోభో శక్ర త్వయా స్వస్యాం దిశి విఘ్నప్రశాంతయే || ౧౩.౧౦౮||

సావధానేన యాగాంతం తావత్ స్థేయం గుహాజ్ఞయా |

ఇత్యేవం దశలోకేశాన్ ప్రత్యేకం శ్రావయేద్గురుః || ౧౩.౧౦౯||

తృణే బద్ధే చ వంశే చ మేధ్యా స్తమేభి చ పఞ్చసు |

పూజయేత్తు పృథివ్యాది పఞ్చభూతాని చ క్రమాత్ || ౧౩.౧౧౦||

తతస్తీర్థాఙ్కరం కార్యమగ్నికార్యమథాచరేత్ |

మూర్తిపఞ్చాష్టచత్వారపరివారసమాయుతః || ౧౩.౧౧౧||

ఆచార్యస్తైః సమాయుక్తో హోమద్రవ్యాణి గృహ్య చ |

అగ్నికార్యోక్తమార్గేణ ప్రధానాగ్నౌ హునేద్గురుః || ౧౩.౧౧౨||

కుణ్డసంస్కారకం కృత్వా సర్వకుణ్డాని హోమయేత్ |

సమిదాజ్యచరుం లాజం త్వపూపం గులకం మధు || ౧౩.౧౧౩||

తీలసర్షపముద్గాని ప్రియఙ్గుం చ దశోచ్యతే |

పలాశదూర్వాఖదిరకుశాశ్వత్థగలూచికాః || ౧౩.౧౧౪||

వటార్కా సమిధః ప్రోక్తా పూర్వాదీనాం దిశాం క్రమాత్ |

ప్రధానే తు పలాశః స్యాత్ పరిధిస్తేన తేన వై || ౧౩.౧౧౫||

జగద్భుబాది షడ్వక్త్రైః షడ్భిస్తస్మూర్తిమస్త్రకైః |

ద్రవ్యాణ్యేతాని మతిమాన్ ఏకైకాహుతిమాచరేత్ || ౧౩.౧౧౬||

మూలమస్త్రేణ సమిధం ఆజ్యం వై శీర్షమస్త్రతః |

తస్మస్త్రేణ చరుం హుత్వా లాజం వై శిఖయా హునేత్ || ౧౩.౧౧౭||

సక్తుం నేత్రేణ మతిమానస్త్రం పఞ్చ నివేదయేత్ |

గులమీశానమస్త్రేణ మధు తత్పురుషేణ చ || ౧౩.౧౧౮||

తీలం వై వామమస్త్రేణ సర్షపం కవచేన తు |

ముద్గం త్వఘోరమస్త్రేణ ప్రియఙ్గుం సద్యమస్త్రతః || ౧౩.౧౧౯||

శతమర్ధం తదర్ధం వా జహుయాత్తు విశేషతః |

ద్రవ్యాస్తే వ్యాహృతిం హుత్వా పూర్ణాం తు శిరసా హునేత్ || ౧౩.౧౨౦||

సర్వద్రవ్యసమాయుక్తం హవ్యవాహేన హోమయేత్ |
 జయాదిరభ్యాధానం చ రాష్ట్రభృచ్చ క్రమాద్యజేత్ || ౧౩.౨౦౧||
 బ్రహ్మాదీనాం చతుర్దిక్ష మేఖలోర్ధ్వే బలిం ఊపేత్ |
 వజ్రాదీనాం తతో మధ్యే మేఖలాయాం తథా బలిమ్ || ౧౩.౨౦౨||
 ఆచార్యం దక్షిణే పార్శ్వం కల్పయేన్మణ్ణలత్రయమ్ |
 ప్రథమే మణ్ణలే విద్వాన్ రుద్రాదీనాం బలిం ఊపేత్ || ౧౩.౨౦౩||
 ద్వితీయేఽవ్యష్టనాగానాం ఆదిత్యానాం తృతీయకే |
 అగ్నేమూర్తిం సమాదాయ కుమ్భమధ్యే సుయోజయేత్ || ౧౩.౨౦౪||
 హవిర్నివేదయేత్తత్ర గుహాయ చ మహామునే |
 హోమకాలే సదా కార్యం భేరీ ఘణ్ణారవస్వనమ్ || ౧౩.౨౦౫||
 అస్త్రరాజం పురస్కృత్య సర్వకర్మ సమాచరేత్ |
 ఏవం తీర్థదినాంతం వై సాయం ప్రాతర్ద్వినేత్ బుధః || ౧౩.౨౦౬||
 హోమాస్తే ధ్వజదేవాయ నైవేద్యం దాపయేద్ గురుః |
 గజాదిపరివారాణాం తత్తత్త్వానే బలిం ఊపేత్ || ౧౩.౨౦౭||
 ఇన్ద్రాదివిష్ణుపర్యంతం మహాపీఠే బలిం ఊపేత్ |
 తతో వై వాస్తుదేవానాం తత్తద్దిక్షు బలిం ఊపేత్ || ౧౩.౨౦౮||
 అనన్తాదుపదంశం చ బలిపాత్రం నివాపయేత్ |
 బలిభేరం యథాన్యాయం అర్చయేద్గనధపుష్పకైః || ౧౩.౨౦౯||
 శిరసా ధారయిత్వా తు పఞ్చాయుధమిహోత్తమమ్ |
 మహాశక్తిం ధనుర్పాణం అక్షమాలాం కమణ్ణలుమ్ || ౧౩.౨౧౦||
 పఞ్చాయుధమిదం ప్రోక్తం బల్యర్థం చ విశేషతః |
 మహాశక్తియుతో వాపి బలిం గ్రామే వినిక్షిపేత్ || ౧౩.౨౧౧||
 ధ్వజాదిబలిపీఠాంతం క్రమేణ మునిసత్తమ |
 పూర్వాష్ట్రే చాన్నలిక్గం తు మధ్యాహ్నా పుష్పలిక్గకమ్ || ౧౩.౨౧౨||
 సాయాహ్నా చాక్షతం లిక్గం త్రికాలే తు విశేషతః |
 గుహాగ్రే స్థణ్ణీలం కల్ప్య శక్త్యస్తం తత్ర విన్యసేత్ || ౧౩.౨౧౩||
 స్కన్దదేవ్యా సమాయుక్తం కౌతుకం బన్ధయేత్ క్రమాత్ |
 సౌవర్ణం రాజతం వాపి కార్పాససమథాపి వా || ౧౩.౨౧౪||

షట్కన్తునా తు తం సూత్రం భోగమోక్షప్రదం శుభమ్ ।
 కుఙ్కుమేన సమాయుక్తం తామ్బూలేనోపశోభితమ్ ॥ ౧౩.౨౧౫॥
 నవవస్త్రసమోపేతం షట్కూత్రం సాధకోత్తమః ।
 స్థలికా స్థణ్ణిలోర్ధ్వే తు రక్షాసూత్రం తథైవ చ ॥ ౧౩.౨౧౬॥
 అఙ్కురార్పణసంయుక్తం సర్వవాద్యసమాయుతమ్ ।
 సంవాహ్య పరిచారైశ్చ కృత్వా గ్రామప్రదక్షిణమ్ ॥ ౧౩.౨౧౭॥
 దేవగ్రే న్యస్య మతిమాన్ పుణ్యాహం వాచయేత్తతః ।
 త్ర్యమ్బకేన తు మన్త్రేణ సూత్రం ప్రాగభిమన్త్య చ ॥ ౧౩.౨౧౮॥
 స్కన్ధసవ్యకరే బధ్వా విశ్వేశాయేతి మన్తతః ।
 బృహత్సామేతి మన్త్రేణ భస్మ నిక్షిప్య బుద్ధిమాన్ ॥ ౧౩.౨౧౯॥
 దేవ్యోర్గారీమిమాయేతి తథా వామే చ బన్ధయేత్ ।
 మహాశక్తేః సుమిత్రస్య గురుః సూత్రం చ బన్ధయేత్ ॥ ౧౩.౨౨౦॥
 అర్చయేద్ గన్ధపుష్పాద్వైర్నవవస్త్రేణ వేష్టయేత్ ।
 తద్రాత్రౌ తు విశేషేణ ప్రభూతహవిషం దదేత్ ॥ ౧౩.౨౨౧॥
 తామ్బూలం దాపయేత్ పశ్చాత్ ధూపం దీపం తతో రజః ।
 ఆరాత్రమర్చయేత్ ధీమాన్ దత్వా భస్మ గుహాయ వై ॥ ౧౩.౨౨౨॥
 రణ్ణే వా శిబికాయాం వా దేవమారోప్య శాస్త్రవిత్ ।
 శఙ్ఖఘోషసమాయుక్తం బ్రహ్మఘోషసమన్వితమ్ ॥ ౧౩.౨౨౩॥
 సర్వాలఙ్కారసంయుక్తం చిత్రధ్వజసమన్వితమ్ ।
 గణికాయూథమభ్యాశే సర్వవాద్యాస్తదన్తికే ॥ ౧౩.౨౨౪॥
 తస్య పాశుపతః ప్రాస్తే మహావ్రతధరాస్తథా ।
 మహాశైవాస్తదన్తే తు బ్రాహ్మణాస్తే తదన్తికే ॥ ౧౩.౨౨౫॥
 సుమిత్రేశస్తదన్తే తు జనాః సర్వే తదన్తికే ।
 మహాభేరిం పురస్తాత్తు యానకాలే విశేషతః ॥ ౧౩.౨౨౬॥
 స్కన్ధం శక్తిద్వయయుతం సర్వాలఙ్కారసంయుతమ్ ।
 సర్వాభరణసంయుక్తం సర్వదీపసమాయుతమ్ ॥ ౧౩.౨౨౭॥

ఉత్సవే యానకాలే చ యః కరోతి ప్రదక్షిణమ్ |
 పదే పదేఽశ్వమేధస్య ఫలం ప్రాప్నోతి మానవః || ౧౩.౨౨౮||
 గ్రామప్రదక్షిణం చైవ పంచనృత్తసమన్వితః |
 వాద్యాదిసర్వసంక్షేపప్రదక్షిణమథాచరేత్ || ౧౩.౨౨౯||
 బ్రహ్మస్థానం సమారభ్య ప్రవిశేత్ బ్రహ్మసన్నిధిమ్ | (బ్రహ్మస్థానం సమాగత్య)
 పాద్యమాచమనం చార్ష్యం ఫలాదిష్టు నివేదనమ్ || ౧౩.౨౩౦||
 ఘటదీపైశ్చ కర్పూరమారాధయేత్తు షణ్ముఖమ్ |
 పునశ్చాచమనం చైవ శనైః కృత్వాలయం విశేత్ || ౧౩.౨౩౧||
 సభాయాం మణ్డపే వాపి సర్వాలక్ష్మారశోభితే |
 సింహే పద్మాసనే వాపి ఖట్యా పర్యంకమధ్యమే || ౧౩.౨౩౨||
 అన్యేషాసనభేదేషు వాఞ్చితేషు కుమారకమ్ |
 సీత్యాగ్రే సంస్థితాః సర్వే మృదంగాదిమహారవాః || ౧౩.౨౩౩||
 సర్తకో మద్దలః సవ్యే వామతో వంశగేయకౌ |
 గురుర్దక్షిణపార్శ్వే తు మూర్తిషైః సంయుతః స్థితః || ౧౩.౨౩౪||
 వామపార్శ్వే స్థితో రాజా స్థానాచార్యస్తు తత్ర వై |
 పార్శ్వయోర్దేవగణికా నృత్తమధ్యేష్య గాయకమ్ || ౧౩.౨౩౫||
 దేవస్యోపరిభాగే తు పరిచారసమన్వితాః |
 నార్యశ్చ విబుధాః పార్శ్వే చామరవ్యజనాని చ || ౧౩.౨౩౬||
 పాద్యామాచమనం చార్ష్యం ధూపదీపమతః పరమ్ |
 ఆరత్యాప్యర్చయేద్ధీమాన్ భస్మ దత్వా గుహాయ చ || ౧౩.౨౩౭||
 దర్శయేద్దర్పణం చత్రం చామరం వ్యజనం గురుః |
 నారికేలోదకం పశ్చాత్ పనసం కదలీఫలమ్ || ౧౩.౨౩౮||
 నైవేద్యం హృదయేనైవ తామ్బూలమపి దాపయేత్ |
 దేవోత్సవస్య మధ్యే తు న కుర్యాన్మానుషోత్సవమ్ || ౧౩.౨౩౯||
 మోహేనైవ కృతశ్చేత్తు యః కర్తా స వినశ్యతి |
 ధ్వజే ధ్వజం న కర్తవ్యం కర్తవ్యం బర్హిణధ్వజమ్ || ౧౩.౨౪౦||
 రథే వా శిబికాయాం వా రథే వా గజవాహనే |

గ్రామప్రదిక్షణం కుర్యాదహ్నిరాత్రౌ మహోత్సవమ్ || ౧౩.౨౪౧||
 ఉచ్చైః పాదప్రదీపస్తు రాత్రౌ గ్రామప్రదక్షిణమ్ |
 ప్రథమే ద్విజవృన్దం తు ద్వితీయం వాద్యవృన్దకమ్ || ౧౩.౨౪౨||
 తృతీయం గణికాయూథం చతుర్థం కేతుపుణ్ణకమ్ |
 దీర్ఘఘట్రవిధిం పఞ్చ షష్ఠం మురవసఞ్చయమ్ || ౧౩.౨౪౩||
 సప్తమం తు సుమిత్రేశం భక్తానాం యూథమష్టమమ్ |
 ఉత్సవస్యోపకరణం నవమం పరికీర్తితమ్ || ౧౩.౨౪౪||
 దశమం జనసఙ్ఘం తు గచ్ఛేత్ గ్రామప్రదక్షిణమ్ |
 ధూపదీపసమాయుక్తం సర్వాలఙ్కారసంయుతమ్ || ౧౩.౨౪౫||
 నిత్యం వై యాగహోమఞ్చ కుర్యాత్ గ్రామప్రదక్షిణమ్ |
 అగ్నికార్యోక్తమార్గేణ హోమం కుర్యాద్విచక్షణః || ౧౩.౨౪౬||
 పూర్ణాహుతిం చ మూలేన పరిషేచనమాచరేత్ |
 సాయాహ్నా చోత్సవారమ్భః ప్రాతస్త్యవభృథం భవేత్ || ౧౩.౨౪౭||
 ఉదయాద్యేకయామం తు ప్రాతః కాలమిహోవ్యతే |
 భానోరస్తమనస్యాగ్రే యామమేకం తథాపరే || ౧౩.౨౪౮||
 సాయం కాలమితి ప్రోక్తముత్సవే హోమకర్మణి |
 హోమస్యాన్తే బలిః కార్యః పూజావృద్ధికరాయ వై || ౧౩.౨౪౯||
 అన్నలిక్ష్ణే పాశుపతమస్త్రం చైవ సమాచరేత్ |
 సమూఽఙ్ఘ్ర ముకులం లిఙ్గం పద్మముద్రాం ప్రదర్శయేత్ || ౧౩.౨౫౦||
 బలిదానం ప్రకర్తవ్యం భేరీశఙ్ఖాదినిస్వనైః |
 అస్త్రైశ్చమన్నలిఙ్గఞ్చ కృత్వా గ్రామప్రదక్షిణమ్ || ౧౩.౨౫౧||
 గజాదిపరివారాణాం దినదేవబలిం ఊపేత్ |
 నవాహౌష్టాదశబలిః సప్తాహౌ తు చతుర్దశ || ౧౩.౨౫౨||
 పఞ్చాహౌ స్యాద్దశబలిస్త్రయాహౌ షట్పలిః స్మృతః |
 ఏకాహౌ ద్విబలిః కార్యో విశ్వామిత్ర మహామునే || ౧౩.౨౫౩||
 ఆవాహనే బలిః పూర్వమన్తే చోద్వాసనమ్బలిః |
 గ్రామప్రదక్షిణే కాలే దేవేశం మఞ్చసంస్థితమ్ || ౧౩.౨౫౪||

యాగేశాభిముఖీకృత్వా ధూపదీపం హృదా దదేత్ |
 జగద్భువేతి మన్త్రేణ లాజపుష్పాంజ్ఞాలిం ఊపేత్ || ౧౩.౨౫౫||
 విఘ్నేశ్వరశ్చతుర్వక్త్రో భూతగన్ధర్వజాతయః |
 ఇన్ద్రశ్చ ఋషయో విష్ణుః అసురశ్చ శివస్తథా || ౧౩.౨౫౬||
 ఏతే దినాధిపాః ప్రోక్తా ఏకాహాదికమాత్తతః |
 లడ్డుకం మధు ముద్గంజ్ఞా నన్ద్యావర్తం ఘృతాన్వితమ్ || ౧౩.౨౫౭||
 విఘ్నేశమన్త్రం తత్ప్రోక్త్యై ప్రథమే దాపయేత్తదా |
 పాయసం రక్తపద్మంజ్ఞా రమ్భాఫలఘృతాన్వితమ్ || ౧౩.౨౫౮||
 బ్రహ్మమన్త్రమనుస్మృత్య ద్వితీయేఽహని దాపయేత్ |
 హరిద్రాన్నంజ్ఞా పున్నాగకూశ్మాణ్డఘృతసంయుతమ్ || ౧౩.౨౫౯||
 గన్ధర్వమన్త్రం సంస్మృత్య చతుర్థేఽహని దాపయేత్ |
 ములాన్నం జాతిపుష్పంజ్ఞా పనసామ్రఫలం ఘృతమ్ || ౧౩.౨౬౦||
 ఇన్ద్రామన్త్రమనుస్మృత్య పంచమేఽహని దాపయేత్ |
 దూర్వాలక్ష్మీపుష్పయుక్తం వేణ్యన్న సూపసంయుతమ్ || ౧౩.౨౬౧||
 పద్మకన్దమృషిభ్యో వై షష్ఠేఽహని చ దాపయేత్ |
 తులసీఘృతసంయుక్తం గులాన్నం బృహతీఫలమ్ || ౧౩.౨౬౨||
 విష్ణుమన్త్రమనుస్మృత్య సప్తమేఽహని దాపయేత్ |
 అపూపం కృసరాన్నంజ్ఞా కైతకం లాజసంయుతమ్ || ౧౩.౨౬౩||
 మధునాప్యసురాణాం వై దాపయేదష్టమేఽహని |
 ఆరగ్యధంజ్ఞా శుద్ధాన్నం నిష్పావం పనసాజ్యకమ్ || ౧౩.౨౬౪||
 శివమన్త్రమనుస్మృత్య నవమేఽహని దాపయేత్ |
 దినదేవబలిద్రవ్యైర్లోకపాలబలిం ఊపేత్ || ౧౩.౨౬౫||
 బలిపీఠేఽథవా శుద్ధే భూతపృష్ఠే బలిక్రియా |
 బలిదానవిధో తత్ర యే దేవా బలిపార్శ్వయోః || ౧౩.౨౬౬||
 తేషామగ్రే బలిం దద్యాత్ స్వనామపదమన్త్రతః |
 అథవా వీధిమధ్యే తు తానుదిశ్య ప్రదాపయేత్ || ౧౩.౨౬౭||
 చతుష్పథే పిశాచేభ్యస్త్రిపథే రక్షసాం బలిః |

సభాస్థానే సరస్వత్యై జ్యేష్ఠాయై తు జలాశయే || ౧౩.౨౬౮||
 గోస్థానే చణ్డరుద్రస్య భీమరుద్రస్య గోపురే |
 ఉత్సవాదౌ సమారభ్య సాయమ్ప్రాతర్బలిం ఉపేత్ || ౧౩.౨౬౯||
 ఏవమేవ బలిం దత్వా సర్వప్రాణీసుఖావహమ్ |
 పుష్పాలాభే యథా లాభం పుష్పం గ్రాహ్య బలిం ఉపేత్ || ౧౩.౨౭౦||
 దధ్యాజ్యయుక్తం శుద్ధాన్నం సర్వేషామపి దాపయేత్ |
 కుక్కుటాణ్డప్రమాణం వా మహాపీఠే చతుర్గుణమ్ || ౧౩.౨౭౧||
 బలిం ఉప్యయథాన్యాయం పాదౌ ప్రక్షాల్య దేశికః |
 యాగస్థానం ప్రవిశ్యాథ మతిమాన్ మునిపుంజవ || ౧౩.౨౭౨||
 అన్నలింగం పాశుపతం పూర్వస్థానే నియోజయేత్ |
 పూజాపర్యుషితం పుష్పం సుమిత్రాయ ప్రదాపయేత్ || ౧౩.౨౭౩||
 బలినానుగతో దేవో బల్యన్తే చ ప్రదక్షిణమ్ |
 ప్రథమే చన్దనం శుభ్రం ద్వితీయే కుక్కుమాన్వితమ్ || ౧౩.౨౭౪||
 తృతీయే కోష్ఠసంయుక్తం చతుర్థే జాతిగన్ధకమ్ |
 పంచమే తు హరిద్రాచ్చ షష్ఠేఽహని లవంగకమ్ || ౧౩.౨౭౫||
 ఏలాలవంగసంయుక్తం చన్దనం సప్తమేఽహని |
 ధనకుక్కుమకర్పూరం త్రుటిజాతిమురాన్వితమ్ || ౧౩.౨౭౬||
 హిమతోయయుతం గన్ధమష్టమేఽహని దాపయేత్ |
 నవమే దివసే విప్ర కృష్ణగన్ధం విశేషతః || ౧౩.౨౭౭||
 పద్మం నీలోత్పలం జాతిమల్లికానీపచమ్పకమ్ |
 పాటలీకరవీరఞ్చ వకులం హల్లకం తథా || ౧౩.౨౭౮||
 నవైతాని చ పుష్పాణి దివసేషు నవన్వపి |
 గుగ్గులుఞ్చా పృతం కుష్ఠం చన్దనం బిల్వమేవ చ || ౧౩.౨౭౯||
 నిర్యాసఞ్చా ఘనం చైవ కర్పూరముశిరం తథా |
 సర్వమధ్యాజ్యసంయుక్తం ధూపద్రవ్యం ప్రకీర్తితమ్ || ౧౩.౨౮౦||
 కర్పూరవర్తినా దీపం దాపయేల్లఘవర్తినా |

శుద్ధాన్నం పాయసం ముద్గం గులాన్నం కృసరాన్నకమ్ || ౧౩.౨౮౧|| (గులాన్నం
కృశరాన్నకం)

వేణ్యన్నం చ ప్రియఙ్గ్యన్నం మాషాన్నం తు యవాన్నకమ్ |
ఓదనాని నవైతాని దినేషు చ నవస్వపి || ౧౩.౨౮౨||

పద్మరాగం మౌక్తికం చ ప్రవాలం మరకతం తథా |
పుష్పరాగం వజ్రసీలం సూర్యవారాదిభూషణమ్ || ౧౩.౨౮౩||

సర్వవారేషు యోగ్యాని హారకాభరణాని చ |
తద్వర్ణాని చ పుష్పాణి తత్త్వార్దేషు దాపయేత్ || ౧౩.౨౮౪||

ప్రథమేఽహని మఞ్చం స్యాత్ ద్వితీయే భూతవాహనమ్ |
సింహారూఢం తృతీయేఽహ్ని గజారూఢం చతుర్థకే || ౧౩.౨౮౫||

పఞ్చమే చ మయూరం స్యాత్ షష్ఠే వై కల్పతోరణమ్ |
సప్తమేఽహ్ని రథారూఢం వాజీ స్యాదష్టమేఽహని || ౧౩.౨౮౬||

నవమేఽహని మఞ్చం స్యాద్ దినవాహనమీరితమ్ |
దీవాకాలే సదా మఞ్చం రాత్రికాలే తు వాహనమ్ || ౧౩.౨౮౭||

సప్తమే దివసే ప్రాప్తే రథారూఢం దివా భవేత్ |
చతుర్థే దివసే రాత్రౌ పన్థానకం ప్రచక్షతే || ౧౩.౨౮౮||

షష్ఠేఽహ్ని మునిశార్దూల వసంతోత్సవముత్తమమ్ |
హారీద్రచూర్ణం దూర్వాపి దత్వా ధూరితి మన్తతః || ౧౩.౨౮౯||

గుహాయ వల్లీసేనాభ్యాం సర్వమఙ్గలకారకమ్ |
సర్వేషామపి వర్ణానాం దాపయేద్ధానకాలకే || ౧౩.౨౯౦||

సప్తమే దివసే విప్ర రథారోహణకర్మణి |
యాత్రాదానం ప్రకర్తవ్యం గోభూమితిలకాఞ్చనైః || ౧౩.౨౯౧||

శ్రోత్రియాయ దరిద్రాయ శివభక్తాయ దాపయేత్ |
రథాఢ్యాఙ్గాని సర్వాణి శోధయేచ్ఛిల్పివిత్తమః || ౧౩.౨౯౨||

పుణ్యాహం వాచయిత్వాథ రథం సమ్ప్రోక్ష్య తజ్జలైః |
సర్వాలక్కారసంయుక్తం రథం సమ్ప్రాజయేత్ క్రమాత్ || ౧౩.౨౯౩||

ఛత్రదణ్డేషు మాయాఖ్యా ఛత్రేషు శశిభాస్కరౌ |
భారాఖ్యేషు చ దణ్డేషు త్వాధారాయాం సమర్చయేత్ || ౧౩.౨౯౪||

పరితః పట్టికాజాలైస్తదైకాదశ రుద్రకాన్ |
 గాత్రేషు గాత్రవృద్ధేషు ధర్మాధర్మాదికాన్ యజేత్ || ౧౩.౨౯౫||
 గాత్రం గాత్రాస్తరే వాయుం స్థూపికాయాం గుహం యజేత్ |
 రథప్రాస్తే స్వస్వదిక్షు లోకపాలాన్ సమర్చయేత్ || ౧౩.౨౯౬||
 తదగ్రపార్శ్వయోర్విద్వాన్ జయం చ విజయం తథా |
 మయూరం మధ్యదణ్డేషు దేవాన్ సర్వాంశ్చ రజ్జుషు || ౧౩.౨౯౭||
 ఏవం సమ్నూజ్య మతిమాన్ ధూపదీపం దదేత్తతః |
 బలిం క్షిప్వా తు తత్రైవ తత్తన్నామాదిమస్తతః || ౧౩.౨౯౮||
 దేవేశం ప్రీణయిత్వాథ రథమారోప్య తద్దినే |
 గ్రామప్రదక్షిణం కృత్వా ప్రవిశేదాలయం ప్రతి || ౧౩.౨౯౯||
 ముద్గసారం నాలికేరం దాపయేత్తు విశేషతః |
 అష్టమే దివనే విప్ర మృగయాత్రాం సమాచరేత్ || ౧౩.౩౦౦||
 పూర్వాదిషు చతుర్దిక్షు గస్తవ్యా మృగయా వనే |
 కేచిద్ధనుర్ధరాః కేచిత్ ఖడ్గఖేటకధారిణః || ౧౩.౩౦౧||
 అశ్వారూఢాః గజారూఢాః కేచిద్వృద్ధసముద్యతాః |
 ఏవం కృత్వా సురాధ్యక్షా మృగక్రీడాం విలోకయేత్ || ౧౩.౩౦౨||
 యుద్ధారమ్భప్రభావేన కుర్యాద్గ్రామప్రదక్షిణమ్ |
 నాలికేరజలే తోయం ముద్గసారం గులాన్వితమ్ || ౧౩.౩౦౩||
 నివేదయేద్విశేషేణ తామ్బూలమపి దాపయేత్ |
 నవమే దివనే విప్ర కృష్ణగన్ధానులేపనమ్ || ౧౩.౩౦౪||
 షణ్ముఖం పూర్వరాత్రే తు కౌతుకం బన్ధయేత్సుధీః |
 అర్చయిత్వా సుగన్ధాద్వైర్నైవేద్యమపి దాపయేత్ || ౧౩.౩౦౫||
 గ్రామప్రదక్షిణం కుర్యాత్ సప్తవింశద్గ్రహావధి |
 ప్రవిశేదాలయం పశ్చాత్ ప్రదోషే నవమేఽహని || ౧౩.౩౦౬||
 దేవస్యాగ్రే త్రిపాద్యూర్ధ్వే స్థలికాం స్థణ్డిలోపరి |
 విన్యస్య కృష్ణగన్ధం తు కృత్వా ధామప్రదక్షిణమ్ || ౧౩.౩౦౭||

పుణ్యాహం వచయేత్తత్ర ప్రోక్షయేచ్ఛాస్త్రమస్తతః ।
 అఙ్గన్యాసం కరన్యాసం అస్తర్యజనమాచరేత్ ॥ ౧౩.౩౦౮ ॥
 ఘృతస్నానాదికం కృత్వా భూషయేద్భూషణార్హకైః । (వ్రతస్నానాదికం)
 కర్పూరమిశ్రం తద్గంధం సర్వాఙ్గమపి లేపయేత్ ॥ ౧౩.౩౦౯ ॥
 ఆధారాధేయపూజాం చ కుర్యాదపి విశేషతః ।
 షణ్ముఖీం పద్మముద్రాం చ నమస్కారం చ దర్శయేత్ ॥ ౧౩.౩౧౦ ॥
 పఞ్చవక్త్రం తతః కుర్యాత్ సైకత్రింశత్ కలాం న్యసేత్ ।
 న్యసేచ్ఛ మాతృకాన్యాసం సుముహూర్తే సులగ్నకే ॥ ౧౩.౩౧౧ ॥
 ధూపదీపం హృదా దత్వా పాద్యమాచమనం హవిః ।
 జమ్బూఫలప్రమాణేన కృష్ణగంధేన షణ్ముఖమ్ ॥ ౧౩.౩౧౨ ॥
 జగద్భువేతి మన్తేణ మూలమన్తేణ దేశికః ।
 దేవ్యోర్గారిమిమాయేతి యది తస్మూలమస్తతః ॥ ౧౩.౩౧౩ ॥
 లేపయేత్ కణ్ణదేశే తు స్తనమధ్యే గురూత్తమః ।
 మూలబేరస్య తత్పశ్చాద్ వాగీశానాం తతః పరమ్ ॥ ౧౩.౩౧౪ ॥
 ఆచార్యస్య తతః పశ్చాద్ భక్తానాం తు తతః పరమ్ ।
 తతో రాజ్ఞాం ప్రకర్తవ్యం వర్ణానామపి తత్పరమ్ ॥ ౧౩.౩౧౫ ॥
 యో వై భక్త్యా కృష్ణగంధం లేపయేత్ షణ్ముఖస్య తు ।
 జన్మాస్తరకృతం పాపం తస్య నశ్యత్యసంశయః ॥ ౧౩.౩౧౬ ॥
 తస్మాత్ సర్వప్రయత్నేన లలాటే లేపయేన్నరః ।
 అలఙ్కృత్య మునిశ్రేష్ఠ రక్తోత్పలమహోత్పలైః ॥ ౧౩.౩౧౭ ॥
 రక్తమాల్యైర్భూషణైశ్చ దేవ్యోః షణ్ముఖమాదరాత్ ।
 ధూపదీపాదికం దత్త్వా వైవేద్యం చాన్నసూక్తతః ॥ ౧౩.౩౧౮ ॥
 ముఖవాసనమాయుక్తం తామ్బూలం దాపయేద్ధృదా ।
 పటం విసృజ్య దేవాయ ధూపదీపాదిదాపయేత్ ॥ ౧౩.౩౧౯ ॥
 దత్త్వా భస్మ నమస్కృత్య ప్రార్థయేదర్థమిప్పితమ్ ।
 నవత్నాం గాం సువర్ణం చ కాంస్యపాత్రం ఘృతాన్వితమ్ ॥ ౧౩.౩౨౦ ॥
 తిలం ప్రియఙ్గుదానం చ దాపయేద్గురవే నృప ।
 యాత్రాదానమిదం ప్రోక్తం కర్తురిష్టప్రదాయకమ్ ॥ ౧౩.౩౨౧ ॥

ఉష్ణీషం చోత్తరీయం చ సర్వాభరణభూషితమ్ |
గురురర్హ్యకరో మానీ పీఠే దేవస్య దక్షిణే || ౧౩.౩౨౨||

స్థిత్యా షడక్షరం మన్త్రం జపేత్ సర్వార్థసిద్ధయే |
భేరీమద్దలపీణాభిః శంఖదున్దుభికాహలైః || ౧౩.౩౨౩||

నానావాద్యసమాయుక్తం ఛత్రధ్వజసమన్వితమ్ |
చామరైర్వ్యజనైర్వ్యక్తం గణికాయాథసంయుతమ్ || ౧౩.౩౨౪||

యన్త్రదీపైః సుదీపైశ్చ త్రిశులో యష్టిదీపకైః |
శిబికాస్థితదేవేశం కృత్వా గ్రామప్రదక్షిణమ్ || ౧౩.౩౨౫||

శనైఃశనైశ్చ మతిమాన్ బాహ్యే సప్తగ్రహావధి |
దర్శయిత్వా నతిం కృత్వా ప్రవిశ్య స్థానమణ్ణపమ్ || ౧౩.౩౨౬||

పృష్ఠభాగే వాద్యగీతైర్మృతైః సన్తోషయేద్గుహమ్ |
స్నాపయిత్వా మహాసేనం శుక్లవస్త్రైశ్చ వేష్టయేత్ || ౧౩.౩౨౭||

కర్పూరధూలితోద్ధృత్య మల్లికాజాతిపుష్పకైః |
ముక్తాదామైరలక్ష్మ్యుత్య వైవేద్యం దాపయేద్ గురుః || ౧౩.౩౨౮||

తామ్బూలం ముఖవాసం చ ధూపదీపాదిదాపయేత్ |
రణ్ణే వా శిబికాయాం వా రాత్రౌ యామత్రయాత్పరమ్ || ౧౩.౩౨౯||

పఞ్చాయానం ప్రకర్తవ్యం హర్ష్యే వా పురతోఽపి వా |
వేదధ్వనిసమాయుక్తం స్తోత్రధ్వనిసమన్వితమ్ || ౧౩.౩౩౦||

వాద్యసప్తసమాయుక్తం గీతనృత్తసమన్వితమ్ |
ఆస్థానమణ్ణపం ప్రాప్య రాత్రిశేషం వ్యపోహ్య చ || ౧౩.౩౩౧||

అరుణోదయవేలాయాం పునః స్నానం సమాచరేత్ |
నదీతీరే తడాగే వా ప్రపాయాం శుద్ధభూతలే || ౧౩.౩౩౨||

పుణ్యాహం వాచయిత్వాథ నవకుమ్భాన్చ విన్యసేత్ |
గణ్ణం చ యమునాం చైవ నర్మదాం చ సరస్వతీమ్ || ౧౩.౩౩౩||

సిన్ధుం గోదావరీం చైవ కావేరీం కుమరీం తథా |
స్కన్దతీర్థాన్చ తన్మధ్యే పూజయేత్స్వస్వమన్త్రతః || ౧౩.౩౩౪||

అభిషివ్య యథాశక్తి దేశికః పరిచారకైః ।
 స్నాపయేత్కున్దతీర్థేశ్చ గణ్గాస్నానఫలం లభేత్ ॥ ౧౩.౩౩౫॥
 ఆలయం తు ప్రవిశ్యాథ సమలక్ష్మ్యత్య షణ్ముఖమ్ ।
 రథే వా శిబికాయాం వా మఞ్చో వారోప్య షణ్ముఖమ్ ॥ ౧౩.౩౩౬॥
 గ్రామప్రదక్షిణం కృత్వా సర్వోపకరణాన్వితమ్ ।
 మహావీధీం క్షుద్రవీధీం సర్వవీధీం విశేషతః ॥ ౧౩.౩౩౭॥
 ఆస్థానమణ్డపం ప్రాప్య ధూపదీపఞ్చ దాపయేత్ ।
 దేవస్య పరమభాగే తు వాద్యఘోషైశ్చ గీతకైః ॥ ౧౩.౩౩౮॥
 దేవస్యగ్రే విశేషేణ స్థలశుద్ధిం విధాయ చ ।
 పాద్యమాచమనం చార్ఘ్యం ధూపదీపఞ్చ దాపయేత్ ॥ ౧౩.౩౩౯॥
 ముద్గసారం నివేద్యాథ పిష్టాపూపం గులాన్వితమ్ ।
 ఉపదంశాజ్యసంయుక్తం మహాహవిర్నివేదయేత్ ॥ ౧౩.౩౪౦॥
 పానీయాచమనీయఞ్చ తామ్బూలముఖవాసకమ్ ।
 ధూపదీపాదికం దత్త్వా షణ్ముఖం పూజయేద్గురుః ॥ ౧౩.౩౪౧॥
 తతశ్చార్ణోత్సవం కుర్యాత్ ఉత్సవాన్తే దినే గురుః । (దినే బుధః)
 దేవగ్రే శుద్ధదేశే తు కల్పయేత్స్థణ్డిలద్వయమ్ ॥ ౧౩.౩౪౨॥
 జగద్భువేతి మన్త్రేణ దర్భైః పుష్పైః పరిస్తరేత్ ।
 పుణ్యాహం వాచయేత్తత్ర హృదా సమ్ప్రోక్ష్య బుద్ధిమాన్ ॥ ౧౩.౩౪౩॥
 మఙ్గలాఙ్కరసంయుక్తే ప్రాచ్యాం స్థణ్డిలమధ్యమే ।
 కౌతుకం తు విస్మయాథ తన్మధ్యే విన్యసేత్కృమాత్ ॥ ౧౩.౩౪౪॥
 ముసలోలూఖలే న్యస్తాస్వ రక్తవస్త్రేణ వేష్టయేత్ ।
 శక్తిఞ్చ పశ్చిమే స్థాప్య గుహాస్త్రం సమ్ప్రపూజయేత్ ॥ ౧౩.౩౪౫॥
 లూఖలే శక్తిమాధారం ముసలే స్కన్దమర్చయేత్ ।
 శూర్పే విష్ణుం సమభ్యర్చ్య కుర్యాత్తత్రశిరోఽర్పణమ్ ॥ ౧౩.౩౪౬॥
 సుశ్లక్షణం రజనీచూర్ణం ద్రోణం వాపి తదర్ధకమ్ ।
 లూఖలే హృదయేనైవ నిక్షిపేద్ద్రాత్రిమూర్ణకమ్ ॥ ౧౩.౩౪౭॥
 వ్యోమవ్యాపిపదైర్మన్తైర్లూఖలేనైవ ఘట్టయేత్ ।

తత్రాగతజనైర్వాపి చూర్ణయేద్గణికాజనైః ॥ ౧౩.౩౪౮॥

రజనీచూర్ణమాదాయ దూర్వా తైలేన సంయుతమ్ ।

తీర్థకాలే ప్రయోక్తవ్యం స్కన్ధం స్కన్ధాస్త్రయోరపి ॥ ౧౩.౩౪౯॥

మస్తకే దేవదేవీనాం స్కన్ధాస్త్రే మధ్యపత్రకే ।

సుబ్రహ్మణ్యేతి మస్త్రేణ దాపయేద్దేశికోత్తమః ॥ ౧౩.౩౫౦॥

అయం కుమారమస్త్రేణ తామ్బూలమపి దాపయేత్ ।

సుమిత్రాయ గురుః పశ్చాత్ భక్తానామపి దాపయేత్ ॥ ౧౩.౩౫౧॥

తత్పశ్చాద్దజనీచూర్ణం యజమానాయ దాపయేత్ ।

చూర్ణం గ్రామజనానాం వై దత్వా శీఘ్రం ప్రదక్షిణమ్ ॥ ౧౩.౩౫౨॥

ప్రవిశ్య భవనం పశ్చాత్ తీర్థస్నానమథాచరేత్ ।

సాయంకాలేఽథవా రాత్రి తీర్థకర్మవిశేషతః ॥ ౧౩.౩౫౩॥

నన్యాం వాథ తడాగే వా సముద్రే వాప్యథాపి వా ।

తీరే సమతలం సమ్యక్ ప్రపాం కృత్వాతిసున్దరామ్ ॥ ౧౩.౩౫౪॥

జలక్రీడాసమాయుక్తం కృత్వా గ్రామప్రదక్షిణమ్ ।

కుమారఞ్చ గుహాస్త్రఞ్చ ప్రపామారోప్య శాస్త్రవిత్ ॥ ౧౩.౩౫౫॥

స్థణ్ణిలద్వితయం కృత్వా శాలిభిర్విమలైస్తథా ।

సంకల్పమపి పుణ్యాహం బ్రాహ్మణైః సహ వాచయేత్ ॥ ౧౩.౩౫౬॥

జగద్భవేతి మస్త్రేణ ప్రోక్షయేచ్ఛుద్ధవారిణా ।

పశ్చిమే స్థణ్ణిలే శక్తిం పూర్వకుమ్భాంశ్చ విన్యసేత్ ॥ ౧౩.౩౫౭॥

ససూత్రాన్ సాపిథానాంశ్చ సవస్త్రాన్ వారిపూరితాన్ ।

జయన్తాద్యష్టవిద్యేశాన్ మధ్యే నేనాన్యమర్చయేత్ ॥ ౧౩.౩౫౮॥

జయశబ్దాదిసంయుక్తైః స్వస్తిమంగ్గలవాచకైః ।

ఆవాహ్యా సర్వదేవాంశ్చ గన్ధాద్యైరర్చయేత్ క్రమాత్ ॥ ౧౩.౩౫౯॥

దిగ్బన్ధఞ్చ తతః కృత్వా తీర్థస్నానాయ మస్త్రవిత్ ।

స్థాపితైః కలశైర్విద్వానస్త్రరాజం ప్రపూజయేత్ ॥ ౧౩.౩౬౦॥

తత్తీర్థం వారిమధ్యే తు వ్యాహృత్వా విన్యసేత్ క్రమాత్ ।

హే దేవి గజే యమునే నర్మదే చ సరస్వతి ॥ ౧౩.౩౬౧॥

సిన్ధు గోదావరీ వైవ కావేర్యత్ర జలాశయే ।
 సన్నిధీ భవతః స్వాన్తతీర్థార్థమిహ శుద్ధయే ॥ ౧౩.౩౬౨॥
 తస్మిన్ తీర్థే చ యః స్నాత్వా గజ్ఞాస్నానఫలం లభేత్ ।
 బలక్రీడాం ప్రకుర్వీత తతో భక్తజనైః సహ ॥ ౧౩.౩౬౩॥
 తత్తీర్థేనైవ మతిమాన్ నేనాన్యమభిషేచయేత్ ।
 ప్రవిశ్య భవనం పశ్చాత్ సర్వాతోద్యసమన్వితమ్ ॥ ౧౩.౩౬౪॥
 యాగపూజావిధిం కుర్యాత్ హోమాన్తే యాగమూర్తిపమ్ । (యాగమూర్తిసమ్)
 మూలబేరే నియోజ్యాథ స్సపనం తత్ర కారయేత్ ॥ ౧౩.౩౬౫॥
 యాగవేదిస్థితైః కుమ్భైః పూజయేన్మూలబేరకమ్ ।
 గన్ధతోయైః శుద్ధతోయైర్గన్ధాద్యైరర్చయేత్తతః ॥ ౧౩.౩౬౬॥
 మహాహవిర్నివేద్యాథ ధూపదీపాది దాపయేత్ ।
 బలిం దత్వా క్రమేణైవ బలిపీఠే సమర్చయేత్ ॥ ౧౩.౩౬౭॥
 గ్రామప్రదక్షిణం కుర్యాత్ మానవ్రతధరస్తథా ।
 సన్నిధేవాన్ విసృజ్యాథ బలిపీఠస్య దక్షిణే ॥ ౧౩.౩౬౮॥
 స్థిత్యాశిషం తతో జప్త్వా శక్తిభేర్యాదిభిః స్వనైః ।
 ధ్వజావరోహణం కుర్యాత్ పుణ్యాహం వాచయేద్గురుః ॥ ౧౩.౩౬౯॥
 ధ్వజస్య దణ్డమూలే తు పిణ్డాది చ నివేదయేత్ ।
 గజే వా మూలబేరస్య వాహనే యోజయేద్ ధ్వజమ్ ॥ ౧౩.౩౭౦॥
 గర్భగేహం ప్రవిశ్యాథ పాద్యమాచమనార్ఘ్యకమ్ ।
 ధూపదీపం హృదా దత్త్వా సర్వకర్మ సమాచరేత్ ॥ ౧౩.౩౭౧॥
 సుమిత్రయాగం వక్ష్యేఽహం శృణు కౌశిక సువ్రత ।
 అలక్ష్మత్య సుమిత్రేశం వస్త్రైరాభరణైరపి ॥ ౧౩.౩౭౨॥
 తస్యాగ్రే స్థణ్ణీలం కృత్వా సర్వకర్మ సమాచరేత్ ।
 సమిదన్నాన్జుఘాన్యైశ్చ మూలేనైవ హునేద్బుధః ॥ ౧౩.౩౭౩॥
 శతమర్ధం తదర్ధం వా దశాంశం తత్ షడక్లకైః ।
 హుత్వా హవిర్నివేద్యాథ తామ్బూలమపి దాపయేత్ ॥ ౧౩.౩౭౪॥
 ధూపదీపాదికం దత్వా సన్నిధేవబలిం క్షిపేత్ ।

బలిపాత్రం చాన్నలిజ్జమస్త్రరాజం విశేషతః ॥ ౧౩.౩౭౫॥
 పరిచారైః పరివృతో గురుర్మానవతస్తతః ।
 హుజ్కారో దోపహీనః సన్ కుర్యాద్ధ్రామప్రదక్షిణమ్ ॥ ౧౩.౩౭౬॥
 సన్ధా సన్ధా బలిం దద్యాత్ త్రిపథే చ చతుష్పథే ।
 బలిపీఠే బలిం దద్యాత్ పాదౌ ప్రజాల్య బుద్ధిమాన్ ॥ ౧౩.౩౭౭॥
 ఆలయం తు ప్రవిశ్యాశు సర్వేషాం భస్మ దాపయేత్ ।
 ఆచార్యం పూజయేత్ కర్తా వస్త్రహేమాజ్జులీయకైః ॥ ౧౩.౩౭౮॥
 దక్షిణాం దాపయేత్ పశ్చాత్ గోభూమికాఞ్చనైః సహ ।
 షణ్ణిష్కమధమం జ్ఞేయం మధ్యమం దశనిష్కకమ్ ॥ ౧౩.౩౭౯॥
 నిష్కాణాం వింశతిః శ్రేష్ఠం ఆచార్యస్య తు దక్షిణా ।
 దశభాగైకభాగం తు మూర్తిపానాం తు దక్షిణా ॥ ౧౩.౩౮౦॥
 యాగోపకరణం సర్వం దేశికాయ ప్రదాపయేత్ ।
 భక్తానాం పరిచారాణాం యథాశక్త్యా చ దక్షిణా ॥ ౧౩.౩౮౧॥
 దీనానన్ధాంశ్చ భక్తాంశ్చ బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్ సుధీః ।
 అపరే దివసే విప్ర దేవ్యత్నవమథాచరేత్ ॥ ౧౩.౩౮౨॥
 తతోఽధివాసనం కుర్యాత్ సర్వరాత్రం మహామునే ।
 సమలజ్జుత్య దేవేశం దేవ్యోర్భూషైర్విశేషతః ॥ ౧౩.౩౮౩॥
 శక్తిద్వయం పురస్కృత్య సేనాన్యం తదనన్తరమ్ ।
 గ్రామప్రదక్షిణం కృత్వా ప్రవిశ్యాస్థానమణ్ణపమ్ ॥ ౧౩.౩౮౪॥
 ధూపదీపం హృదా దత్త్వా నీరాజనమనన్తరమ్ ।
 మహాహవిర్నివేద్యాథ తామ్బూలమపి దాపయేత్ ॥ ౧౩.౩౮౫॥
 నిత్యం నిత్యం రాత్రికాలే నృత్యైః సన్తోషయేద్గుహమ్ ।
 గుహోత్సవవిధిః ప్రోక్తః సమాసాన్మునిపుజవ ॥ ౧౩.౩౮౬॥
 ఏవం యః కురుతే మర్త్యః స పుణ్యాం గతిమాప్నుయాత్ ।
 ధర్మార్థి లభతే ధర్మమర్థార్థి చార్థమాప్నుయాత్ ॥ ౧౩.౩౮౭॥
 కామార్థి లభతే కామం మోక్షార్థి మోక్షమాప్నుయాత్ ।
 విజయస్తు భవేన్నిత్యం సత్యం సత్యం వదామ్యహమ్ ।

ఇహైవ కామాన్ భుక్త్యాన్వే కౌమారం లోకమాప్పుయాత్ || ౧౩.౩౮౮ ||

ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే ఉత్సవ విధిర్నామ త్రయోదశః పటలః ।

౧౪. చతుర్దశః పటలః - ప్రాయశ్చిత్తవిధిః

కౌశికః-

ఉత్సవస్యోపకరణే క్రియామస్త్రవిహీనకే ।

నిమిత్తే సమనుప్రాప్తే పూజావిచ్ఛిన్నకే పునః || ౧౪.౧ ||

ప్రాయశ్చిత్తం కథం దేవ వక్తుమర్హసి శక్కుర ।

ఈశ్వర ఉవాచ-

సాధు సాధు త్వయా పృష్టం తచ్ఛృణుష్వ మహామునే || ౧౪.౨ ||

మాయూరయాగహీనే తు ధ్వజారోహణహీనకే ।

ధ్వజలక్షణహీనే తు దణ్డప్రాస్వాదిహీనకే || ౧౪.౩ ||

స్కన్ధహీనే వేదిహీనే ధ్వజదణ్డస్య భగ్నకే ।

ధ్వజస్య రజ్జవిచ్ఛిన్నే తత్రైవ ధ్వజపాతనే || ౧౪.౪ ||

ధ్వజఘణ్టావిహీనే తు ఘణ్టాపాతనకే పునః ।

భేరీతాడనహీనే చ వేదికుణ్డవిహీనకే || ౧౪.౫ ||

వేద్యూర్ధ్వస్థణ్డీలే హీనే యాగశాలాదిదగ్ధకే ।

ఘోణచ్ఛేదేన పతితే ఛిన్నయోర్యజనేఽపి చ || ౧౪.౬ ||

శాలాలక్కురణే వస్త్రే దగ్ధే సతి ఘటైః సహ ।

వితానధ్వజహీనే చ తోరణానాం విహీనకే || ౧౪.౭ ||

స్రూకూస్రూవౌ తు విహీనే చేదేతౌ లక్షణహీనకే ।

దర్భవిష్టరహీనే చ హోమద్రవ్యవిహీనకే || ౧౪.౮ ||

దశాయుధవిహీనే చ అష్టమజ్గలహీనకే ।

అఙ్కురార్పణహీనే తు పాలికాదిర్విహీనకే || ౧౪.౯ ||

ఆస్త్రయాగవిహీనే చ కుమ్భస్నపనహీనకే ।

కుమ్భవస్త్రవిహీనే చ సుకూర్చవిధిహీనకే || ౧౪.౧౦ ||

కుమ్భే జలే విహీనే చ హేమరత్నవిహీనకే ।

సూత్రవేష్టనహీనే చ వేదివస్త్రవిహీనకే || ౧౪.౧౧ ||

నైవేద్యాదివిహీనే చ యాగదీపవిహీనకే ।
 కుణ్ఠే చ వహ్నివిచ్ఛిన్నే ప్రణీతాభిన్నచాలనే ॥ ౧౪.౧౨॥
 మస్త్రహీనే క్రియాహీనే సమిత్పరిధిహీనకే ।
 బలిద్రవ్యవిహీనే చ బలిదానవిహీనకే ॥ ౧౪.౧౩॥
 బలిలిక్కువిహీనే చ తద్దినే పతితేఽథవా ।
 అస్త్రేశపతనే భజ్గే వేణుదణ్డవిహీనకే ॥ ౧౪.౧౪॥ (అస్త్రేశపతనే భగ్న)
 ఆయుధాని ప్రణష్టే చ భిన్నే వా పతితేఽథవా ।
 బలిపీఠవిహీనే చ బలిదానవిహీనకే ॥ ౧౪.౧౫॥
 బలిదీపవిహీనే చ రాత్రికాలేమహామునే ।
 బలిదానే చ యానే చ కాలాతిక్రమణే సతి ॥ ౧౪.౧౬॥
 ఉత్సవే యానహీనే చ తత్కాలే కలహే సతి ।
 పూజాపర్యుషితే ద్రవ్యే సజ్కులే ప్రతిమాసు చ ॥ ౧౪.౧౭॥
 యానకాలే తథా బేరే పతనే చాఙ్గహీనకే ।
 దీక్షాన్తరైశ్చ శూద్రైశ్చ ప్రతిమాస్పర్శనే తథా ॥ ౧౪.౧౮॥
 తేనైవ యాగశాలా చ స్పృష్టే చ శునకాదినా ।
 ఉత్సవే యత్ర తద్ధ్రామే మనుష్యే చ మృతే సతి ॥ ౧౪.౧౯॥
 పరివేష్టనహీనే చ నీరాజనవిహీనకే ।
 పతాకాద్యగ్నినా దగ్ధే యుద్ధారమ్భవిహీనకే ॥ ౧౪.౨౦॥
 రక్షాసూత్రవిహీనే చ కౌతుకస్నానహీనకే ।
 చూర్ణోత్సవవిహీనే చ తీర్థకర్మవిహీనకే ॥ ౧౪.౨౧॥
 వేద్యూర్ధ్వైః స్థాపితైః కుమ్భైరభిషేకవిహీనకే ।
 ధ్వజావరోహణే హీనే శుద్ధస్నానవిహీనకే ॥ ౧౪.౨౨॥
 దినాధికే తథా న్యూనే యానకాలే మహోత్సవే ।
 పీఠోద్వాసనహీనే చ సుమిత్రాయానహీనకే ॥ ౧౪.౨౩॥
 ఆరభ్య చాన్యతన్త్రేణ స్కన్దయాగే కృతే సతి ।
 ఆచార్యదక్షిణాహీనే ద్విజభోజనహీనకే ॥ ౧౪.౨౪॥
 గ్రామకర్తృనృపాణాం చ లగ్నర్క్షప్రతికూలకే ।

యాగోపకరణం సర్వమదత్తే దేశికాయ వై || ౧౪.౨౫||

ఏవమాదిసముత్పన్నే ప్రాయశ్చిత్తం విధీయతే |

మయూరయాగహీనం చేద్దుష్టసర్పవివర్ధనమ్ || ౧౪.౨౬||

మయూరస్నపనం కృత్వా గన్ధపుష్పాదిభిర్యజేత్ |

ముద్గాన్నశ్చ నివేద్యాథ శాన్తిహోమం సమాచరేత్ || ౧౪.౨౭||

మయూరయాగవిధినా ప్రాగుక్తేన సమాచరేత్ |

ధ్వజారోహణహీనశ్చేత్ ధ్వజలక్షణహీనకే || ౧౪.౨౮||

తద్రాష్ట్రం భయమాప్నోతి రాజా దౌర్జన్యమాప్పుయాత్ |

ధ్వజసంకల్పవిధినా తద్దోషశమనాయ చ || ౧౪.౨౯||

శాన్తిహోమం తతః కుర్యాద్ధ్వజమారోపయేత్పునః |

ధ్వజదణ్డాదికే న్యూనే స్కన్దయష్టివిహీనకే || ౧౪.౩౦||

ఉపవేదివిహీనశ్చేత్ పరచక్రాద్భయం భవేత్ |

శిల్పినం హన్తి సహసా మహాన్దోషో గురోర్భవేత్ || ౧౪.౩౧||

పునః సలక్షణం దణ్డం స్థాప్య సంకల్ప్య వేదికామ్ |

దణ్డసమ్ప్రోక్షణం కృత్వా తదా శాన్తిద్వయం జపేత్ || ౧౪.౩౨||

ధ్వజదణ్డవిభిన్నే చ పరభూపాద్భయం భవేత్ |

శాన్తిహోమం తతః కృత్వా పునః సన్ధానమాచరేత్ || ౧౪.౩౩||

ధ్వజస్య రజ్జువిచ్ఛిన్నే తత్రైవ ధ్వజపాతనే |

కర్తారశ్చ గురుం హన్తి శాన్తిహోమం సమాచరేత్ || ౧౪.౩౪||

అన్యం రజ్జుం దృఢం గ్రాహ్యం బధ్వా సమ్ప్రోక్షయేద్బుధః |

ఘణ్ణావిహీనే పతితే బాలానాం నాశనం భవేత్ || ౧౪.౩౫||

పుణ్యాహం వాచయిత్వాథ మూలమన్త్రశతం జపేత్ |

ఘణ్ణామస్త్రైశ్చ సమ్ప్రోక్ష్య పునః సన్ధానమాచరేత్ || ౧౪.౩౬||

భేరితాడనహీనం చేత్ భూతప్రేతాదివర్ధనమ్ |

స్కన్దస్య స్నపనం కృత్వా తతో భేరిం ప్రతాడయేత్ || ౧౪.౩౭||

ఘోషకాలే తు తద్ఘోణా ఛేదే వా పతితేఽపి వా |

చర్మచ్ఛేదేపి తద్రాష్ట్రే సస్యనాశం భవేద్భువమ్ || ౧౪.౩౮||

మయురమూలమస్త్రేణ హుత్వా జప్తా శతం జపేత్ |
 పరిగ్రాహ్యన్యభేరీం చ తడాయేద్విధినా బుధః || ౧౪.౩౯ ||
 యాగశాలావిహీనశ్చేత్ వేదికుణ్ణవిహీనకే |
 పతల్లక్షణహీనం చేత్ భవేత్తద్ధ్రామనాశనమ్ || ౧౪.౪౦ ||
 సహసా విధినా కృత్వా పుణ్యాహం వాచయేత్తతః |
 శాన్తిహోమం తతః కృత్వా తదూర్ధ్వం కర్మ కారయేత్ || ౧౪.౪౧ ||
 వేద్యూర్ధ్వే స్థణ్ణిలే హీనే సస్యానాం నాశనం భవేత్ |
 గప్త్యైః సమ్ప్రోక్ష్య మతిమాన్మూలమస్త్రైః శతం జపేత్ || ౧౪.౪౨ ||
 స్థణ్ణిలం విధినా కృత్వా తత్ర కుమ్భాన్ స్యసేత్తతః |
 యాగశాలాగ్నినా దగ్ధే మధ్యే వా చోత్సవస్య తు || ౧౪.౪౩ ||
 రాజా మరణమాప్నోతి పరచక్రాద్భయం భవేత్ |
 సర్వాంస్తాన్సహసా త్యక్త్వా సర్వం సజ్కుల్యు పూర్వవత్ || ౧౪.౪౪ ||
 దిశాహోమం తతః కృత్వా పునరుత్సవమాచరేత్ |
 విధినా మునిశార్దూల తద్దినే తు గురుత్తమాః || ౧౪.౪౫ ||
 కేవలం యాగశాలా హి దగ్ధే కుర్యాచ్చ పూర్వవత్ |
 పుణ్యాహం వాచయిత్వాథ శాన్తిహోమం సమాచరేత్ || ౧౪.౪౬ ||
 గుహస్య స్నపనం కృత్వా విశేషారాధనం చరేత్ |
 శాలాలంకారణే వస్త్రే దగ్ధే సతి పత్రైస్సహ || ౧౪.౪౭ ||
 వితానధ్వజహీనే చ తోరణాదివిహీనకే |
 మహావ్యాధిరభవేద్ద్రాజ్యే కల్యాణాని వినశ్యతి || ౧౪.౪౮ ||
 స్నపనం పూర్వవత్కృత్వా శాన్తిహోమం సమాచరేత్ |
 స్రక్యువౌ చ విహీనౌ చేత్తల్లక్షణవిహీనకే || ౧౪.౪౯ ||
 తద్ధ్రామవాసినాం విప్ర జ్వరమారీ ప్రజాయతే |
 శాన్తిహోమం తతః కృత్వా కారయేత్తై సలక్షణౌ || ౧౪.౫౦ ||
 దర్భవిష్టరహీనే చ శస్త్రబాధా భవేన్నుణామ్ |
 మూలమస్త్రైశ్శతైర్లుత్వా దర్భైః పరిధినా నయేత్ || ౧౪.౫౧ ||
 హోమద్దవ్యవిహీనం చేదనావృష్టిరభవిష్యతి |

మహావ్యాహృతిభిర్ద్విత్యా వాస్త్రేణైవ శతం హునేత్ ॥ ౧౪.౫౨॥

తక్తద్భ్యస్యం హునేద్ధీమాన శాస్త్రదృష్టేన వర్తనా ।

దశాయుధవిహీనే చ తస్కరైర్భయమాదిశేత్ ॥ ౧౪.౫౩॥

దశాక్షరేణ మస్త్రేణ జహుయాత్తు శతాహుతిమ్ ।

సహసా లక్షణైః కృత్వా ప్రోక్ష్య స్థానేషు విన్యసేత్ ॥ ౧౪.౫౪॥

అష్టమగ్గులహీనే చ స్త్రీణాం నాశకరం భవేత్ ।

స్కన్దనూక్తస్య షణ్మునైరష్టవారం హునేత్సుధీః ॥ ౧౪.౫౫॥

కృత్వాష్టమగ్గులం భూయః ప్రోక్ష్య సజ్కుల్పయేత్క్రమాత్ ।

అజ్కురార్పణహీనే చ పాలికాదివిహీనకే ॥ ౧౪.౫౬॥

సర్వేషాం లక్షణే హీనే సస్యనాశం న సంశయః ।

శాన్తిహోమం తతః కృత్వా కారయేదజ్కురార్పణమ్ ॥ ౧౪.౫౭॥

అస్త్రయాగవిహీనే చ మహామారీ ప్రజాయతే ।

మూర్తిహోమం తతః కృత్వా స్వపనం షణ్ముఖస్య వై ॥ ౧౪.౫౮॥

యాగాధివాసనం తత్ర కుర్యాత్పూర్వోక్తమార్గతః ।

కుమ్భస్థాపనహీనే చ కుమ్భహీనే చ నిర్జలే ॥ ౧౪.౫౯॥

హేమరత్నవిహీనే చ సూత్రవేష్టనహీనకే ।

అపిధానవిహీనే చ కుమ్భరత్నవిహీనకే ॥ ౧౪.౬౦॥

వేదివస్త్రవిహీనే చ నైవేద్యాదివిహీనకే ।

దుర్భిక్షం జాయతే భూమౌ మూర్తిహోమం సమాచరేత్ ॥ ౧౪.౬౧॥

మూలేనైవ శతం జప్త్వా సర్వకర్మ సమాచరేత్ ।

యాగదీపవిహీనే చ నేత్రరోగం భవేద్భువి ॥ ౧౪.౬౨॥

శాన్తిహోమం తతః కృత్వా దీపం ద్విగుణమానయేత్ ।

కుణ్డ చ వహ్నివిచిచ్ఛన్నే దుర్భిక్షం జాయతే భువి ॥ ౧౪.౬౩॥

నిష్ఫలం తస్య తత్కర్మ శాన్తిహోమం సమాచరేత్ ।

భస్మధారం తతోద్వాస్య విధానాగ్నిం నిధాపయేత్ ॥ ౧౪.౬౪॥ (తతోద్వాస్య విధినా)

సమిదాజ్యేన చరుణా మూలేనైవ శతం హునేత్ ।

ద్రవ్యాన్తే వ్యాహృతిం హుత్వా యదస్మిన్నితి హోమయేత్ ॥ ౧౪.౬౫॥

ప్రణీతిర్లియతే భిన్నే గవాం వ్యాధిస్తు జాయతే |
 ఇదం విష్ణ్వితి మస్త్రేణ హోమయేద్ ద్వాదశాహుతిమ్ || ౧౪.౬౬ ||
 జహుయాదస్తమస్త్రేణ శతం వై షోడశాహుతిమ్ |
 ప్రణీతాం పూర్వవత్కృత్వా తదూర్ధ్వం కర్మ కారయేత్ || ౧౪.౬౭ ||
 మస్త్రహీనే క్రియాహీనే దారిద్య్రం జాయతే గురోః |
 మహోన్మాదో భవేద్భూమో మూర్తిహోమం సమాచరేత్ || ౧౪.౬౮ ||
 మూలేనైవ శతం జప్త్వా తథా పాశుపతం జపేత్ |
 ఉక్తద్రవ్యైశ్చ మస్త్రైశ్చ విధినా హోమమాచరేత్ || ౧౪.౬౯ ||
 సమిత్పరిధిహీనే చ ప్రజా దుఃఖమవాప్నుయాత్ |
 శాన్తిహోమం తతః కృత్వా సమిత్పరిధిమానయేత్ || ౧౪.౭౦ ||
 బలిద్రవ్యవిహీనే చ బలిదానవిహీనకే |
 సస్యానాం నాశనం తత్ర క్షుద్భాధా జాయతే నృణామ్ || ౧౪.౭౧ ||
 కృత్వా తదా మూర్తిహోమం స్కన్ధమూలం శతం జపేత్ |
 బలిద్రవ్యం సమాసాద్య బలిదానం సమాచరేత్ || ౧౪.౭౨ ||
 బలిలింగవిహీనే తు భిన్నే చ పతితేఽథవా |
 కర్తువినాశో భవతి పరివారస్య దుర్దశా || ౧౪.౭౩ ||
 శాన్తిహోమం తతః కృత్వా మూలేనైవ శతం హునేత్ |
 బలిలింగం నవం కృత్వా పునశ్చ బలిమాచరేత్ || ౧౪.౭౪ ||
 ఆస్త్రేశపతితే హీనే నష్టే చ మునిపుంగవ |
 రాష్ట్రగ్రామనృపాణాం చ శత్రుభిర్భయమాదిశేత్ || ౧౪.౭౫ ||
 పతితశ్చేత్తు సమ్ప్రోక్ష్య శాన్తిహోమం సమాచరేత్ |
 భిన్నే నష్టే పునః కృత్వా సమ్ప్రోక్షణమథాచరేత్ || ౧౪.౭౬ ||
 శాన్తిహోమం తతః కృత్వా తన్మూలేన శతం హునేత్ |
 పునర్బలిం తతః క్షిప్త్వా బ్రాహ్మణానోఽభిజయేత్తతః || ౧౪.౭౭ ||
 ఆస్త్రస్య దణ్ణభగ్నే చ నవదణ్ణం ప్రయుజ్య చ |
 పంచుగవ్యేన సమ్ప్రోక్ష్య బలిశేషం సమాచరేత్ || ౧౪.౭౮ ||
 ఆయుధాని ప్రణష్టే చ భిన్నే వా పతితేఽపి వా |
 ప్రవర్తతే మహూరీ యాగో రాక్షసభుగ్భవేత్ || ౧౪.౭౯ ||

షడక్షరేణ మస్త్రేణ జపేదష్టోత్తరం శతమ్ ।
 నష్టే భిన్నే పునః కృత్వా ప్రోక్ష్య సంస్థాపయేత్సుధీః ॥ ౧౪.౮౦॥
 బలిపాత్రవిహీనే చ ధనధాన్యక్షయం భవేత్ ।
 శాన్తిహోమం తతః కృత్వా సహసా పాత్రమానయేత్ ॥ ౧౪.౮౧॥
 బలితాలవిహీనే చ న తుష్టాః సన్నిదేవతాః ।
 మూర్తిహోమం తతః కృత్వా జగత్ప్రాణనాశనమ్ ॥ ౧౪.౮౨॥
 బలిదీపవిహీనే తు గ్రామలక్ష్మీ గతా భవేత్ ।
 స్కన్దగాయత్రిమస్త్రేణ జపేదష్టోత్తరం శతమ్ ॥ ౧౪.౮౩॥
 ద్విగుణం దీపమారోప్య బలిశేషం సమాచరేత్ ।
 బలిదానే చ యానే చ కాలాతిక్రమణే సతి ॥ ౧౪.౮౪॥
 తద్ధామస్య క్షయం ప్రోక్తం శాన్తిహోమం సమాచరేత్ ।
 బలిదానం దేవయానం కారయేన్మునిపుణ్ణవ ॥ ౧౪.౮౫॥
 ఉత్సవే యాగహీనే చ కర్తుమరణమాదిశేత్ ।
 మూర్తిహోమం తతః కృత్వా కౌతుకం స్థాప్య చార్పయేత్ ॥ ౧౪.౮౬॥
 యానక్రమేణ మతిమాన్ కుర్యాద్ధామప్రదక్షిణమ్ ।
 తత్కాలే కలహం విప్ర తద్రాష్ట్రం కలహం భవేత్ ॥ ౧౪.౮౭॥
 శాన్తిహోమం తతః కృత్వా జపేదస్త్రాణునా శతమ్ ।
 పూజాపర్యుషితం ద్రవ్యం సజ్కులై ప్రతిమాసు చ ॥ ౧౪.౮౮॥
 పరచక్రాధ్యయం భూమౌ మహామారీ ప్రవర్తతే ।
 శాన్తిహోమం తతః కృత్వా జపేత్ పాశుపతం శతమ్ ॥ ౧౪.౮౯॥
 యానకాలే తథా బేరే పతనే చాఙ్గహీనకే ।
 గ్రామరాష్ట్రాన్మపాణాం చ నాశనం భవతి ధ్రువమ్ ॥ ౧౪.౯౦॥
 స్నపనం తత్ర కుర్వీత శాన్తిహోమం తు కారయేత్ ।
 పునర్యానం ప్రకర్తవ్యం పతనే మునిపుణ్ణవ ॥ ౧౪.౯౧॥
 శిరో బాహుస్తథా పాదౌ హీనే తు పరివర్ణయేత్ ।
 పూర్వవత్ ప్రతిమాం కృత్వా జలాధివాసనం వినా ॥ ౧౪.౯౨॥
 ప్రతిష్ఠాం విధినా కృత్వా పునరుత్సవమాచరేత్ ।

వాహనాయుధవస్త్రాదికర్ణాఙ్గులివిహీనకే || ౧౪.౯౩||

పద్మబన్ధవిహీనే తు పునః సన్ధానమాచరేత్ |

సమ్ప్రోక్షణం తతః కృత్వా కుర్యాత్ గ్రామప్రదక్షిణమ్ || ౧౪.౯౪||

మూర్తిహోమం తతః కృత్వా బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్సుధీః |

దీక్షాన్తరైస్తథా శూద్రైః ప్రతిమాస్పర్శితే యది || ౧౪.౯౫||

తథైవ యాగశాలాయాం సంస్పృష్టే చ శునా తథా |

తద్గ్రామవాసినాం శీఘ్రం స్థానభ్రష్టం న సంశయః || ౧౪.౯౬||

పుణ్యాహం వాచయిత్వాథ గవ్యైః సమ్ప్రోక్షయేత్సుధీః |

స్పవనం కారయేద్భిష్టే శాన్తిహోమం తు కారయేత్ || ౧౪.౯౭||

ఉత్సవం యత్ర తద్గ్రామే మనుజే తు మృతే సతి |

వర్ణానాం దూషణోత్పత్తిః శీఘ్రం త్యక్తా తు తచ్ఛతమ్ || ౧౪.౯౮||

మూర్తిహోమం తతః కృత్వా హునేదస్త్రాణునా శతమ్ |

పరివేష్టనహీనే చ రాజాఙ్గా క్షీయతే భువి || ౧౪.౯౯||

స్కన్దనూక్తశతం జప్త్వా శాన్తిహోమం సమాచరేత్ |

సీరాజనవిహీనే తు భవేదగ్నిభయం భువి || ౧౪.౧౦౦||

షడక్షరేణ మన్త్రేణ శతం జప్త్వా స మన్త్రవిత్ |

సీరాజనం తతః కుర్యాత్ శాస్త్రదృష్టేన వర్తమా || ౧౪.౧౦౧||

పతాకా హ్యగ్నినా దగ్ధే మహావాతప్రకోపనః |

తత్యక్తా సహసా మస్త్రీ జపేదస్త్రాణునా శతమ్ || ౧౪.౧౦౨||

మూర్తిహోమం తతః కృత్వా పఞ్చశాన్తిం జపేత్ పునః |

యుద్ధారమ్భవిహీనం తు బాలానాం నాశనం భవేత్ || ౧౪.౧౦౩||

మూర్తిహోమం తతః కృత్వా యుద్ధారమ్భమథాచరేత్ |

రక్షాసూత్రవిహీనే తు లోకరక్షా విసశ్యతి || ౧౪.౧౦౪||

అయుతం జప్య చాస్త్రాణుం కౌతుకం బన్ధయేత్తతః

కౌతుకస్నానహీనే తు వృషం నశ్యత్యసంశయః || ౧౪.౧౦౫||

మూర్తిహోమం తతః కృత్వా కౌతుకస్నానమాచరేత్ |

చూర్ణోత్సవవిహీనే తు భవేయుర్విధవా స్త్రీయః || ౧౪.౧౦౬||

దశాక్షరేణ మన్త్రేణ హునేదష్టోత్తరం శతమ్ ।
 మూలమన్త్రశతం జప్త్వా చూర్ణోత్సవమథాచరేత్ ॥ ౧౪.౧౦౭॥
 తీర్థకర్మవిహీనే తు తద్రాష్ట్రం జలవర్జితమ్ ।
 అస్త్రాణునా శతం జప్త్వా తీర్థకర్మ సమాచరేత్ ॥ ౧౪.౧౦౮॥
 వేద్యూర్ధ్వే స్థాపితైః కుమ్భైరభిషేకవిహీనకే ।
 నిష్ఫలం యాగకర్మ స్యాత్ మూర్తిహోమమథాచరేత్ ॥ ౧౪.౧౦౯॥
 మూర్తిహోమం తతః కృత్వా కుర్వాత్తైరభిషేచనమ్ ।
 ధ్వజావరోహణేహీనే మహావాతప్రకోపనమ్ ॥ ౧౪.౧౧౦॥
 మూర్తిహోమం తతః కృత్వా ధ్వజం తత్రావరోహయేత్ ।
 శుద్ధస్నానవిహీనే చ వృష్టిర్నశ్యత్యసంశయః ॥ ౧౪.౧౧౧॥
 శాన్తిహోమం తతః కృత్వా స్నపనం తత్ర కారయేత్ ।
 దినాధికే మహాదుఃఖం కర్తుః సజ్ఞాయతే ద్రువమ్ ॥ ౧౪.౧౧౨॥
 మూర్తిహోమం తతః కృత్వా బ్రాహ్మణానపి భోజయేత్ ।
 అపరే దివసే విప్ర తీర్థకర్మ సమాచరేత్ ॥ ౧౪.౧౧౩॥
 న్యూనే చైవ తథా కర్తుర్గ్రామస్య చ భవేత్ క్షయమ్ ।
 ప్రాగుక్తవిధినా తస్మాదుత్సవం కారయేద్బుధః ॥ ౧౪.౧౧౪॥
 ఆదౌ వ్యవస్థితం త్యక్త్వా హోమాత్ పూర్వేఽథవా పరే ।
 ఉత్సవే తు కృతే తస్య గ్రామస్య చ భవేత్ క్షయమ్ ॥ ౧౪.౧౧౫॥
 శాన్తిహోమం తతః కృత్వా స్నపనం కారయేత్తదా ।
 పూర్వోక్తవిధినా ధీమాన్ పునరుత్సవమాచరేత్ ॥ ౧౪.౧౧౬॥
 పీఠోద్వాసనహీనే చ న ప్రీతాః సన్నిదేవతాః ।
 మూలేనైవ శతం జప్త్వా పీఠోద్వాసనమాచరేత్ ॥ ౧౪.౧౧౭॥
 సుమిత్రయాగహీనే తు సర్వకర్మ చ నిష్ఫలమ్ ।
 గుహస్య స్నపనం కృత్వా సౌమిత్రం యాగమాచరేత్ ॥ ౧౪.౧౧౮॥
 ఆరంభోఽప్యన్యతన్త్రేణ స్కన్ధయాగే కృతే సతి ।
 రాజ్ఞాం నేనా క్షయం యాతి తద్యజ్ఞం పునరాచరేత్ ॥ ౧౪.౧౧౯॥
 ఆచార్యదక్షిణేహీనే ద్విజభోజనహీనకే ।

న లభేత్తత్ఫలం కర్తా క్షయం ప్రాప్నోత్యసంశయః ॥ ౧౪.౧౨౦॥

శాన్తిహోమం తతః కృత్వా ద్విగుణాం దక్షిణాం దదేత్ ।

గ్రామకర్తృనృపాణాం లగ్నర్షప్రతికూలకే ॥ ౧౪.౧౨౧॥

గ్రామకర్తృనృపాణాం వ్యాధిపీడా భవేద్ధృవమ్ ।

తస్మిన్నపి చ యత్కర్మ తద్దోషశమనాయ చ ॥ ౧౪.౧౨౨॥

శాన్తిహోమం తతః కృత్వా బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్కమాత్ ।

యాగోపకరణం సర్వమదదాద్దేశికాయ వై ॥ ౧౪.౧౨౩॥

తద్యాగం నిష్ఫలం తస్మాత్ దేశికం పూజయేద్బుధః ।

అనుక్తం యస్య దోషస్య శాన్తిహోమం తు తత్ర వై ॥ ౧౪.౧౨౪॥

యాగాగ్నౌ జుహుయాద్ధీమాన్ ప్రాగుక్తవిధినా తతః ।

ఆలయే పతితే భిన్నే స్ఫుటితే తృణరూపకే ॥ ౧౪.౧౨౫॥

గజోష్ఠీతురగాద్వైశ్చ బేరే చ చలితే జలైః ।

భూపతేశ్చలనం సద్యో దృఢం కృత్వా తు పూర్వవత్ ॥ ౧౪.౧౨౬॥

శాన్తిహోమం తతః కృత్వా సమ్ప్రోక్షణమథాచరేత్ ।

గృహీతే శత్రుభిర్భేరే రాజరాష్ట్రం వినశ్యతి ॥ ౧౪.౧౨౭॥

ఆశు బాలాలయం కుర్యాత్ ప్రయత్నైర్వత్సరాన్తరైః ।

తద్భేరమేవ సక్లౌహ్య స్థాపయేత్ పూర్వదేశికః ॥ ౧౪.౧౨౮॥

తదూర్ధ్వైఽన్యం పరిగ్రాహ్య ప్రతిష్ఠాం విధినాచరేత్ ।

అష్టబంధనహీనే తు స్త్రీనాశం తజ్జలం భువి ॥ ౧౪.౧౨౯॥

సహసా బంధనం కుర్యాత్ గుహస్య స్పృశనం చరేత్ ।

స్థలకర్మవిహీనే చ మహామారీ ప్రజాయతే ॥ ౧౪.౧౩౦॥

పునః సన్ధానమాచార్యః సమ్ప్రోక్షణమథాచరేత్ ।

వహ్నినా దూషితే బేరే శాన్తిహోమం సమాచరేత్ ॥ ౧౪.౧౩౧॥

సమ్ప్రోక్షణం తతః కుర్యాత్ విధినా దేశికోత్తమః ।

పరివారవిహీనే తు రాజసేనా చ నశ్యతి ॥ ౧౪.౧౩౨॥

పరివారాన్ తతః కృత్వా స్థాపయేద్విధిపూర్వకమ్ ।

బలిపీఠవిహీనే తు గావో నశ్యత్యసంశయః ॥ ౧౪.౧౩౩॥

బలిపీఠం తతః కృత్వా విధినా స్థాప్య హుజయేత్ |
 నకులైః సూకర్తైశ్చైవ ఖరకుక్కుటవాయసైః || ౧౪.౧౩౪ ||
 ఋతుస్త్రీచోరచణ్డాలైః ప్రేతకైశ్చైవ పాతకైః |
 గర్భగోహం ప్రవిష్టశ్చేత్ సంస్పృష్టే కౌతుకేఽథవా || ౧౪.౧౩౫ ||
 ప్రతిలోమానులోమైశ్చ పతితైః పాపరోగిభిః |
 మూలబేరే చ సంస్పృష్టే ప్రమాదాద్వాఽథ గర్వతః || ౧౪.౧౩౬ ||
 ఏతేఽపి నరకం యాన్తి రాష్ట్రే మారీ ప్రవర్తతే |
 మృన్మయాని చ భాణ్డాని త్యక్త్వా లేప్య చ గోమయైః || ౧౪.౧౩౭ ||
 పర్యగ్నికరణం కృత్వా సమ్ప్రోక్షణమథాచరేత్ |
 హస్తోత్థాతం చ తద్దేశం ఖాత్వా పూర్య చ వాలుకైః || ౧౪.౧౩౮ ||
 మృత్పాత్రాణి చ సన్త్యక్త్వా గోమయేన విలిప్య చ |
 పుణ్యాహవాచనం కృత్వా భోజయిత్వా ద్విజానపి || ౧౪.౧౩౯ ||
 మూర్తిహోమం తతః కృత్వా సమ్ప్రోక్షణమథాచరేత్ |
 నిత్యపూజావిహీనే చ దుర్భిక్షం జాయతే భువి || ౧౪.౧౪౦ ||
 తద్గ్రామస్థా న భుజ్జోయుః భుజ్జోయుశ్చేత్ క్రిమిం సదా |
 ఏకసన్నివిహీనే చ ద్విగుణం చాన్యకాలకే || ౧౪.౧౪౧ ||
 సన్నిధ్యయార్చనే హీనే పంచుగవ్యాభిషేచనమ్ |
 సన్నిత్రయవిహీనే చ కర్తవ్యం శాన్తిహోమకమ్ || ౧౪.౧౪౨ ||
 అహోరాత్రవిహీనే తు స్నపనం శాన్తిహోమకమ్ |
 పంచాహే స్నపనం కుర్యాత్ మూర్తిహోమం విశేషతః || ౧౪.౧౪౩ ||
 పద్మహీనే దిశాహోమం స్నపనంచ విశేషతః |
 మాసాదూర్ధ్వవిహీనే తు జలసమ్ప్రోక్షణం మతమ్ || ౧౪.౧౪౪ ||
 నిత్యహోమవిహీనే న్యాదనావృష్టిర్న సంశయః |
 ఏకసన్నివిహీనే తు హుత్వా పాశుపతం శతమ్ || ౧౪.౧౪౫ ||
 సన్నిధ్యయవిహీన్నే తు మూలేనైవ శతం హునేత్ |
 ఆయఙ్కుమారమస్త్రేణ శతమష్టోత్తరం హునేత్ || ౧౪.౧౪౬ ||
 ఏకాహే హోమహీనే తు పంచుబ్రహ్మషడఙ్గైః |

స్కన్ధమూలేన మన్త్రేణ శతమష్టోత్తరం హునేత్ || ౧౪.౧౪౭||
 హోమహీనే తు పఞ్చాహే స్నపనం శాన్తిహోమకమ్ |
 కృత్వా పాశుపతేనైవ జపేత్ పఞ్చశతం పునః || ౧౪.౧౪౮||
 పక్షహోమవిహీనే తు స్నపనం మూర్తిహోమకమ్ |
 మాసహోమవిహీనే తు బ్రహ్మజ్ఞైశ్చ దశాక్షరైః || ౧౪.౧౪౯||
 ఘృరికాబీజముఖ్యైశ్చ ప్రత్యేకం తు శతం హునేత్ |
 మూలమన్త్రశతం జప్త్వా స్నపనం కారయేత్ ప్రభోః || ౧౪.౧౫౦||
 మాసాదూర్ధ్వవిహీనే తు శాన్తిహోమం సమాచరేత్ |
 స్కన్ధస్య స్నపనం కృత్వా ప్రభూతహవిషం దదేత్ || ౧౪.౧౫౧||
 సాయం రక్షావిహీనే తు బాలానాం నాశనం భవేత్ |
 స్నపనం పఞ్చగవ్యేన సాయం రక్షా సమాచరేత్ || ౧౪.౧౫౨||
 నీరాజనవిహీనే తు ఘృదభయం గ్రామవాసినామ్ |
 ద్వారపూజావిహీనే తు తస్కరైర్భయమాదిశేత్ || ౧౪.౧౫౩||
 మూలమన్త్రశతం హుత్వా నీరాజనమథాచరేత్ |
 ద్వారదేవాన్స్వమన్త్రేణ గన్ధపుష్పాదినార్చయేత్ || ౧౪.౧౫౪||
 నిత్యోత్సవవిహీనే తు ధాన్యనాశం న సంశయః |
 సన్ధ్యైకేన విహీనే తు స్నపనం పఞ్చగవ్యకైః || ౧౪.౧౫౫||
 మూలమన్త్రశతం జప్త్వా నిత్యోత్సవమథాచరేత్ |
 సన్ధిద్వయవిహీనే తు శాన్తిహోమం సమాచరేత్ || ౧౪.౧౫౬||
 పఞ్చాహే చోత్సవే హీనే స్నపనం శాన్తిహోమకమ్ |
 దశాహే తు తథా కృత్వా మూలమన్త్రశతం హునేత్ || ౧౪.౧౫౭||
 పక్షాహే చ తథా కృత్వా మూలమన్త్రాచ్ఛతం హునేత్ |
 మాసనిత్యోత్సవే హీనే బ్రహ్మజ్ఞైర్బిజముఖ్యకైః || ౧౪.౧౫౮||
 దశాక్షరైస్తథా హుత్వా ప్రత్యేకం తు శతం హునేత్ |
 మాసాదూర్ధ్వవిహీనే తు దిశాహోమం తదూర్ధ్వకే || ౧౪.౧౫౯||
 సౌఖ్యగేయే విహీనే చ మహామారీ ప్రవర్తతే |
 ఏకసన్ధివిహీనే చ పఞ్చగవ్యాభిషేచనమ్ || ౧౪.౧౬౦||

పఞ్చాహే తు తదూర్ధ్వే తు మూలమస్త్రశతం జపేత్ |
 అర్ధమాసవిహీనే తు తదూర్ధ్వం తచ్ఛతం జపేత్ || ౧౪.౧౬౧||
 ఏకమాసవిహీనే తు పఞ్చబ్రహ్మషడఙ్కైః |
 త్ర్యమ్బకేన తు మస్త్రేణ తదూర్ధ్వం హోమయేచ్ఛతమ్ || ౧౪.౧౬౨||
 మాసాదూర్ధ్వవిహీనే తు తేషామూర్ధ్వం మహాహవిః |
 సౌఖ్యదీపవిహీనే తు నేత్రరోగం భవేన్నృణామ్ || ౧౪.౧౬౩||
 ఆరోప్య ద్విగుణం దీపమఘోరేణ శతం జపేత్ |
 గేయవంశవిహీనే తు వాద్యశఙ్ఖవిహీనకే || ౧౪.౧౬౪||
 సస్యానాం నాశనం ప్రోక్తం నిష్కృతిః సౌఖ్యగేయవత్ |
 నృత్యకాలే తు గణికా పతనే తు విశేషతః || ౧౪.౧౬౫||
 కర్తా దురితమాస్పృతి శాన్తిహోమం సమాచరేత్ |
 సౌఖ్యశ్లోకవిహీనే తు బధిరత్వం ప్రవర్తతే || ౧౪.౧౬౬||
 సౌఖ్యగానవిధానేన నిష్కృతిశ్చ విధీయతే |
 గన్ధద్రవ్యవిహీనే చ స్త్రీనాశం సస్యనాశనమ్ || ౧౪.౧౬౭||
 అఘోరేణశతం జప్త్వా తద్ద్రవ్యం ద్విగుణం దదేత్ |
 పుష్పావర్ష్యధూపహీనే చ వృష్టిర్నశ్యత్యసంశయః || ౧౪.౧౬౮||
 మూలమస్త్రం శతం జప్త్వా తద్ద్రవ్యద్విగుణం భవేత్ |
 హీనే నిర్వాణదీపే చేత్ భూతప్రేతాదివర్ధయేత్ || ౧౪.౧౬౯||
 ఏకాహే ద్విగుణం దీపం తదూర్ధ్వే సౌఖ్యగేయవత్ |
 సన్ధ్యా దీపవిహీనే తు సర్వదోషావహం నృణామ్ || ౧౪.౧౭౦||
 ఏకస్య ద్విగుణం దీపం విధినారోపయేత్సుధీః |
 మస్త్రవ్యతిక్రమే పూజా తత్సర్వం నిష్ఫలం భవేత్ || ౧౪.౧౭౧||
 శాన్తిహోమం తతః కృత్వా మూలమస్త్రశతం జపేత్ |
 నైవేద్యదీపహీనే చ దుర్భిక్షం జాయతే భువి || ౧౪.౧౭౨||
 ఏకసన్ధివిహీనే తు తద్ద్రవ్యం ద్విగుణం మతమ్ |
 సన్ధిద్వయవిహీనే తు కుర్యాద్ధవ్యాభిషేచనమ్ || ౧౪.౧౭౩||
 సన్ధిత్రయవిహీనే తు తదూర్ధ్వే స్వపనఞ్చరేత్ |

పఞ్చాహేన విహీనే తు తదూర్ధ్వే తు షడక్షరైః ॥ ౧౪.౧౭౪ ॥
 ఘృతేన జుహుయాద్ధీమాన్ అష్టోత్తరశతాధికమ్ ।
 దశాహే స్నపనం కృత్వా మూర్తిహోమం సమాచరేత్ ॥ ౧౪.౧౭౫ ॥
 ఏకమాసవిహీనే తు దిశాహోమం సమాచరేత్ ।
 స్కన్దస్య స్నపనం కృత్వా పూజయేత్తు విశేషతః ॥ ౧౪.౧౭౬ ॥
 మాసాదూర్ధ్వే విహీనే తు జలసమ్ప్రోక్షణశ్చరేత్ ।
 పూర్వ వినిశ్చితద్రవ్యం యావత్కాలే విహీనకే ॥ ౧౪.౧౭౭ ॥
 సమ్యక్ సమూహ్య తత్సర్వం షణ్ముఖాయ నివేదయేత్ ।
 సన్ధ్యాతిక్రమణేనైవ గ్రామనాశం ధనక్షయమ్ ॥ ౧౪.౧౭౮ ॥
 షడక్షరేణ జుహుయాత్ ఆహుత్యాస్తు సహస్రకమ్ ।
 నైవేద్యోత్థాపనే కాలే పతనే లజ్జనే నరైః ॥ ౧౪.౧౭౯ ॥
 సస్యానాం నాశనం ప్రోక్తం తదన్నం పరివర్జయేత్ ।
 మూలమస్త్రం శతం జప్త్వా పక్కాన్నం సహసా దదేత్ ॥ ౧౪.౧౮౦ ॥
 మార్జనాలేపనం హీనం శఙ్ఖఘోషవిహీనకే ।
 గవాం నాశకరం ప్రోక్తం నిర్వీర్యా పృథివీ భవేత్ ॥ ౧౪.౧౮౧ ॥
 మాలామస్త్రశతం జప్త్వా మార్జనాది చ కారయేత్ ।
 బిమ్బే పుష్పవిహీనే చ జ్వరమారీ ప్రవర్తతే ॥ ౧౪.౧౮౨ ॥
 దుర్మీతిర్దుర్మృతిశ్చైవ దుర్భిక్షమపి జాయతే ।
 మహాహవిర్నివేద్యాథ తత్తత్సర్వం సమాచరేత్ ॥ ౧౪.౧౮౩ ॥
 స్పృష్టే దీక్షాన్తరైర్భిమ్బే శుద్ధైరపి తథా పునః ।
 పరచక్రాద్భయం భూమౌ పుణ్యాహం వాచయేత్సుధీః ॥ ౧౪.౧౮౪ ॥
 శాన్తిహోమం తతః కృత్వా స్నపనంకారయేత్పుభోః ।
 ఉత్సవాస్తం దినాస్తం వా లభమానే తు కారయేత్ ॥ ౧౪.౧౮౫ ॥
 పవిత్రారోహణే హీనే మాసపూజావిహీనకే ।
 నవనైవేద్యహీనే చ దుర్భిక్షం జాయతే భువి ॥ ౧౪.౧౮౬ ॥
 మూర్తిహోమం తతః కృత్వా భూసురానపి పూజయేత్ ।
 కృత్తికాదీపహీనం చేత్ అనావృష్టిర్న సంశయః ॥ ౧౪.౧౮౭ ॥

శాన్తిహోమం తతః కృత్వా స్వపనజ్కారయేత్పుభోః ।
 లబ్ధమానేఽగ్నిక్షత్రే కృత్తికాదీపమాచరేత్ ॥ ౧౪.౧౮౮॥
 త్రైలాభ్యజ్ఞవిహీనే చ దారిద్ర్యం గ్రామవాసినామ్ ।
 మూలమస్త్రైః శతం కృత్వా త్రైలాభ్యజ్ఞం సమాచరేత్ ॥ ౧౪.౧౮౯॥
 మన్తసంస్కారదోషేణ రాజరాష్ట్రం వినశ్యతి ।
 సమ్ప్రోక్షణం తతః కృత్వా తన్మన్తేణైవ పూజయేత్ ॥ ౧౪.౧౯౦॥
 ఆచార్యసంకారం బైవ కర్తుర్గ్రామస్య నాశనమ్ ।
 మూర్తిహోమం తతః కృత్వా పూర్వాచార్యేణ పూజయేత్ ॥ ౧౪.౧౯౧॥
 అనుక్తం యద్భవేత్ కిञ్చిచ్ఛాన్తిహోమేన శామ్యతి ।
 మన్తేఽనుక్తే క్రియాణాం తు హృదయేనైవ కారయేత్ ॥ ౧౪.౧౯౨॥
 ఏవం యః కురుతే మర్త్యః స పుణ్యాజ్ఞతిమాప్నుయాత్ ॥ ౧౪.౧౯౩॥
 ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే ప్రాయశ్చిత్తవిధిర్నామ చతుర్దశః పటలః ।

౧౫. పంచుదశః పటలః - జీర్ణోద్ధారవిధిః

జీర్ణోద్ధారవిధిం వక్ష్యే శృణు కౌశిక సువ్రత ।
 సర్వశాన్తికరం పుణ్యం సర్వవ్యాధివినాశనమ్ ॥ ౧౫.౧॥
 రాష్ట్రగ్రామనృపాణాం హితార్థం గురుశిల్పినోః ।
 జీర్ణోద్ధారం యః కరోతి ఫలం పూర్వాచ్ఛతుర్గుణమ్ ॥ ౧౫.౨॥
 జీర్ణోద్ధారం న కుర్యాచ్చేత్ రాజరాష్ట్రం వినశ్యతి ।
 తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన జీర్ణోద్ధారం తు కారయేత్ ॥ ౧౫.౩॥
 జీర్ణం లోహజబేరం చేత్ తల్లోహనైవ కారయేత్ ।
 శైలజం దారుజం చేత్తు వర్జయేత్ కుశికాత్మజ ॥ ౧౫.౪॥
 యద్రూపం యన్మయం పూర్వం తథైవ పరికల్పయేత్ ।
 అన్యథా కారితం చేత్తు రాజరాష్ట్రం వినశ్యతి ॥ ౧౫.౫॥
 శైలం జీర్ణం సముద్భృత్య శకటే వా గజేఽపి వా ।
 రథే వా శిబికాయాం వా విధినారోప్య బుద్ధిమాన్ ॥ ౧౫.౬॥
 సముద్రే వా తడాగే వా కూపే వాఽపి విసర్జయేత్ ।

దారుజ్జక్కరయేద్భూమౌ పశ్చిమే చోత్తరేఽపి వా || ౧౫.౭||

గజోష్ఠ్యతురగైశ్చోరైరిషనాగేశ్వరైరపి ।

పతితే చలితే భగ్నో నదీస్రోతేన వా పునః || ౧౫.౮||

వహ్నినా దహ్యమానేఽపి జీర్ణోద్ధారం విధీయతే ।

క్షేత్రే జీర్ణే తు తత్ క్షేత్రే స్థాపయేత్తు ప్రయత్నతః || ౧౫.౯||

నదీవేగేన చలితం శతదణ్డం వ్యపోహ్య చ ।

ద్విశతం ద్విగుణం వాఽపి చతుర్గుణమథాపి వా || ౧౫.౧౦||

తస్యోత్తరేషు పూర్వేషు దక్షిణే చాథవా పునః ।

ఆరోప్య చ శుచౌ దేశే కృత్వా గేహప్రమాణవత్ || ౧౫.౧౧||

స్థాపనం తత్ర కర్తవ్యం నేత్రోస్మీలనవర్జనమ్ ।

జలాధివాసరహితం శేషకర్మాణి కారయేత్ || ౧౫.౧౨||

అజ్ఞస్యోపాక్లప్త్యజ్ఞమజ్ఞాని త్రివిధాని చ ।

అజ్ఞం ప్రధానం మూలం స్యాదుపాక్లమథ కథ్యతే || ౧౫.౧౩||

వక్షోదణ్డకటీదణ్డబాహుకూర్పరకద్వయమ్ ।

ఊరూ జానూ చ జఙ్ఘే చ పాణీ పాదతలాఙ్ఘ్రీ || ౧౫.౧౪||

ఉపాఙ్గం త్రివిధం జ్ఞేయం ఆయుధాభరణాని చ ।

వస్త్రవాహనపీఠాని ప్రత్యజ్ఞమితి కీర్తితమ్ || ౧౫.౧౫||

బ్రహ్మదణ్డవిహీనం చేత్ శూలస్థాపనముచ్యతే ।

ప్రత్యజ్ఞోపాక్లహీనే చ పునః సన్ధానమాచరేత్ || ౧౫.౧౬||

ఆసప్తదివసాత్ పూర్వం కుమ్భే త్వావాహ్య కారయేత్ ।

తదూర్ధ్వే బాలహర్యుం వై కృత్వా సమ్ప్రోక్షణం చరేత్ || ౧౫.౧౭||

లోహజంశైలజం బేరం మృణ్మయం వా సుధామయమ్ ।

శిరోబాహూ తథా చోరూ హీనే స్యాత్ పరివర్జయేత్ || ౧౫.౧౮||

అఙ్ఘ్రీనఖనాసాగ్రం పునః సన్ధానమాచరేత్ ।

సన్ధానయోగ్యం సన్ధార్యమయోగ్యం న ప్రయోజయేత్ || ౧౫.౧౯||

వస్తుహీనం న కర్తవ్యం కుర్యాద్వస్తుస్థాధికేన తు ।

పూర్వాత్కుర్యాత్పూర్వమానాత్ అఙ్ఘ్రీ శ్రీకరం భవేత్ || ౧౫.౨౦||

విహీనే నాశకృతోఽక్రం తస్మాద్దీనం న కారయేత్ |
 మాసపక్షరవారాదీనవిచార్య సమాచరేత్ || ౧౫.౨౧||
 జీర్ణోద్ధారం న కుర్యాచ్చేన్మహాదోషోఽభిజాయతే |
 తద్దుష్టభూతవేతాలపిశాచబ్రహ్మరాక్షసాః || ౧౫.౨౨||
 ప్రేతాశ్చ దేవతూన్యత్వాదాశ్రయన్తి న సంశయః |
 కుర్వన్తి తే భయం హ్యుగ్రం దుర్భిక్షం మరణం నృణామ్ || ౧౫.౨౩||
 అర్చితం చేన్నిహత్యాశు తస్మాజ్జీర్ణం సమాచరేత్ | (తస్మాజ్జీర్ణం సముద్ధరేత్)
 మన్దిరే చోద్ధృతే తత్ర బిమ్బే నిర్దోషసంస్థితే || ౧౫.౨౪||
 బాలహర్యం తతః కృత్వా బాలస్థానోక్తమార్గతః |
 హర్యాగ్రే పఞ్చరే వాపి త్రిబేరం తు సమాచరేత్ || ౧౫.౨౫||
 స్తూప్యాద్యాద్యేష్టకానాఞ్చ ఖాత్వా త్యక్తాన్యశేషకమ్ |
 ప్రథమేష్టికాం ఊపేత్ప్రాగ్వధర్భన్యాససమాయుతమ్ || ౧౫.౨౬||
 యావన్మన్దిరపర్యంతం తావత్కృత్వా సలక్షణమ్ |
 యద్ధ్యవ్యేణోద్ధృతం హర్యం యత్ప్రమాణం యదాకృతిమ్ || ౧౫.౨౭||
 తద్ధ్యవ్యేణ పునః కుర్యాత్ ప్రమాణేన తు బుద్ధిమాన్ |
 సర్వావయవసంపూర్ణం యథాశోభం యథాబలమ్ || ౧౫.౨౮||
 దార్విష్టకాశిలా యత్ర జీర్ణం ప్రాసాదకే పునః |
 కర్మయోగ్యాస్తు సమ్పాహ్య అయోగ్యాన్ పరివర్జయేత్ || ౧౫.౨౯||
 హీనమానోద్ధృతే ధామ్ని శాస్త్రోక్తేనాథ కర్మతః |
 పూర్వాద్దీనం న కర్తవ్యముత్కృష్టం శుభదం స్మృతమ్ || ౧౫.౩౦||
 స్తూపీ నాసీ చ శాలా చ కపోతీకూటపఞ్జరమ్ |
 పతేష్వక్ష్ణం యథా హీనం తథా తద్వస్తునా పునః || ౧౫.౩౧||
 పరివారాలయే జీర్ణే తస్యోద్ధారణకర్మసు |
 తత్రధామాగ్రకే పోతే కృత్వా మూర్తిం సమాచరేత్ || ౧౫.౩౧|| (మూర్తిం సమర్చయేత్)
 స్థాపితేనోక్తదేశే తు తద్భిమ్బం మన్తతన్త్రకైః |
 ఉక్తస్థానే ప్రకర్తవ్యం పరివారాదికాన్ క్రమాత్ || ౧౫.౩౩||
 జీర్ణే తు గోపురే తత్ర ప్రాసాదస్యోక్తవర్తనః | (ప్రాసాదస్యోక్తమార్గతః)

అన్యేషాం మణ్ణపాదీనాం ప్రాసాదస్యోక్తమార్గతః ॥ ౧౫.౩౪ ॥

ఏవం సామాన్యముదితం విశేషమధునోచ్యతే ।

ఇష్టకాయాః పరం పీఠం పీఠాదాభాసముత్తమమ్ ॥ ౧౫.౩౫ ॥ (ఇష్టకాయాః వరం)

ఆభాసాదర్థచిత్రం స్యాదర్థచిత్రాత్తు దారుజమ్ ।

దారుజాన్యూణ్యయం శ్రేష్ఠం మృణ్మయాచ్ఛైలజం స్పృతమ్ ॥ ౧౫.౩౬ ॥

శైలజాల్లోహజం శ్రేష్ఠం లోహజాద్రత్నజం తథా ।

చిత్రాచ్చ చిత్రమన్యచేత్పూర్వవన్మూలబేరకమ్ ॥ ౧౫.౩౭ ॥

ద్రవ్యోత్కృష్టేన కర్తవ్యం విపరీతం న కారయేత్ ।

ఆదిశైవకులోద్భూతః ప్రాగుక్తో లక్షణో గురుః ॥ ౧౫.౩౮ ॥

సుస్నాతః సకలీకృత్య గన్ధపుష్పైరలఙ్కృతః ।

నవవస్త్రధరోష్ఠిషో హైమపఞ్చాఙ్గభూషణః ॥ ౧౫.౩౯ ॥

నత్వా గణాధిపం పూర్వం గన్ధపుష్పాదిభిర్యజేత్ ।

సఙ్కల్పమపి పుణ్యాహం వాచయేత్ప్రోక్ష్య తజ్జలైః ॥ ౧౫.౪౦ ॥

సుబ్రహ్మణ్యం తతోఽభ్యర్చ్య గన్ధపుష్పాదిభిః క్రమాత్ ।

జీర్ణబేరం త్యాజ్యమితి భగవద్వాక్యనిర్ణయాత్ ॥ ౧౫.౪౧ ॥

జీరోద్ధారఙ్కర్మ కర్తుమనుగ్రహ షడానన ।

ఇతి ప్రణమ్య విజ్ఞాప్య దేవస్యానుజ్ఞయా గురుః ॥ ౧౫.౪౨ ॥

స్కన్ధాగ్రే స్థణీలం కృత్వా హస్తమాత్రేణ దేశికః ।

అగ్నిస్వాధానాదికం సర్వమగ్నికార్యోక్తమాచరేత్ ॥ ౧౫.౪౩ ॥

సమిదాజ్యచరూంలూజం సర్షపం క్షీరమేవ చ ।

తिलం మాషం తతో ముద్గం ప్రియఙ్గుం చ గులం మధు ॥ ౧౫.౪౪ ॥

ద్రవ్యాణి ద్వాదశైతాని హోమయేత్తు విచక్షణః ।

జగద్భువాదిషణ్యస్త్రైస్తత్తత్సూర్తిమస్త్రకైః ॥ ౧౫.౪౫ ॥

సమిదాజ్యచరూన్ హుత్వా ప్రత్యేకన్తు త్రయాహుతిమ్ ।

స్కదన్మూలేన జహుయాత్సమిధం బ్రహ్మవృక్షజమ్ ॥ ౧౫.౪౬ ॥

ఘృతమీశానమస్త్రేణ పురుషేణ చరుం హునేత్ ।

లాజాంస్త్యఘోరమస్త్రేణ సర్పిషం వామమస్త్రతః ॥ ౧౫.౪౭ ॥

సద్యోజాతేన గోక్షీరం తిలం పాశుపతేన చ ।
 మాషం కవచమస్త్రేణ ముద్గం హృదయమస్త్రతః ॥ ౧౫.౪౮॥
 ప్రియజ్ఞం నేత్రమస్త్రేణ గులం వై శీర్షమస్త్రకః ।
 మధ్యస్త్రేణైవ జహుయాత్పుత్యేకన్తు శతాహుతిమ్ ॥ ౧౫.౪౯॥
 ద్రవ్యాస్తే వ్యాహృతీర్షుత్వా పూర్ణాం తు శిరసా హునేత్ ।
 హవ్యవాహేన మస్త్రేణ స్విష్టకృద్ధోమయేతున్ధీః ॥ ౧౫.౫౦॥
 జయాదిరభ్యాధానఞ్చ రాష్ట్రభృచ్చ క్రమాద్ధునేత్ ।
 శాన్తిహోమమితి ప్రోక్తం హృత్కుమ్భస్థాపనం శ్చృణు ॥ ౧౫.౫౧॥
 పుణ్యాహవాచనం కృత్వా కారయేదఙ్కూరార్పణమ్ ।
 స్కన్దాగ్రే స్థణ్ణిలం కృత్వా ద్విద్రోణై రక్షశాలిభిః ॥ ౧౫.౫౨॥
 షడ్దలం పద్మమాలిఖ్య ప్రోక్ష్య గాయత్రిమస్త్రతః ।
 ద్రోణతోయేన సమ్పూర్ణం కుమ్భం బిమ్బసమప్రభమ్ ॥ ౧౫.౫౩॥
 చూతపల్లవకూర్చాఢ్యం రత్నహోమాబ్జసంయుతమ్ ।
 సవస్త్రగన్ధమాలాభిస్తన్మధ్యే స్థాపయేతున్ధీః ॥ ౧౫.౫౪॥
 పార్శ్వయోర్ద్యయవర్ధన్యో శివతోయేన పూరితౌ ।
 సర్వాలఙ్కారసంయుక్తౌ స్థాపయేద్విధిపూర్వకమ్ ॥ ౧౫.౫౫॥
 పూర్వాదీశానపర్యన్తమష్టకుమ్భాన్స్యసేత్కృమాత్ ।
 పునర్బిమ్బప్రవేశాయ పూజాసిద్ధ్యర్థయే నృణామ్ ॥ ౧౫.౬౬॥
 త్యక్త్వా దోషోత్థితం బేరం కుమ్భేష్వాగచ్ఛతు ప్రభో । (త్యక్త్వా దోషోత్థితం)
 ఇదం మస్త్రం సముచ్ఛార్య పుష్పాజ్జాలియుతో గురుః ॥ ౧౫.౫౭॥
 బిమ్బాన్తన్తం స్కన్దబీజం విన్యసేత్కుమ్భమధ్యమే ।
 ఆధారాధేయపూజాం చ పఞ్చావరణపూజనమ్ ॥ ౧౫.౫౮॥
 ఆవాహనాదిసంస్కారదశకర్మాఙ్కూరాతతః ।
 ధనుః పద్మత్రిశూలఞ్చ మకరం సృజ్మమస్కృతమ్ ॥ ౧౫.౫౯॥
 షణ్ముఖం కుమ్భవక్త్రే తు దర్శయిత్వా సమాచరేత్ ।
 దక్షిణస్థితవర్ధన్యాం మహావల్లిం తథా యజేత్ ॥ ౧౫.౬౦॥
 వామే స్థితాయాం వర్ధన్యాం దేవసేనాం యజేత్తథా ।

శకున్యాద్యష్టశక్తీశ్చ పూర్వాదిషు యజేద్బుధః || ౧౫.౬౧||

స్వనామాద్యక్షరేణైవ నమోఽస్తం ప్రణవాదికమ్ |

వర్ధనోశ్చాచ్ఛక్తుమ్భేషు యోనిముద్రాం ప్రదర్శయేత్ || ౧౫.౬౨||

పశ్చాయుధాని కుమ్భాగ్రే రక్షణార్థం యజేద్గురుః |

శక్తిదణ్డం ప్రాసదణ్డం ఖఙ్గతోమరబీజతః || ౧౫.౬౩||

హృత్కుమ్భస్థాపనం హ్యేవం విశ్వామిత్ర మహామునే |

యాత్రాహోమం తతః కుర్యాత్కుణ్డే వా స్థణ్డీలేఽపి వా || ౧౫.౬౪||

అగ్న్యాధానాదికం సర్వమగ్నికారోక్తమాచరేత్ |

సమిదాజ్యవరూంల్లాజం మాషశాలియవం తిలమ్ || ౧౫.౬౫||

సక్తుసర్షపముద్గాని పశ్చబ్రహ్మషడఙ్కైః |

సహస్రం వా తదర్థం వా స్కన్ధమూలేన సర్పిషా || ౧౫.౬౬||

దేవ్యోర్దశాంశం జహుయాదస్త్రైవ శతం హునేత్ |

అఘోరేణ శతం హుత్వా సిష్టమర్హేతి హోమయేత్ || ౧౫.౬౭||

జయాదిరభ్యాధానం చ రాష్ట్రభృచ్చ హునేత్కృమాత్ |

సుబ్రహ్మణ్యాయ నైవేద్యముపదంశసమన్వితమ్ || ౧౫.౬౮||

సగులం ఘృతసమ్పూర్ణమపూపం మధుసంయుతమ్ |

నాలికేరామ్రపనసం ఫలయుక్తం దధిష్ఠతమ్ || ౧౫.౬౯||

పాసీయమపి తామ్బూలం విశేషేణ న్యవేదయేత్ |

ధూపదీపం హృదా దత్వా దర్పణాదీని దర్శయేత్ || ౧౫.౭౦||

పూర్ణాహుతిం తతో హుత్వా రుద్రాదీనాం బలిం క్షిపేత్ |

జ్ఞానఖడ్గధరో భూత్వా త్వదాజ్ఞేతి వదేత్ గురుః || ౧౫.౭౧||

మణ్డపన్యేశదిగ్భాగే సర్వాలఙ్కారశోభితే |

శాలిభిః స్థణ్డీలఙ్కృత్వా కుమ్భానుద్ధృత్య విన్యసేత్ || ౧౫.౭౨||

సంరక్ష్య చాస్త్రమస్త్రేణ సేనాన్యం సన్నిరోధ్య చ |

యావత్ప్రతిష్ఠాదివసం తావత్పూర్వవదాచరేత్ || ౧౫.౭౩||

కుద్దాలం వా ఖనిత్రం వా పూజయేదస్త్రమస్త్రతః |

శాన్తికుమ్భస్థతోయేన బిమ్బం తత్రాభిషిచ్యతే || ౧౫.౭౪||

ఉచ్చరేన్నేత్రమన్త్రేణ జీర్ణబేరం ద్విజోత్తమైః । (ఉద్ధరేత్తేన మన్త్రేణ జీర్ణబేరం)
ఇన్ద్రాదివిష్ణుపర్యస్తం దశదిక్షు బలిం ఊపేత్ ॥ ౧౫.౭౫॥

నవవస్త్రశ్చ పుష్పైశ్చ సమలఙ్కృత్య బేరకమ్ ।

ఆచార్యో మూర్తిషైః సార్థం సహాయైర్వేదవిత్తమైః ॥ ౧౫.౭౬॥

సృత్రవాద్యసమాయుక్తం స్తోత్రమఙ్గలసంయుతమ్ ।

తతో భక్తజనైః సార్థం జీర్ణోత్సవమథాచరేత్ ॥ ౧౫.౭౭॥

రథే వా శిబికాయాం వా గజే వాఽరోప్య బుద్ధిమాన్ ।

స్వస్తిసూక్తం జపిత్వా తు శివభక్తియుక్తైర్దేవజైః ॥ ౧౫.౭౮॥

సముద్రే వా తడాగే వా నద్యాం వా స్తోతసి ఊపేత్ ।

దారుజం మృణ్మయం శైలం పటం వాఽపు విసర్జయేత్ ॥ ౧౫.౭౯॥

ఉత్తరే దక్షిణే వాఽపి ఖాతయేదథవా పునః ।

లోహం చేదగ్నినా దహ్యాత్కుర్యాత్తేనైవ బేరకమ్ ॥ ౧౫.౮౦॥

ప్రతిబిమ్బం తు సహసా కారయేల్లక్షణాన్వితమ్ ।

యద్వస్తునా కృతం బేరం కుర్యాత్తద్వస్తునా పునః ॥ ౧౫.౮౧॥

అన్యేన కుర్యాచ్ఛేద్యత్తు మూర్తినాశో న సంశయః ।

తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన పూర్వవత్కల్పయేత్ సుధీః ॥ ౧౫.౮౨॥

తద్ధనేన ఘనం కార్యం పూర్వమానేన శిల్పినా । (అఘనే తు

ఘనం)

హృత్కుమ్భస్థం స్కన్ధబీజం పునః స్థాపనమాచరేత్ ॥ ౧౫.౮౩॥

జలసమ్ప్రోక్షణేనైవ మార్గేణ చ విశేషతః ।

ఆచార్యం పూజయేత్కర్తా గోభూమిధనకాఙ్గానైః ॥ ౧౫.౮౪॥

ఉత్తమం దశనిష్కం తు పఞ్చనిష్కం తు మధ్యమమ్ ।

తదర్థమధమం జ్ఞేయం దేశికస్య తు దక్షిణా ॥ ౧౫.౮౫॥

పఞ్చభాగైకభాగం తు మూర్తిపానాం తు దక్షిణా ।

సహాయేభ్యస్తదర్థం స్యాత్ బ్రాహ్మణానోభజయేత్తతః ॥ ౧౫.౮౬॥

యాగోపకరణం సర్వం దేశికాయ ప్రదాపయేత్ ।

ఏవం యః కురుతే మర్త్యః స పుణ్యాం గతిమాప్నుయాత్ ॥ ౧౫.౮౭॥

ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే జీర్ణోద్ధారవిధిర్నామ పంచదశః పటలః ।

౧౬. షోడశః పటలః - వాస్తుహోమవిధిః

వాస్తుహోమవిధిం వక్ష్యే సర్వకర్మశుభావహమ్ ।

ఉత్సవేషు ప్రతిష్ఠాసు వాస్తునిర్మాణకేషు చ ॥ ౧౬.౧॥

సమ్ప్రోక్షణవిధానేషు యాగేష్వనేషు మస్త్రీభిః ।

వాస్తుహోమం ప్రకర్తవ్యం తచ్చుణుష్య మహామునే ॥ ౧౬.౨॥

కుణ్డవేదినమాయుక్తే మణ్డపే వైర్భుతే పునః ।

హస్తమాత్రేణ సజ్కల్ప్య స్థణ్ణిలం ద్రోణతణ్ణులైః ॥ ౧౬.౩॥

పుణ్యాహం వాచయేన్మస్త్రీ అభ్యక్షైః ప్రోక్ష్య తజ్జలైః ।

ఏకాశీతిపదం కృత్వా మధ్యే నవపదే విధిమ్ ॥ ౧౬.౪॥

మరీచిం చ వివస్వాంశ్చ మిత్రం చైవ ధరాధరమ్ ।

పూర్వాదితన్మృఖే పూజ్య షట్కషట్కపదేషు చ ॥ ౧౬.౫॥ (పూర్వాదిత ముఖే పూజ్య)

ఈశానాదిషు తత్పార్శ్వేషాంపశ్చైవావవత్సరమ్ ।

సవిత్రశ్చైవ సావిత్ర ఇన్ద్ర ఇన్ద్రజయస్తథా ॥ ౧౬.౬॥

రుద్రోరుద్రజయః పూజ్యో ద్విద్విభాగే విశేషతః । (రుద్రేరుద్రజయః)

ఈశానశ్చైవ పర్జన్యో జయస్తశ్చ మహేన్ద్రకః ॥ ౧౬.౭॥

ఆదిత్యః సత్యకశ్చైవ భ్రంశశ్చైవాభిరక్షకః । (సత్యకశ్చైవ భ్రంశశ్చైవాన్తరిక్షకః)

అగ్నిపూషా చ వితథో గ్రహాక్షతయమౌ తథా ॥ ౧౬.౮॥

గన్ధర్వో భృగ్గిరాజశ్చ యమశ్చ నిర్భుతిః పునః ।

దౌవారికశ్చ సుగ్రీవః పుష్పదన్తేన వాసవః ॥ ౧౬.౯॥

అసురః సోషరోగౌ చ వాయుర్నాగస్త ముఖ్యకః ।

భల్లాటశ్చైవ సోమశ్చ ధిగశ్చైవాధిగస్తథా ॥ ౧౬.౧౦॥

దితీస్త్యైకైకపదినో బాహ్యో ద్వ త్రింశ ఉత్సవః ।

శరకీ చ విదారీ చ పూతనా పాపరాక్షసీ ॥ ౧౬.౧౧॥

ఈశానాదిషు కోణేషు పూజనీయా పదాద్భూషాః ।

స్కన్ధో యమశ్చ జమ్భశ్చ బలిపిం చ క్రమేణ తు ॥ ౧౬.౧౨॥

పూర్వాదిపదబాహ్యో తు పూజయేద్గన్ధపుష్పకైః ।
 అధోముఖం భువం ప్రాప్య శేతే వాస్తునరః సదా ॥ ౧౬.౧౩ ॥
 ఉగ్రత్వాద్భయకారిత్యాత్పూజితవ్యం ఫలేప్పుభిః ।
 శిరస్కేశపదానీ చ నిర్మతిశ్చ పదాని యత్ ॥ ౧౬.౧౪ ॥
 మధ్యే బ్రహ్మపదే నాభి రక్తం సర్వపదాని చ
 చతుర్భుజం జటామౌలికమణ్డల్వక్షధారిణమ్ ॥ ౧౬.౧౫ ॥
 వామహస్తే తు జాగ్రత్వే సవ్యహస్తాకులే స్థితమ్ ।
 చతుర్భుజో యుతాశేషాత్ ఖడ్గఖేటకధారిణమ్ ॥ ౧౬.౧౬ ॥
 కృతాఙ్గులిపుటాః సర్వే ధ్యాత్వా స్వస్వపదే స్థితాః ।
 తక్తత్స్వనామమస్తైశ్చ స్వాహానైః ప్రణవాన్తకైః ॥ ౧౬.౧౭ ॥
 ఉచ్చార్ష్య గన్ధపుష్పాద్వైః ప్రతిప్రతి సమర్చయేత్ ।
 తద్వామే మునిశార్దూల స్థణ్డిలం కల్వ్య వాలుకైః ॥ ౧౬.౧౮ ॥
 అగ్న్యూధానాదికం సర్వమగ్నికార్యోక్తమాచరేత్ ।
 తతస్త్రయోర్ధ్వే పఞ్చాశద్దేవతానాం పృథక్పృథక్ ॥ ౧౬.౧౯ ॥
 పలాశసమిదాఙ్గాద్వై స్త్రీలైస్తణ్డలసంయుతైః ।
 హోమం హుత్వా విశేషేణ ద్రవ్యాన్తే వ్యాహృతిం హునేత్ ॥ ౧౬.౨౦ ॥ (హోమం కృత్వా)
 స్కన్ధమూలేన మస్త్రేగ ఘృతేనైవ శతాహుతిమ్ ।
 తతః షణ్డూర్తిమస్త్రేణ పఞ్చబ్రహ్మషడఙ్గుకైః ॥ ౧౬.౨౧ ॥
 దశాంశం జహుయాదన్తే స్విష్టకృద్ ద్రవ్యమస్త్రకైః । (స్విష్టకృద్ హవ్యమస్త్రతః)
 జయాదిరభ్యాధానం చ రాష్ట్రభృచ్చ క్రమాద్ధునేత్ ॥ ౧౬.౨౨ ॥
 దధ్యాఙ్గుగులసమ్మిశ్రం శుద్ధాన్నేన బలిం ఊపేత్ ।
 పలాశోదుమ్బరాశ్వత్థపత్త్రైః శుద్ధైః సదర్శకైః ॥ ౧౬.౨౩ ॥
 సిద్ధార్థతిలసంయుకైః కబలం బహుమస్త్రతః । (కబలం బాహుమాత్రతః)
 మధ్యాఙ్గేన మర్దయిత్వా సమ్ప్రోక్ష్య హృదయేన తు ॥ ౧౬.౨౪ ॥
 ప్రజ్ఞాస్య తస్మిన్నగ్నౌ తు అస్త్రవర్ధనితోయయుక్ । (తస్మిన్వస్త్రౌ)
 ప్రాకారాభ్యన్తరం సర్వం భవనం యాగమణ్డపమ్ ॥ ౧౬.౨౫ ॥
 పర్యగ్నికరణం కృత్వా పరిచారేణ మస్త్రవిత్ ।

ఉత్కామ్యత్వాచ్చ తత్పార్శ్వే స్నానం కుర్యాద్విధానతః || ౧౬.౨౬||
(ఉల్కాన్త్యత్వాథ తద్బాహ్యే స్నానం)

పఞ్చగవ్యేన సమోక్ష్య మన్తేణాస్త్రేణ దేశికః |
తదూర్ధ్వం కారయేత్కర్మ దక్షిణాం దాపయేద్గురోః || ౧౬.౨౭||
వాస్తుపూజా సమాఖ్యాతా సర్వశోభనకారిణీ || ౧౬.౨౮||
ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే వాస్తుపూజావిధిర్నామ షోడశః పటలః |

౧౭. సప్తదశః పటలః - శాన్తిహోమవిధిః

శాన్తిహోమం తతో వక్ష్యే శ్శ్రీణు కౌశిక సువ్రత |
ప్రాయశ్చిత్తేషు సర్వేషు కల్పితేషు సమాచరేత్ || ౧౭.౧||
కుణ్డే వా స్థణీలే వాఽపి శాన్తిహోమం సమాచరేత్ |
తత్ప్రేవ స్థాపయేత్ కుమ్భం సర్వలక్షణసంయుతమ్ || ౧౭.౨||
తం స్పృష్ట్యా చాస్త్రమన్త్రేణ స్కన్ధమూలేన మన్తతః |
శివభక్తియుతైర్విప్రైఃపేయః పఞ్చశాన్తినా || ౧౭.౩||
అగ్న్యధానాదికం సర్వమగ్నికార్యోక్తమాచరేత్ |
హృద్వామఘారమన్త్రేణ సమిదాజ్యచరుం క్రమాత్ || ౧౭.౪||
ప్రత్యేకం షోడశం కృత్వా స్కన్ధమూలాచ్చతాపః |
పఞ్చబ్రహ్మషడ్భిశ్చ దశాంశం సర్పిషా హునేత్ || ౧౭.౫||
జయంతాద్యష్టదేవానామేకైకం సర్వనామవిత్ |
క్షురికాబీజముఖ్యేన ప్రత్యేకం షోడశాపః || ౧౭.౬||
జగద్భువాదిషణ్మన్త్రైః కృత్వా షణ్మూర్తిమన్త్రకైః |
ఘృతమిశ్రతిలేనైవ త్ర్యమ్బకేన దశాపః || ౧౭.౭||
హవ్యవాహనమన్త్రేణ స్విష్టకృచ్చ హునేక్తః |
జయాదిరభ్యాధానఞ్చ రాష్ట్రభృచ్చ క్రమాద్ధునేత్ || ౧౭.౮||
శాన్తికుమ్భస్థతోయేన మహాసేనం ప్రపూజయేత్ |
హోతారం పూజయేత్ కర్తా నిష్కం నిష్కార్ధమానతః || ౧౭.౯||
ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే శాన్తిహోమవిధిర్నామ సప్తదశః పటలః |

౧౮. అష్టాదశః పటలః - దిశాహోమవిధిః

దిశాహోమం తతో వక్ష్యే శ్చుణుష్య మునిపుజ్జవ |
 భవనస్య చతుర్దిక్షు కుణ్డే వా స్థణ్ణితేఽపి వా || ౧౮.౧||

అగ్న్యాధానాదికం సర్వమగ్నికార్యోక్తవర్తనా |
 వజ్జులం బిల్వమశ్వత్థమర్కం పూర్వాదిదిక్షు చ || ౧౮.౨||

సద్యమస్త్రేణ సమిధం స్కన్ధమూలేన సర్పిషా |
 చరుమస్త్రేణ మస్త్రేణ సర్షపం కవచేన చ || ౧౮.౩||

తిలమీశానమస్త్రేణ ప్రత్యేకం షోడశం హునేత్ |
 షడక్షరేణ మస్త్రేణ ఘృతేనైవ శతాహుతిః || ౧౮.౪||

పంచబ్రహ్మషడక్షైశ్చ దశాంశం జహుయాత్తతః |
 జగద్భువాదిషణ్మస్త్రైర్లుత్వా షణ్మూర్తిమస్త్రతః || ౧౮.౫||

తిలైశ్చ ఘృతసంయుక్తైస్త్వమ్బుకాత్ షోడశాహుతిః |
 పూర్ణాహుతిం చ శిరసా స్విష్టకృద్ధవ్యమస్త్రతః || ౧౮.౬||

జయాదిరభ్యాధానశ్చ రాష్ట్రభృచ్చ క్రమాద్ధునేత్ |
 హోతారం పూజయేత్ పశ్చాత్ యథావిత్తానుసారతః || ౧౮.౭||

ఇతి శ్రీకుమారతన్మే దిశాహోమవిధిర్నామ అష్టాదశః పటలః |

౧౯. ఏకోనవింశః పటలః - మూర్తిహోమవిధిః

మూర్తిహోమం తతో వక్ష్యే తచ్చుణుష్య మహామునే |
 హర్యాగ్రే స్థణ్ణిలం కృత్వా శాలిభిర్విమలైస్తథా || ౧౯.౧||

స్కన్ధకుమ్భశ్చ తన్మధ్యే ద్విపార్శ్వే వర్ధసీద్వయమ్ |
 అష్టకుమ్భాన్నసేన్మస్త్రీ పూర్వాద్యష్టదిశాసు చ || ౧౯.౨||

మధ్యే స్కన్ధం సమావాహ్య పూజయేత్తు యథావిధి |
 మహావల్లిం దేవసేనాం వర్ధనోః సమ్పుపూజయేత్ || ౧౯.౩||

జయన్తాద్యష్టదేవాంశ్చ పూర్వాదిషు ఘటేషు చ |
 తస్యాగ్రే స్థణ్ణిలం కృత్వా నిర్దోషః సికతైః సితైః || ౧౯.౪||

అగ్న్యాధానాదికం సర్వమగ్నికార్యోక్తమాచరేత్ |

పలాశీం చ గులూచీం చ సద్యేనైవ శతం శతమ్ || ౧౯.౫||

అఘోరోణ ఘృతం దత్వా చరుమీశానమన్తతః | (ఘృతం తద్వత్)
స్కన్ధమూలేన మన్త్రేణ ఘృతేనైవ శతం హునేత్ || ౧౯.౬||

పంచబ్రహ్మషడజైశ్చ దశాంశం జహుయాత్తతః |
మూలమన్త్రేణ మతిమాన్ శతమష్టోత్తరం హునేత్ || ౧౯.౭||

జగద్భువాదిషణ్మన్తైర్ముత్వా షణ్మూర్తిమన్తతః |
ఘృతసిక్తతిలేనైవ త్ర్యమ్బకేన శతాహుతిః || ౧౯.౮||

పూర్ణాహుతిఞ్చ శిరసా స్విష్టకృద్ధవ్యమన్తతః |
జయాదిరభ్యాధ నఞ్చ రాష్ట్రభృచ్చ హునేత్క్రమాత్ || ౧౯.౯||

కుమ్భాద్భిర్దేవదేవఞ్చ క్రమేణైవాభిషేచయేత్ | (తత్కుమ్భే దేవ దేవీశ్చ క్రమేణైవాభిషేచయేత్)
యథావిభవవిస్తారం హోతారమపి పూజయేత్ || ౧౯.౧౦||

ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే మూర్తిహోమవిధిర్నామ ఏకోనవింశః పటలః |

౨౦. వింశః పటలః - పంచుగవ్యవిధిః

పంచుగవ్యవిధిం వక్ష్యే శ్శృణుష్వ కుశికాత్మజ |
సర్వపాపక్షయకరం సర్వవ్యాధివినాశనమ్ || ౨౦.౧||

హర్యాగ్రే మణ్డపే రమ్యే గోమయేనానులేపితే |
హస్తమాత్రప్రవిస్తారం పంచాఙ్గులసమన్వితమ్ || ౨౦.౨||

స్థణ్ణీలం శాలిభిః కల్ప్య రక్తవర్ణైః మనోరమైః |
తతో నవపదం కల్ప్య తన్మధ్యే నలినం లిఖేత్ || ౨౦.౩||

సకలీకృత్య సమ్ప్రోక్ష్య దర్భైశ్చైవ పరిస్తరేత్ |
శివాదివిద్యాతత్త్వాన్తం నవకోష్ఠేషు పూజయేత్ || ౨౦.౪||

సౌవర్ణం రాజతం తామ్రం మృణ్మయం వా౭థ గృహ్య చ | (రాజతం పాతం)
అన్త్రేణ క్షౌల్య విన్యస్య మధ్యాదిక్రమయోగతః || ౨౦.౫||

సుప్రతిష్ఠం సుశాన్తం చ తేజోరూపమథామృతమ్ |
రత్నోదయం తతో వ్యక్తం పాత్రాణి ప్రణిపాతయేత్ || ౨౦.౬|| (రత్నోదక తతో వ్యక్తం
పాత్రాణి ప్రణిపాద్యజేత్)

తేషు క్షీరం దధిషుతం గోమూత్రం గోమయం క్రమాత్ |
 కుశోదకం తతోఽగ్న్యాది పిష్టామలకరాత్రికమ్ || ౨౦.౭||
 ఉష్ణా బ్రహ్మషడశైశ్చ పూజయిత్వా యథావిధిః |
 సకూర్చం సహితాస్త్రేణ పూజితం రక్షితం తథా || ౨౦.౮|| (సకూర్చం సంహితా)
 అమృతీకృత్య విధివద్విదధ్యాత్ పఞ్చగవ్యకమ్ |
 సర్పిర్దధిషుతం చైవ గోమయం గోజలం తథా || ౨౦.౯||
 కుశోదకం క్రమాదంశమేకం ద్విత్రి చ వేద షట్ | (ద్విత్రి ఏక)
 శ్వేతవర్ణం గవాం క్షీరం పీతవర్ణం గవాం దధి || ౨౦.౧౦||
 కృష్ణవర్ణం గవాం సర్పిం రక్తవర్ణం చ గోజలమ్ |
 గోమయం కపిలాయాం వా యథాలాభం గ్రహేత్సుధీః || ౨౦.౧౧||
 క్షీరం వై శుక్రదైవత్యం దధి వై సోమదైవతమ్ |
 సర్పిశ్చ రుద్రదైవత్యం గోమయస్య బృహస్పతిః || ౨౦.౧౨||
 గోమూత్రమగ్నిదేవత్యం శాలిపిష్టం చ శక్కురీ |
 లక్ష్మీరామలక్ష్మ్యైవ రజన్యాస్తు సరస్వతీ || ౨౦.౧౩||
 కుశోదకస్య గణ్గా చ అధిదేవాః ప్రకీర్తితాః |
 భారద్వాజః కాశ్యపశ్చ శాలిహోత్రోఽథ గౌతమః || ౨౦.౧౪|| (కాశ్యపశ్చ విశ్వామిత్రో)
 ఆత్రేయశ్చైవ పఞ్చైతే గవ్యానామృషయః క్రమాత్ |
 భార్గవోఽగస్త్య ఆశ్లేః శక్తిపిష్టాదికేర్షయః || ౨౦.౧౫||
 క్షీరం మోక్షప్రదం జ్ఞేయం దధివ్యాధివినాశనమ్ |
 ఘృతం కుష్ఠవినాశార్థం గోమూత్రం పుత్రవృద్ధిదమ్ || ౨౦.౧౬||
 గోమయం రోగనాశార్థం పఞ్చగవ్యఫలం లభేత్ |
 ప్రాతః కాలేఽభిషేకఞ్చ సర్వపాపవినాశనమ్ || ౨౦.౧౭||
 మాధ్యన్దినేఽభిషేకం చ సర్వశాస్త్యర్థముచ్యతే |
 సాయంకాలాభిషేకేణ సర్వవ్యాధివినాశనమ్ || ౨౦.౧౮||
 గాయత్ర్యా చైవ గోమూత్రం గన్ధద్వారేతి గోమయమ్ |
 ఆప్యాయస్వేతి చ క్షీరం దధిక్రావిణ్ణోతి వై దధి || ౨౦.౧౯||
 తతః శుక్రమసీత్యాజ్యం దేవస్యత్వా కుశోదకమ్ |

ఏవం సంహారమార్గేణ సంయోజ్యాన్వే కుశోదకమ్ || ౨౦.౨౦||

జగద్భువాదిషణ్మన్తైరపిత్యాన్త్రైణ రక్ష్య చ |

ధూపదీపాదికం దత్వా తతః పూజాం సమాచరేత్ |

పఞ్చగవ్యాభిషేకేణ మహాపాతకనాశనమ్ || ౨౦.౨౧||

ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే పఞ్చగవ్యవిధిర్నామ వింశః పటలః |

౨౧. ఏకవింశః పటలః - పఞ్చామృతవిధిః

పఞ్చామృతవిధిం వక్ష్యే శృణు కౌశిక సువ్రత |

పూర్వవత్ స్థణ్ణిలం కల్ప్య మధ్యేన్ద్రాదిచతుష్టయే || ౨౧.౧||

ఈశానాదీని సద్యాన్తం పఞ్చకోష్ఠేషు పూజయేత్ |

క్షీరం దధి ఘృతం చైవ మధు స్యాదిక్షుశరకమ్ || ౨౧.౨||

ఉత్తమం ప్రస్థమేవోక్తం మధ్యమం తు తదర్థకమ్ |

తదర్థమధమం జ్ఞేయం మానం పఞ్చామృతం తథా || ౨౧.౩||

క్షీరం వై మధ్యమే స్థాప్య పూర్వకోష్ఠే న్యసేద్దధి |

సర్పిశ్చ దక్షిణే విద్వాన్ మధు వై చోత్తరే పునః || ౨౧.౪||

వారుణ్యామిక్షుసారం స్యాదస్త్రైవైవ తు శోధయేత్ |

ఈశానాద్యసమకైశ్చ జప్త్వా బ్రహ్మభిరర్చయేత్ || ౨౧.౫|| (బ్రహ్మభిరర్చయేత్)

స్కన్దమూలేన తన్మధ్యే గాయత్ర్యాశ్చ చతుర్దిశి |

స్కన్దసూక్తేన మన్త్రేణ త్వభిషేకం పృథక్పృథక్ || ౨౧.౬||

కదలీపనసం చైవ నాలికేరఫలం తథా |

ఆమ్రఞ్చ మాతులుఙ్గం స్యాదేతత్ పఞ్చఫలం తథా || ౨౧.౭||

పఞ్చామృతాభిషేకేణ మహాపాతకనాశనమ్ | (పఞ్చాపాతకనాశనమ్)

ఫలసారాభిషేకేణ ఫలమీప్సితమాప్పుయాత్ || ౨౧.౮||

ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే పఞ్చామృతవిధిర్నామ ఏకవింశః పటలః |

౨౨. ద్వావింశః పటలః - బాలస్థాపనవిధిః

బాలస్థాపనకం వక్ష్యే శృణు కౌశిక సువ్రత |

జీర్ణగేహసముద్ధారే చిత్రజీర్ణైః క్లహీనకే || ౨౨.౧||

స్థలజ్జిరే పీఠజ్జిరే పునర్భేరకృతే తథా ।

ఆసప్త దివసాత్పూర్వం కుమ్భమావాహ్య కారయేత్ ॥ ౨౨.౨॥ (ఆరబ్ధ
దివసాత్పూర్వం, కుమ్భే ఆవాహ్య)

తదూర్ధ్వే మునిశార్దూల బాలస్థానం విధీయతే ।

మూలబేరప్రతిష్ఠాయాం ప్రాగేవ తరుణాలయమ్ ॥ ౨౨.౩॥ (మూలబేరప్రతిష్ఠాయాః)

మూలాలయం వినిశ్చిత్వ కారయేత్ తరుణాలయమ్ ।

బాలస్థానవిహీనత్వాత్ బాలానాం నాశనం భవేత్ ॥ ౨౨.౪॥ (బాలాలయవిహీనత్వాత్)

తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన బాలస్థానం తు కారయేత్ ।

మూలస్థానస్య చాగ్రే వా సౌమ్యే వా పావకేఽపి వా ॥ ౨౨.౫॥

ఐశాన్యే పూర్వభాగే వా బాలస్థానం విధీయతే ।

కూటం వా మణ్డపం వాఽపి కారయేద్విధిపూర్వకమ్ ॥ ౨౨.౬॥

మూలప్రాసాదవిస్తారాదధికం నైవ కారయేత్ ।

మూలబేరస్య చార్ధం వా తదర్ధార్ధమథాపి వా ॥ ౨౨.౭॥

రుద్రాఙ్గులం సమారభ్య ద్విద్యుఙ్గులవివర్ధనాత్ ।

ఏకవింశత్యఙ్గులాస్తం షడ్విధం మానమఙ్గులైః ॥ ౨౨.౮॥

ఆయాదిశుభసంయుక్తం సర్వలక్షణసంయుతమ్ ।

లోహజం శైలజం వాఽపి దారుజం మృణ్మయం తు వా ॥ ౨౨.౯॥

యథాలాభేన కర్తవ్యం తరుణాలయబేరకమ్ ।

బన్ధకం వృక్షమాదాయ కారయేద్ధారుబేరకమ్ ॥ ౨౨.౧౦॥ (యాజ్ఞికం

వృక్షమాదాయ కారయేద్ధారుజే బుధః)

ప్రాసాదస్యాగ్రతః కుర్యాన్మణ్డపం చతురశ్రకమ్ ।

పఙ్క్తిత్రయసమాయుక్తం చతుర్ధ్వారసమాయుతమ్ ॥ ౨౨.౧౧॥

తన్మధ్యే వేదికాం కుర్యాన్నవభాగైకభాగతః ।

పరితః పఞ్చకుణ్డాని కారయేద్విధిపూర్వకమ్ ॥ ౨౨.౧౨॥

దర్భమాలాసమాయుక్తం చతుస్తోరణభూషితమ్ ।

వితానాదిధ్వజోపేతమష్టమఙ్గులసంయుతమ్ ॥ ౨౨.౧౩॥

గోమయాలేపనం కృత్వా పుణ్యాహం కారయేత్తతః ।

అయం కుమారమన్త్రేణ ప్రోక్షయేత్ కుశవారిణా ॥ ౨౨.౧౪॥

అఙ్కూరానర్పయేద్ధీమాన్ పూర్వాక్షవిధినా తతః ।

వేద్యార్ధ్యే స్థణ్ణిలం కుర్యాదప్తద్రోణైశ్చ శాలిభిః ॥ ౨౨.౧౫॥

తదరైస్తణ్ణులైశ్చైవ తదరైశ్చ తిలైరపి ।

తన్మధ్యే పద్మమాలిఖ్య సాష్టపత్రం సకర్ణికమ్ ॥ ౨౨.౧౬॥

శయనం కల్పయేత్ పశ్చాదణ్ణజాద్యైరనుక్రమాత్ ।

నయనోన్మీలనం కుర్యాజ్జలైశ్చైవాధివాసయేత్ ॥ ౨౨.౧౭॥

పర్యగ్నికరణం కృత్వా వాస్తుహోమేన మణ్ణవే ।

జలాద్భిష్పం సముద్ధృత్య శయనే శాయయేద్బుధః ॥ ౨౨.౧౮॥

సర్వలక్షణసంయుక్తాన్ సర్వాలఙ్కారసంయుతాన్ ।

కుమ్భానావాహయేద్ధీమాన్ పూర్వోక్షవిధినా పునః ॥ ౨౨.౧౯॥

జయన్తాద్యష్టవిద్యేశాన్ వేద్యార్ధ్యేఽష్టసు దిక్షు చ ।

మధ్యే కుమారమావాహ్య పార్శ్వే శక్తిద్వయం యజేత్ ॥ ౨౨.౨౦॥

అర్చయేద్గన్ధపుష్పాద్వైః స్వైఃస్వైర్నామభిరేవ చ ।

పరివారఘటాన్ సర్వాన్ పూర్వోక్షవిధినార్చయేత్ ॥ ౨౨.౨౧॥

అగ్న్యాధానాదికం సర్వమగ్నికార్యోక్తమాచరేత్ ।

సమిదాఙ్కచరుం లాజాన్ సర్షపం చ యవం తిలాన్ ॥ ౨౨.౨౨॥

హోమద్రవ్యాణి సప్తైతే జుహుయాత్తు విశేషతః ।

ఖాదిరౌ వటశమ్భ్యార్కస్త్యపామార్గో మహాదిశి ॥ ౨౨.౨౩॥

ప్రధానే తు పలాశః స్యాత్ సమిధః పరికీర్తితాః ।

స్కన్ధమూలేన మన్త్రేణ తతః షణ్మూర్తిమన్త్రతః ॥ ౨౨.౨౪॥

సమిధాదీని జుహుయాత్ ప్రత్యేకం తు షడాహుతిః ।

సద్యాదీనాం శిరోఽన్తేన హోమయేత్తదనన్తరమ్ ॥ ౨౨.౨౫॥ (సద్యాదీనా శిరోఽన్తేన)

శతమర్థం తదర్థం వా జుహుయాద్దేశికోత్తమః ।

సుబ్రహ్మణ్యం కుమారం చ స్కన్ధం శరవణోద్భవమ్ ॥ ౨౨.౨౬॥

దేవసేనాపతిం విద్వాన్ యథోక్తేనైవ పూజయేత్ ।

ద్రవ్యాన్తే వ్యాహృతిం హుత్వా స్పృష్ట్యా స్పృష్ట్యా చ బేరకమ్ ॥ ౨౨.౨౭॥

సర్వద్రవ్యసమాయుక్తం హవ్యవాహేన హోమయేత్ |
 జయాదిరభ్యాధానం శ్చ రాష్ట్రభృచ్చ హునేత్కృమాత్ || ౨౨.౨౮||
 ప్రభాతే సముహూరై తు సునక్షత్రసులగ్నకే |
 బిమ్బం సంస్థాప్య మతిమాన్ స్కన్ధమూలేన మన్తతః || ౨౨.౨౯||
 పునర్దధతరం కృత్వా పద్మపీఠే విశేషతః |
 కుమ్భశ్చ వర్ధసీం చైవ కృత్వా ధామప్రదక్షిణమ్ || ౨౨.౩౦|| (వర్ధసీం ద్యే చ)
 దేవమ్య పురతో న్యస్తాస్య న్యాసం సర్వం సమాచరేత్ |
 కుమ్భాద్ బీజం సమాదాయ బేరస్య హృదయే న్యసేత్ || ౨౨.౩౧||
 వర్ధనోర్బీజమాదాయ ద్వయోః శక్తోః స్తనే న్యసేత్ |
 తక్ష్మట్టస్థతోయేన క్రమేణైవాభిషేచయేత్ || ౨౨.౩౨||
 జయన్తాదిఘటాన్ సర్వాన్ క్రమాత్పితేఽభిషేచయేత్ |
 వస్త్రైశ్చ గన్ధపుష్పాద్యైః పూజయేత్తు యథావిధి || ౨౨.౩౩||
 ఉద్వాహకర్మ కర్తవ్యం వేదోక్తేనైవ వర్తనా |
 చతుర్థే దివసే ప్రాప్తే చతుర్థిహోమమాచరేత్ || ౨౨.౩౪||
 జగద్భువాదిషణ్యస్తైరయం కుమారమన్తతః |
 కుణ్డం ప్రతి హునేత్ ధీమాన్మూలేనైవ శతం హునేత్ || ౨౨.౩౫||
 మహాహవిర్నివేద్యాథ దీనానాథాంశ్చ భోజయేత్ |
 ఆచార్యం పూజయేత్ కర్తా వస్త్రహేమాఙ్గులీయకైః || ౨౨.౩౬||
 ఉత్తమం పశ్చాన్నిష్కం తు మధ్యమం తు తదర్ధకమ్ |
 తదర్ధమధమం జ్ఞేయం దేశికస్య తు దక్షిణా || ౨౨.౩౭||
 మూర్తిపాన్ పరిచారాంశ్చ యథాశక్త్యా తు దక్షిణా |
 ఏవం యః కురుతే మర్త్యః కోటియజ్ఞఫలం లభేత్ |
 సర్వాన్ కామానవాప్నోతి సోఽస్తే స్కన్ధపదం వ్రజేత్ || ౨౨.౩౮||
 ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే బాలస్థాపనవిధిర్నామ ద్వావింశః పటలః |

౨౩. త్రయోవింశః పటలః - సమ్ప్రోక్షణవిధిః

ఆతః పరం ప్రవక్ష్యామి సమ్ప్రోక్షణవిధిం శ్చ ణ్డు |
 ఆవర్తం పునరావర్తమనావర్తం తు కౌశిక || ౨౩.౧||

ప్రోక్షణం త్రివిధం ప్రోక్షం తత్తద్భేదమథ శ్ంణు |
 ఆదౌ చ బాలబేరాత్తు మూలబేరం పత్తిష్ఠితమ్ || ౨౩.౨||
 తదావర్తమితి ఖ్యాతం పునరావర్తముచ్యతే |
 ప్రాసాదపతనాద్భిన్నే ప్రమాదాత్ భిన్నకే పునః || ౨౩.౩||
 మూలబేరాత్ సమాదాయ సంస్థాప్య బాలబేరకే | (బాలగేహకే)
 తత్తన్మూలప్రవేశం యత్ పునరావర్తమీరితమ్ || ౨౩.౪||
 ప్రతిమాపీఠవిశ్లేష్టే సుధాకర్మవిహీనకే |
 ప్రత్యక్షోపాఙ్గహీనే చ ప్రమాదాత్ పతనే పునః || ౨౩.౫||
 చోరచణ్డాలసంస్పృష్టే సూతకే ప్రేతసమ్భవే |
 పూజాహీనేఽష్టదివసాత్ ఊర్ధ్వం శతసమావధి || ౨౩.౬||
 ప్రోక్షణం త్వేమవాద్యేషు తదనావర్తతీరితమ్ |
 ఆవర్తే పునరావర్తే మాసపక్షరకాదిభిః || ౨౩.౭||
 ప్రతిష్ఠోక్తవిధానేన కారయేద్దేశికోత్తమః |
 యాత్రాహోమం యుగావర్తే అనావర్తం గురూత్తమ || ౨౩.౮||
 న తిథిర్న చ నక్షత్రే న కాలశ్చ న వారకమ్ |
 కాలావేశాం వినా కుర్యాత్ అనావర్తం గురూత్తమ || ౨౩.౯||
 పూర్వస్థాపితబిమ్బస్య న పునః స్థాపనం స్మృతమ్ |
 స్థాపితే తు మహాన్ దోషస్తస్మాత్ సమ్ప్రోక్షణం స్మృతమ్ || ౨౩.౧౦||
 అఙ్గస్య హానిసన్ధానే ప్రతిష్ఠాం నైవ కారయేత్ | (ప్రతిష్ఠాం అను)
 జలాధివాసరహితం నేత్రోన్మీలనవర్జితమ్ || ౨౩.౧౧||
 సమ్ప్రోక్షణవిహీనే తు పూజా నిష్ఫలదాయినీ |
 జాయతే తు మహాన్ దోషస్తస్మాత్ సమ్ప్రోక్షణం చరేత్ || ౨౩.౧౨||
 నిమిత్తే సమనుప్రాప్తే సద్యః కృత్వా సమర్చయేత్ |
 ఆసప్తదివసాత్పూర్వం కుమ్భమావాహ్య మస్త్రవిత్ || ౨౩.౧౩||
 అగ్రే వా దక్షిణే వామే మణ్డలే స్థణ్ణిలోపరి |
 కుమ్భం న్యస్తావి సమభ్యర్చ్య పునర్బేరం సమావహేత్ || ౨౩.౧౪||

తదూర్ధ్వే బాలహర్ష్యే తు స్థాప్య మూలే పునర్న్యసేత్ |

ప్రాసాదాగ్రే తు కర్తవ్యం దక్షిణే చోత్తరేఽపి వా || ౨౩.౧౫ ||

యథావిభవవిస్తారం మణ్డపం కారయేద్బుధః |

చతుర్ధ్వారసమాయుక్తం చతుస్తోరణభూషితమ్ || ౨౩.౧౬ ||

వితానాదిధ్వజోపేతం అష్టమణ్డలసంయుతమ్ |

దర్భమాలా సమాయుక్తం బిల్వపల్లవశోభితమ్ || ౨౩.౧౭ || (బిల్వఫలశోభితమ్)

నక్షత్రతిథివారే చ పంచమే సప్తమేఽహ్ని వా | (పుణ్యర్షతిథివారే)

పూర్వోక్తవిధినా ధీమాన్ కారయేదఙ్కూరార్పణమ్ || ౨౩.౧౮ ||

మణ్డపం నవధా కృత్వా మధ్యభాగే తు వేదికామ్ |

రత్నీమాత్రసముత్సేధం దర్పణోదరసన్నిభమ్ || ౨౩.౧౯ ||

వేద్యా మూలే తు పరితశ్చోపవేదిం ప్రకల్పయేత్ |

యుగ్మాణ్డలసముత్సేధం ద్విగుణం దీర్ఘముచ్యతే || ౨౩.౨౦ || (నిమ్నముచ్యతే)

కుణ్డాని పరితః కుర్యాత్ నవపంచైకమేవ చ |

దిశాసు చతురశ్రాణి కోణోష్వత్ర కుశేశయమ్ || ౨౩.౨౧ ||

శక్రశాఙ్కరయోర్మూర్ధ్యే ప్రధానం తు షడశ్రకమ్ |

పంచాకుణ్డేషు కోణేషు వర్జయేదబ్జకుణ్డకమ్ || ౨౩.౨౨ ||

ఏకకుణ్డే తథైశానే కారయేత్తు షడశ్రకమ్ |

ఆవర్తే తు మునిశ్రేష్ఠ బాలబేరస్య చాగ్రతః || ౨౩.౨౩ ||

అఙ్గన్యాసం కరన్యాసమన్తర్యాగనథాచరేత్ | (కరన్యాసాన్తర్యజనథాచరేత్)

విశేషార్ఘ్యస్థతోయేన ప్రోక్షయేదస్తమస్తతః || ౨౩.౨౪ ||

స్థణ్డీలం కల్ప్య మతిమాన్ నిర్దోషేర్హేమశాలిభిః |

సూత్రాభిధానరత్నాఢ్యం కుమ్భస్యోపరి విన్యసేత్ || ౨౩.౨౫ || (సూత్రాభిధానరత్నాఢ్యం

కుమ్భం తస్యోపరి న్యసేత్)

వర్ధన్యా హేమసంయుక్తే న్యసేద్ దక్షిణవామయోః |

పరితః కలశానష్టా స్వస్థానేషు క్రమాన్వసేత్ || ౨౩.౨౬ || (కలశానష్టా స్వర్ణయుక్తాన్)

మధ్యకుమ్భే మహాసేనం బాలబేరాత్ సమావహేత్ |

మూలబేరప్రవేశాయ బాలస్థానాదిహ ప్రభో || ౨౩.౨౭ ||

కుమ్భే విశన్తు సర్వేశాః సుబ్రహ్మణ్యప్రియో భవ |
 ఇదం మన్తం సముచ్చార్య పూజయేద్ గన్ధపుష్పకైః || ౨౩.౨౮||
 మహావల్లిం దేవసేనాం వర్ధనోః పార్శ్వసంస్థయోః |
 తత్తద్భ్రాతృమాదాయ క్రమేణావాహ్య పూజయేత్ || ౨౩.౨౯||
 జయపన్తాద్యష్టవిద్యేశాన్ పీఠాదావాహ్య పూజయేత్ |
 స్థాపయేన్నూలమన్త్రేణ షడ్వర్ణేనావకుణ్డయేత్ || ౨౩.౩౦||
 సాన్నిధ్యం హృదయేనైవ యజేత్పుష్పాదిభిః క్రమాత్ |
 దర్శయేద్విష్ణుమ్ముద్రాఞ్చ షణ్ముఖం పద్మముద్రికామ్ || ౨౩.౩౧|| (దర్శయేద్విష్ణుమ్ముద్రాఞ్చ
 షణ్ముఖీం)
 నమస్కారాఖ్యముద్రాఞ్చ దిక్బన్ధేదస్తమన్త్రతః |
 యాత్రాహోమం ప్రకర్తవ్యం బాలస్థానస్య చాగ్రతః || ౨౩.౩౨||
 నిర్దోషైః సికతైః కృత్వా స్థణ్డీలం హస్తమాత్రతః |
 అగ్న్యాధానాదికం సర్వమగ్నికార్యోక్తమాచరేత్ || ౨౩.౩౩||
 సద్యోమన్త్రేణ సమిధమిశానేన ఘృతం హునేత్ |
 జగద్భూవాదిషణ్డ్యస్త్రైః స్పృష్టావ స్పృష్టావఃసనే తతః || ౨౩.౩౪|| (స్పృష్టావహునేత్)
 గురుస్తు మణ్డపం గత్వా పుణ్యాహం వాచయేత్తతః | (గురుస్తు మణ్డపికం)
 పర్యగ్నికరణం కుర్యాత్ బాస్తుహోమేన వర్మనా || ౨౩.౩౫||
 శిరసా వాహయిత్వా తు కుమ్భాఞ్చ వర్ధనీద్వయమ్ |
 క్రమాద్విద్యేశకలశాన్ మూర్తిభిః పరివారకైః || ౨౩.౩౬||
 సర్వాతోద్యసమాయుక్తం వేదఘోషసమన్వితమ్ |
 హర్మ్యప్రదక్షిణం కృత్వా వేదికోపరి విన్యసేత్ || ౨౩.౩౭|| (హర్మ్యప్రదక్షిణం గత్వా)
 సకలీకృత్య సమ్ప్రోక్ష్య విశేషార్ఘ్యజలేన చ |
 దేవిదేవీశవిద్యేశాన్ పూజయేత్తు యథాక్రమమ్ || ౨౩.౩౮|| (దేవదేవ్యో చ)
 [సర్వాతోద్యసమాయుక్తం వేదఘోషసమన్వితమ్ |]
 పరివారఘటాంత్రైవ స్థాపయేద్విధిపూర్వకమ్ |
 తత్తన్నూర్త్యాకృతిం ధ్యాత్వా బాహ్యకుమ్భే సమర్చయేత్ || ౨౩.౩౯||
 మణ్డపద్వారపూజాది సర్వం పూర్వవదాచరేత్ |
 తతః స్వాధ్యాయనం కుర్యాచ్ఛివభక్తియుతైర్ద్విజైః || ౨౩.౪౦||

శివసంకల్పద్వీపైశ్చ తతః శ్రీరుద్రసూక్తైః । (శివసంకల్పద్వీపైశ్చ తతో మారుద్రసూక్తకం)
స్కన్ధసూక్తాశ్చ చమకం పూర్వభాగే యజేత్సుధీః ॥ ౨౩.౪౧॥

శివసూక్తం పావమానం శాన్తిద్వయం చ దక్షిణే ।
త్ర్యమ్బకం విష్ణుసూక్తాశ్చ వారుణం వైవ పశ్చిమే ॥ ౨౩.౪౨॥

ఊత్తరే తు హిరణ్యశ్చ బృహత్సామేతి మన్తతః । (హిరణ్యశ్చ స్థన్తరం)
షడక్షరేణ మన్త్రేణ కోణేషు చ జపేత్ బుధః ॥ ౨౩.౪౩॥

ఆచార్యో మూర్తిపైః సార్ధం తతో హోమం సమాచరేత్ ।
సమిధాజ్యవరూన్ లాజం సర్షపం చ యవం తిలమ్ ॥ ౨౩.౪౪॥

హోమద్రవ్యాణి సప్తైతాన్యథావజ్జహుయాత్కృమాత్ ।
పాలాశఖాదిరాశ్వత్థబిల్వాన్ పూర్వాదిదిక్షు చ ॥ ౨౩.౪౫॥

శమీఖాదిరమాయూరా వటాశ్చేతి విదిక్షు చ ।
ప్రధానస్య పలాశః స్యాత్ సమిధః పరికీర్తితాః ॥ ౨౩.౪౬॥

స్కన్ధస్య మూలమన్త్రేణ తతః షణ్మూర్తిమన్తతః ।
హోమద్రవ్యాణి జహుయాత్ ప్రత్యేకం తు షడాహుతిః ॥ ౨౩.౪౭॥

సద్యాదినా శిరోఽన్వేన మన్త్రేణ జహుయాత్తతః ।
శతమర్ధం తదర్ధం వా ప్రత్యేకం జహుయాత్కృమాత్ ॥ ౨౩.౪౮॥

పూర్ణాహుతిం చ శిరసా స్విష్టమగ్నేతి హోమయేత్ ।
జయాదిరభ్యాధానశ్చ రాష్ట్రభృచ్చ హునేత్కృమాత్ ॥ ౨౩.౪౯॥

నేత్రోస్మీలాదికం సర్వం నవబేరస్య కారయేత్ ।
తత్ప్రోతిష్ఠా విధానేన శేషం కర్మ సమాచరేత్ ॥ ౨౩.౫౦॥

పునరావర్తనే విద్వాన్ మూలబేరం ప్రగృహ్య చ । (పునరావర్తకే)
బాలబేరం సమావాహ్య పునర్మాలే ప్రవేశయేత్ ॥ ౨౩.౫౧॥

అనావర్తే తు యద్ధామ చణ్ణాలాదిప్రదూషితే ।
మృణ్మయాని చ పాత్రాణి సర్వాణి పరివర్జయేత్ ॥ ౨౩.౫౨॥

కాన్యపాత్రాణి సర్వాణి శుద్ధిం కృత్వా తు భస్మభిః ।
యథాయోగ్యం యథాకార్యం వస్త్రోపకరణాని చ ॥ ౨౩.౫౩॥

స్కన్ధస్యాయతనం వైవ గోమయేన విలేపయేత్ ।

పుణ్యాహం వాచయిత్వాథ శుద్ధాద్భిరభిషేచయేత్ || ౨౩.౫౪||
 పఞ్చగవ్యైశ్చ సంస్నాప్య ఘర్షయేద్విల్యపత్తకైః |
 దర్భమూలే తు వశ్మికక్షేత్రమృద్ధ్రాహ్య తేపయేత్ || ౨౩.౫౫||
 కౌతుకం బన్ధయిత్వా తు హేమ సూత్రేణ మన్తవిత్ |
 ఆర్కపఙ్కజ బిల్వైశ్చ మాయూరాశోకపాటలైః || ౨౩.౫౬||
 గన్ధోదైః స్వర్ణతోయైశ్చ బిల్వోదైః స్నాపయేద్గుహమ్ |
 నన్ద్యావర్తైర్మల్లికాభిర్మధూకాశోకపాటలైః || ౨౩.౫౭||
 (నన్ద్యావర్తైర్మల్లికాభిర్వలశైశ్చ కదమ్బకైః)
 పున్నాగైః కరికారైశ్చ కుముదోత్పలపుష్పకైః |
 బృహతీద్రోణపుష్పైశ్చ వ్యాఘ్రాత్తైర్జాతిచమ్పకైః || ౨౩.౫౮||
 బేరం సమ్పూజ్య విధివత్ ఛాదయేద్వా నిరస్తరమ్ |
 ఆచ్ఛాద్య నవవస్త్రైశ్చ ప్రతిబేరం విశేషతః || ౨౩.౫౯||
 లోహజైః శయనం కార్య మథవాచ్ఛాదనం మతమ్ | (లోహజే శయనం)
 మణ్డపద్వారపూజా చ హోమకర్మ చ పూర్వవత్ || ౨౩.౬౦||
 ప్రభాతే దేశికః స్నాత్వా మూర్తిపైః సహ మన్తవిత్ |
 కుమ్భఞ్చ కర్ధసీద్యే చ వాహయిత్వాథ మూర్తిపైః || ౨౩.౬౧||
 హర్మ్యం ప్రదక్షిణం కృత్వా గుహగ్రే స్థణ్ణిలం న్యసేత్ |
 పుత్రభ్రాతృకలత్రైశ్చ యజమానోఽతిభక్తిమాన్ || ౨౩.౬౨|| (వ్రజేదనుతిభక్తిమాన్)
 శుక్లవాసా గురుః ప్రీతో హైమపఞ్చాఙ్గభూషణైః |
 బిమ్బశుద్ధికృతస్తోయం స్కన్ధబేరం విశేషతః || ౨౩.౬౩||
 విన్యసేదక్షరన్యాసం బ్రహ్మోఙ్గన్యాసముత్తమమ్ |
 కుమ్భాన్మన్త్రం సమాదాయ బేరస్య హృది విన్యసేత్ || ౨౩.౬౪||
 శక్త్యోర్బిజం సమాదాయ శక్త్యోరుపరి విన్యసేత్ |
 కుమ్భోద్ధకైశ్చ సంస్నాప్య దేవదేవీర్యథాక్రమమ్ || ౨౩.౬౫||
 జయన్తాద్యష్టవిద్యేశాన్ క్రమాత్పిఠే తు విన్యసేత్ |
 తక్షుమ్భస్థోదకైః స్కన్ధం స్నాపయేత్తు దశాక్షరైః || ౨౩.౬౬||
 పరివారఘటాద్భిస్తు స్వస్వస్థానే క్రమాద్బుధః |
 బీజాని విధివన్వస్త్యా గన్ధపుష్పాదిభిర్యజేత్ || ౨౩.౬౭||

రక్షపుష్పేణ మతిమాన్ ఈశానేనైవ పూజయేత్ |
 స్వపనం కారయేదన్తే యథావిత్రానుసారతః || ౨౩.౬౮||
 ప్రభూతహవిషం దద్యాత్ బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్తతః |
 ఉత్సవం కారయేదన్తే యథా విత్రానుసారతః || ౨౩.౬౯||
 ఆచార్యం పూజయేత్కర్తా వస్త్రహేమాజ్ఞులీయకైః |
 అధమం దశనిష్కన్తు మధ్యమం ద్విగుణం స్మృతమ్ || ౨౩.౭౦||
 ఉత్తమం త్రిగుణం ప్రోక్షమ్నాచార్యస్య తు దక్షిణా |
 మూర్తిపానాం దశాంశైశ్చ దీనానాథాంశ్చ పూజయేత్ || ౨౩.౭౧||
 ఏవం యః కురుతే మర్త్యః స పుణ్యాం గతిమాప్నుయాత్ |
 పుత్రార్థీ లభతే పుత్రాన్ ధనార్థీ చ ధనం లభేత్ |
 జయార్థీ జయమాప్నోతి మోక్షార్థీ మోక్షమాప్నుయాత్ || ౨౩.౭౨||
 ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే సమ్ప్రోక్షణవిధిర్నామ త్రయోవింశతః పటలః |

౨౪. చతుర్వింశతః పటలః - ప్రతిమాలక్షణవిధిః

ప్రతిమాలక్షణం వక్ష్యే శృణుష్వ కుశికాత్మజ |
 చలం చలాచలం బేరమచలం త్రివిధం భవేత్ || ౨౪.౧||
 శార్కరం మృణ్మయం బేరమచలం బేరముచ్యతే | (సౌధమచలం బేరమిష్యతే)
 శైలజం దారుజం బేరం చలాచలమితి స్మృతమ్ || ౨౪.౨||
 చలమేవం సమాఖ్యాతం రక్తం లోహాఞ్చ దారుజమ్ |
 శిలాం వాఽప్యథ దారుం వా కర్మ యోగ్యస్య లక్షణమ్ || ౨౪.౩|| (కర్మ యోగ్యం స)
 సునిమిత్తేన సఙ్గోహ్య సర్వమజ్గలసంయుతమ్ |
 స్థపతిర్వాస్తుశాస్త్రజ్ఞః స్కన్ధబేరం ప్రకల్పయేత్ || ౨౪.౪||
 సర్వేషాం మజ్గలార్థాయ మానకల్పం వదామ్యహమ్ |
 గర్భే నవకృతే భాగే రుద్రమాదిత్రయం త్రయమ్ || ౨౪.౫||
 పునర్వింశత్కృతే భాగే దశాంశమధమం భవేత్ |
 రుద్రాంశం మధ్యమం జ్ఞేయముత్తమం ద్వాదశాంశకమ్ || ౨౪.౬||
 వసుగర్భే పునర్గర్భే పునర్మధ్యమకల్పితే |

నవమానం భవేత్తత్ర హస్తమానం తతోచ్యతే || ౨౪.౭||

ఏకాదినవహస్తాన్తం షట్టడక్కులవర్ధనాత్ |

త్రయస్త్రింశన్నానముదితం హస్తమానం మహామునే || ౨౪.౮||

ద్వైర్ద్యే నవకరాదూర్ధ్వమేకవింశత్కరాన్తకమ్ |

హస్తమానేన కర్తవ్యం క్షుద్రహర్ష్యేణ కారయేత్ || ౨౪.౯||

ఏకహస్తోచ్చయూ దూర్ధ్వం మూలబేరం న కారయేత్ | (ఏకహస్తోచ్చయూ దూన)

మూలబేరోదయం హ్యేవముత్సవప్రతిమాం శ్శృణు || ౨౪.౧౦||

మూలబేరసమోత్తుక్కుం తదర్ధం వా తదర్ధకమ్ |

భూతాంశం సప్తభాగే తు భూతభాగే యుగాంశకమ్ || ౨౪.౧౧||

అన్యాంశే ద్వయభాగఞ్చ షణ్మానం మూలబేరతః |

గర్భే నవకృతే మానం నవథా గర్భమానతః || ౨౪.౧౨||

మూలద్వారసమోత్తుక్కుం నవాంశైకోనమేవ చ |

అష్టభాగైకహీనం వా త్రిమానం ద్వారమానతః || ౨౪.౧౩||

ఉత్తమం నవహస్తన్తు పఞ్చహస్తన్తు మధ్యమమ్ |

అధమం త్రయహస్తన్తు గర్భమానమితిరితమ్ || ౨౪.౧౪||

సప్తాక్కులం సమారభ్య ద్విద్వ్యక్కులవివర్ధనమ్ |

పఞ్చత్రింశదక్కులాన్తమక్కులత్రయమానకమ్ || ౨౪.౧౫||

ఆదిప్రాసాదవిస్తారం తద్భాహ్యం కల్పమానతః |

తదర్ధముత్తమం క్షేయం తదర్ధం మధ్యమం స్మృతమ్ || ౨౪.౧౬||

తస్యార్ధమధమం విద్ధి త్రిమానం హర్మ్యమానతః |

వ్రాతేరుత్తరసీమాన్తం స్తమ్భమానం తదుత్తమమ్ || ౨౪.౧౭||

మధ్యమం తు నవాంశోన మస్తాంశోనం తథా ధమమ్ | (మధ్యమం తమనవాంశోనం

అష్టాంశోనం తథా మతం)

మూలబేరాధికోత్తుక్కుం స్థాస్పనాదిషు యోగ్యకమ్ || ౨౪.౧౮||

పరివారాదికే యోగ్యమధికోచ్చాయమీరితమ్ |

లబ్ధమానేన మతిమాన్ కామ్యం సంయోజయేత్తతః || ౨౪.౧౯|| (మతిమాన్ జాత్యశం)

వేదాశీతిద్విషష్టి చ చతుర్వింశాచ్చ షోడశీ |

భాగం కృత్వైకభాగం తు జాత్యశం బ్రాహ్మణాదిషు ॥ ౨౪.౨౦॥

యజమానాంఙ్గులైర్భక్త్యా శుభాయాదీని లక్షయేత్ | (యుజ్యమానాంఙ్గులైర్భక్త్యా)
హీనం చేదఙ్గులేష్యత్ర పరిపూర్య సమీక్షయేత్ ॥ ౨౪.౨౧॥

ఆయం వసుద్వాదశభిర్వ్యయం చత్వారి పఞ్చిభిః |

సంయోగరహితాష్టాభిర్నక్షత్రం వసుమక్షకైః ॥ ౨౪.౨౨॥ (యోనిరగ్నిభిర్నక్షత్రం
వసుఋక్షకైః)

ద్వారఙ్చ నన్దమునిభిరంశకో వేదనన్దతః |

హృత్వా విభేద్య తచ్ఛేషమాయాదిగణయేత్సుధీః ॥ ౨౪.౨౩॥

ఆయాధిక్యే ధనం ప్రోక్తం వ్యయాధిక్యే ధనక్షయమ్ |

నక్షత్రేషు శుభా ప్రోక్తా విపత్ప్రత్యర్థనైధనా ॥ ౨౪.౨౪॥

ధ్వజసింహో వృషో నస్తి శుభదా అష్టయోనిషు | (వృషో దస్తి)

వారే శుభార్కసారాశాః శుభయోగే శుభప్రదాః ॥ ౨౪.౨౫॥

అంశే తస్కర్త్రీభా ధనప్రేక్ష్యస్తథా శుభాః |

ఏవం పరీక్ష్య బహుధా కారయేల్లక్షణాన్వితమ్ ॥ ౨౪.౨౬॥

స్వతః ప్రధానే కర్తవ్యం దశధా చోత్తమేన తు |

మధ్యమం దశతాలేన దేవ్యో చ పరికల్పయేత్ ॥ ౨౪.౨౭॥

లోహజం చేన్మధూచ్ఛిష్టం వహ్నితాప్యం చ పాత్రకే |

వస్త్రణ శోధ్య మతిమాన్ మణ్డలే స్థణ్ణిలోపరి ॥ ౨౪.౨౮॥ (మణ్డలే)

ఫలకోర్ధ్యే సులగ్నే తు స్థపతిః స్థాపకాఙ్ఘయా |

మూలాదిపాదపర్యంతం కల్పయేత్కల్పవిత్తమః ॥ ౨౪.౨౯॥ (మూర్ధాదిపాదపర్యంతం)

షణ్మానమత్ర కథితమాయమానమితీతమ్ |

ప్రమాణం విపులం ప్రోక్తముచ్చమున్నానమేవ చ ॥ ౨౪.౩౦॥

పరిమాణం తు తన్నాహం తీవ్రం స్యాదుపమానకే |

లమ్బనూత్రం లమ్బమానం షణ్మానమిదమీరితమ్ ॥ ౨౪.౩౧॥

లమ్బాత్పేధం ప్రకుర్యాత్తు చతుర్వింశచ్ఛతం బుధః | (లభ్యోత్పేధం)

తేష్యేకం తు సమం మూలే త్రితస్యాష్టాంశసమ్భవే ॥ ౨౪.౩౨॥

అఙ్గులం మాత్రమిత్సుక్తం ద్వ్యఙ్గులం కోలకం స్మృతమ్ |

త్ర్యంజులం తు కలా జ్ఞేయా భాగం స్యాచ్చతురంజులమ్ ॥ ౨౪.౩౩॥

తద్ద్యయం వాచకం చైవ ముఖం తద్ద్యదశాంజులమ్ ।

ముఖం తాలద్విపక్షౌచ్చవ తస్యాః పర్యాయవాచకాః ॥ ౨౪.౩౪॥

ఉష్ణిషం త్రయవైకాంశః కేశాస్తిస్రోంచకం తథా । (త్రయవైకాంశః కేశాంతం త్ర్యయంజుత్వధ)
భాగమగ్న్యవమక్ష్యంతం సమం నాసాపుటాంతకమ్ ॥ ౨౪.౩౫॥

హన్వంతం తత్సమం జ్ఞేయం తస్మా దూర్ధ్వం శతాంజులమ్ ।

కలాసప్తయవం కణ్ఠం ముఖం రుద్రయవం చ హృత్ ॥ ౨౪.౩౬॥

తత్సమం నాభిపర్యంతం నాభేర్మేథాంతకం సమమ్ ।

నక్షత్రాంశమధశోచ్చిరు యుగాంశం జానుదైర్వ్యకమ్ ॥ ౨౪.౩౭॥

అధశోచ్చిరుసమం జుజ్ఞా జానుగుహ్యపదోన్నతమ్ ।

ఉష్ణిషాత్పూర్వకేశాంతం నవాంశం పరికీర్తితమ్ ॥ ౨౪.౩౮॥

ఉష్ణిషాద్భ్రూహృత్కేశాంతమారభ్యాంజులముదాహృతమ్ ।

ద్వయోః కర్ణాంతరం పూర్వే ఏకవింశతిమాత్రకమ్ ॥ ౨౪.౩౯॥

ద్వ్యంజులం కర్ణవిస్తారమాయామం వసుమాత్రకమ్ ।

భ్రూసూత్రసమమేవోక్తం శ్రోత్రాంశం మునిపుజ్గవ ॥ ౨౪.౪౦॥

తత్పుష్టకర్ణయోర్మధ్యే త్రయోదశాంశమీరితమ్ ।

పిప్పల్యంతాదధః కుర్యాత్భాగం తాలావలమ్బనమ్ ॥ ౨౪.౪౧॥ (కుర్యాత్భాగం నాలవిలమ్బనం)

తాలాంతం చ సమాత్రం తత్ ఘనం త్రియవం భవేత్ । (నాలాంతరన్వర్ధ తత్)

పిప్పలీచార్ధమూలం చ సుషిరం తస్య మానకమ్ ॥ ౨౪.౪౨॥ (పిప్పలీచార్ధమాత్రం)

నక్రకుంజలసంయుక్తం శేషమాత్రావిలమ్బనమ్ ।

శక్తికాకారవత్కర్ణనాలాకృతిరుదాహృతా ॥ ౨౪.౪౩॥

ద్వియవం కర్ణపాలిశ్చ తత్సమం కర్ణపట్టికా ।

మాత్రార్ధం కర్ణపాలీస్యాదంజులా కర్ణపాలికా ॥ ౨౪.౪౪॥

లకారీవ తయోర్మధ్యే చక్షుస్వక్షీ కర్ణచూలికా ।

అపాజ్ఞాత్కర్ణమూలం తు సప్తమాత్రం ప్రచక్షతే ॥ ౨౪.౪౫॥

కోలకద్వయసాధిక్యాన్నేత్రాయామముదాహృతమ్ ।

షడయవం నేత్రవిస్తారమాయామం తు త్రిధా భవేత్ ॥ ౨౪.౪౬॥

కృష్ణమణ్డలమైశాంశం మధ్యే న్యసితమణ్డలమ్ |
 కృష్ణమణ్డలమధ్యే తు జ్యోతిర్ముక్తప్రమాణతః || ౨౪.౪౭ || (జ్యోతియూకాప్రమాణతః)
 కరవీరోపమం రక్తం నయనస్య చ మూలకే |
 కనీనికా యవాద్ధీర్ఘాత్ త్రివరైరోచనం స్మృతమ్ || ౨౪.౪౮ ||
 ఊర్ధ్వహర్మ్యస్య యానం తు ద్వియవార్ధం యథాభవేత్ |
 నవతీ పక్షురోమాణీ కృష్ణాజ్జుననిభాని చ || ౨౪.౪౯ ||
 భూరేఖాయాశ్చక్షురేఖా కోలకద్యయబాధిరమ్ |
 భూరేఖా మూలకేశాన్తం తత్సమం పరికీర్తితమ్ || ౨౪.౫౦ ||
 భ్రూదీర్ఘసమమాత్రన్తు విస్తారం యవమేవ చ |
 ఆరోపచాపాకృతివత్ మూలాదపం కమాత్కృశమ్ || ౨౪.౫౧ ||
 ద్వ్యుజ్జులం త్రియవం ప్రోక్తం ద్వయోః కర్ణాన్తరం స్మృతమ్ |
 మూలనాసార్ధమాత్రం స్యాదగ్రనాసా శరాజ్గులా || ౨౪.౫౨ ||
 పుటమర్ధాజ్గులం తారం తత్తుజ్గం పఞ్చభిర్మయైః |
 సుషిరం త్రియవం తిర్యక్ బాహ్యే చార్ధయవం ధనమ్ || ౨౪.౫౩ ||
 పుటాన్తం త్రియవం బైవ గోజిమానం చతుర్యవమ్ |
 గోజ్యాశ్చ నాసికోత్సేధం కోలకం త్రియవాధికమ్ || ౨౪.౫౪ ||
 ద్వ్యంశస్యైవ తు విస్తారమజ్గులం చేతి కీర్తితమ్ |
 పుష్కరన్తు యవోత్సేధం పురస్తాత్ షడ్యవం తతః || ౨౪.౫౫ ||
 ద్వియవం చార్ధమేకం తు పుష్కరన్తు విధీయతే |
 తిలపుష్పాకృతిర్నాసాపుటనిష్పావబీజవత్ || ౨౪.౫౬ ||
 పుటాన్తాదధరోష్ఠాన్తం కోలకం ద్వియవాధికమ్ |
 దన్తం దృశ్యమదృశ్యం హి ద్విత్రయం పరికీర్తితమ్ || ౨౪.౫౭ || (హి ద్వాత్రింశత్)
 ద్వియవం తస్య విస్తారముత్సేధం తత్సమం భవేత్ |
 ఊర్ధ్వే షోడశ మన్తవ్యా అధస్తాత్తు తథైవ చ || ౨౪.౫౮ ||
 అధోదన్తస్య విస్తారం యవార్ధం సమముచ్చయమ్ |
 జిహ్వాయామన్తు షణ్మాత్రం విస్తారం స్యాత్తదర్ధకమ్ || ౨౪.౫౯ ||

అధరోష్ఠస్య విస్తారమజ్గులం స్యాద్యవధికమ్ |
 మునిరస్తజ్ఞుచ్చి విస్తారమాయామః స్యాద్ద్విమాత్రకమ్ || ౨౪.౬౦||
 భాగం చ త్రియవధిక్యమాస్యవిస్తారమీరితమ్ |
 గ్రీవమూలస్య విస్తారం నవమాత్రం చ షడ్యవమ్ || ౨౪.౬౧||
 గ్రీవాత్తు గలపర్యస్తం కలా చ ద్వియవధికమ్ |
 తద్గలాద్ధనుపర్యస్తమ్యజ్గులం చేతి కీర్తితమ్ || ౨౪.౬౨||
 గ్రీవం సువృత్తముదితం ద్విరేఖా పరివేష్టితమ్ |
 సూత్రాన్ క్రమేణ చోద్భాగం కోలకం చాజ్గులం భవేత్ || ౨౪.౬౩||
 హిక్కాసూత్రాన్ క్రమేణోచ్చం భాగం కోలకమజ్గులమ్ ||
 అర్థాజ్గులం క్రమాత్ క్షీణం బాహుపర్యస్తమేవ చ |
 వక్షఃస్థలస్య విస్తారం దశభాగం చతుర్యవమ్ || ౨౪.౬౪||
 హిక్కాసూత్రాదధో బాహుః సప్తవింశతిమాత్రకమ్ |
 కోలకం కూర్పరాయామం త్రిసప్తాంశప్రకోష్ఠకమ్ || ౨౪.౬౫||
 తస్మాన్మధ్యాజ్గులస్యాగ్రం సార్ధత్రయోదశాజ్గులమ్ |
 సప్తాజ్గులతలాయామం శేషం మధ్యాజ్గులాయతమ్ || ౨౪.౬౬||
 పాణేస్తలస్య విస్తారం షణ్మాత్రం చ చతుర్యవమ్ |
 తత్తుల్యోఽప్యష్టభాగైకం హీనమగ్రస్య చాగ్రతః || ౨౪.౬౭||
 సార్ధకోలకమాత్రేణ తలమూలే ఘనం భవేత్ |
 షడ్యవైకాంశముదితం తలస్యాగ్రఘనం మునే || ౨౪.౬౮||
 పంచాశద్ద్వియవోపేతం తర్జన్యానామికాజ్గులీ |
 ద్వియవోపేతభాగం స్యాదజ్గుష్టస్య తు దైర్ఘ్యకమ్ || ౨౪.౬౯||
 యవాదికాష్టమో భాగో కనిష్ఠాజ్గులదైర్ఘ్యకమ్ | (యవాధికేన భాగేన కనిష్ఠాజ్గులదైర్ఘ్యకమ్)
 రసద్యక్ గన్ధదిక్ష్మక్ష్మీయవతారం వ్యతారకమ్ || ౨౪.౭౦||
 అజ్గుష్టాదేస్తదగ్రే స్యాదష్టభాగైకహీనకమ్ |
 అజ్గుల్యగ్రం త్రిధా కృత్వా ద్విభాగం నవవిస్తృతమ్ || ౨౪.౭౧||
 తత్తారేణ యవోపేతం నఖాయామం ప్రకీర్తితమ్ |
 అజ్గుష్టస్తు ద్విపర్వం స్యాదన్యాజ్గుల్యప్రిపర్వయుక్ || ౨౪.౭౨||

తస్యాగ్రే ద్వ్యజ్గులం హిత్యా ద్విద్విరేఖాన్తరం నయేత్ |
 మూలాదూర్వ్యగరేఖా తు మధ్యమాజ్గులరేఖయుక్ || ౨౪.౨౩||
 మూలయుగ్మనిబద్ధస్య భాగమేకం ప్రకీర్తితమ్ | (మణిబన్ధస్యవిస్తారం భాగమేకం)
 ప్రకోష్ఠమధ్యవిస్తారం భాగమేకం ప్రకీర్తితమ్ || ౨౪.౨౪||
 బాహుమధ్యమవిస్తారం ద్వియావకమథోచ్యతే | (అర్ధయావకమథోచ్యతే)
 బాహుమూలస్య విస్తారం నవమాత్రార్ధమిష్యతే || ౨౪.౨౫||
 హిక్కానూత్రం తు కక్షాన్తం నవమాత్రార్ధముచ్యతే |
 కారయేత్తు ద్విబాహుం చ మూలతారం గుణాజ్గులమ్ || ౨౪.౨౬||
 స్తనయోరన్తరం తద్వచ్చుచ్చుచుకం తు యవాన్తరమ్ |
 ద్వియవస్తస్య విస్తారం మణ్డలం తు ద్విమాత్రకమ్ || ౨౪.౨౭||
 హృత్ప్రదేశస్య విస్తారం సార్ధం స్మృత్యజ్గులం భవేత్ |
 ఉదరస్య తు విస్తారం సార్ధత్రయోదశాజ్గులమ్ || ౨౪.౨౮||
 యవద్యయం తు హీనం స్యాద్ విస్తారం షడ్యవం భవేత్ | (తు నిమ్నం)
 నాభిప్రదక్షిణావర్తం శ్రోణిశ్చాష్టాదశాంశకమ్ || ౨౪.౨౯||
 కటిప్రదేశవిస్తారం ద్వావింశత్యజ్గులం భవేత్ |
 శరీరే గోముఖాకారం కట్యాశ్చోర్ధ్వం ప్రశస్యతే || ౨౪.౩౦||
 శరమాత్రం యవోపేతం మేథ్రాయామముదాహృతమ్ |
 వేదాజ్గులం సముద్దిష్టం ముష్కం విస్తారధైర్ధికమ్ || ౨౪.౩౧||
 పక్షాజ్గులప్రమాణేన చైకైకం వృషణం స్మృతమ్ |
 శేషం శిర్షాజ్గులాయామం తారం దశయవం భవేత్ || ౨౪.౩౨|| (శేషః
 శిర్షాజ్గులాయామం)
 క్షయమగ్రేషు భాగైకం మూలం చోత్పలవద్భవేత్ | (భాగైకం ముకులో)
 ఊరుమూలస్య విస్తారం సార్ధత్రయోదశాజ్గులమ్ || ౨౪.౩౩||
 తన్మధ్యే చైకవిస్తారం యవమర్ధాజ్గులాధికమ్ |
 ఊర్ధ్వగ్రస్య తు విస్తారం వాగ్రన్ధాజ్గులకం భవేత్ || ౨౪.౩౪||
 జానుమణ్డలవిస్తారం పసుమాత్రార్ధమిష్యతే |
 యవేనాష్టాజ్గులం ప్రోక్తం జఙ్ఘామూలస్య విస్తృతమ్ || ౨౪.౩౫|| (యవోనాష్టాజ్గులం
 ప్రోక్తం)

తన్మధ్యే తస్య విస్తారం సప్తమాత్రం యవాధికమ్ |
 నలకాయాస్తు విస్తారం వర్షయేదఙ్గులం భవేత్ || ౨౪.౮౬ || (విస్తారం సార్ధవేదఙ్గులం)
 అథ గుల్బద్వయోర్మధ్యే విస్తారస్తు శరాఙ్గులమ్ |
 తలమధ్యస్య విస్తారం సార్ధం భూతాఙ్గులం భవేత్ || ౨౪.౮౭ ||
 తలగ్రస్య తు విస్తారం రసాఙ్గులమితి స్మృతమ్ |
 అఙ్గాన్ పార్శ్వస్తరం భాగం పార్శ్వోత్సేధస్య తత్సమమ్ || ౨౪.౮౮ ||
 అఙ్గాదఙ్గులమూలాంతం నవమాత్రార్థమిష్యతే |
 పాదాఙ్గుష్టాయతం భాగం తత్తారం తద్యవాఙ్గులమ్ || ౨౪.౮౯ ||
 త్రితయేన చతుర్మాత్రం దేశిన్యాయామిష్యతే |
 యవేన మాత్రవిస్తారం దేశిన్యాస్తు విధీయతే || ౨౪.౯౦ ||
 అఙ్గుష్టతర్జనీమధ్యే రద్ధం తత్ త్రయకం భవేత్ |
 మధ్యాయామం త్రిమాత్రార్ధం చతురర్థయవేన చ || ౨౪.౯౧ ||
 పాదాఙ్గుష్టాత్ కనిష్ఠాంతం నఖవిస్తృతమీరితమ్ |
 విస్తారసమమాయామం నఖానాం వృత్తమాకృతిః || ౨౪.౯౨ ||
 షట్సప్తత్యఙ్గులే తస్య ఊర్వోర్భాగం మహామునే |
 నాభిదేశస్య నాహస్తు త్రివత్వారంశదఙ్గులమ్ || ౨౪.౯౩ ||
 శ్రోణీదేశస్య నాహస్తు పఞ్చాశన్మాత్రమీరితమ్ |
 అన్యేషాం చైవ సర్వేషాం నాహమానం విధీయతే || ౨౪.౯౪ ||
 తత్తారం త్రిగుణీకృత్య తన్మధ్యాంశం భవేత్పునః |
 త్రిగుణీకృతతారేణ తదేకా దశ యోజయేత్ || ౨౪.౯౫ ||
 తదేవ సమవృత్తానాం నాహమిత్యభిధీయతే |
 ఉష్ణీషాత్పుష్ట దేశాంతం సార్ధత్రయోదశాఙ్గులమ్ || ౨౪.౯౬ || (ఉష్ణీషాత్పుష్ట కేశాంతం)
 గ్రీవాయామం తు భాగం స్యాత్ తత్సమం ఞ్చాఙ్గురం భవేత్ | (తత్సమం తు కకుద్)
 కకుదః కటిసనేశ్చ సప్తవింశతిమాత్రతః || ౨౪.౯౭ ||
 గణ్డప్రదేశస్తస్యాధః సార్ధత్రయోదశాఙ్గులమ్ |
 తస్యాధః పృష్ఠ కసమం సార్ధవేదాఙ్గులం భవేత్ || ౨౪.౯౮ ||

ఊర్వాయామన్తు తమ్యాధః సార్థద్వావింశదజ్గులమ్ |
 జాన్వా యామాన్తభాగం స్యాత్ జఙ్ఘత్రినవమానకమ్ || ౨౪.౯౯ || (జాన్వా యామన్తు)
 పార్శ్వాయామన్తు భాగం స్యాత్ పృష్ఠయామం ప్రకీర్తితమ్ |
 కర్ణయోరన్తరం పృష్ఠే ద్వాదశాజ్గులముచ్యతే || ౨౪.౧౦౦ ||
 కక్షయోరన్తరం పృష్ఠే సప్తవింశతిమాత్రకమ్ |
 పృష్ఠావధిసమారభ్య తస్యోర్ధ్వే దశమాత్రకమ్ || ౨౪.౧౦౧ ||
 స్పిక్పిణ్డం కారయేదూర్ధ్వే మూలం తద్వత్సమున్నతమ్ | (కారయేదూర్ధ్వే
 మూలాద్భాగం)
 ఉపమానం తతో వక్ష్యే శ్శృణు కౌశిక సువ్రత || ౨౪.౧౦౨ ||
 ఊరుమూలాన్తరం మాత్ర జానుమధ్యే కలాన్తరమ్ | (జానుమధ్యే కలార్థకం)
 సార్ధపక్షాజ్గులేనైవ జఙ్ఘన్తరమితి స్మృతమ్ || ౨౪.౧౦౩ ||
 నలకాధరమజ్గుల్యభాగం పార్శ్వన్తరం భవేత్ | (నలాన్తరం శరాజ్గుల్యభాగం)
 అజ్గుష్ఠాగ్రద్వయోర్మధ్యే యావకం చేతి కీర్తితమ్ || ౨౪.౧౦౪ ||
 సార్ధపక్షాజ్గులం మధ్యే శ్రోణీప్రకోష్ఠమూలయోః |
 పార్శ్వమధ్యమబాహ్వోశ్చ మధ్యమే కౌశికాజ్గులమ్ || ౨౪.౧౦౫ ||
 కర్తర్యనామికా బాహ్వోరన్తరం దశమాత్రకమ్ |
 మణిబన్ధకబాహ్వోశ్చ ద్వయన్తరం తు యమం భవేత్ || ౨౪.౧౦౬ ||
 పతాకాగ్రం స్తనాన్తం స్యాత్ తయోర్మధ్యేన్తరం యమమ్ |
 వరదం చేత్తు తత్పృష్ఠం నాభేస్తు సమముచ్యతే || ౨౪.౧౦౭ ||
 కటికాధః ప్రదేశన్తు మేఢమూలసమం భవేత్ |
 అవ్యక్తమన్యతాగ్రాహ్యం కల్పయేత్కల్పవిత్తమః || ౨౪.౧౦౮ || (అనుక్తమన్యతాగ్రాహ్యం)
 కేశాన్తం మకుటోత్తుజ్గం ముఖమాత్రం ప్రచక్షతే |
 సత్రిపాదముఖం వాఽపి ద్విముఖం వాఽథ కల్పయేత్ || ౨౪.౧౦౯ ||
 ఆయుధం ముఖమాత్రోచ్ఛం సర్వలక్షణసంయుతమ్ |
 మానహీనే మహావ్యాధిరధికే శత్రువర్ధనమ్ || ౨౪.౧౧౦ ||
 తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన కారయేల్లక్షణాన్వితమ్ |
 చతుర్భుజన్ద్విబాహుశ్చ శాన్తం సిద్ధిప్రదం స్మృతమ్ || ౨౪.౧౧౧ ||

ద్విభుజశ్చ చతుర్బాహుః షడ్భుజోఽష్టభుజః పునః ।
 ద్విషట్పుజః పంచభేదా ఏతేషాం లక్షణం శ్శృణు ॥ ౨౪.౧౦౨॥
 ద్విహస్తే పంచభేదోఽస్తి కటిబద్ధాభయన్తు వా ।
 పద్మధృక్ సకబద్ధం వా దణ్డేన కటిబద్ధకమ్ ॥ ౨౪.౧౦౩॥ (పద్మధృక్ కటిబద్ధం)
 శక్తివజ్రధరం వాఽపి శక్తికుక్కుటమేవ చ ।
 చతుర్పుజః సప్తభేదం వజ్రశక్తివరాభయమ్ ॥ ౨౪.౧౦౪॥
 అభయం వరదం పశ్చాదక్షమాలా కమణ్డలుమ్ ।
 తతో వై కుణ్డికాక్షస్రక్ కటిబద్ధాభయాన్వితమ్ ॥ ౨౪.౧౦౫॥
 పశ్చాదభీతివరదం శక్తికుక్కుటసంయుతమ్ ।
 తతోఽభయఞ్చ శక్తిఞ్చ కుక్కుటం చాక్షమాలికామ్ ॥ ౨౪.౧౦౬॥
 శక్తిం కమణ్డలుం పశ్చాత్ కటిబద్ధాభయన్తు వా ।
 పశ్చాత్ కుక్కుటశక్తిభ్యామసిఖేటసమాయుతమ్ ॥ ౨౪.౧౦౭॥
 ఏవంవిధానాం బేరాణాం సూత్రమూర్తిరుదీరితమ్ ।
 లలాటాద్ధ్రాణ భ్రూమధ్యే శ్రోణీమధ్యే తథా పునః ॥ ౨౪.౧౦౮॥ (లలాటాద్ధ్రాణ
 హృద్మధ్యే)
 మేథ్రమూలస్య మధ్యే తు స్వాతపాద్వయమధ్యమే ।
 అఙ్గష్ఠమూలయోర్మధ్యే స్థితం స్యాచ్ఛివసూత్రకమ్ ॥ ౨౪.౧౦౯॥
 ఉష్ఠీషాత్తు కకుద్వంశం ఖణ్డస్పికౌదమధ్యగమ్ ।
 ఋజుస్థితిరితి ఖ్యాతా లమ్పసూత్రం ప్రలమ్పయేత్ ॥ ౨౪.౧౧౦॥
 షడ్భుజే త్వభయం ఖఙ్గం శక్తిం దక్షిణపాణిషు ।
 ఖేటకం చాక్షమాలాఞ్చ కుక్కుటం వామపాణిషు ॥ ౨౪.౧౧౧॥
 అష్టబాహుం తతో వక్ష్యే వరాభిర్వజ్రశక్తయః ।
 ఖడ్గఖేటశరఞ్చాపం ద్విషడ్భుజమథ శ్శృణు ॥ ౨౪.౧౧౨॥
 ద్విషడ్భుజేతి షడ్భేదం తత్తద్భేదం వదామ్యహమ్ ।
 సవ్యే శక్తిధరం ఖడ్గం ధ్వజం చైవ గదాభయమ్ ॥ ౨౪.౧౧౩॥
 వామే వజ్రం ధనుః ఖేటం పద్మం శూలం వరః పునః ।
 శక్తి బాణఞ్చ ఖడ్గఞ్చ చక్రం పాశం ప్రసారితమ్ ॥ ౨౪.౧౧౪॥

సవ్యే వామేఽపి చక్రఞ్చ శఙ్ఖం వై కుక్కుటం తతః ।
 ధనుర్దణ్డం హలం చైవ విశ్వామిత్ర మహామునే ॥ ౨౪.౧౨౫॥
 శక్తిఞ్చ ముసలం ఖఙ్గం చక్రం పాశం తథా భయమ్ । (తథా అఙ్కుశం)
 వజ్రం ధనుర్ధ్వజం ఖేటమఙ్కుశం వరదం తథా ॥ ౨౪.౧౨౬॥
 శక్తిం ఖఙ్గం ధ్వజం పద్మం కుక్కుటం ప్రాసదణ్డకే ।
 వరాభయధనుర్పాణం టఙ్కమేత్తైర్యుతన్తు వా ॥ ౨౪.౧౨౭॥
 వజ్రం శక్తిఞ్చ దణ్డఞ్చ చక్రం పాశాఙ్కుశం గదామ్ ।
 శూలం చ చక్రపద్మే చ వరదాభయసంయుతమ్ ॥ ౨౪.౧౨౮॥
 శక్తిం చర్మమసిం శూలం విశిఖాభీతికార్ముకమ్ ।
 చక్రం పాశం కుక్కుటఞ్చ వరదం ద్వాదశైః కరైః ॥ ౨౪.౧౨౯॥
 దధానం షణ్ముఖం శాన్తం ప్రతివక్త్రం త్రిలోచనమ్ ।
 ఏవం విధానం షడ్వక్త్రమేకాస్యం వాఽథ కల్పయేత్ ॥ ౨౪.౧౩౦॥
 కుఙ్కుమాభం ద్వాదశాక్షం సర్వాభరణభూషితమ్ ।
 లమ్బనూత్రం తతో వక్ష్యే లలాటోష్ఠీష మధ్యమే ॥ ౨౪.౧౩౧॥
 నాసాదక్షిపుటే పార్శ్వే హిక్కాహ్మత్తనసవ్యకే ।
 నాభేర్దక్షేఽథవాన్తర్యే మేఢ్రదక్షిణపార్శ్వకే ॥ ౨౪.౧౩౨॥ (నాభేర్దక్షేఽయవాన్తర్యే)
 శయితాఙ్ఘ్రేశ్చ పార్శ్వస్తే లమ్బపాదస్య పార్శ్వకే ।
 కిఞ్చిద్ భఙ్గయుతం సవ్య మయూరారూఢకే తతః ॥ ౨౪.౧౩౩॥
 మయూరే శయితం వామే సవ్యపాదవిలమ్బితమ్ ।
 నాగేన్ద్రోపరి సంస్థఞ్చ తత్పాదం కారయేత్తతః ॥ ౨౪.౧౩౪॥
 మయూరపార్శ్వయోః స్థిత్యా సమదేహం ప్రకల్పయేత్ ।
 గజారూఢం తథా కార్యం పార్శ్వయోః స్థితరూపకమ్ ॥ ౨౪.౧౩౫॥
 ఏకకణ్ఠాకృతిర్వాఽథ షట్కణ్ఠాకృతిరేవ వా ।
 ఏకాస్యైకకర్ణన్తు షట్కర్ణం రసవజ్రకే ॥ ౨౪.౧౩౬॥
 ఏకాస్యే తు శిరశ్చక్రం కల్పయేత్కల్పవిత్తమః ।
 ఆసనం స్థానకం వాఽపి ధ్యానకం త్రివిధం స్మృతమ్ ॥ ౨౪.౧౩౭॥
 ఆసనం ద్వివిధం ప్రోక్తం స్థానకన్తు చతుర్భుజమ్ ।

ద్విషడుభుజం చాష్టబాహుం షడాభుహుం ధ్యానరూపకమ్ || ౨౪.౧౩౮ ||
 యోగం భోగఞ్చ యానఞ్చ బేరన్తు త్రివిధం పునః |
 ఆసనం యోగబేరం స్యాత్ స్థానకం భోగబేరకమ్ || ౨౪.౧౩౯ ||
 ధ్యానకం యానబేరం స్యాత్ నాగరాదిక్రమం తథా |
 సాత్త్వికం ద్విభుజం బేరం రాజసం స్యాచ్ఛతురుభుజమ్ || ౨౪.౧౪౦ ||
 తామసం ద్వాదశభుజమేవం స్యాదర్చనావిధౌ |
 పీతం వా రక్తవర్ణం వా శ్యామం వర్ణమథాపి వా || ౨౪.౧౪౧ ||
 స్కన్ధం పద్మాసనస్థం వా మయూరారూఢమేవ వా |
 గజేన్ద్రో యానకం వాఽపి శక్త్యేకా సహితన్తు వా || ౨౪.౧౪౨ || (గజేన్ద్రో వాహనం)
 శక్తిం వినాఽపి కర్తవ్యం సోపపీతం సుయోవనమ్ |
 ఛన్నవీరసమాయుక్తం పాదనూపురసంయుతమ్ || ౨౪.౧౪౩ ||
 పత్రకర్ణయుతం కాన్తం నానాకుణ్డలకం తథా |
 మన్దస్మితం బాలవేషం శోభనాఙ్గ శుభేక్షణమ్ || ౨౪.౧౪౪ ||
 కరణ్ణమకుటోపేతం సర్వలక్షణసంయుతమ్ |
 శక్తిద్వయయుతం వాఽపి శక్త్యేకసహితన్తు వా || ౨౪.౧౪౫ ||
 శక్తిం వినాఽపి కర్తవ్యం యోగబేరం తదీరితమ్ |
 దేవ్యోరుత్సేధమద్వైవ శృణు కౌశిక సువ్రత || ౨౪.౧౪౬ ||
 కర్ణాన్తం వాఽథ సీమాన్తం హన్వన్తం బాహుతుఙ్గకమ్ | (కర్ణాన్తా చాస్య సీమన్తం)
 హిక్కాన్తం వా స్తనాన్తం వా కల్పయేదుత్తమాని చ || ౨౪.౧౪౭ ||
 మధ్యమం దశతాలేన దేవ్యో చ పరికల్పయేత్ |
 మహావల్ల్యాకృతిం వక్ష్యే శ్యామం మన్దస్మితాననమ్ || ౨౪.౧౪౮ ||
 స్థితం వై సవ్యపాదం తు వామపాదం తు కుఞ్చీతమ్ |
 పద్మధృద్వామహస్తఞ్చ సవ్యహస్తం ప్రలమ్బితమ్ || ౨౪.౧౪౯ ||
 దేవసేనాకృతిం వక్ష్యే రక్తం మన్దస్మితాననమ్ |
 స్థితం వై వామపాదన్తు దక్షపాదం తు కుఞ్చీతమ్ || ౨౪.౧౫౦ ||
 ఉత్పలం సవ్యహస్తే చ వామహస్తం ప్రలమ్బితమ్ |
 అఙ్గకాయమనయోర్లమ్బే సూత్రమథోచ్యతే || ౨౪.౧౫౧ ||

ఉష్ణిషాద్వామనేత్రాన్తే వామనాసాపుటాన్తకే ।
 వామహిక్కాన్తరే వామ ఆచాభ్యన్తరపార్శ్వకే ॥ ౨౪.౧౫౨॥
 నాభేర్దక్షిణపార్శ్వే తు స్థితం వా జానుదక్షిణే ।
 పార్శ్వే కుశ్చుతపాదస్య వామస్థాయాం తు సూత్రకే ॥ ౨౪.౧౫౩॥
 వల్ల్యాయస్థతరే పార్శ్వే లమ్బసూత్రం ప్రకల్పితమ్ ।
 పీఠస్య లక్షణం వక్ష్యే శ్శృణు కౌశిక సువ్రత ॥ ౨౪.౧౫౪॥
 బేరయామత్రిభాగైకమాసనే పీఠతుఙ్గకమ్ ।
 బేరాయుగాఙ్గం పీఠోచ్ఛం స్థానకస్య తు పీఠకే ॥ ౨౪.౧౫౫॥
 [బేరయామయుగాంచైకం పీఠోచ్ఛం స్థానకస్య తు ।]
 పీఠోచ్ఛసమమాయామం పాదాధికమథాపి వా ।
 తదర్థం వా ప్రకర్తవ్యం చతురస్రం సమన్తతః ॥ ౨౪.౧౫౬॥
 ఉత్సేధద్విగుణం వా౭పి సార్ధద్విగుణమేవ వా ।
 పాదేన ద్విగుణం వా౭పి విస్తారం పూర్వవద్భవేత్ ॥ ౨౪.౧౫౭॥
 సప్తభాగం చతుఃస్థానమథవా నిర్గమం భవేత్ ।
 ఆయతాశ్రం సమాఖ్యాతం నిర్గమేన యుతం దృఢమ్ ॥ ౨౪.౧౫౮॥
 ఆయామన్తు త్రిధా కృత్వా భాగం వా నిర్గమం భవేత్ ।
 సప్తభాగం చతుర్భాగం అథవా నిర్గమం భవేత్ ॥ ౨౪.౧౫౯॥
 పీఠోత్సేధం పరిగ్రాహ్య తిథ్యంశం విభజేత్తతః ।
 జ మవ్యోమాంశముదితం యుగాంశం జగతీ భవేత్ ॥ ౨౪.౧౬౦॥
 వేదాంశం కుముదం జ్ఞేయం వ్యోమాంశం పట్టికా భవేత్ ।
 పఞ్చాంశం స్కన్ధముదితం పట్టికాంచైకముచ్యతే ॥ ౨౪.౧౬౧॥
 మహాపట్టిద్విభాగేన భద్రపీఠం మహామునే ।
 ఉత్సేధం పూర్వవద్భజ్య జన్మవ్యోమాంశమేవ చ ॥ ౨౪.౧౬౨॥
 జగతీ చతురంశేన విప్ర కన్యాంశకం భవేత్ ।
 వ్యోమాంశం పట్టికా జ్ఞేయా కన్ధరన్తు ద్విమాత్రకమ్ ॥ ౨౪.౧౬౩॥
 ఏకేన పట్టికాం కుర్యాత్ మహాపట్టి తదంశకమ్ ।
 వ్యోమాంశమూర్ధ్వపట్టి చ పీఠం శ్రీకరసంజ్ఞకమ్ ॥ ౨౪.౧౬౪॥

స్మృత్యంశం భజ్య తద్దైర్ఘ్యముపానత్వేకముచ్యతే |
 ఏకాంశేనైవ కల్పం తు పద్మమేకం న కారయేత్ || ౨౪.౧౬౫||
 కల్పమేకేన కర్తవ్యం జగతీ చ యుగాంశకమ్ |
 రుద్రాక్షాంశేన వప్రం స్యాత్ పట్టమేకేన కారయేత్ || ౨౪.౧౬౬||
 పక్షాంశేనైవ కణ్ఠస్తు కల్పమేకేన కారయేత్ |
 ఊర్ధ్వపద్మ ద్వయాంశేన మహాపట్టిద్విమాత్రతః || ౨౪.౧౬౭||
 ఏతత్సంస్కార్యమాఖ్యాతం దైర్ఘ్యం మన్వంశకం భవేత్ |
 జన్మైకాంశమథాన్యంశం పద్మమేకేన పట్టికా || ౨౪.౧౬౮|| (జన్మైకాంశమథాగ్న్యంశం)
 చతురంశేన కణ్ఠస్తు వ్యోమాంశేనైవ కమ్పకమ్ | (వ్యోమాంశేనైవ కల్పకం)
 ఊర్ధ్వపద్మం నవాంశేన మహాపట్టిద్విమాత్రకమ్ || ౨౪.౧౬౯||
 వ్యోమాంశేనోర్ధ్వపట్టి చ పద్మపీఠమిదం భవేత్ |
 చతుర్వింశతృణ్ణువింశత్ షడ్వింశద్భాగసంయుతమ్ || ౨౪.౧౭౦||
 పీఠభాగం భజేత్తస్మిన్ ఏకవంశేన నిర్గమమ్ |
 పఞ్చోత్తరయయుతం వాఽపి భూతపఞ్చోయతస్తు వా || ౨౪.౧౭౧||
 మునిపఞ్చోయయుతం వాఽపి కణ్ఠభాగస్తు కారయేత్ |
 స్వతః ప్రధానే కర్తవ్యమేకం స్యాన్మూలబేరకమ్ || ౨౪.౧౭౨||
 మయూరారూఢముదితం వాహనేన వినాఽథవా |
 మయూరలక్షణం వక్ష్యే శ్శృణు కౌశిక సువ్రత || ౨౪.౧౭౩||
 పాదాదేర్మస్తకాన్తఞ్చ మయూరోత్తుజ్జమీరితమ్ |
 బేరోచ్చమర్థమర్థార్థముత్తమం మధ్యమాధమమ్ || ౨౪.౧౭౪||
 పాదాదిమస్తకాన్తఞ్చ గృహ్య తత్పఞ్చుధా భవేత్ | (పాద్యాదిమస్తకాన్తఞ్చు)
 ద్విభాగఞ్చురణోత్తుజ్జం కాయమేకాంశమేవ చ || ౨౪.౧౭౫||
 శేషాంశం స్యాద్ధరోత్తుజ్జమర్థాంశం నాసికా భవేత్ |
 ఉరసః పుచ్చపర్యన్తన్తాపాధికమేవ చ || ౨౪.౧౭౬||
 అర్ధాధికం త్రిపాదం వా ఉత్తమే మధ్యమేఽధమే |
 విస్తారస్య త్రిభాగైకం పృష్ఠతారం ప్రకీర్తితమ్ || ౨౪.౧౭౭||
 తన్నాహం గలమూలస్తు తదర్థస్తు గలాగ్రకమ్ |

త్రిపుచ్చాగ్రశిఖీపిఞ్చుం గలం పాదద్వయం సుధీః || ౨౪.౧౭౮ ||
 పిఞ్చుపుచ్చమలఙ్కృత్య చాస్యం నాగేప్రలమ్బితమ్ |
 సర్వాలఙ్కారసంయుక్తమఙ్గోపాఙ్గేశ్చ శోభితమ్ |
 యథాశోభం తథా సర్వం యుక్త్యా యుజ్జీత బుద్ధిమాన్ || ౨౪.౧౭౯ ||
 ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే ప్రతిమాలక్షణవిధిర్నామ చతుర్వింశః పటలః |

౨౫. పఞ్చవింశః పటలః - శూలస్థాపనవిధిః

అథ కౌశిక వక్ష్యేఽహం శూలస్థాపనముత్తమమ్ |
 చన్దనస్తన్దకస్తాలశ్శిరీషం సోమవల్కలమ్ || ౨౫.౧ ||
 రాజాదనః సప్తపర్ణః స్తమ్బుకో రక్తచన్దనమ్ |
 ఆసనం ఖాదిరో దేవదార్యేతే శూలబేరయోః || ౨౫.౨ ||
 ఉత్కృష్టభూమిసజ్జాతా భిన్నసారాస్యరుత్తమాః |
 రూక్షసారా మధ్యమా స్యుః ఫలుసారాశ్చ నిన్దితాః || ౨౫.౩ ||
 వక్రం త్వశనినా భగ్నం స్వయం శుష్కం పరిత్యజేత్ |
 స్త్రీపున్నపుంసకం జ్ఞాత్వా త్యజేద్వృక్షం నపుంసకమ్ || ౨౫.౪ ||
 స్యాత్ప్రీవృక్షం పుమాన్ పుంసీ కర్తవ్యం ఫలకాఙ్గిభిః |
 ప్రశస్తపక్షనక్షత్రే సుముహూర్తే సులగ్నకే || ౨౫.౫ ||
 స్థపతిర్విధినా గ్రాహ్యం కల్పయేత్థాపకాఙ్గయా |
 యావద్భేరోచ్చమధునా తావచ్ఛాలస్య దైర్ఘ్యకమ్ || ౨౫.౬ ||
 చతుర్భాగైకవిస్తారం మధ్యోదరవిశాలకమ్ |
 అష్టశ్రం చతురశ్రం వా హిక్మాన్తాస్యస్తమీరితమ్ || ౨౫.౭ ||
 శేషాణ్యుజ్ఞాని వృత్తాని కారయేన్మునిపుఙ్గవ |
 పఞ్చభాగైకహీనేన బాహుపర్వస్తవిస్తరమ్ || ౨౫.౮ ||
 వక్షో దణ్డవనం తస్య భూతభాగైకవిస్తరమ్ | (వక్షో దణ్డాయతం)
 కటి విస్తారం పఞ్చాంశహీనేన కటిదణ్డకమ్ || ౨౫.౯ ||
 హస్తా పాదావఙ్గులీశ్చ తదైవ పరికల్పయేత్ |
 మానో జ్ఞానప్రమాణేన ప్రతిమాం కారయేద్బుధః || ౨౫.౧౦ ||

మానహీనే మహావ్యాధిరధికే రిపువర్ధనమ్ ।
 తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన కారయేల్లక్షణాన్వితమ్ ॥ ౨౫.౧౧॥
 ఉక్తస్థానం ప్రకర్తవ్యం రత్నన్యాసస్తు పూర్వకే ।
 బీజాని సర్వరత్నాని ధాతుగన్ధౌషధీరపి ॥ ౨౫.౧౨॥
 పాత్రే నిధాయ పూర్వాదితత్తద్దిక్పతిమస్త్రతః ।
 దేశికః స్థాప్య తత్పశ్చాత్ శూలస్థాపనమాచరేత్ ॥ ౨౫.౧౩॥
 ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే శూలస్థాపనవిధిర్నామ పంచువింశః పటలః ।

౨౬. షడ్వింశః పటలః - అచలస్థాపనవిధిః

అచలస్థాపనం వక్ష్యే శ్శృణుష్వ మునిపుంజవ ।
 సర్వతోకహితం పుణ్యం సర్వరోగవినాశనమ్ ॥ ౨౬.౧॥
 శ్రీప్రదం విజయం సౌమ్యం సర్వదోషనికృన్తనమ్ । (విజయం సౌఖ్యం)
 కుశబ్ధః కుత్సితో జ్ఞేయో మారశబ్దస్తు మారణమ్ ॥ ౨౬.౨॥
 కుత్సితార్థం మృతం యేన కుమారో నామ విద్యతే ।
 ఆదిశక్తేః సమానాంశో మహాసేనోపజాయతే ॥ ౨౬.౩॥ (ఆదిశక్తేః సహస్రాంశో)
 పద్మాఖ్యాం షణ్ముఖీం ముద్రాం షణ్ముఖప్రీతయే శ్శృణు ।
 సహితౌ మణిబన్ధౌ ద్వౌ కనిష్ఠౌ సజ్గతౌ తథా ॥ ౨౬.౪॥
 అఙ్గుష్ఠౌ సజ్గతౌ ద్వౌ చ శేషాః ప్రవిరలా స్మృతాః ।
 పద్మముద్రేతి విఖ్యాతా సర్వసిద్ధిప్రదాయినీ ॥ ౨౬.౫॥
 అఙ్గుష్ఠౌ ద్వావధో యుక్తౌ కనిష్ఠాగ్రపరస్పరౌ ।
 తర్జన్యౌ మధ్యమాలగ్నావనామికాఙ్గులీ తథా ॥ ౨౬.౬॥
 తేషాం మధ్యే ప్రవిరలాపూర్ధ్వగౌ మధ్యమాఙ్గులౌ ।
 ముద్రేయం షణ్ముఖీ ప్రోక్తా విధిరన్యోఽస్తి తం శ్శృణు ॥ ౨౬.౭॥
 శేషాఙ్గులీనామన్యోన్యం మణిబన్ధం చ సంయుతౌ ।
 తిర్యక్కనిష్ఠికాగ్రే చ ఉదయావపి షణ్ముఖీ ॥ ౨౬.౮॥
 షణ్ముఖీ ద్వివిధా జ్ఞేయా భుక్తిముక్తిపదాయినీ ।
 ప్రతిమాం కారయేద్ధీమాన్ ప్రతిమాలక్షణోక్తవత్ ॥ ౨౬.౯॥

ఉత్తరాయణకాలే స్యాన్న కుర్యాద్దక్షిణాయనే ।
 శుక్లపక్షేఽపి రిక్తా చ ప్రతిపచ్ఛాష్టమీ తిథౌ ॥ ౨౬.౧౦॥
 పంచదశ్యాం శుభం జ్ఞయం గుర్విన్దుజ్ఞపితశ్శుభాః ।
 ఆశుభా రవిసౌరారాః శుభయోగే శుభప్రదాః ॥ ౨౬.౧౧॥
 జ్యేష్ఠాదిపూర్వనైర్వత్యమాశ్లేషాగ్నిశ్చ వారుణమ్ ।
 శ్రవిష్ఠార్ద్రా విశాఖా చ నేష్ఠ స్థాపనకర్మణి ॥ ౨౬.౧౨॥
 చరరాశ్యధతస్రస్తు ధనుర్వేష్టాస్తు రాశిషు ।
 శుభగ్రహాణాం హోరాశ్చ ద్రేక్కాణాదేః శుభం న చ ॥ ౨౬.౧౩॥
 పాపగ్రహాసమాయుక్తా ముక్తికాక్షీ తమన్ధకమ్ ।
 షణ్ణస్థూణవ్యతీపాతం వృష్టికే రణసంక్రమమ్ ॥ ౨౬.౧౪॥
 కణ్ణకం బ్రహ్మదణ్ణాశ్చ విధముత్పాతకస్తథా ।
 గ్రహణం వేధనక్షత్రం శూలర్షం భూమికమ్పనమ్ ॥ ౨౬.౧౫॥
 ధ్వజం చైవ విశేషేణ వర్జయేత్తు ప్రయత్నతః ।
 గురుశుక్రాస్తమనయోః ప్రతిష్ఠాం వర్జయేత్తతః ॥ ౨౬.౧౬॥
 ఏవం పరీక్ష్య కర్తవ్యమచలస్థాపనం మునే ।
 ఆచలానాం మూలబేరమచలం పరికీర్తితమ్ ॥ ౨౬.౧౭॥
 శిఖరే పర్వతే వాఽపి పర్వతస్యాన్తికేఽపి వా ।
 నదీతీరేఽపుష్పవనే పుణ్యక్షేత్రే చతుష్పథే ॥ ౨౬.౧౮॥
 గ్రామే చ నగరే చైవ పత్తనే ఖేటకేఽపి వా ।
 రాజధాన్యాం వీధిమధ్యే వీధ్యగ్రే సర్వదిక్షు చ ॥ ౨౬.౧౯॥
 పూర్వాస్యం పశ్చిమాస్యం వా దక్షిణాస్యముదజ్ఞుఖమ్ ।
 పరివారామరైర్ముక్తం స్థాపయేచ్ఛరసమృద్ధమ్ ॥ ౨౬.౨౦॥
 ద్విహస్తో యజ్ఞసూత్రాఙ్ఞః సశిఖః సత్రిమేఖలః ।
 కౌపినదణ్ణధృక్ సవ్యపాణితుర్యాశ్రితోఽపరాన్ ॥ ౨౬.౨౧॥
 స్థాపయేద్దైకతం స్కన్ధం పర్వతేషు వనేషు చ ।
 ద్విభుజశ్చ ద్వినేత్రశ్చ సుబ్రహ్మణ్యః సుసున్దరః ॥ ౨౬.౨౨॥
 పద్మధృక్ సవ్యపాణిస్తు ఇతరేతరధృక్కరః ।

బాలరూపం ప్రతిష్ఠాప్య గ్రామస్యైవాభివృద్ధయే || ౨౬.౨౩||

చతుర్భుజో ద్వినేత్రశ్చ కర్ణయోః పత్రపిణ్డధృక్ |
నక్రకుణ్డలసంయుక్తశ్చక్రశక్తివరాభయః || ౨౬.౨౪||

శక్తిద్వయసమాయుక్తా శక్త్యేకసహితోఽథవా |
ద్వినేత్రే ద్విభుజే శాస్తే పద్మచారుకరామ్బుజే || ౨౬.౨౫||

లభ్యమానకరే చైవ శ్యామరక్తకరప్రభే |
మహావల్లిం దేవసేనాం సవ్యవామస్థితే ఉభే || ౨౬.౨౬||

ఏవం లక్షణధృక్ స్థాప్యో గ్రామే వా నగరేఽపి వా |
షడాసనశ్చ షడాబ్జహురర్కశ్రోత్రేక్షణాన్వితః || ౨౬.౨౭||

షట్కణ్ఠస్త్వేకకణ్ఠో వా ప్రతిమాలిభిరన్వితః |
సశక్తిస్సాభయస్సాసిః సాక్షమాలస్సకుక్కుటః || ౨౬.౨౮||

సఖేటకస్త్యయం స్థాప్యో వృద్ధయే పత్తనాదిషు |
రక్తామ్బరసమాయుక్తో బాలచన్ద్రసమప్రభః || ౨౬.౨౯||

కరణ్డమకుటోపేతో హస్తద్వాదశకస్తు వా |
శక్తిఞ్చ ముసలం ఖఙ్గం చక్ర పాశాభయే వహన్ || ౨౬.౩౦||

దక్షిణే దక్షిణే వజ్రం కార్ముకం ఖేటకస్తథా |
మయూరఞ్చ ధ్వజం వాఽపి సాఙ్కశం వరమావహన్ || ౨౬.౩౧||

సోపవీతో మయూరస్థః శక్తిద్వయసమన్వితః |
గ్రామాదౌ స్థాపయేద్దేవం ప్రాసాదాదౌ చ సిద్ధయే || ౨౬.౩౨||

ఏవం పఞ్చవిధం ప్రోక్తం విభాగస్థానభేదతః |
స్వతః ప్రధానే వక్త్రైకం మూలబేరస్తు పూర్తిదమ్ || ౨౬.౩౩||

మోక్షార్థం షణ్ముఖం బేరం మూలబేరం ప్రతిష్ఠితమ్ |
ప్రతిష్ఠాదివసాత్పూర్వం సప్తమే పఞ్చమేఽహ్ని వా || ౨౬.౩౪||

త్రిదినే తద్దినే వాఽపి కారయేదఙ్కూరార్పణమ్ | (తృతీయేదినే)
మణ్డపం కారయేద్ విద్వాన్ ప్రాసాదాగ్రే ద్విపార్శ్వయోః || ౨౬.౩౫||

ద్వాత్రింశద్దస్తవిస్తారముత్తమం మణ్డపం స్మృతమ్ |
అష్టాష్టస్తమ్భసంయుక్తం పఞ్జీనాలమఘోచ్ఛయమ్ || ౨౬.౩౬||

మణ్డపస్యైవ మధ్యే తు చతుస్తమ్భైర్విరాజయేత్ |
 వింశత్కరసమాయుక్తం మధ్యమం మణ్డపం స్మృతమ్ || ౨౬.౩౭||
 షట్టింశద్ధాత్రసంయుక్తం నవతాలసముచ్చయమ్ |
 పూర్వవత్సన్వ్యజ్జేత్సమ్భాన్ రవిహస్తాయతన్తః || ౨౬.౩౮||
 షోడశస్తమ్భసంయుక్తమష్టతాలం సముచ్చయమ్ |
 కన్యసం మణ్డపం జ్ఞేయం విశ్వామిత్ర మహామునే || ౨౬.౩౯||
 ఉత్తమాదిషు బేరేషు తత్తద్యోగ్యం ప్రకల్పయేత్ |
 కూటం వాఽపి ప్రపాం వాఽపి మణ్డపం సమ్యగాచరేత్ || ౨౬.౪౦||
 ఏకాశీతిపదం కృత్వా మధ్యవేదీ నవాంశతః |
 రత్నిమాత్రం సముత్సేధం దర్పణోదరసన్నిభమ్ || ౨౬.౪౧||
 సుధయేష్టికయా వాఽపి మృదా నిర్దోషయాఽపి వా |
 తత్సృదేశం ఖనిత్వాఽథ పూరయేచ్ఛుద్ధవాలుకైః || ౨౬.౪౨||
 తదూర్ధ్వే వేదికాఞ్చైవ కుణ్డాని చ ప్రకల్పయేత్ |
 పరితశోఽపవేదీఞ్చ యుగాఙ్గులసువిస్తృతమ్ || ౨౬.౪౩||
 తదూర్ధ్వోచ్చయసంయుక్తాం నిమోన్నతవివర్జితామ్ |
 ద్విద్వ్యఙ్గులం తథాధిక్యం మధ్యమోత్తమమణ్డపే || ౨౬.౪౪||
 వేదికాయాస్తు పరితః కుణ్డాని పరికల్పయేత్ |
 ఉత్తమే మణ్డపే చైవ ద్వాత్రింశత్కుణ్డమీరితమ్ || ౨౬.౪౫||
 చతుర్వింశతికుణ్డాని కుర్యాన్మధ్యమమణ్డపే |
 నవకుణ్డాని కర్తవ్యా కన్యసే మణ్డపే ద్విజ || ౨౬.౪౬||
 ఆశ్రం యోన్యర్థచన్ద్రాభం గుణాశ్రం వర్తులాకృతిమ్ |
 షడశ్రం షద్మమష్టాశ్రం కుర్యాత్పూర్వాదిదిక్షు చ || ౨౬.౪౭||
 షడశ్రస్తు ప్రధానం స్యాన్మధ్యే శాఙ్కరవజ్రణోః |
 ఏవమభ్యన్తరే కుర్యాత్ బాహ్యే సర్వయుగాశ్రకమ్ || ౨౬.౪౮||
 సర్వలక్షణసంయుక్తం పూర్వోక్తవిధినాఽచరేత్ |
 చతుర్ద్వారసమాయుక్తం చతుస్తోరణభూషితమ్ || ౨౬.౪౯||
 వితానైరపి సఞ్చాచ్ఛద్యమష్టదిగ్గజసంయుతమ్ |
 హేమశూలారుణా రక్తా కృష్ణనీలసితారుణా || ౨౬.౫౦||

ఏకహస్తవిశాలోచ్చం తదర్ధార్ధశిరోఽన్వితమ్ |
 ధ్వజాయామసమాయామం పుచ్చద్వయసమన్వితమ్ || ౨౬.౫౦||
 వజ్రం త్రిశూలపర్యంతం ధ్వజేష్టను లేఖయేత్ |
 ప్రసాదిషు క్రమాదేవం లమ్బయేత్తు ప్రదక్షిణమ్ || ౨౬.౫౧||
 రమ్భా పనసపూగాన్త్రునాలికేరఫలైరపి |
 చూతవృక్షాన్స్తు తామ్బూలలతాభిశ్చ విభూషయేత్ || ౨౬.౫౩||
 ముక్తాః స్తగ్ధామవివిధైర్ధర్మమాలాభిరావృతమ్ |
 గాత్రవేష్టనసంయుక్తం మణ్ణులఙ్కరశోభితమ్ || ౨౬.౫౪||
 అష్టమణ్ణులసంయుక్తం ఘృతదీపసమన్వితమ్ |
 కుణ్ణుగేహసమాయుక్తం మణ్ణుపం భూషయేత్తతః || ౨౬.౫౫||
 మణ్ణుపస్ఫోత్తరే కుర్యాత్తదర్ధేనైవ మణ్ణుపమ్ |
 తన్మధ్యే స్నానవేదీఞ్చ వేద్యూర్ధ్వే చ విశాలతః || ౨౬.౫౬||
 నాలావటసమాయుక్తం జలమార్గసమాయుతమ్ |
 బాహుమాత్రాయతాఘాతం శ్వభ్రం తస్యైవ వామతః || ౨౬.౫౭||
 గోమయాలేపనం కృత్వా రజాంసి వినిపాతయేత్ |
 శైలజం మృణ్మయం బేరమచలం ద్వివిధం భవేత్ || ౨౬.౫౮||
 మృణ్మయం చలకర్మ స్యాద్ రత్నన్యాసం తటాద్యకే |
 శైలజే రత్నవిన్యాసం ప్రతిష్ఠాకాలపూర్వతః || ౨౬.౫౯||
 ఉక్తస్థానే గర్భగేహే రత్నన్యాసం సమాచరేత్ |
 వజ్రం మరకతం నీలం పుష్యరాగం ప్రవాలకమ్ || ౨౬.౬౦||
 మౌక్తికం చైవ వైడూర్యం స్ఫటికఞ్చ మహామణిమ్ |
 ఇన్ద్రాది మధ్యపర్యంతం స్కన్ధమూలేన విన్యసేత్ || ౨౬.౬౧||
 సువర్ణం రజతం తాన్త్రుమాయసం త్రపుసీసకమ్ |
 ఆరకూటఞ్చ విదుషా దేవలోహం క్రమాన్వసేత్ || ౨౬.౬౨||
 హరితాలక్రమఞ్చైవ గన్ధఞ్చాగరుచన్దనమ్ |
 సౌరాష్ట్రం గౌరికఞ్చైవ మాక్షికం ప్రాగ్విదిక్షు చ || ౨౬.౬౩||
 వైష్ణవం వజ్రపాణిఞ్చ వృషభధ్వజమేవ చ |

లక్ష్మీశ్చ సహదేవీఞ్చ శఙ్ఖపుష్పం సువర్చలమ్ || ౨౬.౬౪ ||

దూర్వాఞ్చ శ్రీముఖజ్ఞౌచ విన్యసేత్తు క్రమేణ తు |

యవగోధూమనీవారం శాలివైణవకాని చ || ౨౬.౬౫ ||

ప్రియఙ్గుతలముద్గాని నిష్పావఞ్చ క్రమాన్వసేత్ |

చన్దనం కుఙ్కుమజ్ఞౌచ లోహపాత్రం ఫలత్రయమ్ || ౨౬.౬౬ ||

కర్పూరముశిరజ్ఞౌచ పూర్వాద్యాశాసు విన్యసేత్ |

పుథివీం శాతకుమ్భన సముద్రరజతేన తు || ౨౬.౬౭ ||

కృత్వా మయూరం తామ్రేణ తోమరం చామరం గజమ్ |

శ్రీవత్సం కలశం భేరీం దర్పణం పద్మపుష్పకమ్ || ౨౬.౬౮ ||

మహామేరుసువర్ణేన కృత్వా రన్ధ్రావటే న్యసేత్ |

దేవ్యోస్తద్దక్షిణే వామే హేమాబ్జాని న్యసేద్ధృదా || ౨౬.౬౯ ||

మధ్యమే దక్షిణే సౌమ్యే త్వవటేషు క్రమాన్వసేత్ |

పద్మముద్రాఞ్చ ముకులీం శోధనీఞ్చ ప్రదర్శయేత్ || ౨౬.౭౦ ||

పూజయిత్వా తు రత్నాని గన్ధపుష్పాదిభిస్తథా |

పాంసునా చానులిప్యాథ పీఠన్యాసక్రమాన్వసేత్ || ౨౬.౭౧ ||

సర్వాలఙ్కారసంయుక్తే మణ్డలే స్థణ్ణిలోపరి |

నయనోన్మీలనం కృత్వా నేత్రయుగ్మయుతే దినే || ౨౬.౭౨ ||

మృణ్మయే గర్భగేహే తు నేత్రమోక్షణమాచరేత్ |

స్నాతశ్చుద్ధశ్చిల్పవేషో భస్మాభరణవస్త్రయక్ || ౨౬.౭౩ ||

పీతోఽక్షిమోక్షణం కుర్యాత్ హేమసూచికయా సుధీః |

దేవదేవ్యోర్మయూరఞ్చ కుక్కుటఞ్చ క్రమేణ తు || ౨౬.౭౪ ||

పక్షరేఖాన్తతో లిఖ్య తతో వై కృష్ణమణ్డలమ్ |

జ్యోతిర్మణ్డలమాలిఖ్య పశ్చాచ్ఛిల్పిం విసర్జయేత్ || ౨౬.౭౫ ||

తస్యాగ్రే స్థణ్ణిలం కృత్వా బిమ్బం తస్యోపరిన్యసేత్ |

పుణ్యాహం వాచయేత్తత్ర ప్రోక్షయేదస్త్రమస్త్రతః || ౨౬.౭౬ ||

సూత్రైకాదిసమాయుక్తానష్టకుమ్భాన్ న్యసేత్కృమాత్ |

బేరస్య పరితోఽభ్యర్చ్య లోకేశాన్ స్వస్వమస్త్రతః || ౨౬.౭౭ ||

హేమసూచ్యా గురుర్నిఖ్య నేత్రమస్త్రమనుస్మరన్ |
 మధు వాతాఋతాయేతి మధుపాత్రం ప్రదర్శయేత్ || ౨౬.౭౮||
 ఘృతం మిమిక్షేతి మస్త్రేణ ఘృతపాత్రం ప్రదర్శయేత్ |
 ఆప్యాయస్పృతి మస్త్రేణ క్షీరపాత్రం ప్రదర్శయేత్ || ౨౬.౭౯||
 సువర్ణం రజతం కాంస్యం పాత్రం మధ్వాదినా తతః |
 సువర్ణదూర్వయా నేత్రం మధ్వాజ్యక్షీరమర్పయేత్ || ౨౬.౮౦||
 సువర్ణరేఖా సంయుక్తం సూర్యసోమాగ్నిదైవతమ్ |
 తర్జనీమధ్యమాధిక్యాం న్యసేన్నేత్రమనుత్మరన్ || ౨౬.౮౧||
 ధేనుగవ్యేతి మస్త్రేణ సవత్సాం గాం ప్రదర్శయేత్ |
 బ్రహ్మజజ్ఞానమస్త్రేణ బ్రాహ్మణాన్దర్శయేత్తతః || ౨౬.౮౨||
 జగద్భువాదిమస్త్రేణ స్వస్తిమజ్గలవాచకైః |
 ప్రచ్ఛన్నపటమావర్జ్య జనాన్సర్వాన్ప్రదర్శయేత్ || ౨౬.౮౩||
 పఞ్చుగవ్యేన సంస్నాప్య పఞ్చుబ్రహ్మషడఙ్గైః |
 కలశాద్భిస్తు సంస్నాప్య తతః పఞ్చామృతాదిభిః || ౨౬.౮౪||
 అష్టమృత్యులిలేనైవ స్నాపయేత్తు షడక్షరైః |
 పర్వతాగ్రే నదీతీరే వల్మీకే కర్కటావటే || ౨౬.౮౫||
 దస్తి దస్తే వృషే శ్శృణ్వే గవాం గోష్ఠే చతుషృథే |
 మృదమష్టవిధం గ్రాహ్య ప్రకుర్యాద్భిమ్భశుద్ధికమ్ || ౨౬.౮౬||
 స్నాపయేద్భిల్వతోయైశ్చ పఞ్చుత్వకృత్తిలైరపి |
 గన్ధాద్భిశ్శుద్ధతోయైశ్చ స్కన్ధసూక్తేనమస్త్రతః || ౨౬.౮౭||
 నమకం చమకఞ్చైచివ పురుషసూక్తమతః పరమ్ |
 పఞ్చుశాన్తిం జపిత్వాథ స్నాపయేచ్ఛరసమ్భవమ్ || ౨౬.౮౮||
 గన్ధపుష్పాదిభిర్విద్వాన్ పూజయేద్ధృదయేన తు |
 సర్వాంలక్ష్కారసంయుక్తం సర్వాతోద్యసమన్వితమ్ || ౨౬.౮౯||
 వితానధ్వజసంయుక్తం ఛత్రచామరభూషితమ్ |
 నానాభక్తజనైస్సార్థం నానాదీపైస్సమాయుతమ్ || ౨౬.౯౦||
 రథే వా శిబికాయాం వా కుర్యాద్ధ్రామప్రదక్షిణమ్ |

జలతీరం సమాచ్ఛాద్య శుద్ధిం కృత్వా భువస్థలమ్ ॥ ౨౬.౯౧॥

తస్మిన్ బేరం సమానీయ వస్త్రాదీని వ్యపోహ్యా చ ।

నవవస్త్రేణ సంవేష్ట్య లమ్బకూర్చన సంయుతమ్ ॥ ౨౬.౯౨॥

చతుర్గాత్రయుతం కృత్వా జలమధ్యే ప్రపాస్తతః ।

తన్మధ్యే విన్యసేత్పితం చతుర్గాత్రయుతం దృఢమ్ ॥ ౨౬.౯౩॥

తదూర్ధ్వే ఫలకాం క్షిప్త్వా నాభిదమ్నేఽధివాసయేత్ ।

అష్టకుమ్భాన్ న్యసేద్దిక్షు దిగ్దేవాన్ పూజయేత్తతః ॥ ౨౬.౯౪॥

పఞ్చరాత్రం త్రిరాత్రం వాఽప్యేకరాత్రం జతోషితమ్ ।

చతుర్దైశ్చైశ్చతుర్దిక్షు కుర్యాదధ్యయనం ద్విజైః ॥ ౨౬.౯౫॥

పుణ్యాహం వాచయిత్వాఽథ ప్రోక్షయేద్ద్యాగమణ్ణపమ్ ।

వాస్తుహోమం తతః కుర్యాత్ సమీరిణపదే బుధః ॥ ౨౬.౯౬॥

పర్యగ్నికరణం తేన వహ్నినాఽత్రైవ కారయేత్ ।

వేద్యూర్ధ్వే స్థణ్ణిలం కృత్వా చాష్టద్రోణైస్తు శాలిభిః ॥ ౨౬.౯౭॥

తదర్థైస్తణ్ణులైశ్చైవ తదర్థైశ్చ తిలైరపి ।

తన్మధ్యే నలినం లిఖ్య సాష్టపత్రం సకర్ణికమ్ ॥ ౨౬.౯౮॥

దర్భైర్లాజైస్సపుష్పైశ్చ పరిస్తీర్య యథావిధి ।

శయనం కల్పయేత్తత్ర చర్మజాద్వైరనుక్రమాత్ ॥ ౨౬.౯౯॥

జలాదుత్తీర్య దేవేశం స్నానవేద్యోపరి న్యసేత్ ।

వ్యపోహ్యా వస్త్రకూర్పాదీన్ గవ్యైశ్చైవాభిషేచయేత్ ॥ ౨౬.౧౦౦॥

స్కన్ధనూక్తం జపిత్వాఽథ పవమానముదీరయన్ ।

అయఙ్కుమారమస్త్రేణ మాలామస్త్రేణ దేశికః ॥ ౨౬.౧౦౧॥

శుభామ్భసా తు సంస్నాప్య రక్తవస్త్రేణ వేష్టయేత్ । (శుద్ధామ్భసా)

గన్ధపుష్పాద్విభిః పూజ్య హృదయేన తు మస్త్రతః ॥ ౨౬.౧౦౨॥

కౌతుకం బన్ధయేత్తత్ర స్కన్ధశక్తిం గురూక్తమః ।

పద్మముద్రాం నమస్కార షణ్ముఖీం దర్శయే త్తతః ॥ ౨౬.౧౦౩॥

వైవేద్యం దాపయిత్వాఽథ తామ్బూలఞ్చ నివేదయేత్ ।

మణ్ణపం వికిరాన్ క్షిప్త్వా ప్రోక్షయేదర్ఘ్యవారిణా ॥ ౨౬.౧౦౪॥

శయనే శాయయేద్దేవం ప్రాక్ష్మిరశోర్ధ్వవక్త్రకమ్ |

శక్తిద్వయం ద్విపార్శ్వే త శాయయిత్వా యథావిధి || ౨౬.౧౦౫||

వస్త్రణాచ్ఛాదయేచ్ఛక్తిద్వయంజ్ఞానవ పృథక్పృథక్ | (వస్త్రణాచ్ఛాదయేశక్తిద్వయంజ్ఞానవ)

భూతశుద్ధిం తతః కృత్వాఽప్యన్తర్యజనమాచరేత్ || ౨౬.౧౦౬||

అయఙ్కమారమస్త్రేణ గన్ధస్పృషాదినార్చయేత్ |

ఆసనం మూర్తిమూలఞ్చ బ్రహ్మోక్తఞ్చప్రపూరయేత్ || ౨౬.౧౦౭|| (బ్రహ్మోక్తఞ్చప్రపూజయేత్)

సర్వలక్షణసంయుక్తాన్ కుమ్భాన్ సక్లృహ్య దేశికః | (కుమ్భాన్ సక్లృహ్య)

చతుర్వింశత్యుస్థతోయైః పూరితం నిష్కలఙ్గహమ్ || ౨౬.౧౦౮|| (నిష్కలఙ్గహమ్)

పక్వబిమ్భఫలోపమ్యం నిర్దోషఞ్చ ఘనస్వనమ్ |

స్కన్ధకుమ్భమితి ప్రోక్తం శక్తివజ్రధరం న్యసేత్ || ౨౬.౧౦౯||

[స్కన్ధకుమ్భమితి ప్రోక్తం ద్రోణతోయేన పూరితమ్ |

సమ్పూర్ణం లక్షణోపేతాం గృహీత్వా శక్తివర్ధనమ్ || ౨౬.౧౧౦||

త్రివృత్సూత్రేణ సంవేష్ట్య ప్రాదక్షిణ్యాద్యవాన్తరమ్ |

ద్రోణతోయేన సమ్పూర్ణాన్ కుమ్భాన్సర్వాన్సలక్షణాన్ || ౨౬.౧౧౧||

తస్తునావేష్ట్య కుశలో గవాక్షసదృశాన్తరమ్ |

అస్త్రేణ ఙాల్య చ ప్రోక్ష్య వస్త్రపూతైర్జలైశ్శుభైః || ౨౬.౧౧౨||

సర్వగన్ధయుతైఃపూర్య రక్తవస్త్రద్వయేన చ |

స్కన్ధకుమ్భం సమావేక్ష్య వద్ధన్యో చ పృథక్పృథక్ || ౨౬.౧౧౩||

స్కన్ధబేరశిరో భాగే కల్పయేదాసనస్తతః |

స్కన్ధకుమ్భం విన్యస్య స్కన్ధాద్వైస్సమ్యగర్చయేత్ || ౨౬.౧౧౪||

పఞ్చారత్నాని విన్యస్య న్యసేదుత్తమకూర్చకమ్ |

స్కన్ధకుమ్భం న్యసేన్మధ్యే స్కన్ధమన్త్రం సబీజయుక్ || ౨౬.౧౧౫||

ఆధారాఖ్యమనస్తఞ్చ ధర్మాదీన్ కల్పకల్పవిత్ |

అష్టశక్తిశ్శకున్యాద్యాం ఆసనమూర్తిమేవ చ || ౨౬.౧౧౬||

సక్కుల్ప్య చ ప్రసన్నాత్మా సపుష్పాఙ్జులిహస్తవాన్ |

ప్రభామణ్డలమధ్యస్థం ప్రద్యోదినదిశాముఖమ్ || ౨౬.౧౧౭||

సహస్రాదిత్యసంకృశం రత్నకుణ్డలభూషితమ్ |

కరణ్ణమకుటోపేతం శుద్ధయజ్ఞోపవీతినమ్ || ౨౬.౧౧౮||

రక్తవర్ణామ్బురాలేపం మాల్యాదిభిరలఙ్కృతమ్ |

ఛన్నవీరకటీసూత్రపాదనూపురసంయుతమ్ || ౨౬.౧౧౯||

మన్దస్మితం బాలవేషం సుప్రసన్నం శుభేక్షణమ్ |

యాదృశం ప్రతిమాకారం తాదృశం భావ్య బుద్ధిమాన్ || ౨౬.౧౨౦||

స్కన్ధస్య మూలమస్త్రేణ స్కన్ధం పద్మస్థమావహేత్ |

స్వాగతం సద్యమస్త్రేణ స్థాపనం వామదేవతః || ౨౬.౧౨౧||

అఘోరేణ నిరోధన్తు సాన్నిధ్యమీశమన్తతః |

సమ్ముఖం పురుషేణైవ పాద్యమాచమనార్థ్యకమ్ || ౨౬.౧౨౨||

గన్ధపుష్పం హృదా దద్యాత్ ధూపన్ధూరసి మన్తతః |

దీపం ఉద్దివ్యమస్త్రేణ నైవేద్యఞ్చాన్నసూక్తకమ్ || ౨౬.౧౨౩||

తామ్బూలం హృదయేనైవ తేనైవాచమనన్దదేత్ |

పద్మముద్రాం షణ్ముఖీఞ్చ నమస్కారాన్పుదశయేత్ || ౨౬.౧౨౪||

ఆవాహ్యా హృదయేనైవ దిగ్బన్ధేదస్త్రమన్తతః |

మహావల్లిం దేవసేనాం శ్యామరత్న సమప్రభామ్ || ౨౬.౧౨౫||

సౌమ్యవక్త్రే పద్మహస్తే వర్ధన్యౌ స్వస్వబీజతః |

ఆవాహ్యా దక్షిణే వామే పద్మముద్రాం ప్రదర్శయేత్ || ౨౬.౧౨౬||

పరితశ్చాప్తకుమ్భాంశ్చ పూర్వాదిషు క్రమాన్ప్యసేత్ |

జయన్తాఖ్యమగ్నిశిఖం కృత్తికా పుత్రసంజ్ఞకమ్ || ౨౬.౧౨౭||

అనలం తు భూతపతిం సేనాన్యం గుహసంజ్ఞకమ్ |

హేమశూలం విశాలాక్షం శక్తివజ్రధరం న్యసేత్ || ౨౬.౧౨౮||]

The second line of 26.109 is expanded

within 26.110 through 26.128

స్వనామాద్యక్షరైశ్చైవ నమోఽనైర్నామభిః క్రమాత్ |

శక్తిఞ్చైవాక్షమాలాఞ్చ కమణ్ణులుధనుర్ధరాన్ || ౨౬.౧౨౯||

వజ్రం కృత్వా సువర్ణేన స్కన్ధకుమ్భే న్యసేత్పుథక్ |

స్వర్ణేన రచితం పద్మం వర్ధన్యోర్విన్యసేత్తతః || ౨౬.౧౩౦||

రజతాత్స్వస్తికం కృత్వా కుమ్భేష్వష్టసు విన్యసేత్ |
 నైవేద్యఞ్చైచ పానీయం తామ్బూలఞ్చ హృదా దదేత్ || ౨౬.౧౩౧||
 ఆత్మవిద్యా శివాఖ్యఞ్చ జానుకణ్ఠశిరోఽవధి |
 తత్త్వత్రయం సాధిపతిం మూర్తిమూర్తీశ్వరాన్న్యసేత్ || ౨౬.౧౩౨||
 మూర్తయః ఞ్చాదయస్తత్ర కార్తికేయాదిమూర్తిపాః | (మూర్తిపః ఞ్చాదయస్తత్ర)
 పఞ్చైకచతురస్త్రీణి పఞ్చత్రిచతురత్రయః || ౨౬.౧౩౩||
 ఆనేన విధినా కుమ్భాన్ పూర్వాద్యాశాసు విన్యసేత్ |
 సువర్ణం సర్వకుమ్భేషు న్యస్తవ్యం ఫలకాఙ్గిభిః || ౨౬.౧౩౪||
 పశ్చిమద్వారబాహ్యస్తే నిత్యద్వారం సమర్చయేత్ | (పశ్చిమద్వారబాహ్యస్థా
 వద్వారమర్చయేత్)
 శాన్తిభూతిబలారోగ్యం చతుర్దిక్షుః సతోరణైః || ౨౬.౧౩౫||
 శాన్తిం సుదేహం సుముఖమిన్ద్రం పూర్వే సమర్చయేత్ |
 ఇన్ద్రాగ్నిమధ్యమే భానుం వహ్నికోణే హుతాశనమ్ || ౨౬.౧౩౬||
 యామ్యే విద్యాం మహావల్లిం తతః సేనాపతిం యమమ్ |
 నిర్వుతిఞ్చ మహావిష్ణుం లక్ష్మీం నిర్వుతిగోచరే || ౨౬.౧౩౭||
 ఆప్యే నివృత్తిం శిఖినం గజం వరుణమస్త్రకమ్ |
 వాయుం గణేశం క్షేత్రజ్ఞం వాయవ్యాం దిశి పూజయేత్ || ౨౬.౧౩౮|| (గణేశం క్షేత్రేశం)
 ప్రతిష్ఠాం దేవసేనాఞ్చ సుమిత్రం సోమముత్తరే |
 ఈశానఞ్చ చతుర్వక్త్రం గురుమీశానగోచరే || ౨౬.౧౩౯||
 తత్తత్స్వనామమస్త్రేణ సర్వకుమ్భాస్సమర్చయేత్ |
 దశాయుధాని సమ్పూజ్య హుమ్భుడన్తం స్వనామతః || ౨౬.౧౪౦||
 భో భో శక్ర త్వయా స్వస్యాం దిశి విష్ణుప్రశాన్తయే |
 సావధానేన యాగాన్తం యావత్స్థేయం గుహాజ్ఞయా || ౨౬.౧౪౧||
 ఇత్యేవం దశతోకేశాన్ ప్రత్యేకం శ్రావయేద్గురుః |
 దర్పణం పూర్ణకుమ్భశ్చ మయూరం యుగ్మచామరమ్ || ౨౬.౧౪౨||
 శ్రీవత్సం స్వస్తికం శఙ్ఖం దీపో దేవాష్టమఙ్గలమ్ |
 తేషు సమ్పూజయేన్మస్త్రీ గణ్గాద్యష్టనదీః క్రమాత్ || ౨౬.౧౪౩||

గణ్ణాఞ్చ యమునాఞ్చైవ నర్మదాఞ్చ సరస్వతీమ్ |
 సిన్ధం గోదావరోఞ్చైవ కావేరీం కుమరీం తతః || ౨౬.౧౪౪||
 తృణబన్ధాంఞ్చ కమాఞ్చ వంశే స్తమేఘ యథాక్రమమ్ |
 పృథివ్యాదీని తత్త్వాని పూజయేన్మణ్ణపే సుధీః || ౨౬.౧౪౫||
 మణ్ణపఞ్చ గుహవ్యాప్తం నిర్విఘ్నం భావ్య తత్పరః |
 ఋగ్వేదం పూర్వదిగ్భాగే యజుర్వేదన్తు దక్షిణే || ౨౬.౧౪౬||
 పశ్చిమే సామవేదఞ్చ ఉదీచ్యాం దిశ్యథర్వణమ్ |
 మాలామన్త్రం స్కన్ధసూక్తం గాయత్రీం పఞ్చశాన్తికమ్ || ౨౬.౧౪౭||
 ఆగ్నేయాదిషు కోణేషు జపిత్యా మన్తవిత్తమైః |
 ఆచార్యో మూర్తిపైస్సార్ధం హోమకర్మ సమాచరేత్ || ౨౬.౧౪౮||
 కార్తికేయో విశాఖశ్చ గుహఞ్చైవాసురాన్తకః |
 నేనానీః షణ్ముఖశ్చైవ మయూరవాహనస్తథా || ౨౬.౧౪౯||
 శక్తిపాణిరితి ఖ్యాతా ఏతే వైవాష్టమూర్తిపాః |
 స్వనామాద్యక్షరణైవ కుణ్డానాం దక్షిణే యజేత్ || ౨౬.౧౫౦||
 అగ్న్యాధానాదికం సర్వమగ్నికార్యోక్త వర్తనా |
 ప్రధానే స్కన్ధమావాహ్య సబ్రహ్మిణం సలోచనమ్ || ౨౬.౧౫౧||
 తత్త్వత్రయం సాధిపతిం మూర్తిమూర్తీశ్వరాన్వితమ్ |
 మహావల్లిం దేవసేనాం సహితం సమ్ప్రపూజయేత్ || ౨౬.౧౫౨||
 పాలాశఖదిరాశ్వత్యవటబిల్వశమీ తథా |
 ప్లక్షః పశ్చాదపామార్గముదుమ్బరమిత్థీరితమ్ || ౨౬.౧౫౩||
 ప్రధానాద్యగ్నికుణ్డానాం సమిధో నవ కీర్తితాః |
 సార్ధా సత్స్వపసపలాశాశ్చ సప్తరోహా అనిన్ధితాః || ౨౬.౧౫౪||
 కనిష్ఠాఙ్గులనాహం స్యాద్ద్వాదశాఙ్గులమాయతాః |
 సమిదాఙ్గు చరు లాజం యవం సక్తుఞ్చ సర్షపమ్ || ౨౬.౧౫౫|| (యవం వేణుం)
 తిలం ముద్గం గులం వేణ మధు క్షీరం పునర్దధి | (గులం చైవ)
 ద్రవ్యం త్రయోదశం ప్రోక్తం హోమయేత్తు యథాక్రమమ్ || ౨౬.౧౫౬|| (ద్రవ్యాణి
 ద్వాదశైతాని ప్రోక్తం)

మూల మన్తం షడక్షరేణ సమిధాదీని మన్తవితే । (బ్రహ్మ మన్తం)

శతమర్దం తదర్దం వా మూలమన్తేణ దేశికః ॥ ౨౬.౧౫౭॥

బ్రహ్మణ్ణానాం దశాంశం స్యాన్మూలార్దం మూర్తిపాపహతిః ।

మూర్తిపా జపహయాత్ దిక్షు సర్వాంశ్చ స్వస్వమన్తతః ॥ ౨౬.౧౫౮॥ (జపహయాత్ విదిక్షు)

స్కన్దగాయత్రిమన్తేణ ప్రతికుణ్డం విశేషతః ।

శతమర్దం తదర్దం వా సర్విషా జపహయాత్సుధీః ॥ ౨౬.౧౫౯॥

ద్రవ్యాన్తే వ్యాహృతీర్హృత్వా స్పృష్టావ్ స్పృష్టావ్ చ బేరకమ్ ।

స్కన్దసూక్తేశ్చ మన్తేశ్చ షడ్భిః షడ్వారమాజ్యతః ॥ ౨౬.౧౬౦॥ (స్కన్దసూక్తస్య)

జగద్భువాదిషణ్మూర్తిమన్తైశ్చైవ హునేత్సుధీః ।

అయజ్ఞమారమన్తేణ హోమయేత్ షోడశాపహతిః ॥ ౨౬.౧౬౧॥

మాలామన్తేణ మన్తజ్ఞో జపహయాచ్ఛిరసాపహతిమ్ ।

కృత్వైవం సర్వకుణ్డేషు కుర్యాత్తు శిరసా హునేత్ ॥ ౨౬.౧౬౨॥

సర్వద్రవ్యసమాయుక్తం హవ్యవాహేన హోమయేత్ ।

దృఢద్రవ్యం కరేణైవ ద్రవద్రవ్యం స్రువేణ చ ॥ ౨౬.౧౬౩॥

బీజాని కరయేచ్చైవ లాజమజ్జాలినా హునేత్ ।

ఉపోష్యతో గురుస్త్వైవం రాత్రిశేషం వ్యపోహ్య చ ॥ ౨౬.౧౬౪॥

మూర్తివైస్సహ సంస్నాత్వా నిత్యకర్మకృతో గురుః ।

సోష్ణిషసోత్తరీయశ్చ హైమపశ్చాఞ్చభూషణః ॥ ౨౬.౧౬౫॥

శివద్విజకులోద్భూతః శివశాస్త్రవిశారదః ।

సామాన్యార్ఘ్యం విశేషార్ఘ్యం పశ్చాఞ్చగవ్యాని సాధయేత్ ॥ ౨౬.౧౬౬॥

పూర్వవద్ధ్వారపూజాదిదిగ్దేవాంస్తు సమర్చయేత్ ।

ఆసనావరణానాస్తు హుత్వాఽప్యేకైకమాపహతిమ్ ॥ ౨౬.౧౬౭॥

స్కన్దమూలేన మన్తేణ శతమష్టోత్తరం హునేత్ ।

జయాదిరభ్యాధానశ్చరాష్ట్రభృచ్చ హునేత్క్రమాత్ ॥

ప్రాయశ్చిత్తమఘోరేణ హోమయేత్ షోడశాపహతిః ।

పూర్ణాపహతిం తతః కృత్వా ధూపదీపాదికాన్తదేత్ ॥

ప్రార్థయిత్వా నమస్కృత్వా బలిమస్తర్బలిం ఊపేత్ |
 బహిర్బలిం తతః కుర్యాత్ జ్ఞానఖడ్గధరో గురుః ||
 పూర్ణాహుతిం తతః కృత్వా జ్ఞానఖడ్గధరో గురుః |
 దేశికం తోషయేద్దేవం సన్నిధికరణాయ చ || ౨౬.౧౬౮ ||
 ఆచార్యం పూజయేత్కర్తా గోభూమిధనకాఞ్చనైః |
 అధమం దశనిష్కస్తు ద్విగుణం మధ్యమం స్మృతమ్ || ౨౬.౧౬౯ ||
 ఉత్తమం త్రిగుణం జ్ఞేయం దేశికస్య తు దక్షిణా |
 తస్యైవం పఞ్చమాంశైకం మూర్తిపానాస్తు దక్షిణా || ౨౬.౧౭౦ ||
 జాపకాన్వాస్తుహోతారం తదర్ధేనైవ తోషయేత్ |
 దైవజ్ఞం శిల్పినశ్చైచైవ తోషయేన్మూర్తిధారివత్ || ౨౬.౧౭౧ ||
 భక్తానాం పరిచారాణాం యథాశక్త్యా తు దక్షిణామ్ |
 శయనాద్భిమ్బముత్థాప్య స్నానవేద్యుపరి న్యసేత్ || ౨౬.౧౭౨ ||
 ఘృతం శిరోర్పణం కుర్యాత్ హేమదూర్వాఙ్కూరాక్షతైః |
 పఞ్చగవ్యేన సంస్నాప్య పశ్చాత్పఞ్చాచమృతాదిభిః || ౨౬.౧౭౩ ||
 రక్తతోయైస్సర్వతోయైః శుభోద్ధైర్గన్ధతోయకైః | (శుద్ధోద్ధైర్గన్ధతోయకైః)
 హిరణ్యవర్ణా ఋగ్భిశ్చ పవమానైశ్చ మన్తతః || ౨౬.౧౭౪ ||
 నమకఞ్చమకశ్చైచైవ స్కన్ధసూక్తఞ్చ శాన్తికమ్ |
 జపిత్వా స్నాపయేత్స్కన్ధం గన్ధపుష్పాదినాచయేత్ || ౨౬.౧౭౫ ||
 అర్ఘ్యపాణిర్గురుః పశ్చాత్ప్రవిశేద్ధర్భగేహకమ్ |
 మానుషే దైవికే వాఽపి ప్రాగ్వత్సంస్కారసంయుతే || ౨౬.౧౭౬ ||
 కుశలో హృదయేనైవ రత్నౌషధివిగర్హితమ్ |
 విన్యస్య సుదృఢం కృత్వా షణ్ముఖస్యాసనాయ చ || ౨౬.౧౭౭ ||
 సర్వాతోద్యసమాయుక్తం వేదఘోషసమన్వితమ్ |
 అర్ఘ్యపాణిః పురో గత్వాఽప్యాచార్యో మూర్తిప్రైస్సహ || ౨౬.౧౭౮ ||
 సదారపుత్రాస్సభ్రాతా యజమానో వ్రజేదను |
 హర్మ్యం ప్రదక్షిణం కృత్వా గర్భగేహే గుహం నయేత్ || ౨౬.౧౭౯ ||
 సులగ్నే సుముహూర్తే చ యథా ద్వారం తథా ముఖమ్ |

అథ బ్రహ్మ శిఖోపేతం స్థాపయేచ్ఛరసమ్భవమ్ || ౨౬.౧౦౦|| (బ్రహ్మ శిఖోపేతం)

దక్షిణే తు మహావల్లిం దేవసేనాం తథోత్తరే |

అష్టబన్ధం తతః కుర్యాద్యథా దృఢతరం తథా || ౨౬.౧౦౧||

సర్వాతోద్యసమాయుక్తం కుమ్భానుద్ధృత్య దేశికః |

మూర్తిపైశ్చిరసావాహ్య కుర్యాద్ధామప్రదక్షిణమ్ || ౨౬.౧౦౨||

దేవస్యాగ్రే క్రమేజైవ స్థణ్ణిలోపరి విన్యయేత్ |

ప్రచ్ఛన్నపటమాసీయ భక్త్యా పరమయా పునః || ౨౬.౧౦౩|| (పరమయా యుతః)

ఆచార్యస్సుప్రసన్నాత్మా దృఢచిక్రో జితేన్ద్రియః |

మూర్ధాదికల్పితస్థానేష్యాదివర్ణాంల్లిఖేత్కృమాత్ || ౨౬.౧౦౪||

సైకత్రింశత్కలాన్యాసం మకుటాదిక్రమాన్వ్యసేత్ |

జగదుభావదిషణ్మన్తైర్వక్త్రస్థానేషు విన్యసేత్ || ౨౬.౧౦౫||

శిరోవదనహృన్నాభిగుహ్యోజ్ఞీషు చ తాన్ పునః |

మాతృకాం బిన్ధుసహితాం దేవ్యోరజ్ఞే క్రమాన్వ్యసేత్ || ౨౬.౧౦౬||

ముహూర్తం వేక్ష్య దైవజ్ఞో గురవే సన్నివేదయేత్ |

ప్రాణాత్ప్రకృతియోగస్తు జ్ఞాత్వా స్థాపనమా చరేత్ || ౨౬.౧౦౭|| (స్థాపనమా రభేత్)

యథోత్కృష్టం క్రమాత్ జ్ఞాత్వా తథా సంస్థాపయేద్గురుః |

కుమ్భాద్బిజం సమాదాయ బేరస్య హృది విన్యసేత్ || ౨౬.౧౦౮||

బ్రహ్మజ్ఞాని సబీజాని మూర్ధాదిక్రమణో న్యసేత్ |

ముకులీం పద్మముద్రాఞ్చ షణ్ముఖీం ధేనుముద్రికామ్ || ౨౬.౧౦౯||

శక్తిముద్రాం నమస్కారాన్తర్కయేత్తు గుహాయ వై |

స్కన్ధకుమ్భస్థతోయేన స్కన్ధం సంస్థాపయేద్గురుః || ౨౬.౧౧౦||

వర్ధన్యోర్బిజమాదాయ దేవ్యోశ్చుచుకమధ్యమే |

పూర్వం సవ్యే మహావల్లిం దేవసేనాఞ్చ వామకే || ౨౬.౧౧౧||

విన్యస్య యోనిముద్రాఞ్చ పద్మాఖ్యం దర్శయేత్పుథక్ |

తత్తత్కృమ్భస్థతోయేన స్థాపయచ్ఛక్తికాద్యయమ్ || ౨౬.౧౧౨|| (స్థాపయచ్ఛక్తికాద్యయమ్)

స్థాపనే శక్తిరహితే వర్ధనీద్వయబీజకమ్ |

పీఠే పార్శ్వద్వయే విద్వాన్ స్థాప్య తత్రాభిషేచయేత్ || ౨౬.౧౧౩||

జయన్తాదిఘటాద్భిస్తు పీఠేసంస్థాపయేత్కమాత్ |
 గన్ధతోయేనసంస్నాప్య గవ్యైః పఞ్చామృతైఃపునః || ౨౬.౧౯౪||
 స్కన్ధసూక్తేనమన్త్రేణ జపేత్తోడశవారకమ్ |
 శుద్ధామ్భసాతుసంస్నాప్య మూలబ్రహ్మషడఙ్గైః || ౨౬.౧౯౫||
 పాద్యంవైసద్యమన్త్రేణ వామేనాచమనాన్తదేత్ |
 అర్ఘ్యంవైఘోరమన్త్రేణ వస్త్రంహృదయమన్త్రతః || ౨౬.౧౯౬||
 గన్ధన్తత్పురుషేణైవ పుష్పమీశానమన్త్రతః |
 భూషణఙ్కవచేనైవ ధూపదీపాహృదాదదేత్ || ౨౬.౧౯౭||
 అభ్యర్చ్యాధారశక్త్యాది పఞ్చవరణసంయుతమ్ |
 రక్తామ్బురైరక్తమాల్యై రక్తగన్ధైశ్చభూషయేత్ || ౨౬.౧౯౮||
 పఞ్చవర్ణహవిర్ణద్యాదన్న సూక్తేనమన్త్రతః |
 తామ్బూలాద్యుపచారాణి సర్వాణిసహృదాదదేత్ || ౨౬.౧౯౯||
 స్వసూత్రాన్తేవదేపీనాముద్వాహఙ్కర్మకారయేత్ |
 చతుర్థేదివసేవిప్రే శేషహోమంసమాచరేత్ || ౨౬.౨౦౦||
 భూదానన్దేశికాయైవదద్యాత్ కర్ణాయథాబలమ్ |
 బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్ పశ్చాత్ దీనానన్ధాంశ్చభుజయేత్ || ౨౬.౨౦౧||
 తదన్తేన్నపనఙ్కర్యాత్ విత్తశాత్యన్న కారయేత్ |
 ఏవంయఃకురుతేమర్త్యసంపుణ్యాఙ్గతిమాప్నుయాత్ || ౨౬.౨౦౨||
 ఆయుఃపుత్రకలత్రఞ్చ వసువిద్యాయశోబలమ్ |
 సౌభాగ్యమృహతీలక్ష్మీమరోగత్వమనాకులమ్ || ౨౬.౨౦౩||
 ఇహావలభ్యాభూప్యష్టే భుక్త్యాభోగాన్యథేఘ్నితాన్ |
 కర్తాకారయితాచైవ కౌమారలోకమాప్నుయాత్ || ౨౬.౨౦౪||
 ఫలంస్కన్ధప్రతిష్ఠాయాస్సఙ్క్షేపాత్ శృణుసున్తతః |
 బేరసంవేశవేద్యాన్తు యావన్తః వరమాణవః || ౨౬.౨౦౫||
 తావ్ద్వర్షనహస్రాణిస్కన్ధలోకేమహీయతే || ౨౬.౨౦౬||
 ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే అచలస్నాపనవిధిర్నామ షడ్వింశతిః పటలః |

౨౭. సప్తవింశః పటలః - అథచలబేరప్రతిష్ఠావిధిః

చలబేరప్రతిష్ఠాఞ్చ వక్ష్యేఽహంశృణుకౌశిక |
 భుక్తిముక్తిప్రదన్నృణాం సర్వకామార్థసాధనమ్ || ౨౭.౧||
 బాలవృద్ధికరంసర్వశత్రుక్షయకరంశుభమ్ |
 సర్వకామదమాన్యత్కిం కుమారస్థాపనాదృతే || ౨౭.౨||
 మృగాదిమాసషట్కేతు వికుమ్భేషుశుభావహమ్ |
 ఆయనేవోత్తరేశ్రేష్ఠే దక్షిణేస్యాత్క్షవరాన్వితమ్ || ౨౭.౩||
 మార్గశ్చీర్షకమాఘౌ ద్వా వర్షయేత్తు ప్రయత్నతః |
 జోవదృష్టియుతే కుమ్భే చలస్థాపనముత్తమమ్ || ౨౭.౪||
 ప్రశస్తపక్షనక్షత్రే స్థాపనం సమ్యగాచరేత్ |
 ప్రతిమాం కారయేద్విద్వాన్ ప్రతిమాలక్షణోక్తవత్ || ౨౭.౫||
 గజవల్లీసమాయుక్తం ప్రతిపఞ్చోత్సవం తథా |
 శిబికా బలిబేరఞ్చ స్నపనాత్సవ కౌతుకమ్ || ౨౭.౬||
 మూర్తిపఞ్చవిధానేన తత్తస్మూర్తిస్వభావకమ్ |
 శక్త్యేకఞ్చ సమాయుక్తం స్నపనం బలికౌతుకమ్ || ౨౭.౭||
 శక్తిత్రయసమోపేతముత్సవం మునిపుఙ్గవ |
 శక్తిం వినాస్త్రశిబికా పఞ్చబేరవిధిక్రమమ్ || ౨౭.౮||
 అఙ్కరానర్పయేద్విద్వాన్ పూర్వోక్తవిధినా మునే |
 ప్రాసాదస్యాగ్రతః కుర్యాన్మణ్డపం చతురశ్రకమ్ || ౨౭.౯||
 భూతాదినవహస్తాంతం విస్తారం గురుహస్తతః |
 షోడశస్తమ్భసంయుక్తం ద్వాదశస్తమ్భకేన వా || ౨౭.౧౦||
 పఞ్చైతాలసముత్సేధం పఞ్చైత్రయసమాయుతమ్ |
 చతుర్ద్వారసమాయుక్తం చతుస్తోరణభూషితమ్ || ౨౭.౧౧||
 మగ్గలాకారసంయుక్తం మగ్గలాఙ్కరశోభితమ్ | (మగ్గలాష్టకసంయుక్తం)
 విధానధ్వజసంయుక్తం దర్భమాలా సుశోభితమ్ || ౨౭.౧౨|| (దర్భమాలా భిరావృతం)
 గాత్రవేష్టనసంయుక్తం ఫలపల్లవశోభితమ్ |
 ఏకాశీతిపదం కృత్వా మధ్యవేదిం నవాంశతః |

కుణ్డాని పరితః కృత్వా మహాదిక్షు విదిక్షు చ || ౨౭.౧౩||

దిశాసు చతురశ్రాణి షట్కోణాని విదిక్షు చ |

అథవా విదిశాస్వత్ర వృత్తాని నలినాని వా || ౨౭.౧౪||

షడశ్రన్తు ప్రధానం స్యాన్మధ్యే శాఙ్కరవజ్రణోః |

సర్వకుణ్డం షడశ్రం వా నవకుణ్డవిధౌ మతా || ౨౭.౧౫||

చతురశ్రం చతుర్దిక్షు ప్రధానన్తు షడశ్రకమ్ |

పఞ్చకుణ్డవిధిః ప్రోక్తం త్రిమేఖలసమాయుతమ్ || ౨౭.౧౬||

నాభియోనిసమాయుక్తం సర్పలక్షణసంయుతమ్ |

మణ్డపస్యోత్తరే భాగే స్నానవేదిం ప్రకల్పయేత్ || ౨౭.౧౭||

తత్ప్రీతతారద్విగుణం షోడశాఙ్కలముచ్చయమ్ |

నాలావటసమాయుక్తం జలమార్గసమాయుతమ్ || ౨౭.౧౮||

బాహుమాత్రాయతాత్థాతమవటం తస్య వామతః |

గోమయాలేపనం కృత్వా రజాంసి వినిపాతయేత్ || ౨౭.౧౯||

మాణిక్యం పుష్పరాగఞ్చ వైడూర్యం నీలమేవ చ |

గోమేదకం మౌక్తికఞ్చ ప్రవాలం స్ఫటికం తథా || ౨౭.౨౦||

ఇన్ద్రాదీశానపర్వన్తం విన్యసేత్స్వస్వమన్తతః |

బేరం తస్యోపరి న్యస్తాస్వ సున్నిగ్ధం సుదృఢం భవేత్ || ౨౭.౨౧||

దేవ్యః పీఠేఽష్టకోష్ఠేషు హేమాబ్జాని న్యసేద్ధృదా |

సర్వాలఙ్కారసంయుక్తే మణ్డపే స్థణ్ణిలోపరి || ౨౭.౨౨||

నయనోస్మీలనం కుర్యాత్ నేత్రయుగ్మాయుతే దినే |

హేమసూచికయా శిల్పి పక్షురేఖాం సమాలిఖేత్ || ౨౭.౨౩||

కృష్ణమణ్డలమాలిఖ్య జ్యోతిర్మణ్డలమాలిఖేత్ |

ఉత్తరే స్థణ్ణిలే బేరం స్థాప్య శిల్పిం విసర్జయేత్ || ౨౭.౨౪|| (ఇతరే స్థణ్ణిలే)

నేత్రమన్తమనుస్మృత్య హేమసూచ్యా గురుర్లిఖేత్ |

పుణ్యాహం వాచయిత్వాఽథ ప్రోక్షయేదన్తమన్తతః || ౨౭.౨౫||

అభితః కలశానష్ఠా స్థాప్యేన్ద్రాద్యాః సమర్చయేత్ |

తర్జునీమధ్యమాభ్యాఞ్చ సర్వవర్ణోఽఘసంయుతమ్ || ౨౭.౨౬|| (సువర్ణసఖసంయుతమ్)

సూర్యసోమాధిపాభ్యాశ్చ నేత్రయోః సంస్పృశేద్గురుః |
 సావర్ణదూర్వయా నేత్రం మధ్యాజ్యాభ్యాస్తు తర్పయేత్ || ౨౭.౨౭||
 మధువతా ఋతాయేతి మధునా తర్పయేద్గురుః |
 ధృతం మిమిక్షేతి మస్త్రేణ తర్పయేత్తు ఘృతేన చ || ౨౭.౨౮||
 సావర్ణం రజతేనైవ పాత్రం మధ్వాజ్యయోర్మృతమ్ |
 గౌర్ధేనుభావమస్త్రేణ సవత్సాం గాం ప్రదర్శయేత్ || ౨౭.౨౯||
 బ్రహ్మజజ్ఞానమస్త్రేణ బ్రాహ్మణాన్ దర్శయేద్గురుః |
 ప్రచ్ఛన్నపటమావర్ణ్య జనాన్సర్వాన్ ప్రదర్శయేత్ || ౨౭.౩౦||
 పశ్చుగవ్యేన సంస్నాప్య పశ్చుబ్రహ్మషడఙ్కైః |
 అష్టమృత్యులిలేనైవ స్నాపయేత్తు షడక్షరైః || ౨౭.౩౧||
 స్నాపయేత్కలశాద్భిస్తు స్కన్ధసూక్తేన మన్తతః |
 గన్ధపుష్పాదిభిశ్చైవ పూజయేద్ధృదయేన తు || ౨౭.౩౨||
 సర్వాలక్ష్మారసంయుక్తం సర్వాతోద్యసమన్వితమ్ |
 ఛత్రవామరసంయుక్తం నానాభక్తజనైర్యుతమ్ || ౨౭.౩౩||
 నానాదీపసమాయుక్తం విప్రస్థస్థసమాయుతమ్ |
 రథే వా శిబికాయాం వా కుర్యాద్ గ్రామప్రదక్షిణమ్ || ౨౭.౩౪||
 జలతీరం సమాసాద్య శుద్ధిం కృత్వా భువస్థలమ్ |
 తస్మిన్ బేరం సమాసీయ వస్త్రాదీని వ్యపోహ్య చ || ౨౭.౩౫|| (బేరం సమాదాయ)
 నవమస్త్రేణ సంవేష్ట్య బద్ధీయాల్లమ్భకూర్చకమ్ |
 చతుర్గాత్రయుతం కృత్వా జలమధ్యే ప్రపాన్వితమ్ || ౨౭.౩౬||
 తన్మధ్యే విన్యసేత్పీఠం చతుర్గాత్రయుతం దృఢమ్ |
 తదూర్ధ్వే కణ్ఠదఘ్నే వా నాభిదఘ్నేఽఅధివాసయేత్ || ౨౭.౩౭|| (నాభిదఘ్నేఽథవా శయేత్)
 అష్టకుమ్భాన్ న్యసేద్దిక్షు దిగ్దేవాన్సమ్ప్రపూజయేత్ |
 చతుర్వేదం చతుర్దిక్షు కుర్యాదధ్యయనం ద్విజైః || ౨౭.౩౮||
 పుణ్యాహం వాచయిత్వాఽథ ప్రోక్షయేద్వాగమణ్ణపమ్ |
 వాస్తుహోమం తతః కుర్యాత్సమీరిణపదే గురుః || ౨౭.౩౯||

పర్యగ్నికరణం తేన వహ్నినాత్రైవ కారయేత్ |
 వేద్యార్ధ్యే స్థణ్ణిలం కృత్వా చాష్టద్రోజైశ్చ శాలిభిః || ౨౭.౪౦||
 తదర్థైస్తణ్ణులైశ్చైవ తదర్థైశ్చ తిలైరపి |
 తన్మధ్యే నలినం లిఖ్య సాష్టపత్రం సకర్ణికమ్ || ౨౭.౪౧||
 దర్భైర్ద్రాజైశ్చ పుష్పైశ్చ పరిస్తీర్య యథావిధి |
 శయనం కల్పయేత్తత్ర చర్మజాద్వైరసుక్రమాత్ || ౨౭.౪౨||
 జలాదుత్తీర్య దేవేశం స్నానవేద్యుపరి న్యసేత్ |
 బిమ్బశుద్ధిం తతః కృత్వా త్వలఙ్కృత్య యథావిధి || ౨౭.౪౩||
 ఆలయన్తు ప్రవిశ్యాథ పునః పుణ్యాహమాచరేత్ |
 [వ్యపోహ్యా వస్త్రకూర్చాదీన్ మృజ్జలైరభిషేచయేత్]
 స్కన్ధసూక్తం జపిత్వా౭థ పవమానముదీరయన్ || ౨౭.౪౪||
 ఆయం కుమారమస్త్రేణ మాలామస్త్రేణ దేశికః |
 శుద్ధాముఖా తు సంస్నాప్య రక్తవస్త్రేణ వేష్టయేత్ || ౨౭.౪౫||
 గన్ధపుష్పాదిభిః పూజ్య హృదయేన తు మస్త్రతః |
 కౌతుకం బన్ధయేత్తత్ర స్కన్ధశక్తిం గురుస్తథా || ౨౭.౪౬||
 పద్మముద్రాం నమస్కారాం షణ్ముఖీం దర్శయేత్సుధీః |
 నైవేద్యం దాపయిత్వా౭థ తామ్బూలం దాపయేద్ గురుః || ౨౭.౪౭||
 మణ్ణపం వికిరాన్ క్షిప్త్వా ప్రోక్షయేదర్థ్యవారిణా |
 శయనే శాయయేద్బిమ్బం ప్రాక్కిరశ్చోర్ధ్వవక్త్రకమ్ || ౨౭.౪౮||
 శక్తిద్వయఞ్చ పార్శ్వే తు శాయయిత్వా యథావిధి | (శక్తిద్వయఞ్చ)
 వస్త్రేణాచ్ఛాదయేత్సున్ధం శక్తిద్వయం పృథక్ పృథక్ || ౨౭.౪౯||
 ఆయం కుమారమస్త్రేణ గన్ధపుష్పాదినార్చయేత్ |
 సర్వలక్షణసంయుక్తాన్ కుమ్భాన్ సక్లుహ్య దేశికః || ౨౭.౫౦||
 ససూత్రానుదకోపేతాన్ సకూర్చాన్సాపిధానకాన్ |
 సవస్త్రాన్స్పల్లవోపేతాన్ ద్రోణతోయన పూరితాన్ || ౨౭.౫౧||
 శిరోభాగేషు బేరాణాం కుమ్భఞ్చ వర్ధనీద్వయమ్ |
 పఞ్చరత్నం ప్రధానే తు వర్ధనోర్ద్వాటకామ్బుజమ్ || ౨౭.౫౨||

సర్వత్ర సర్వకుమ్భేషు విన్యసేత్తు విచక్షణః | (సువర్ణ సర్వకుమ్భేషు)
యాదృశం ప్రతిమాకారం తాదృశం భావ్య బుద్ధిమాన్ || ౨౭.౫౩||

దాడిమీపుష్పసజ్జాశం కరణ్ణమకుటోజ్వలమ్ |
ఛన్నచీరోపవీతోద్యత్కటిసూత్రైరలకృతమ్ || ౨౭.౫౪||

దివ్యగన్ధానులిప్తాఙ్గం దివ్యమాలావిభూషితమ్ |
రక్తమ్బురధరం దేవం పాదనూపురసంయుతమ్ || ౨౭.౫౫||

ఏవం ధ్యాత్వా స్కన్ధకుమ్భే తన్మూలేన సమావహేత్ |
సర్వోపచారసంయుక్తమాసనావరణైర్యజేత్ || ౨౭.౫౬||

మహావల్లీం దేవసేనాం శ్యామరక్తసమప్రభే |
సౌమ్యవక్త్రే పద్మహస్తే వర్ధనోస్వస్వబీజకమ్ || ౨౭.౫౭||

పరితశ్చాష్టకుమ్భాంశ్చ పూర్వాద్యాశాసు విన్యసేత్ |
జయన్తాఖ్యమగ్నిశిఖం కృత్తికాపుత్రసంజ్ఞకమ్ || ౨౭.౫౮||

అనన్తరం భూతపతిం సేనాన్యం గుహసంజ్ఞకమ్ |
హేమశూలం విశాలాక్షం తత్తన్నామభిరర్చయేత్ || ౨౭.౫౯||

నైవేద్యం చైవ పాసీయం తామ్బూలఞ్చ హృదా దదేత్ |
పక్షౌచకచతురస్త్రిణి పఞ్చత్రిచతురస్త్రయః || ౨౭.౬౦||

అనేన విధినా కుమ్భాన్ పూర్వాద్యాశాసు విన్యసేత్ |
పూర్వోక్తేన విధానేన సర్పకుమ్భాన్ సమర్చయేత్ || ౨౭.౬౧||

దశాయుధాని సంస్థాప్య స్వస్వనామభిరర్చయేత్ |
దర్పణం పూర్ణకుమ్భఞ్చ మయూరం యుగ్మచామరమ్ || ౨౭.౬౨|| (మయూరం
చామరద్వయం)

శ్రీవత్సం స్వస్తికం శఙ్ఖం దీపో దేవోఽష్టమఙ్గలమ్ |
ఉపవేద్యుపరిన్యస్తావ గణ్గాద్యాః సమ్ప్రపూజయేత్ || ౨౭.౬౩||

తృణబన్ధాఞ్చ కమ్పాఞ్చ వంశే స్తమ్భే యథాక్రమమ్ |
పుథివ్యాదీని తత్త్వాని పూజయేన్మణ్ణపే సుధీః || ౨౭.౬౪||

మణ్ణపఞ్చ గుహవ్యాప్తం నిర్విఘ్నం భావ్య తత్పరమ్ |
ఋగ్వేదం పూర్వదిగ్భాగే యజుర్వేదస్తు దక్షిణే || ౨౭.౬౫||

పశ్చిమే సామవేదఞ్చ ఉదీచ్యాం దిశ్యథర్వణమ్ |

మాలామస్త్రం స్కన్ధసూక్తం గాయత్రీం పఞ్చశాన్తికమ్ || ౨౭.౬౬ ||

ఆగ్నేయాదిషు కోణేషు జపిత్యా మన్తవిత్తమైః |

ఆచార్యో మూర్తిపైస్సార్ధం హోమకర్మ సమారభేత్ || ౨౭.౬౭ ||

కార్తికేయో విశాఖశ్చ గుహశ్చైవ సురాన్తకః |

సేనాసీః షణ్ముఖశ్చైవ మయూరవాహనస్తథా || ౨౭.౬౮ ||

శక్తిపాణిరితి ఖ్యాతా ఏతే వై చాప్త మూర్తయః | (చాప్త మూర్తిపాః)

స్వనామాద్యక్షరణైవ కుణ్డానాం దక్షిణే యజేత్ || ౨౭.౬౯ ||

అగ్న్యూధానాదికం సర్వమగ్నికార్యోక్తమాచరేత్ |

పాలాశఖాదిరాశ్వత్థ వటబిల్వాశ్శమీ తథా || ౨౭.౭౦ ||

ప్లక్షః పశ్చాదపామార్గ జైదుమ్భర ఇతీరితః |

ప్రాధాన్యాదగ్నికుణ్డానాం సమిధో నవ కీర్తితాః || ౨౭.౭౧ ||

సమిదాజ్యచరుం లాజం యవం సక్తుఞ్చ సర్వపమ్ | (యవం వేణుఞ్చ)

తిలం ముద్గం గులం వేణుం మధుక్షీరం పునర్దధి || ౨౭.౭౨ || (గులం చైవ)

ద్రవ్యాణి ద్వాదశైతాని హోమయేత్తు యథా క్రమమ్ | (యథా విధి)

మూలబ్రహ్మషడజైశ్చ స్కన్ధగాయత్రిమన్తతః || ౨౭.౭౩ ||

శతమర్ధం తదర్ధం వా ప్రత్యేకన్తు హునేత్కమాత్ |

మాతే కుమారమన్త్రేణ హోమయేత్తు రసాహుతిః || ౨౭.౭౪ || (మాలామన్త్రేణ మన్తయో హోమయేత్తు)

కృత్వైవం సర్వకుణ్డేషు పూర్ణాన్తు శిరసా హునేత్ |

సర్వద్రవ్యసమాయుక్తం హవ్యవాహేతి షోడశ || ౨౭.౭౫ || (హవ్యవాహేన హోమయేత్)

మూలమన్త్రేణ మన్తైశ్చ షడ్భిః షడ్వారమాజ్యతః |

జగద్భువేతి షణ్మూర్తిమన్త్రణైవ హునేత్తతః || ౨౭.౭౬ ||

అయం కుమారమన్త్రేణ జహుయాదా జ్యహోమకమ్ | (జహుయాదా షోడశాహుతిః)

ఉపోషితో గురుః పశ్చాదాత్రిశేషం వ్యపోహ్య చ || ౨౭.౭౭ ||

మూర్తిపైస్సహ సంస్నాప్య గురుర్నియమతత్పరః | (మూర్తిపైస్సహ సాస్నాత్వా)

పూర్వవద్వారపూజాది యాగదేవాన్సమర్చయేత్ || ౨౭.౭౮ ||

ఆసనావరణానాన్తు హుత్వాప్యేకైకమాహుతిమ్ |

స్కన్ధమూలేన మస్త్రేణ శతమష్టోత్తరం హునేత్ || ౨౭.౭౯ ||
 జయాదిరభ్యాధానఞ్చ రాష్ట్రభృచ్చ క్రమాద్ధునేత్ |
 ప్రాయశ్చిత్తమఘోరేణ హోమయేత్ షోడశాహుతిః || ౨౭.౮౦ ||
 పూర్ణాహుతిం తతః కృత్వా ధూపదీపాదికాన్దదేత్ |
 ప్రార్థయిత్వా నమస్కూర్యాత్ బలిమన్తర్బలిం ఊపేత్ || ౨౭.౮౧ ||
 బహిర్బలిం తతః కుర్యాత్ జ్ఞానఖడ్గధరో గురుః |
 ఆచార్యం పూజయేత్కర్తా వస్త్రహేమాజ్ఞులీయకైః || ౨౭.౮౨ ||
 దేశికం తోషయేద్దేవం సన్నిధీకరణాయ చ |
 ఉత్తమం దశనిష్కన్తు మధ్యమం సప్తనిష్కమ్ || ౨౭.౮౩ ||
 అధమం పఞ్చనిష్కన్తు దేశికస్య తు దక్షిణా |
 తస్యైవం పఞ్చమాంశైకం మూర్తిపానాన్తు దక్షిణా || ౨౭.౮౪ ||
 జాపకం వాస్తుహోతారం తదర్ధేనైవ తోషయేత్ |
 దైవజ్ఞం శిల్పినశ్చైవ తోషయేన్మూర్తిధారివత్ || ౨౭.౮౫ ||
 భక్తానాం పరిచారాణాం యథాశక్తిన్తు దక్షిణా |
 శయనాద్విమ్బముత్థాప్య స్నానవేద్యుపరిన్యసేత్ || ౨౭.౮౬ ||
 మృజ్జలేనైవ సంస్నాప్య పశ్చాత్పఞ్చామృతాదిభిః |
 రత్నోద్దకైః స్వర్ణతోయైః శుద్ధోద్దైర్లగ్ధతోయకైః || ౨౭.౮౭ ||
 నమకఞ్చమకఞ్చైవ స్కన్ధసూక్తఞ్చ శాన్తికమ్ |
 జపిత్వా స్నాపయేత్ స్కన్ధం గన్ధపుష్పాదినార్చయేత్ || ౨౭.౮౮ ||
 ఘృతం శిరోఽర్పణం కుర్యాద్దేమదూర్వాజ్కురాక్షతైః |
 కల్పితం మణ్డపం సమ్యగలఙ్కృత్య విశేషతః || ౨౭.౮౯ ||
 సర్వాతోద్యసమాయుక్తం వేదఘోషసమన్వితమ్ |
 అర్ఘ్యపాణిః పురోగచ్ఛేదాచార్యో మూర్తిపైః సహ || ౨౭.౯౦ ||
 సదారపుత్రః సభ్రాతా యజమానో వ్రజేదను |
 హర్యుప్రదక్షిణం కృత్వా దేవం మణ్డపమానయేత్ || ౨౭.౯౧ ||
 ఉక్తాలఙ్కారసంయుక్తాన్ కుమ్భానుద్ధృత్య దేశికః |
 మూర్తిపైశ్చిరసావాహ్యా కుర్యాద్ధామప్రదక్షిణమ్ || ౨౭.౯౨ ||

దేవస్యాగ్రే క్రమేజైవ స్థణ్ణిలోపరి విన్యసేత్ |

మూర్ధాదికల్పితే స్థానేషాదివర్ణా న్న్యసేద్గురుః || ౨౭.౯౩||

జగద్భువాదిషణ్మన్త్రం షడ్వక్త్రే విన్యసేద్భుధః |

పఞ్చబ్రహ్మషడ్ఙ్గాని తత్తత్థాన్సేషు విన్యసేత్ || ౨౭.౯౪||

మాతృకాం బిన్దనహితాం దేవ్యోరణ్ణేషు విన్యసేత్ |

సైకత్రింశత్కలాన్యాసం మకుటాదిక్రమాన్న్యసేత్ || ౨౭.౯౫||

ముహూర్తం వీక్ష్య దైవజ్ఞో గురవే సన్నివేదయేత్ |

ప్రాణాత్ప్రకృతియోగం తు జ్ఞాత్వా స్థాపనమా చరేత్ || ౨౭.౯౬|| (స్థాపనమా రభేత్)

యథోత్కృష్టక్రమం జ్ఞాత్వా తథా సంస్థాపయేద్గురుః | (యథోత్కృష్టం కృతం)

కుమ్భాద్బిజం సమాదాయ బేరస్య హృది విన్యసేత్ || ౨౭.౯౭||

తత్కృమ్భస్థజలేనైవ స్కన్దం సంస్థాపయేత్తతః |

వర్ధన్యోర్బిజమాదాయ దేవ్యోశ్చుచుకమధ్యమే || ౨౭.౯౮||

విన్యస్య తు జలేనైవ స్థాపయేచ్ఛక్తికాద్వయమ్ | (విన్యస్య తత్)

ముకులీం పద్మముద్రాం చ షణ్ముఖీం ధేనుముద్రికామ్ || ౨౭.౯౯||

శక్తిముద్రాం నమస్కారాం దర్శయేత్తుగుహాయ వై |

జయన్తాదీన్యథాభ్యర్చ్య పీఠే సంస్థాపర్యబుధః || ౨౭.౧౦౦||

గన్ధతోయేన సంస్థాప్య బిల్వోదైః శుద్ధతోయకైః |

అభ్యర్చ్యాధారశక్త్యాదిపఞ్చావరణసంయుతమ్ || ౨౭.౧౦౧||

రక్తామ్బురై రక్తామాల్యై రక్తగన్దైశ్చ భూషయేత్ |

పఞ్చావరణహవిర్దద్యాత్ యథావిభవవిస్తరమ్ || ౨౭.౧౦౨||

బ్రాహ్మణాన్భోజయేత్పశ్చాత్ దీనానాథాంశ్చ పూజయేత్ |

అన్తే మహోత్సవం కుర్యాత్ విత్తశాత్యం న కారయేత్ || ౨౭.౧౦౩||

ఏవం యః కురుతే మర్త్యః స పుణ్యాం గతిమాప్నుయాత్ |

ఫలం స్కన్దప్రతిష్ఠాయాః సజ్జేషాచ్ఛుణు కౌశిక || ౨౭.౧౦౪||

బేరసంవేశవేద్యాస్తు యావన్తః పరమాణవః |

తావద్వర్షసహస్రాణి స్కన్దలోకే మహీయతే || ౨౭.౧౦౫||

ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే చలబేరప్రతిష్ఠావిధిర్నామ సప్తవింశః పటలః |

౨౮. అష్టావింశః పటలః - శక్త్యస్తస్థాపనవిధిః

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి శక్త్యస్తస్థాపనం శ్శృణు ।

అనురాణాం వినాశాయ సురాణాం రక్షణాయ చ ॥ ౨౮.౧॥

సర్వలోకహితార్థాయ సర్వరక్షాకరాయ చ ।

ఆదిశక్తేః సముద్భూతం శక్త్యస్తం విశ్వవస్థితమ్ ॥ ౨౮.౨॥

పత్రత్రయం విజానీయాదిచ్ఛాజ్ఞానక్రియాత్మకమ్ ।

ఇచ్ఛాశక్తిరూర్ధ్వపత్రం జ్ఞానశక్తిస్తు మధ్యమమ్ ॥ ౨౮.౩॥

అధఃపత్రం క్రియాశక్తిరూపం శక్త్యాయుధస్య చ ।

త్రయో గుణాస్త్రయో దేవాస్త్రితత్త్వం చ త్రయోఽగ్నయః ॥ ౨౮.౪॥

త్రయో వేదా వసన్త్యత్ర శక్తిపత్రత్రయే ద్విజ ।

శక్తిత్రయం కథం రాజ్ఞాం భవేచ్ఛక్త్యర్చనం వినా ॥ ౨౮.౫॥

సర్వదేవైః స్థితం సాక్షాత్ సర్వదేవాత్మకం పరమ్ ।

సర్వే దేవాః ప్రీయం యాన్తి శక్త్యాయుధసమర్చనాత్ ॥ ౨౮.౬॥

తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన శక్తిం సంస్థాప్య పూజయేత్ ।

స్వర్ణరాజతతామైర్వాఽప్యాయసేన శిలాఽపి వా ॥ ౨౮.౭॥

గర్భగేహసమోత్తుక్లముత్తమం సముదాహృతమ్ । (గర్భద్వారఃసమోత్తుక్లముత్తమం)

అష్టభాగైకహీనస్తు మధ్యమం మునిపుక్లవ ॥ ౨౮.౮॥

సప్తాంశహీనమధమం రత్నిమాత్రాదథోఽచ్యతే ।

ఉత్తమం వేదరత్ని స్యాత్ త్రిరత్నిర్మధ్యమం భవేత్ ॥ ౨౮.౯॥

ద్విరత్నిమాత్రమధమం శక్త్యుత్సేధం ప్రచక్షతే । (శక్త్యుత్సేధం ప్రశస్థతే)

శక్తిం కృత్వా తదుత్సేధం పఞ్చషణ్మాత్రకావధి ॥ ౨౮.౧౦॥ (శతం కృత్వా)

భాగైకం యోజయేద్ధీమాన్ యావత్తస్య శుభోదయమ్ ।

లౌకికం చేతి శక్త్యస్తం ద్వివిధం చ మహామునే ॥ ౨౮.౧౧॥

భూపాలవాస్తుకర్తృణామానుకూల్యస్తు యౌగికమ్ ।

ఏతేషామేవ రాష్ట్రస్య చానుకూల్యస్తు లౌకికమ్ ॥ ౨౮.౧౨॥

(యౌగికం లౌకికం చేతి శక్త్యస్తం ద్వివిధం స్మృతం)

విమానే యోగికం కుర్యాత్ యజేత్సర్వత్ర లౌకికమ్ ।
 ఆయామే భూతభాగైకం పత్రాయామం ప్రశస్యతే ॥ ౨౮.౧౩॥
 పత్రాయామం త్రిధాభజ్య పత్రత్రయం ప్రకల్పయేత్ । (పత్రత్రయం వికల్పనాత్)
 ఆయామసదృశవ్యాసం ద్వాదశాంశోనమేవ వా ॥ ౨౮.౧౪॥
 నవాష్టాంశైకహీనం వా పత్రాణి చతురశ్రకమ్ ।
 పార్శ్వే కోణాని కర్తవ్యమగ్రం తీక్ష్ణం ప్రకల్పయేత్ ॥ ౨౮.౧౫॥
 పత్రతారే దశాంశైకం పత్రస్య ఘనమీరితమ్ ।
 తద్ధనార్థం చ పార్శ్వఞ్చ నిశితం వా ప్రకల్పయేత్ ॥ ౨౮.౧౬॥
 పత్రతారస్య పఞ్చాశం సన్నితారం ద్విజోత్తమ ।
 ఉపర్యుపరి పత్రాణి ఋజ్వాకారాణి కల్పయేత్ ॥ ౨౮.౧౭॥
 మధ్యపత్రే ద్విపార్శ్వే తు షడ్దలం పద్మమాలిఖేత్ ।
 అథవాష్టదలం వా౭పి చతుర్దలమథాపి వా ॥ ౨౮.౧౮॥
 పత్రాణాం పాదమూలే తు కుర్యాద్వి కుణ్డలీకృతమ్ ।
 తస్యాధః ఫలకాం కుర్యాత్ పత్రాణాం చాపి మాత్రతః ॥ ౨౮.౧౯॥ (పత్రాణాం అర్థ)
 తత్తారం నవధా భజ్య వ్యోమాంశం ఫలకాయతమ్ ।
 ద్వ్యంశేనాబ్జస్తు తస్యాధః కోణే౭ప్యశ్వత్థపత్రవత్ ॥ ౨౮.౨౦॥
 కర్తవ్యా ఫలకాన్వేవం తదధః కల్పయేద్దలమ్ ।
 ఫలకాయాస్తు విస్తారం విభజేత్తు తథాంశకమ్ ॥ ౨౮.౨౧॥
 ఏకాంశం దలవిస్తారముత్సేధం తత్సమం భవేత్ ।
 ఫలకార్థం ఘటాకారముత్సేధం స్యాత్తదర్ధకమ్ ॥ ౨౮.౨౨॥
 తస్యార్థం కణ్డధారేణ కుమ్భం కుర్యాద్ద్విజోత్తమ ।
 పాదోనకుమ్భధారేణ తస్యాధస్తటికా భవేత్ ॥ ౨౮.౨౩॥
 ఘటవత్తటికామానం తన్మానం యుగభాజితే ।
 ఏకభాగం తతః కుర్యాత్ తత్ప్రమాణేన హీరికా ॥ ౨౮.౨౪॥ (భాగాన్తరం తతః)
 హీరికాథ ప్రకర్తవ్యం మేషదణ్డమిహోచ్యతే ।
 తాటికాయాస్తు విస్తారం చతుర్భాగం త్రిభాగికమ్ ॥ ౨౮.౨౫॥
 దారుదణ్డస్య విస్తారం తదర్థం లోహదణ్డకమ్ ।

దణ్ణమూలే తు పద్మం స్యాత్ విస్తార ఫలకాసమమ్ || ౨౮.౨౬ ||
 తదర్థం మానమిత్సుక్తం తన్మానస్య గుహాత్మకే | (తన్మానం గుణభాజితే)
 ఏకాంశం పట్టికా జ్ఞేయా శేషాంశేన కుశేశయమ్ || ౨౮.౨౭ ||
 వృత్తం వా చతురశ్రం వా కారయేత్తు కుశేశయమ్ |
 హీరికా సమమానేన పద్మోర్ధ్వే పట్టికాం సుధీః || ౨౮.౨౮ ||
 దణ్ణం సర్వత్ర వృత్తం స్యాత్ ఋజ్ఞాకారమనిన్దితమ్ |
 శూలయోగ్యేషు వృక్షేషు శక్తిదణ్ణం ప్రగృహ్య చ || ౨౮.౨౯ ||
 సర్వలక్షణసంయుక్తం శక్త్యాయుధం ప్రకల్పయేత్ |
 ఏవం లక్షణమాఖ్యాతం ప్రతిష్ఠాం శృణు సువ్రత || ౨౮.౩౦ ||
 ఉత్తరాయణకాలే తు శుక్లపక్షే శుభేదినే |
 ప్రతిష్ఠాదినపూర్వే తు కారయేదఙ్కూరార్పణమ్ || ౨౮.౩౧ ||
 చక్రుస్మిలనం చోక్తం కుర్యాత్కుమ్భాభిషేచనమ్ |
 సర్వాతోద్యసమాయుక్తం సర్వాలఙ్కారసంయుతమ్ || ౨౮.౩౨ ||
 శక్త్యాయుధమలఙ్కృత్య కుర్యాద్ధ్యౌమప్రదక్షిణమ్ |
 జలమధ్యే ప్రపాం కృత్వా చతుర శ్రసమన్వితామ్ || ౨౮.౩౩ ||
 శాపయేత్తత్ర శక్త్యస్త్రం ఫలకోపరి బుద్ధిమాన్ |
 పరితః కలశానష్టా న్యస్త్యేన్యాదీన్నమర్చయేత్ || ౨౮.౩౪ ||
 చతుర్వైశ్చతుర్దిక్షు కుర్యాదధ్యయనం తతః |
 ప్రాసాదస్యాగ్రతః కుర్యాన్మణ్ణపం చతురశ్రకమ్ || ౨౮.౩౫ ||
 షోడశస్తమ్భసంయుక్తం చతుర్ధ్వారసమాయుతమ్ |
 చతుస్తోరణసంయుక్తం దర్భమాలాభిరావృతమ్ || ౨౮.౩౬ ||
 మణ్ణపం నవధా కృత్వా మధ్యభాగే తు వేదికామ్ |
 కుణ్డాని పరితః కుర్యాద్ దిశాసు బిదిశాసు చ || ౨౮.౩౭ ||
 త్ర్యాశ్రాణి చ షడశ్రాణి కారయేల్లక్షణైః సహ |
 ఈశానశక్రయోర్మధ్యే ప్రధానస్తు షడశ్రకమ్ || ౨౮.౩౮ ||
 నవకుణ్ణవిధిః ప్రోక్తా పఞ్చకుణ్ణవిధిం శృణు |
 త్ర్యశ్రాణి చ చతుర్దిక్షు ప్రధానస్తు షడశ్రకమ్ || ౨౮.౩౯ ||

పశ్చిమే చోత్తరే వాఽపి స్నానశ్వభ్రం ప్రకల్పయేత్ |
 గోమయాలేపనం కృత్వా రజాంసి వినిపాతయేత్ || ౨౮.౪౦||
 మణ్డపం భూష్యమతిమాన్ పుణ్యాహం వాచయేత్తతః |
 వాస్తుహోమం తతః కుర్యాత్ పర్యగ్నీకరణం తతః || ౨౮.౪౧||
 వేద్యూర్ధ్వే స్థణ్డీలం కృత్వా చాష్టద్రోణైశ్చ శాలిభిః |
 తన్మధ్యే నలినం లిఖ్య సాష్టపత్రం సకర్ణికమ్ || ౨౮.౪౨||
 తదూర్ధ్వే శయనం కల్ప్య చర్మజాద్యైరనుక్రమాత్ |
 జలాదూత్తీర్య శక్త్యస్త్రం స్నానవేద్యోపరిన్యసేత్ || ౨౮.౪౩||
 [వస్త్రం సీత్యాస్త్రరాజానాం శుద్ధిం కృత్వాష్టమృజ్జలైః |
 పంచుగవ్యేన సంస్నాప్య స్కన్ధసూక్తేన మస్తతః ||
 గన్ధతోయైశ్చుద్ధతోయైశ్చుద్ధైరుద్ధిరితి బ్రువన్ |
 రక్తవస్త్రేణ సంవేష్ట్య హృదా గన్ధాదిభిర్యజేత్ ||]
 మధ్యోర్ధ్వపత్రయోర్మధ్యే కౌతుకం వన్ధయేద్ధృదా |
 శయనే శాయయేచ్ఛక్తిం ప్రాకశిరశ్చోర్ధ్వవక్త్రతః || ౨౮.౪౪||
 వచద్భువేతి మస్త్రేణ గన్ధపుష్పాదినార్చయేత్ |
 సర్వలక్షణసంయుక్తాన్ కుమ్భాన్ ద్రోణోదపూరితాన్ || ౨౮.౪౫||
 ససూత్రాన్ సాపిధానాంశ్చ సవస్త్రాన్వారిపూరితాన్ |
 చతుర్దశఘటాన్ గృహ్య హాటకాబ్జసమన్వితాన్ || ౨౮.౪౬||
 శక్తేర్దక్షిణపార్శ్వే తు పూర్వదక్షిణపశ్చిమే |
 శక్తరుత్తరపార్శ్వే తు త్రీన్ కుమ్భాన్విన్యసేత్తతః || ౨౮.౪౭|| (తు తాన్)
 ఇన్ద్రాద్యాశాస్త్రస్థకుమ్భానేవం వేద్యోపరిన్యసేత్ |
 దక్షిణస్థితకుమ్భేషు పూర్వకుమ్భే శివం యజేత్ || ౨౮.౪౮||
 విష్ణుఞ్చ మధ్యమే కుమ్భే బ్రహ్మణం పశ్చిమే ఘటే |
 ఉత్తరస్థానకుమ్భేషు స్కన్ధం వై మధ్యమే యజేత్ || ౨౮.౪౯||
 పశ్చిమే తు మహావల్లిం దేవసేనాఞ్చ పూర్వకే |
 పార్వతీం పూర్వకుమ్భే తు ఆగ్నేయాన్తు సరస్వతీమ్ || ౨౮.౫౦||
 లక్ష్మీం దక్షిణకుమ్భే తు నైరృత్యాన్తు వినాయకమ్ |

శాస్తా వారుణదిగ్భాగే వాయవ్యాం దిశిభాస్కరమ్ || ౨౮.౫౧||
 సోమే చ భూమిదేవీం చ ఐశాన్యాస్తు సుమిత్రకమ్ |
 తత్తద్భిజాని విన్యస్య పద్మముద్రాం ప్రదర్శయేత్ || ౨౮.౫౨||
 దిశాస్వధ్యయనం కుర్యాచ్చతుర్వేదైర్మహామునే |
 స్థాపకో మూర్తిప్రైస్సార్థం తతో హోమం సమాచరేత్ || ౨౮.౫౩|| (హోమ సమాచరేత్)
 అగ్న్యూధానాదికం సర్వమగ్నికారోక్తమాచరేత్ |
 ఆశ్వత్థోదుమ్బురప్లక్షవటాః పూర్వాదిదిక్షు చ || ౨౮.౫౪||
 శమీఖాదిరబిల్వాశ్చ మయూరాంశ్చ విదిక్షు చ |
 ప్రధానస్య పలాశం స్యాత్ సమిధః పరికీర్తితాః || ౨౮.౫౫||
 సమిదాజ్యచరూల్లాజాన్ సక్తుం చైవ తిలం తథా |
 సర్షపం ముద్గమాషశ్చ పయోదధిమధూని చ || ౨౮.౫౬||
 మూలబ్రహ్మషడక్షైశ్చ హోమయేత్తు క్రమేణ తు |
 శతమర్థం తదర్థం వా ప్రత్యేకం జహుయాత్కృమాత్ || ౨౮.౫౭||
 ద్రవ్యాన్తే వ్యాహృతిం కుర్యాత్ స్పృష్ట్యా శక్తేస్తు మస్తకమ్ |
 త్రియమ్బుకేన మన్తేణ బ్రహ్మజ్ఞానమన్తతః || ౨౮.౫౮||
 ఇదం విష్ణ్వితి మన్తేణ ప్రత్యేకం షోడశం హునేత్ |
 జగద్భువేతి మన్తేణ తథైవ మునిసత్తమ || ౨౮.౫౯||
 మహావల్లిం దేవసేనాం పార్వతీశ్చ సరస్వతీమ్ |
 లక్ష్మీం వినాయకం శాస్తా రవిం భూమిం సుమిత్రకామ్ || ౨౮.౬౦||
 ఏతేషాం మూలమన్తేణ త్రయాహుతి హునేద్బుధః |
 పూర్ణాహుతిశ్చ శిరసా స్విష్టకృతేతి హోమయేత్ || ౨౮.౬౧||
 ప్రాతః కాలే గురుః స్నాత్వా నిత్యకర్మవిధాయ చ |
 జయాదిరభ్యాధానశ్చ రాష్ట్రభృచ్చ క్రమాద్ధునేత్ || ౨౮.౬౨||
 ఆచార్యం పూజపేత్పశ్చాత్ గోభూవస్త్రైర్ధనంరపి |
 ముహూర్తే సనసుప్రాప్తే ప్రతిష్ఠాం సమ్యగాచరేత్ || ౨౮.౬౩||
 శయనాచ్ఛక్తిముద్భృత్య వస్త్రాదీని వ్యపోహ్య చ |
 సర్వాతోద్యసమాయుక్తం స్నానశ్వభ్రోపరి న్యసేత్ || ౨౮.౬౪||

ఘృతం శిరోఽర్చణం కృత్వా శుద్ధాద్భిః స్నాప్య మూలతః ।
 కుమ్భానుద్ధృత్య శిరసావాహ్య ధామప్రదక్షిణమ్ ॥ ౨౮.౬౫॥
 కృత్వా శక్త్యాయుధాగ్రే తు స్థాపయేత్ఫణ్ణిలోపరి ।
 శివాఖ్యాద్భీజమాదాయ విన్యసేదూర్ధ్వపత్రకే ॥ ౨౮.౬౬॥
 విష్ణుబీజం మధ్యపత్రే త్వధః పత్రే చతుర్ముఖమ్ ।
 కుమ్భమధ్యే మహాసేనం వల్లిం చైవ తు దక్షిణే ॥ ౨౮.౬౭॥
 తద్వామే దేవసేనాఞ్చ విన్యసేత్తు విచక్షణః ।
 పార్వతీబీజమాదాయ ఫలకాయాస్తు విన్యసేత్ ॥ ౨౮.౬౮॥
 వాగ్రేవీబీజమాదాయ ఫలకాన్దక్షిణే న్యసేత్ ।
 లక్ష్మీబీజం సమాదాయ ఫలకాం వామపార్శ్వకే ॥ ౨౮.౬౯॥
 విఘ్నేశబీజమాదాయ దక్షిణగ్రే మునిసత్తమ ।
 శాస్తారం బాజమాదాయ తద్దిశాయాస్తు విన్యసేత్ ॥ ౨౮.౭౦॥
 భాస్కరం బీజమాదాయ దక్షిణమధ్యే తు విన్యసేత్ ।
 భూమిబీజం సమాదాయ న్యసేద్దక్షిణగ్రపీఠకే ॥ ౨౮.౭౧॥
 సుమిత్రబీజమాదాయ దక్షిణమధ్యే ప్రవిన్యసేత్ ।
 తతః కుమ్భజలైశ్శక్తిం తత్తత్థానే ప్రపూజయేత్ ॥ ౨౮.౭౨॥
 స్నపనం కారయేదగ్రే యథావిభవవిస్తరమ్ ।
 బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్పశ్చాత్ దీనానాథాంశ్చ పూజయేత్ ॥ ౨౮.౭౩॥
 ఏవం యః కురుతే మర్త్యః స శత్రూన్ జయతి ధ్రువమ్ ।
 యుద్ధారమ్భే నృపః కుర్యాత్ జయమాప్నోత్యసంశయః ॥ ౨౮.౭౪॥
 ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే శక్త్యస్తస్థాపనవిధిర్నామ అష్టావింశః పటలః ।

౨౯. ఏకోనత్రింశః పటలః - గర్భన్యాసవిధిః

గర్భన్యాసవిధిం వక్ష్యే శృణుష్వ మునిపుంగవ ।
 ప్రాసాదే మణ్డపే చైవ ప్రాకారే గోపురే తథా ॥ ౨౯.౧॥
 పరివారాలయే శస్త్రం విన్యసేత్సవదే సుధీః ।
 సర్వత్రాద్యేష్టకామేవ గర్భన్యాసమితి స్మృతమ్ ॥ ౨౯.౨॥
 ప్రాసాదే పాదుకోర్ధ్వే చ పట్టికోపరి విన్యసేత్ ।

మణ్ణపేషు చ సర్వేషు దక్షిణే స్తమ్భమూలకే || ౨౯.౩||

ద్వారదక్షిణభిత్రై వా దక్షిణస్తమ్భమూలకే |

సభాయామం విశాలాయ దక్షిణస్తమ్భమూలకే || ౨౯.౪||

యద్వాస్తు గర్భసంయుక్తం వస్తు తత్సమ్మదం పదమ్ |

తదర్థభాజనం కార్యం సర్వలక్షణసంయుతమ్ || ౨౯.౫||

సౌవర్ణం రాజతం తామ్రం కాంస్యం వా గర్భభాజనమ్ |

పదాసమస్తు విస్తారం భాజనస్య మహామునే || ౨౯.౬||

షట్పస్తాష్టాఙ్గాలా వాఽపి హీనం మధ్యమముత్తమమ్ |

చతుర్వణం సమం కుర్యాత్ విస్తారేణ సమోపమమ్ || ౨౯.౭||

చతుర్భాగైకహీనం వా త్రిభాగైకవిహీనకమ్ |

తత్తదగ్న్యంశమానేన పిధానం తమ్య కారయేత్ || ౨౯.౮||

యవమాత్రస్తు విస్తారం తయోర్భిత్తి సమమ్భవేత్ |

పఞ్చవింశతికోష్ఠం వా నవకోష్ఠయుతస్తు వా || ౨౯.౯||

కోష్ఠభిత్తిసముత్సేధం బాహ్యత్వాదవిహీనకమ్ |

తద్విస్తారం తదర్థం స్యాత్సర్వదోషవివర్జితమ్ || ౨౯.౧౦||

గర్భమస్త్రేణ సజ్జాల్య హృదాభ్యుక్త్య చ తత్సుధీః |

ప్రాసాదాగ్రే ద్విపార్శ్వే చ మణ్ణపం కల్ప్య భూషయేత్ || ౨౯.౧౧||

భూతషట్కం మునిశ్రేష్ఠ కన్యసాది క్రమేణ తు |

తన్మధ్యే వేదికాం కుర్యాత్ రత్నిమాత్రసముచ్చయ్యామ్ || ౨౯.౧౨||

చతుర్దిక్షు చ కుణ్డాని చతురశ్రాణి కల్పయేత్ |

స్థణ్ణిలం వాఽపి సర్వత్ర కల్పయేత్కల్పవితమః || ౨౯.౧౩||

వేద్యూర్ధ్వే స్థణ్ణిలం కుర్యాత్తిలతణ్ణులశాలిభిః |

తత్ర పద్మం సమాలిఖ్య సాష్టపత్రం సకర్ణకమ్ || ౨౯.౧౪||

విన్యసేద్ధృదయేనైవ తన్మధ్యే గర్భభాజనమ్ |

తేషు కోణేషు సర్వేషు మధ్యే కూటాక్షరం న్యసేత్ || ౨౯.౧౫||

యకారాదిహకారాంతం పరితోఽష్టాసు విన్యసేత్ |

తద్బాహ్యకోష్ఠే పూర్వాది విన్యసేత్ షోడశస్వరాన్ || ౨౯.౧౬||

మాణిక్యం స్యాన్మరకతం నీలే స్ఫటికమేవ చ |
 పూర్వాదిషు చతుర్దిక్షు వైడూర్యం మౌక్తికం పునః || ౨౯.౧౭||
 పుష్పరాగం ప్రవాలంబు వహ్నికోణాదిషు న్యసేత్ |
 పారదం ధాతురాగంబు గైరికంబు మనః శిలామ్ || ౨౯.౧౮||
 అంబునం హరితాలంబు మాక్షికంబుద్భుతం తథా |
 సౌరాష్ట్రం విన్యసేత్తేషాం పూర్వాదిషు గురూత్తమః || ౨౯.౧౯||
 కాంబునం రజతం తామ్రమారకూటమపి త్రపు |
 కాన్యం సీసమయ్యైవ పితృలంబు తథా న్యసేత్ || ౨౯.౨౦||
 ఏవం నవసు కోష్ఠేషు విన్యస్య చ మహామునే |
 శాలికోద్రవనీవారప్రియంబుజ్జుతిలసర్షపాన్ || ౨౯.౨౧||
 యవవేణుకులుత్థంబు తథా నిషావమాధకమ్ |
 గోధూమం మాషముద్గంబు శ్యామకం కుష్ఠ షోడశ || ౨౯.౨౨||
 పూర్వాదిషు క్రమాన్యస్తాస్వా పద్మముత్పలమేవ చ |
 బదరీ ముసలంబుపి రాత్రిం హ్రీబేరమేవ చ || ౨౯.౨౩||
 ఉశీరంబు కుశేరుంబు దిక్షు పూర్వాదిషు న్యసేత్ |
 విష్ణుక్రాంతిం సహదేవీం గోక్షీరం బిల్వమేవ చ || ౨౯.౨౪||
 శమీపత్రమపామార్గం కదంబుంబు విదిక్షు చ |
 పర్వతే చ నదీతిరే వల్మీకే కర్కటావటే || ౨౯.౨౫||
 దన్దిదన్తే వృషే శ్శృంజే సస్యక్షేత్రే తడాగకే |
 హలోదుమ్పరమూలే చ దశమృద్ధ్రాహ్య బుద్ధిమాన్ || ౨౯.౨౬||
 పూర్వాదిషు చ కోష్ఠేషు సర్వేష్వత్ర క్రమాన్యసేత్ |
 చతుర్దిక్షు స్వస్తికాక్షమాలాం శక్తింబు కుక్కుటమ్ || ౨౯.౨౭||
 మయూరం వా సువర్ణేన మధ్యమే గజమేవ చ |
 ఏవం సమూంబు విధివత్ ప్రతికోష్ఠం తదక్షరైః || ౨౯.౨౮||
 విధాయ చ విధానేన ఫణీన్ద్రం శేషమర్చయేత్ |
 రక్తసూత్రం తతో బద్ధ్వా నవవస్త్రేణ వేష్టయేత్ || ౨౯.౨౯||
 తతో హోమం ప్రకర్తవ్యమగ్నికారోక్యక్తమార్గతః |
 స్కన్దస్య మూలమస్త్రేణ పలాశసమిధా హునేత్ || ౨౯.౩౦||

ఆజ్యం చరుం తథా లాజం తిలం సర్షపమేవ చ |
 యవం చైవ షడఙ్గేన జుహుయాన్మునిపుజుమ్ || ౨౯.౩౧||
 శతమర్ధం తదర్ధం వా హోమయేన్మన్త్రవిత్తమః |
 సర్షద్రవ్యావసానే తు తత్తన్మన్త్రేణ సంస్పృశేత్ || ౨౯.౩౨||
 గర్భభాణ్ణం ద్విజశ్రేష్ఠ ఫణీన్ద్రాయ నివేదయేత్ |
 హవిస్సర్వోపదంశాద్యం పూర్ణాం మూలేన హోమయేత్ || ౨౯.౩౩||
 సుముహూరై సులగ్నై తు శాన్తాత్మా దేశికః శుచిః |
 సర్వాతోద్యసమాయుక్తం సర్షమఙ్గలసంయుతమ్ || ౨౯.౩౪||
 గర్భభాజనముత్థాప్య ప్రోక్తస్థానే సమావతే |
 విన్యస్య మూలమన్త్రేణ సర్షద్రవ్యసమాయుతమ్ || ౨౯.౩౫||
 శిల్పినా కారయేత్కర్మ యథా దృఢతరన్తథా |
 ఆలాభే గర్భగోలే తు దక్షిణావర్తశఙ్ఖకైః || ౨౯.౩౬||
 దలే వా భాజనం సర్షం వస్తు నిక్షిప్య కౌశిక |
 సర్షకర్మ యథా పూర్షం కృత్వా తద్విన్యసేద్బుధః || ౨౯.౩౭||
 రాత్రౌ గర్భమహాన్యేవ స్థాపయేత్ప్రథమేష్టకామ్ |
 దక్షిణాం గురవే దద్యాత్తోషయేచ్ఛిల్పినా తథా |
 శుభేప్పిభిః ప్రకర్తవ్యం గర్భన్యాసం విధానతః || ౨౯.౩౮||
 ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే గర్భన్యాసవిధిర్నామ ఏకోనత్రింశః పటలః |

30. త్రింశః పటలః - ఆద్యేష్టకావిధిః

ఆద్యేష్టకావిధిం వక్ష్యే శ్శృణు కౌశిక సువ్రత |
 గర్భోపరి నిధాయాత్రావతే ప్రథమేష్టకామ్ || 30.౧||
 గర్భాధస్తాత్తు వా స్థాప్య శ్వభ్రై పఞ్చద్యయాంశకే |
 యద్యత్థానన్తు గర్భస్య తత్రస్థా ప్రథమేష్టకా || 30.౨||
 ముద్గఞ్చ ధాన్యలోహైశ్చ ధాతురత్నౌషధాదిభిః |
 గన్తైశ్చ వివిధైర్భిక్షైర్విన్యసేత్ప్రథమేష్టకామ్ || 30.3||
 శిలామయా శిలాగేహే ఇష్టకా త్విష్టకాగృహే |

గర్భభాజనభూస్తారా విస్తారద్విగుణా మతా ॥ 30.౪॥
 విస్తారార్ధఘనామాసత్ హర్యేషు చతురిష్టకా ।
 అష్టా చ ద్వాదశస్థాప్య మధ్యమేఽప్యత్తరే గృహే ॥ 30.౫॥
 ఋజుదీర్ఘాఙ్గులన్యాసం ద్విసంఖ్యాయానసి విన్యనేత్ ।
 అసమాఙ్గులరేఖావత్ పద్మరేఖా నపుంసకమ్ ॥ 30.౬॥
 ఋతా తత్ర యథాపూర్వం తత్రైవ స్థాపనేష్టకామ్ ।
 సర్వలక్షణసంయుక్తాం రక్తవర్ణా తతః శుభామ్ ॥ 30.౭॥
 ఇష్టకాం జాలయేదద్భిః ప్రోక్షయేదస్త్రమస్త్రతః ।
 మణ్డపే స్థణ్ణిలం కల్ప్య తిలతణ్ణులశాలిభిః ॥ 30.౮॥
 తన్మధ్యే పద్మమాలిఖ్య న్యనేత్తస్యోపరీష్టకామ్ ।
 యకారాదివకారాంతం ప్రణవేన సమన్వితామ్ ॥ 30.౯॥
 శాలిపిష్టరసేనైవ లిఖిత్యాచ్ఛాద్య వస్త్రతః ।
 గంధపుష్పాదినాభ్యర్చ్య మూలమస్త్రేణ దేశికః ॥ 30.౧౦॥
 కుణ్డే వా స్థణ్ణిలే వాఽపి హోమయేన్మునిపుజవ ।
 స్విష్టకృత్త్విష్టమగ్నేతి పూర్వాన్తు శిరసా హునేత్ ॥ 30.౧౧॥
 ప్రభాతే స్థాపయేద్విద్వాన్ గర్భోర్ధ్వే ప్రథమేష్టకామ్ ।
 దక్షిణాయనకాలే తు సుముహూర్తే సులగ్నకే ॥ 30.౧౨॥
 వహ్నిరాక్షసవాయ్విశకోణేషు చతురిష్టకామ్ ।
 క్రమశః స్థాపయేద్విద్వాన్సర్వకామార్థసిద్ధయే ॥ 30.౧౩॥
 ఆలన్యేనాథ మోహన కుర్యాచ్ఛేత్తు గృహాదికామ్ ।
 ఆద్యేష్టకాం వినా విప్ర దారిద్రం తత్ర తిష్ఠతి ।
 తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన కర్తవ్యా ప్రథమేష్టకా ॥ 30.౧౪॥
 ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే ఆద్యేష్టకావిధిర్నామ త్రింశః పటలః ।

3౧. ఏకత్రింశః పటలః - ప్రాసాదలక్షణవిధిః

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి ప్రాసాదస్య తు లక్షణమ్ ।
 హస్తమానేన కర్తవ్యం ప్రాసాదం మునిపుజవ ॥ 3౧.౧॥

మానమాత్రాఙ్గులం మూలం బేరాఙ్గులమితి త్రిధా ।
 తేషు మానాఙ్గులం గ్రాహ్యం గ్రస్తే హస్తం వదామ్యహమ్ ॥ 30.౨॥
 కిష్కుహస్త ఇతి ప్రోక్తం తచ్ఛతుర్వింశమఙ్గులమ్ ।
 ప్రాజాపత్యం పఞ్చావింశదఙ్గులం పరికీర్తితమ్ ॥ 30.3॥
 షడ్వింశతిధనుర్ముక్తిః సప్తవింశద్ధనుర్గ్రహమ్ ।
 చతుర్వింశేషు హస్తేషు ప్రాజాపత్యేన హస్తతః ॥ 30.౪॥
 దేవతాయతనం కార్యం వాస్తుశాస్త్రవిశారదైః ।
 ద్విహస్తాద్దశహస్తాస్తం భవత్యేకతలస్య తు ॥ 30.౫॥
 భూతాదిమనుహస్తాస్తం ద్వితలస్య విశాలతః ।
 త్రితలం సప్తహస్తాది షోడశాస్తం ప్రకీర్తితమ్ ॥ 30.౬॥
 తథైవం మునిశార్వాల త్రయోదశకరాది చ ।
 ద్వావింశద్ధస్తపర్వస్తం చతుర్భుమేరుదాహృతమ్ ॥ 30.౭॥
 పఞ్చదశకరాయామహీనం క్షుద్రవిమానకమ్ । (పఞ్చాశత్కరాయామహీనం)
 తేషాం తుఙ్గం ప్రవక్ష్యామి శ్శృణు కౌశిక సువ్రత ॥ 30.౮॥
 వ్యాసే సప్తకృతమ్పక్షి-తుఙ్గనామ్నా తు శాన్తికమ్ ।
 అత్యర్థం పౌష్టికం జ్ఞేయం పఞ్చమేఽష్టౌ జయప్రదమ్ ॥ 30.౯॥
 అద్భుతం సతిపాతఞ్చ ద్విగుణం సర్వకామికమ్ ।
 ద్విగుణాదధికం పాదే అర్థోఽచ్చం సర్వకామికమ్ ॥ 30.౧౦॥
 సప్తపాద్యష్టపక్ష్యాది యావత్సప్త తు హస్తతః ।
 ద్విద్విహస్తవివృద్ధ్యాది సప్తవింశతిభేదకమ్ ॥ 30.౧౧॥
 వేదాదిద్వాదశాంతానాం తాలానాం ధామవిస్తృతమ్ । (దేవాదిద్వాదశాంతానాం)
 ప్రత్యేకం త్రిత్రిమానం స్యాదుత్తమాద్యుత్తమక్రమైః ॥ 30.౧౨॥
 త్రయోవింశత్పతుర్విశకరాచ్ఛక్తికరాస్తకమ్ ।
 త్రిత్రిహస్తవివృద్ధ్యా తు సప్తవింశతిహస్తకమ్ ॥ 30.౧౩॥
 తేషాం గ్రహాణాముత్తుఙ్గముత్తమాద్యుత్తమక్రమైః ।
 త్రయోదశచతుష్పక్షిహస్తం షట్పాకావధి ॥ 30.౧౪॥
 ద్విద్విహస్తవివృద్ధ్యా తు సప్తవింశత్ప్రమాణకమ్ ।
 దేవాదిద్వాదశాంతానాం తాలానాం హర్మ్యవిస్తృతమ్ ॥ 30.౧౫॥

సప్తదశాష్టపక్ష్మ్యాది షణ్ణవత్యన్తహస్తకమ్ ।
 త్రిహస్తవివృద్ధ్యా తు త్రినవోత్తుజ్జమీరితమ్ ॥ 30.0౬ ॥
 మధ్యక్రమే విమానానాముత్తమాదిత్రయస్త్రయః ।
 ఇదం పక్షిసమారభ్య ద్విద్విహస్తవివర్ధనాత్ ॥ 30.0౭ ॥
 షట్పక్షాశతిహస్తాన్తం చతుర్వింశత్ప్రమాణకమ్ ।
 భూతాదిద్వాదశాన్తానాం తాలానాం హర్యువిస్తరమ్ ॥ 30.0౮ ॥
 సప్తదశాష్టపక్ష్మ్యాది సప్తాశీతికరాన్తకమ్ ।
 త్రిహస్తవివృద్ధ్యా తు చతుర్వింశతితుజ్జకమ్ ॥ 30.0౯ ॥
 అల్పక్రమే విమానాన్తముత్తమాదిత్రయం త్రయమ్ ।
 విస్తారం స్తమ్భతో బౌహ్యే జన్మాత్ స్తాప్యన్తనుత్తమమ్ ॥ 30.౧౦ ॥
 అథవా శిఖరాన్తం వా విమానానాం సమున్నతిమ్ ।
 సప్తత్యా హస్తవిస్తారాత్ శతహస్తసనుచ్ఛయాత్ ॥ 30.౧౧ ॥
 విన్ష్టత్వంశకం మానం సర్వథాపి చ వర్జయేత్ ।
 తేషు తేష్యష్టమానేన గర్భగేహం ప్రశస్యతే ॥ 30.౧౨ ॥
 వ్యాసాయామం సమూహేషు వల్మశుద్ధ సమీక్షతే ।
 వసుద్వారాగ్నిభిర్హిత్వా రవిపక్ష్మ్యాష్టభిర్భవేత్ ॥ 30.౧3 ॥
 ఆయవ్యయచ్ఛు యోనిస్స్యాద్ వసుభిర్గుణితే పునః ।
 హృత్వా చ సప్తవింశద్భిః శేషమక్షఫల పునః ॥ 30.౧౪ ॥
 నాభేః సప్తహృతం పారం త్రింశద్వ్యాప్తే తిథిర్వదేత్ ।
 ఆయాధికం శుభైర్యుక్తం కల్పయేత్కల్పవిత్తమః ॥ 30.౧౫ ॥
 వేశ్మతారే త్రిభాగైకం పఞ్చభాగే గుణాంశకమ్ ।
 సప్తభాగే చతుర్థాంశం నవాంశే పఞ్చభాగకమ్ ॥ 30.౧౬ ॥
 రుద్రాంశే సప్తభాగఞ్చ త్రయోదశసు సప్త చ ।
 పక్షపక్షసు భాగఞ్చ సప్తదర్శనధావకమ్ ॥ 30.౧౭ ॥ (భాగఞ్చ దశవిభాగకం)
 గేహార్థం గర్భగేహస్య ఉక్తం మధ్యవిశాలకమ్ ।
 గర్భగేహచతుర్థాంశం మధ్యే ద్వారవిశాలకమ్ ॥ 30.౧౮ ॥
 విస్తారద్విగుణోత్సేధం యథేష్టం దిశి కల్పయేత్ ।

అగ్రతో మణ్డపం కుర్యాత్ గర్భగేహసమేన వా || 30.29 ||
 త్రిపాదం వా తదర్థం వా తదేవ హ్యర్థమణ్డపమ్ |
 త్రిపాదేపాదమధ్యేర్థం త్వన్తరాలం విధీయతే || 30.30 ||
 మహామణ్డపమేతేషాం సమాయామం తదగ్రతః |
 చతుర్థశ్చాపి హీనం వా మహామణ్డపవిస్తృతమ్ || 30.31 ||
 ద్వారోత్సేధార్థవిస్తారముత్తమద్వారముచ్యతే |
 తదుత్సేధగుణాంశైకం హీనం మధ్యమముచ్యతే || 30.32 ||
 అధమం ద్వాదశం హీనం స్యాచ్ఛిఖాగతవిస్తరమ్ |
 ఊర్ధ్వోద్దుమ్బరమధ్యే తు వామపార్శ్వే చ దక్షిణే || 30.33 ||
 శ్రియం సరస్వతీం చైవ విఘ్నేశం కారయేద్ బుధః |
 పార్శ్వేషు ద్వారదేశేషు ద్వారపాలౌ ప్రతిష్ఠయేత్ || 30.34 ||
 ప్రాసాదభిత్తికోష్ఠేషు దక్షిణోదఙ్చితిచిషు |
 సుబ్రహ్మణ్యం గుహం చైవ పశ్చిమే స్కన్దసంస్థితమ్ || 30.35 ||
 స్కన్దస్య మణ్డపే పార్శ్వే దక్షిణే తు వినాయకమ్ |
 దుర్గాం చైవోత్తరే భాగే స్థానకాసనమేవ వా || 30.36 ||
 ఆసమన్తాత్తథోపేతం రూపాణ్యపి విధీయతే |
 ఏవం మూలతలే ప్రోక్తముపర్యుపరి వక్ష్యతే || 30.37 ||
 పురన్దరం న్యసేత్పార్శ్వే సుబ్రహ్మణ్యశ్చ దక్షిణే |
 పశ్చిమే వరుణశ్చాపి స్కన్దం వా విన్యసేద్ బుధః || 30.38 ||
 ఉత్తరే తు విధాతారం గుహం వా ధనదన్తు వా |
 ఏవం దీర్ఘతలం పార్శ్వే పశ్చిమతలే మరుద్గణాన్ || 30.39 ||
 తలేఽమరాః సురాన్ సిద్ధాన్ గన్ధర్వాదిమునీశ్వరాన్ |
 గ్రీమాధస్తాద్ వృతేరూర్ధ్వే కోణే కోణేఽపి విన్యసేత్ || 30.40 ||
 నాగరం ద్రావిడం చైవ వేసరశ్చ కృతామతమ్ |
 చతురశ్రం సాధనాశ్రం నాగరాద్యజ్ఞమేవ చ || 30.41 ||
 అష్టాశ్రశ్చ షడశ్రశ్చ తదాయామయుతన్తు వా |
 ద్రావిడం వ్యోమనిర్దిష్టమధివేసరముచ్యతే || 30.42 ||

ఏకం ద్వేషకనేత్రైకం తత్తన్మూలార్థకన్దరమ్ |
 ప్రస్తరం పాదశిష్టానామేకభూతివితానకమ్ || 30.43||
 త్రిషువత్పంచైకద్వేషే వేదానర్థైకభాగతః |
 అధిష్టానాజ్ఞీమఞ్చాజ్ఞీప్రస్తరం వేదికాగలమ్ || 30.44||
 శిఖరం స్తూపికా కుర్యాత్ భాగమంశే ద్వీభూమికమ్ |
 మహార్షే భవనే తుజ్ఞే చతుర్వింశతిభాజితే || 30.45||
 ద్వయవేదిద్విభాగైశ్చ పాదోనఞ్చతురశ్రతః |
 ఏకార్థం చైకభాగైకం సైకభాగార్థభాగేకమ్ || 30.46||
 ఏకం ద్వ్యర్థైకభాగైశ్చ పాదాధారఞ్చ పాదకమ్ |
 ప్రస్తారం త్రిప్రస్తరఞ్చ పాదప్రస్తరవేదికమ్ || 30.47||
 గలఞ్చ శిఖరం కుమ్భం త్రితలే తు యథా క్రమమ్ |
 ఏకద్విత్రివతు పంచషట్పక్ష్యే తు తలే మతమ్ || 30.48||
 భూతషట్ సప్తభిత్తిశ్చ ద్వీతలే కల్పయేద్ బుధః |
 ద్వీతలే సప్తదిగ్ద్వారదశాక్షః కుమ్భభిత్తయః || 30.49||
 ఏవం భిత్తివిధం ప్రోక్తం యుక్త్యా యుజ్జీతః బుద్ధిమాన్ |
 ఉపపీఠాది వర్గాణామలఙ్కారాణి యాని చ || 30.50||
 విస్తారఞ్చ పురా విప్ర మయా చ కథితం తవ |
 తస్మాద్రేణ ప్రకర్తవ్యం సర్వలక్షణసంయుతమ్ || 30.51||
 అధిష్టానాదివర్గాఢ్యం శిలాకూటాదిశోభితమ్ |
 క్షుద్రనాడీ మహానాడీ హంసమాలావిమణ్ణితమ్ || 30.52||
 సర్వాలఙ్కారసంయుక్తం యథోక్తాప్రతిమైర్యుతమ్ |
 అలఙ్కారైశ్చ నామాని వక్ష్యేఽహం వైజయన్తికమ్ || 30.53||
 శ్రీభోగం శ్రీవిశాలఞ్చ స్వస్తిబన్ధన్త్రైవ చ |
 శ్రీకరం హస్తిపృష్ఠఞ్చ స్కన్ధకూటఞ్చ కేసరమ్ || 30.54||
 ఏవమేవ తలే నామ ద్వీతలే నామ వక్ష్యతే |
 స్వస్తికఞ్చాతిసౌన్దర్యం కైలాసం పర్వతన్త్రథా || 30.55||
 స్వస్తిబన్ధఞ్చ కల్యాణం పఞ్చాధం విష్ణుకాన్తకమ్ |

సుమగ్గులఞ్చ గమ్యారం హస్తపుష్పం మనోహరమ్ || 30.౫౬ ||
 తథైవేశ్వరకాన్తఞ్చ వృత్తకౌబేరకాన్తకమ్ |
 ద్వితలం పక్షనామాని ఏతాని బహుభూమిషు || 30.౫౭ ||
 ఏతేష్యష్టా యథాయోగ్యం ప్రాసాదం కల్పయేద్ బుధః |
 సుస్నిగ్ధం సుదృఢం కుర్యాత్ విత్తశాతయం న కారయేత్ || 30.౫౮ ||
 ఏవం యః కురుతే మర్త్యః స పుణ్యాం గతిమాప్నుయాత్ |
 ఆసౌ తు కురుతే పూర్వాన్ త్రిసప్తకులజాన్ ధ్రువమ్ || 30.౫౯ ||
 సర్వాన్కామానిహ ప్రాప్య యుగానామేకసప్తతిః |
 మోదతే చాస్పరగణైర్విమానే సర్వకామికే || 30.౬౦ ||
 పుణ్యభూమిం తతః ప్రాప్య పుత్రపౌత్రవివర్ధనమ్ |
 ఏకవింశత్కులం విప్ర సామ్రాజ్యం సమవాప్నుయాత్ || 30.౬౧ ||
 ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే ప్రాసాదలక్షణవిధిర్నామ ఏకత్రింశః పటలః |

3౨. ద్వాత్రింశః పటలః - మూర్ధ్నేష్టికావిధిః

శృంఖలష్య మునిశార్దూల వక్ష్యే మూర్ధ్నేష్టికావిధిమ్ |
 ప్రాసాదమూర్ధ్నా విధినా ప్రాప్య మూలేష్టకాః శుభాః || 3౨.౧ ||
 ఇష్టకాస్తాశ్చతస్రః స్యుస్తాసాం లక్షణముచ్యతే |
 శిలాగృహే శిలారూపా ఇష్టకా ఇష్టకాగృహే || 3౨.౨ ||
 ఇష్టకాభిశ్చ భూమిశ్రే షోడశాఙ్గులమాయతా |
 తదూర్ధ్వే తారసంయుక్తా తస్యార్ధఘనసంయుతా || 3౨.౩ ||
 ఇష్టకాయామమధ్యే వా షోడశాఙ్గులవిస్తృతాః |
 తదర్ధఘనసంయుక్తా ద్వయార్ధార్ధాఙ్గులక్షయా || 3౨.౪ ||
 కాలమిత్రే ప్రధానాది జ్ఞాత్వా తు గ్రహమూలకమ్ |
 స్తూపిదణ్డేన సంయుక్తం కుర్యాన్మూర్ధ్నేష్టకాస్తథా || 3౨.౫ ||
 స్తూపిదణ్డోచితా వృక్షా ఖదిరాసనశిశుపాః |
 సాలచన్దనవృక్షాశ్చ త్రిన్త్రిణీసారమేవ చ || 3౨.౬ ||
 ప్రాసాదపాదతుల్యం వా తద్విష్కంభమృసమం తు వా |
 తద్వత్కుగ్గుణాంశైకమూలే తు చతురశ్రకమ్ || 3౨.౭ ||

తదూర్ధ్వాంశద్వయం వృత్తం కుర్యాదనుకృశం యథా ।
 ఆగ్రే వ్యోమాఙ్గులానాహ మేయం కృత్వా తదర్ధకమ్ ॥ 3౨.౮ ॥
 తతః పాదం ప్రయుజ్జీత తత్తలే త్రిగుణాయతమ్ ।
 విస్తారార్ధఘనోపేతం తద్దృఢం సుదృఢం తథా ॥ 3౨.౯ ॥
 లోహేన కారయేద్విద్వాన్ స్థూపిదణ్డం విశేషతః ।
 ఙ్గాలయిత్వామృతా సమ్యక్ ప్రోక్షయేదస్త్రమస్త్రతః ॥ 3౨.౧౦ ॥
 యకారాదివకారాస్తమిష్టకాసు చతుర్షపి ।
 విలిఖేద్ధాతురాగేణ పిష్టనైవ సితేన వా ॥ 3౨.౧౧ ॥
 పుణ్యాహం వాచయిత్వాథ కౌతుకం బన్ధయేత్సుధీః ।
 సువర్ణం రజతం వాఽపి క్షౌమం కార్పాసకస్తు వా ॥ 3౨.౧౨ ॥
 మణ్డపం చాధివాసార్థం కారయేల్లక్షణాన్వితమ్ ।
 కృత్వా నవపదం తత్ర తన్మధ్యే వేదికాయతమ్ ॥ 3౨.౧౩ ॥
 తాలమాత్రసముత్సూధాత్ దర్పణోదరసన్నిభమ్ ।
 వేదికాయాశ్చతుర్దిక్షు కుణ్డే వా స్థణ్డేలేఽపి వా ॥ 3౨.౧౪ ॥
 చతురశ్రాణి కుణ్డాని సర్వాణి పరికల్పయేత్ ।
 చతురర్ధ్వారసమాయుక్తం చతుస్తోరణభూషితమ్ ॥ 3౨.౧౫ ॥
 ఆశాధ్వజసమాయుక్తం వితానైరుపశోభితమ్ ।
 దర్భమాలాసమాయుక్తమష్టమఙ్గలసంయుతమ్ ॥ 3౨.౧౬ ॥
 మఙ్గలాఙ్కురసంయుక్తం బహూపస్కారశోభితమ్ ।
 గోమయాలేపనం కృత్వా పుణ్యాహం వాచయేత్తతః ॥ 3౨.౧౭ ॥
 వాస్తుహోమం ప్రకుర్వీత పర్యగ్నికరణం తతః ।
 తన్మధ్యే స్థణ్డలం కృత్వా శ్వేతతణ్డలశాలిభిః ॥ 3౨.౧౮ ॥
 పద్మమష్టదలం లిఖ్య దర్భైశ్చైవ పరిస్తరేత్ ।
 ఇష్టికాం విన్యసేన్మధ్యే వస్త్రేణాచ్ఛాద్య దేశికః ॥ 3౨.౧౯ ॥
 దణ్డోర్ధ్వే కూర్చమాబధ్వా మూలే వస్త్రేణ వేష్టయేత్ ।
 ఇష్టికాం పరివిన్యస్య కాన్తేన మధునార్చయేత్ ॥ 3౨.౨౦ ॥

స్థాపయేచ్చ తతః కుమ్భాన్ సర్వలక్షణసంయుతాన్ |
ససూత్రాన సాపిధానాంశ్చ సవస్త్రాన్వారిపూరితాన్ || 3.2.20 ||
మధ్యాదీశానపర్వంతం విన్యసేన్నవకుమ్భకాన్ |
తేషు మధ్యే గుహం చేష్ట్యా దిక్పాలాన్పురితో యజేత్ || 3.2.21 ||
అగ్నికార్యోక్తమార్గేణ హోమం కృత్వా విచక్షణః |
పురుషం పూర్వకుణ్డే చ దక్షిణేఽఘోరమేవ చ || 3.2.23 ||
సద్యోజాతం తు వరుణే వామదేవం తథోత్తరే |
గన్ధాద్వైరర్చయేద్ధీమాన్ తత్తన్మన్త్రమనుస్మరన్ || 3.2.24 ||
పలాశఖాదిరాశ్వత్థవటాః పూర్వాదిదిక్షు చ |
సమిదాజ్యచర్మాశ్చైవ లాజసక్తుతిలం తథా || 3.2.25 ||
దధిక్షీరగులం బైవ ప్రత్యేకన్తు శతాహుతిః |
మూలేన చ షడక్షేన స్కన్దగాయత్రిమన్త్రతః || 3.2.26 ||
అయం కుమారమన్త్రేణ హోమయేన్మునిపుణ్ణవ |
ద్రవ్యాన్వే కీలకం స్పృష్ట్యా వ్యాహృతిర్జుహుయాత్తతః || 3.2.28 ||
ఆజ్యేనాఘోరమన్త్రేణ సర్వత్రాపి శతాహుతిః |
తతః కుమ్భస్థితానాం తు ప్రత్యేకం షోడశాహుతిః || 3.2.29 ||
రాశ్రీశేషం వ్యపోహ్యోథ గురుః ప్రాతః సముత్థితః |
కృతనిత్యవిధిస్తత్ర సోష్ణిషసోత్తరీయకః || 3.2.30 ||
కుమ్భానభ్యర్చ్య విధినా పూర్ణాన్తు శిరసా హునేత్ |
సుముహూర్తే సులగ్నే తు సర్వదోషవివర్జితే || 3.2.31 ||
పూజితో యజమానేన గోభూమిధనకాఞ్చనైః |
సస్తుప్తహోతృదైవజ్ఞశిల్పిభిః సహ దేశికః || 3.2.32 ||
ఉత్థాప్య చేష్టికాం కీలం యజమానాదిభిః సుధీః |
సర్వాతోద్యసమాయుక్తం కృత్వా ధామప్రదక్షిణమ్ || 3.2.33 ||
ఆరోప్యోపరి తన్మూర్ధ్ని రన్ధ్రం నిరన్ధ్రకం తథా |
వైడూర్యం స్ఫటికం ముక్తా వజ్రం వై పుష్పరాగకమ్ || 3.2.34 ||
మధ్యాదీశానపర్వంతం స్కన్దలోకేశబీజకమ్ |
విన్యన్యైవ శకున్యాదినవశక్తిర్యజేద్బుధః || 3.2.35 ||

తస్యోర్ధ్వే కీలకం న్యస్తావి శిఖరార్ధప్రమాణకమ్ |
 తన్మన్త్రకం సముచ్చార్య దత్వా దత్వా తు నిశ్చలమ్ || 3౨.3౫||
 స్థాపితాన్ నవకుమ్భాంశ్చ సమాసీయ యథాక్రమమ్ |
 తక్మీలపరితశ్చాపి ప్రోక్షయేత్సర్వమన్తతః || 3౨.3౬||
 స్తూప్యంశమూర్ధ్వతః కృత్వా శేషం తత్ర ప్రయోజయేత్ |
 ఏవం యః కురుతే మర్త్యః సర్వలోకానవాప్య చ |
 దేహాన్తే గణపో భూత్వా స్కన్దలోకే మహీయతే || 3౨.3౭||
 ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే మూర్ధ్నేష్టికావిధిర్నామ ద్వాత్రింశః పటలః |

33. త్రయస్త్రింశః పటలః - ప్రాకారలక్షణవిధిః

పరివారనివేశారర్థం రక్షార్థం శోభనార్థకమ్ |
 ప్రాకారం పరితః కృత్వా శిల్పేష్టికయాపి వా || 33.౧|| (పరితః కుర్యాత్)
 మూలప్రాసాదవిస్తారం తదర్థం వా విచక్షణః |
 దణ్ణమిత్యత్ర సజ్కల్య తద్దణ్ణేనైవ కల్పయేత్ || 33.౨||
 మూలప్రాసాదపార్శ్వే తు దణ్ణేనైకేన మానతః |
 ఆన్తర్నిర్మలం కుర్యాత్ పార్శ్వేషు చ మహామతిః || 33.3||
 ద్విద్విదణ్ణవివృద్ధ్యా తు దణ్ణభారస్య విస్తృతమ్ |
 తత్పార్శ్వేషు త్రిదణ్ణేన ప్రత్యాహారం ప్రకల్పయేత్ || 33.౪||
 తస్య పార్శ్వేషు మతిమాన్ చతుర్దణ్ణేన మానతః |
 మహామర్యాదికం కుర్యాత్ తత్పార్శ్వేషు ద్విజోత్తమ్ || 33.౫||
 పంచదణ్ణవివృద్ధ్యా తు పంచప్రాకారముచ్యతే |
 చతురశ్రకమేకేన ముఖాయామ ప్రచక్షతే || 33.౬||
 పాదాధిక్యమథాత్స్యర్థపాదోనద్విగుణన్తు వా |
 ద్విగుణం ద్విగుణార్థం వా త్రిగుణం వా చతుర్గుణమ్ || 33.౭||
 ముఖాయామమితి ప్రోక్తం ప్రాకారాణాం విశేషతః |
 సాలం క్షుద్రాల్పహర్యాణామన్యమానేన కథ్యతే || 33.౮||
 స్తూప్యా సార్థం ప్రమాణేన ప్రథమం సాలమీరితమ్ |

ద్విప్రకారం ద్విహస్తైశ్చ త్రిసాలః పఞ్చహస్తకః || 33.౯ ||

తస్మాత్సప్తకరైరేవ చతుర్థం సాలమీరితమ్ |

నవహస్తన్తు పరితః తత్సమం పఞ్చసాలకః || 33.౧౦ ||

మధ్యమానం సతారార్థం ప్రథమం సాలమీరితమ్ |

తస్మాత్సప్తకరైరేవ ద్వితీయం సాలమీరితమ్ || 33.౧౧ ||

సప్తహస్తం త్రితాలం స్యాత్ నవహస్తైశ్చతుర్థకమ్ |

రుద్రహస్తేన కర్తవ్యం పఞ్చమం సాలమేవ చ || 33.౧౨ ||

ఉత్తమానాం సతారాభ్యే ప్రథమం సాలమీరితమ్ |

తస్మాత్సర్వకరేణైవ ప్రాకారఞ్చ ద్వితీయకమ్ || 33.౧౩ ||

నవహస్తైస్త్రితాలం స్యాత్ రుద్రహస్తైస్తు తాలకమ్ |

త్రయోదశకరేణైవ పఞ్చమం సాలమీరితమ్ || 33.౧౪ ||

ఏవం క్షుదాల్పమధ్యానాముత్తమానాం విధీయతే |

ఏతేన ద్విప్రకర్తవ్యం పూర్వోక్తేన క్రమేణ వా || 33.౧౫ ||

ప్రాకారః పరితః కుర్యాత్ ముఖాయామఞ్చ పూర్వకమ్ |

భిత్వన్తరస్య మానేన భిత్తిమధ్యేన వా పునః || 33.౧౬ ||

బాహ్యే తు నవతాలం స్యాత్ మానసే మానవిత్తమః |

అస్య ప్రాకారభిత్తేశ్చ విష్కంభం సార్ధహస్తకమ్ || 33.౧౭ ||

తస్మాత్ త్రయాంశులాధిక్యాద్ద్విహస్తాఞ్చ యథాక్రమమ్ |

పఞ్చనామపి సాలానాం భిత్తివిష్కంభమీరితమ్ || 33.౧౮ ||

తత్తద్విష్కంభమానఞ్చ త్రిగుణా చ చతుర్గుణా |

ప్రాకారోదయముద్దిష్టం స్వాత్మాంశేనాగ్రవిస్తరమ్ || 33.౧౯ ||

ఉత్తరార్ధోచ్ఛ్రితం వాఽపి కుమ్భమధ్యం తతోచ్ఛ్రితమ్ |

క్షుద్రాల్పానాం తు సాలానాం భిత్తిహస్తప్రమాణకమ్ || 33.౨౦ ||

సార్ధహస్తావధిర్యావత్ వర్ధయేత్పూర్వవత్కృమాత్ |

యథాయోగ్యమలక్ష్కారం తథైవ పరికల్పయేత్ || 33.౨౧ ||

ఋజుభిత్తియుతం వాఽపి బుద్బుదార్ధేస్తుశీర్షకమ్ |

ఛత్రాకారధరో వాఽపి ప్రాకారం పరికల్పయేత్ || 33.౨౨ ||

భిత్తిన్యాససమం వాఽపి పాదార్థాధికమేవ వా ।
 శిర్షోత్తుజ్గన్తు సాలానామేతేషామస్తరాలకమ్ ॥ 33.౨౩॥
 ఏకద్విత్రితలైర్మూర్త్యం కుర్యాదావృతిమణ్ణపమ్ ।
 మానాన్తం బాహ్యభిత్వ్యచ్చం యథాక్రమం తలాన్తకమ్ ॥ 33.౨౪॥
 మూలసద్యోత్తరార్థం వా ప్రస్తారం తత్తథాపి వా ।
 ఖణ్ణహర్మ్యోత్తరార్థం వా శిఖరోన్నతమేవ వా ॥ 33.౨౫॥
 ఉభయోః సాలరూపం వా కల్పయేత్సాలశిర్షకే ।
 యథేష్టదిక్షు సాలేషు ద్వారం యుక్త్యా ప్రకల్పయేత్ ॥ 33.౨౬॥
 గోపురం తత్ర తత్రైవ కల్పయేద్విధిపూర్వకమ్ ।
 ఆన్తర్ధారే తథాచాన్యే వహ్నాన్ స్యాద్ధవ్యకోష్ఠకమ్ ॥ 33.౨౭॥
 ప్రాసాదస్య ద్విపార్శ్వే తు దేవసేనా చ వల్లికమ్ ।
 వహ్నిగోపురయోర్మధ్యే ధనధాన్యాలయం భవేత్ ॥ 33.౨౮॥
 యామ్యే తుజినశాలా చ పుష్పమణ్ణపమేవ చ ।
 నైర్మల్యామస్త్రశాలా చ వాహనావాసమేవ చ ॥ 33.౨౯॥
 వారుణే వాయవే చైవ శయనస్థానమీరితమ్ ।
 ఆస్థానమణ్ణపం సౌమ్యే తత్ర పూర్వకృతాలయమ్ ॥ 33.౩౦॥
 ఐశాన్యే యాగశాలాం తు వాపీకూపం తు తత్ర వై ।
 ఐశగోపురయోర్మధ్యే వాద్యస్థానం ద్విజోత్తమమ్ ॥ 33.౩౧॥
 ఏవం యః కురుతే మర్త్యః సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ।
 ఆదైవం తారయేత్పూర్వాన్ త్రిసప్తకులజానపి ॥ 33.౩౨॥
 సర్వాన్కామానిహ ప్రాప్య పుత్రపౌత్రాదీనంయుతః ।
 జన్మైకవింశతిం విప్ర సామ్రాజ్యం సమవాప్నుయాత్ ।
 స్కన్దలోకం తతః ప్రాప్య స్కన్దేన సహ మాదతే ॥ 33.౩౩॥
 ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే ప్రాకారలక్షణవిధిర్నామ త్రయస్త్రింశః పటలః ।

3౪. చతుస్త్రింశః పటలః - పరివారవిధిః

పరివారవిధిం వక్ష్యే శ్చృణు కౌశిక సువ్రత ।
 పరివారవిమానానాం మానం గర్భగృహార్థకమ్ ॥ 3౪.౧॥

[తత్త్రిభాగే చ మానం వా పాదబాహ్యం ప్రకల్పయేత్ |

త్రివతుఃపఞ్చషటస్ప్రహస్తైర్వా హర్యువిస్తరమ్ ||]

తత్రభాగః ప్రకర్తవ్యో యథా యుక్తివశాద్బుధైః | (సర్వైరజ్ఞైః ప్రకర్తవ్యః యేథా)

ప్రాసాదమణ్ణపనభా శాలాకారార్థయోగ్యకమ్ || 3౪.౨||

ఏకద్విత్రితలం కుర్యాత్ పరివారాలయే బుధః |

పరివారామరోత్యేధాః ప్రతిమాలక్షణోక్తవత్ || 3౪.3||

సర్వలక్షణసంయుక్తం స్థానకాసనమేవ చ |

శివం విష్ణుం విధాతారం విఘ్నేశం గుహమేవ చ || 3౪.౪||

పఞ్చమూర్తిం విజానీయాదేవమేవ విచక్షణః |

ఏతే సర్వే సురాః ప్రోక్తాః సర్వకారణకారణమ్ || 3౪.౫||

విశ్వరక్షకరా హ్యేతే తస్మాత్ సేవ్యా సురోత్తమైః |

ఏతస్మాత్ పరివారాత్తు సర్వదేవసురోత్తమాః || 3౪.౬||

అష్టౌ తు ద్వాదశ పునః పరివారస్తు షోడశ |

ద్వాత్రింశత్పరివారాంశ్చ వక్ష్యేఽహం శృణు కౌశిక || 3౪.౭||

గేహే నవపదం కృత్వా మధ్యభాగాద్బహిఃక్రమాత్ |

ప్రాఙ్ముఖే తు గజం స్థాప్య వహ్నా శాస్తారమేవ చ || 3౪.౮||

యమే పితామహం సప్తమాతరో నిర్మతే పునః |

జ్యేష్ఠాదేవీం జలేశే చ వాయో దుర్గాం ప్రతిష్ఠయేత్ || 3౪.౯||

సోమే వై క్షేత్రకం ప్రోక్తమైశాన్యాన్తు సుమిత్రకమ్ |

అష్టౌ త పరివారాస్సురభద్వాదశ కథ్యతే || 3౪.౧౦||

పఞ్చపఞ్చపదం కృత్వా మధ్యే నవపదాద్బహిః |

గజం విధిమగస్త్యం చ నారదం చ చతుర్దిశి || 3౪.౧౧||

పశ్చాత్పూర్వపదే వహ్నో యమే రక్షసి వారుణే |

వాయో సోమ్యే తథైశాన్యే క్రమాదేతాన్ ప్రతిష్ఠయేత్ || 3౪.౧౨||

సూర్యః శాస్తా యమశ్చైవ మాతరో వరుణస్తథా |

దుర్గాశ్రీదసుమిత్రాశ్చ ద్వాదశైతే ప్రకీర్తితాః || 3౪.౧3||

షట్కషట్కపదం కృత్వా తన్మధ్యే షోడశాద్బహిః |

గజం విధిమగస్త్యశ్చ నారదశ్చ చతుర్దిశి ॥ 3౪.౧౪॥
 ఐశే జయన్తే భానౌ చ వహ్నౌ చ విదధే పదే ।
 భృగ్గో రూపో వైరృతే చ శేషో వాయుపదే పునః ॥ 3౪.౧౫॥
 ముఖ్యాశ్చాభ్యుదితే భాగే సుమిత్రం శశిభాస్కరౌ ।
 శాస్తారశ్చ మహాలక్ష్మీం భారతీం సప్తమాతరమ్ ॥ 3౪.౧౬॥
 శుక్రం బృహస్పతిం దుర్గాం దీతిదేవీం తథాదితిమ్ ।
 స్థాపయేత్కృమశో విద్వానేతే షోడశదేవతాః ॥ 3౪.౧౭॥
 సప్తసప్తపదం కృత్వా మధ్యే నవపదాద్బహిః ।
 సావిత్రేన్ద్రజయేరుద్రజయే చైవావవత్సకః ॥ 3౪.౧౮॥
 శ్రియం భూమిం తథా జ్యేష్ఠాం భారతీం చ ప్రతిష్ఠయేత్ ।
 ఆర్యే చ వాస్తవధీపతే మిత్రే చైవ తు ధారయేత్ ॥ 3౪.౧౯॥
 గజేన్ద్రం చ విధాతారమగస్త్యం నారదం మునిమ్ ।
 ఈశే చైవ తు పర్జన్యే మహాన్యే భాస్కరే పదే ॥ 3౪.౨౦॥
 సామ్యేఽన్తరిక్షే వహ్నౌ చ పూష్ణి పశ్చాద్ గ్రహక్షతే ।
 యమే గన్ధర్వమృగయే పితృదౌవారికే పదే ॥ 3౪.౨౧॥
 పుష్పదన్తశ్చ వరుణే సురే యక్షే సమీరణే ।
 నాగే భల్లాటకే సోమే దితిభాగే తథా దితౌ ॥ 3౪.౨౨॥
 పదేష్వేతేషు మతిమానీశానం చన్ద్రమేవ చ ।
 సుదేహశ్చ సురేశశ్చ సుముఖశ్చ దివాకరమ్ ॥ 3౪.౨౩॥
 వహ్నిం బృహస్పతిం చైవ శాస్తారం యమమేవ చ ।
 భృగ్గణం సప్తమాతృశ్చ నిరృతిం వాసుకిం తథా ॥ 3౪.౨౪॥
 అష్టవారం వారుణం చ భృగ్గీ దక్షప్రజాపతిమ్ ।
 వాయుం దుర్గాం వీరభద్రం ధనదశ్చ సుమిత్రకమ్ ॥ 3౪.౨౫॥
 శుక్రం చ స్థాపయేదేతాన్ ద్వాత్రింశత్పరివారకాత్ ।
 త్రిప్కారే తథా పశ్చ ప్రాకారేఽప్యేవమేవ హి ॥ 3౪.౨౬॥
 పదమధ్యయుతం కుడ్యం యూతం వాఽథ ప్రకల్పయేత్ ।
 యత్ర ద్వారస్తు చత్వారి విజానన్ధాపయేద్బుధః ॥ 3౪.౨౭॥

తే హర్యాభిముఖాస్సర్వే స్థాప్యా దన్తిపదేషు చ |
 దేవతాభిముఖో దన్తి నవాభిముఖ ఏవ చ || 3౪.౨౮||
 గజేన్ద్రస్యాగ్రతః కుర్యాత్ ప్రాసాదాస్తమాణతః |
 ధ్వజస్థానే తదగ్రే తు తస్మిత్వా శక్తిగేహకమ్ || 3౪.౨౯||
 దేవతాభిముఖాం శక్తిం కల్పయేత్కల్పవిత్తమః |
 ఏకద్విత్రికరవ్యామోత్సేధః స్యాద్బలిపీఠకమ్ || 3౪.30||
 గోపురాత్తు బహిఃపీఠం ప్రాసాదార్ధేన భాగకమ్ |
 తత్సమం వా త్రిపాదం వా బలిపీఠం ప్రకల్పయేత్ || 3౪.3౧||
 పీఠోత్సేధే షోడశాంశే జన్మ ఏకేన కారయేత్ |
 చతురంశేన జగతీం కుముదఞ్చ త్రిభాగతః || 3౪.3౨||
 తస్యోర్ధ్వే కమ్పమేకేన కుణ్డం కుర్యాత్త్రిభాగతః |
 ఏకేన చోపకమ్పన్తు మహాపట్టిద్విభాగతః || 3౪.33||
 ఊర్ధ్వే వా జనమేకేన తుఙ్గమేవముదీరితమ్ |
 వాజనార్ధవిశాలేన మహాపద్మవిశాలకమ్ || 3౪.3౪||
 ఊర్ధ్వపద్మం తదర్ధేన తత్త్రిభాగైకమానతః |
 కర్ణికాం తస్య మధ్యే తు కల్పయేత్కల్పవిత్తమః || 3౪.3౫||
 ఏతే గజాథ సర్వేషాం గోపురాభ్యన్తరేఽపి వా |
 బహిర్వా స్థాపనీయాస్తే మధ్యే సూత్రస్య వామతః || 3౪.3౬||
 పఞ్చానామపి సాలానామగ్రే పైశాచపీఠకమ్ |
 ద్వారపాలం తతో వక్ష్యే శ్శృణుష్వ మునిపుఙ్గవ || 3౪.3౭||
 గుహస్య గర్భగేహస్య చతుర్థిక్ ద్వారరక్షకాః |
 జయాశ్చ విజయా రక్షా కృపా సత్యవిచక్షణాః || 3౪.3౮||
 అభయా కామరూపాశ్చ ఖడ్గఖేటకపాణయః |
 రక్తవర్ణా విభూషాఢ్యా రక్తరూపాపరాధమాః || 3౪.3౯||
 శ్యామకుఙ్కుమసఙ్కాశౌ ద్విభుజౌ వా చతుర్భుజౌ |
 వజ్రశక్తిధరో చైవ గదాయుధధరో స్మృతౌ || 3౪.౪౦||
 ఖడ్గఖేటకధారౌ వా ముద్రా విస్మయసంయుతాః |

మహామణ్డపికాద్వాతర్థౌ విజయో జయ ఇత్యపి || 3౪.౪౧||
 వీరబాహురీర్షనో వీరశ్చ వీరకణ్కుకః |
 వోరకేతుర్మహావీరో వీరమాలిశ్చ వీర్యవాన్ || 3౪.౪౨||
 ఇమే ప్రథమసాలస్య పూర్వాదిద్వారపాలకాః |
 పద్మశ్చైవ మహాపద్మః సుపద్మః పద్మలోచనః || 3౪.౪౩||
 పద్మగః పద్మకేతుశ్చ పద్మాభః పద్మవర్ణకః |
 అన్తర్ద్వారే చతుర్దిక్ష ద్వారపాలాష్టకా ఇమే || 3౪.౪౪||
 నికుమ్భః కుమ్భకర్ణశ్చ కుమ్భః కుమ్భాదరస్తథా |
 కుమ్భనాసా కుమ్భపుష్టః కుమ్భాస్యః కుమ్భగణ్డకః || 3౪.౪౫||
 మధ్యద్వారచతుర్దిక్ష ద్వారపాలాష్టకా ఇమే |
 వక్రదన్తో వక్రదృష్టిర్వక్రాణ్డో వక్రవర్ణకః || 3౪.౪౬||
 వక్రనాసో వక్రకర్ణో వక్రాస్యో వక్రశీర్షకః |
 మహామధ్యాదిపూర్వాది ద్వారేషు ద్వారపాలకాః || 3౪.౪౭||
 శక్తివజ్రధరాస్సర్వే సర్వాభరణభూషితాః |
 శ్యామకుంజుమసంకృతా పీతకృష్ణా భయంకరాః || 3౪.౪౮||
 ద్విభుజౌ వా చతుర్భుజాః సర్వే ఖేటకధారిణః |
 ముద్రా విస్మయహస్తాశ్చ తుక్లాశ్చ వికృతాననాః || 3౪.౪౯||
 ఏతే సర్వే మహాభాగాః కుమారగణదేవతాః |
 యత్ర దేవస్య తు ముఖం తత్ర బుధ్వా సమర్చయేత్ || 3౪.౫౦||
 పరివారదేవతా ఏతే విశ్వామిత్ర మహామునే |
 అహం చోమా చ శాస్తా చ వాత్సల్యత్వాన్మహామునే || 3౪.౫౧||
 కుమారో యత్ర వసతి వసామస్తత్ర నిత్యశః |
 తస్మాత్సర్వాన్ ప్రతిష్ఠాప్య పూజయేత్ షణ్ముఖాలయే |
 ఏవం యః కురుతే మర్త్యః స పుణ్యాం గతిమాప్నుయాత్ || 3౪.౫౨||
 ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే పరివారవిధిర్నామ చతుస్త్రీంశః పటలః |

3X. పశ్చత్రింశః పటలః - కరణలక్షణవిధిః

వక్ష్యేఽహం మునిశార్దూల కరణానాం తు లక్షణమ్ |
 యాగాంశకాని సర్వాణి కరణాని ప్రవక్షతే || 3X.౧||
 అరణీస్రక్రువం బైవ తోరణం బైవ మఙ్గలమ్ |
 దశాయుధవిధిం పశ్చాత్ కూర్మాసనవిధిం పునః || 3X.౨||
 ఖట్యాయా లక్షణం పశ్చాత్ లూఖలం ముసలం తథా |
 శిబికాలక్షణం బైవ డోలాయా లక్షణం పరమ్ || 3X.3||
 దీపమాలావిధిం పశ్చాత్ పుష్పాధారస్య లక్షణమ్ |
 భేరీం చ సమిధం బైవ పరిధిర్ధర్భలక్షణమ్ || 3X.౪||
 కూర్పశ్చ విష్టరం పశ్చాత్ సమకూర్పస్య లక్షణమ్ |
 పరిస్తరణమేవన్తు దర్భమాలావిధిం పునః || 3X.౫||
 ప్రోక్షణీం కూర్పమేవన్తు పవిత్రస్య తు లక్షణమ్ |
 పాద్యపాత్రవిధిం పశ్చాత్ అర్ఘ్యాచమనపాత్రకమ్ || 3X.౬||
 అర్ఘ్యపాత్రవిధిం బైవ తత్పాత్రస్య తు లక్షణమ్ | (బైవ గంధపాత్రస్య లక్షణం)
 పుష్పాద్యార్ఘ్యపాత్రశ్చ ప్రణీతాపాత్రలక్షణమ్ || 3X.౭||
 ప్రోక్షణీపాత్రమేవన్తు స్కన్ధకుమ్భస్య లక్షణమ్ |
 వర్ధసీలక్షణం పశ్చాత్ కుమ్భానాం లక్షణం పునః || 3X.౮||
 కలశానాం శరావాణాం కుణ్డికాయాశ్చ లక్షణమ్ |
 హవిః పాత్రవిధిం పశ్చాదుపదంశస్య పాత్రకమ్ || 3X.౯||
 విధానలక్షణం దర్వీ స్థాలికాయాస్తు లక్షణమ్ |
 వితానశ్చ పతాకాశ్చ క్షుద్రధ్వజవిధానకమ్ || 3X.౧౦||
 ఛత్రపిచ్చం చామరశ్చ మయూరవ్యజనం తథా |
 దుకూలస్య ధనం పశ్చాదుష్ణిషం చోత్తరీయకమ్ || 3X.౧౧||
 వస్త్రాణాం లక్షణం పశ్చాచ్ఛయనానాశ్చ లక్షణమ్ |
 ఉపధానం తతో కక్షిం ప్రచ్ఛన్నపటలక్షణమ్ || 3X.౧౨||
 ధూపపాత్రవిధిం బైవ ధూపఘణ్ణావిధానకమ్ |
 దీపపాత్రవిధిం బైవ పాత్రం సీరాజనస్య తు || 3X.౧3||

మహాఘణ్ణాదర్పణఞ్చ క్రమశః శ్శుణు సువ్రత |
 అశ్వత్థం వా శమీం వాఽపి గృహీత్వా రణిమాచరేత్ || 3౫.౧౪||
 దశపఞ్చాంగులాయామా చతురఙ్గులవిస్తృతా |
 షడఙ్గులఘనా ప్రోక్తా దీర్ఘాహ్నాసశ్చ వారణీః || 3౫.౧౫|| (ప్రోక్తా దీర్ఘా గ్రా దృఢవారణీః)
 ప్రథమస్య తరోర్నాహం పఞ్చాంగులముదాహృతమ్ |
 ద్వావింశదఙ్గులం ధైర్యం కీలం స్యాదాయతాగ్రకే || 3౫.౧౬||
 యుగాఙ్గులేన మూలే తు కీలం స్వేనైవ కారయేత్ |
 ప్రథమస్యాగ్రకే మూలే త్వధః పట్టేన వేష్టయేత్ || 3౫.౧౭||
 సప్తాఙ్గులం తు విస్తారం తదర్థం ఘనముచ్యతే | (సప్తాఙ్గులం తత్)
 ఉభయోః పార్శ్వయోశ్చైవ ముష్టిరష్టాఙ్గులం భవేత్ || 3౫.౧౮||
 పఞ్చాఙ్గులపరీణాహం సర్వత్రైవ సుదన్తకమ్ | (సర్వత్రైవ సువృత్తకం)
 దశపఞ్చాంగులాయామం త్రివృత్ గోపాలరఙ్గుకమ్ || 3౫.౧౯||
 తన్తునా వాథ కర్తవ్యం కనిష్ఠాఙ్గులినాహకమ్ |
 అరణీలక్షణం ప్రోక్తం స్రుక్కువస్య విధిం శ్శుణు || 3౫.౨౦||
 అశ్వత్థేన తు శమ్యా వా ఖాదిరేణాథవా పునః |
 యాఙ్జకైర్దారుభిః కుర్యాత్ స్రుక్కువౌ లక్షణావిమౌ || 3౫.౨౧||
 తస్య సారణితో గ్రాహ్య ద్విధాకృత్వాథ శిల్పిభిః |
 తత్పార్శ్వే బిలిమాఖ్యాతం త్వష్టా చ నిర్వృణం దృఢమ్ || 3౫.౨౨||
 ద్వాత్రింశదఙ్గులాయామం సప్తాఙ్గులం సువిస్తృతమ్ |
 తద్ధనం వేదమాత్రం స్యాత్ ఏవ మాపాద్య తత్ర వై || 3౫.౨౩|| (ఏవ పాదఞ్చ)
 మధ్యసూత్రం ప్రసార్యాదౌ ముఖాయామం షడఙ్గులమ్ |
 అగ్రభాగం త్రిభాగైకం ముఖవిస్తారమేవ చ || 3౫.౨౪||
 యవత్రయప్రమాణేన పట్టికాముఖపార్శ్వయోః |
 యవమానేన నిమ్నం స్యాన్ముఖం సర్వమశేషతః || 3౫.౨౫||
 పఞ్చాఙ్గులే గలాయామం విస్తారం భూతమాత్రకమ్ |
 సప్తాఙ్గులాయతా వేదీం విస్తారం తత్సమం భవేత్ || 3౫.౨౬||
 బిలం సువృత్తం మధ్యే స్యాదఙ్గులాయతమానతః |
 తద్విస్తారసమం గర్తం సువృత్తం బిలముచ్యతే || 3౫.౨౭||

షట్టికా బిలబాహ్యో తు యవమానధనాన్వితా ।
బాహ్యో వసుదలం పద్మం యవనిమ్నం విచిత్రకమ్ ॥ 3౫.౨౮॥

వేదికాయాస్తు పరితః పట్టికా త్రియవా ఘనాః ।
బిలాదర్శముఖాత్ ఖాతా కనిష్ఠాఙ్గులమానతః ॥ 3౫.౨౯॥

తారేణవా౨థ తాప్రేణ నాలం కృత్వా తు యోజంయేత్ ।
పక్షాఙ్గులప్రమాణేన పద్మాగారస్తు గణ్డికా ॥ 3౫.౩౦॥

గణ్డికైకాఙ్గులా వృత్తా తన్నాహఞ్చ ద్విమాత్రకమ్ ।
రవ్యఙ్గులేన దణ్డిోచ్చం తస్యార్థం నాహముచ్యతే ॥ 3౫.౩౧॥

తన్మూలైకాఙ్గులాకారామఙ్గులద్వయమాత్రతః ।
ధర్మాఙ్గులాత్తు నాహం స్యాత్తస్యార్థస్తాత్తు పాదయుక్ ॥ 3౫.౩౨॥

వేదికాయాస్త్వధఃపద్మం పద్మాకారం సకర్ణికమ్ ।
గణ్డిోష్ఠసదృశాకారం తస్య పృష్ఠాకృతిర్భవేత్ ॥ 3౫.౩౩॥

ఏవం సఙ్గాహ్య తచ్ఛేషం పరిత్యజ్య దృఢం తథా ।
స్రగ్లక్షణమిదం ప్రోక్తం సువో లక్షణముచ్యతే ॥ 3౫.౩౪॥

ద్వావింశదఙ్గులం ధైర్ధ్యం దణ్డినాహం షడఙ్గులమ్ ।
మూలాద్రీవాన్తకం యావత్ త్ర్యఙ్గులం గ్రీవనాహకమ్ ॥ 3౫.౩౫॥ (మూలాద్రీవాన్తరం)

మూలపఞ్చాగ్రనాహం స్యాత్ ద్విబిలం నాసికాకృతిః ।
పూరితఙ్కుర్షకారేన బిలమానం ప్రచక్షతే ॥ 3౫.౩౬॥

పుష్కలాధః ప్రకర్తవ్యో గణ్డికా ద్వియవోన్నతా ।
దక్షిణేన కరేణైవ యా వక్రానామికాఙ్గులిః ॥ 3౫.౩౭॥

అఙ్గుష్ఠస్య తు పార్శ్వోర్ధ్వ తర్జనీమధ్యమాఙ్గులిః ।
సఙ్గతాప్యుచ్చితా బద్ధా కనిష్ఠాఙ్గులిరుచ్చితా ॥ 3౫.౩౮॥

దక్షిణేన కరేణైవ స్రువేణైకేన హోమయేత్ ।
స్రక్పిలం సర్పిషా తత్ర పూరయిత్వా బిలోపరి ॥ 3౫.౩౯॥

స్రువార్గేణ తు మన్త్రేణ పుటాస్యఞ్చవిధాయ చ ।
ఉత్థానౌ తు కరో కృత్వా వేణుబంధస్తు కారయేత్ ॥ 3౫.౪౦॥

ఉచ్చితౌ తర్జనీద్వీ చ కనిష్ఠా ద్వా తధైవ చ ।

వక్రఙ్గుష్టో స్తువౌ గ్రాహ్య ద్వాభ్యాం పూర్ణాపచుతిం హునేత్ || 3౫.౪౧||

లక్షణం స్తుక్కుప్రవస్యైవం శ్శృణు తోరణలక్షణమ్ |

ధ్వజదణ్డార్థకైర్వృక్షైరన్తః సౌరన్తు యాజ్ఞకైః || 3౫.౪౨||

భూతహస్తసముత్సేధముత్సేధార్థం విశాలకమ్ |

కరప్రమాణం శూలస్య దీర్ఘనాహం రసాఙ్గులమ్ || 3౫.౪3||

కన్యసం తోరణం ప్రోక్తం వక్ష్యతేతః పరం క్రమాత్ |

భూతహస్తం సమారభ్య నవహస్తాన్తకం క్రమాత్ || 3౫.౪౪||

తలమధ్యన్తు తద్దైర్ఘ్యం తేషామర్థైకవిస్తృతమ్ |

తోరణానాఙ్చ సర్వేషాం శూలం వై హస్తమాత్రకమ్ || 3౫.౪౫||

తస్మాత్పక్షాఙ్గులాధిక్యాత్ తేషాం నాహం ప్రచక్షతే |

నవధా తోరణం ప్రోక్తమష్టమఙ్గులముచ్యతే || 3౫.౪౬||

యాజ్ఞకం వృక్షమాదాయ కారయేల్లక్షణాన్వితమ్ |

షోడశాఙ్గులమాయామం విస్తారన్తు తదర్థకమ్ || 3౫.౪౭||

పద్మాసనమధస్తాత్తు విస్తారార్థేన కారయేత్ |

శ్రీవత్సం చామరం యుగ్మం దర్పణం స్వస్తికం గజమ్ || 3౫.౪౮||

పూర్ణకుమ్భఙ్చమాయూరం దీపం స్యాదష్టమఙ్గులమ్ |

మఙ్గులాష్టా ద్విధా ప్రోక్తమస్త్రాణాం లక్షణం శ్శృణు || 3౫.౪౯||

వజ్రం శక్తిఙ్చ దణ్డఙ్చ ఖడ్గం పాశం తథాఙ్కుశమ్ |

గదా త్రిశూలం పద్మఙ్చ చక్రఙ్చోతి దశాయుధమ్ || 3౫.౫౦||

హైమరాజతతామైర్వా అయసాపాదపేన వా |

ఏతేష్యేకేన కర్తవ్యం సర్వలక్షణసంయుతమ్ || 3౫.౫౧||

షోడశాఙ్గులమాయామం షడఙ్గులవిశాలకమ్ |

తదర్థం ఘనమేవోక్తం నిర్భ్రుణం సుదృఢం ఋజుమ్ || 3౫.౫౨||

చతురఙ్గులమూలేన మధ్యమే గణ్డికాత్రయమ్ |

గణ్డికాయాశ్చ నాహన్తు ప్రత్యేకం ద్వాదశాఙ్గులమ్ || 3౫.౫3||

కృత్వాజగులప్రమాణేన కృత్యం కృత్వా తదగ్రకే |

అర్థాఙ్గులమాణేన పత్రతారం ప్రకీర్తితమ్ || 3౫.౫౪||

పక్షత్రయద్వయం కుర్యాత్ అర్థవన్ద్యాకృతిర్యథా ।
 మధ్యపత్రమృజం ప్రోక్తం పత్రతారం యవద్వయమ్ ॥ 3౫.౫౫॥
 పత్రతారేణ మూలేన పాదాయామం ప్రకీర్తితమ్ ।
 ద్విగుణం మధ్యపాదస్య పాదాయామం మహామునే ॥ 3౫.౫౬॥
 అర్థాఙ్గులప్రమాణేన పత్రాణాం తు ప్రకల్పయేత్ । (తు ఘనం భవేత్)
 శేషం దణ్ణమితి ప్రోక్తం నాహం తస్య నవాఙ్గులమ్ ॥ 3౫.౫౭॥
 ఏవం త్రిశూలం తస్యాధస్తద్వయాఙ్గులం ప్రకీర్తితమ్ ।
 వజ్రస్య లక్షణం ప్రోక్తం శక్తిలక్షణముచ్యతే ॥ 3౫.౫౮॥
 ద్వికరార్థాఙ్గులమాయామం విస్తారం చతురఙ్గులమ్ ।
 తదర్థం తు ఘనం మధ్యే గణికా చతురఙ్గులమ్ ॥ 3౫.౫౯॥
 తదూర్ధ్వే తదధః కుర్యాత్ త్ర్యఙ్గులం మధ్యపత్రవత్ ।
 శక్తిలక్షణమేవం స్యాత్ దణ్ణలక్షణముచ్యతే ॥ 3౫.౬౦॥
 కలాఙ్గులసమాయామం మూలే వేదాఙ్గులేరితమ్ ।
 గణికాం కారయేత్ తస్య విస్తారం చతురఙ్గులమ్ ॥ 3౫.౬౧॥
 కృత్వాఙ్గులం భవేన్ముష్టి తన్నాహం కౌశికాఙ్గులమ్ ।
 కృత్వాఙ్గులం తు విస్తారం తస్యోర్ధ్వే గణికాఙ్గులమ్ ॥ 3౫.౬౨॥
 ఊర్ధ్వం రసాఙ్గులం తారమధస్తాత్తు యుగాఙ్గులమ్ ।
 క్రమేణ కృశతాం కుర్యాత్ విస్తారార్థేన విస్తృతమ్ ॥ 3౫.౬౩॥
 నాహన్తు దణ్ణమేవం స్యాత్ ఖడ్గలక్షణముచ్యతే ।
 షోడశాఙ్గులమాయామమశ్విన్యఙ్గులవిస్తృతమ్ ॥ 3౫.౬౪॥
 మధ్యేనైవ తు తస్మధ్యే పృష్ఠే త్వశన్తు కారయేత ।
 కఙ్కుకన్తు షడఙ్గుల్యం తద్విస్తారం యవద్వయమ్ ॥ 3౫.౬౫॥
 యుగాఙ్గులేన కర్ణన్తు తస్య నాహం గుణాఙ్గులమ్ ।
 అర్థాఙ్గులన్తు ఫలకా విస్తారం త్రియవం ఘనమ్ ॥ 3౫.౬౬॥
 పుష్పమర్థాఙ్గులం జ్ఞేయం శేషం యుక్త్యా ప్రకల్పయేత్ ।
 ఖడ్గలక్షణమేవం స్యాత్ పాశలక్షణముచ్యతే ॥ 3౫.౬౭॥
 అయామం పూర్వవత్ కృత్వా ఫలద్వయకృతాఙ్గులిః ।

రసాంజులన్తు విస్తారం పరస్పరనిరీక్షితౌ || 3౫.౬౮||
 వేదాంజులన్తు తన్నాహం తదూర్ధ్వే ద్వాదశాంజులమ్ |
 ద్వయమర్ధన్తు నాహం స్యాత్ కృశతః కృశమూలతః || 3౫.౬౯||
 పాశస్య లక్షణం ప్రోక్తం శృణుష్యాంజుశలక్షణమ్ |
 మూలాంజులసమాయామం తన్నాహన్తు షడంజులమ్ || 3౫.౭౦||
 ఆగ్రే౭జగులేన ముకులం మన్వంజులప్రమాణకమ్ |
 తరుణేస్థసమాకారం ముకులాధః సుయోజయేత్ || 3౫.౭౧||
 ఏవమంజుశమాఖ్యాతం గదాలక్షణముచ్యతే |
 షోడశాంజులమాయామమష్టాశ్రన్తు గదాకృతిః || 3౫.౭౨||
 గణ్డకైకాంజులం మూలే ముష్టిన్తు చతురంజులమ్ |
 తదూర్ధ్వే గణ్డకాంజుల్యం తదా శేషం ప్రకీర్తితమ్ || 3౫.౭౩||
 గదాయా లక్షణం ప్రోక్తం శృణు శూలస్య లక్షణమ్ |
 షోడశాంజులమాయామం విస్తారన్తు షడంజులమ్ || 3౫.౭౪||
 వేదాంజులఘనం ప్రోక్తం వజ్రశూలవిధానతః |
 శూలలక్షణమేవం స్యాత్ శృణు పద్మస్య లక్షణమ్ || 3౫.౭౫||
 షడంజులం తు ముకులం తన్నాలం త్ర్యంజులం భవేత్ |
 దలాష్టకసమాయుక్తం నాలాయామం దశాంజులమ్ || 3౫.౭౬||
 రసాంజులం తు తన్నాహమేవం పద్మస్య లక్షణమ్ |
 చక్రస్య లక్షణం వక్ష్యే శృణు కౌశిక సువ్రత || 3౫.౭౭||
 ఆయామం పూర్వవత్ ప్రోక్తమష్టాంజులసువిస్తృతమ్ |
 మధ్యే నాభసమాయుక్తం షోడశారసమాయుతమ్ || 3౫.౭౮||
 ఏకాంజులవిశాలేన పరితః పత్రముచ్యతే |
 మూర్ధ్ని పార్శ్వే తు కర్తవ్యం జ్వలతాన్తం విశేషతః || 3౫.౭౯||
 దణ్డం తు శూలవత్కార్యం ప్రోక్తం చక్రస్య లక్షణమ్ |
 ఏవం దశాయుధం ప్రోక్తం కూర్మాసనవిధిం శృణు || 3౫.౮౦||
 రుద్రాంజులసువిస్తారం తదర్ధేనైవ కారయేత్ |
 శ్రుత్యంజులం ఘనం ప్రోక్తం మూర్ధ్ని భూతాంజులం భవేత్ || 3౫.౮౧||

సప్తాఙ్గులేన తన్నాహం మాతాఙ్గులేన కారయేత్ |
 కూర్మాసనమిదం ప్రోక్తం ఖట్యాయా లక్షణం శ్లోణు || 3౫.౮౨||
 చతుర్వింశాఙ్గులం పాదం శ్రేష్ఠం మానాఙ్గులం భవేత్ |
 మధ్యమం షోడశాఙ్గుల్యమధమం ద్వాదశాఙ్గులమ్ || 3౫.౮3||
 వింశత్యఙ్గులమానేన శ్రేష్ఠం పాదస్య నాహకమ్ |
 మధ్యమస్యాధమస్యైవ ద్విదశ్యఙ్గులవిహీనకమ్ || 3౫.౮౪||
 మూలపాదస్య విస్తారం శేషం యుక్త్యా ప్రకల్పయేత్ |
 శుభాఙ్గికరపాదం వా మృగేన్ద్రాభాఙ్గిరేవ చ || 3౫.౮౫||
 షట్టింశదఙ్గులాయామం తారద్విగుణముత్తమమ్ |
 కౌశికాఙ్గులవిస్తారం గులికాన్యఙ్గులాయతమ్ || 3౫.౮౬||
 ఈలితారం త్రిధా కృత్వా మధ్యభాగేన పట్టికా |
 కుర్యాత్కపోతకం బాహ్యే పట్టికా ద్వియవేన తు || 3౫.౮౭||
 అధః శూలస్య పత్రాలై రక్షహాలైవ పిష్టయేత్ |
 ఈలికాభ్యన్తరే వైవ విన్యస్తా ధాతునా గలా || 3౫.౮౮||
 సుషిరేష్వద్భుతానాం తు నారాచం యోజయేద్భుధః |
 నారాచైశ్చ సమాయుక్తం కణ్డ్యా సఙ్ఖరయేత్ పునః || 3౫.౮౯||
 ఖట్యులక్షణమేవోక్తం లూఖలస్య విధిం శ్లోణు |
 వింశత్యఙ్గులమాయామముత్తమం పరికీర్తితమ్ || 3౫.౯౦||
 అష్టాదశాఙ్గులం మధ్యం కన్యసం తు కలాఙ్గులమ్ |
 ఆయామం త్రిగుణం కృత్వా తన్నాహం తు విధీయతే || 3౫.౯౧||
 చతుర్థా విభజేత్తారం త్రిభాగం గర్తముచ్యతే |
 ఉత్సేధాత్స్యర్థమానేన గ్రీవామూలస్య నాహకమ్ || 3౫.౯౨||
 ఓష్ఠం పక్షాఙ్గులం ప్రోక్తం మానస్య చ విశేషతః |
 పాదం పాదాఙ్గులాహీనం మధ్యమస్యాధమస్య తు || 3౫.౯3||
 లూఖలస్యైవమాఖ్యాతం ముసలస్య విధిం శ్లోణు |
 సార్థత్రితాలమధమం యుగతాలం తు మధ్యమమ్ || 3౫.౯౪||
 ఉత్తమం భూతతాలం తు మున్యష్టనవమాత్రకమ్ |
 కన్యసాదిపరీణాహం వృత్తం స్యాత్ పర్వతః సమమ్ || 3౫.౯౫||

అధస్సార్థాఙ్గుల్యేనైవ వేష్టయేన్మూలకే దృఢమ్ ।
 ఏవం తు ముసలం ప్రోక్తం శిబికాలక్షణం శ్ంబు ॥ 3౫.౯౬ ॥
 దారుసారమయేనైవ మానాఙ్గుల్యేన కారయేత్ ।
 పట్రింశదఙ్గులన్తారం కన్యసస్య ప్రకీర్తితమ్ ॥ 3౫.౯౭ ॥
 అష్టచత్వారిమధ్యం స్యాత్ పష్టఙ్గులమథోత్తమమ్ ।
 విస్తారం ద్విగుణం యామం పాదోనద్విగుణం తు వా ॥ 3౫.౯౮ ॥
 ఈలికాయాం తు విస్తారం శ్రేష్ఠస్య ద్వ్యఙ్గులం భవేత్ ।
 అఙ్గులాఙ్గులహీనేన మధ్యమస్య చ యస్య తు ॥ 3౫.౯౯ ॥
 తస్యార్థం ద్విశతం ప్రోక్తం మీలికాయాం ద్విజోత్తమ ।
 ఈలితారం త్రిధా కృత్వా మధ్యభాగేన పట్టికా ॥ 3౫.౧౦౦ ॥
 భాగేనైకేన తద్భాష్యే కారయేత్తు కపోతకమ్ ।
 ఆయామమష్టధా కృత్వా భాగం స్యాద్భిత్తిపాదకమ్ ॥ 3౫.౧౦౧ ॥
 కుమ్భఞ్చ వలయం చైవ వృత్తకం చారుహీనకమ్ ।
 ఈలికామధ్యయోర్మధ్యే చతురశ్రం కృతం తథా ॥ 3౫.౧౦౨ ॥
 ఏకైకాంశేన చోర్ధ్వాయా పట్టికాద్వయమేవ వా ।
 మధ్యమే తు ద్విభాగేన ఫలకా చక్రశోభితమ్ ॥ 3౫.౧౦౩ ॥
 ఈలికైర్బాలకైశ్చైవ ఫలకైర్గులకైరపి ।
 నానాపల్లిసమాయుక్తం నానాక్రీడా సమాయుతమ్ ॥ 3౫.౧౦౪ ॥
 తత్పూర్వమభితస్తేరుత్సేధాష్టాఙ్గులం భవేత్ ।
 సింహద్వయసమాయుక్తం తదూర్ధ్వే మకరాస్యకమ్ ॥ 3౫.౧౦౫ ॥
 బలకాసదృశం పాదం తత్ర సష్టాఙ్గులోన్నతమ్ ।
 అధః పట్టైశ్చ నారాచైర్బృఢం కృత్వా ద్విధా మతః ॥ 3౫.౧౦౬ ॥
 వేణికావేష్టనం వాఽపి ఫలకాబన్ధనం నయేత్ ।
 శిబికాలక్షణం ప్రోక్తం డోలాలక్షణముచ్యతే ॥ 3౫.౧౦౭ ॥
 పాదోర్ధ్వే విన్యసేద్ధీమాన్ మణ్డపాకృతిమేవ చ ।
 అశ్వశ్చైవ మయూరశ్చ గజసారధ్యకర్మణే ॥ 3౫.౧౦౮ ॥

నానాచాన్యాని సర్వాణి రథవత్ కారయేత్కృమాత్ |
డోలాయా లక్షణం ప్రోక్తం దీపమాలావిధిం శ్ృణు || 3౫.౧౦౯||
అయసా వాఽథ తామ్రేణ దారుభిర్దీపమాలికా |
ద్వారేష్టం ద్వారవత్కుర్యాత్ కుబేరశ్రీప్రభాకృతిః || 3౫.౧౧౦||
కారయేదన్యదేశే తు ద్వారమానప్రమాణతః |
సుస్నిగ్ధాన్ సుదృఢాన్ కృత్వా స్కన్ధాన్ వేలాఙ్గులాయతాత్ || 3౫.౧౧౧||
త్రిభాగైకం న్యనేద్దణ్ణే భూతాఙ్గులమథాస్తరమ్ |
దీపమాలావిధిః ప్రోక్తః పుష్పమాలావిధిం శ్ృణు || 3౫.౧౧౨||
అశోకాసననిమ్బాశ్చ మధూకపనసాసనాః |
ఖదిరః శిశుపాశ్చామ్రచన్దనశ్చమ్పకః శుభాః || 3౫.౧౧౩||
అష్టతారప్రమాణేన విస్తారద్విగుణాయతమ్ |
వేదపాదసమాయుక్తం ద్వాదశాఙ్గులద్వైర్ఘ్నకమ్ || 3౫.౧౧౪||
ఘనమష్టాఙ్గులం ప్రోక్తం హితుశ్చేష్ఠం కృతాఙ్గులమ్ |
దర్పణోదరసఙ్కాశం కుర్యాన్మానాఙ్గులేన తు || 3౫.౧౧౫||
పుష్పాధారమిదం ప్రోక్తం భేరికాలక్షణం శ్ృణు |
ఆయామం యుగతాలం స్యాత్ నాహం భూతయవం భవేత్ || 3౫.౧౧౬||
రవ్యఙ్గులం మునిశ్రేష్ఠ ముఖతారం ప్రచక్షతే |
ఆరం ఘాతసువృత్తం స్యాద్ధనమర్థాఙ్గులం భవేత్ || 3౫.౧౧౭||
ఉభయోః పార్శ్వయోర్వక్రం ద్వయపట్టేన వేష్టయేత్ |
సప్తకీలసమాయుక్తమాకారేణ తు కారయేత్ || 3౫.౧౧౮||
భేరీలక్షణమాఖ్యాతం సమిధాం లక్షణం శ్ృణు |
ద్వాదశాఙ్గులమాయామం కనిష్ఠాఙ్గులనాహకమ్ || 3౫.౧౧౯||
సార్గ్యం సత్వసమాచ్ఛేదసప్రరోహమన్నితమ్ |
అవక్రం నిర్వృణం శుద్ధం బ్రాహ్మణైరావృతం శుభమ్ || 3౫.౧౨౦||
మూలేన మూలసంయుక్తమగ్రేణాగ్రసమాయుతమ్ |
సమిధాం లక్షణం ప్రోక్తం పరిధేర్లక్షణం శ్ృణు || 3౫.౧౨౧||
ఆయామం పరిధీనాం తు సవేదాంశదశాఙ్గులమ్ |
వీఢ్యఙ్గులపరిణాహమపర్ణమవ్రణం సమమ్ || 3౫.౧౨౨||

ప్రోక్తం తు యత్ సమితేన పరిధీధ్మాని సజ్గహేత్ |
 పరిధిర్లక్షణం ప్రోక్తం దర్భాణాం లక్షణం శ్శృణు || 3౫.౧౨3||
 స్త్రీపున్నపుంసకాకారాస్త్రివిధాః సముదాహృతాః |
 మృదుః శ్యామః స్త్రియః ప్రోక్తాస్త్రీణాం కర్మసు యోజయేత్ || 3౫.౧౨౪||
 ఈషత్పక్షసమాయుక్తా స్థిరాః పుంలిజ్గకా స్మృతాః |
 పుష్కీయాసు తథా యోగ్యా స్థిరాః కోమలవర్జితాః || 3౫.౧౨౫||
 నపుంసకా ఇతి ఖ్యాతా న గ్రాహ్యోః సర్వకర్మసు |
 సుచ్చిన్నాగ్రా సుభిన్నాగ్రా ఖణ్ణితాః పరివర్ణయేత్ || 3౫.౧౨౬||
 మూలస్థూలం భవేన్నారీ అగ్రస్థూలం నపుంసకమ్ |
 సమం పుంలిజ్గమిత్సుక్తం విశ్వామిత్ర మహామునే || 3౫.౧౨౭||
 దర్భాణాం లక్షణం ప్రోక్తం కూర్చానాం లక్షణం శ్శృణు |
 ఉత్తమం నవదర్భేస్తు సప్తదర్భేస్తు మధ్యమమ్ || 3౫.౧౨౮||
 కన్యసం పఞ్చదర్భేస్తు గ్రన్థిరేకాఙ్గలం భవేత్ |
 దక్షిణావర్తకం గ్రన్థికూర్చాగ్రం చతురఙ్గలమ్ || 3౫.౧౨౯||
 గ్రన్థ్యధస్తాత్తదాయామం రుద్రధర్మం నవాఙ్గలమ్ |
 కూర్చానాం లక్షణం ప్రోక్తం విష్ణురస్య విధిం శ్శృణు || 3౫.౧౩౦||
 సప్తదర్భసమాయుక్తం గ్రన్థితం సవ్యమార్గతః |
 రత్స్వోఙ్గలం భవేన్నూలం గ్రన్థిరేకాఙ్గలం మతమ్ || 3౫.౧౩౧||
 విష్ణురస్య విధిః ప్రోక్తో లమ్బకూర్చవిధిం శ్శృణు |
 ఏకవింశతిదర్భేశ్చ గ్రన్థిరేకాఙ్గలం భవేత్ || 3౫.౧౩౨||
 గ్రన్థితద్దక్షిణావర్తం కూర్చాగ్రం చతురఙ్గలమ్ |
 మూర్ధ్నాదిపాదపర్యంతం లమ్బితం యజ్ఞదాయకమ్ || 3౫.౧౩౩||
 లమ్బకూర్చవిధిః ప్రోక్తా పరిస్తరణముచ్యతే |
 ధర్మదర్భసమాయుక్తం గ్రన్థిః పక్షాఙ్గలం భవేత్ || 3౫.౧౩౪||
 వేదాఙ్గలం తదగ్రం స్యాత్ షట్త్రింశదఙ్గలాయతమ్ |
 పరిస్తరణమాఖ్యాతం దర్భమాలావిధిం శ్శృణు || 3౫.౧౩౫||

భూతవేదాగ్నిదర్భైర్వా వ్యోమహస్తం ప్రలమ్బితమ్ |
 కనిష్ఠికాక్లా నాహం రజ్జుం కుర్యాన్మనోరమైః || 3౫.౧౩౬ ||
 దర్భమాలావిధిః ప్రోక్తా ప్రోక్షణీకూర్చముచ్యతే |
 సప్తవింశతిదర్భైశ్చ కలాఙ్గులసమాయుతమ్ || 3౫.౧౩౭ ||
 వ్యోమాఙ్గులం భవేద్గ్రన్థిరగ్రం వేదాఙ్గులం భవేత్ |
 వేణీ వా విష్టరం వాఽథ ప్రోక్షణీకూర్చమీరితమ్ || 3౫.౧౩౮ ||
 పవిత్రలక్షణం వక్ష్యే శ్శృణు కౌశిక సువ్రత |
 కుశకాశపటీరాశ్చ సువర్ణైస్త్రిభిరేవ వా || 3౫.౧౩౯ ||
 ఏకీకృత్యాగ్రతో దర్భానలూనమగ్రముద్రితమ్ |
 షోడశాఙ్గులమాయామమావర్తం వా సమస్తతః || 3౫.౧౪౦ ||
 త్రిగుణీకృత్య రజ్జువగ్రం గ్రన్థిరేకాఙ్గులం భవేత్ |
 దక్షిణావర్తం కర్తవ్యం తదగ్రం చతురఙ్గులమ్ || 3౫.౧౪౧ ||
 అనామికాయా యోక్తవ్యముభయోర్వస్తయోరపి |
 సపవిత్రకరేణైవ కుర్యాదాచమనక్రియా || 3౫.౧౪౨ ||
 నోచ్ఛిన్నం తత్ పవిత్రం తు భుక్తోచ్ఛిష్టం తు వర్జయేత్ |
 సౌవర్ణం చేత్ పవిత్రం స్యాదాజ్యేనోత్క్షపణేన తు || 3౫.౧౪౩ ||
 నాభేరనామికాయాస్తు కుర్యాద్ వృత్తం సమం యథా |
 పవిత్రస్య విధిః ప్రోక్తా పాద్యపాత్రవిధిం శ్శృణు || 3౫.౧౪౪ ||
 సౌవర్ణముత్తమం ప్రోక్తం మధ్యమం రజతం భవేత్ |
 అథమం తామ్రకాంస్యం స్యాన్మృన్మయఙ్ఞౌధమాధమమ్ || 3౫.౧౪౫ ||
 తారే మూలాఙ్గులం జ్ఞేయముత్సేధం తు యుగాఙ్గులమ్ |
 తత్సృష్టేఽజ్ఞేసమాయుక్తం చతురఙ్గులమానతః || 3౫.౧౪౬ ||
 అర్ధేనాధికయా యుక్తం వేదాఙ్గులసమాయుతమ్ |
 పాద్యపాత్రం సమాఖ్యాతం శ్శృణ్వాచమనపాత్రకమ్ || 3౫.౧౪౭ ||
 ఆదిత్యాఙ్గులమానేన కుక్షివిస్తారముచ్యతే |
 అష్టత్రింశతిమాత్రేణ నాహం కుక్షేస్తు మధ్యమమ్ || 3౫.౧౪౮ ||
 అగ్న్యైఙ్గులం గతోత్సేధం మార్గం వ్యోమాఙ్గులం భవేత్ |
 ఆస్యతారం త్రిమాత్రం తు పార్శ్వే ఘ్రాణసమాయుతమ్ || 3౫.౧౪౯ ||

పక్షాఙ్గులసమాయామం రన్ధ్ర కనిష్ఠికాసమమ్ ।
 ఆర్ధార్ధాఙ్గులమానేన పాదం కుర్యాత్తు పృష్ఠకే ॥ 3౫.౧౫౦॥
 యదాచమనపాత్రం తదర్ధ్యపాత్రమథ శ్శృణు ।
 అర్ధ్యపాత్రం మయా ప్రోక్తం పాలికాలక్షణం శ్శృణు ॥ 3౫.౧౫౧॥
 పాలికాష్టాదశాఙ్గుల్యముచ్చం మాత్రాఙ్గులేన తు ।
 పాలికాముఖవిస్తారం షోడశాఙ్గులముచ్యతే ॥ 3౫.౧౫౨॥
 తదర్ధం పాదవిస్తారం రసభాగైకకోష్ఠకమ్ ।
 విస్తారస్య త్రిభాగైకం వర్ధితం బిలముచ్యతే ॥ 3౫.౧౫3॥
 ఏవం పాత్రక్రమం ప్రోక్తం శేషం దణ్డం ప్రకల్పయేత్ ।
 విస్తారస్య త్రిభాగైక దణ్డవిస్తారముచ్యతే ॥ 3౫.౧౫౪॥
 పాలికాలక్షణం ప్రోక్తం ఘటికాలక్షణం శ్శృణు ।
 ఘటికాఘటవిస్తారమష్టాఙ్గులముదాహృతమ్ ॥ 3౫.౧౫౫॥
 పాలికాపాత్రవత్కుర్యాత్ దణ్డం వై చతురఙ్గులమ్ ।
 పశ్చావక్రసమాయుక్తం ఘటికాం కారయేద్బుధః ॥ 3౫.౧౫౬॥
 ఘటికాలక్షణం ప్రోక్తం శరావమధునోచ్యతే ।
 శరావముఖవిస్తారమాదిత్యాఙ్గులముచ్యతే ॥ 3౫.౧౫౭॥
 తదర్ధం పాదవిస్తారముత్సేధం వసుమాత్రకమ్ ।
 నాహం స్యాత్ పాలికాదీనాం విస్తారార్ధేన వర్ధితమ్ ॥ 3౫.౧౫౮॥
 కాలం భిన్నం చ సుషిరం భేదం ఛేదం మలీనకమ్ ।
 నిర్దగ్ధం చ పురాణం చ విశేషేణ వివర్జయేత్ ॥ 3౫.౧౫౯॥
 శరావలక్షణం ప్రోక్తం గన్ధపాత్రం తతః శ్శృణు ।
 అష్టాఙ్గులం తద్విస్తారం వేదాఙ్గులసముచ్చయమ్ ॥ 3౫.౧౬౦॥
 గన్ధపాత్రం సమాఖ్యాతం పుణ్యపాత్రమథ శ్శృణు ।
 వింశత్యఙ్గులమాయామం వస్వజులసముచ్చయమ్ ॥ 3౫.౧౬౧॥
 నాలం పశ్చాఙ్గులం కుర్యాదుభయోః పార్శ్వయోరపి ।
 తన్మానం పాదవిస్తారం పిధానకవచాన్వితమ్ ॥ 3౫.౧౬౨॥

ద్రవ్యాలాభే మునిశ్రేష్ఠ వస్త్రజైవ తు కారయేత్ |
 పుష్పపాత్రం సమాఖ్యాతమాజ్యపాత్రవిధిం శృణు || 3౫.౧౬3||
 వేదాఙ్గులసముత్సేధం విస్తారస్తుషడఙ్గులమ్ |
 ఆధాఙ్గులేన తస్యోష్ఠమేతద్ధి ఘృతపాత్రకమ్ || 3౫.౧౬౪||
 ఘృతస్య పాత్రమేవం స్యాత్ ప్రణీతాపాత్రముచ్యతే |
 పఞ్చావృతాఙ్గులస్తారం సార్ధాగ్న్యోఙ్గులముచ్చయమ్ || 3౫.౧౬౫||
 ప్రణీతాపాత్రమేవం స్యాత్ ప్రోక్షణీపాత్రముచ్యతే |
 పఞ్చాఙ్గులస్తు విస్తారం రుద్రాఙ్గులసముచ్చయమ్ || 3౫.౧౬౬||
 ప్రోక్షణీపాత్రమేవం స్యాత్ స్కన్దకుమభవిధిం శృణు |
 త్రీఙ్గులప్రవిస్తారం రుద్రాఙ్గులసమున్నతమ్ || 3౫.౧౬౭||
 ఆస్యం వేదాఙ్గులం జ్ఞేయం కర్ణాయామం తథాఙ్గులమ్ |
 వ్యోమమేకాఙ్గులం ప్రోక్తమర్ధాఙ్గులస్తు నిర్గమమ్ || 3౫.౧౬౮||
 గలే త్రిరేఖా కర్ణవ్యా పక్వబిమ్బఫలప్రభమ్ |
 కలఙ్కురహితం స్నిగ్ధం మర్వదోషవివర్జితమ్ || 3౫.౧౬౯||
 స్కన్దకుమభమితి ప్రోక్తం వర్ధనీలక్షణం శృణు |
 ర్ధాఙ్గులప్రవిస్తారం వర్ధనీజఠరస్య తు || 3౫.౧౭౦||
 అబ్ధ్యఙ్గులసముత్సేధం వక్త్రమగ్న్యోఙ్గులం మతమ్ |
 అశ్విన్యఙ్గులమోష్ఠం స్యాత్ పార్శ్వే నాలాఙ్కురాయతమ్ || 3౫.౧౭౧||
 ఉత్పలాకృతివత్కార్యం సార్ధాఙ్గులప్రమాణతః |
 ఆధాఙ్గులోచ్చయం గ్రీవమఙ్గులీయోష్ఠనిర్గమమ్ || 3౫.౧౭౨||
 వర్ధనీలక్షణం ప్రోక్తం కుమ్భానాం లక్షణం శృణు |
 రుద్రాఙ్గులప్రవిస్తారమోష్ఠం వ్యోమాఙ్గులం భవేత్ || 3౫.౧౭3||
 సార్ధాఙ్గులం గతోత్సేధం త్రియవం తస్య నిర్గమమ్ |
 కుమ్భానాం లక్షణం ప్రోక్తం కలశానాం తతః శృణు || 3౫.౧౭౪||
 సప్తాఙ్గులప్రవిస్తారముత్సేధం చతురఙ్గులమ్ |
 గ్రీవమర్ధాఙ్గులతోత్సేధమోష్ఠం తత్తనమమేవ తు || 3౫.౧౭౫||
 త్ర్యఙ్గులఞ్చాస్యవిస్తారం యవమోష్ఠస్య నిర్గమమ్ |

శేషం యుక్త్యా ప్రకర్తవ్యం పక్వబిమ్బఫలోపమమ్ || 3౫.౧౭౬ ||
 కలశస్య విధిః ప్రోక్తా కుణ్డికాలక్షణం శ్శృణు |
 వేదాఙ్గులం తద్విస్తారం దైర్ఘ్యమగ్నస్థాంశులం భవేత్ || 3౫.౧౭౭ ||
 సార్ధాఙ్గులం తస్య తారం మధ్యమర్ధాఙ్గులం భవేత్ |
 పాదాఙ్గులం గలోత్సేధం పార్శ్వే ప్రాణసమన్వితమ్ || 3౫.౧౭౮ ||
 వ్యోమాఙ్గులప్రమాణేన పాదమోష్ఠే ప్రకల్పయేత్ |
 కుణ్డికాలక్షణం ప్రోక్తం హవిఃపాత్రవిధిం శ్శృణు || 3౫.౧౭౯ ||
 తస్య కుక్షేస్తు విస్తారం ధర్మాఙ్గులముదాహృతమ్ |
 అష్టాఙ్గులసముత్సేధం కర్ణోత్సేధమథాఙ్గులమ్ || 3౫.౧౮౦ ||
 కర్ణవ్యోమాఙ్గులం ప్రోక్తమాస్యతారం రసాఙ్గులమ్ |
 శేషం యుక్త్యా ప్రకర్తవ్యం తత్పచేదాథకం మునే || 3౫.౧౮౧ ||
 యావత్పచేచ్ఛివద్రోణం తావన్నాత్రం ప్రకల్పయేత్ |
 హవిఃపాత్రవిధిః ప్రోక్తం ఉపదంశస్య పాత్రకమ్ || 3౫.౧౮౨ ||
 ఉదరస్య ప్రవిస్తారమష్టాఙ్గులముదాహృతమ్ |
 యుగాఙ్గులసముత్సేధం కణ్ఠమేకాఙ్గులం భవేత్ || 3౫.౧౮౩ ||
 ఆస్యతారం షడఙ్గుల్యమోష్ఠమేకాఙ్గులం భవేత్ |
 ఏతత్స్యాదుపదంశాయ పిధానస్య విధిం శ్శృణు || 3౫.౧౮౪ ||
 పాద్యస్య తారం యావత్తు తావత్కుర్యాత్పిధానకమ్ |
 పిధానస్య విధిః ప్రోక్తా దర్వాస్య లక్షణముచ్యతే || 3౫.౧౮౫ ||
 ద్వాదశాఙ్గులమాయామం తద్దైర్ఘ్యం పఞ్చధా భవేత్ |
 అత్యర్ధాంశేన పుచ్చాంశాత్ పక్షాంశేనాగ్రముచ్యతే || 3౫.౧౮౬ ||
 త్ర్యఙ్గులం పుచ్చతారం వా వక్త్రతారం శరాఙ్గులమ్ |
 వ్యోమాఙ్గులప్రమాణేన మధ్యతారం విధీయతే || 3౫.౧౮౭ ||
 అర్ధాఙ్గులస్తు హీనం స్యాన్మధ్యమస్య తు చైవ హి |
 దర్వాస్య లక్షణమాఖ్యాతం స్థాలికాలక్షణం శ్శృణు || 3౫.౧౮౮ ||
 కన్యసం కాంస్యసమ్భూతం రాజతం మధ్యమం భవేత్ |
 హైమజం చోత్తమం ప్రోక్తం వృత్తాకారం సుశోభనమ్ || 3౫.౧౮౯ ||

ద్వాదశాంజులమారభ్య ద్విత్వశ్శులవివర్ధనాత్ |
 షట్త్రింశదంజులాంతం చ కన్యసాదిత్రయం త్రయమ్ || 3౫.౧౯౦||
 తద్ద్యయం చోష్ఠవిస్తారముత్సేధం తత్సమం భవేత్ |
 వేత్రం యవద్వయే తు స్యాత్ అధమస్యాధమస్య తు || 3౫.౧౯౧||
 యవైకేన వివృద్ధ్యా తు యావద్దశయవాన్తికమ్ |
 స్థాలికానాం నవానాంజు వేత్రోత్సేధం ప్రకీర్తితమ్ || 3౫.౧౯౨||
 కాంస్యాదుక్తం మధ్యమానం వింశదూర్ధ్వశతం పలమ్ |
 స్వరేణ రజతేనైవ యథాలాభం ప్రకల్పయేత్ || 3౫.౧౯౩||
 స్థాలికాలక్షణం ప్రోక్తం త్రిపాదీలక్షణం శ్శృణు |
 చతుర్థాచ్ఛుష్ణపాదీ చ బలిపాదీ త్రిపాదికా || 3౫.౧౯౪||
 యావన్నానం తు పీఠోచ్ఛం తావదుచ్ఛత్రిపాదికమ్ |
 కర్తవ్యం స్థాలికాపాదం లక్షణేన విశేషతః || 3౫.౧౯౫||
 ఉచ్ఛం యుగ్గాంజులం జ్ఞేయం తచ్ఛతుర్గుణమాయతమ్ |
 ఈషత్ త్రిభజ్జికాపాదం పక్షాంజులం తు నాహకమ్ || 3౫.౧౯౬||
 మృగరాటాద్వదవన్మూలే వక్త్రపాదాని కీర్తితాః |
 శరాంజులస్తు విస్తారముత్సేధం పర్వతాంజులమ్ || 3౫.౧౯౭||
 అగ్నిపాదసమాయుక్తం త్రివర్గాంజుష్టనాహకమ్ |
 శరావాక్యతివన్మూలే శేషం యుక్త్యా ప్రకల్పయేత్ || 3౫.౧౯౮||
 త్రిపాదీలక్షణం ప్రోక్తం పాద్యాధారవిధిం శ్శృణు |
 చతుర్గుణలమాయామం పత్రద్వయసమన్వితమ్ || 3౫.౧౯౯||
 తస్యాధః సింహపాదం చ శేషం యుక్త్యా ప్రకల్పయేత్ |
 పాత్రం నిధాయ తస్యోర్ధ్వే తస్మిన్ పాత్రాదికం దదేత్ || 3౫.౨౦౦||
 పాద్యమచమనాధారవిధిం శ్శృణు మహామునే |
 కలాంజులసమాయామం ముఖవారసమం భవేత్ || 3౫.౨౦౧||
 ఓష్ఠమేకాంజులం ప్రోక్తం ధుత్తూరకుసుమోపమమ్ |
 ఊర్ధ్వకాయమిదం ప్రోక్తం దణ్డాయామం నవాంజులమ్ || 3౫.౨౦౨||
 అగ్నిశ్శులం తు విస్తారం ద్విగుణం పాదవిస్తరమ్ |

గణికాత్రయసంయుక్తం దణ్ణం కుర్యాద్విచక్షణః ॥ 3౫.౨౦3॥

న వర్జయేత్ తలే తస్మిన్ పాత్రే త్వాచమనోదకమ్ ।

ప్రోక్తమాచమనాధారం జలాధారవిధిం శ్శృణు ॥ 3౫.౨౦౪॥

చతుర్వింశత్ త్రయం తు స్యాద్విస్తారముదరస్య తు ।

వింశదణ్ణాలముత్సేధమాస్యాతారం కలాణ్ణాలమ్ ॥ 3౫.౨౦౫॥

ఓష్ఠం పక్షాణ్ణాలం జ్ఞేయం తస్యాధస్తాత్ త్రిరేఖయా ।

యవత్రయప్రమాణేన కుర్యాదుదరబద్ధనమ్ ॥ 3౫.౨౦౬॥

విస్తారముదయం సర్వమేవం క్రమేణ కారయేత్ ।

పాద్యపాత్రాణి సర్వాణి కుర్యాన్మానాజ్జలేన తు ॥ 3౫.౨౦౭॥

జలధారవిధిః ప్రోక్తా రణ్ణస్య చ విధిం శ్శృణు ।

క్షౌమపత్తిర్దుకూలైర్వా కుర్యాత్ కార్పాసశాటిభిః ॥ 3౫.౨౦౮॥

దశవక్త్రయుతం వా౭పి రవివక్త్రయుతం తు వా ।

రస్థివస్త్రయుతం వా౭పి చాస్యరజ్జసమన్వితమ్ ॥ 3౫.౨౦౯॥

మహావాస్తుసమాయుక్తం నానారూపసమాయుతమ్ ।

ఏవం తు రణ్ణమాఖ్యాతం స్తమ్భవేష్టనముచ్యతే ॥ 3౫.౨౧౦॥

గాత్రమానసమం వస్త్రం పద్మాకారే పరం మతమ్ ।

ఏకవర్ణేన యుక్తం వా నిశ్చిద్రం తేన వేష్టయేత్ ॥ 3౫.౨౧౧॥

స్తమ్భవేష్టనమాఖ్యాతం వితానమధునోచ్యతే ।

పక్షిమానసమాయామం విస్తారమపి తత్సమమ్ ॥ 3౫.౨౧౨॥

పద్మాకారం విధాతవ్యం నానారూపయుతం తు వా ।

దుకూలం పట్టదేవాజ్ఞేః కుర్యాత్ కార్పాసకేన వా ॥ 3౫.౨౧3॥

వితానలక్షణం ప్రోక్తం పతాకాలక్షణం శ్శృణు ।

వింశదణ్ణాలవిస్తారమాయామం త్రింశదణ్ణాలమ్ ॥ 3౫.౨౧౪॥

విస్తారేణ సమం పుచ్ఛం తస్యార్థం శిఖరం భవేత్ ।

చతుఃపుచ్ఛం త్రిపుచ్ఛం వా పుచ్ఛద్వయమథాపి వా ॥ 3౫.౨౧౫॥

పార్శ్వే కలియుగాయుక్తం పోత్రత్రయసమావృతమ్ ।

నవాష్టనప్రహస్తం వా శేషం ధ్వజవదీరితమ్ ॥ 3౫.౨౧౬॥

ధ్వజలక్షణమాఖ్యాతం క్షుద్రధ్వజవిధిం శ్ంబు |
 పాదాబ్జలం తు విస్తారం ద్వాదశాబ్జలదైర్ఘ్యకమ్ || 3౫.౨౧౭||
 వేత్రధ్వయసమాయుక్తం శేషం కుర్యాత్తు కేతువత్ |
 శిఖరో రజ్జుసంయుక్తం వేణుదణ్డం ప్రలమ్బయేత్ || 3౫.౨౧౮||
 ధ్వజానాం లక్షణం ప్రోక్తం ఛత్రలక్షణముచ్యతే |
 చతుర్ముఖప్రవిస్తారం సమవృత్తమధోముఖమ్ || 3౫.౨౧౯||
 ఆధారం వైణవేనైవ తస్తుభిర్వర్ధయేత్ క్రమాత్ |
 వస్త్రణ వేష్టయేత్సర్వం ముక్తాదామైశ్చ రత్నకైః || 3౫.౨౨౦||
 మకుటైః స్వర్ణపట్టైశ్చ భూషయేద్ భూషణార్థకైః |
 ఉత్తమం రత్నఖచితం దుకూలాయైస్తు మధ్యమమ్ || 3౫.౨౨౧||
 వస్త్రణేవాధమం ప్రోక్తం తాలపత్రం మహామునే |
 బాణాగ్నిరసతాలైర్వా నాలాయామం ప్రకీర్తితమ్ || 3౫.౨౨౨||
 ఛత్రలక్షణమాఖ్యాతం పిఞ్చులక్షణముచ్యతే |
 మయూరపిఞ్చైః కర్తవ్యం విస్తారం త్రియవం భవేత్ || 3౫.౨౨౩||
 వస్త్రణ వేష్టయేత్ సర్వం పునః పిఞ్చేన వేష్టయేత్ |
 ఆధారమయసా కృత్వా హైమేన మకుటం తథా || 3౫.౨౨౪||
 శేషం యుక్త్యా ప్రకర్తవ్యం నాలం స్యాచ్ఛత్రనాలకమ్ |
 పిఞ్చులక్షణమేవోక్తం చామరస్య విధిం శ్ంబు || 3౫.౨౨౫||
 స్వర్ణేన రజతేనైవ దన్తిదన్తేన దారుణా |
 శుల్పేన వా౭థ మతిమాన్ దణ్డం కుర్యాన్మహామునే || 3౫.౨౨౬||
 చతుర్వింశదబ్జులాయామం దణ్డనాహం శరాబ్జులమ్ |
 నానాపక్షీసమాయుక్తం నానాగణ్డిసమాయుతమ్ || 3౫.౨౨౭||
 చమరీవాలసంయుక్తం యథాశోభం తు కారయేత్ |
 చామరస్య విధిః ప్రోక్తా మయూరవ్యజనం శ్ంబు || 3౫.౨౨౮||
 దణ్డం తు పూర్వవత్ ప్రోక్తం శిఖిపిఞ్చుం తు యోజయేత్ |
 అలఙ్కారేణ మతిమాన్ శేషం యుక్త్యా ప్రకల్పయేత్ || 3౫.౨౨౯||
 మయూరవ్యజనం ప్రోక్తం దుకూలవ్యజనం శ్ంబు |
 షోడశాబ్జులవిస్తారం వైణవేనైవ వర్తులమ్ || 3౫.౨౩౦||

క్షౌమదేవాఙ్గపట్టైర్వా దుకూలేనాథ వేష్టయేత్ |
 త్రియఙ్గులం దణ్ణనాహం షట్ట్రీశదఙ్గులాయతమ్ || 3౫.౨3౧||
 నానాతన్మసమాయుక్తం దణ్ణమాత్రం విచిత్రయేత్ |
 దణ్ణాగ్రం తు యథా కృత్వా శేషం యుక్త్యా ప్రకల్పయేత్ || 3౫.౨3౨||
 దుకూలవ్యజనం ప్రోక్తం ఉష్ణీషస్య విధిం శ్శృణు |
 సప్తషట్పఞ్చహస్తాంశం పఞ్చపాకైకవిస్తృతమ్ || 3౫.౨33||
 సుశ్లక్షణం సుదృశం సూక్ష్మం శిరోరోమవివర్జితమ్ |
 శిరసా చిబుకేనైవ కర్ణాభ్యామపి వేష్టయేత్ || 3౫.౨3౪||
 పుచ్చం వై వామకర్ణాన్తే వేష్టయేత్సు ప్రదక్షిణమ్ |
 ఏవం సంవేష్టయ మతిమాన్ శేషం శిరసి వేష్టయేత్ || 3౫.౨3౫||
 ఉష్ణీషవిధిరాఖ్యాత ఉత్తరీయవిధిం శ్శృణు |
 బాణహస్తాయతం వాఽపి వేదహస్తాయతం తు వా || 3౫.౨3౬||
 తాలమాత్రం ప్రవిస్తారం బన్ధయేత్తు ద్విపుచ్చకమ్ |
 యజ్ఞోపవీతవద్బద్ధ్వా ఉత్తరీయం విశేషతః || 3౫.౨3౭||
 యజనే స్థాపనే చాగ్నికార్యే శైవోత్సవే జపే |
 ఉష్ణీషముత్తరీయఞ్చ ధారయేద్దేశికోత్తమః || 3౫.౨3౮||
 ఉత్తరీయలక్షణం ప్రోక్తం వస్త్రలక్షణముచ్యతే |
 దేవాఙ్గక్షౌమకం వాఽపి నేత్రం కార్పాసజన్మ వా || 3౫.౨3౯||
 ఉత్తమం మనుహస్తం స్యాద్ద్రవిహస్తన్మ మధ్యమమ్ |
 అధమం దశహస్తం స్యాత్ పఞ్చతాలన్మ విస్తృతమ్ || 3౫.౨౪౦||
 ఉత్తమం రక్తవర్ణం స్యాదలాభేఽన్యత్ప్రగృహ్యతామ్ |
 స్నిగ్ధం సుశ్లక్షణకం నవ్యం సిరారోమవివర్జితమ్ || 3౫.౨౪౧||
 జీర్ణన్మ వహ్నిదగ్ధన్మ వర్జయేదాఖుదప్తకమ్ |
 వస్త్రలక్షణమిత్యేవం స్యాత్పఞ్చశయనం శ్శృణు || 3౫.౨౪౨||
 చర్మజం రోమజం చైవముణ్ణజఞ్చాణ్ణజం పునః |
 వామజం చైవ పక్షౌచ్ఛతే శయనం సమ్ప్రకల్పయేత్ || 3౫.౨౪3||

ఖట్యాయా మఞ్చువిస్తీరమాయామన్తు సువిస్తృతమ్ |
 ఉత్సేధకం హస్తమాత్రం ప్రావృణీం వ్యాప్తుచర్మణా || 3౫.౨౪౪||
 పూరితం తూలికేనైవ చర్మజం చేతి కీర్తితమ్ |
 ఆయామం పూర్వవత్కుర్యాద్ధ్యోమైః కృష్ణమృగోద్భవైః || 3౫.౨౪౫||
 సమ్పూరితఞ్చ యత్తల్పం రోమజం చేతి కీర్తితమ్ |
 పూర్వోక్తలక్షణోపేతం వస్త్రేణావరణం తథా || 3౫.౨౪౬||
 శల్మలీ తూలసమ్పూర్ణం ముణ్ణజం చేతి కీర్తితమ్ |
 పూర్వోక్తలక్షణోపేతం దేవాజ్ఞైః పఞ్చారం మతమ్ || 3౫.౨౪౭||
 హంసరోమేణ సమ్పూర్ణమణ్ణజం పరికీర్తితమ్ |
 సుశ్లక్షం సుసితం సూక్ష్మం కారాసేనైవ కల్పితమ్ || 3౫.౨౪౮||
 ఉపరిస్తరణం యత్తత్ వామజం చేతికీర్తితమ్ |
 ఉపర్యుపరికర్తవ్యం తత్పఞ్చశయనం స్మృతమ్ || 3౫.౨౪౯||
 ఆఖ్యాతం పఞ్చశయనముపధానవిధిం శృణు |
 షట్రింశదఙ్గులాయామం నాహం తత్త్రిఙ్గుణం భవేత్ || 3౫.౨౫౦||
 హంసరోమేణ సమ్పూర్ణం దేవాజ్ఞేన తు పఞ్చారమ్ |
 కారాసనసమ్భవేనైవ కుర్యాదుపరి వేష్టనమ్ || 3౫.౨౫౧||
 ఉపధానం పాణిపద్యాం యథాయుక్తం ప్రకల్పయేత్ |
 ఉపధానవిధిః ప్రోక్తా కఙ్క్ష్యా లక్షణముచ్యతే || 3౫.౨౫౨||
 అగ్న్యొఙ్గులన్తు విస్తారమశ్విన్యొఙ్గులమేవ చ |
 కారాసేనైవ కర్తవ్యం యావత్ఖట్యా ప్రవేష్టనమ్ || 3౫.౨౫౩||
 కఙ్క్ష్యా లక్షణమాఖ్యాతం ప్రచ్ఛన్నపటముచ్యతే |
 ద్వారయామసమం దీర్ఘం విస్తారద్వారవిస్తృతమ్ || 3౫.౨౫౪||
 ద్వారమానేన కర్తవ్యం పదవ్యాధారదణ్ణకమ్ |
 శక్తిం మయూరయూథఞ్చ లాఞ్చానస్య తు చైవ హి || 3౫.౨౫౫||
 ప్రచ్ఛన్నపటమాఖ్యాతం ధూపపాత్రవిధిం శృణు |
 హైమేన రాజితేనైవ తామ్రేణ త్రపుణాఽథవా || 3౫.౨౫౬||
 వేదాఙ్గులన్తు విస్తారం పాత్రోత్సేధం తదర్థకమ్ |
 ఓష్ఠమర్ధాఙ్గులం ప్రోక్తం బాహ్యే పద్మదలాన్వితమ్ || 3౫.౨౫౭||

గ్రీవస్యాదౌ ద్విపాదస్తు పాదాయామం ద్విమాత్రకమ్ |
 అబ్జుజ్గులసమాయామం నాహం పక్షాజ్గులం భవేత్ || 3౫.౨౫౮||
 దణ్ణపుచ్చం పచ్చపాదం కారయేదితి పూర్వవత్ |
 పక్షాజ్గులస్తు విస్తారం నానావల్లినమన్వితమ్ || 3౫.౨౫౯||
 అగ్న్యజ్గులం పిధానోచ్చమనేకం సుషిరాన్వితమ్ |
 కారయేన్ముకులాకారం శేషం బుద్ధ్యా ప్రకల్పయేత్ || 3౫.౨౬౦||
 ధూపపాత్రవిధిః ప్రోక్తా ధూపఘణ్ణావిధిం శృణు |
 బాణాజ్గులస్తు విస్తారముత్సేధం తత్సమం భవేత్ || 3౫.౨౬౧||
 త్రియవజ్ఞోచ్చస్థవిస్తారం తన్నిర్యూహాచ్చతుర్గుణమ్ |
 ఉపపట్టికయా యుక్తం మాత్రేణ శిఖరాన్వితమ్ || 3౫.౨౬౨||
 చతుర్యవజ్ఞలోత్సేధం జిహ్వో వేదాజ్గులాయుతమ్ |
 ఘణ్ణాయామచ్చ తన్నాహం విస్తారేణైవ వర్ణితమ్ || 3౫.౨౬౩||
 అగ్న్యజ్గులేన దణ్ణోచ్చం నాహం తత్సమమేవ వా |
 దణ్ణస్యాగ్రే గజం వాఽపి వజ్రం వా శక్తిమేవ వా || 3౫.౨౬౪||
 మూలం వా మకుటం వాఽపి నలినం తస్య కల్పయేత్ |
 శేషం యుక్త్యా ప్రకర్తవ్యం శుద్ధకాంస్యేన సువ్రత || 3౫.౨౬౫||
 కృత్వా నైవేద్య కాలే తు బలికాలే విశేషతః |
 ధూపదీపప్రదానే చ హోమకాలే చ ఘోషయేత్ || 3౫.౨౬౬||
 ధూపఘణ్ణావిధిః ప్రోక్తా దీపపాత్రవిధిం శృణు |
 ధూపపాత్రపదాకారం విశేషాత్ కిచ్చోదస్తి హి || 3౫.౨౬౭||
 అగ్న్యజ్గులప్రవిస్తారమాయామస్తు శరాజ్గులమ్ |
 అశ్వత్థపత్రపత్తుర్యాత్ ఓష్ఠోచ్చం త్రియవం భవేత్ || 3౫.౨౬౮||
 మధ్యం నాభినమాయుక్తం ముకులం చైవ కల్పయేత్ |
 తదేకం దోపపాత్రం స్యాత్ పచ్చదీపయుతస్తు వా || 3౫.౨౬౯||
 దీపపాత్రవిధిః ప్రోక్తా వక్ష్యే నీరాజనస్య తు |
 సావర్ణం రాజతం తామ్రం శ్రేష్ఠం మధ్యకనిష్ఠకమ్ || 3౫.౨౭౦||
 షట్టింశదజ్గులాయామం వృత్తాకారమనుత్తమమ్ |

తస్మాత్క్షణజులం హీనం మధ్యమం పాత్రమిష్యతే || 3౫.౨౭౧||
 హస్తమాత్రప్రవిస్తారం కన్యసం పాత్రమిష్యతే |
 కర్ణికాఞ్చ త్రిభాగైకం తత్పఞ్చాంశైకముచ్చయమ్ || 3౫.౨౭౨||
 యవద్వయవిశాలేన పరితః పట్టికా తథా |
 ఉత్సేధం తత్సమం జ్ఞేయం తద్భావ్యేష్టదలం భవేత్ || 3౫.౨౭3||
 ఓష్ఠన్తు పరితః కుర్యాత్ కర్ణికోచ్చయమానతః |
 ఏవం కృత్వా మునిశేష్ఠ పూర్ణచన్ద్రసమప్రభమ్ || 3౫.౨౭౪||
 యుగాఙ్గులనముత్సేధం దీపాధారం ఘటోపమమ్ |
 ఆశ్విన్యఙ్గులమాయామం ఘటవత్తస్య కోర్తితమ్ || 3౫.౨౭౫||
 ప్రోక్తం పక్షాఙ్గులం రన్ధ్రం కర్ణికామధ్యమం యుతమ్ |
 దీపాధారమథాష్టాశ్రం యోజయేత్తు దలం ప్రతి || 3౫.౨౭౬||
 రన్ధ్రాధారశతాధారమేకాధారమథాపి వా |
 మధ్యే బైవ మహాశాస్యూర్దీపాధారాణి కల్పయేత్ || 3౫.౨౭౭||
 అగ్నీఙ్గులలోచ్చమానేన పృష్ఠే పాదం ప్రకల్పయేత్ |
 పాత్రం సిరాజనాయేదం మహాఘణ్ణావిధిం శృణు || 3౫.౨౭౮||
 శుద్ధకాన్యేన కర్తవ్యం విస్తారం పర్వతాఙ్గులమ్ |
 సుషిరేణ సమాయుక్తం చతుర్వర్ణసమాయుతమ్ || 3౫.౨౭౯||
 తారార్ధవర్ణనం నాహం జిహ్వోరన్ధ్రాఙ్గులాయతమ్ |
 శిఖరం వలయోపేతం శేషం యుక్త్వా ప్రకల్పయేత్ || 3౫.౨౮౦||
 మహాఘణ్ణావిధిః ప్రోక్తా దర్పణస్య విధిం శృణు |
 త్రిద్వీఙ్గులప్రవిస్తారం పూర్ణచన్ద్రాకృతిర్భవేత్ || 3౫.౨౮౧||
 నాలం వన్స్వఙ్గులం జ్ఞేయం పాదం వేదాఙ్గులం భవేత్ |
 నానాపట్టికసంయుక్తం శుద్ధకాన్యేన కారయేత్ || 3౫.౨౮౨||
 ఏతద్ విస్తారముదితం విస్తారార్ధేన వర్ధయేత్ |
 ఉత్తమం దర్పణస్యైవమర్ధపఞ్చాఙ్గులాలాన్తకమ్ || 3౫.౨౮3||
 నవమానం ప్రకర్తవ్యముత్తమాదిత్రయం త్రయమ్ |
 దర్పణస్య విధిః ప్రోక్తా విశ్వామిత్ర మహామునే || 3౫.౨౮౪||

ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే కరణలక్షణవిధిర్నామ పంచుత్రింశః పటలః ।

3౬. షట్టింశః పటలః - పాదుకాప్రోక్షణవిధిః

పాదుకాప్రోక్షణం వక్ష్యే శ్శృణు కౌశిక సువ్రత ।

అనుగ్రహాయ మర్త్యానాం పాపనాశార్థమేవ చ ॥ 3౬.౧॥

భజనోత్సేధయాత్రాయాం పూజనార్థం ప్రవక్ష్యతే । (భజనోత్సవయాత్రాయాం)

ధ్రువం చ స్నపనం చైవ బలిబేరఞ్చ కౌతుకమ్ ॥ 3౬.౨॥

ఉత్సవం యానబేరఞ్చ చలబేరఞ్చ పఞ్చుధా ।

ఏతేషాం పాదమానేషు యదిష్టం తత్ప్రొగృహ్యతామ్ ॥ 3౬.3॥

త్రిమాత్రాద్యర్థవృద్ధ్యా తు సప్తాఙ్గులసమావధి ।

నవమానమిదం ప్రోక్తం కన్యసాదిత్రయం త్రయమ్ ॥ 3౬.౪॥

ఆయామస్యార్థముదీతం పాదుకాగ్రస్య విస్తరమ్ ।

షడష్టాంశేన మధ్యాంతమాయామం యుగభాగకైః ॥ 3౬.౫॥

ఏకభాగం భవేదష్టగుణాంశే ద్వ్యంశకం ఘనమ్ ।

శేషమూర్ధ్వదలం ప్రోక్తం యుక్తైవ పరికల్పయేత్ ॥ 3౬.౬॥

అఙ్గుష్టోచ్చతలోత్థస్య చతుర్భాగం త్రిభాగకమ్ ।

చతురంశే యుగాంశం తు నాలశేషం తు పూర్వవత్ ॥ 3౬.౭॥

అఙ్గుష్టోచ్చసమం పుష్పం విస్తారం ముకులాన్వితమ్ ।

పుష్పోన్నతే త్రిభాగైకం ముకులఙ్కారయేద్ ద్విజ ॥ 3౬.౮॥

ఉత్తమం కాఞ్చనైవైవ మధ్యమం రజతేన తు ।

తామ్రేణైవాధమం ప్రోక్తం కాంసాద్యేనాధమాధమమ్ ॥ 3౬.౯॥

పాదుకాశ్చ యథాశోభం తథా యుక్త్యా ప్రకల్పయేత్ ।

ఏవం లక్షణమాఖ్యాతం ప్రోక్షణఞ్చ తతః శ్శృణు ॥ 3౬.౧౦॥

పుణ్యరత్తిధివారే చ మణ్ణపస్యైవ మధ్యమే ।

పుణ్యాహం వాచయేత్తత్ర ప్రోక్షయిత్వాస్తమస్తతః ॥ 3౬.౧౧॥

స్థణ్ణిలం కల్పయేద్ద్విద్వాన్ తిలతణ్ణులశాలిభిః ।

నవవస్త్రమథాస్తీర్య పాదుకాం పఞ్చగవ్యకైః ॥ 3౬.౧౨॥

ఙ్గాలయిత్యాష్టమృద్ధిస్తు శుద్ధోదైః స్కన్ధమన్తతః ।
 పరిస్తీర్య తయా దర్భర్భదయేన తు మన్తతః ॥ 3౬.౧౩॥
 వస్త్రోపరిన్యసేద్ధీమాన్ పాదుకాం వర్మమన్తతః ।
 నవవస్త్రేణ సఙ్గాద్య పాదుకాగ్రే యథావిధి ॥ 3౬.౧౪॥
 మయూరకుమ్భం సంస్థాప్య పరితోఽష్టఘటాన్యసేత్ ।
 ససూత్రాన్ సాపిధానాంశ్చ సవస్త్రాన్ వారిపూరితాన్ ॥ 3౬.౧౫॥
 సకూర్చాన్ సహిరణ్యాంశ్చ కల్పయేత్కల్పవిత్తమః ।
 మయూరబీజమావాహ్య మధ్యకుమ్భే సమర్పయేత్ ॥ 3౬.౧౬॥
 ఇన్ద్రాదిలోకపాలాంశ్చ పూర్వాద్యష్టఘటే యజేత్ ।
 ధేనుముద్రాం ప్రదర్శ్యాథ తత్పుష్టే సికతైః కృతైః ॥ 3౬.౧౭॥
 స్థణ్ణిలం విధివత్కృత్వా హోమద్రవ్యాణి గృహ్య చ ।
 అగ్న్యోధానాదికం సర్వమగ్నికార్యోక్తమాచరేత్ ॥ 3౬.౧౮॥
 సవిదాజ్యచరూన్ లాజాన్ తిలాన్సద్యాదిమన్తతః ।
 హోమయేత్తు విశేషేణ ప్రత్యేకం పఞ్చవింశతిః ॥ 3౬.౧౯॥
 మయూరమూలమస్త్రేణ పృతేనాష్టోత్తరం శతమ్ ।
 సర్వద్రవ్యసమాయుక్తం హవ్యవాహే చ హోమయేత్ ॥ 3౬.౨౦॥
 ప్రభాతే సుముహూర్తే తు కుమ్భాన్యభ్యర్చ్య మన్తవిత్ ।
 జయాదిరభ్యాధానఞ్చ రాష్ట్రభృచ్చ క్రమాద్ధనేత్ ॥ 3౬.౨౧॥
 ఆచర్యం పూజయేత్కర్తా వస్త్రభూషణకాఞ్చనైః ।
 మయూరబీజమస్త్రేణ కుమ్భాన్తాత్ పాదుకాద్వయే ॥ 3౬.౨౨॥
 న్యసేదిన్ద్రాదిబీజాని తయోః పూర్వాదిషు న్యసేత్ ।
 తత్తత్కమ్భస్థతోయేన తత్తద్దేశేఽభిషేచయేత్ ॥ 3౬.౨౩॥
 మయూరమన్త్రాదభ్యర్చ్య ముద్గాన్తం దాపయేత్సుధీః ।
 ఏవం యః కురుతే మర్త్యః సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్ ॥ 3౬.౨౪॥
 ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే పాదుకాప్రోక్షణవిధిర్నామ షట్త్రింశః పటలః ।

32. సప్తత్రింశః పటలః - ఆత్మార్థయజనవిధిః

ఆత్మార్థయజనం వక్ష్యే శ్శృణుష్వ మునిపుంగవ |
 యే యే గ్రహాః సముచ్చాస్తి తేషామిష్టప్రదం శుభమ్ || 32.౧||
 ధర్మార్థకామమోక్షార్థమాత్మార్థయజనం స్మృతమ్ |
 స్కన్దపూజాం వినా పుంసాం పుత్రవృద్ధిః కథం భవేత్ || 32.౨||
 ప్రతిమాం త పటే వాఽపి మణ్డలే స్థణ్ణీలేఽపి వా |
 జలే వా హృదయే వాఽపి నిత్యం సమ్పూజయేద్గుహమ్ || 32.3||
 ఏకాంజులాదిభూతాన్తమాత్మార్థమితి కీర్తితమ్ |
 మాత్రాంజులేన కర్తవ్యం యజమానం చరస్య తు || 32.౪||
 ఆయాదిశుభవర్గాణి యవైర్వాథ పరీక్షయేత్ |
 ఉత్తమం కాఞ్చనేనైవ మధ్యమం రజతేన తు || 32.౫||
 శిలాయా వాఽథ తామ్రేణ కన్యసం పరికీర్తితమ్ |
 మృన్నయం దారుజం చైవ న గ్రాహ్యన్తు గృహార్చనే || 32.౬||
 ఆసనం స్థానకం వాఽపి వాహనాదికమేవ చ |
 ప్రతిమాలక్షణోక్తేన మార్గేణైవ ప్రకల్పయేత్ || 32.౭||
 శిల్పిహస్తాత్సమాదాయ సమ్యగ్భిమ్బం పరీక్షయేత్ |
 సమదృష్టిప్రసన్నాస్యం స్వస్వరూపం శుభావహమ్ || 32.౮||
 ఊర్ధ్వదృష్టిమధోదృష్టిం తిర్యగ్దృష్టిం వివర్ణయేత్ |
 ఊర్ధ్వదృష్టిః ప్రజానాశమధోదృష్టిర్ణనక్షయమ్ || 32.౯||
 తిర్యగ్దృష్టిర్యశోనాశం తస్మాత్ భాగ్యం సమేక్షణమ్ | (తస్మాత్ గ్రాహ్యం)
 అప్రతిష్ఠితబేరస్య పూజనం సర్వదోషకృత్ || 32.౧౦||
 బిమ్బం మస్త్రమయం కృత్వా తస్మిన్నేవం ప్రపూజయేత్ | (కృత్వా తస్మిన్నేవం)
 స్నపనం శాస్త్రికే యస్య అగ్రే..... మతమ్ || 32.౧౧||
 ఉత్తరాయణకాలే తు కృష్ణపక్షే విశేషతః | (తు శుక్లపక్షే)
 పుణ్యరత్నాధివారేషు పుణ్యలగ్నౌ సుశోభనే || 32.౧౨||
 ప్రాప్తయే సర్వకామానాం ప్రతిష్ఠోత్సవ ముచ్యతే | (ప్రతిష్ఠోత్సవ మాచరేత్)
 ప్రతిష్ఠాదివసాపూర్వం పఞ్చమే సప్తమేఽపి వా || 32.౧3||

స్వసూత్రోక్తప్రకారేణ కారయేదఙ్కూరార్పణమ్ |
 ప్రతిష్ఠాదివసాపూర్వే సాయాహ్నే నియతః శుచిః || 32.౧౪||
 మస్త్రేణ సా ప్రకర్తవ్యా రత్నన్యాసవిధానతః |
 నయనోస్మిలనం కుర్యాత్ నేత్రయుగ్మయుతే దినే || 32.౧౫||
 పఞ్చగవ్యైశ్చ మతిమాన్ పఞ్చత్వక్సలివైరపి |
 అష్టమృతృలిఖైశ్చైవ జాలయేత్ పవమానతః || 32.౧౬||
 పఞ్చబ్రహ్మషడక్షైశ్చ బిమ్బశుద్ధిం సమాచరేత్ |
 తీర్థదేశం నయేద్దేవం స్వస్తిసూక్తముదీరయన్ || 32.౧౭||
 లమ్బకూర్చం తతో బధ్వా వస్త్రయుగ్మేన వేష్టయేత్ |
 జలాధివాసనం కుర్యాత్ ప్రాక్కిరశోఽర్ఘ్యవక్త్రకమ్ || 32.౧౮||
 దారుపీఠే జలాస్తస్థే స్కన్దగాయత్రిమస్త్రతః |
 రక్షాయై లోకపాలాంశ్చ పూర్వాదిక్రమశోఽర్చయేత్ || 32.౧౯||
 శ్రీరుద్రం చమకం చైవ పఞ్చశాన్తి తథైవ చ |
 స్కన్దసూక్తం చతుర్దిక్షు కుర్యాదధ్యయనం తథా || 32.౨౦||
 జలాద్బిమ్బం సముద్భృత్య ప్రతిష్ఠాస్థానమాచరేత్ |
 పుణ్యాహం వాచయిత్వైవ గవ్యైః ప్రోక్ష్య భువిస్థలమ్ || 32.౨౧||
 స్థణ్ణిలం తత్ర సఙ్కల్ప్య తిలతణ్ణులశాలిభిః |
 పలాశోదుమ్బరాశ్వతపత్రైర్దర్భైః పరిస్తరేత్ || 32.౨౨||
 బేరఞ్చ కౌతుకం బధ్వా నైవేద్యమపి దాపయేత్ |
 బిమ్బఞ్చ నవవస్త్రేణ ప్రత్యేకం పరివేష్ట్య చ || 32.౨౩||
 శయనే శాయయేదదేవం ప్రాక్కిరశోఽర్ఘ్యవక్త్రకమ్ |
 దేవసేనామహావల్లిం శాయయిత్వా యథావిధి || 32.౨౪||
 మాతృకాం బిన్దుసహితం మూర్ధాదిక్రమశో న్యసేత్ |
 నైర్వతే వాస్తునాథేభ్యో నమస్కృత్య లిఖేద్బుధః || 32.౨౫||
 ప్రక్షిప్య విష్ణరాన్ పశ్చాత్సామాన్యార్ఘ్యం ప్రకల్పయేత్ |
 ద్వారాణి ద్వారపాలాంశ్చ లోకేశానాయుధాని చ || 32.౨౬||
 ప్రతిష్ఠోక్తవిధానేన తత్తద్దిక్షు సమర్చయేత్ |

వేదికా దక్షిణే భాగేఽప్యత్తరాముఖమాస్థితః || 32.28||

భూతశుద్ధిం తతః కుర్యాదన్తర్యజనమాచరేత్ |

విశేషార్ఘ్యం ప్రకల్ప్యాత్త్ర సమ్భారాన్ ప్రోక్షయేఽస్తతః || 32.29||

ఆస్తుపల్లవకూర్చాఢ్యం ద్రోణోదపరిపూరితమ్ |

సాపిధానం సరత్నం చ సర్వలక్షణసంయుతమ్ || 32.29||

కుమ్భం దేవశిరోభాగే ధాన్యాసనే ప్రకల్పయేత్ |

వర్ధనీద్వితయే న్యన్య తన్య దక్షిణవామయోః || 32.30||

పరితః కలశానష్టా స్థాపయిత్వా యథావిధి |

సుబ్రహ్మణ్యం తతో మధ్యే పార్శ్వయోః శక్తికాద్వయమ్ || 32.30||

జయన్తాద్యష్టవిద్యేశాన్ పూర్వాదికలశేషు చ |

పూరోక్తవిధినావాహ్య సమభ్యర్చ్య యథావిధి || 32.31||

తతూర్వే స్థణ్ణీలం కృత్వా హోమద్రవ్యాణి గృహ్య చ |

అగ్న్యాధానాదికం సర్వమగ్నికారోక్తమాచరేత్ || 32.31||

పలాశసమిధానాజ్యం లాజక్షీరగులైరపి |

స్కన్దస్య మూలమస్త్రణ హోమయేత్పఞ్చవింశతిః || 32.32||

పఞ్చుబ్రహ్మసర్వవక్త్రయుతైః షణ్మూర్తిమస్త్రతః |

ప్రతిద్రవ్యం తతో హుత్వా ద్రవ్యాస్తే వ్యాహృతిం హునేత్ || 32.32||

జగద్భువాదిషణ్మస్త్రైః స్కన్దగాయత్రిమస్త్రతః |

తత ఆచారమానేతి ద్రవ్యం ప్రతిహునేత్తతః || 32.33||

శక్తిద్వయస్య మూలేన సర్పిషా పఞ్చవింశతిః |

సర్వద్రవ్యసమాయుక్తం తస్య మూలేన హోమయేత్ || 32.33||

రాత్రిశేషం వ్యపోహ్యథ ప్రాతః స్నాత్వా గురూత్తమః |

అనుష్ఠానవిధిం జ్ఞాత్వా ప్రతిష్ఠాస్థానమేత్య చ || 32.34||

ద్వారపూజాదికం కృత్వా కుమ్భాన్యభ్యర్చ్య మస్త్రవిత్ |

ప్రాయశ్చిత్తార్థమస్త్రణ ఘృతేనైవ శతం హునేత్ || 32.34||

జయాదిరభ్యాధానఞ్చ రాష్ట్రభృచ్చ హునేత్తతః |

శయనాద్భిమ్భముత్థాప్య గవ్యైః పఞ్చామృతైరపి || 32.35||

శుద్ధాద్భిరభిషిచ్యాశు భూషయేద్భూషణార్హకైః ।
 శిరోవదనహృత్కుక్షిగుహ్యాపాదద్వయేప్రదః ॥ 32.40 ॥
 పంచుబ్రహ్మసర్వవక్త్రయుక్తః షణ్మూర్తిమేవ చ ।
 విన్యస్య చ షడక్షాని స్వస్వదేశేషు విన్యసేత్ ॥ 32.41 ॥
 న్యస్తాస్థ మాతృకాన్యాసం మూర్ధాదిక్రమశో బుధః ।
 కుమ్భబీజం సమాదాయ బేరస్య హృది విన్యసేత్ ॥ 32.43 ॥
 మూలమస్త్రేణ మతిమాన్ కుమ్భాద్భిరభిషేచయేత్ ।
 వర్ధనోర్బీజమాదాయ న్యసేత్ స్వస్వస్తనాగ్రకే ॥ 32.44 ॥
 తత్తత్కరకతోయేన స్వబీజేనాభిషేచయేత్ ।
 విద్యేశకుమ్భాన్ పూర్వాదిపద్మపీఠేఽభిషేచయేత్ ॥ 32.45 ॥
 వస్త్రాభరణమాల్యాద్వైరర్చయేత్తు హృదా బుధః ।
 మహాహవిర్నివేద్యాథ తామ్బూలమపి దాపయేత్ ॥ 32.46 ॥
 ప్రార్థయిత్వా నమస్కృత్య బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్తతః ।
 ఆచార్యం పూజయేత్తత్ర విత్తశాఢ్యం న కారయేత్ ॥ 32.48 ॥
 ప్రతిష్ఠావిధిరిత్యుక్తం పూజావిధిమథ శ్ంఱు ।
 ఆచార్యహస్తమాదాయ బేరకర్తా ప్రపూజయేత్ ॥ 32.49 ॥
 ఏకకాలం ద్వికాలం వా త్రికాలం వా దినం ప్రతి ।
 పూజాస్థానం నవేనైవ గోమయేనానులిప్య చ ॥ 32.50 ॥
 గన్ధపుష్పజలాదీని పూజాద్రవ్యాణి గృహ్య చ ।
 సౌరపూజాం పురా కృత్వా చోత్తరాభిముఖస్థితః ॥ 32.51 ॥
 భస్మనిక్షిప్య బిధినా రుద్రాక్షమపి ధారయేత్ ।
 షణ్మూర్తిహితం పంచుబ్రహ్మభిః పంచుమస్త్రకః ॥ 32.52 ॥
 శిరోవదనహృత్కుక్షిగుహ్యాపాదద్వయే న్యసేత్ ।
 అక్షాన్యశ్లేషు విన్యస్య ప్రణవార్ఘ్యం ప్రకల్పయేత్ ॥ 32.53 ॥
 విస్తీర్ణపీఠే మతిమాన్ పూర్వాస్యః పరమానయేత్ ।
 పూర్వద్వారం తు సఞ్చిస్త్య ద్వారదేవాన్ ప్రపూజయేత్ ॥ 32.54 ॥
 వాస్తునాథం చ నైర్వర్త్యామైశాన్యాం స్వగురూన్ యజేత్ ।

ఆత్మశుద్ధిం తతః కుర్యాదస్తర్వజనమారభేత్ || 32.౫౪||
 విశేషార్ఘ్యం ప్రకల్ప్యాథ ద్రవ్యశుద్ధిం సమాచరేత్ |
 స్కన్ధమస్త్రైః సమావాహ్య సోఽహమ్భావేన పూజయేత్ || 32.౫౫||
 పూజాపర్యుషితం సర్వం సుమిత్రాయ ప్రదాపయేత్ |
 పూజాపీఠే దలాస్తీర్ణం వామహస్తతలేఽపి వా || 32.౫౬||
 బేరం నివేశ్య శుద్ధాద్భిః స్నాపయేదస్త్రమస్త్రతః |
 ఆధారాఖ్యమనస్తం చ ధర్మాద్యాజ్ఞీచతుష్టయమ్ || 32.౫౭||
 అధర్మాదిచతుష్పాదమథోర్ధ్వచ్చదనద్వయమ్ |
 కన్దాదీని శకున్యాది మణ్డలత్రితయం యజేత్ || 32.౫౮||
 పృథివ్యాదిప్రకృత్యస్తం సుబ్రహ్మణ్యాసనం యజేత్ |
 భానుమధ్యే తు శివయోర్మధ్యగం సంస్మరన్ బుధః || 32.౫౯||
 తస్మిన్ మూర్తిం సమాదాయ మూలేనావాహయేత్సుధీః |
 స్థాపనం చీశమస్త్రేణ సన్నిధానం తు పూరుషాత్ || 32.౬౦||
 సన్నిరోధమఘోరేణ స్వాగతం వామమస్త్రతః |
 దిగ్బన్ధమస్త్రమస్త్రేణ కవచేనావకుణ్ఠనమ్ || 32.౬౧||
 అమృతీకరణం సద్యోజాతేనైవ తు మస్త్రతః |
 స్వామిన్సర్వజగన్నాథ యావత్పూజావసానకమ్ || 32.౬౨||
 తావత్త్వం ప్రీతిభావేన బిమ్బేఽస్మిన్ సన్నిధిం కురు |
 ఇదం మస్త్రం సముచ్ఛార్య పద్మముద్రా మహాఖ్యకమ్ || 32.౬౩||
 షణ్ముఖం దర్శయిత్వాథ పాద్యమాచమనార్ఘ్యకమ్ |
 దత్త్వాభిషేచయేదద్భిరభిగైర్న తు మస్త్రతః || 32.౬౪||
 తతః కుమారమానేతి చణ్డాపి స్కన్ధసూక్తతః |
 మూలబ్రహ్మషడక్షైశ్చ గాయత్ర్యాచాభిషేచయేత్ || 32.౬౫||
 సూక్ష్మవస్త్రం తతో దత్త్వా భూషయేద్భూషణార్హకైః |
 మనోరథార్ఘ్యం దత్త్వాథ దణ్డభిక్షీ సముచ్చరేత్ || 32.౬౬||
 వక్త్రభిక్షీమపోహ్యాథ పఞ్చావరణమర్చయేత్ |
 ధేనుపద్మత్రిశూలం చ మకరస్రజ్జుమస్కృతామ్ || 32.౬౭||

ప్రదర్శయేద్ధూపదీపం నైవేద్యమపి దాపయేత్ |
 పానీయమపి తామ్బూలముఖవాసనమన్వితమ్ || 32.౬౮ ||
 ధూపం ధూరసి మస్త్రేణ దీపముద్దీప్య మస్త్రతః |
 శ్రియై జాతేతి మస్త్రేణ నీరాజనమతః పరమ్ || 32.౬౯ ||
 బృహత్పామేతి మస్త్రేణ భస్మం దత్వా గుహాయ చ |
 జగద్భవేతి మస్త్రేణ పుష్పాఞ్జాలిమతః పరమ్ || 32.౭౦ ||
 మూలమస్త్రం శతం జప్త్వా బ్రహ్మోక్తానాం దశాంశకమ్ |
 స్తోత్రప్రదక్షిణాభీష్టప్రార్థనాం చైవ కారయేత్ || 32.౭౧ ||
 సాధు వాఽసాధు వా కర్మ యద్యదాచరితం మయా |
 తత్సర్వం దేవదేవేశ గృహాణారాధనం పరమ్ || 32.౭౨ ||
 మస్త్రేణానేన దేవాయ దాపయేచ్ఛులుకోదకమ్ |
 న్యూనాతిరిక్తం యత్ కర్మ తక్షమస్య మయా కృతమ్ || 32.౭౩ ||
 ప్రియాభీష్టో హి భగవాన్ పునరాగమనాయ చ |
 పశ్చాత్సుమిత్రపూజాం చ కుర్యాదపి విశేషతః |
 ఏవం యః కురుతే మర్త్యః స్కన్ధసామీప్యమాప్నుయాత్ || 32.౭౪ ||
 ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే ఆత్మార్థయజనవిధిర్నామ సప్తత్రింశః పటలః |

3౮. ఆష్టత్రింశః పటలః - తైలాభ్యంజవిధిః

తైలాభ్యంజం ప్రవక్ష్యామి శ్శృణు కౌశిక సువ్రత |
 సర్వరోగవినాశార్థం గుహం తైలేన లేపయేత్ || 3౮.౧ ||
 సర్వకాలేషు కర్తవ్యమేకే వా నిత్యపూజనే |
 మాసాదౌ పఞ్చదశ్యాం వా సోమాఙ్గారకవారకే || 3౮.౨ ||
 కృత్తికాయాం విశాఖాయాం ప్రోక్షణే నైమిత్తికే పునః |
 ఉత్సవాద్యన్తకాలే చ కామ్యే నైమిత్తికే పునః || 3౮.౩ ||
 ఏవమాదిషు కార్యేషు తైలాభ్యంజం ప్రచక్షతే |
 తైలజే మృణ్మయే చైవ దారుజేఽభ్యంజముత్తమమ్ || 3౮.౪ ||
 స్వర్ణబేరే భిత్తిచిత్రే దర్పణేన విచక్షణః |
 రత్నజే లోహజే కుర్యాత్ప్రోక్షయేద్దారుమూర్ధని || 3౮.౫ ||

నవీనతలతైలఞ్చ పుష్పగంధైః సుయోజయేత్ |
 స్వర్ణపాత్రే తు రజతే కాంసపాత్రే చ మృణ్మయే || 3౮.౬ ||
 శుద్ధపాత్రేణ గృహ్ణీయాత్ తైలం వస్త్రేణ శోధితమ్ |
 నిరీక్ష్య మూలమస్త్రేణ ప్రోక్ష్య చాస్త్రేణ మస్త్రతః || 3౮.౭ ||
 తేన మస్త్రేణ సంతాడ్య కవచేనావకుణ్డయేత్ |
 ధేనుముద్రాం హృదా దత్వా విన్యస్య గుహసన్నిధౌ || 3౮.౮ ||
 సక్కుల్పమపి పుణ్యాహం వాచయిత్వా విచక్షణః |
 ధూపదీపం హృదా దత్వా పాద్యమాచమనం తథా || 3౮.౯ ||
 తేనైవ దంతకాష్ఠఞ్చ తన్మస్త్రేణైవ దర్పణమ్ |
 తామ్బూలం తేన మస్త్రేణ పశ్చాదభ్యఙ్గమాచరేత్ || 3౮.౧౦ ||
 ప్రచ్ఛన్నపటమావేష్ట్య వస్త్రాదీని విపోహ్య చ |
 మూలబిద్ధసమాదాయ కూర్చేనాస్త్రేణ మస్త్రతః || 3౮.౧౧ ||
 ప్రోక్ష్య బేరస్య శిరసి గురుర్ధక్షిణహస్తతః |
 మూర్ధాదిపాదపర్శస్తమభ్యఙ్గనపి పీఠకమ్ || 3౮.౧౨ ||
 తైలం హృదయమస్త్రేణ లేపయేచ్ఛుద్ధవస్త్రతః |
 నమస్కృత్వా క్షమస్వేతి శక్తిపూర్వం విచింతయేత్ || 3౮.౧౩ ||
 పిష్టం వామేన మస్త్రేణ స్వాఙ్గమపి లేపయేత్ |
 స్నాప్య పశ్చాదఘోరేణ తథైవామలకైర్గురుః || 3౮.౧౪ ||
 హరిద్రం వక్త్రమస్త్రోణ శుద్ధాద్భిరభిషేచయేత్ |
 అర్చనోక్తవిధానేన తదూర్ధ్వం కర్మకారయేత్ || 3౮.౧౫ ||
 భక్తేభ్యః పరిచారోభ్యో దాపయేత్ తైలకం క్రమాత్ |
 తామ్బూలం దాపయేత్ పశ్చాదాచార్యమపి తోషయేత్ || 3౮.౧౬ ||
 అప్లెన లోహబేరాణి శుద్ధిం కృత్వైవమర్చయేత్ |
 ఏవం యః కురుతే మర్త్యో నర్వాన్ కామనవాప్పుయాత్ || 3౮.౧౭ ||
 ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే తైలాభ్యఙ్గవిధిర్నామాప్ఠత్రింశః పటలః |

౩౯. ఏకోనచత్వారింశః పటలః - మాసపూజావిధిః

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి మాసపూజావిధిక్రమమ్ |

చైత్రే దమనకం ప్రోక్తం వైశాఖే గన్ధపూజనమ్ || ౩౯.౧||

జ్యేష్ఠమాసే ఫలైః పూజా క్షీరేణాషాఢ మాసకే |

శ్రావణే శర్కరాపూజా పూర్వైః ప్రోష్ఠపదేఽర్చనా || ౩౯.౨||

అశ్విన్యామన్నపూజా చ కార్తిక్యాం దీపరోహణమ్ |

ఘృతేన మార్గశీర్షే చ క్షౌద్రేణ పుష్యమాసకే || ౩౯.౩||

ఘృతకమ్బులకం మాఘే ఫాల్గునే దధిపూజనమ్ |

మాసపూజాం వినాన్యైశ్చ పూజనైర్నిష్ఫలం భవేత్ || ౩౯.౪||

ప్రజావృద్ధికరం నృణాం రాజ్ఞాం విజయవర్ధనమ్ |

న కుర్యాచ్ఛేత్తు మోహన సర్వదోషకరం భవేత్ || ౩౯.౫||

తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన కర్తవ్యం మాసపూజనమ్ |

నిత్యపూజావసానే తు నైమిత్తికమథాచరేత్ || ౩౯.౬||

చైత్రమాసపూజా -

చైత్రేషు షష్ఠ్యాం సప్తమ్యాం త్రయోదశ్యాం తు వార్చయేత్ |

కౌశిక ఉవాచ-

న జ్ఞాతం మదనోత్పత్తిస్తాం వదస్వ మహేశ్వర || ౩౯.౭||

ఈశ్వర ఉవాచ-

పురా దేవ్యై మయా ప్రోక్తం మదనోత్పత్తికారణమ్ |

మహర్షే శ్రూయతాం తేషాం శ్రోతృణాం పాపనాశనమ్ || ౩౯.౮||

మయా పురా దగ్ధకామో అన్యైర్యత్ర పునర్దదేత్ |

రతిప్రీతిసమత్వేన గుహేన నయనామ్బునా || ౩౯.౯||

తత్ర స్థానే సముత్పన్నా దివ్యా దమనమజ్ఞురీ |

తత్ర తద్గన్ధమాఘ్రాయ సిద్ధసాధ్యా దివౌకసః || ౩౯.౧౦||

సర్వే దేవాశ్చ మునయో హృష్టా నృత్యన్తి సర్వదా |

పరస్పరం చిన్తయన్తో బ్రహ్మాద్యా ప్రాపురత్ర వై || ౩౯.౧౧||

గుహాయ శక్రః ప్రణమత్ బ్రహ్మణమిదమబ్రవీత్ |

కిమిదం త్వస్థిసారభ్యం తద్వదస్వ ప్రభో తతః || ౩౯.౧౨||

తతః ప్రోవాచ హృష్ణాత్మా బ్రహ్మ సురపతిం ప్రతి ।
 పురా దగ్ధోఽథ దేవేన దీప్తో యత్ర మనోభవః ॥ ౩౯.౧౩॥
 తత్రోత్పన్నా వనాచ్ఛిత్రా దమనీ కాపి కన్దలీ ।
 యథాసంకన్తథా సా తు జగదానన్దదాయినీ ॥ ౩౯.౧౪॥
 సర్వేషామపి దేవానాం హృష్టం దమనపూజనమ్ ।
 బ్రహ్మోత్సుక్వా పురం ప్రాయాత్ దివం సర్వే యయుస్తతః ॥ ౩౯.౧౫॥
 కుమారస్య మహాత్ప్రీతిర్దాన్తం హి మునిపుంజవ ।
 పూర్వోక్తాయాం తిథౌ విప్ర సుముహూర్తే సులగ్నకే ॥ ౩౯.౧౬॥
 గత్వారామం తు దమనం ప్రోక్షయేదస్త్రమస్త్రతః ।
 హరప్రసాదాత్ సజ్ఞాతో దమనత్వం పురా కిల ॥ ౩౯.౧౭॥
 సుబ్రహ్మణ్యార్చనాయైవ నేతవ్యోఽసి ప్రసీద మే ।
 ఏవం దమనమామన్త్య సజ్ఞాహ్య సదనం వ్రజేత్ ॥ ౩౯.౧౮॥
 దేవగ్రే స్థణ్ణిలం కృత్వా తావత్తద్బద్ధమాలికామ్ ।
 కృతనిత్యవిధిః పశ్చాత్ కుణ్డే వా స్థణ్ణిలేఽపి వా ॥ ౩౯.౧౯॥
 విధినాగ్నిం సముత్పాద్య సమృద్ధం తు హుతాశనే ।
 పలాశసమిధానాజ్యలాజాన్ సక్తుతిలాని చ ॥ ౩౯.౨౦॥
 మూర్తిం చైవాఙ్మన్త్రైశ్చ స్కన్దసూక్తేన హోమయేత్ ।
 త్రిసప్తకృత్వా సమ్ప్రతాం తథైవ జహుయాత్పురుః ॥ ౩౯.౨౧॥
 తతో నిత్యావసానే తు స్నపనం కల్పయేద్బుధః ।
 ఆభ్యర్చ్య గన్ధపుష్పాద్వ్యేర్నివేద్యాన్తం క్రమాద్దదేత్ ॥ ౩౯.౨౨॥
 ముఖవాసం చ తామ్బూలం గుహాయ చ హృదా దదేత్ ।
 హిమతోయేన సమ్మిత్రైర్ధూపయేత్తు గురుః పునః ॥ ౩౯.౨౩॥
 తతః పుష్పగ్రహం కార్యం నానాపుష్పైః సుశోభనైః ।
 దమనమాలాం చ పాత్రస్థాం వాహయిత్వా ద్విజేన తు ॥ ౩౯.౨౪॥
 సర్వాతోద్యసమాయుక్తం కృత్వా ధామప్రదక్షిణమ్ ।
 ద్వారేశానర్చ్య దేవగ్రే దామం న్యస్త్యాసనోపరి ॥ ౩౯.౨౫॥
 ఆసనావరణాదీని సమ్పూజ్య చ యథావిధి ।

మూర్ధాదిపాదపర్యంతం దామైర్భూష్య విశేద్ గురుః || 3౯.౨౬ ||

సైకత్రింశత్కలాన్యాసం మాతృకామపి విన్యసేత్ |

ప్రభూతహవిషం దద్యాత్ యథావిత్తానుసారతః || 3౯.౨౭ ||

విజ్ఞాపయేద్గురుః పశ్చాత్ వాఙ్చితార్థఫలప్రదమ్ |

న్యూనం వాప్యతిరిక్తం వా భగవన్ యన్మయా కృతమ్ || 3౯.౨౮ ||

సర్వం తదస్తు సమ్పూర్ణ మహాసేన కృపామ్బుధే |

రాత్రౌ దామ విన్యజ్ఞాయ స్కన్ధనూక్తేన పూజయేత్ || 3౯.౨౯ ||

స్నపనం తత్ర కర్తవ్యం ప్రభూతహవిషం దదేత్ |

దాంతం నివేదితం సర్వం సుమిత్రాయ ప్రదాపయేత్ || 3౯.౩౦ ||

అకృత్యైవం విధానేన దేశికో దోషభాగ్భవేత్ |

తదన్వేచోత్సవం కుర్యాత్సర్వాలక్ష్కారశోభితమ్ || 3౯.౩౧ ||

ప్రతిసంవత్సరం దాంతం కారయేదుత్సవోత్తమమ్ |

అశ్వమేధఫలం భుక్త్వా సోఽన్తే స్కన్ధపురం వ్రజేత్ || 3౯.౩౨ ||

దమనారోహణం ప్రోక్తం శ్ంబు శీతోపచారకమ్ |

ఇతి చైత్రమాసపూజావిధిః |

వైశాఖమాసాపూజావిధి |

వైశాఖే తు విశాఖరే కుర్యాచ్ఛీతోపచారకమ్ |

నిత్యపూజావసానే తు నైమిత్తికమథాచరేత్ || 3౯.౩౩ ||

నవభిస్తు ఘృతైః శుద్ధైః శీతోద్దైః స్నపనాన్వితైః |

నానాగన్ధైః సమోపేతైః స్నాపయేదసురాన్తకమ్ || 3౯.౩౪ ||

కర్పూరకుంజుమోపేత్తైర్హిమామ్బుయుతచన్దనైః |

మూర్ధాదిపాదపర్యంతమాలిలింబేన్ముఖం వినా || 3౯.౩౫ ||

సౌరభ్యపుష్పైర్వివిధైస్తత్క్షణప్రతిబోధితైః |

యథా నిరన్తరం విప్ర తథైవాచ్ఛాదయేద్గుహమ్ || 3౯.౩౬ ||

కృష్ణాగరుభవైర్ధూపైర్మృష్టైరాజప్రకల్పితైః |

కర్పూరవర్తిభిర్దీపైః పాయసైః ప్రచురైరపి || 3౯.౩౭ ||

జప్తైర్వేదస్వరైర్గీతైర్వాద్యైః సూక్తైర్మనోహరైః |

వీణావేణురవైస్తోత్తైర్నమస్కారప్రదక్షిణైః ॥ 3౯.3౮॥

పూజయేత్ప్రత్యహం స్కన్ధం భక్త్యా సప్తదినావధి ।
 ఏవం యః కురుతే మర్త్యః పుత్రపౌత్రవివర్ధనమ్ ॥ 3౯.3౯॥

యాన్యాన్ కామయతే కామాన్ తాన్స్తాన్ ధ్రువమవాప్నుయాత్ ।
 వైశాఖపూజనం ప్రోక్తం వసన్తోత్సవముచ్యతే ॥ 3౯.౪౦॥

ఇతి వైశాఖమాసపూజావిధిః ।

వసన్తోత్సవవిధిః ।

వైత్రే వైశాఖమాసే తు శుక్లషష్ఠ్యాం సమాచరేత్ ।
 ప్రతినంవత్సరం కుర్యాత్ సర్వలోకహితాయ వై ॥ 3౯.౪౧॥

శుక్లపక్షే శుభ్రే చ సుముహూర్తే సువారకే ।
 పూర్వేద్వ్యురజ్కురాణ్యర్ష్య కౌతుకం బన్ధయేన్నిశి ॥ 3౯.౪౨॥

స్నపనం కల్ప్య దేవేశం పూర్వోక్తవిధినార్చయేత్ ।
 వసన్తం తు భవేచ్ఛుద్ధైర్దివ్యగన్ధైర్మనోహరైః ॥ 3౯.౪3॥

నానాపుష్పైశ్చ దామైశ్చ కుర్యాత్ పుష్పగ్రహం బుధః ।
 పుష్పమాలాఞ్చ పత్రేషు నిక్షిప్య కవచేన తు ॥ 3౯.౪౪॥

దేవగ్రే స్థణ్ణిలం కృత్వా హృదా సమ్ప్రోక్ష్య చాస్త్రతః ।
 అర్చయేద్ధూపదీపం చ కృత్వా ధామ ప్రదక్షిణమ్ ॥ 3౯.౪౫॥

తతో మాలాం సముద్ధృత్య శఙ్ఖదున్దుభినిఃస్వనైః ।
 విన్యసేత్ స్కన్ధమన్త్రేణ మూలబేరస్య మూర్ధని ॥ 3౯.౪౬॥

కృత్వాగరుప్రధూపం చ దీపం చైవ ప్రదాపయేత్ ।
 స్నాప్యచోత్సవబేరం తు భూషయేద్భూషణార్ధకైః ॥ 3౯.౪౭॥

స్వర్ణరాజతతామ్రాద్వైర్థోలాం కల్ప్య విధానతః ।
 కూటవఞ్చరసంయుక్తాం సర్వాలజ్కారశోభితామ్ ॥ 3౯.౪౮॥

డోలామారోప్య దేవేశం శక్తిద్వయసమాయుతమ్ ।
 వాద్వైర్గీతత్యై నృత్యైశ్చ స్తోత్రైర్వేదపురాణకైః ॥ 3౯.౪౯॥

డోలాక్రీడాం తతః కృత్వా దేవస్యాచమనం దదేత్ ।
 నాలికేరోదకం వైవ పానకం వివిధం తథా ॥ 3౯.౫౦॥

అపూపాన్ వివిధాంశ్చైవ పాయసైర్వ్యజ్ఞానైర్యుతమ్ |
 ముద్గాన్నం కృసరాన్నం చ గులాన్నం సూపసంయుతమ్ || 3౯.౫౦||
 ప్రియఙ్గుపిష్టం మధుమత్ వల్లికన్దం సపక్కమ్ |
 నాలికిరాముప్రపనసం ఫలపుణ్ణోక్షుదణ్ణకైః || 3౯.౫౧||
 దద్యాద్విధానతస్తత్ర తామ్బూలమపి దాపయేత్ |
 సర్వాతోద్యసమాయుక్తం నానాచ్ఛత్రసమావృతమ్ || 3౯.౫౩||
 నానాధ్వజసమోపేతం చామరైర్వ్యజ్ఞానైర్యుతమ్ |
 గ్రామప్రదక్షిణం కుర్యాత్ రాజచిహ్నైః సమస్తకైః || 3౯.౫౪||
 పరివేషం క్రమాద్గత్వా మస్తీభూతే దివాకరే |
 పల్లవైర్మఙ్గురీభిశ్చ ఫలైః పుష్పైః సమృద్ధికైః || 3౯.౫౫||
 ఆస్థానమణ్ణపోపేతే సర్వాలఙ్కారసంయుతే |
 నృత్యగీతాదీసంయుక్తే జలవాపీసమీపకే || 3౯.౫౬||
 దేవోద్యానే నదే వైవ సర్వాలఙ్కారసంయుతే |
 అకుర్వంశ్చ జలక్రీడాన్ ధారాయన్తైర్మణోత్తమాః || 3౯.౫౭||
 కేచిత్ స్వర్ణమయైః శ్లోకైః రౌఢ్యతామ్రవినిర్మితైః |
 స్త్రియశ్చాపురసః సర్వా నరా గన్ధర్వకీనరాః || 3౯.౫౮||
 ఏవం కృత్వా జలక్రీడాం మణ్ణపే దేవమానయేత్ |
 స్నపనం కల్ప్య విధినా పూజయేదుపచారకైః || 3౯.౫౯||
 దేవః సమాగతం స్తుత్వా వసనం కుసుమాయుధమ్ |
 నీలదూర్వాఙ్కారశ్యామమతిసౌన్దర్యశోభితమ్ || 3౯.౬౦||
 రతిప్రీత్యుభయోర్మధ్యే పుష్పసాయకచాపధృత్ |
 పుష్పమణ్ణలమధ్యే తు రమ్యోద్యానే సమర్చయేత్ || 3౯.౬౧||
 ఓం నమః పఞ్చాబాణాయ జగదాహ్లాదకారిణే |
 మన్మథాయ జగన్నేత్రే రతిప్రీతిప్రియాయ చ || 3౯.౬౨||
 పుణ్ణరీకాక్షపుత్రాయ నమస్తే మీనకేతవే |
 మన్మథాయ పదం పూర్వం విద్యుహే తదనన్తరమ్ || 3౯.౬౩||
 కామదేవాయ సంయుక్తం ధీమహితి పదం తతః |

తన్నోఽనన్జపదస్యాన్వే ప్రయోక్తవ్యం ప్రచోదయాత్ || 3౯.౬౪||

చతుర్వింశాక్షరీప్రోక్తా గాయత్రీ మదనస్య తు |

దక్ష శైవలపిణ్డేన రతిం పూర్వం సమర్చయేత్ || 3౯.౬౫||

మఙ్గూర్యా సహకారస్య వామే ప్రీతిం ప్రపూజయేత్ |

ప్రణవేన ధనుర్బాణం తచ్ఛిలీముఖపఙ్కజమ్ || 3౯.౬౬||

వసన్తం వనరాజిం చ గన్ధపుష్పాద్దిభిర్యజేత్ |

వస్త్రేణ వేష్ట్య నైవేద్యం పాయసం తు నివేదయేత్ || 3౯.౬౭||

తామ్బూలం దాపయేత్ పశ్చాత్ తోషయేత్తాన్ విశేషతః |

తస్మాద్వసన్తమూర్తిం చ రతికామసమన్వితమ్ || 3౯.౬౮||

దేవాయ దర్శయేద్విద్వాన్ ఫలైః పుష్పోపహారకైః |

ఇక్షుదణ్డైశ్చ గన్ధైశ్చ తామ్బూలైశ్చ మనోహరైః || 3౯.౬౯||

నానాదీపశతైర్గృహం రాత్రౌ దేవాలయం వ్రజేత్ |

ప్రభూతహవిషం దద్యాత్ యథావిభవవిస్తరమ్ || 3౯.౭౦||

తామ్బూలం దాపయేత్ పశ్చాత్ ధూపదీపం హృదా దదేత్ |

శుద్ధైరన్నైశ్చ వివిధైరపరైర్వా మహామునే || 3౯.౭౧||

జప్తైర్వేదస్వరైర్గీతైర్వాద్యైర్నృత్తైర్మనోహరైః |

వీణావేణువరైస్తోత్రైర్నమస్కారైః ప్రదక్షిణైః || 3౯.౭౨||

ఏవం యః కురుతే మర్త్యః స పుణ్యాం గతిమాప్నుయాత్ |

యాన్ యాన్ కామయతే మర్త్యస్తాన్స్తాన్ ధ్రువమవాప్నుయాత్ || 3౯.౭౩||

వసన్తోత్సవమాఖ్యాతం జ్యేష్ఠమాసార్చనం శ్శుభమ్ || 3౯.౭౪||

ఇతి వసన్తోత్సవపూజావిధిః |

జ్యేష్ఠమాసపూజావిధిః |

జ్యేష్ఠమాసే మూలరే పూజయేత్ స్వాదుభిః ఫలైః |

కదలీ పనసామ్రోత్థైర్నలికేరఫలైరపి || 3౯.౭౫||

శర్కరామధుసంయుక్తైర్వ్యథావిభవవిస్తరమ్ |

నవభాణ్డే సమాహృత్య న్యస్తాన్వగ్రే ప్రోక్ష్య చాస్తతః || 3౯.౭౬||

సఙ్కల్పమపి పుణ్యాహం వాచయిత్వా ద్విజోత్తమైః |

ఆధారాధేయపూజాస్తే పవమానముదీరయన్ || 3౯.౭౭||

యామార్థం వా తదర్థం వా పఠేత్తన్మూలతోఽపి వా |
స్కన్ధసూక్తేన మతిమాన్ శీతోష్ణైర్భిషేచయేత్ || 3౯.౭౮||

వస్త్రార్థః సుమాల్వైశ్చ భూషణైర్భూషయేద్గుహమ్ |
హిమతోయాక్తకల్వారైఃనైరస్తర్యాపి భూషయేత్ || 3౯.౭౯||

పశ్చావరణపూజాశ్చ కుర్యాదపి విశేషతః |
పాయసం గుహసంయుక్తం తామ్బూలమపి దాపయేత్ || 3౯.౮౦||

త్రిసన్ధ్యమర్చయేదేవం సర్వకామస్య సిద్ధయే |
జ్యేష్ఠమాసార్చనం ప్రోక్తమాషాఢే పూజనం శ్శుణు || 3౯.౮౧||

ఇతి జ్యేష్ఠమాసపూజావిధిః |

ఆషాఢమాసపూజావిధిః |

పూర్వఫల్గుని నక్షత్రే చాషాఢే మాసపూజనమ్ |
కౌతుకం బన్ధయేద్రాత్రౌ దేవదేవ్యో చ మస్త్రవిత్ || 3౯.౮౨||

ప్రభాతే బ్రహ్మచారిభ్యో యజ్ఞసూత్రాణి దాపయేత్ |
హరిద్రాం చైవ కన్యాభ్యో దక్షిణా సహితం బుధః || 3౯.౮౩||

ప్రీతయే దేవదేవీనాం మద్భక్తేభ్యో విధానతః |
ముద్గాఙ్కరం సలవణం దేవ్యోః పాదే సమర్చయేత్ || 3౯.౮౪||

గ్రామప్రదక్షిణం కుర్యాత్ సర్వసమ్పత్కరాయ చ |
జలతీరం సమాగమ్య యథావిభవవిస్తరమ్ || 3౯.౮౫||

పోతోపరి సమారుహ్య దేవదేవ్యో చ భక్తిమాన్ |
యువతీభిశ్చ యువభిర్బలక్రీడాం విధాయ చ || 3౯.౮౬||

యామం వాపి తదర్థం వా తదర్థం వా సమాచరేత్ |
ప్రవిశ్య భవనం పశ్చాత్ ప్రభూతహవిషం దదేత్ || 3౯.౮౭||

బ్రాహ్మణాన్ భోజయేద్విద్వాన్ దీనానాథాంశ్చ భోజయేత్ |
ఇతి ఆషాఢమాసపూజావిధిః |

క్షీరపూజావిధిః |

పూర్వాషాఢే తు తన్మాసే శ్రవణే వా గుణాన్వితే |

పూర్ణిమాయాం తు వాఽషాఢే కుర్యాత్క్షీరాభిషేచనమ్ || 3౯.౮౮ ||

గవాం వృద్ధికరం సర్వసస్యవృద్ధికరం శుభమ్ |

గోక్షీరం గ్రాహ్య ధారోష్ణం నవభాణ్ణేషు పూరయేత్ || 3౯.౮౯ ||

శాలిభిస్తన్జులం కృత్వా విన్యసేత్ క్షీరకుమ్భకమ్ |

ఉత్తమం దశభారం తు మధ్యమం తు తదర్ధకమ్ || 3౯.౯౦ ||

తదర్ధమధమం జ్ఞేయం తదర్ధమధమాధమమ్ |

అస్తమస్త్రేణ సమ్ప్రోక్ష్య బ్రహ్మజ్ఞైరపి పూజయేత్ || 3౯.౯౧ ||

ధూపదీపం తతో దత్వా పయోభిః స్నాపయేద్గుహమ్ |

ఆప్యాయస్వేతి మస్త్రేణ స్కన్ధసూక్తేన మస్త్రతః || 3౯.౯౨ ||

కుమారమానేతి మస్త్రేణ మూలబ్రహ్మషడంజుకైః |

క్షీరైశ్చ శుద్ధతోయైశ్చ స్నాప్యభ్యర్చ్య యథావిధిః || 3౯.౯౩ ||

ప్రభూతహవిషం దత్వా బ్రాహ్మణానపి భోజయేత్ |

ఏవం యః కురుతేమర్త్యః స పుణ్యఫలమాప్నుయాత్ || 3౯.౯౪ ||

అనుక్త మన్యతో గ్రాహ్యమధికం నైవ దూప్యతే |

క్షీరపూజావిధిః ప్రోక్తః పవిత్రారోపణం శ్చృణు || 3౯.౯౫ ||

ఇతి క్షీరపూజావిధిః |

పవిత్రారోపణవిధిః |

ఆషాఢాదిత్రయోపేతా శ్రేష్ఠమధ్యమకన్యసాః |

ఆశ్వినీకృత్తికామాసావథవా సమృక్తిర్రితౌ || 3౯.౯౬ ||

పూర్వపక్షే చతుర్దశ్యామాషాఢే మాసి కారయేత్ |

ఇతరేషు చ మాసేషు పక్షయోరుభయోరపి || 3౯.౯౭ ||

చతుర్దశ్యాం చ పష్ట్యాం వా పూర్ణిమాయాం చ కారయేత్ |

కృత్తికాదీపతః పశ్చాత్ నైవ కార్యం పవిత్రకమ్ || 3౯.౯౮ ||

శుక్లపక్షే గృహస్థానాం యతీనాం తు ద్విపక్షయోః |

భోగమోక్షప్రదం సాక్షాత్ పవిత్రారోపణం మునే || 3౯.౯౯ ||

సంవత్సరకృతం పాపం నాశయత్యస్య పూజనాత్ |

ప్రాయశ్చిత్తమకుర్వాణా బ్రాహ్మణాః శుద్ధిమాప్నుయుః || 3౯.౧౦౦ ||

ప్రత్యహం వాఙ్మనః కాయకృతాని కలుషాని చ |
 తేభ్యః పవిత్రం కురుతే తస్మాదేతత్ పవిత్రకమ్ || 3౯.౧౦౧||
 సౌవరైరజతైః సూత్రైః పట్టోర్లైః సూత్రకైరపి |
 కార్పాసజఘ్నేరైస్వైర్మౌఙ్జాభిర్ధర్భసమ్భవైః || 3౯.౧౦౨||
 వల్కలోత్తేశ్చ సూత్రైశ్చ నవభిర్గుణితైః శుభైః |
 ద్విజాతికృతకార్పాస సూత్రైః శుభైరనిన్దితైః || 3౯.౧౦౩||
 రోమాదిశోధ్యతోయేన ప్రక్షాల్య ప్రోక్ష్య చాస్తతః |
 శుష్కం కృత్వా హృదా సమ్యక్ పవిత్రం కారయేత్సుధీః || 3౯.౧౦౪||
 శక్తయస్తు శకున్యాద్యా నవసూత్రాధిదేవతాః |
 అష్టోత్తరశతైః సూత్రైః కుర్యాత్ స్కన్ధావతారకమ్ || 3౯.౧౦౫||
 ఉత్తమం బేరదైర్ల్యం స్యాన్మధ్యమం బాహుమాత్రకమ్ |
 అధమం తు శిరోవేష్టం పవిత్రం మునిపుఙ్గవ || 3౯.౧౦౬||
 షట్కం మూర్ధ్ని ప్రకర్తవ్యం షణ్మూర్తిమనురూపకమ్ |
 పీఠే స్పర్శనకం షట్కం బాహ్యమాలా తథైవ చ || 3౯.౧౦౭||
 అష్టోత్తరశతం సూత్రముత్తమం పరిచక్షతే |
 తదర్ధే మధ్యమం జ్ఞేయం కన్యసం తు తదర్ధకమ్ || 3౯.౧౦౮||
 శతం వాఽపి తదర్ధం వా పవిత్రం కారయేత్సుధీః |
 షక్తైకయా తు సంవృద్ధ్యా తన్నవో ద్వాదశాత్మికామ్ || 3౯.౧౦౯||
 నీచాల్పమధ్యమం శ్రేష్ఠముత్తమాదిత్రయం తథా |
 గ్రన్థయస్తన్త్రసంఖ్యై స్యాత్ కూలగర్భం నవం మతా || 3౯.౧౧౦||
 యథేష్ఠగ్రన్థయో వాఽపి సమాః సర్వశతాంసితాః |
 ఏకద్విత్వస్యైవ వాఽపి గ్రన్థిమానమిహోచ్యతే || 3౯.౧౧౧||
 గ్రన్థయో వేష్టదేశేషు విధాతవ్యం విచక్షణైః |
 కుర్యాత్ పవిత్రం శక్తీనాం కణ్ఠాదాజానుమాత్రకమ్ || 3౯.౧౧౨||
 మయూరగజయోః సూత్రం తన్మస్తకపదావధి |
 సమానేనాత్మనః కుర్యాత్ పవిత్రం కుమ్భసంఖ్యయా || 3౯.౧౧౩||
 క్రమాగమఙ్జశిష్యాణామాత్మవత్ సముదీరితమ్ |

రక్తవన్దనకాశ్మీరగైరికాగరుచన్దనైః ॥ ౩౯.౧౧౪ ॥

కుష్ఠకర్పూరసమ్మిశ్రం హరిద్రాకృష్ణగన్ధకైః ।

రజ్జుయేద్ధృదేయేనైవ రక్తసూత్రాదిభిస్తు వా ॥ ౩౯.౧౧౫ ॥

అన్తః శాలాగజస్థానప్రాసాదాన్మూలవేశ్మనామ్ ।

షట్పూత్రస్యైవ కర్తవ్యం తన్తునా సమ్ప్రశస్యతే ॥ ౩౯.౧౧౬ ॥

ఏవం సజ్కుల్య పూర్వేద్యురధివాసనమాచరేత్ ।

ప్రాసాదస్యాగ్రకే వాఽపి దక్షిణే పశ్చిమేఽపి వా ॥ ౩౯.౧౧౭ ॥

కల్పితే మణ్డపే వాఽపి పూర్వోక్తస్యైవ కల్పితమ్ ।

వితానదర్భమాలాదిఫలపల్లవశోభితే ॥ ౩౯.౧౧౮ ॥

మధ్యే వేదిసమాయుక్తే నవపక్షౌచకకుణ్డకే ।

తత్సృష్ట్యాస్థణిలోపేతే వేదికారహితేఽపి వా ॥ ౩౯.౧౧౯ ॥

స్థణిలం శాలిభిః కుర్యాదష్టద్రోణైర్యథావిధి ।

స్కన్దకుమ్భం చ వర్ధన్యో పరితశ్చాష్టకుమ్భకైః ॥ ౩౯.౧౨౦ ॥

స్థాప్య సమ్యగ్ వితానాద్వైర్భూషయిత్యాఽథ మణ్డపమ్ ।

కృతనిత్యవిధిః సౌరపూజా శుద్ధమనా గురుః ॥ ౩౯.౧౨౧ ॥

పుణ్యాహస్రోక్షణం కృత్వా ప్రకీర్య వికీరానపి ।

మణ్డపార్చనమార్గేణ సర్వాన్ దేవాన్ సమర్చయేత్ ॥ ౩౯.౧౨౨ ॥

మధ్యే స్కన్దం సమావాహ్య మహావల్లిం చ దక్షిణే ।

దేవసేనాం తథా వామే జయంతాద్యాన్ సమావృతే ॥ ౩౯.౧౨౩ ॥

స్థణిలం పశ్చిమే కూర్యాత్ రక్తషడ్దలపద్మయుక్ ।

తస్మిన్ కుమ్భం విదధ్యార్చ్య ప్రాప్యానుజ్ఞాం తతో గురుః ॥ ౩౯.౧౨౪ ॥

ద్వారేశానర్చయేద్ దేవసమీపే స్వాసనే స్థితః ।

ఆనసార్చనమారభ్య కుర్యాదావాహనాన్తకమ్ ॥ ౩౯.౧౨౫ ॥

గవ్యైః పఞ్చామృతైః స్నాప్య విశేషన్నవనేన చ ।

పఞ్చావరణమార్గేణ గన్ధపుష్పాదినార్చయేత్ ॥ ౩౯.౧౨౬ ॥

సైకత్రింశత్కలాన్యాసం విధినా కారయేద్బుధః ।

భక్త్యభోజ్యాన్నపానాదిప్రభూతహవిషం దదేత్ ॥ ౩౯.౧౨౭ ॥

కౌతుకం బంధయిత్వా తు గత్వా కుణ్డాన్తికం గురుః ।
 అగ్నికార్యోక్తమార్గేణ స్విష్టాన్తం హోమమాచరేత్ ॥ 3౯.౧౨౨ ॥
 సమిదన్నాంశ్చ లాజాంశ్చ సర్షపం శాలిభిస్తిలైః ।
 సక్తువేణుయవైశ్చైవ ముద్గమాషప్రియఙ్గుభిః ॥ 3౯.౧౨౯ ॥
 పలాశఖదిరాశ్వత్థవత్తైః ప్రాగాదిదిక్షు చ ।
 శమీఖాదిరమాయూరప్లక్షోఽగ్న్యాదివిదిక్షు చ ॥ 3౯.౧౩౦ ॥
 ప్రధానమ్య పలాశేన శతం వాఽపి తదర్ధకమ్ ।
 స్కన్దమూలేన స బ్రహ్మ మూర్తిమస్త్రైః షడఙ్గుకైః ॥ 3౯.౧౩౧ ॥
 హుత్వాఽథ స్కన్దసూక్తేన షణ్ముస్త్రేణ రసాహుతిః ।
 తతః కుమారమానేతి మస్త్రేణైవ తథా హునేత్ ॥ 3౯.౧౩౨ ॥
 ఏవం ప్రధానకుణ్డం స్యాత్తదర్ధేన తదర్ధకమ్ ।
 స్థాలీపాకం తతః కృత్వా తద్ధృదా విభజేత్ప్రీధా ॥ 3౯.౧౩౩ ॥
 గుహాంశమగ్నిభాగం చ మధ్వాఙ్మజ్యభ్యాం చ మిశ్రితమ్ ।
 కుర్యాదాత్మీయభాగస్తు లవణేన ఘృతేన వా ॥ 3౯.౧౩౪ ॥
 హృదా దేవాంశమభ్యర్చ్య తమాదాయ గుహాన్తికమ్ ।
 గత్వా నివేద్య దేవాయ సీత్వా విజ్ఞాప్య మస్త్రవిత్ ॥ 3౯.౧౩౫ ॥
 దన్తకాష్ఠాఙ్చ తైలఙ్చ పూర్వే తత్పురుషం స్మరన్ ।
 దక్షిణే దణ్డకౌపీనం బహురూపేణ మస్త్రతః ॥ 3౯.౧౩౬ ॥
 కమణ్డల్పక్షమాలాఙ్చ పశ్చిమే సద్యమస్త్రతః ।
 వామే ఙ్గానఙ్చ భస్మాని దర్పణం వామమస్త్రతః ॥ 3౯.౧౩౭ ॥
 ఐశాన్యాం పాదుకానాఙ్చ తామ్బూలం త్వీశమస్త్రతః ।
 స్థణ్ణిలే సూత్రనికటే పరితశ్చాపి సాధయేత్ ॥ 3౯.౧౩౮ ॥
 పవిత్రాణి చ తన్మధ్యే పాత్రే స్థాప్య శుభాణునా ।
 ఆస్త్రేణ ప్రోక్షితం సమ్యగవకుణ్డ్య హృదార్చనమ్ ॥ 3౯.౧౩౯ ॥
 ధేనుముద్రామృతీభూతం స్కన్దాఙ్గైర్మనుభిర్యజేత్ ।
 మణ్డలే వేదికోర్ధ్వే తు పవిత్రస్యాశుచాసనమ్ ॥ 3౯.౧౪౦ ॥
 మృగాజినాదినా చాపి స్థాపయేత్పావకాన్తికే ।

సంవత్సరకృతం పాపం యదసాక్షిణమవ్యయమ్ ॥ ౩౯.౧౪౧॥
 ప్రాయశ్చిత్తార్థమేతస్య పవిత్రత్వం త్వాం నమామ్యహమ్ ।
 ఇదం మన్తం సముచ్చార్య పవిత్రాణ్యధివాసయేత్ ॥ ౩౯.౧౪౨॥
 సుబ్రహ్మణ్యం స్మరన్ బ్రహ్మ షడక్షర్యూలమన్తతః ।
 దదేవహిస్థదేవాయ తృతీయాంశం చరుం గురుః ॥ ౩౯.౧౪౩॥
 త్రిసప్తకృత్వా సమ్ప్రాతం తథైవ జహుయాత్తతః ।
 చరుశేషం హుతం హుత్వా రాత్రిశేషం వ్యపోహ్య చ ॥ ౩౯.౧౪౪॥
 తతః ప్రభాతే సుస్నాతః స్నానసన్ధ్యానుతర్పణమ్ ।
 సమాచమ్య కృతన్యాసం సామాన్యార్ఘ్యకరో గురుః ॥ ౩౯.౧౪౫॥
 కృత్వా నిత్యవిధిః సమ్యగాచార్యో మన్తవిత్తమః ।
 ద్వారం ద్వారాధిపానిష్ఠ్వా గత్వా కుమ్భాన్తికం గురుః ॥ ౩౯.౧౪౬॥
 సాస్త్రాన్ దిక్పాలకాన్ కుమ్భాన్ పూర్వం కృత్వా సమర్పయేత్ ।
 కుణ్డాధిదేవతాన్ పూజ్య పరిషిచ్య యథాక్రమమ్ ॥ ౩౯.౧౪౭॥
 స్కన్దమూలేన సబ్రహ్మమూర్తిమన్తైః షడంశైః ।
 మణ్డలస్థగుహేనైవ పావకస్థగురుం తథా ॥ ౩౯.౧౪౮॥
 నాడీసన్ధానమార్గేణ యోజయేద్ భావయేద్ గుహమ్ ।
 యాన్యేతాని పవిత్రాణి భగవాన్ సంస్కృతాని చ ॥ ౩౯.౧౪౯॥
 ఆర్చయామి ఘటస్థాయ గుహాయాధ్యేషయేదితి ।
 సమయ రక్షణామస్త్యై షట్పవిత్రాణి దేశికః ॥ ౩౯.౧౫౦॥
 ఏకైకం శక్తివర్ధన్యో జయన్తాదిభ్య ఏవ చ ।
 ద్వారేశేభ్యో దిగీశేభ్యో దద్వాద్ గన్ధపవిత్రకమ్ ॥ ౩౯.౧౫౧॥
 తత్తన్నామచతుర్థ్యన్తైః ప్రతిగృహ్ణేతి దాపయేత్ ।
 యాగశాలాగజన్ధానం ప్రాసాదపచనాలయమ్ ॥ ౩౯.౧౫౨॥
 ద్వారకాన్ సూత్రషట్కేణ వర్మణా పరివేష్టయేత్ ।
 ద్వారం పూర్వవదభ్యర్చ్య గర్భగేహం ప్రవిశ్య చ ॥ ౩౯.౧౫౩॥
 దన్తకాష్ఠం చ త్రైలం చ తామ్బూలం హృదయేన చ ।
 ఉపచారక్రమణైవ యుక్త్యాదద్వాద్ క్రమాద్ గురుః ॥ ౩౯.౧౫౪॥

ఆధారాధేయపూజాం చ కుర్యాదపి విశేషతః ।
 విశేషస్సపనోపేతం యథావిభవవిస్తరమ్ ॥ 3౯.౧౫౫ ॥
 ఆమస్త్రణపవిత్రాన్తం సుధాముద్రాప్రోపితమ్ ।
 గుహాయారోప్య తస్మార్ఘ్ని రేచకేణ గుహార్చనా ॥ 3౯.౧౫౬ ॥
 ఆమస్త్రణాత్మకం కర్మ పఠేద్ దేవేశసన్నిధౌ ।
 నమస్తే విధివచ్చిద్ర పురాణేశ మఖం ప్రతి ॥ 3౯.౧౫౭ ॥
 ప్రభావాన్మస్త్రయామి త్వాం తదిచ్ఛావాప్తికారణమ్ ।
 తస్మిద్ధిమనుజాసీహి యతః శరవణోద్భవ ॥ 3౯.౧౫౮ ॥
 సర్వదా సర్వథా స్వామిన్ నమస్తేఽస్తు ప్రసీద మే ।
 జప్త్వా నివేద్య దేవాయ నమస్కృత్వా సమాపయేత్ ॥ 3౯.౧౫౯ ॥
 షట్పవిత్రాణి మతిమాన్ మూర్తిమస్త్రైః ప్రదాపయేత్ ।
 స్కన్ధమూలేన మస్త్రేణ దద్యాత్ స్కన్ధావతారకమ్ ॥ 3౯.౧౬౦ ॥
 మస్త్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం చ యత్ కృతమ్ ।
 జపహోమార్చనాహీనం కృతం నిత్యం మయా తవ ॥ 3౯.౧౬౧ ॥
 కృతం సావిత్రీహీనం చ తక్షూరయ విధానతః ।
 త్వయా పవిత్రితం సర్వం జగదేతచ్ఛరాచరమ్ ॥ 3౯.౧౬౨ ॥
 తథాప్యత్ర పవిత్రాణి దాపయామి త్వదాజ్ఞయా ।
 నివేద్య దేవదేవాయ నమస్కూర్యాద్ విశేషతః ॥ 3౯.౧౬౩ ॥
 శక్తిద్వయే పవిత్రే ద్వే దద్యాత్ తత్తద్ధృదాధునా ।
 దిగీశపరివారేభ్యో దేవేభ్యస్త్యైకమేకకమ్ ॥ 3౯.౧౬౪ ॥
 సుమిత్రక్షేత్రపాలేభ్యో దద్యాద్ గన్ధపవిత్రకమ్ ।
 ప్రాయశ్చిత్తం తతః కుర్యాదస్త్రైవైవ శతాహుతిః ॥ 3౯.౧౬౫ ॥
 సిద్ధాన్తపుస్తకే దద్యాత్ స్వగురోశ్చ పవిత్రకమ్ ।
 ప్రభూతహవిషం దద్యాత్ యథావిభవవిస్తరమ్ ॥ 3౯.౧౬౬ ॥
 బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్ పశ్చాత్ దీనానాథాంశ్చ భోజయేత్ ।
 ఉత్తమం దశనిష్కం స్యాత్ మధ్యమం తు తదర్థకమ్ ॥ 3౯.౧౬౭ ॥
 తదర్థమధమం జ్ఞేయం దేశికస్య తు దక్షిణా ।

మూర్తిపానాం తదర్థం స్యాత్ జాపకానాం తదర్థకమ్ || 3౯.౧౬౮ ||
 అత్రోపకరణం సర్వం దేశికాయ ప్రదాపయేత్ |
 పవిత్రాణి చ దర్భాంశ్చ వస్త్రాణ్యాభరణాని చ || 3౯.౧౬౯ ||
 పునః పునః ప్రయోక్తవ్యం పూతాన్యేతాని సర్వదా |
 మణ్డలస్థం ఘటం చైవ వహ్నిస్థం నిత్యమర్చయేత్ || 3౯.౧౭౦ ||
 అర్ధమాసం చ సప్తర్షి పఞ్చాహం వా త్రయాహకమ్ |
 ఏవం పవిత్రం పూజాం చ ప్రకుర్యాత్తు దినం ప్రతి || 3౯.౧౭౧ ||
 మస్త్రతర్పణకర్మాంతం కృత్వా నిష్క్రమిమాచరేత్ |
 అస్త్రణైవ శతం పశ్చాత్ పూర్ణాం వై చిత్రరూపిణీమ్ || 3౯.౧౭౨ ||
 లక్షఞ్చామోరమావర్త్య వాఙ్యహోమం సమాచరేత్ |
 భసితం దర్శయిత్వాథ వహ్నిస్థం యోజయేద్ గృహమ్ || 3౯.౧౭౩ ||
 వహ్నిర్మస్తం చ సహృత్య నీత్వా తం ద్వాదశాంతకే |
 హృదయే సన్నివేశ్యాగ్నిం విసృజ్యోద్వాప్య విష్టరాన్ || 3౯.౧౭౪ ||
 పరిధిం చ బలిం దద్యాత్ సమాచమ్య గురుః శుచిః |
 స్కన్దకుమ్భే చ వర్ధన్యో మన్త్రాన్ సంహృత్య యోజయేత్ || 3౯.౧౭౫ ||
 దిక్పాలానస్తసహితాన్ ద్వారపాలాంశ్చ సంస్థితాన్ |
 అర్ఘ్యం తన్నిత్యపూజాం పుజ్యాద్యైః పరికల్పయేత్ || 3౯.౧౭౬ ||
 రవ్యస్తం సంవిసృజ్యాథ పవిత్రాణి షడాననాత్ |
 ఆదాయ చ సుమిత్రాయ సర్వాణ్యేతాని దాపయేత్ || 3౯.౧౭౭ ||
 పవిత్రం నిత్యపూజాం పుష్పాద్యైః పరికల్పయేత్ |
 ఏవం యః కురుతే మర్త్యైః పవిత్రోత్పవముక్తమమ్ || 3౯.౧౭౮ ||
 ముచ్యతే బ్రహ్మహత్యాయాః కిం పునశోచపపాతకైః |
 సర్వాన్ కామానిహప్రాప్య సోఽస్తే స్కన్దపురం వ్రజేత్ || 3౯.౧౭౯ ||
 పవిత్రారోపణం ప్రోక్తం శ్చృణు శ్రావణపూజనమ్ || 3౯.౧౮౦ ||
 ఇతి పవిత్రారోపణవిధిః |
 శ్రావణపూజావిధిః |
 శ్రావణే తు శ్రవిష్టాంతం తద్దినాత్పూర్వరాత్రకే |

కౌతుకం బన్ధయేద్ధేవం పాయసాన్నం నివేదయేత్ || 3౯.౧౮౧||

ప్రాతః సన్ధ్యావసానే తు యథావిభవవిస్తరమ్ |

స్నపనం కల్ప్య సమూపజ్య కుఙ్కుమేనైవ తేపయేత్ || 3౯.౧౮౨||

నవవస్త్రణ సంవేష్ట్య భూషయేద్భూషణార్హకైః |

బన్ధుకపుష్పదామైశ్చ నైరస్తర్యం విభూషయేత్ || 3౯.౧౮3||

శర్కరాయాః శతప్రస్థం తదర్థం వా తదర్థకమ్ |

పాత్రే నిధాయ మతిమాన్ షణ్ముఖాయ నివేదయేత్ || 3౯.౧౮౪||

ప్రభూతహవిషం దద్యాత్తామ్బూలఞ్చ నివేదయేత్ |

ఏవం యః కురుతే మర్త్యః స పుణ్యాం గతిమాప్నుయాత్ |

ప్రోక్తం శ్రావణపూజాఞ్చ శ్ంణు భాద్రపదార్చనామ్ || 3౯.౧౮౫||

ఇతి శ్రావణపూజావిధిః |

భాద్రపదమాసపూజావిధిః |

పూర్వాషాఢే తు నక్షత్రే మాసి భాద్రపదే యజేత్ |

కుసుమైః కేతకైశ్చైవ శతైర్వాఽపి తదర్హకైః || 3౯.౧౮౬||

సక్తులాజతిలోపేతైః సహస్రప్రస్థముత్తమమ్ |

తదర్థం మధ్యమం పిష్టం కన్యసంస్యాత్తదర్థకమ్ || 3౯.౧౮౭||

అపూపం సర్పిషా కృత్వా పూరయేత్తు ఘటే ఘటే |

శ్రీసూక్తైర్వేష్టయిత్వాఽథ కూర్చం న్యస్త్యా విచక్షణః || 3౯.౧౮౮||

విశేషన్నపనైః స్నాప్య ప్రభూతహవిషం దదేత్ |

కదలీపనసైర్యక్తానపూపాంశ్చ విశేషతః || 3౯.౧౮౯||

తామ్బూలఞ్చ హృదా దత్వా ప్రార్థయేదర్థమీప్సితమ్ |

ఏవం యః కురుతే మర్త్యః సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే || 3౯.౧౯౦||

ప్రోక్తం భాద్రపదే పూజాప్యశ్వినిపూజనం శ్ంణు |

ఇతి భాద్రపదమాసపూజావిధిః |

ఆశ్వయుజమాసపూజావిధిః |

అశ్విన్యామాశ్విజే మాసే ప్రీణయేదన్నపూజనాత్ |

విశేషన్నపనాత్పూజ్య భూషయేద్భూషణార్హకైః || 3౯.౧౯౧||

లక్ష్మీపుష్పైశ్చ కుసుమైరుత్పలైః పూజయేద్గుహమ్ |
 శుద్ధాన్నం పాయసం ముద్గం గులాన్నం కృసరాన్నకమ్ || 3౯.౧౯౨||
 నీవారాన్నం ప్రియజ్ఞస్నం దధ్యన్నం వైణవాన్నకమ్ |
 శ్యామాకాన్నం చ నవ్యశ్చ మధ్యస్నం ఘృతాన్నకమ్ || 3౯.౧౯3||
 మాషాన్నం చవ ముద్గాన్నం గోధూమాన్నశ్చ షోడశ |
 పత్తైశ్చైవ ద్విరష్టాద్యైః ప్రీణయేత్తు షడాననమ్ || 3౯.౧౯౪||
 ఫల్గున్యామేవ తన్మాసే ప్రకుర్యాత్ పార్వతీవ్రతమ్ |
 తత్సూర్వే తు మహావల్లిం దేవసేనాం మహామునే || 3౯.౧౯౫||
 స్వర్ణసూత్రేణ విధినా కౌతుకం బన్ధయేన్నిశి |
 తతః ప్రభాతే కన్యాభ్యః స్నానాఙ్గం దాపయేత్సుధీః || 3౯.౧౯౬||
 స్నాతేభ్యో వనసం గన్ధం దామ చాపి విశేషతః |
 నవభారాదిభారాన్తముత్తమాదిత్రయం త్రయమ్ || 3౯.౧౯౭||
 పాత్రస్థాన్పాఙ్కరాన్ముద్గాన్ తణ్ణలాన్ సోపదంశకాన్ |
 దాపయిత్వా తు శక్తిభ్యాం విధినా యన్త్రవిత్తమః || 3౯.౧౯౮||
 మూలదేవ్యో సమభ్యర్చ్య విశేషస్సపనేన చ |
 యాత్రాదేవ్యో కృతే స్నాతే నవశాటీపరిచ్ఛదే || 3౯.౧౯౯||
 శుద్ధనైవేద్యసన్తప్తే గన్ధస్తగ్దామభూషితే |
 పయోఘృతధరే కృత్వా దినశేషం నయేత్కృమాత్ || 3౯.౨౦౦||
 కృత్వా చ పేషణీపూజాం యామ్యాయాం పావకేఽపి వా |
 తత్రామలకపిష్టేన రజన్యాఽపి సుగన్ధినా || 3౯.౨౦౧||
 సంస్థాప్య పేషణీం కృత్వా సప్తధాన్యకృతాశ్రయామ్ |
 గన్ధైరాలిప్య వస్త్రేణ నవేనాచ్ఛాద్యసాసనామ్ || 3౯.౨౦౨||
 ధ్యాత్వాథ పేషణీం గౌరీం సమభ్యర్చ్య యథావిధి |
 నైవేద్యం సోపదంశశ్చ దత్వా స్త్రీభిః ప్రసాదితమ్ || 3౯.౨౦3||
 గ్రామప్రదక్షిణం కృత్వా దేవదేవ్యో చ భక్తితః |
 సర్వాలక్ష్కారసంయుక్తం పాదదీపైః సమన్వితమ్ || 3౯.౨౦౪||
 తత్కాలే దాపయేన్ముద్గాఙ్కరం లవణసంయుతమ్ |

వీధ్యాం వీధ్యాం జనేభ్యశ్చ వ్యజ్ఞానం తణ్ణులాన్వితమ్ || 3౯.౨౦౫||

ఆలయం తు ప్రవిశ్యాథ పరివేషక్రమాన్నయేత్ |

శిష్యోపాధ్యాయసంయుక్తాన్ సిద్ధాంతాధ్యయనం జపేత్ || 3౯.౨౦౬||

ఋగ్యజుః సామగాథర్వా వేదాఙ్గం చ పృథక్పృథక్ |

శివధర్మపురాణాని నేతిహాసాని తత్సమమ్ || 3౯.౨౦౭||

కావ్యఞ్చ శబ్దశాస్త్రఞ్చ జ్యోతిశ్శాస్త్రం తతః పరమ్ |

ఆయుర్వేదం ద్రావిడఞ్చ శ్రావయేత్ప్రీణయేద్గుహమ్ || 3౯.౨౦౮||

బ్రాహ్మణానోజయేత్తత్ర వైదికాన్ శివభక్తకాన్ |

కన్యాశ్చ బ్రహ్మచరీంశ్చ దీనానాథాంశ్చ భోజయేత్ || 3౯.౨౦౯||

విధానమేతత్కర్తవ్యం దేవ్యాః సస్తుష్టకారణమ్ |

ఏవం యః కురుతే మర్త్యః సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్ || 3౯.౨౧౦||

అశ్వినీపూజనం ప్రోక్తం కృత్తికాపూజనం శ్శుణు |

ఇత్యాశ్వజమాసపూజావిధిః |

కార్తికమాసపూజావిధిః |

బ్రాహ్మణా యజుసూక్తైశ్చ భూభుజాః కుక్కుటైరపి |

వైశ్యాః కర్పూరఖణ్డైశ్చ శూద్రాద్యాః ఫలపుష్పకైః || 3౯.౨౧౧||

కార్తిక్యాం కృత్తికాయోగే యః కుర్యాత్స్వామిదర్శనమ్ |

సప్తజన్మభవేద్విప్రో ధనాఢ్యో వేదపారగః || 3౯.౨౧౨||

కార్తిక్యాం కృత్తికాపర్వయోగే వృషలగ్నకే |

శ్రద్ధయా కార్తికేయాయ యః కుర్యాద్ధృతదీపికామ్ || 3౯.౨౧౩||

తస్య పుణ్యమసంఖ్యేయం విశ్వామిత్ర మహామునే |

కృత్తికాపర్వయుక్తేనాలాభే పర్వణి సమ్మతమ్ || 3౯.౨౧౪||

రోహిణ్యాం వా భరణ్యాం వా దీపం పర్వణి కారయేత్ |

అపర్వణికృతం దీపం రాజరాష్ట్రం వినశ్యతి || 3౯.౨౧౫||

పర్వద్వయే తు సమ్ప్రాప్తే పూర్వం త్యక్త్వా పరం గ్రహేత్ |

పూర్ణాయాం ఖణ్డితాయాం తు ద్వయోర్నాడ్యాధికం గ్రహేత్ || 3౯.౨౧౬||

రవేరస్తమనాత్పూర్వే పాదయామాద్విధానతః |

కాలస్తదూర్ధ్వే యామార్ధపర్వంతం దీపకర్మణి || 3౯.౨౧౭||

నక్షత్రవృద్ధ్యా సంస్పృష్టే తత్కాలాన్తే సమాచరేత్ |
 యల్లగ్నే విషసంస్పృష్టే తల్లగ్నం పరివర్జయేత్ || 3౯.౨౧౮||
 విషస్య పరపూర్వే తు ఘటికాద్వయతః శుభమ్ |
 కర్తురష్టమరాశ్యాదిలక్షదోషనిరూపణమ్ || 3౯.౨౧౯||
 విష్టివైనాశికరాదిప్రోక్షణం నాత్ర సమ్మతమ్ |
 పర్వయుక్తమయుక్తం వా నక్షత్రం తు ప్రధానకమ్ || 3౯.౨౨౦||
 ఏవం పరీక్ష్య మతిమాన్ కృత్తికాదీపమాచరేత్ |
 పూర్వేద్వ్యః కౌతుకం బద్ధ్వా స్నాప్యచోత్సవబేరకమ్ || 3౯.౨౨౧||
 మజ్జిలాఙ్కరమస్త్రైశ్చ కుర్యాద్విధ్యుక్తమార్గతః |
 దీపారోహణకాలస్య పూర్వే స్వామినమర్చయేత్ || 3౯.౨౨౨||
 మూలబేరమలఙ్కృత్య భూషయేద్భూషణార్హకైః |
 సిలోత్పలైశ్చ కమలైః పట్టికైః పుష్పకైర్యజేత్ || 3౯.౨౨౩||
 ప్రభూతహవిషం దత్వా తామ్బూలం దాపయేత్తతః |
 ఆలయే మణ్డపే వాఽపి యాగమణ్డప ఏవ చ || 3౯.౨౨౪(౧)||
 శివాగ్నిం తత్ర సమ్పూజ్య గుహం సాఙ్గం సమర్చయేత్ |
 సమిదాజ్యేన చరుణా దీపైః కార్పాసబీజకైః || 3౯.౨౨౪(౨)||
 క్షీరేణ శతమర్దం వా తదర్థం వా హునేత్సుధీః |
 స్కన్దమూలేన మస్త్రేణ దశాంశాఙ్గుహుయాత్తతః || 3౯.౨౨౫||
 స్కన్దసూత్రం మస్త్రైశ్చైర్ద్రవ్యవృక్షైర్హునేత్కృమాత్ |
 కుమారమేతి మస్త్రేణ ప్రతిద్రవ్యం హునేత్తతః || 3౯.౨౨౬||
 పూర్ణాహుతిం తతో హుత్వా శివాగ్నిం చ విసర్జయేత్ |
 తదగ్నౌ దీపమారోప్య కృత్తికాదీపమాచరేత్ || 3౯.౨౨౭||
 నారికేలశమిస్తాలపనసాసనఖాదిరాః |
 చమ్పకో దేవదారుశ్చ మధుకః సాలవృక్షకః || 3౯.౨౨౮||
 దీపదణ్డద్రుమాః ప్రోక్తాః కారయేల్లక్షణాన్వితమ్ |
 ఆలాభే తు బహిః స్థానే వృక్షయోగ్యద్రుమం గ్రహేత్ || 3౯.౨౨౯||

ధ్వజదణ్డోక్తమార్గేణ దీపదణ్డం ప్రకల్పయేత్ |
 త్రితాలం స్తమ్భనాహం స్యాదృజం శుద్ధసమన్వితమ్ || 3౯.౨౩౦||
 నవకీలం సమారభ్య వ్యోమకీలవివర్ధనాత్ |
 సప్తవింశతీలాంతం రోహణార్థం సుయోజయేత్ || 3౯.౨౩౧||
 ద్వాదశాంకులకారస్య వ్యోమాంకులవివర్ధనాత్ |
 ద్వావింశదంకులాంతం స్యాద్దణ్డాత్కీలంవినిర్గతః || 3౯.౨౩౨||
 ద్వ్యంకులాత్పాదవృద్ధ్యాది షడంకులసమావధి |
 విస్తారం తద్భవం జ్ఞేయం నిర్గమాదర్ధమాత్రకమ్ || 3౯.౨౩౩||
 దణ్డప్రోక్తాంకు కీలానాం సుదృఢం కల్పయేద్బృథః |
 తోహవక్రం తదూర్ధ్వే తు వ్యోమమూలం త్రిపాదవత్ || 3౯.౨౩౪||
 సుదృఢం స్థాపయేత్పాత్రం ధారణాయాం మహామునే |
 దారూద్భవాని చక్రాణి ప్రతికూలం సుయోజయేత్ || 3౯.౨౩౫||
 న్యస్తవ్యాశ్చక్రవర్ధీపం స్తమ్భమూలాత్పుథక్పుథక్ |
 దీపికా ప్రతిచక్రాంకు రసద్వాదశషోడశ || 3౯.౨౩౬||
 సహస్రదీపయుక్తం వా శతదీపయుతం తు వా |
 స్థాపయేద్దీపదణ్డాంశ్చ మాలాకారేణ వాస్తునః || 3౯.౨౩౭||
 తోరణాకారతో వాఽపి వృత్తాకారేణ వాథవా |
 ప్రాసాదస్వైవ పరితశ్చతుర్దిక్షు విశేషతః || 3౯.౨౩౮||
 కూటాకారాణి కృత్వాథ చతుర్గాత్రయుతాని చ |
 కూటబన్ధేషు సర్వత్ర పాత్రాణి న్యస్య కారయేత్ || 3౯.౨౩౯||
 పుణ్యాహస్రోక్షణం కృత్వా దణ్డం పూర్వేఽపి వాసయేత్ |
 బలిపీఠాగ్రే వాఽపి ధ్వజదణ్డాగ్రేఽపి వా || 3౯.౨౪౦||
 యథా దృఢతరం స్థాప్య పూరయేచ్ఛుద్ధవాలకైః |
 వేదిమూలే ప్రకర్తవ్యం వృత్తం వా చతురశ్రకమ్ || 3౯.౨౪౧||
 త్రిహస్తమాత్రవిస్తీర్ణమేకహస్తోన్నతా శుభా |
 గోమయాలేపనం కృత్వా శాలిపిష్టేర్విచిత్రయేత్ || 3౯.౨౪౨||
 నవేన యుగ్మవస్త్రేణ దణ్డమూలం ప్రవేష్టయేత్ |

పాలికాద్వైరలఙ్కృత్య పుణ్యాహం వాచయేద్బుధః ॥ ౩౯.౨౪౩॥

అస్త్రేణ ప్రోక్ష్య తద్దణ్డం ప్రణవేన తు పూజయేత్ |
స్తమ్భయానం యథా తద్వద్దీపం కుర్యాన్మనోరమమ్ ॥ ౩౯.౨౪౪॥

కారాసబీజైర్మతిమాన్నిచ్చిరేజైవ సాధనమ్ |
పోట్టలీకం తతో బధ్వాః ఘృతమాశ్రే నిధాయ చ ॥ ౩౯.౨౪౫॥

అష్టప్రస్థం ఘృతేనైవ తదర్ధేనైవ పూరయేత్ |
సౌవర్ణం రాజతం తామ్రం మృణ్మయం వాఽథ పాత్రకమ్ ॥ ౩౯.౨౪౬॥

దేవాగ్రే మణ్డలం కృత్వా శాలిపిష్టైర్విచిత్రయేత్ |
శాలిభిర్వికిరేత్తత దర్భైశ్చైవ పరిస్తరేత్ ॥ ౩౯.౨౪౭॥

తన్మధ్యే విన్యసేత్పాత్రం హృదయేన తు మన్తతః |
దీపయేత్ప్రాజ్ఞుఖో మస్త్రీ స్కన్దమూలమనుస్మరన్ ॥ ౩౯.౨౪౮॥

ఏవం త్రిధా పఞ్చధా వా శరావే పాత్రమాచరేత్ |
బ్రహ్మసూక్తైశ్చ మన్తైర్వా గన్ధపుష్పాదినార్చయేత్ ॥ ౩౯.౨౪౯॥

ధూపదీపం తతో దత్వా హృదయేన తు మన్తతః |
దీపానారోప్య హస్తైర్వా వాహయిత్వా శివద్విజైః ॥ ౩౯.౨౫౦॥

సర్వాతోద్యసమాయుక్తం కృత్వా గ్రామప్రదక్షిణమ్ |
గృహస్థో వా బ్రహ్మచారీ వా దీపం సఙ్గ్రాహ్య పాణినా ॥ ౩౯.౨౫౧॥

అఘోరాస్త్రేణ మన్త్రేణ దీపదణ్డేఽధిరోపయేత్ |
సర్వాతోద్యసమాయుక్తం జయశబ్దసమన్వితమ్ ॥ ౩౯.౨౫౨॥

సర్వైర్హరహరేత్యుక్త్యా దీపదణ్డేఽధిరోపయేత్ |
ప్రాజ్ఞుఖోదఙ్ముఖో వాఽపి దీపం మన్త్రేణ విన్యసేత్ ॥ ౩౯.౨౫౩॥

ప్రాసాదే గోపురే శాలపరివారాలయోర్ద్వకే |
ప్రాసాదాభ్యన్తరే సర్వే పాకస్థానేన తు మణ్డపే ॥ ౩౯.౨౫౪॥

వాపీకూపతటాకేషు సర్వత్రైవ ప్రదీపయేత్ |
స్నాత్వా చోత్సవబేరన్తు సమలఙ్కృత్య భూషణైః ॥ ౩౯.౨౫౫॥

గ్రామప్రదక్షిణం కృత్వా సర్వాతోద్యసమన్వితమ్ |
ఆలయన్తు ప్రవిశ్యాథ మూలబేరం సమర్చయేత్ ॥ ౩౯.౨౫౬॥

స్నపనం కారయేత్ తత్ర సహస్రాదిషు శక్తితః ।
 పృథుకాన్ దాపయేద్విద్వాన్ నాలికేరఫలాన్వితాన్ ॥ 3౯.౨౫౭॥
 మరీచిజీరకోపేతాన్ నాలికేరైశ్చ సంయుతాన్ ।
 దద్యాత్పృథుకలాజాంశ్చ గులసారసమన్వితాన్ ॥ 3౯.౨౫౮॥
 ప్రభూతహవిషం దత్వా తామ్బూలమపి దాపయేత్ ।
 ప్రతిసంవత్సరం హ్యేవం కర్తవ్యం ఫలకాఙ్గిభిః ॥ 3౯.౨౫౯॥
 లాజాన్ పృథుకలాజాంశ్చ పృథుకాన్ వ్యఙ్గానైర్యుతాన్ ।
 నివేదయేద్గుహస్యైవం పవిత్ర పాపనాశనమ్ ॥ 3౯.౨౬౦॥
 యో భక్షయేత్తతో భక్త్యా అగ్నిష్టోమఫలం లభేత్ ।
 ఏవం యః కురుతే మర్త్యః స ముక్తః సర్వపాతకైః ॥ 3౯.౨౬౧॥
 సర్వాన్ కామానిహ ప్రాప్య సోఽన్తే స్కన్ధపురం వ్రజేత్ ।
 కృత్తికాదీపనం ప్రోక్తం ధనుర్మాసార్చనం శ్శుణు ॥ 3౯.౨౬౨॥
 ఇతి కార్తికమాసపూజావిధిః ।

ధనుర్మాసపూజా ।

మణ్డపం సమలఙ్కృత్య ముక్తాదామైశ్చ వస్త్రకైః ।
 గృహద్వారాణి సర్వాణి ఏవమాద్యైరలఙ్కరేత్ ॥ 3౯.౨౬3॥
 శుద్ధతోయేన సంస్నాప్య ప్రియఙ్గనన్నం నివేద్య చ ।
 సర్వాలఙ్కారసంయుక్తం సర్వాతోద్యసమన్వితమ్ ॥ 3౯.౨౬౪॥
 ధనుర్మాసస్య మర్త్యానాం ప్రత్యూషః కాల ఉచ్యతే ।
 తస్మాత్సమాధిరాత్మ్యన్తే పూజయేచ్ఛుక్కరాత్మజమ్ ॥ 3౯.౨౬౫॥
 ఏకవారం ధనుర్మాసే భక్త్యా యః పూజయేద్గుహమ్ ।
 వర్షద్యయఙ్చ పూజాయాః ఫలం ప్రాప్నోత్యసంశయః ॥ 3౯.౨౬౬॥
 శ్శుక్లబేరసహస్రార్ధం వ్యఙ్గానైః సమముచ్యతే ।
 తత్సమం దధి విప్రేన్ద్ర ధనుర్మాసస్య పూజనే ॥ 3౯.౨౬౭॥
 అర్ధరాత్రాత్పరే తత్ర జలసఙ్గహణం మతమ్ ।
 పుష్పసఙ్గహణం విప్ర పూర్వేద్వ్యురహ ఉచ్యతే ॥ 3౯.౨౬౮॥
 నీరోత్పలఙ్చ కమలం తులసీబిల్వపత్రకమ్ ।

ఏకాహోషితదోషాణి న దోషం తైః సుపూజయేత్ || 3౯.౨౬౯||

పూజాకాలస్య పూర్వే తు సుస్నాతాచమనో గురుః |

పాదౌ ప్రక్షాల్యాచమ్య భస్మధారణవిగ్రహః || 3౯.౨౭౦||

ద్వారం సమ్పూజ్య విధినా మన్తకాయః శివద్విజః |

విశేషార్ఘ్యం తతో కల్ప్య రాత్ర్యంతం పూజయేద్గుహమ్ || 3౯.౨౭౧||

స్కన్ధమూర్త్యుజ్జమస్త్రైశ్చ స్కన్ధసూక్తేన మన్తతః |

తతః కుమారమాతీతి స్కన్ధగాయత్రియా యతః || 3౯.౨౭౨||

శ్రీరుద్రచమకాద్యఞ్చ పూజయేద్గన్ధతోయకైః |

ధౌతవస్త్రైరలక్ష్మృత్య భూషయేద్భూషణార్హకైః || 3౯.౨౭౩||

కర్పూరకుంజుమోపేతం రక్తగన్ధం చ లేపయేత్ |

నీలోత్పలారవిన్దైశ్చ పూజయేత్తు విశేషతః || 3౯.౨౭౪||

ఆసనావరణాదీని సమ్పూజ్య విధినా తతః |

నవభారాదిభారాన్తముత్తమాదిత్రయం త్రయమ్ || 3౯.౨౭౫||

తణ్డలం స్యాత్ తదర్ధేన యథావిభవవిస్తరమ్ |

శుద్ధాన్నమేవం కర్తవ్యం శృంగీభేరదధిస్తుతమ్ || 3౯.౨౭౬||

కన్ధమూలఫలోపేతం గులఖణ్డసమన్వితమ్ |

నాలికేరఫలైర్మృక్షం మధుసూపసమన్వితమ్ || 3౯.౨౭౭||

నివేదయేద్ధృదా మస్త్రీ తామ్బూలమపి దాపయేత్ |

నానాధూపైశ్చ దీపైశ్చ తతో నీరాజనైరపి || 3౯.౨౭౮||

వాద్యైర్గీతైశ్చ నృత్యైశ్చ జపైః స్తోత్రైః ప్రదక్షిణైః |

సమస్కారైశ్చమతిమాన్ ప్రీణయేదసురాన్తకమ్ || 3౯.౨౭౯||

ఏవం యః కురుతే మర్త్యః సప్తజన్మద్విజో భవేత్ |

సర్వాన్ కామానిహ ప్రాప్య తదన్తే ముక్తిమాప్నుయాత్ |

ధనుర్మాసార్చనం ప్రోక్తమార్ద్రాపూజావిధిం శృణు || 3౯.౨౮౦||

ఇతి ధనుర్మాసాపూజావిధిః |

ఆర్ద్రాపూజా |

తస్మిన్ మాసే తథార్ద్రాయాం ఘృతేన స్నాపయేద్ గుహమ్ |

పర్వయుక్తమయుక్తం వా నక్షత్ర తు ప్రధానకమ్ || 3౯.౨౮౧||
 ఖణ్ణితే సతి నక్షత్రే ద్వయోస్తావధికం భవేత్ |
 సమర్థేనాపరం గ్రాహ్యం పూర్వమజ్జలకారకమ్ || 3౯.౨౮౨||
 ఏకమాసే ద్విసక్షత్రే సమ్ప్రాప్తే త్వపరం వరమ్ |
 పూర్వముత్సవబేరఞ్చ తతః కౌతుకబేరకమ్ || 3౯.౨౮౩||
 పూర్వేద్యుః కౌతుకం బధ్వా దేవీభ్యాం సహ మన్తవిత |
 కదలీపూగపసనలికుచాద్యుద్భవైః ఫలైః || 3౯.౨౮౪||
 మణ్ణపం సమలఙ్కృత్య ముక్తాదామైశ్చ వస్తకైః |
 గృహద్వారాణి సర్వాణి ఏవమాద్వైరలఙ్కరేత్ || 3౯.౨౮౫||
 శుద్ధతోయేన సంస్నాప్య ప్రియఙ్గసన్నం నివేద్య చ |
 సర్వాలఙ్కారసంయుక్తం సర్వతోద్యసమన్వితమ్ || 3౯.౨౮౬||
 గ్రామప్రదక్షిణం కుర్యాత్ ప్రాతరుత్సవబేరకమ్ |
 గవామాఙ్గ్యం తతో విద్వాన్ నవం శుద్ధమనిన్దితమ్ || 3౯.౨౮౭||
 ఆసీయ రాత్రౌ తత్త్వఙ్గః స్నాపయేన్మూలబేరకమ్ |
 శివత్రయం సార్ధభారం భారం భారార్ధభారకమ్ || 3౯.౨౮౮||
 ద్వయభారస్త్రీభారఞ్చ షడ్భారం చాష్టభారకమ్ |
 దశభారం స్మృతం క్షేయముత్తమాదిత్రయం త్రయమ్ || 3౯.౨౮౯||
 దేవాగ్రే స్థణ్ణిలం కుర్యాత్ సమద్రోణైశ్చ శాలిభిః |
 తదర్థైస్తణ్ణులైర్భూష్య తదర్థైశ్చ తిలైరపి || 3౯.౨౯౦||
 పరిస్తీర్య తతో దర్భైరాఙ్గపాత్రాణి విన్యసేత్ |
 పుణ్యాహప్రోక్షణం కృత్వా స్కన్ధమస్త్రైః సమర్చయేత్ || 3౯.౨౯౧||
 ధూపదీపం తతో దత్త్వా ద్వారపూజాం విధాయ చ |
 ఆధారాధేయపూర్వం చ కృత్వా నిత్యావసానకే || 3౯.౨౯౨||
 స్కన్ధమూలేన మస్త్రేణ షడఙ్గాద్యఙ్గమస్త్రతః |
 స్కన్ధమూలేన మతిమాన్ కుమారమేవ మస్త్రతః || 3౯.౨౯౩||
 ఘృతేన మూలమస్త్రేణ చాస్త్రేణ పరిమార్జ్య చ |
 పిష్టామలకపిణ్డాకైర్ధర్షయేద్ ధృతనుత్తయే || 3౯.౨౯౪||

శ్రీరుద్రచమకాభ్యాంశ్చ స్కన్ధసూక్తేన మన్తవిత్ |
 మన్తోష్టైర్గన్ధతోయైశ్చ స్నాప్య వస్త్రేణమార్జయేత్ || 3౯.౨౯౫||
 వస్త్రాభరణమాలాదీన్ గురుర్దత్వా హృదాణునా |
 ఆననావరణాదీని పూజయేన్మునిపుణవ || 3౯.౨౯౬||
 నీలోత్పలోత్థైః పుష్పైశ్చ నైరస్తర్యం విభూషయేత్ |
 స్నాప్య కౌతుకబేరంశ్చ భూషయేద్భూషణార్హకైః || 3౯.౨౯౭||
 నైవేద్యం దాపయేత్పశ్చాత్ సర్వవ్యజ్ఞానసంయుతమ్ |
 తామ్బూలంశ్చ తతో దత్వాకృష్ణగన్ధేన లేపయేత్ || 3౯.౨౯౮||
 గ్రామప్రదక్షిణం నిత్యం వీధిం కృత్వాలయం విశేత్ |
 ఆలయస్యాగ్రే వాఽపి సౌమ్యే వా జనతుష్టయే || 3౯.౨౯౯||
 డోలారోహం తతః కుర్యాత్ బలిబేరం విశేషతః |
 డోలారోహం ప్రకర్తవ్యం ప్రభాతే చార్ధరాత్రకే || 3౯.౩౦౦||
 సువర్ణరొప్య లోహైర్వా దారుణాత్వథ శిల్పిభిః |
 సర్వలక్షణసంయుక్తం స్థాప్య స్తమ్భద్వయం తథా || 3౯.౩౦౧||
 తయోరూర్ధ్వే కలాం యోజ్య డోలాం తస్మిన్ ప్రలమ్బయేత్ |
 చతుర్ద్వారసమోపేతామథవా ద్విభుజాన్వితామ్ || 3౯.౩౦౨||
 అధస్తాత్ ఫలకం యోజ్య సర్వాలంకారసంయుతామ్ |
 డోలాం సమ్ప్రోక్ష్య చాస్త్రేణ సర్వాలంకారసంయుతామ్ || 3౯.౩౦౩||
 ఫలకోర్ధ్వే న్యసేద్దేవం శక్తిద్వయసమన్వితమ్ |
 నైవేద్యం చైవ పానీయం తామ్బూలమపి దాపయేత్ || 3౯.౩౦౪||
 ధూపదీపా తతో దత్వా దత్వా భస్మాని మన్తవిత్ |
 వాద్యగీతైశ్చనృతైశ్చ స్తోత్రః సన్తోషయేద్గుహమ్ || 3౯.౩౦౫||
 నీరాజనం తతో దత్వా ప్రవిశేదాలయం సుధీః |
 ప్రభూతహవిషం దత్వా బ్రాహ్మణానపి భోజయేత్ || 3౯.౩౦౬||
 గుహస్నానార్థమమ్భుశ్చ గజ్జాతోయసమం భవేత్ |
 గుహపాదోదకం పీత్వా సర్వయజ్ఞఫలం భవేత్ || 3౯.౩౦౭||
 ఏవం యః కురుతే మర్త్యః సర్వాన్ కామానవాప్పుయాత్ |

ఆర్ధ్రాపూజావిధిః ప్రోక్తా పుష్యమాసార్చనం శ్శుభు ॥ 3౯.3౦౮॥

ఇత్యార్ధ్రాపూజావిధిః ।

పుష్యమాసపూజా ।

పుష్యమాసే తు పుష్యర్షే కుర్యాత్ క్షౌద్రాభిషేచనమ్ ।

సర్వవ్యాధివినాశం చ విజయప్రదకారణమ్ ॥ 3౯.3౦౯॥

ఆర్ధ్రాఋక్షవిధానేన ఋక్షం నిశ్చిత్య మస్త్రవితే ।

వస్త్రపూతం నవం శుద్ధం కృమిదోషవివర్జితమ్ ॥ 3౯.3౧౦॥

క్షౌద్రమాదాయ మతిమాన్ శుద్ధపాత్రే ప్రపూరయేత్ ।

అష్టప్రస్థాదివిప్రేన్ద్రౌ యావన్మానం శివాంతకమ్ ॥ 3౯.3౧౧॥

శివవృద్ధ్యా నవం మానం కన్యసాదిత్రయం మతమ్ ।

దేవాగ్రే స్థణ్ణిలం కృత్వా క్షౌద్రపాత్రాణి విన్యసేత్ ॥ 3౯.3౧౨॥

పుణ్యాహం వాచయిత్వాథ ప్రోక్షయేదస్త్రమస్త్రతః ।

స్కన్ధసూక్తేన మస్త్రజ్ఞః కుమారమేతి మస్త్రతః ॥ 3౯.3౧౩॥

మూలబ్రహ్మషడక్షైశ్చ కుర్యాత్ క్షౌద్రాభిషేచనమ్ ।

వస్త్రాభరణమాలాదీన్ దాపయేత్ హృదాణునా ॥ 3౯.3౧౪॥

సీతోత్పలైశ్చ పద్మశ్చ నైరస్తర్యం విభూషయేత్ ।

ప్రభూతపావిషం దత్త్వా బ్రాహ్మణానపి భోజయేత్ ॥ 3౯.3౧౫॥

ఏవం యః కురుతే మర్త్యః సర్వాన్ కామానవాప్నుయాత్ ।

పుష్యమాసవిధిః ప్రోక్తా మాఘమాసవిధిం శ్శుభు ॥ 3౯.3౧౬॥

ఇతి పుష్యమాసపూజావిధిః ।

మాఘమాసపూజా ।

మాఘమాసే మఖఋషే పూజయేద్ధృతకమ్బులమ్ ।

భూపతిర్జయదం సౌమ్యం ప్రాణినాం రోగనాశనమ్ ॥ 3౯.3౧౭॥

ఆర్ధ్రాప్రోక్తవిధానేన నక్షత్రం గ్రాహ్యముత్తమమ్ ।

ఉత్తమం కపిలాసర్షిః స్వర్ణవర్ణగవామపి ॥ 3౯.3౧౮॥

నిరోమం నూతనం శుద్ధం క్షీరం కీటాదివర్జితమ్ ।

తోయైః పాత్రాణి సమ్పూర్వ వారుణం బీజముచ్ఛరన్ ॥ 3౯.3౧౯॥

నిధాయ పాత్రం పాత్రేషు పిణ్డం కృత్వా తదాజ్యకమ్ |
 కుక్కుమాగరూసంయుక్తం శుద్ధపాత్రే నిధాపయేత్ || 3౯.3.౨౦||
 దేవాగ్రే స్థణ్ణిలోర్ధ్వే తు పుణ్యాహప్రోక్షణాన్వితమ్ |
 ఘృతపాత్రాణి విన్యస్య బ్రహ్మమూర్త్యుఙ్గమన్తకైః || 3౯.3.౨౧||
 పుష్పైరభ్యర్చ్య మతిమాన్ ధూపదీపా హృదా దదేత్ |
 కవచేనావకుణ్డాపి ప్రాతర్మధ్యాహ్నా ఏవ వా || 3౯.3.౨౨||
 విశేషేణార్చ్య సేనాన్యమాసనావరణైః సహ |
 మూర్ధాదిపాదపర్వన్తమాలిప్య చ స పీఠకమ్ || 3౯.3.౨౩||
 గన్ధర్లప్యపరం సీత్వా కమబ్ధలేన చ వేష్టయేత్ |
 మహాహవిర్నివేద్యాథ తామూబలమపి దాపయేత్ || 3౯.3.౨౪||
 సన్ధ్యాన్తే వా పరేద్యుర్వా కౌతుకాద్యం విస్మజ్య చ |
 విశేషస్నపనం కుర్యాత్ యథావిసవిధిసవిస్తరమ్ || 3౯.3.౨౫||
 ఏవం యః కురుతే మర్త్యః సర్వరోగాత్ ప్రముచ్యతే |
 మాఘపూజావిధిః ప్రోక్తా శివరాత్రివిధిం శ్ఛ్రణు || 3౯.3.౨౬||
 ఇతి మాఘమాసపూజావిధిః |
 శివరాత్రిపూజా |
 తస్మానే కృష్ణపక్షే తు విద్యతే యా చతుర్దశీ |
 తద్రాత్రిః శివరాత్రిః స్యాత్ సర్వపుణ్యశుభావహా || 3౯.3.౨౭||
 రాత్రౌ యామద్వయాదర్వాక్ ఘటికైకామహానిశీ |
 తస్యోచ్చతుర్దశీ యస్మాత్తద్రాత్రం శివరాత్రకమ్ || 3౯.3.౨౮||
 ముఖ్యా త్రయోదశీమిశ్రా పర్వమిశ్రా౭ధమాధమా |
 మధ్యమా శివరాత్రిః స్యాదహోరాత్రం చతుర్దశీ || 3౯.3.౨౯||
 తస్యాం పూజ్యో మహాదేవః బ్రాహ్మగోహితకాఙ్క్షిభిః |
 ఈశ్వరోవాచ-
 కౌశికేదం శతం సత్యం మత్పూజాయాశ్చతుర్గుణమ్ || 3౯.3౩౦||
 ఆప్యేకదన్తసేనాన్యోః పూజయా తోషయామ్యహమ్ |
 తస్మాత్ సర్వప్రయత్నైన తద్రాత్రౌ పూజయేద్గుహమ్ || 3౯.3౩౧||

స్నాత్వా నిత్యవిధిం కృత్వా కుర్యాచ్ఛుద్ధోపవాసకమ్ |
 దేవేశం గన్ధతైన పిష్టాద్యైరపి మన్తవిత్ || 3౯.33౨||
 గవ్యైః పఞ్చామృతశ్చైవ ప్రతియామం విశేషతః |
 విల్వదైః శుద్ధతోయైశ్చ గన్ధోదైః శుద్ధతోయకైః || 3౯.333||
 చన్దనాగరుకర్పూరకుఙ్కమైశ్చ క్రమేణ తు |
 మల్లికోత్పలపుష్పైశ్చ జాతిపుష్పైశ్చ బిల్వకైః || 3౯.33౪||
 సువర్ణభూషణై రత్నైః ప్రవాలైర్మాక్షకైరపి |
 పాయసైః కృసరాన్నైశ్చ యవాన్నైశ్చ గులాన్పకైః || 3౯.33౫||
 వ్యఙ్గానాఙ్గపయః పూర్జైః ప్రతియామం సమాహితమ్ |
 రమాభలేక్షుదణైశ్చ తామ్బూలమపి దాపయేత్ || 3౯.33౬||
 మూలేన స్కన్ధసూక్తేన బ్రహ్మమూర్త్యుఙ్గమన్తవిత్ |
 శ్రీరుద్రం చమకేనైవ ప్రతియామం సుపూజయేత్ || 3౯.33౭||
 ఘృతవతిసుదీపాంశ్చ దీపయేత్తోషయేద్గుహమ్ |
 జప్తైః స్తోత్రైః ప్రదక్షిణ్యైర్మమస్కారైర్మహామునే || 3౯.33౮||
 రాత్రిం జాగరతో నీత్వా ప్రాతఃస్నానాదికర్మ చ |
 కృత్వా దేవం సమభ్యర్చ్య ప్రభూతహవిషం దదేత్ || 3౯.33౯||
 బ్రాహ్మణాన్ శివభక్తాంశ్చ దీనానాథాంశ్చ భోజయేత్ |
 యథాశక్తిసువర్ణాది తేభ్యో దానం ప్రయచ్ఛతామ్ || 3౯.3౪౦||
 ఏవం యః కురుతే మర్త్యః విముక్తః సర్వపాతకైః |
 అశ్వమేధసహస్రస్య ఫలం ప్రాప్నోత్యనంశయః || 3౯.3౪౧||
 శివరాత్ర్యర్చనం ప్రోక్తం శ్రుణు ఫాల్గునపూజనమ్ |
 ఇతి శివరాత్రిపూజావిధిః |
 ఫాల్గునమాసపూజా |
 ఫాల్గునే మాసి విధినా పూజేదుత్తరఫాల్గునే |
 బాలానాఙ్గు పశూనాఙ్గు వర్ధన్వే మునిసత్తమాః || 3౯.3౪౨||
 స్నాత్వా గోపః పటాద్యక్తం బధ్వా దుగ్ధ్వా గవాం పయః |
 దేవగారేఽగ్నినా తప్త్యా దధి కృత్వా పిధానయుక్ || 3౯.3౪3||

పుతస్యోక్తప్రమాణేషు యథాలాభం ప్రగృహ్య చ |
 దేవగ్రే స్థణ్ణిలే న్యస్తాస్వ పుణ్యాహప్రోక్షణం చరేత్ || 3౯.3౪౪||
 పుష్పైరభ్యర్చ్య మూలేన బ్రహ్మమూర్త్యుజమన్త్రకైః |
 ధూపదీపం తతో దత్వా మధ్యాహ్నే పూజయేద్గుహమ్ || 3౯.3౪౫||
 గవ్యైః పంచామృతైః స్నాత్వా స్కన్ధమూలేన మన్తవిత్ |
 తతః కుమారమాతేతి మన్తేణ దధిపూజనమ్ || 3౯.3౪౬||
 తతో దధిక్రావిణ్ణేతి మన్తేణైవాభిషేచయేత్ |
 వస్త్రైర్నైశ్చ పుష్పైశ్చ భూషణైర్భూషణార్హకైః || 3౯.3౪౭||
 కర్ణికారభవైః పుష్పైర్నైరన్తర్యం విభూషయేత్ |
 ప్రభూతహవిషం దత్వా బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్తతః || 3౯.3౪౮||
 ఏవం యః కురుతే మర్త్యైః సమృద్ధైః పశుమాన్ భవేత్ |
 ప్రోక్తం ఫాల్గునపూజా చ నవనైవేద్యముచ్యతే || 3౯.3౪౯||
 ఇతి ఫాల్గునమాసపూజావిధిః |
 నవనైవేద్యమ్ |
 సర్వసన్యాభివృద్ధ్యర్థం సర్వప్రాణిసుఖావహమ్ |
 పీఠయేన్నవనైవేద్య విధినా పార్వతీసుతమ్ || 3౯.3౫౦||
 ఆషాఢకన్యకామాసే మార్గశీర్షశ్చ మాఘకః |
 ఏతే త్వశోభనా వర్ణ్యః శేషమాసాః శుభాః స్మృతాః || 3౯.3౫౧||
 గర్హితం కృష్ణపక్షం స్యాత్ శుక్లపక్షే సమాచరేత్ |
 సప్తమీ చ ద్వితీయా చ తృతీయా పంచమీ శుభాః || 3౯.3౫౨||
 పూషా మఖా చ సావిత్రి శ్రవిష్ఠా వసవస్తథా |
 విశాఖా చ వారుణం మూలం సౌమ్యం చైవ ప్రజాపతిః || 3౯.3౫3||
 శుభాన్వ్యేతానిఋషాణివర్ణ్యాన్వ్యనినువ్రత |
 వర్జనీయాస్తథామీనమేషకర్కటవృశ్చికాః || 3౯.3౫౪||
 అన్యాశ్చశుభాదాప్రోక్తాస్తేషామృపంవివర్జయేత్ |
 శుక్రశ్చసోమదేవేభ్య వారాశ్రేష్ఠతమాస్మృతాః || 3౯.3౫౫||
 ద్రేకాణదర్శణంహోరా శుభాంశాశ్శుభదమ్భవేత్ |
 సుముహూర్తాంసునిశ్చిత్స్య పూరవేషాణ్ణరమర్పయేత్ || 3౯.3౫౬||

సర్వాతోద్యసమాయుక్తం ఛత్రధ్వజసమాకులమ్ |
 ధూపదీపసమాయుక్తం పాలకాదిసమన్వితమ్ || 3౯.3౫౭||
 సుమిత్రశక్తిసహితం నానాభక్తజనైయుతమ్ |
 పూర్వస్యాముత్తరస్యాంవా సస్యక్షేత్రమ్ప్రవిశ్యచ || 3౯.3౫౮||
 దధ్యన్నంవాగులాన్నం వాదిగ్గేవానాం బలిజ్ఞపేత్ |
 శాల్యానవపక్వలమాన్ సజ్గిహోస్త్రేణమస్త్రతః || 3౯.3౫౯||
 శూకభారాన్సమావాహ్య ప్రవిశేదాలయస్తతః |
 స్నాత్వాచోత్సవబేరస్తు భూషయేత్పూజితార్హకైః || 3౯.3౬౦||
 తత్కాలసమ్భవైః పుష్పైర్నీపపుష్పైర్విశేషతః |
 సర్వాతోద్యసమాయుక్తం ఛత్రధ్వజసమాయుతమ్ || 3౯.3౬౧||
 శూకభారసమాయుక్తం వ్రీహిభారసమాయుతమ్ |
 నానావిధఫలైర్ముక్తం నానాధాన్యసమన్వితమ్ || 3౯.3౬౨||
 ఇక్షుశాఖార్ద్రశాఖాభిర్నిశిశాఖాసమాయుతమ్ |
 క్రముకైస్త్రిలశాఖాశ్చమరీచీలవణైర్ముతమ్ || 3౯.3౬3||
 నాలీకేరామ్రపనసగులఖణైస్సమన్వితమ్ |
 దధ్యాజ్యతైలకుష్మైశ్చముద్గభిన్నఘృతైర్నవైః || 3౯.3౬౪||
 నానాపుష్పసమాయుక్తం విప్రాదిజనసేవితమ్ |
 ఉత్సవస్వామినం విద్వాన్ కుర్యాద్ధ్యమప్రదక్షిణమ్ || 3౯.3౬౫||
 ప్రవిశ్యభవనన్త్రస్వస్థానేస్థాప్యదేవతామ్ |
 మణ్ణపఙ్గోమయేనైవ లేపయిత్వా విభూషయేత్ || 3౯.3౬౬|| (మణ్ణప)
 పుణ్యాహతోయైసమ్ప్రాక్ష్యతరజ్జేణైవభూషయేత్ |
 తస్యోర్ధ్వవిన్యసేచ్ఛూకభారణేతాన్ పృథక్ పృథక్ || 3౯.3౬౭||
 దేవేశానుజ్ఞాశూకాన్ జనేభ్యోదాపయేత్సుధీః |
 నవశాలియుతన్వేక శాలీభారమనిన్దితమ్ || 3౯.3౬౮||
 ఆదిత్యరస్మిభిస్తప్తాన్ ధాన్యాన్ముసలలూఖలైః |
 దేవస్యమణ్ణపేశుద్ధేశాలిపిష్టైరలంకృతే || 3౯.3౬౯|| (మణ్ణపే)

శాలిభిస్థణ్ణీలక్ష్మత్వా పద్మమష్టదలంలుఖేత్ |
 పరిస్తీర్యతతోదర్భైః ప్రోక్షయేదస్త్రమస్తతః || 3౯.3౭౦ ||
 లూకలన్ముసలస్తత్ర విన్యస్యహృదయాణునా |
 నవవస్త్రణసంవేష్ట్య సమభ్యర్చ్యయథావిధి || 3౯.3౭౧ ||
 ప్రహృత్య ముసలేనైవ బీజముఖ్యేన దేశికః |
 చతుర్వర్ణోద్భవైస్త్రీభిః కుట్టయేత్తదనస్తరమ్ || 3౯.3౭౨ ||
 తుషాన్ విపోహ్య శూర్పేస్తు కణకమ్బుం చ వర్ణయేత్ |
 భారాదినవభారాంతం కన్యసాదిత్రయం త్రయమ్ || 3౯.3౭3 ||
 ప్రక్షాల్య తణ్ణులం శోధ్య నాలికేరగులాన్వితమ్ |
 మరీచిజీరకోపేతమిక్షుఖణ్ణసమన్వితమ్ || 3౯.3౭౪ ||
 వస్త్రాణ్యాస్తీర్య దేవగ్రే శుద్ధిం కృత్వా యథారూచి |
 రమాభపత్రాణి తస్యోర్ధ్వే సంస్తీర్య ప్రోక్ష్య చాస్తతః || 3౯.3౭౫ ||
 తణ్ణులం పూరయేత్ తత్ర గులాన్నం వ్యజ్జినైర్యుతమ్ |
 కన్దమూలఫలోపేతం యథావిభవవిస్తరమ్ || 3౯.3౭౬ ||
 శఙ్ఖదున్దుభినిర్వాపైర్వేదధ్వనిసమాయుతమ్ |
 హృదయేన తు మన్త్రేణ సుబ్రహ్మణ్యాయ దాపయేత్ || 3౯.3౭౭ ||
 పరివారామరాణాంశ్చ దాపయేత్తదనస్తరమ్ |
 పరివారబలిం దత్వా మహాపీఠాన్తమేవ చ || 3౯.3౭౮ ||
 నవపూగఫలైర్యుక్తం తామ్బూలం దాపయేత్తతః |
 నివేదితస్తు యత్సర్వం సుమిత్రాయ ప్రదాపయేత్ || 3౯.3౭౯ ||
 విప్రాదినర్వభక్తేభ్యస్తణ్ణులం దాపయేత్కృమాత్ |
 బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్పశ్చాత్ దీనానాథాంశ్చ భోజయేత్ ||
 ఆత్మనో హితమాకాంక్షన్ య ఏవం విధిమాచరేత్ || 3౯.౩౮౦ ||
 ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే మాసపూజావిధిర్నామ ఏకోనచత్వారింశః పటలః |

౪౦. చత్వారింశత్పటలః - అఙ్కూరార్పణవిధిః

సర్వమఙ్గలమాఙ్గల్యం ప్రవక్ష్యామ్యఙ్కూరార్పణమ్ |
 అఙ్కూరం నయేత్కర్మ తత్కర్మ నిష్ఫలం భవేత్ || ౪౦.౧ ||

తస్మాన్మజ్జలకర్మదౌ కారయేదఙ్కూరార్పణమ్ |
 అయుగేఽహ్నిప్రకర్తవ్యం కర్మణః పూర్వతో నిశి || ౪౦.౨||
 పాలికాఘటికాంశ్చైవ శరావణ్శ్చ త్రిధా భవేత్ |
 ఈశవిష్ణువిరిఞ్చీశ్వ తేషామేవాధిపాః స్మృతాః || ౪౦.౩||
 సౌవర్ణం రాజతం తామ్రం కాంస్యం వా మృణ్మయన్తు వా |
 శరావాణి చ సఙ్గాహ్య పిష్టేనైవ విమర్శయేత్ || ౪౦.౪||
 కాలం ఛిన్నం చ సుషిరం భేదచ్ఛేదం జలీముఖమ్ |
 నిర్దగ్ధఞ్శ్చ పురాణఞ్శ్చ వర్ణయేత్తు ప్రయత్నతః || ౪౦.౫||
 అశ్వత్థం బిల్వపత్త్రైశ్చ తన్మధ్యే బన్ధయేద్దృఢమ్ |
 పాలికాభ్యన్తరం దర్భైర్నిర్నిచ్ఛద్రం కారయేద్బుధః || ౪౦.౬||
 గోశకృమ్చార్ణసహితైర్మృద్భిః సర్వాణి పూర్వ చ |
 ప్రత్యేక చ కరే గ్రాహ్య వాహయిత్వాథ భక్తకైః || ౪౦.౭||
 సుమిత్రం చాస్త్రరాజం చ సర్వాతోద్యసమాయుతమ్ |
 గ్రామప్రదక్షిణం కృత్వా మృత్యుఙ్గ్రహణమాచరేత్ || ౪౦.౮||
 ఉత్తమం ప్రాగుదీచీ స్యాత్ మధ్యమం పశ్చిమం స్మృతమ్ |
 అధమం దక్షిణం ప్రోక్తం మృత్యుగ్రహణకర్మణి || ౪౦.౯||
 పుష్పారామే చ నద్యాం వా తడాగే బిల్వమూలకే |
 ఆలయే వైవ నిశ్చిత్వ గత్వా శుద్ధభువస్థలమ్ || ౪౦.౧౦||
 ఆస్త్రేణ ప్రోక్ష్య తద్దేశం ప్రీణయేద్భువి నాయకమ్ |
 పుణ్యాహం వాచయేత్తత్ర గాయత్ర్యా ప్రోక్ష్య దేశికః || ౪౦.౧౧||
 భూపురం తత్ర సంలిఖ్య భూబీజేనార్చయేత్ భువమ్ |
 సాలఙ్కృతం ఖనిత్రం చ విన్యస్యాస్త్రణ పూజయేత్ || ౪౦.౧౨||
 ధూపదీపం తతో దత్వా మృదం సఙ్గాహ్య దేశికః |
 గన్ధద్వారేతి మస్త్రేణ స్థాలికాయాం గృహేన్మృదమ్ || ౪౦.౧౩||
 సంరక్ష్యాస్త్రేణ సఞ్చాధ్య గణికాభిస్తు వాహయేత్ |
 తధ్యవభ్రం చ చతుః శాలిబీజైః సమ్పూజ్య దేశికః || ౪౦.౧౪||
 ప్రవిశేదాలయం పశ్చాదఙ్కూరార్పణమాచరేత్ |

ప్రాసాదస్యాగ్రతే వాఽపి దక్షిణే చోత్తరేఽపి వా ॥ ౪౦.౧౫॥
 గోమయాలేపితే శుద్ధే మణ్డపే సమలఙ్కృతే ।
 ప్రాక్సూత్రం పఞ్చసూత్రం స్యాదుదక్సూత్రం తథైవ చ ॥ ౪౦.౧౬॥
 మధ్యే చతుష్పదం త్యక్త్వా స్థణ్ణీలం తత్ర కల్పయేత్ ।
 ససూత్రం సాపిధానం చ ద్రోణోదకప్రపూరితమ్ ॥ ౪౦.౧౭॥
 కుమ్భం న్యస్తావర్చయేత్ సోమమోషధీశం మహామునే ।
 శరావం పాలికాం చైవ ఘటికాం చ యథాక్రమమ్ ॥ ౪౦.౧౮॥
 శరావాది క్రమాన్ న్యస్తావ హృదయేన తు మన్తతః ।
 సఙ్గృహ్య తస్మదం చైవ పాలికాదీని పూరయేత్ ॥ ౪౦.౧౯॥
 మధ్యే గ్రన్థిం పవిత్రం చ తేషాం మధ్యే న్యసేద్ బుధః ।
 వైవస్వతో వివస్వాంశ్చ రవిర్మారాణ్ణభాస్కరః ॥ ౪౦.౨౦॥
 లోకప్రకాశకశ్చైవ లోకసాక్షిత్రివిక్రమః ।
 ఆదిత్యశ్చైవ సూర్యశ్చ అంశుమాలీ దివాకరః ॥ ౪౦.౨౧॥
 ద్విజైతా ద్వాదశాదిత్యానీశానాదియథాక్రమమ్ ।
 ఆసనైర్మూర్తిమూలైర్వా పూజయేత్ స్వస్వనామభిః ॥ ౪౦.౨౨॥
 తిలసర్షపనిషావమాపముద్గం చణం తథా ।
 కులుత్థం శాల్యపామార్గ శ్యామాకాం చ ప్రియఙ్గవమ్ ॥ ౪౦.౨౩॥
 యవద్వాదశధాన్యాని క్షీరోజ్జాని చ వాపయేత్ ।
 యా జాతా ఇతి మన్తేణ ఓషధీమభిమన్త్య చ ॥ ౪౦.౨౪॥
 యథాన్యాయం సమభ్యర్చ్య ధూపదీపం ప్రదాపయేత్ ।
 పాయసం శశినే ద్వాదశాదిత్యేభ్యః ప్రదాపయేత్ ॥ ౪౦.౨౫॥
 దత్వా తేభ్యశ్చ తామ్బూలం జనేభ్యో దాపయేత్తతః ।
 హృదయేన తు మన్తేణ గురుర్భిజాదివాపయేత్ ॥ ౪౦.౨౬॥
 తత్రస్థా బ్రాహ్మణాః శైవశక్యరాది యథాక్రమమ్ ।
 హృదాస్త్రేణ విధాయాత్ర నేచయేత్కుమ్భతోయకైః ॥ ౪౦.౨౭॥
 యావత్కర్మాదికం తావత్ సుగుప్తాన్యఙ్కరాణి తు ।
 అఙ్కరం చోర్ధ్వగ చైవ పూణ చేత్తు శుభావహమ్ ॥ ౪౦.౨౮॥

అపూర్ణాని చ కుబ్జాని వక్రతిర్యగతాని చ |
 శ్యామలాని చ శూయాని మూషికభక్షితాని వై || ౪౦.౨౯ ||
 అఙ్కురాణ్యశుభాన్యత్ర తద్దోషశమనాయ చ |
 అన్త్రైవ శతం జప్త్యా ఘృతేనైవ శతం హునేత్ || ౪౦.౩౦ ||
 గ్రామప్రదక్షిణం కుర్యాత్ తీర్థాఙ్కురమనిన్దితమ్ |
 అఙ్కురాణి చ కర్మాన్తే పయసాఽప్లావ్య బుద్ధిమాన్ || ౪౦.౩౧ ||
 వాహయిత్వా విధానఙ్కుస్సన్యజేత్తు జలాశయే |
 చతుర్వింశతిపక్షే తు ప్రత్యేకం చాష్టకం గ్రహేత్ || ౪౦.౩౨ ||
 ప్రాక్కుత్రం వసుసూత్రం స్యాదుదవసూత్రం తదైవ చ |
 మధ్యే వ్యోమపదం గ్రాహ్య లోపయేదభితోఽష్టకమ్ || ౪౦.౩౩ ||
 త్రికోణాభ్యన్తరే మూర్త్యా చతుర్దిక్షక్రమాద్బుధః |
 ద్వారార్థఙ్చ మహాశాసు పదమేకం పరిత్యజేత్ || ౪౦.౩౪ ||
 స్థణ్ణిలం కారయేత్తత్ర తిలతణ్ణులశాలిభిః |
 తస్య మధ్యే లిఖేత్పద్మం సాష్టపత్ర సకర్ణకమ్ || ౪౦.౩౫ ||
 స్థాపయేత్కర్ణికామధ్యే చన్ద్రకుమ్భం నవం శుభమ్ |
 పాలికే ద్వే న్యసేద్ధీమాన్ ద్వారాణాం పార్శ్వయోర్బుధః || ౪౦.౩౬ ||
 విన్యసేద్ధటికే ద్వే చ కోణోష్ఠ్యవం పదద్వయే |
 శేషేషు చ శరావాణి స్థాపయేద్ధృదయేన తు || ౪౦.౩౭ ||
 పూజయిత్వా యథాన్యాయం భాగాన్దిక్పాలకాన్వసూన్ |
 వస్త్రేణాచ్ఛాద్య పరితః దర్శైశ్చైవ పరిస్తరేత్ || ౪౦.౩౮ ||
 శేషం పూర్వవదుద్దిష్టం విశ్వామిత్ర మహామునే |
 కర్మణామభివృద్ధ్యర్థం కర్మాఙ్గం మఙ్గలాఙ్కురమ్ ||
 ఏవం యః కురుతే మర్త్యస్సర్వాన్ కామానవాప్నుయాత్ || ౪౦.౩౯ ||
 ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే అఙ్కురార్పణవిధిర్నామచత్వారింశత్పటలః |

౪౧. ఏకచత్వారింశత్పటలః - మహావల్లీదేవసేనాస్థాపనవిధిః

మహావల్లీదేవసేనాస్థాపనం శృణు సువ్రత ।
 స్కన్దస్య దక్షిణే వామే శక్తిగేహం ప్రకల్పయేత్ ॥ ౪౧.౧॥
 సర్వసమ్పత్కరం పుణ్యం సర్వమజ్గలకారకమ్ ।
 స్కన్దస్య కర్ణసీమాంతం బాహుసీమాంతమేవ వా ॥ ౪౧.౨॥
 స్తనసీమాంతముత్తజ్గముత్తమం మధ్యమాధమమ్ ।
 మధ్యమం దశతాలేన మానోన్మానాది కారయేత్ ॥ ౪౧.౩॥
 సర్వలక్షణసమ్పూర్ణం స్నిగ్ధగాత్రం సుయోవనమ్ ।
 లోహజం శైలజం వైవ దారుజం మృణ్మయం తు వా ॥ ౪౧.౪॥
 ఆయాదిశుద్ధసంయుక్తం సర్వాభరణభూషితమ్ ।
 కుఞ్చితం సమపాదం తు నవ్యపాదం ప్రలమ్బితమ్ ॥ ౪౧.౫॥
 పద్మధృత్ వామహస్తం చ దక్షహస్తం ప్రలమ్బితమ్ ।
 శ్యామవర్ణం విశాలాఙ్గం మహావల్లీస్వరూపకమ్ ॥ ౪౧.౬॥
 వామపాదస్థితం వైవ నవ్యపాదం తు కుఞ్చితమ్ ।
 పద్మధృత్ నవ్యహస్తం చ వామహస్తం ప్రలమ్బితమ్ ॥ ౪౧.౭॥
 రక్తవర్ణం విశాలాఙ్గం దేవసేనాస్వరూపకమ్ ।
 ఏవం సజ్కల్ప్య మతిమాన్ ప్రతిష్ఠామాచరేత్తతః ॥ ౪౧.౮॥
 ఉత్తరాయణకాలే తు శుక్లపక్షే శుభే దినే ।
 తిథివారాదిభిర్ముక్తే సులగ్నే వైవ కారయేత్ ॥ ౪౧.౯॥
 ప్రసాదస్యగ్రతః కృత్వా మణ్డపం చతురశ్రకమ్ ।
 దశాఙ్గతాలమాయామం షోడశస్తభ్రసంయుతమ్ ॥ ౪౧.౧౦॥
 పఙ్క్తిత్రయసమాయుక్తం చతుర్ద్వారసమన్వితమ్ ।
 తత్ప్రభాగైకతో మధ్యే వేదీదర్పణసన్నిభమ్ ॥ ౪౧.౧౧॥
 కుణ్డాని చ చతుర్దిక్షు పద్మాకారాణి కారయేత్ ।
 ప్రధానకుణ్డమైశ్యాన్యో యోన్యాకారం ప్రకల్పయేత్ ॥ ౪౧.౧౨॥
 ఏకాంశం యోనికుణ్డం స్యాత్ వేదిపూర్వం విధీయతే ।
 మేఖలాత్రయసంయుక్తం నాభియుక్ యోనినైవ చ ॥ ౪౧.౧౩॥

తదర్థమాయతం కుర్యాత్తద్వామే స్నానమణ్ణపమ్ |

తన్మధ్యే వేదికాం కుర్యాత్తాలమాత్రసమాయతమ్ || ౪౧.౧౪||

స్థణ్ణిలం వేదికోర్ధ్వే తు తిలతణ్ణులశాలిభిః |

కృత్వా సమ్ప్రాక్ష్య చాస్త్రేణ బేరం తత్రైవ విన్యసేత్ || ౪౧.౧౫||

శైలజే రత్నవిన్యాసం ప్రతిష్ఠాకాల ఏవ చ |

దక్షిణే చ మహావల్లిం దేవసేనాం తదుత్తరే || ౪౧.౧౬||

న్యస్తాఽథ రత్నవిన్యాసం కారయేద్విధిపూర్వకమ్ |

యథా దృఢతరం సమ్యక్ కారయేచ్ఛిల్పినా బుధః || ౪౧.౧౭||

నయనోస్మిలనం కుర్యాత్ నేత్రయుగ్మయుతే దినే |

స్వర్ణసూచీప్రహారాభ్యాం దృష్టిమణ్ణులమాలిఖేత్ || ౪౧.౧౮||

కృష్ణమణ్ణులమాలిఖ్య జ్యోతిర్మణ్ణులమాలిఖేత్ |

విస్పృశ్య శిల్పినం ధీమాన్ స్వర్ణదూర్వాఙ్కరైరపి || ౪౧.౧౯||

నేత్రద్వారం విలిఖ్యాథ నేత్రముద్రాం ప్రదర్శయేత్ |

మధువాతా ఋతాయేతి తర్పయేన్మధునా దృశమ్ || ౪౧.౨౦||

ఘృతం మిమిక్షేతి మస్త్రేణ ఘృతేనైవ తు తర్పయేత్ |

ఆప్యాయస్యేతి మస్త్రేణ క్షీరేణైవ తు తర్పయేత్ || ౪౧.౨౧||

సువర్ణం రజతం తామ్రం కాంస్యం మధ్యాఙ్గపాత్రకమ్ |

ప్రస్థం ప్రస్థేన సమ్పూర్ణం సర్వేషాం కాంస్యమేవ చ || ౪౧.౨౨||

గోర్ధేనుహవ్యమస్త్రేణ సవత్సాం గాం ప్రదర్శయేత్ |

బ్రహ్మజ్ఞానమస్త్రేణ బ్రాహ్మణానపి దర్శయేత్ || ౪౧.౨౩||

ప్రచ్ఛన్నపటమావర్ణ్య జనాన్ సర్వాన్ ప్రదర్శయేత్ |

అష్టమృతస్సలిలేన వ పఞ్చత్వవసలిలేన చ || ౪౧.౨౪||

కారయేత్ప్రతిమాశుద్ధిం శుద్ధిశ్శుద్ధిరితి బ్రువన్ |

ఆపోహిష్ఠామయేనేతి పవమానైశ్చ పఞ్చభిః || ౪౧.౨౫||

సర్వాలఙ్కారసంయుక్తం సర్వాతోద్యసమన్వితమ్ |

స్వస్తివాచసమశ్చేతి సన్నివేశ్య యథా బలమ్ || ౪౧.౨౬||

గ్రామప్రదక్షిణం కుర్యాత్ సర్వభక్తజ్ఞవైః సహః |

తతో జలాశయం ప్రాప్య తీరే సమతలే శుభే || ౪౧.౨౭||

ప్రాక్షయేదస్త్రమస్త్రేణ బేరం తత్రైవ విన్యసేత్ |

కూర్చం శిరసి బధ్వా తు వస్త్రయుగ్మేన వేష్టయేత్ || ౪౧.౨౮||

జలమధ్యే ప్రపాయుక్తం కృత్వా పీఠద్వయేన్యసేత్ |

ఋగాద్యధ్యయనం కుర్వన్ ద్విజైః ప్రాగాదిదిక్షు చ || ౪౧.౨౯||

ఏకరాత్రం ద్విరాత్రం వా త్రిరాత్రమపి వాసయేత్ |

యాగశాలాం గురుర్గత్వా ప్రాక్షయేదస్త్రమస్త్రతః || ౪౧.౩౦||

దర్భమాల్వైరలఙ్కృత్య వితానస్తమ్భవేష్టనైః |

పుణ్యాహప్రోక్షణం కుర్యాత్ స్థణ్ణీలం వేదికోపరి || ౪౧.౩౧||

అష్టద్రోణైః శాలిభిశ్చ తదర్హైస్తణ్ణులైరపి |

తదర్హైశ్చ తిలైశ్చైవ కృత్వా పద్మస్య మాలికామ్ || ౪౧.౩౨||

దర్భైరాస్త్రీర్యశయనమణ్ణులాద్యైః ప్రకల్పయేత్ |

పర్యగ్నికరణం కుర్యాత్ వాస్తుహోమేన వహ్నినా || ౪౧.౩౩||

ప్రక్షిప్య వికిరాన్ మస్త్రీ మణ్ణపం శుద్ధిమాచరేత్ |

జలాదుత్తీర్య శక్తీ ద్వే స్నానవేద్యుపరిన్యసేత్ || ౪౧.౩౪||

కర్తవ్యం ప్రతిమాశుద్ధిం పవమానముదీరయన్ |

మహావల్లిం దేవసేనాం కౌతుకం బన్ధయేత్ బుధః || ౪౧.౩౫||

శయనే శాయయేద్దేవీం ప్రాక్కిరశోర్ధ్వవక్త్రకమ్ |

నవవస్త్రేణ సఞ్చాద్య గన్ధపుష్పాదినార్చయేత్ || ౪౧.౩౬||

ద్రోణతోయేన సమ్పూర్ణం సకూర్చం సాపిధానకమ్ |

హేమవస్త్రసమాయుక్తం గన్ధాద్యైః పరిపూరితమ్ || ౪౧.౩౭||

వర్ధనీద్వయమాదాయ శిరోభాగే నిధాపయేత్ |

తదర్ధమాత్రవర్ధన్యాః ప్రాగాద్యష్టా న్యసేతతః || ౪౧.౩౮||

దక్షిణస్థితవర్ధన్యాం మహావల్లిం స్వబీజతః |

ఉత్తరస్థితవర్ధన్యాం దేవసేనాం స్వబీజతః || ౪౧.౩౯||

ఆవాహ్యా గన్ధపుష్పాద్యైస్తదఙ్గాని చ పూజయేత్ |

ఉషా చ ప్రత్యుషా చైవ సతీ చ సత్వతీ తథా || ౪౧.౪౦||

స్వధా విశ్వముఖీ చైవ సురాధ్యక్షా సరస్వతీ ।
 దేవసేనా మహావల్ల్యోరేతాశ్చైవాష్టమూర్తయః ॥ ౪౧.౪౧॥
 వరామ్బుజకరా స్థూలా స్వస్వనామాభిరర్చయేత్ ।
 ధూపదీపం తతో దత్త్వా పాయసం తు నివేదయేత్ ॥ ౪౧.౪౨॥
 ద్వారద్వారాధిపానిష్ఠ్వా సాస్త్రాన్ దిక్పాలకానపి ।
 అగ్నికార్యోక్తమార్గేణ నామకర్మాన్తమాచరేత్ ॥ ౪౧.౪౩॥
 కుణ్డమధ్యే యజేద్దేవీం తత్ర మూలాఙ్గమన్తకైః ।
 పలాశఖాదిరాశ్యత్థవటాః పూర్వాదిదిక్షు చ ॥ ౪౧.౪౪॥
 ప్రధానస్య పలాశః స్యాత్ సమిధః సమ్ప్రకీర్తితః ।
 సమిదాఙ్గ చరూంశ్చైవ లాఙ్గసక్తుతిలాని చ ॥ ౪౧.౪౫॥
 సర్షపం మాషముద్గం చ ప్రియఙ్గుమధుపాయసమ్ ।
 మూలసద్యాది చాస్త్రాన్తర్మన్తైర్లోమం సమాచరేత్ ॥ ౪౧.౪౬॥
 ద్రవ్యాస్తే వ్యాహృతీర్లుత్వా స్పృష్ట్యా స్పృష్ట్యా హునేద్గురుః ।
 శతమర్దం తదర్దం వా దేవిభ్యాం ప్రతిహోమయేత్ ॥ ౪౧.౪౭॥
 దేవసేనామహావల్ల్యోః గాయత్ర్యా హవిషా హునేత్ ।
 గౌరీమిమాయ మన్త్రేణ ద్వాదశాహుతిమాచరేత్ ॥ ౪౧.౪౮॥
 దిశాస్వధ్యయనం కుర్యాత్ చతుర్వేదాన్ ద్విజోత్తమైః ।
 స్విష్టకృచ్ఛ హునేత్తేన మూలాత్పూర్ణాహుతిం హునేత్ ॥ ౪౧.౪౯॥
 ప్రాతః స్నానాదికం కృత్వా సన్ధ్యానుష్ఠానకర్మ చ ।
 ఔపాసనఞ్చ కృత్వాథ మణ్డపం ప్రవిశేద్గురుః ॥ ౪౧.౫౦॥
 పాదౌ ప్రక్షాల్య చాచమ్య బేరపూజాం విధాయ చ ।
 సామాన్యార్ఘ్యకరో మస్త్రీ ద్వారద్వారాధిపాన్ యజేత్ ॥ ౪౧.౫౧॥
 విశేషార్ఘ్యం తతః కల్ప్య తేనైవ ప్రోక్ష్య వర్ధనీమ్ ।
 ప్రాగ్విదభ్యర్ఘ్య వర్ధవ్యైర్గన్ధపుష్పాదిభిర్గురుః ॥ ౪౧.౫౨॥
 కుణ్డాధిదేవాన్ సమ్పూజ్య పరిషిచ్య యథావిధి ।
 జయాదిరభ్యాధానఞ్చ రాష్ట్రభృచ్ఛ క్రమాద్ధునేత్ ॥ ౪౧.౫౩॥
 వహ్నేరైవ్యో సమాదాయ వర్ధన్యోర్విన్యసేత్ పృథక్ ।

శయనాత్ బిమ్బముత్థాప్య తత్తద్ధృదయమన్తతః ॥ ౪౧.౫౪ ॥

స్నానవేద్యుపరిన్యస్తాస్వ పూజయేద్బిల్వల్యతోయతైః ।

స్కన్ధసూక్తేన మన్తేణ తతో గౌరీ మిమేతి చ ॥ ౪౧.౫౫ ॥

దుర్గాస్తేపీతి మన్తేణ గాయత్ర్యాభ్యర్చ్య ధూపయేత్ ।

వస్త్రాభరణమాలాద్వైరలక్ష్మ్యత్య విశేషతః ॥ ౪౧.౫౬ ॥

సులగ్నే సుముహూరై చ యజమానానుకూలకే ।

స్థాపయేత్తు మహావల్లిం స్కన్ధదక్షిణపార్శ్వకే ॥ ౪౧.౫౭ ॥

వామపార్శ్వే మహాసేనాం స్థాపయేత్తు యథా దృఢమ్ ।

కిశ్చిద్ గుహాభివక్త్రే చ స్థాప్య శిల్పినముత్స్పృజేత్ ॥ ౪౧.౫౮ ॥

శాన్తికుమ్భజలేనైవ ప్రోక్షయేన్మునిపుజవ ।

వర్ధనీద్వయమాదాయ కృత్వా ధామప్రదక్షిణమ్ ॥ ౪౧.౫౯ ॥

తత్తదగ్రే తు విన్యస్య వర్ధనీద్వయమేవ చ ।

ప్రత్యేకమక్షరన్యాసం కారయేద్ విధినా బుధః ॥ ౪౧.౬౦ ॥

పూర్వమేవ మహావల్లిం దేవసేనాం తతః పరమ్ ।

వర్ధనోర్బిజమాదాయ విన్యసేత్ స్వస్వచూచకే ॥ ౪౧.౬౧ ॥

వర్ధనీనలితైః పూజ్య కుర్యాత్ ప్రాణప్రతిష్ఠికామ్ ।

వర్ధన్యష్టామ్బుభిః పీఠే ప్రాగాదిష్వభిషేచయేత్ ॥ ౪౧.౬౨ ॥

గన్ధపుష్పాదినాభ్యర్చ్య ప్రభూతహవిషం దదేత్ ।

ప్రాయశ్చిత్తార్థమస్త్రేణ శతమష్టోత్తరం హునేత్ ॥ ౪౧.౬౩ ॥

ఆచార్యం పూజయేత్ పశ్చాత్ వస్త్రహేమాఙ్గులీయతైః ।

యాగోపకరణం సర్వం దేశికాయ ప్రదాపయేత్ ॥ ౪౧.౬౪ ॥

ఉత్తమం దశనిష్కం తు మధ్యమం తు తదర్ధకమ్ ।

తదర్ధమధమం జ్ఞేయం దేశికస్య తు దక్షిణా ॥ ౪౧.౬౫ ॥

నిష్కద్వయేన మతిమాన్ మూర్తిమాన్ సమ్ప్రపూజయేత్ ।

జాపకాన్ వాస్తుహోతారం శిల్పినం ప్రీణయేత్ తతః ॥ ౪౧.౬౬ ॥

బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్ పశ్చాత్ దీనానాథాంశ్చ భోజయేత్ ।

తతః స్కన్ధస్య దేవ్యోశ్చ కుర్యాదుద్వాహ కర్మ చ ॥ ౪౧.౬౭ ॥

మాలికాం దాపయేత్ తేషాం మాలాం హస్తైః పరస్పరమ్ |
 మహావల్లి పితా కృష్ణో దేవసేనా గురుర్వృషా || ౪౧.౬౮||
 ఏతాభ్యాం కారయేన్మస్త్రీ విధ్యుక్తం సర్వకర్మ చ |
 తేషాం ప్రజ్ఞాల్య పాదౌ చ వస్త్రైః వైర్మస్త్రశాస్త్రపితే || ౪౧.౬౯||
 స్వసూక్తేనైవ మతిమాన్ కర్మ వైవాహికం చరేత్ |
 శక్తిద్వయం సమాసాద్య ప్రత్యేకం మస్త్రవాససా || ౪౧.౭౦||
 చతుర్ముఖః పురోధాశ్చ దాతారౌ కృష్ణవజ్రణౌ |
 మగ్గల్యతస్తునానేన మాగ్గల్యం కారయేద్ బుధః || ౪౧.౭౧||
 స్వసూక్తేన విధానేన కర్మ వైవాహికం హునేత్ |
 మహావల్ల్యాయుతః కామో వసన్తే దేవసేనయా || ౪౧.౭౨||
 ఏతాభ్యాం లాజదానం చ కుర్యాల్లాజాన్ స్వమస్త్రతః |
 జయాదిరభ్యాధానం చ రాష్ట్రభృచ్చ క్రమాద్ధనేత్ || ౪౧.౭౩||
 పూర్ణాహుతిం తతః కుర్యాత్ మూలమస్త్రేణ మస్త్రపితే |
 తామూర్బలం దాపయేత్ తత్ర జనేభ్యశ్చ యథాక్రమమ్ || ౪౧.౭౪||
 శుద్ధాన్నం పాయసం మౌద్గం గులాన్నం చ తిలాన్నకమ్ |
 ప్రియంజ్యన్నం చ మధునా సూపాపూషైః ఫలైః సహ || ౪౧.౭౫||
 దత్వా దేవాయ దేవీభ్యాం బ్రాహ్మణానపి భోజయేత్ |
 చన్ద్రార్కతారకం యావత్ మస్త్రాదిశక్తిభిః సహ || ౪౧.౭౬||
 యువాభ్యాం స్వేచ్ఛయా దేవ్యో స్థాతవ్యమిహ మన్దిరే |
 ఇతి విజ్ఞాప్య నత్వాథ ప్రార్థయేద్దర్శమిప్పితమ్ || ౪౧.౭౭||
 చతుర్థే దివసే పశ్చాత్ పశ్చిమేఽహని వా పునః |
 శేషహోమం స్వసూత్రేణ కారయేన్మునిపుణవ || ౪౧.౭౮||
 స్నపనం కారయేద్దస్తే యథావిభవవిస్తరమ్ |
 ఏవం యః కురుతే మర్త్యైః పుత్రపౌత్రకలత్రకైః ||
 సర్వాన్ కామానిహ ప్రాప్య దేహాన్తే ముక్తిమాప్నుయాత్ || ౪౧.౭౯||
 ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే మహావల్లిదేవసేనాస్థాపనవిధిర్నామ
 ఏకచత్వారింశత్పటలః |

౪౨. ద్విచత్వారింశత్పటలః - సుమిత్రస్థాపనవిధిః

సుమిత్రస్థాపనం వక్ష్యే శ్శృణు కౌశిక సువ్రత ।
 ఉక్తైవ జననం పూర్వే ప్రతిష్ఠాం చ తతః పరమ్ ॥ ౪౨.౧॥
 వసిష్ఠగోత్రో స్వర్ణాక్ష పుత్రః కాశీపురే వసన్ ।
 త్రిజన్మసు పురా స్కన్ధం సమభ్యర్చ్య యథావిధి ॥ ౪౨.౨॥
 సుమిత్ర ఇతి సేనాన్యా ప్రోక్తః ప్రీతేన దేవలః ।
 సుబ్రహ్మణ్యస్య సామీప్యే గాణపత్యమవాప్తవాన్ ॥ ౪౨.౩॥
 మూలబేరార్థమత్యర్థం పఞ్చాంశం ద్వ్యర్థమేవ చ ।
 పఞ్చాంశం మునిభాగే చ ద్వాత్రింశే ద్వ్యంశమేవ వా ॥ ౪౨.౪॥
 ఉత్తమం నవతాలేన సుమిత్రం కారయేద్బుధః ।
 ద్వినేత్రం ద్విభుజం రక్తం సువక్త్రం చ సుయౌవనమ్ ॥ ౪౨.౫॥
 దక్షిణే శక్తిహస్తం చ వామం చ కటిబన్ధనమ్ ।
 అలకం జ్యోతిసంయుక్తం దంష్ఠ్రిణం రుచిరాననమ్ ॥ ౪౨.౬॥
 కరణమకుటం వాఽపి జటామకుటమేవ వా ।
 హస్తౌ ముకులవద్బద్ధౌ దక్షిణం శక్తిసంయుతమ్ ॥ ౪౨.౭॥
 సర్వాభరణసంయుక్తమాసనస్థానకం తు వా ।
 యజ్ఞోపవీతసంయుక్తం పద్మపీఠోపరిస్థితమ్ ॥ ౪౨.౮॥
 ఇత్థం రూపం సుమిత్రస్య గుహేన విహితం పురా ।
 లోహేన శిలయా వైవ కారయేన్మునిపుజవ ॥ ౪౨.౯॥
 ప్రాసాదార్థం తదర్థం వాప్యైశాన్యే తస్య గేహకమ్ ।
 ఏవం సజ్కల్ప్య మతిమాన్ స్థాపనం సమ్యగాచరేత్ ॥ ౪౨.౧౦॥
 షాన్తం షష్ఠస్వరోపేతం సుమిత్రస్యైవ బీజకమ్ ।
 ఉత్తరాయణకాలే తు శుక్లపక్షే శుభేదినే ॥ ౪౨.౧౧॥
 ప్రాసాదస్యాగ్రకే వాఽపి పశ్చిమే చోత్తరేపి వా ।
 షోడశద్వాదశస్తమ్భయుక్తం మణ్ణపమాచరేత్ ॥ ౪౨.౧౨॥
 కృత్వాఽథ వేదికామధ్యే తత్త్రిభాగైకభాగేతః ।
 చతురశ్రం చతుర్దిక్షు ప్రధానం తు షడశ్రకమ్ ॥ ౪౨.౧౩॥

నాభియోనిసమాయుక్తం సర్వలక్షణసంయుతమ్ |
 మణ్డపం సమలక్ష్మ్యత్య వితానస్తమ్భవేష్టనైః || ౪౨.౧౪||
 దర్భమాలాసమాయుక్తం దశాయుధసమాయుతమ్ |
 ఉత్తరే స్నానవేదిం తు తదర్థేనైవ కారయేత్ || ౪౨.౧౫||
 రత్నన్యాసం యథాన్యాయం సుదృఢం కారయేద్బుధః |
 నయనోస్త్రిమనం కుర్యాన్నేత్రయుగ్మదినే శుభే || ౪౨.౧౬||
 బేరశుద్ధిం తతః కృత్వా కుర్యాద్ధ్యమప్రదక్షిణమ్ |
 ఏకరాత్రం త్రిరాత్రం వా జలే చైవాధివాసయేత్ || ౪౨.౧౭||
 స్థణ్డిలం వేదికోర్ధ్వే తు కల్పయేచ్ఛాలితణ్డులైః |
 శయనం కల్పయేద్విద్వానణ్ణజాద్వైరనుక్రమాత్ || ౪౨.౧౮||
 జలాదుత్తీర్ష్య విమలతుఙ్గవేద్యుపరిన్యసేత్ |
 అష్టమృత్యులైర్విద్వాన్ తల్లిజ్జేనాభిషేచయేత్ || ౪౨.౧౯||
 కౌతుకం బన్ధయిత్వాథ గన్ధమాల్వైర్విభూషయేత్ |
 శయనే శాయయేద్విమంబం ప్రాక్కిరశ్చోర్ధ్వవక్త్రకమ్ || ౪౨.౨౦||
 నవవస్త్రద్వయేనైవ ఛాదయేత్తు సుమిత్రకమ్ |
 షట్పూత్రం సాపిదానఞ్చ సవస్త్రం హేమసంయుతమ్ || ౪౨.౨౧||
 సుమిత్రస్య శిరోభాగే స్థాపయేత్కుమ్భముత్తమమ్ |
 తస్మిన్ సుమిత్రమావాహ్య స్వబీజం సాఙ్గముచ్చరేత్ || ౪౨.౨౨||
 అభితః కలశానష్టా న్యసేత్ ప్రాగాద్యనుక్రమాత్ |
 ఇన్ద్రాదిలోకపాలాంశ్చ స్వస్వనామభిరర్చయేత్ || ౪౨.౨౩||
 అర్చయిత్వా సుగన్ధాంశ్చ నైవేద్యం దాపయేత్తతః |
 వాస్తుహోమం తతః కృత్వా పర్యగ్నికరణం తతః || ౪౨.౨౪||
 సమిదాఙ్గ చరుం లాజం సక్తువైవ తిలానపి |
 ముద్గం సుమిత్రమూలేన షడ్గ్లజ్జేనైవ హోమయేత్ || ౪౨.౨౫||
 తదర్థం వా తదర్థం వా ద్రవ్యాన్తే వ్యాహృతిం హునేత్ |
 స్పృష్టాస్వ స్పృష్టాస్వ విశేషణ హృదాపూర్ణాహుతిం హునేత్ || ౪౨.౨౬||
 ప్రాతః స్నాత్వా తు విధివక్తృతనిత్యవిధిర్గురుః |

ప్రాక్ శిరోఽర్పణకం కుర్యాత్ హేమదూర్వాఙ్కరాక్షతైః ॥ ౪౨.౨౭॥

జయాదిరభ్యాధానఞ్చ రాష్ట్రభృచ్చ క్రమాద్ధనేత్ ।

స్నానవేద్యాం చలం బేరమచలం మానుషే పదే ॥ ౪౨.౨౮॥

సంస్థాప్య స్థాపయేద్విద్వానష్టమృతృలీనేన చ ।

ఆపోహిష్ఠేతి మన్త్రేణ పావమానేన వా పునః ॥ ౪౨.౨౯॥

అభ్యసేత్ షడక్షరం న్యాసం బ్రహ్మోఙ్గాని తతః పరమ్ ।

కుమ్భమాదాయ మతిమాన్ కృత్వా ధామప్రదక్షిణమ్ ॥ ౪౨.౩౦॥

బేరాగ్రే స్థణ్ణిలే న్యస్తాస్వ సుముహూర్తే సులగ్నకై ।

కుమ్భాద్భిజం సమాదాయ బేరస్య హృది విన్యసేత్ ॥ ౪౨.౩౧॥

ప్రాణప్రతిష్ఠకాం కుర్యాత్ యథావిధి సమాహితః ।

అర్చయేద్గంధపుష్పాద్వద్యర్థూపదీపైః ప్రదాపయేత్ ॥ ౪౨.౩౨॥

ఆచార్యం పూజయేత్పశ్చాత్ వస్త్రహేమాఙ్గలీయకైః ।

ఉత్తమం దశనిష్కంతు మధ్యమంతు తదర్థకమ్ ॥ ౪౨.౩౩॥

తదర్థమధమం జ్ఞేయం దేశికస్య తు దక్షిణా ।

బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్పశ్చాచ్ఛిచ్ఛివభక్తాంశ్చ వైదికాన్ ।

ఏవం యః కురుతే మర్త్యః సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ॥ ౪౨.౩౪॥

ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే సుమిత్రస్థాపనవిధిర్నామద్విచత్వారింశత్పటలః ॥

౪౩. త్రిచత్వారింశత్పటలః - గజస్థాపనవిధిః

అతః పరం ప్రవక్ష్యామి గజస్థాపనముత్తమమ్ ।

గజం వా స్వమయూరం వా స్థాపనీయం గుహాగ్రతః ॥ ౪౩.౧॥

అన్తరావరణే ప్రోక్తా దేవాభిముఖమాసనమ్ ।

త్రివిధం స్థానకం ప్రోక్తం శైలం లోహసుధామయమ్ ॥ ౪౩.౨॥

లోహజం శైలజం బేరం స్థానకం పరిచక్షతే ।

సుధామయంతు కర్తవ్యం శయనం మునిపుఙ్గవ ॥ ౪౩.౩॥

ఉత్తమం లోహజం ప్రోక్తం శైలజం మధ్యమం భవేత్ ।

సుధామయం కనిష్ఠంస్యాత్ఫలం కర్తుః ప్రచక్షతే ॥ ౪౩.౪॥

ద్వారోత్సేధం చతుర్థాంశమర్థపాదోనమేవ చ ।
 సమం వా ద్విగుణం వాఽపి త్రిగుణం వా విశేషతః ॥ ౪౩.౫॥
 షట్టాలేన తు కర్తవ్యం పంచుతాలేన వా మతమ్ ।
 ఐరావతకులే జాతం శ్వేతరూపం మహాబలమ్ ॥ ౪౩.౬॥
 చతుఃశ్ంజ్ఞం ద్విశ్ంజ్ఞం వా గజలక్షణసంయుతమ్ ।
 మయూరముత్తమం పూర్వం ప్రోక్తం తద్వత్సమాచరేత్ ॥ ౪౩.౭॥
 చతుర్ద్వారసమాయుక్తం శిఖరేణ సమన్వితమ్ ।
 గజస్యాయతనం ప్రోక్తం పీఠాగ్రే పరికల్పయేత్ ॥ ౪౩.౮॥
 ప్రాసాదాగ్రేఽథపూర్వే వా దక్షిణే చోత్తరేఽపి వా ।
 పంచాదివహస్తాంతం మణ్ణపస్య విశాలకమ్ ॥ ౪౩.౯॥
 షోడశస్తమ్భసంయుక్తం చతుస్తోరణసంయుతమ్ ।
 తన్మధ్యే వేదికాం కుర్యాదుపవేదిసమన్వితమ్ ॥ ౪౩.౧౦॥
 తత్పూర్వే కుణ్ణమేకన్తు చతురశ్రం ప్రకల్పయేత్ ।
 అఙ్కూరార్పణమాదౌ తు రత్నన్యాసం తతః పరమ్ ॥ ౪౩.౧౧॥
 నయనోస్మీలనం బేరశుద్ధిం గ్రామప్రదక్షిణమ్ ।
 జలాధివాసనం పశ్చాత్ శయనం విధినా పురః ॥ ౪౩.౧౨॥
 శయనే శాయయేద్భేరం ప్రాక్కిరోత్తరవక్త్రకమ్ ।
 కౌతుకం బన్ధయేత్కణ్ణే నైవేద్యం దాపయేత్తతః ॥ ౪౩.౧౩॥
 కుమ్భం తస్య శిరోభాగే సర్వోపకరణాన్వితమ్ ।
 న్యస్త్యా గజం సమావాహ్య గజమూలేన మన్త్రవితే ॥ ౪౩.౧౪॥
 పరితః కలశాష్టేషు లోకపాలాన్ సమర్చయేత్ ।
 త్రిమణ్ణకల్పనాం కృత్వా జానుకణ్ణశిరోఽవధి ॥ ౪౩.౧౫॥
 గజాత్మవిద్యాసశివతత్త్వం సేశ్వరమర్చయేత్ ।
 శివాగ్నిం విధినా కృత్వా తతో హోమం సమాచరేత్ ॥ ౪౩.౧౬॥
 అశ్వత్థకం శమీవృక్షం ఘృతలాజోదనైస్తిలైః ।
 యవైర్మాషైశ్చ జహుయాత్ గజమూలషడఙ్గైః ॥ ౪౩.౧౭॥
 గజగాయత్రిణా చైవ సహస్రన్తు తదర్థకమ్ ।
 ప్రతిద్రవ్యం హృద్యైవ ద్రవ్యాన్వే వ్యాహృతిం హునేత్ ॥ ౪౩.౧౮॥

బ్రహ్మమూర్త్యజ్ఞమస్తైశ్చ హోమయేన్మన్త్రవిత్తమః ।
 ప్రాతః స్నాత్వాథ విధివత్ కృతనిత్యవిధిర్గురుః ॥ ౪౩.౧౯॥
 జయాదిరభ్యాధానఞ్చ రాష్ట్రభృచ్చ హునేత్కృమాత్ ।
 పూర్ణాహుతిఞ్చ శిరసా కృత్వాగ్నిఞ్చ విసర్జయేత్ ॥ ౪౩.౨౦॥
 శయనాద్గజముత్థాప్య స్థాప్య తద్గేహమధ్యమే ।
 కుమ్భాద్బిజం గజశ్శ్చేజ్జే విన్యసేన్న్యాసపూర్వకమ్ ॥ ౪౩.౨౧॥
 గన్ధపుష్పాదినాభ్యర్చ్య ముద్గాన్నం దాపయేద్గురుః ।
 బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్పశ్చాత్ విత్తశాఢ్యం న కారయేత్ ॥ ౪౩.౨౨॥
 ప్రదక్షిణే తు మతిమాన్ గజయుక్తం సమాచరేత్ ।
 పరివారామరాన్ సర్వాన్ యుక్తం వాఽథ విముక్తకమ్ ।
 ఏవం యః కురుతే మర్త్యః సర్వాన్ కామానవాప్నుయాత్ ॥ ౪౩.౨౩॥
 ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే గజస్థాపనవిధిర్నామ త్రిచత్వారింశత్పటలః ।

౪౪. చతుశ్చత్వారింశత్పటలః - రథప్రతిష్ఠావిధిః

రథప్రతిష్ఠాం వక్ష్యేఽహం తల్లక్షణపురః సరమ్ ।
 రథోఽనేకవిధః ప్రోక్తః సలక్షణవిభేదతః ॥ ౪౪.౧॥
 విజయం చైవ కాన్తఞ్చ శ్రీకేశశ్చ విశాలకమ్ ।
 నిభద్రం శ్రీవిశాలఞ్చ భద్రం భద్రవిశాలకమ్ ॥ ౪౪.౨॥
 ఏవమష్టవిధం ప్రోక్తం విశ్వామిత్ర మహామునే ।
 త్రిచక్రాత్ దశచక్రాన్తం విజయాది యథాక్రమమ్ ॥ ౪౪.౩॥
 త్రివిధస్య సమారభ్య షట్ షడఙ్గులవర్ధనాత్ ।
 నిష్కమ్పకావసానస్తు త్రిపఞ్చాఙ్గివిశాలకమ్ ॥ ౪౪.౪॥
 చక్రతారత్రిభాగైకం పఞ్చభాగాద్విభాగకమ్ ।
 షడ్భాగే తు త్రిభాగఞ్చ మధ్యే కుక్షివిశాలకమ్ ॥ ౪౪.౫॥
 కుక్షిద్విలక్షణం తారం చతుర్భాగైకమేవ చ ।
 పఞ్చమాంశైకభాగఞ్చ తన్మధ్యే నాభివిస్తృతమ్ ॥ ౪౪.౬॥
 అథవాఙ్గులమానేన నాభేర్నానం ప్రచక్షతే ।

చతురంగులమారభ్య వైకాంగులవివర్ధనాత్ || ౪౪.౭||

ఏకాదశాంగులాన్తం స్యాదష్టాధానాది విస్తృతమ్ |
చిత్రవృత్తం యథా నాభేశ్చాగ్రస్య ప్రవేశనమ్ || ౪౪.౮||

వృక్షైకేన వినా చక్రం కారయేద్భుహువృక్షకైః |
త్రిద్రవ్యైరోజయేచ్ఛక్రం పఞ్చుద్రవ్యేణ వా మతమ్ || ౪౪.౯||

దారుకీలేన యుజ్జీయాదధః పట్టేన బన్ధయేత్ |
ద్రారుపట్టికయా యుక్తం యథాబలవశం తథా || ౪౪.౧౦||

భారబాహ్యవ్రం చక్రం యుక్త్యా యుజ్జీత బుద్ధిమాన్ |
సపాదకిష్కూమారభ్య షట్పడఙ్గులివర్ధయేత్ || ౪౪.౧౧||

భారస్య రుద్రకిష్కం తత్ చత్వారింశత్ప్రమాణకమ్ |
భారబాహ్యేతరే మధ్యే త్రివిధం మానమూహయేత్ || ౪౪.౧౨||

భారఞ్చ త్రిచతుఃపఞ్చసప్తమం మునిసత్తమ |
వేదాంగులాదిరుద్రాన్తం భారతారం ధనం క్రమాత్ || ౪౪.౧౩||

భారతారసమాయామం సపాదం సార్ధమేవ చ |
పాదోశద్విగుణాయారం ద్విగుణాయామమేవ చ || ౪౪.౧౪||

సపాదద్విగుణాయామం ద్విగుణార్ధమథాపి వా |
త్రిపాదద్విగుణం వాఽపి త్రిగుణం భారమాయతమ్ || ౪౪.౧౫||

ఏవం నవవిధం ప్రోక్తమిష్టాయామం పరిగ్రహేత్ |
తద్భారఞ్చ లలాటే చ పట్టికా యోజయేద్దృఢమ్ || ౪౪.౧౬||

భారస్యార్ధం విశాలోచ్ఛం తస్యాథో చోపధారకమ్ |
ఉపధానాదయో దేశే చాక్షం తిర్యక్ సమున్నయేత్ || ౪౪.౧౭||

షడ్విత్తస్త్రిసమారభ్య ఏకైకాంగులవర్ధనాత్ |
త్రయోదశవిత్తస్త్వమక్షయామముదాహృతమ్ || ౪౪.౧౮||

అక్షస్యాథో శిఖాం కుర్యాదాయసా వా స్వదారుణా |
దణ్డాగ్రే చక్రవాస్యాధః కీలేవైవ తు యోజయేత్ || ౪౪.౧౯||

భారస్యోపరిదేశే తు శక్తిం కుర్యాన్నవాంగులమ్ |
మధ్యభారో ముఖే చోర్ధ్వే ద్విత్రిహస్తోన్నతం తు వా || ౪౪.౨౦||

ఉపధానాదధస్తాత్తు కులీరాజ్ఞ్యక్షవేశనమ్ ।
షడఙ్గులసమారభ్య ద్విత్వఙ్గులవివర్ధనాత్ ॥ ౪౪.౨౧॥
ఏకహస్తావసానాన్తమధః పట్టేన బన్ధయేత్ ।
యథేష్టఞ్చ స్మృతం నాలం చక్రాగ్రే ముకులాన్వితమ్ ॥ ౪౪.౨౨॥
తస్మాల్లే గ్రాహకం భూష్యం ముష్టిబన్ధాదిబన్ధితమ్ ।
భారోర్ధ్వే తు తతః కుర్యాత్ పాలికాం చోపపీఠకమ్ ॥ ౪౪.౨౩॥
తత్తుఙ్గం పఞ్చమాత్రాన్తం వ్యక్తీకం చాష్టమానకమ్ ।
పాలికోపరి మధ్యే తు చోన్నతిశ్చతురశ్రకమ్ ॥ ౪౪.౨౪॥
ఏతస్యైకం సమారభ్య షట్ షడఙ్గులవర్ధనాత్ ।
సార్ధద్విహస్తపర్వన్తం దారువర్గోదయం క్రమాత్ ॥ ౪౪.౨౫॥
ఉపపీఠాదిపాదాఢ్యం సర్వాలఙ్కారసంయుతమ్ ।
తదూర్ధ్వే రథమానస్య లక్షణం వక్ష్యతేఽధునా ॥ ౪౪.౨౬॥
భారారఙ్చ సమారభ్య సార్ధాధికమేవ వా ।
ఏతస్యైకం సమారభ్య త్రిత్వఙ్గులవర్ధనాత్ ॥ ౪౪.౨౭॥
త్రివితస్త్వన్తముద్దిష్టం నవధా భారవిస్తరమ్ ।
తద్బహిర్భద్రయుక్తం చేత్తన్మానేనైవ కారయేత్ ॥ ౪౪.౨౮॥
ఏకద్విత్రితలోపేతం తాలాధిష్ఠానవేదివత్ ।
ఏతస్యైకం సమారభ్య ద్విత్వఙ్గులవివర్ధనాత్ ॥ ౪౪.౨౯॥
అష్టావింశాఙ్గులాన్తఙ్చ నవాధిష్ఠానతుఙ్గకమ్ ।
సైకాత్క్రమాఙ్గులారభ్య ద్విత్వఙ్గులవివర్ధనాత్ ॥ ౪౪.౩౦॥
నవవింశతిమాత్రాన్తం ప్రత్యేకం చ యథా భవేత్ ।
ఏవం తలోదయం ప్రోక్తం వైకాదిత్రితలాన్తికమ్ ॥ ౪౪.౩౧॥
ఏకాదినవతాలాన్తం భారతోర్ధ్వం ప్రకల్పయేత్ ।
ఏకాదిచోర్ధ్వవేదీనాం పీఠమానం ప్రవేశయేత్ ॥ ౪౪.౩౨॥
ఏతస్యైకం సమారభ్య ద్విత్వఙ్గులవివర్ధనాత్ ।
ఏకహస్తావసానస్తు పఞ్చాధా తాలవేశనమ్ ॥ ౪౪.౩౩॥
ఏకనేత్రం త్రినేత్రం వా ద్విముఖం వా చతుర్ముఖమ్ ।

ఏవమేవం రథాః సర్వే భద్రదేశే ముఖం మతమ్ || ౪౪.౩౪ ||

భారం భారోపధానఞ్చ భారోపరి చ చాఙ్ఘికమ్ |

దారువర్గసమాయుక్తం భద్రహీనం త్రిచక్రయుక్ || ౪౪.౩౫ ||

నామ్నా విజయమిత్సుక్తం విశ్వామిత్ర మహామునే |

చతుశ్చక్రసమాయుక్తం దారువర్గసమన్వితమ్ || ౪౪.౩౬ ||

చతురశ్రమేకతాలం రథం కాన్తమితి స్మృతమ్ |

చక్రం పఞ్చసమాయుక్తం చైకం తద్వివేకం వా || ౪౪.౩౭ ||

శ్రీకేశం నామతః ప్రోక్తం ప్రసారితతలం క్రమాత్ |

తతశ్చక్రస్య చైకం చేద్విశాలమితికోర్తితమ్ || ౪౪.౩౮ ||

తదేకపృష్ఠభద్రం చేత్ శ్రీభూతమితి కథ్యతే |

పురతః పార్శ్వయోర్భద్రం నామ్నా తత్త్రివిశాలకమ్ || ౪౪.౩౯ ||

దేవ చతుర్భద్రయుక్తం చేద్భద్రమిత్యభిధీయతే |

రసాదిదశవక్రాన్తం సంయుక్తం త్రితలాన్వితమ్ || ౪౪.౪౦ ||

చతుర్ముఖం రథం ప్రోక్తం నామ్నా భద్రవిశాలకమ్ |

ప్రాసాదవలయం కుర్యాత్ కూటశాలాదిమణ్ణితమ్ || ౪౪.౪౧ ||

యథా తలం యథా శోభం తదా యుజ్జీత వర్ధనమ్ |

అధికం సోచ్ఛపఠ్మైశ్చ యోజనీయం విచక్షణః || ౪౪.౪౨ ||

సువర్ణభారతామ్రైశ్చ తద్రవ్యా ద్వాదశాన్తం యథా బలమ్ |

తలేషు భద్రసంయుక్తం వా చోర్ధ్వే చతురశ్రకమ్ || ౪౪.౪౩ ||

వేదికోపరి సర్వత్ర పాదాదిస్తూపికాన్తరమ్ |

ఏకతోఽనేకతాలం వా పాదోర్ధ్వే ద్వివేకం భవేత్ || ౪౪.౪౪ ||

శాలాకూటం వినా వాఽపి వైకాన్యైకతలన్తువా |

నానావర్ణైశ్చ వస్త్రైశ్చ స్త్రమాభదూర్ధ్వమలఙ్కరేత్ || ౪౪.౪౫ ||

నానాధ్వజసమోపేతం నానాదామైశ్చ చామరైః |

ఊర్ధ్వవేద్యుపరిష్ఠాత్తు సింహరూపాఙ్ఘ్రికాసనమ్ || ౪౪.౪౬ ||

నిత్యే నైమిత్తికే వాఽపి కుర్యాదాసనముత్తమమ్ |

అథవా వేదికాధారం దేవాసనముదీరితమ్ || ౪౪.౪౭ ||

ఆయాదిశుభవర్గాఢ్యం సర్వాలజ్కారసంయుతమ్ |
 దారువర్గేషు సర్వత్ర కుర్యాత్స్కన్ధవినోదనమ్ || ౪౪.౪౮||
 రథమేవశ్చ సమాద్య ప్రతిష్ఠాం సమృకారయేత్ |
 సర్వమానే ప్రకర్తవ్యం శుక్లపక్షే శుభే దినే || ౪౪.౪౯||
 తైలాభ్యజ్ఞం రథం కృత్వా శుద్ధోదైరభిషేచయేత్ |
 పశ్చుగవ్యేన సమ్ప్రోక్ష్య పుణ్యాహప్రోక్షణం తథా || ౪౪.౫౦||
 ఆస్త్రేణార్షజలేనైవ ప్రోక్ష్య గన్ధాదినార్చయేత్ |
 కౌతుకం బన్ధయేత్ పద్మం ముఖే తు హృదయేన తు || ౪౪.౫౧||
 వస్త్రరాచ్ఛాద్య తద్దేశం తత్త్వతత్త్వేశ్వరం న్యసేత్ |
 మూర్తిమూర్తిశ్వరోపేతం యథావిధి సమర్చయేత్ || ౪౪.౫౨||
 దక్షిణేషు చ చక్రేషు యజేత్కుర్యాద్దిశాం పతిమ్ |
 ఇన్ద్రమక్షేషు భారేషు యజేదాధారశక్తికామ్ || ౪౪.౫౩||
 ఉపపీఠే గజం న్యస్త్యా తదూర్ధ్వేనన్తమర్చయేత్ |
 గన్ధస్తమ్భేషు సర్వేషు ధర్మాధర్మాది విన్యసేత్ || ౪౪.౫౪||
 దేవాసనేనధచ్చదనే మూర్ధ్వచ్చదనమూర్ధ్వతః |
 కర్ణికా నవశక్తిశ్చ సుబ్రహ్మణ్యాసనం తథా || ౪౪.౫౫||
 జయన్తాద్యష్టవిద్యేశా రథాధిపతయః స్మృతాః |
 మయూరః శిఖిరాశిశాః సేనానీ స్తూపినాయకాః || ౪౪.౫౬||
 రథాగ్రే పార్శ్వయోర్వాపి మణ్డపం కల్పయేత్సుధీః |
 షోడశస్తమ్భసంయుక్తం మధ్యే వేదిసమన్వితమ్ || ౪౪.౫౭||
 సర్వాలజ్కారసంయుక్తం గోమయాలిప్తభూతలమ్ |
 కుణ్డాని పరితః కృత్వా నవ పఞ్చైకమేవ వా || ౪౪.౫౮||
 ప్రధానస్తు షడశ్రం స్యాత్సర్వలక్షణసంయుతమ్ |
 వేద్యూర్ధ్వే స్థణ్ణిలం కుర్యాదష్టద్రోణైశ్చ శాలిభిః || ౪౪.౫౯||
 కూర్వాది సహితం తస్య తత్తత్కూర్మాన్ న్యసేతతః |
 తత్ర వధ్యే గుహం పూర్వే భానుమిన్ద్రం తథానలే || ౪౪.౬౦||
 దక్షిణే దృఢమాధారం శక్తిం నిర్వృతిగోచరే |

గజం మయూరం వరుణే వాయవ్యేన తమర్చయేత్ || ౪౪.౬౧||
 ధర్మాది చోత్తరే శేషమీశానే గోచరే తథా |
 గన్ధాద్వైరర్చయిత్వాథ హోమకర్మసమాచరేత్ || ౪౪.౬౨||
 అగ్న్యూధానాదికం సర్వమగ్నికార్యోక్తమాచరేత్ |
 గుహం సామ్భం ప్రధానాస్తమష్టమూర్తిపరేషు చ || ౪౪.౬౩||
 అర్చయేదేకకుణ్డేషు గుహమూర్తిఞ్చ తత్ర వై |
 పాలాశోదుమ్పరోశ్వత్థ వటాః పూర్వాదిదిక్షు చ || ౪౪.౬౪||
 శమ్యపామార్గమాయూరంపుశయేవ విదిక్షు చ |
 ప్రధానే తు పలాశత్వాన్యత్సమిధః సమ్ప్రకీర్తితః || ౪౪.౬౫||
 సమిధాజ్యన్నలాజేశ్చ తిలైశ్చైవ ప్రియఙ్గుభిః |
 స్కన్దమూలేన చాఙ్గైశ్చ హోమయేత్తు యథాక్రమమ్ || ౪౪.౬౬||
 శతమర్దం తదర్దం వా జహుయాద్దేశికోత్తమః |
 పూర్ణాం హుత్వా ద్వితీయేఽహ్ని యాగేశానర్చ్య దేశికః || ౪౪.౬౭||
 స్నాత్వా శుక్లామ్బరధరః శుచిర్భూత్వా సమాహితః |
 ముహూర్తే సమనుప్రాప్తే మన్తన్యాసం సమాచరేత్ || ౪౪.౬౮||
 తత్రత్కుమ్భస్థతోయేన తత్రద్దేవాన్ తతస్థలే |
 జయాదిరభ్యాధానఞ్చ రాష్ట్రభృచ్చ హునేత్క్రమాత్ || ౪౪.౬౯||
 కుమ్భానుద్ధృత్య శిరసా పూరయేత్తు యథాక్రమమ్ |
 అనుక్రమన్యతో గ్రాహ్యమధికం నైవదోషభాక్ || ౪౪.౭౦||
 దేశికస్య తు యచ్ఛిత్తం దేవానాస్తుష్టికారకమ్ |
 మూర్తిధారాస్తు దైవఙ్గాదధికం తోషయేత్తతః || ౪౪.౭౧||
 ఏవం యః కురుతే మర్త్యః స పుణ్యాఙ్గతిమాప్నుయాత్ |
 ఇహైవ పుత్రధనవాన్ ప్రాప్నుయాద్వాఙ్మితం ఫలమ్ |
 సోఽన్నేషురగణైః సేవ్యో విమానం సర్వకామికమ్ || ౪౪.౭౨||
 ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే రథప్రతిష్ఠావిధిర్నామచతుశ్చత్వారింశత్యటలః |

౪౫. పంచుచత్వారింశత్పటలః - మహాభిషేకవిధిః

మహాభిషేకం వక్ష్యేఽహం స్కన్ధస్య శ్శ్రుణు కౌశిక ।
 ధర్మార్థకామమోక్షార్థం శాన్తికం పౌష్టికం శుభమ్ ॥ ౪౫.౧॥
 ఆయుః శ్రీవర్ధనం పుణ్యం సర్వవ్యాధివినాశనమ్ ।
 రిపుక్షయం రాజ్యలాభం బాలానాం వృద్ధికారకమ్ ॥ ౪౫.౨॥
 ఏకాహాఞ్చ త్రయాహాఞ్చ పఞ్చాహం త్వభిషేవయేత్ ।
 కృత్తికాయాం విశాఖాయాం షష్ఠ్యాం వాఙ్గారవారకే ॥ ౪౫.౩॥
 యజమానస్య నక్షత్రే శుభయోగే శుభావహమ్ ।
 రిపుక్షయార్థం పఞ్చాహం త్ర్యధాహం సర్వకామదమ్ ॥ ౪౫.౪॥
 ఏకాహం రోగనాశార్థం కారయేన్మునిపుంగవ ।
 పూర్వేద్వ్యురజ్కురాన్ పాద్యం కౌతుకం బన్ధయేత్తతః ॥ ౪౫.౫॥
 క్షీరాభిషేచనం కృత్వా పాయసన్తు నివేదయేత్ ।
 నిర్వాణదీపం తద్రాత్రో గోఘృతేనైవ కారయేత్ ॥ ౪౫.౬॥
 ప్రాతన్నానాదికం కృత్వా శిష్యైశ్చైవ గురుస్తతః ।
 గోమయాలేపనం కృత్వా పుణ్యాహం ప్రోక్షణం తతః ॥ ౪౫.౭॥
 జలభాణ్ణాని కలశాన్ పాద్యావమనపాత్రకమ్ ।
 పటలీసమహాకారం సర్వలక్షణసంయుతమ్ ॥ ౪౫.౮॥
 అస్త్రేణ ఙ్గాల్యతోయైశ్చ న్యనేద్ధత్వాసనోపరి ।
 నిరీక్ష్య హృదయేనైవ ప్రోక్షయేత్పురుషేణ చ ॥ ౪౫.౯॥
 తాడనం హుమ్మఢన్తాస్త్రైర్ధర్మసం సద్యమమస్తతః ।
 నేత్రేణోస్మీలనం కుర్యాత్కవచేనావకుణ్ణనమ్ ॥ ౪౫.౧౦॥
 వస్త్రపూతైశ్చ తోయైశ్చ జలభాణ్ణాని పూరయేత్ ।
 ఏలాలవజ్గకర్పూరగన్ధపుష్పజలాన్వితైః ॥ ౪౫.౧౧॥
 పఞ్చాఙ్గభూషణైర్మృక్తం శిష్యైః సహ గురుస్తతః ।
 అఙ్గాన్యాసకరన్యాసమన్తర్యాగం సమాచరేత్ ॥ ౪౫.౧౨॥
 ప్రాణప్రకృతియోగన్తు జ్ఞాత్వా కర్మసమాచరేత్ ।
 వర్ధనీకుమ్భకలశాన్ సూత్రేణైవ తు వేష్టయేత్ ॥ ౪౫.౧౩॥

దేవగ్రే వాఽపి వర్తవ్యం మణ్ణపే స్సపనాదికమ్ |
 శాలిభిస్తణ్ణులస్తత్ర కల్పయేస్మనిసత్తమ్ || ౪౫.౧౪||
 కారయేద్విధినా పఞ్చవింశతిస్సపనం కురు |
 స్కన్తకుమ్భం న్యనేనృధ్యే తత్సార్వే వర్ధసీద్వయమ్ || ౪౫.౧౫||
 పాద్యమాచమనం చార్ఘ్యం వస్త్రయుగ్గన్ధతైలకమ్ |
 తిలకుమ్భఞ్చ నీవారం ప్రథమావరణే న్యనేత్ || ౪౫.౧౬||
 ద్వితీయావరణే విద్వాన్ పూర్వాదిషు ప్రకల్పయేత్ |
 మధుకేక్షుగులం పశ్చాదుశీరం చన్దనస్తథా || ౪౫.౧౭||
 తక్కోలం సర్వగ్గన్ధఞ్చ జాతిం చైవ మరుం తథా |
 కల్హారఞ్చ కదమ్బఞ్చ మల్లికార్ద్రోణమేవ చ || ౪౫.౧౮||
 బీజలక్ష్మీప్రదానఞ్చకైతకం పుష్పమేవ చ |
 ఏతత్ షోడశకం ద్రవ్యమభ్యర్చ్య స్వర్ణతోయకమ్ || ౪౫.౧౯||
 స్కన్తం శక్తిద్వయం మధ్యే విద్యేశాన్ ప్రథమావృతౌ |
 దిక్పాలాన్ వసూంశ్చాపి ద్వితీయావరణే న్యనేత్ || ౪౫.౨౦||
 తత్పశ్చిమదిశి స్థాప్య పఞ్చగవ్యం విధానతః |
 స్థణ్ణిలం పశ్చిమం తస్య కల్వ్య పఞ్చామృతమ్బుధః || ౪౫.౨౧||
 క్షీరన్తు మధ్యమే స్థాప్య గోమూత్రం పూర్వ ఏవ చ |
 ఆగ్నేయే గోమయం న్యస్త్యా యామ్యే దధి మహామునే || ౪౫.౨౨||
 ఆజ్యం నిర్మతిదేశే తు పశ్చిమే మధు విన్యనేత్ |
 ఫలసారన్తు వాయవ్యే సౌమ్యే స్వాదిక్షుసారకమ్ || ౪౫.౨౩||
 ఐశాన్యాం నాలికేరఞ్చ నవద్రవ్యనిహోచ్యతే |
 ప్రస్థమర్ధం తదర్ధఞ్చ ప్రస్థం కుడుపమేవ చ || ౪౫.౨౪||
 కుడుపఞ్చ చతుఃప్రస్థం ప్రస్థం త్రిఃప్రస్థమేవ చ |
 ఏవం క్షీరాదిసంకల్వ్య ప్రోక్షయేదస్త్రమస్తతః || ౪౫.౨౫||
 అభ్యంగఞ్చ తతః కృత్వా పఞ్చగవ్యాభిషేచనమ్ |
 ఆధారాధేయపూజాఞ్చ కుర్యాదావాహనాష్టకమ్ || ౪౫.౨౬||
 పఞ్చామృతాదిసమ్పూజ్య స్సపనేన తతః పరమ్ |

పూజయేత్కున్త్రమ్మూలేన బ్రహ్మమూర్త్యుజ్జమన్త్రతః ॥ ౪౫.౨౭ ॥

స్కన్తసూక్తేన మన్తజ్ఞః కుమారాయేతి మన్తతః ।

అయం కుమారమన్త్రేణ మాతే కుమారమన్త్రతః ॥ ౪౫.౨౮ ॥

మాలామన్త్రేణ మతిమాన్ రుద్రసూక్తేన తత్పరమ్ ।

శ్రీరుద్రచమకాభ్యాశ్చ పురుషసూక్తన తత్పరమ్ ॥ ౪౫.౨౯ ॥

షడ్వారం మన్తితైర్మన్తైః స్నాపయేత్పంచశాన్తికైః ।

వన్త్రోపవీతగన్ధశ్చ సర్వాణ్యాభరణాని చ ॥ ౪౫.౩౦ ॥

దత్వాథ మన్తవిత్కుర్యాత్పంచావరణపూజనమ్ ।

విన్యసేన్మాతృకాన్యాసం వైకత్రింశత్కలా మతా ॥ ౪౫.౩౧ ॥

తత్కాలే పుష్పదామైశ్చ సర్వత్రైవ ప్రకల్పయేత్ ।

ప్రభూతవావిషం దత్వా యథావిభవవిస్తరమ్ ॥ ౪౫.౩౨ ॥

సర్వోపదేశసంయుక్తం నానాపుష్పసమన్వితమ్ ।

నానాఫలసమోపేతమాజ్యపూర్ణదధిప్లతమ్ ॥ ౪౫.౩౩ ॥

పాసీయం ముఖవాసశ్చ తామ్బూలశ్చ విశేషతః ।

ధూపదీపాదికం దత్వా గుహోగ్నిశ్చ నయేత్తతః ॥ ౪౫.౩౪ ॥

శ్యామవృక్షసమిద్భిశ్చ వరుణం సర్పిషా హునేత్ ।

షడక్షరేణ మన్తేణ ప్రత్యేకం ద్విసహస్రకమ్ ॥ ౪౫.౩౫ ॥

అజ్గమన్తైర్దశాంశం తు పూర్ణాహుతిసమాచరేత్ ।

స్విష్టకృచ్ఛ జయాదిశ్చ సర్వకామార్థసిద్ధయే ॥ ౪౫.౩౬ ॥

స్వర్ణపుష్పైశ్చ దానైశ్చ వాద్వ్యైర్గీతైశ్చ నర్తనైః ।

జప్తైః ప్రదక్షిణైః స్తాత్రైర్నమస్కారైశ్చ భక్తితః ॥ ౪౫.౩౭ ॥

ప్రీణయిత్వా మహాసేనం ప్రార్థయేదర్థమిప్పితమ్ ।

యాన్ యాన్ కామయతే కామాన్ తాంస్తాన్ సత్యమవాప్నుయాత్ ॥ ౪౫.౩౮ ॥

ఆచార్యం పూజయేత్కర్తా గోభూమీధాన్యకాశ్చునైః ।

వన్త్రహేమాజ్గలీయైశ్చ దాసీదానైశ్చ భక్తితః ।

కుమారం గణ్ణరోగస్య నాశార్థమపి కారయేత్ ॥ ౪౫.౩౯ ॥

ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే మహాభిషేకవిధిర్నామ పంచుచత్వారింశత్పటలః ।

౪౬. షట్పత్వారీంశత్పటలః - స్కన్ధకలాన్యాసవిధిః

తతః స్కన్ధకలాన్యాసం సైకత్రింశత్కలాస్పృతమ్ |
 స్కన్ధసూక్తస్య షణ్మస్త్రైః సకలాభిర్వ్యసేత్ సుధీః || ౪౬.౧||
 సైకత్రింశత్కలాం వక్ష్యే శ్శృణు కౌశిక సువ్రత |
 జయా బలోన్నతా వామా నన్దినీ విజయా రమా || ౪౬.౨||
 సేనా మాయా చ శాస్త్రీ చ సత్యా సూక్ష్మా సుమత్యపి |
 వజ్రామృతా యశ్చైవ వరిష్ఠా సుప్రతిష్ఠికా || ౪౬.౩||
 రుచిరా భ్రామిణీ భూతీ మాన్యా జీవాతురేవ చ |
 శుద్ధా కృపా సత్వరా చ జగతీ వరదా తతః || ౪౬.౪||
 కామదా హరిణీ శ్యామా సైకత్రింశత్కలా స్పృతాః |
 స్కన్ధసూక్తస్య షణ్మస్త్రైః ప్రథమే షట్కలా శిరః || ౪౬.౫||
 ద్వితీయే షట్కలా వక్త్రే తృతీయే పంచమీ కలా |
 హృదయే కణ్ఠదేశే తు బాహ్వోర్నాభౌ తు విన్యసేత్ || ౪౬.౬||
 వేదమస్త్రైః కలా పంచ కుక్షౌ పృష్ఠే తతః పరమ్ |
 ఉరః స్థలే చ గుహ్యే చ శిష్నే చైవ న్యసేద్ బుధః || ౪౬.౭||
 పతే మన్తకలా వేదా ఊర్వోర్జాన్వోశ్చ విన్యసేత్ |
 షష్ఠే మస్త్రీ కలా పంచ జఙ్ఘయోః పాదయోరపి || ౪౬.౮||
 వ్యాపకాఙ్ఘలినా ధీమాన్ న్యసేదేవం విధానతః |
 సైకత్రింశత్కలాన్యాసం న జ్ఞాత్వా న సమర్చయేత్ || ౪౬.౯||
 తస్మాత్ సర్వప్రయత్నేన న్యాసం కృత్వార్పయేద్ గుహమ్ |
 య ఏతత్ కురుతే నిత్యం సోఽగ్నిష్టోమఫలం లభేత్ || ౪౬.౧౦||

కలాన్యాసక్రమః -

ఓం జగద్భువం జయాయై నమః | | ౧ | -ఈశానమూర్ధ్ని
 ఓం బహుతో వలాయై నమః | | ౨ | -పూర్వమూర్ధ్ని
 ఓం హుతం ఉన్నతాయై నమః | | ౩ | -దక్షిణమూర్ధ్ని
 ఓం వచద్భువే వాయాయై నమః | | ౪ | -ఉత్తరమూర్ధ్ని
 ఓం నమస్తేఽస్తు నన్దిన్యై నమః | | ౫ | -పశ్చిమమూర్ధ్ని

- ఓం విశ్వభువే విజయాయై నమః । 1౬। -నైర్మతమూర్ధ్ని
 ఓం జగద్భువోఽధిపతిర్జరాయై నమః । 1౭। -ఈశానవక్త్రే
 ఓం సేనాసీ సేనాయై నమః । 1౮। -పూర్వవక్త్రే
 ఓం మయూరప్రియాయై నమః । 1౯। -దక్షిణవక్త్రే
 ఓం షడాననః శాస్త్ర్యై నమః । 2౦। -ఉత్తరవక్త్రే
 ఓం సత్త్వాయాహం నమస్తేఽస్తు సత్యాయై నమః । 2౧। -పశ్చిమవక్త్రే
 ఓం సుఖం వహస్వ సూక్ష్మాయై నమః । 22। -నైర్మతవక్త్రే
 ఓం సుబ్రహ్మణ్య సుమత్యై నమః । 23। -హృదయే
 ఓం బృహస్పతేః సుతాం ప్రజ్ఞాయై నమః । 24। -గతే
 ఓం అస్య పద్మయోనే అమృతాయై నమః । 25। -దక్షిణబాహౌ
 ఓం అయస్యాత్మయశనే నమః । 26। -వామబాహౌ
 ఓం వహనే వహస్తు వరిష్ఠాయై నమః । 27। -నాభౌ
 ఓం సుబ్రహ్మణ్య సుప్రతిష్ఠాయై నమః । 28। -కుక్షౌ
 ఓం రుద్రభువే రుచాయై నమః । 29। -పృష్ఠే
 ఓం బ్రహ్మభువే భ్రామిణ్యై నమః । 30। -ఉరసి
 ఓం భువద్భువే భూత్యై నమః । 31। -గుహ్యే
 ఓం అభూతాయ మాన్యాయై నమః । 32। -శిశ్నే
 ఓం జగద్భువే జీవాతవే నమః । 33। -దక్షిణోరౌ
 ఓం సుబ్రహ్మణ్య రుద్ధాయై నమః । 34। -వామోరౌ
 ఓం కృత్తికాసుతకృపాయై నమః । 35। -దక్షిణజానుని
 ఓం షష్ఠాఙ్గసత్త్వరాయై నమః । 36। -వామజానుని
 ఓం జగద్భువే జగత్త్యై నమః । 37। -దక్షిణజుష్టాయాం
 ఓం వచద్భువే వరదాయ నమః । 38। -వామజుష్టాయాం
 ఓం స్కన్ధవిశాఖినే కామదాయై నమః । 39। -దక్షిణపాదే
 ఓం హవ్యం యస్మాద్ధరిభ్యై నమః । 40। -వామపాదే
 ఓం షణ్ముఖాయ శ్యామాయై నమః । 41। -వ్యాపకాఙ్గాలిః
 ఇతి శ్రీకుమారతన్మే స్కన్ధకలాన్యాసవిధిర్నామ షట్పత్వారింశత్పటలః ।

౪౭. సప్తచత్వారింశత్పటలః - మాతృకాన్యాసవిధిః

శృణు కౌశిక వక్ష్యేఽహం సుబ్రహ్మణ్యస్య మాతృకామ్ ।
 భుక్తిముక్తిప్రదం పుంసాం సర్వోపద్రవనాశనమ్ ॥ ౪౭.౧॥

కేశాన్తే ముఖవృత్తే చ నేత్రయోః శ్రోత్రనాసయోః ।
 కర్ణయోరోష్ఠయోర్దంతపజ్జైః మూర్ధ్నిముఖేస్వరమ్ ॥ ౪౭.౨॥
 కవర్గం దక్షిణే హస్తే చవర్గం వామహస్తకే ।
 టవర్గం దక్షపాదే చ తవర్గం వామపాదకే ॥ ౪౭.౩॥
 పఫౌ పర్వద్వయే న్యస్య బకారం పృష్ఠదేశకే ।
 భకారం నాభిదేశే తు మకారం కుక్షిదేశకే ॥ ౪౭.౪॥
 యకారం హృదయే న్యస్య రతౌ దోర్మూలయోర్న్యసేత్ ।
 వకారం కణ్ఠపృష్ఠే తు శషౌ కక్షద్వయే న్యసేత్ ॥ ౪౭.౫॥
 సహా శిశ్నే చ గుహ్యే చ లకారం భుజయోర్న్యసేత్ ।
 క్షకారం వ్యాపకం శేషాం సుబ్రహ్మణ్యస్య మాతృకామ్ ॥ ౪౭.౬॥
 తాన్యేతాని న చోక్తాని వర్ణేశ్వరాననం శ్చృణు ।
 ఆమరేశ్వర ఆరాధ్యస్తత ఇన్ద్రపురోగమాః ॥ ౪౭.౭॥
 ఈశపుత్ర ఉమాపుత్ర ఊర్ధ్వరేతో మమ ప్రియ ।
 ఋణోఽఋణాణ్యశ్చ ాహనైకనాయకః ॥ ౪౭.౮॥
 ఐశ్వర్యప్రద ఓజస్వి ఔపమ్యరహితః పుమాన్ ।
 తతోఽమ్బుజాసనక్షీణం తేషాం స్యుః స్వరదేవతాః ॥ ౪౭.౯॥
 కమణ్ణలుధరః ఖడ్గపాణిర్గజ్గాసుతస్తతః ।
 ఘణ్ణాహస్తోఽజప్రియశ్చ చన్ద్రశేఖర ఈరితః ॥ ౪౭.౧౦॥
 ఛన్దోమయశ్చైవ జగత్పతిశ్చ ర్షుషకేతుజిత్ ।
 ఇమ్మూర్తిష్ఠజ్కహస్తశ్చ రస్వరూపోఽథడమ్బరః ॥ ౪౭.౧౧॥
 థక్కుప్రియోణగమ్యశ్చ తత్త్వరూపస్థపిష్ఠకః ।
 దణ్ణపాణిర్ధనుషాణిర్నగరన్ద్రకరస్తతః ॥ ౪౭.౧౨॥
 తథైవ పద్మహస్తశ్చ ఫణిహస్తస్తథైవ చ ।
 తతస్తు బహులాపుత్రో భవాత్మజ ఇతీరితః ॥ ౪౭.౧౩॥
 మహాసేనో యజ్ఞమూర్తి రమణీయస్తథైవ చ ।
 లమ్బోదరానుజ్జైవ వచదూభః శరసమ్భవః ॥ ౪౭.౧౪॥
 షణ్ముఖః సర్వలోకేశో హరాత్మజ ఇతి స్మృతః ।
 లక్ష్మీవాంశ్చ క్షమాక్షేత్రః కాదిక్షాన్తాధిదేవతాః ॥ ౪౭.౧౫॥

అకారాదిక్షకారాస్తం న్యసేద్దేహే స్వనామభిః ।
 ప్రణవాదిసమోఽనైశ్చ బ్రాహ్మణక్షత్రియోఽపి వా ॥ ౪౭.౧౬ ॥
 వైశ్యో వాప్యథ శూద్రో వా సుబ్రహ్మణ్యాఖ్యమాతృకామ్ ।
 జపకాలే జపేద్యస్తు జయసిద్ధిమవాప్నుయాత్ ॥ ౪౭.౧౭ ॥
 పూజాకాలే న్యసేదేతత్ప్రతిష్ఠాకాల ఏవ చ ।
 గాయత్రీజపకాలే తు సుబ్రహ్మణ్యస్య మాతృకామ్ ॥ ౪౭.౧౮ ॥
 యః కరోతి ముఖం తస్య సహస్రగుణితం ఫలమ్ ।
 సప్తజన్మ భవేద్విప్రః సోఽన్తే కౌమారమాప్నుయాత్ ॥ ౪౭.౧౯ ॥
 ఇతి శ్రీకుమారతస్త్రే మాతృకాన్యాసవిధిర్నామ సప్తచత్వారింశత్పటలః ।

౪౮. అష్టచత్వారింశత్పటలః - సుబ్రహ్మణ్యకవచవిధిః

సుబ్రహ్మణ్యస్య కవచం వక్ష్యేఽహం శృణు కౌశిక ।
 సర్వపాపప్రశమనం సర్వోపద్రవనాశనమ్ ॥ ౪౮.౧ ॥

బ్రహ్మనుష్టుప్పన్దః సుబ్రహ్మణ్యస్య దేవతా ।
 షాన్తదీర్ఘేణ కల్పేన షడఙ్గాన్యాసకల్పనా ॥ ౪౮.౨ ॥

ధ్యానమ్-

సిన్ధూరారుణమిన్దుకాన్తి వదనం కేయూరహారాదిభిః
 దివ్యైరాభరణైర్విభూషితతనుః స్వర్గస్య సౌఖ్యప్రదమ్ ।

అమ్పాజాభయశక్తికుక్కుటధరం రక్తాఙ్గరాగోజ్వలం

సుబ్రహ్మణ్యముపాస్మహే ప్రణమతాం భీతిప్రణాశోద్యతమ్ ॥ ౪౮.౩ ॥

సుబ్రహ్మణ్యోఽగ్రతః పాతు సేనానీః పాతు పృష్ఠతః ।

గుహో మాం దక్షిణే పాతు భూపతిః పాతు వామతః ॥ ౪౮.౪ ॥

శిరః పాతు మహాసేనః స్కన్ధో రక్షేల్లలాటకమ్ ।

నేత్రయోర్ద్వాదశాక్షశ్చ శ్రోత్రం రక్షతు విశ్వభూః ॥ ౪౮.౫ ॥

ముఖం మే షణ్ముఖః పాతు నాసికాం మకరాత్మజః ।

ఓష్ఠం వల్లిపతిః పాతు జిహ్వం పాతు షడక్షరః ॥ ౪౮.౬ ॥

దేవసేనాపతిర్దన్తాన్ చిబుకం బహులాసుతః ।

కణ్ణం తారకజిత్పాతు బాహుం ద్వాదశబాహుమాన్ ॥ ౪౮.౭॥
 హస్తా శక్తిధరః పాతు వక్షః పాతు శరోద్భవః ।
 హృదయం బ్రహ్మభూః పాతు కుక్షిం పాత్వమ్పికాసుతః ॥ ౪౮.౮॥
 నాభిం శమ్భుసుతః పాతు కటిం పాతు హరాత్మజః ।
 ఊరుం పాతు గజారూఢో జానూ ద్వే జాహ్నువీసుతః ॥ ౪౮.౯॥
 జఙ్ఘే విశాఖో మే పాతు పాదయోః శిఖివాహనః ।
 సర్వాణ్యణ్ణాని భూతేశః సప్తధాతుంశ్చ షణ్ముఖః ॥ ౪౮.౧౦॥
 సన్ధ్యాకాలే నిశీథిన్యాం మధ్యాహ్నే దుస్తరే జలే ।
 దుర్గమే చ మహారణ్యే రాజద్వారే సహాయకే ॥ ౪౮.౧౧॥
 తుములే రణమధ్యే చ సర్పదుష్టమృగాదిషు ।
 చోరాదిసాధ్వనేఽభేద్యే జ్వరాదివ్యాధిపీడితే ॥ ౪౮.౧౨॥
 దుష్టగ్రహాదిభీతో చ దుర్నిమిత్తాదిభీషణే ।
 అస్త్రశస్త్రనిఘాతేషు త్రాతు మాం క్రౌంచరన్ధ్రకృత్ ॥ ౪౮.౧౩॥
 సుబ్రహ్మణ్యస్యకవచమిష్టసిద్ధిఫలం భవేత్ ।
 తస్య తాపత్రయం నాస్తి సత్యం సత్యం వదామ్యహమ్ ॥ ౪౮.౧౪॥
 ధర్మార్థీ లభతే ధర్మానర్థార్థీ చార్థమాప్పుయాత్ ।
 కామార్థీ లభతే కామాన్ మోక్షార్థీ మోక్షమాప్పుయాత్ ॥ ౪౮.౧౫॥
 యత్ర యత్ర జపేత్ తత్ర తత్ర సన్నిహితో గుహః ।
 పూజాప్రతిష్ఠాకాలే చ జపకాలే పఠేదిదమ్ ॥ ౪౮.౧౬॥
 తేషామేవ ఫలావప్త్యై మహాపాతకనాశనమ్ ।
 యః పఠేచ్ఛుణుయాద్భక్త్యై నిత్యం దేవస్య సన్నిధౌ ।
 సర్వాన్ కామానిహ ప్రాప్య సోఽస్తే స్కన్ధపురం వ్రజేత్ ॥ ౪౮.౧౭॥
 ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే సుబ్రహ్మణ్యకవచవిధిర్నామ అష్టచత్వారింశత్పటలః ।

౪౯. ఏకోనపంచాశతపటలః - ప్రదక్షిణనమస్కారవిధిః

ప్రదక్షిణనమస్కారవిధిం శ్శుణు వదామ్యహమ్ ।
 ప్రదక్షిణత్రయం కృత్వా నమస్కారస్తు పంచకమ్ ॥ ౪౯.౧॥
 పునః ప్రదక్షిణం కృత్వా పునర్జన్మ న విద్యతే ।

యాని కాని చ పాపాని జన్మాన్తరకృతాని చ ॥ ౪౯.౨॥

తాని తాని ప్రణశ్యన్తి ప్రదక్షిణపదే పదే ।

ప్రభాతే భుక్తిదమ్పాక్రం మధ్యాహ్నే భుక్తిముక్తిదమ్ ॥ ౪౯.౩॥

రాత్రౌ చ మోక్షదం ప్రోక్తం షణ్ముఖస్య ప్రదక్షిణమ్ ।

ఆత్మప్రదక్షిణే విప్రా దక్షిణేనైవ కారయేత్ ॥ ౪౯.౪॥

కుమారగజయోర్మధ్యే వైవ కార్యన్తు లఙ్ఘనమ్ ।

పరివారాలయం తత్ర లఙ్ఘయేన్నైవ దోషభాక్ ॥ ౪౯.౫॥

గజవాలాగ్రకం స్పృష్ట్యా కుమ్భమధ్యేఽవలోకయేత్ ।

సర్వపాపవినిర్ముక్తః స్కన్ధలోకే మహీయతే ॥ ౪౯.౬॥

పద్భ్యాం కరాభ్యాం శిరసా పఞ్చాఙ్గః స్యాత్ ప్రమాణకమ్ ।

ఉరసా శిరసా దృగ్భ్యాం మనసా వచసా తథా ॥ ౪౯.౭॥

పద్భ్యాం కరాభ్యాం జానుభ్యాం ప్రణామోఽష్టాఙ్గ ఈరితః ।

వామపార్శ్వే శిరో న్యస్త్యా సవ్యపాదే ప్రలమ్బితౌ ॥ ౪౯.౮॥

నమస్కారః ప్రకర్తవ్యః ప్రాగాదిద్వారవేశ్మసు ।

నిత్యానుష్ఠానకర్మాన్తే ప్రకర్తవ్యం ప్రదక్షిణమ్ ॥ ౪౯.౯॥

ఉపోషితః శుచిః స్నాత్వా యః కరోతి ప్రదక్షిణమ్ ।

సహస్రం శ్రద్ధయా ధీమాన్ అశ్వమేధఫలం లభేత్ ॥ ౪౯.౧౦॥

పునః ప్రదక్షిణం కుర్యాత్సుమిత్రేశం ప్రదర్శయేత్ ।

ప్రదక్షిణాన్ సేవన కృతాన్ విత్తాదర్ధఫలం లభేత్ ॥ ౪౯.౧౧॥

అఙ్గప్రదక్షిణత్వేన తుల్యం కోటిప్రదక్షిణమ్ ।

గుహగ్రే దేవమభ్యర్చ్య కరసంస్పృటనాదిభిః ॥ ౪౯.౧౨॥

ఉడ్డియన్తే శరీరస్థాః మహాపాతకకోటయః ।

పాతకాని చ సర్వాణి మోక్షం కామయతే చ యః ।

కుమారగజయోర్మధ్యే దణ్ణవత్ప్రణమేన్నరః ॥ ౪౯.౧౩॥

ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే ప్రదక్షిణసమస్కారవిధిర్నామ ఏకోనపఞ్చశతృపటలః ।

౫౦. పంచాశతపుటలః - ఆచార్యలక్షణవిధిః

ఆచార్యలక్షణం వక్ష్యే శృణు కౌశిక సువ్రత |
 ఆర్యావర్తభృతో గోత్రః సూత్రం చైవ సమన్వితమ్ || ౫౦.౧||
 ఆదిశైవకులోద్భూతః శివద్విజ ఉదీరితః |
 పరార్థపూజనం తేన కర్తవ్యం మునిపుజవ || ౫౦.౨||
 శివాగమపురాణజ్ఞో గుహపూజావిధానవిత్ |
 వేదవేదాఙ్గతత్త్వజ్ఞో జపహోమవిధానవిత్ || ౫౦.౩||
 దేవాగ్నిగురుభక్తిశ్చ మేధావీ కుశలః శుచిః |
 సర్వావయవసంపూర్ణః సమయాచారసంయుతః || ౫౦.౪||
 కులీనః సర్వశాస్త్రజ్ఞః సత్యవాదీ జితేంద్రియః |
 శివశాస్త్రరతశ్చైవ పరశాస్త్రపరాఙ్ముఖః || ౫౦.౫||
 శిఖయా బద్ధకేశీ వా భస్మోద్ధూలితవిగ్రహః |
 దమ్భాసూయాదిరహితః సమయాచారపాలకః || ౫౦.౬||
 ప్రత్యుత్పన్నమనః శాస్త్రస్తపస్వీ ప్రియదర్శనః |
 ఉపవీతఞ్చ రుద్రాక్షముష్టిషం చోత్తరీయకమ్ || ౫౦.౭||
 భస్మశైవాదిశైవానాం పంచముద్రా ప్రకీర్తితాః |
 ఏవమాదిగుణోపేతః కారయేత్వామిపూజనమ్ || ౫౦.౮||
 నాస్తికోఽప్యశుభః క్రుద్ధో దేవాగ్నిగురునిన్దకః |
 కుష్ఠాఙ్గీ కుముఖీ చైవ పరదారరతోఽశుచిః || ౫౦.౯||
 కుసుమాక్షశ్చ వికటో మాత్యర్యో మదదమ్భయుక్ |
 మధుమాంసరతః పాపీ చోరో రోగసమావృతః || ౫౦.౧౦||
 వికలాఙ్గోఽతిరిక్తాఙ్గశ్శ్యావదన్తః సుకుబ్జకః |
 కుణ్డకో గోలకశ్చైవ సమయాచారవర్జితః || ౫౦.౧౧||
 ఏవమాదిగుణోపేతం వర్జయేత్వామిపూజనే |
 కారయేద్ద్యదిమోహేన కర్తా భర్తా వినశ్యతి || ౫౦.౧౨||
 స్వయమ్భులిజ్ఞే విచ్ఛిన్నే గౌరీహినేఽపి పూజయేత్ |
 ఆచార్యః పత్నిహీనశ్చైత్ న దోషో మస్త్రవిగ్రహః || ౫౦.౧౩||

ఉత్సవస్య తు మధ్యే వా ప్రతిష్ఠాదినమధ్యమే ।
 సూతకే ప్రేతకార్యే చ ఆచార్యస్య న విద్యతే ॥ ౫౦.౧౪ ॥
 న లిప్యతే మతైః సోఽపి పద్మపత్రమివామ్భసా ।
 శావకం కర్మ కృత్వా తు స్నాత్వా దేవాలయం విశేత్ ॥ ౫౦.౧౫ ॥
 మహోత్సవే సమాప్తా చ శేషకర్మ సమాచరేత్ ।
 శివః క్రుద్ధో గురుస్త్రాతా గురుః క్రుద్ధో గుహేన చ ॥ ౫౦.౧౬ ॥
 గురుస్తుష్టో గుహస్తుష్టస్తస్మాత్ సమ్ప్రీణయేద్గురుమ్ ।
 యావత్తేషణమాచార్యస్తావద్దేవస్తు తోషణమ్ ॥ ౫౦.౧౭ ॥
 ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే ఆచార్యలక్షణవిధిర్నామ పంచాశతప్రటలః ।

౫౧. ఏకపంచాశతప్రటలః - సాయరక్షావిధిః

సాయరక్షావిధిం వక్ష్యే కౌశిక సువ్రత ।
 సర్వలోకహితార్థాయ సర్వప్రాణీసుఖావహమ్ ॥ ౫౧.౧ ॥
 విశేషాద్బాలరక్షార్థం సాయరక్షాం మహామునే ।
 జనానాం నయనోచ్ఛిష్టనివృత్త్యర్థం ప్రదోషకే ॥ ౫౧.౨ ॥
 ధూపదీపావసానే తు సాయరక్షాం సమాచరేత్ ।
 సావర్ణం రాజతం తామ్రం కాంస్యమేవాస్య పాత్రకమ్ ॥ ౫౧.౩ ॥
 వింశత్యంజులవిస్తారమోష్ఠమేకాంజులం భవేత్ ।
 ఏకాంజులం సమారభ్య రవ్యంజులసమావధి ॥ ౫౧.౪ ॥
 దోషాధారస్తు తన్మధ్యే వృత్తాకారం ప్రకల్పయేత్ ।
 నవదీపయుతం శ్రేష్ఠం పంచదీపస్తు మధ్యమమ్ ॥ ౫౧.౫ ॥
 కన్యసం త్వేకదీపస్తు యుక్త్యా యుజ్జీత బుద్ధిమాన్ ।
 దీపాధారేషు సర్వేషు వర్తిం గోఘృతసంయుతమ్ ॥ ౫౧.౬ ॥
 హస్తాంజులసముత్సేధం కర్పూరావర్తిరన్తకమ్ ।
 సుబ్రహ్మణ్యశ్చ లోకేశో నవదీపాధిదేవతాః ॥ ౫౧.౭ ॥
 మహాదిగ్దేవతా స్కన్ధః పంచదీపాధిదేవతాః ।
 ఏకదీపే గుహం ప్రోక్తం చతుష్పాత్రాభితో న్యసేత్ ॥ ౫౧.౮ ॥
 నిమ్బపత్రం సర్వపంచ తతః కార్పాసబీజకమ్ ।

లవణఞ్చ క్రమాన్న్యస్య ద్రవ్యం ప్రసృతిమాత్రకమ్ || ౫౧.౯ ||

ఏవం సర్వం సమాసాద్య మణ్ణపాభ్యన్తరే బుధః |

స్కన్తాయతనయోషిద్భిరథవా పరిచారకైః || ౫౧.౧౦ ||

తాని పాత్రాణి సర్వాణి వాహయిత్వా విచారతః |

సమానీయ గుహస్యాగ్రే న్యస్త్యా వర్తీన్ ప్రదీపయేత్ || ౫౧.౧౧ ||

సాయం రక్షా ప్రకర్తవ్యా ధూపదీపావసానకే |

గుహస్యాచమనం దత్వాభ్యర్చ్య తన్మూలమన్తతః || ౫౧.౧౨ ||

అర్చయిత్వా విధానేన వహ్నిబీజమనుస్మరన్ |

అస్త్రేణైవ తు మన్త్రేణ దిగ్విరేచనమాచరేత్ || ౫౧.౧౩ ||

ముకులీం పద్మముద్రాఞ్చ దర్శయేద్దేశికేన తు |

ధూపదీపౌ సమౌ దత్వా నృత్యం వాద్యం సమాచరేత్ || ౫౧.౧౪ ||

ధూపం ధూరసిమన్త్రేణ దీపముద్దీప్యమన్తతః |

సాయం రక్షాం ప్రదీప్యాథ ధూపదీపం తతో న్యసేత్ || ౫౧.౧౫ ||

జగద్భువాదిమన్త్రేణ సాయం రక్షా ప్రదాపయేత్ |

త్రివారం పరయా భక్త్యా భ్రామయేత్స్కన్తమూర్ధని || ౫౧.౧౬ ||

నృత్యవాద్యం సమాయుక్తం శఙ్ఖధ్వనిసమన్వితమ్ |

భేరీమృదఙ్గవాద్యైశ్చ స్తోత్రశబ్దైః సమన్వితమ్ || ౫౧.౧౭ ||

ద్రవ్యాణ్యథ క్రమాద్విద్వానావర్త్యావర్త్య మూర్ధని |

సాయం రక్షాం ప్రదత్త్వైవ దద్యాద్భిష్యకరే తతః || ౫౧.౧౮ ||

పాత్రాపాత్రవిధానేషు కరం ప్రక్షాల్య దేశికః |

పశ్చాదాచమనం దత్వా ప్రణవేన తు మన్తతః || ౫౧.౧౯ ||

తతోఽస్య స్తబకం గృహ్య కర్పూరాదిసుగంధియుక్ |

గృహీత్వా ముద్రయా శక్త్యా భ్రామ్య స్కన్తోపరి త్రిధా || ౫౧.౨౦ ||

ప్రక్షిపేద్దీపపాత్రేషు కర్తవ్యం స్కన్తమూర్ధని |

అస్త్రేణ విన్యసేదీషత్ దక్షిణే ధారయేత్తతః || ౫౧.౨౧ ||

పార్శ్వయోర్ద్వయేనైవ విన్యసేద్భస్మ మన్తవిత్ |

వృన్దఞ్చ చామరం ఛత్రం దర్పణఞ్చ నిదర్శయేత్ || ౫౧.౨౨ ||

తాని పాత్రాణి గణికా మూర్ధ్నాదిభిధృతాని హి ।
సర్వాతోద్యసమాయుక్తం పూర్వే వా చోత్తరేఽపి చ ॥ ౫౧.౨౩॥

వర్తిధవ్యం తత్ర త్యక్త్వా పునః పాత్రాణి సజ్ఘహేత్ ।
సాయరణ్ణం చ దేవాయ దినం ప్రతి దినం ప్రతి ॥ ౫౧.౨౪॥

ఏవం యః కురుతే మర్త్యో రాజా విజయమాపుయాత్ ।

ఇతి శ్రీకుమారతన్త్రే సాయరణ్ణవిధిరేకపఞ్చాశత్పటలః ।
శ్లోకసఙ్ఖ్యే ॥ ౩౫౨౩॥

॥ ఇతి శ్రీమల్లలితాగమభేదే కుమారతన్త్రం సమ్పూర్ణమ్ ॥

శయనవిధిపటలః కోశేషత్యక్తః ।

॥ శుభమ్ ॥

The content within the ( ) at the end of a line contains footnote / variation. The content within [ ] pertains to additional information.

The book kumAratantram was edited by E.M. Kandaswami Sarma. Lord Ishvara revealed the nectar of Kumara Tantram to Kaushika Mahamuni. Composed of 3523 verses, the Kumara Tantram is a part of Shrimal Lalitagamabheda scripture which in turn is part of the ocean of Shaivagama. The Kumara Tantram gives detailed methods in the worship of our beloved Lord Subrahmanyam Swami.

The following are observations and possible variations:

When drawing up the vargas (groups) of the mantrodhara as per verse 2.3, the eight groups may be

- (1) అ to అః,
- (2) క to జ,
- (3) చ to ఞ,
- (4) ట to ణ,
- (5) త to న,
- (6) ప to మ,
- (7) య to శ

(8) ష to ఙ - this is likely with శ .

First group contains sixteen vowels అ to అః. Second group onwards, each varga has five syllables. Thus, the eight groups are formed of all syllables from అ to ఙ .

Based on the above grouping, the third alphabet of the eighth varga is హ and as given in verse 2.18 the beeja akshara of హ్రీం is formed. Hence, the mantra ఓం దేవసేనాయై నమః । (14) may be ఓం హ్రీం దేవసేనాయై నమః । (14) along with the beeja akshara of హ్రీం.

As given in verse 2.23, the first akshara of the name with bindu is to be added. Hence, instead of ఓం యం వాయవే నమః , the variation may be ఓం వం వాయవే నమః . Similarly, as given in verse 2.26 instead of ఓం యం పూతాయై నమః the variation may be ఓం పం పూతాయై నమః.

These are observations through Academic study.

— Preeti

Proofread by Preeti N Bhandare pnbhandare at gmail.com

Kumara Tantram

pdf was typeset on June 29, 2023

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

